ఎఫ్ కొరొవ్కిన్

ప్రాచీన ప్రపంచ చరిత్ర

"ప్రగతి" ప్రచురణాలయం
మాస్కో

అనువాద నిడమర్తి ఉమారాజేశ్వరరావు
రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డి

Ф Коровкин

ИСТОРИЯ ДРЕВНЕГО МИРА

на языке телугу

F Korovkin

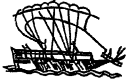
HISTORY OF THE ANCIENT WORLD

T l gu

K $\frac{0504010000—393}{014(01)—88}$ 335—87

ISBN 5 01 001824 1

విషయసూచిక

ప్రాచీన రోమ్

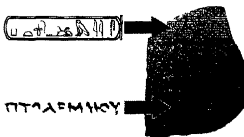
పరిచయం

చరిత్ర ఒక శాస్త్ర ఈ శాస్త్ర ప్ర లు ఎలా జీవించారు వారి కృషి ద్వారా ప్రప చ ఎలా మారింది వాళ్ల జీవిత ఎ దుకు ఎలా మారి యీనాటి జీవిత లోకి పరిణామ చె ది ది అన్న విషయాలను పరిశీలిస్తు ది

ఎన్నో వే స వత్సరా క్రిత జీవి చిన ప్ర జీవిత గురి చి మన ఎలా తెలుసుకోగ ? మానవులు భూమిమీద గుర్తు ను విడువకు డా అ తరి చిపోరు వాటినే అవశేషాలు లేక పురావశేషాలు అ టారు ఈ అవశేషాలను అధ్యయనం చెయ్యడ ద్వారా విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు ప్రాచీన మానవులు ఎలా జీవి చారో తెలుసుకు టారు

మాట్లాడే గుర్తులు

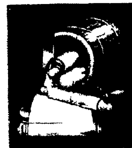
ప్రాచీన కా లో స్త్రైత మనుషులు తమ ఆర్థిక కార్యకలాపా ను గురి చీ ఘటనలను గురించీ రాసి వు చారు వాళ్లీ విషయాలను చెట్టు బెరళ్ల రాళ్ల పదుమచేసిన చర్మాలు మొదలైనవాటిమీద రాస్తూవు డేవాళ్ల భ్య మైన అత్య త ప్రాచీన లిఖిత సమాచార సుమారు 5 000 ఏళ్ల నాటిది (32–33 పేజీల్లో యివ్వబడిన కా గణన రేఖలో దీన్ని చూడ డి) పుస్తకాలు కూడా చాలా కా క్రితమే వెలువడ్డాయి వాటిని చాలా విలువైనవిగా పరిగణి చిన ప్రాచీనులు క తర నుంచి మరో తరానికి వాటిని పది గా అ దజేశారు ఆ గ్ర థా ద్వారా ప్రాచీన కాలానికి స బ ధి చిన కథలనూ గాథలనూ వైజ్ఞానికాది రచన నూ మన చదవగలుగుతున్నా

1

2

3

లిఖిత చారిత్రక మూలాధారాలు 1 ప్రాచీన ఈజిప్టులో కనుగొనబడిన ఒక శిలా శాసన ఎడమ వైపున పెద్దవి చెయ్యి డిన రె డు మాటలు ఈ శాసన ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ లిపిని అర్థ చేసుకోడాన్ని సాధ్య చేసి ది 2 మట్టి వ కమీద లిఖి పబడిన శాసన 3 రోమన్ పుస్తకాలు వాటిని పది పరచే మూతలున్న కొయ్య పెట్టె (ఈ చారిత్రక మూలాధారాలను గురించి ము దుము దు మీరు మరి త వివర గా తెలుసు కు టారు)

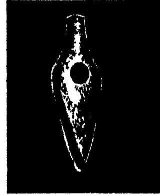
అయితే మనకి ప్రాచీన శాసనాలు దొరికితేనే సరిపోదు వాటిని చదివి మన అర్థ చేసుకోగ గాలి వాటిలో చాలా భాగ యీనాడు ఎవ్వరూ ఉపయోగి చని లిపుల్లో భాషల్లో ఉన్నాయి అయితేనే శాస్త్రజ్ఞులు ప్రాచీన ప్రప చ ప్ర ల రాత ను చదవడ ఎలాగో నేర్చుకున్నారు ఒకనాడు బోధపడని గుర్తులు యీనాడు మనకి శక్తివ తమైన ప్రాచీన రాజ్యాలు ప్రజా తిరుగుబాట్లను గురించీ శాస్త్రీయ జ్ఞాన ఆవిర్భావ గురి చీ మరి కెన్నో విషయా ను గురి చీ తెలియ జేస్తున్నాయి శాస్త్రజ్ఞులు చరిత్రను గురించిన తమ జ్ఞానాన్ని యే శాసనాల ద్వారా న పాది చుకు టారో వాటిని <u>లిఖిత చారిత్రక మూలాధారాలు</u> లేక <u>చారిత్రక పత్రాలు</u> అ టారు

<u>వస్తువులు చిత్రాలు కూడా మనకి చాలా తెలియజేస్తాయి</u>

ప్రాచీనులు శాసనాలే కాకు డా యి కా అనేక అవశేషాలు వదిలారు ప్రాచీనుల నివాస గృహ శిధిలాలే కాకు డా వారి సమాధులు వాళ్ళ వాడిన వసు వులు కూడా భించాయి నీ ఇల్లు చూపి చు నువ్వెలా జీవిస్తున్నావో నేను చెప్తాను అని ఒక సామెత వు ది అలాగే శాస్త్రజ్ఞులు ప్రాచీన మానవుడి ఎముకలు చూపి చ డి అతనెలా ఉ డేవాడో మేము చెప్తా ప్రాచీన మానవుడి వస్తువులు చూపి చ డి అతనే చేశాడో అతనికి యేమి తెలుసో అతనెలా జీవి చాడో మేము చెప్తా అ టారు ప్రాచీన చిత్రా కూడా ప్రజ జీవితాన్నీ వాళ్ల కృషినీ యుద్ధాలనీ ప డగ నీ వాళ్ళ వాడిన వస్తువులనీ గురించి చెప్తాయి

1

2

3

4

5

వస్తు చారిత్రక మూలాధారాలు 1 ఆర్మేనియాలో కనుగొనబడిన కొయ్య బ డి 2 ఒక గుహ గోడమీద వున్న గాయపడిన అడవి దున్నపోతు చిత్ర 3 రాతి గొడ్డలి 4 ప్రాచీన గ్రీకు చిత్ర 5 రోములో ఒక స్మారక కట్టడ (ఈ మూలాధారాల ద్వారా యేమి తెలిసి దో మీరు తర్వాత తెలుసుకు టారు)

ప్రాచీను వస్తువు నూ చిత్రా నూ వస్తురూప చారిత్రక మూలాధారాలు అ టారు ప్రజ కి కా లిఖిత భాష లేని పురాతన కా ను చి అవి మనకి స క్రమి చాయి మానవ కార్యకలాపా కు స బ ధించిన గుర్తులు లేక అవశేషాలు — నిర్మాణానికి లేక గృహానికి స బ ధి చిన చెత్త సామగ్రి వివిధ వస్తువులు పొయ్యిల్లోని చలిమ టల్లోని బూడిద అన్ని రకా కట్టడాలు — జన నివసించిన తావుల్లో మనకి భిస్తాయి

ప్రాచీన మానవుడు భూమిమీద వదిలిన గుర్తు పైన ధూళి మట్టి ఇసుక పేర్కొని ఒక పొర ఏర్పడుతు ది మానవ జనావాసా న్ని టిపైనా ఏర్పడే ఆ పొరను సా స్కృతిక పొర అ టారు అది కొన్ని సె టిమీటర్లను చి రె డు లేక యి కా ఎక్కువ మీటర్ల మ ద ఉ టు ది విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులు నివసి చి కార్యకలాపాలు సాగి చిన స్థలా ను కనుగొన్నప్పుడు ఆ స్థలాల్లో తవ్వకాలు రుపుతారు

వస్తురూప మూలాధారా సాయ తో ప్ర జీవితాన్ని అధ్యయన చేసే శాస్త్రాన్ని పురాతత్వ శాస్త్ర — ప్రాచీన కాలానికి స బ ధి చిన విజ్ఞానశాస్త్ర — అ టారు అలా తవ్వకాలు సాగించి పాదార్థిక మూలాధారాలను అధ్యయన చేసే శాస్త్రజ్ఞు ను పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞులు అ టారు

అత్య త ప్రాచీన కా లోకి యాత్ర

మారుమూ ద్వీపాల్లోనూ తదితర కొన్ని ప్రా తాల్లోనూ నాగరికతకు వెలిగా చాలా వెనకబడిన ప్రజలు యీనాటికీ ఉన్నారు ఇటీవలి కాల దాకా వాళ్లకి లిఖిత భాషలు లేవు లోహాల వాడక తెలియదు ఈ ప్రజల జీవితానికీ మన ప్రాచీన పూర్వికుల జీవితానికీ మధ్య చాలా పోలికలు వున్నాయి వాళ్ల జీవిత గురి చి మరి త బాగా అర్థంచేసుకునేందుకుగాను కొ దరు విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులు వాళ్ళు నివసించే తావు కు వెళ్లారు క్రమ గా వాళ్ల జీవిత విధానాన్ని అవ బించి వాళ్ల విశ్వాసాన్ని చూరగొన్నారు తద్వారా వాళ్ల రోజువారీ జీవితాన్ని

తమ గుడిసె ము దున్న ఆస్ట్రేలియన్ అది వాసులు (ఫొటో)

ఆచార వ్యవహారాలనీ విశ్వాసాలనీ అధ్యయన చేశారు వెనకబడిన ప్రజ జీవిత అధ్యయన ప్రాచీనులు ఎలా జీవి చారో మరి త బాగా తెలుసుకువే దుకు తోడ్పడి ది

> 1 ప్రాచీన ప్రప చ చరిత్ర మనకి ఏమి తెలియజేస్తు ది? ప్రాచీన ప్రపంచాన్ని గురి చిన మన జ్ఞానానికి మూలాధారాలు ఏమిటి? 2 పురాతత్వ శాస్త్ర అ టే యేమిటి? 3 పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞు కృషి గురి చి మీరు యి తకుము దు ఎప్పుడైనా విన్నారా లేక చదివారా?

ఈ పుస్తకం ఎలా అధ్యయనం చేయాలి

ప్రాచీన ప్రప చ చరిత్రను తెలుసుకునే దుకు పుస్తక వాచకమే కాక చిత్రాలు కూడా తోడ్పడతాయి చరిత్రను బాగా నేర్చుకునే దుకు మీరు వాచక తోబాటు ప్రశ్న నీ చరిత్రకు బ ధి చిన మ్యాపు నీ చిత్రాలనీ పట్టిక నీ కూడా అధ్యయన చేయాలి

విషయసూచిక ద్వారా మీరు యీ పుస్తక నాలుగు భాగాలుగా ఒక్కొక్క భాగ ప్రకరణాలుగా క్కొక్క ప్రక రణ § గుర్తు గ శీర్షికలుగా ప్రతి శీర్షికా (§) కొన్ని ఉపశీర్షికలుగా విభజి ప డినట్లు చూస్తారు శీర్షికలు ఆయా భాగాల్లోని విషయ స గ్రహాన్ని తెలియజేస్తాయి

ఈ పుస్తక లో వర్ణ చిత్రాలు ప్రాచీన కళాఖ డా ఫొటోలు వున్నాయి

ఈ పుస్తక చదివేటప్పుడు మాప్ ఆల్బమ్ వినియోగి చ డి మాప్ ఖ్య శీర్షిక (§) కి ద యివ్వబడి ది

శీర్షిక (§) వాచక ము దు ప్రశ్నలు ఉ టే వాటికి జవాబులు జ్ఞాపక చేసుకో డి ఒకవేళ జవాబులు మరచిపోతే స బ ధిత § శీర్షిక వాచక తిరగెయ్య డి కొత్త పాఠ్యా శాన్ని మరి త బాగా అర్థ చేసుకునే దుకు అవి మీకు తోడ్పడు తాయి

ప్రత్యేక ధ్యాన తో చదివి మనన చెయ్యవలసిన అ శాలు అ డర్లైను చెయ్యబడ్డాయి

పాఠ లో పేర్కొనబడిన భౌగోళిక పేర్లను మాప్‌లలో కనుక్కో డి §కు స బ ధి చిన చిత్రా ను పరిశీలి చ డి § శీర్షిక చివర ఏదైనా పత్ర వు టే దాన్ని చదివి ప్రశ్న కు వాబులు చెప్ప డి

ఒక్కొక్క § గుర్తున్న వాచక చదివాక దాని చివర ఉన్న ప్రశ్న కు సమాధానాలు రాయ డి ప్రశ్నలూ హోమ్‌వర్కూ ? గుర్తుతో చూప డ్డాయి

ఆదిమ మానవుల జీవితం

ప్రకరణం ఒకటి

ఆదిమ కాలపు వేటగాళ్లు, ఆహారం సేకరించుకునేవాళ్లు

§ 1 ప్రాచీన కాలపు మానవులు యెలా వుండేవాళ్లు, యెలా జీవించేవాళ్లు

1 మొట్టమొదటి మానవులు

మొట్టమొదటి నులు ఈనాటి జమల క టె చాలా భిన్న గా వుండేవాళ్లు తోకలేని పెద్ద నరవానరాల్లా కనిపి చేవాళ్ల వాళ్ల నొసళ్లు యిరుకుగా యేటవాలుగా వు డేవి వాళ్ల మెదడు నరవానరాల మెదడు క టె పెద్ద గానూ ఆధునిక మానవు మెదడు క టె బాగా చిన్నదిగానూ వు డేది నడిచేటప్పుడు నిటారుగా లేకు డా వ గి నడిచేవాళ్లు చేతివేళ్ల మొరటుగా వు డేవి ఆ వేళ్లతో వాళ్లు అత్య త సరళమైన పనులు మా తమే చేయగలిగేవాళ్లు — భూమి తవ్వడ వస్తువు పట్టుకోవడ చేతితో కొట్టడ లాంటివి

వాళ్ల నోటితో కొద్ది శబ్దాలు మాత్రమే చేయగలిగేవాళ్లు — పొట్టి హరాత్ శబ్దాలు ఆ శబ్దా తో కోపమూ భయమూ వ్యక్త చేసేవాళ్లు యితరు సహాయ అర్థించేవాళ్ల ప్రమాద గురి చి యితరు ను హెచ్చరి చేవాళ్లు

2 పనిముట్లు

ఆదిమ మానవులకి క్రూర మృగా మాదిరిగా బ మైన ప జాలూ వాడి గోళ్లూ కోరలూ వు డవు ప్రాచీన మానవు కు చేతిలో సులభ గా యిమిడే రాళ్ల కనిపి చాయి ఆ రాళ్లను ఒక అ చున పదును చే వాళ్లు పదును చేయడానికి ఒక రాతిని మరొక రాతితో చిన్నచిన్న ముక్కలు విడిపోయేటట్లు కొట్టేవాళ్లు ఈ పదును రాతిని చేతి గొడ్డలి అ టారు ఈ పదును అంచు తో మా స ముక్కలు చేసేవాళ్ల యెముకలు పగ గొట్టేవాళ్లు గదలు తయారు చేసేవాళ్లు కర్రలకు ఒకవైపున మొన తయారుచేసేవాళ్ల

చేతి గొడ్డళ్లూ తవ్వక కర్రలూ గదలూ మానవుడి మొదటి పనిముట్లు వాటి సాయ తో మానవులు ఆహార సేకరించుకునేవాళ్లు ఏ జ తువూ అత్య త సరళమైన పనిముట్లను పైత తయారుచేసుకోలేదు

పనిముట్లను తయారుచేసుకునే సామర్థ్యమే ఆదిమ మానవునికీ జ తువుకీ మధ్య మౌలిక భేద శ్రమ మూ గానే మానవుడు జ తు ప్రప చ నుంచి 20 లక్ష స వత్సరా కు పైగా వెనక వేరుపడ్డాడు

3 ఆదిమ మానవుడి కార్యకలాపాలు

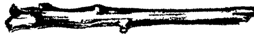
మనుషులు పళ్లనూ పక్షుల గుడ్లనూ పోగుచేసుకునేవాళ్లు క దమూలాలనూ చిన్నచిన్న జ తువులు నివసి చే బొరియ నూ కర్రలు చేతి గొడ్డళ్ల సాయ తో తవ్వుకునేవాళ్లు ఇలా టి కార్యకలాపా కు పోగుచేత అని పేరు మనుషులు ప్రకృతి మాత తమకు యిచ్చినవాటిని పోగుచేసుకునేవాళ్లు

దుడ్డు కర్రలు పదును పెట్టిన రాళ్లు సూదిగా చెక్కిన కర్రలు పట్టుకొని మనుషు గు పులు రోగ తో లేసు

మానవ మ ద పనిముట్లు 1 2 3 చేతి గొడ్డళ్ళు 4 గద తవ్వు కర్ర

కొ టూ బ హీనపడి తమతమ మ దలను చి వెనకబడిన జ తువులను — అడవి దున్నలు జి కలు వ దులు — వేటాడుతూ డేవాళ్ళ (వర్ణ చిత్ర 1 చూడ డి)

పొగుచేత వేటలు మానవుడి తొలి కార్యకలాపాలు

4 అగ్ని స్వాధీన

అడవి జ తువుల్లాగే ప్రాచీన మానవులు అగ్నికి భయపడేవాళ్ళ పిడుగు పడి ఆరణ్య అ టుకున్నప్పుడల్లా వాళ్ళు తీవ్ర భయభ్రా తు తో పారిపోయేవాళ్ళ అగ్ని పర్వతాలు బ్రద్దలైనప్పుడు మ టలుమిసే యెర్రని లావా ప్రవాహాలు మరీ భయ కర గా వు డేవి

అయితే అగ్ని తమకి ఉపయోగపడవచ్చునని క్రమ గా వాళ్ళు తెలుసుకున్నారు అది వేడిమి నిస్తు ది క్రూర జ తువులను డి తమను రక్షిస్తు ది మ డే అడవు ను డీ అగ్ని పర్వత జ్వాల ను డీ దివిటీలు ముట్టి చుకొని వాళ్ళు సొ త మ టలు తయారుచేసుకొని అవి ఆరిపోకు డా జాగ్రత్తపడేవాళ్ళు వ తు వారీగా వాళ్ళు ఆ మ టలవద్ద కూర్చొని మ టలో యె డు కొమ్మలు వేస్తూ అది నిర తర మ డేటట్లు చూసేవాళ్ళు రాత్రి పూట జాజ్వ్య గా మ డుతున్న చలిమ ట చుట్టూ కూర్చున్న మనుషులమీద దాడిచే దుకు క్రూర మృగాలు సాహసి చేవి కావు చేతిలో మ డుతున్న కాగడా వున్న మనిషిని చూస్తే అవి వెనక్కి తగ్గేవి మ టమీద కాల్చిన మా సమూ క దమూలాలూ మరి త రుచిగా వు డేవి

అగ్నిని వాడడ నేర్చుకున్నాక మానవులు జ తువు క టె మరీ భిన్న అయిపోయారు

5 ఆదిమ మానవుల మ ద

ఆదిమ మానవు జీవిత యె తో కష్ట గానూ ప్రమాదభరిత గానూ వు డేది వాళ్లకి ఎప్పుడూ తగిన త ఆహార దొరికేది కాదు వాళ లో నగ మ దికి పైగా 20 యే డ్ల వయస్సుదాకా బతికేవాళ్లు కారు కొ తమ దిని దుష్ట మృగాలు చీల్చి చ పేవి మరి కొ దరు వివిధ రోగా తో ఆకలితో చచ్చిపోయేవాళ్లు

ఆదిమ మానవులు ఒ టరిగా (విడివిడిగా) బతకలేకపోయారు వాళ్ల గు పులుగా కలిసి జీవి చకపోతే ఆహార స పాది చుకోవడ గానీ మ టలు ఆరిపోకు డా చూడడ గానీ సాధ్యమయ్యేది కాదు ఆకలితోనైనా చచ్చేవాళ్ల లేదా అడవి జ తువులకు ఆహారమయ్యేవాళ్లు అ దుకనే వాళ్ల కలిసి ఆహార కొరకు తిరుగుతూ కలిసి మ ట చుట్టూ కూర్చు టూ సమష్టిగా జీవి చేవాళ్ల

మామూలుగా ఒక గు పులో కొన్ని పదు మ ది వు డేవాళ్లు అ తక టె యెక్కువైతే వాళ్లకు తగిన త ఆహార అదే చోట దొరకడ సాధ్య కాదు ఆ గు పులు స్థిరమైనవి కావు అడవి తువుల మ ద మాదిరిగా వాళ్ల కలుస్తూ విడిపోతూ వు డేవాళ్లు ఆదిమ మానవు గు పును మనుషు మ ద అ టారు

ఆదిమ మానవ మ దలు వెచ్చగా వు డి మొక్కా మొటికా పుష్క గా వు డి దుస్తులా ఇళ్లా అవసర లేని చోట్లనే నివసి చగలిగారు ఆదిమ మానవు అవశేషాలు ఆఫ్రికా ఆసియా యూరప్‌లలో కనుగొనబడ్డాయి

1 ఆదిమ మానవులు ఎలా జీవించేవాళ్లు? 2 ఆదిమ మానవు కీ యీనాటి మనుషు కీ తేడా యేమిటి? 3 ఆదిమ మానవులకీ తువు కీ మధ్య వున్న అతి ముఖ్యమైన భేద యేమిటి? 4 సుమారు యె త కా క్రిత జ తు ప్రప చ నుంచి మానవుడు వేరుపడ్డాడు? 5 తొలి మానవు బృ దాలను ఎమనేవాళ్లు? అలా ఎ దుకు అనేవాళ్లో వివరి చ డి

§ 2 వేటగాళ్ల గణ సమాజాలు

1 ఉష్ణోగ్రత తగ్గ డ

భూమిమీద మానవులు సుమారు 20 లక్ష స వత్సరాలుగా జీవిస్తున్నారు సుమారు లక్ష స వత్సరా క్రితం భూమి ఉష్ణోగ్రత ఆకస్మిక గా తీవ్ర గా తగ్గిపోయి ది యూరప్‌లో మార్పు మరీ యెక్కువగా వు డేది శీతకా దీర్ఘమూ చాలా శీత మూ అయి ది ఆ మ చు వేసవిలోనూ కరిగేది కాదు క్రమ గా యూరప్‌లోని ఉత్తర అర్ధభాగమ తా హిమరాశి కి ద అదృశ్యమై ది — రె డు కిలోమీటర్ల దాకా మ ద వున్న దట్టమైన మ చు పొర కప్పేసి ది ఆ మ చు కొ డకు దక్షిణాన తుప్ప తో కూడిన టు డ్రా అనే ప్రా త వుంది వెచ్చని వాతావరణ స్థితికి అ వాటుపడిన జ తువులు చచ్చిపోయాయి లేదా బాగా దక్షిణానికి పోయాయి

అగ్ని సాయ తోనూ పనిముట్ల సాయ తోనూ ఆదిమ మానవులు నూతన జీవిత పరిస్థితు కు సర్దుకున్నారు

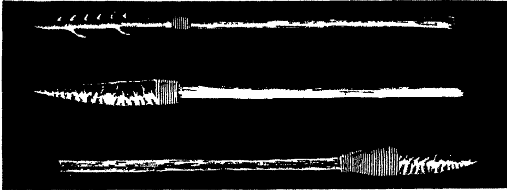
2 పనిముట్ల అభివృద్ధి

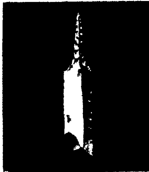
ఆదిమ మ పనిముట్లు చాలా నెమ్మదిగా మారినా కొన్ని ష యే డ్ల గడిచేటప్పటికి వాళ్లు రాతి అలుగులు గ ఈటెలూ గోకుడు రాళ్లూ రాతి చాకులూ రాతి సూదులూ తయారుచేసుకోవడ నేర్చుకొన్నారు

ఆదిమ మానవులు యెముకలు పగ గొట్టుతూ ఎముక కొమ్ము ముక్క తో పదునైన పనిముట్లు తయారుచేయ వచ్చునన్న విషయ గమనించారు వాళ్లు యెముక తోనూ కొమ్ము తోనూ ఆరెలూ సూదులూ ప డ్ల కోలలూ –

మ చు యుగ లో భూమిమీద హిమరాశులచేత కప్పబడిన ప్రా త

30 000ను చి 20 000 ఏళ్ల వెనుకటి పనిముట్లు 1 ఎముక పండ్ల కోల రాతి అలుగులు కలిగిన ఈటెలు 2 రాతి సూది 3 గోకుడు రాయి

కర్కులు ఈటెలు జంతువు శరీరాల్లో దిగబడేవి — మొదలైనవి తయారుచేయడ ప్రార భి చారు అయితే రాతి పని ముట్లే ఆదిమ మానవు కి అతి ముఖ్యమైనవిగా వు డేవి రాతి పనిముట్ల ద్వారా మాత్రమే వాళ్ల కొయ్యనీ ఎముక నీ కొమ్ములనీ కొయ్యగలిగేవాళ్ల

వాళ్ల కొయ్య ని చేసేట ప్పుడు క విషయ గమని చారు — యె డి కర్రలు ఒక దానిలో ఒకటి తగిన త పు రాసుకున్నప్పుడు రవ్వలు ఉద్భవిస్తాయి ఈవిధ గా ఆదిమ మానవులు మ ట చేయడ నేర్చుకున్నారు అగ్ని తయారు చేయడ నేర్చుకున్న తర్వాత ఆదిమ మానవులు తమకు అవ రమైన ప్పుడు మ టలు వేసుకునేవాళ్ల

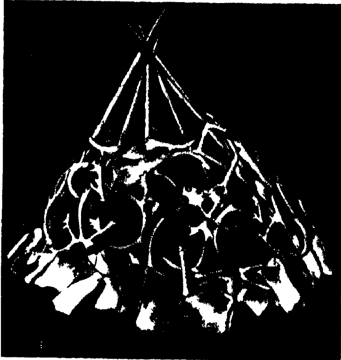
3 వేట చే లు ట డ

ఆదిమ మానవులు ఈటెలు డ్ల కో లు చేతబట్టి రైన్‌డీర్ల యెద్దు గుర్రా మ ద ను వేటాడేవాళ్ల క గు వు వేటగాళ్ల పా చి వు డగా మరొక గు వు ఈటెలూ మ డే చెట్ల కొమ్మలూ తి ప్పుతూ మ దను కొ డ అ చుకో లేక పా చివున్న గు వు దిశగానో తోలేవాళ్ల (వర్ణ చిత్ర 3 చూడ డి)

ఆదిమ మానవులు మామత్‌లు అనే దట్టమైన బొచ్చు గ హ్మా డమైన మహాగజా ను ైత వేటాడేవాళ్ల అడవి ఏనుగు బలిష్ఠ మైన తన తొండ తో కొట్టే ఒక్క దెబ్బతో మనిషిని చ ెయ్యగ దు కాని ోతై గు తలు తవ్వి వాటిని క్ర త కొమ్మ తో క ్ప ఆ తువు కు బోనులు నిర్మి చేవాళ్ల వేటకాళ్ల దివిటీ తో మామత్ ను భయ ెట్టి గు తవైపు తోలేవాళ్ల అది గు తలో డ్డాక ైకి రాలేకపోయేది అప్పుడు వేటగాళ్ల దాన్ని చ ేవాళ్ల

వేటగాళ్ల ఒక అడవి ఏనుగును చ పగలిగితే లేక అడవి జ క నో లేక గుర్రా నో మాటువే ట్టుకోగలిగినప్పుడు వాళ్లకి ద డిగా మా ఖి చేది అయితే తరచుగా ఆదిమ మానవులు వేట తువు కోస నె తర డి వెతుకు లాడవ సివచ్చేది అవి దొరకనప్పుడు పస్తులు డవ వచ్చేది

వేట మానవు ప్రధాన కార్యకలాప అయి ది వేట ద్వారా వాళ్లకి ఆహారమే కాక దుస్తులు కూడా భ్యమయ్యేవి మనుషులు తాము చ న జ తువు చర్మా ను ధరి చేవాళ

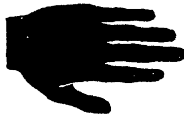

ప్రాచీన వేటగాడి గుడిసె క్ర తోనూ ఎముక తోనూ చి వ కొమ్ము తోనూ యిది నిర్మి పబడేది పైన తోళ్లతో క ్ప బడేది గుహలు లేని చోట్ల మనుషులు అలా టి గుడిసెల్లో నివ స్తూ డేవాళ్ల

1

2 3

ఆదిమ మానవుడినుంచి ప్రాజ్ఞ మానవుడికి పరిణామం 1 10 లక్ష సంవత్సరాల క్రితం జీవించిన మనిషి తల సుమారు కక్ష సంవత్సరాల క్రితం జీవించిన మనిషి తల సుమారు 30 000 సంవత్సరాల క్రితం జీవించిన మనిషి తల (కనుగొన్న కపాలాల ఆకారం పునరుద్ధరించబడ్డాయి) 2 కపెద్ద వానర హస్తం 3 30 000 ఏళ్ల క్రితం జీవించిన మనిషి హస్తం (పురాతనమైన ఎముకల ఆధారంతో పునరుద్ధరించబడ్డాయి)

గుహలు మానవుల తొట్టతొలి గృహాలు మానవులు భారీ ఎలుగుబంట్లనూ భయంకరమైన పులులనూ గుహలనుంచి తరిమేశాక వాళ్ల మానవులు దరిమిలా ఎముకలతోనూ చర్మాలతోనూ గుడిసెలు వేసుకోవడం నేర్చుకున్నారు

వండ కోలు కనిపెట్టాక ఆదిమ మానవులు చేపల వేట చేపట్టారు మనిషి ఒడ్డున నిలబడి పెద్ద చేపను ఒడ్డుకి దగ్గరకి వచ్చినప్పుడు బల్లెం కోలతో కొట్టేవాడు

4 ఆదిమ నులు యెలా మారారు యె దుకు మారారు

(శమ పనిముట్లూ కార్యకలాపాలే కాకు డా ఆదిమ నులు కూడా మారారు రాళ్ళని చెక్కడ కొమ్మ ను కొయ్యడ చర్మా ఋ దును టడ నిప్పు రాజెయ్యడ వ టి పనుల్లో మానవు హాస్తాలు అభివృద్ధిచె దాయి అతని కార్యకలాపాలు మరి త కచ్చితమయ్యాయి అతని (వేళ మరి త చురుకెక్కాయి

పనిముట్లు తయారుచేో ట ప్పుడు వాళ్ళ ఆ పనిముటు ఎలా వు డాలి దానికో తాము యే వస్తువులు ఉ యో గి చాలి యే పనులు చెయ్యా న్న విషయాలు ఆలోచి చుకోవాలి ఉదాహరణకు వేటకు స్నాహాలు చేసుకునేట ప్పుడు వేటకాళ్ళ యెక్కడెక్కడ ని డవ దీ ను దను యెక్కడికి యె ప్పుడు తో వ దీ వా క అ గీకారానికి రావాలి పని మానవుని మేధనూ వాక్కునూ అభివృద్ధిచే ది అతని మెదడు అభివృద్ధి అవుతూ వచ్చి ది అతని నొసలు విశా మవుతూ వచ్చి ది మనుషు మధ్య ను బర్ధమైన వాక్ శక్తి యేర్పడి ది సుమారు 30 వే వత్సరా (కిత తొలి మానవుడు మనలా టి మనిషి అయాడు విజ్ఞానశా(్త లో అతను (ప్రా మానవుడు (H m sap e) ని పిలిచాడు

ఉజ్వ డితుడూ విప్లవకారుడూ అయిన (ఫెడరిక్ ఎ గెల్స్ (శమే మానవుని సృష్టి చి దని పేర్కొన్నాడు

5 గణ సమాజా అవతరణ

స యుక్త కృష (పమాదా కు వ్యతిరేక గా ఉమ్మడి పోరాట మనుషు ను బాగా సన్నిహిత చేశాయి సుమారు 30 000 ఏళ్ల (కిత గణ మాజాలు లేక గణాలు ఎర్పడ్డాయి

గణ లో కొన్ని పదు మ ది లేక ఒక దమ ది వు డేవాళ్ళ వాళ్ల దరికీ కే మూ పురుషుడు వు డేవాడు అ దుకని అ దరూ ధువులే బ ధువు దరూ ఒకే గుహలో నివ చేవాళ్ళు లేదా కొన్ని ెద్ద గుడిెలు నిర్మి చుకొనే వాళ్ళ పురుషులు వేటకూ చేపలు పట్టడానికీ వెళ్లేవాళ్ళ (్త్రీలు తినే దుకు పనికివచ్చే మొక్కలు ేకరి చేవాళ్ళ (్త్రీ ను అ దరూ గౌరవి చేవాళ్ళు ల్లలు 3 4 యే డ్లు వయస్సు వచ్చేటప్పటికి ెద్దవాళ్లకు తోడ్పడేవాళ్ళ ఆహారము తా బ ధువు మధ్య వ పకమయ్యేది చర్మాలూ ఆహార నిల్వలూ కొమ్ములూ యెముకలూ బ ధువు దరికీ మిష్టి ఆ్తి గణ సభ్యుల్లో మిక్కిలి అనుభవజ్ఞులైన గణ పెద్దలు వేటలోనూ పనిముట్ల తయారీలోనూ వేట పక లోనూ నాయ కత్వ వహి చేవాళ్ళ (వర్ణ చి(త 2 చూడ డి)

ఈవిధ గా సమష్టి ఆ్తి కలిగి కలిసి జీవిస్తూ కలిసి పనిచేసే ఈ బ ధువు బృ దా ను గణాలు లేక గణ మాజాలు అ టారు

గణ మానవు మ ద క టె మరి త స్థిర గా మరి త బాగా న ఘటితమైవు డేది ఆదిమ మానవ మ దను చి గణానికి పరివర్తనకి మానవులు తమ అభివృద్ధి (కమ లో నూతన సమున్నత దశకి చేరుకున్నారని అర్థ

అయినా కూడా ఆదిమ మానవ మ దకీ గణానికీ మధ్య యాకి ది ఉమ్మడి క్షణాలు వున్నాయి ఆ రె డి టిలోనూ మనుషులకి వస్తువులు సమష్టిగా వు డేవి మనుషులు పరస్పర సమానులుగా వు డేవాళ్ళ అత్య త కనీస జీవితావసర వస్తువులను కలిగివు డేవాళ్ళు

తొలి మానవు యిలా టి సమాజాన్ని ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థ అ టారు ఆ వ్యవస్థలో జీవి చిన నాన్ని ఆదిమ మానవులు అ టారు

? 1 శమ మానవుని సృష్ట చి ది అన్న వాక్యాన్ని వివరి చ డి 2 ప్రాచీన మానవులు తీ్ర మైన శీత కాలాలో ఎ దుకు నశి చలేదు? అ దుకు గ వాటిలో అతి ముఖ్యమైనవిగా మీరు రిగణి చే మూడు కార ణా ను ే ర్కొన డి మీ వాబులు రైనవో కావో రిచూసుకునే దుకు తోడ్పడే ్ర శ్నలు (అ) ్ర శమ ని ముట్లు ఎలా మారాయి? (ఆ) మానవు జీవిత లో అగ్ని వహి చిన పా్ర త యేమిటి? (ఇ) గణా ఆచా రా ను అతి్ర కమి చినవాళ్ల దాన్ను చ వాడ్కారి బడేవాళ మీ ఉద్దేశ లో అలా టివాళ్ల గతి ఎలా వ దేది? 3 గణ మా అ టే యేమిటి? గణ మా వు ఇణాలేమిటి? గణవు ఇణాలేమిటి? మాన వు మ దకీ గణ మాజానికీ తేడా యేమిటి? 4 ఆదిమ మష్య వ్యవ మౌలిక ఇణా ను ే ర్కొన డి 5 ఆదిమ మానవు ని ఎవరిని అ టారు?

§3 కళ, మత విశ్వాసాల ఆవిర్భావం

1 అత్య త పురాతన కళ

సుమారు నూరేళ్ల క్రిత క స్పానిష్ పురాతత్వ శా్ర జ్ఞుడు ప్రాచీన కా లో మానవులు నివ చిన ఒక గుహను రిశీలిస్తూ ఉన్నాడు అనుకో కు డా అతను ఆ గుహ ై కప్పుమీద తువు ొమ్మలు చూశాడు ప డితులు మొదట్లో ఆ ొమ్మలు యిటీవ చి్ర తి బడి వు టాయని అనుకున్నారు ప్రాచీన మానవుడు చి్ర తాలు గియ్యగ డని ఎవరూ నమ్మలేకపోయారు అయితే దరిమిలా అలా టి చి్ర తాలు చాలా గుహల్లో కని చాయి ఎముక తోనూ కొమ్ము తోనూ చెక్కబడిన మనుష బొమ్మ ను తువు బొమ్మ ఎ కూడా పురాతత్వ శా్ర జ్ఞులు కనుగొన్నారు ఆ చి్ర తాలూ బొమ్మలూ ప్రాచీన కళాఖ డా న్న విషయ లో యి ్పడెవరికీ దేహ లేదు

కళ సుమారు 30 000 ఏళ్ల క్రిత ఆవిర్భవి చ ది ప్రాజ్ఞ మానవుడు తన చుట్టూ చూ నవాటిని చి్ర తి చే దుకూ రూపొ ది చే దుకూ ప్రయత్ని చేవాడు మానవుడికి వేట ద్వారానే ఆహార భి చి ది కనుక ప్రత్యేకి చి వేట చి్ర తా ను తరచుగా అతను గీ ేవాడు ఎటుఎడితే అటు తిరిగే తొ డ కలిగిన మామత్ చి వలు వ వలు కలిగిన కొమ్ము అడవి జి కలు గాయపడి రక్త ఓడుతున్న ఎలుగుబ టి—యీా చి్ర తా ను గియ్యడ లో ప్రాచీన కళా కారులు అ దెవే నవాళ్లు తీ్ర వ గా గాయపడిన అడవి దున్న దాని చేతిలో మరణి చిన వేటగాడు—యీా సన్నివేశవు చి్ర తాలు కూడా వున్నాయి కొన్ని గుహల్లో తువు ను అనుకరిస్తున్న మనుషు చి్ర తాలు వున్నాయి ఆ మనిషికి త మీద కొమ్ములు వె క తోక వున్నాయి జి క కదలిక ను అనుకరిస్తూ అతను నాట్య చేస్తూవు టాడు ప్రాచీన నాట్యాలు తువు నూ వాటిని వెన్న టి తరుముతున్న వేటగాళ్లనూ అనుకరి చడ ను చి ఆవిర్భవి చాయి

ప్రాజ్ఞ మానవుడు సునిశితమైన పరిశీ నా శక్తి కలిగినవాడనీ అతనికి జ తువులు చాలా బాగా తెలుసుననీ ప్రాచీన కళాఖ డా వ్ల మనకు తెలుస్తు ది (వర్ణ చి్ర త 4 చూడ డి)

2 ఆదిమ మానవుడి బ హీనత ప్రకృతిపట్ల అతని భయ

ప్రాజ్ఞ మానవులకీ ఆదిమ మానవు కీ మధ్య పెద్ద భేద ఉన్నప్ప టికీ డుగులు వరదలు రోగా వంటి వినాశకరమైన ప్రకృతి శక్తు ము దు వాళ్ల కూడా నిస్సహాయులుగానే ఉ డేవాళ్ల వెనకబడిన ఒక తెగకి చె దినవాళ్ల ఒక శా్ర జ్ఞుడితో యిలా చెప్పారు చెడ్డ వాతావరణాన్ని ఎదుర్కొని మేము మా ఆహార న పాది చుకునే దుకు పోరాడుతాము అలా టి వాతావరణమ టే మేము భయపడ

1

2

3

1 గాయ డిన ఎలుగు టి (ఒక గుహలోని రేఖా చిత్ర) 2 దు ్ప చర్మ క ్పకొని దాన్ని అనుకరిస్తు ్న మనిషి (ఒక గుహలోని రేఖా చిత్ర) 3 వేటకి ము దు ఆ్ట్రేలియన్ వేటగాళ్ల

తాము చలిగా వు డే గుడిసెల్లో జీవి చే మేము ే దతన ఆకలి అ టే భయపడతాము నిత్య చూ ే రోగా టే మేము భయపడతాము శవా టే మేము వేటాడి చ ే తువు ఆత్మ టే మేము భయ డతాము మాకు తెలియని వాట న్ని టిని గురించీ మేము భయ డతా

భయ కరమైన ప్రకృతి శక్తు ను చి ఆదిమ మానవుడు పారిపోయి దాక్కొనే దుకు మాత్రమే (యత్ని చాడు ప్రా ్ష మానవులు వాటిని వివరి చే దుకు కూడా ప్రయత్ని చారు

3 మత భావాలు తలెత్తడ

మనుషు చుట్టూ వున్న ప్రతి క్కటీ చ లో వు ది — సూర్య చ ద్రులు ఉదయిస్తారు అస్తమిస్తారు తుపాను మేఘాలు ఆకాశ లో రుగులు తీస్తాయి మొక్కలు ఎదుగుతాయి వాడిపోతాయి చివరకు భూమి సైత కొన్ని మ యాల్లో మనుషుల పాదాల కి ద క ఎన్తు ది ప్రాకృతిక విషయా న్ని టికీ వాటివాటి అసలైన కారణాలు వు టాయి ప్రకృతి శాస్త్రాలు పురోగతి చె దిన మూ గా ప్రాకృతిక విషయా కి మూ లో వున్న కారణాలు యేమిటో మనకి యీనాడు తెలుసు

ప్రాకృతిక విషయా కు కారణాలేమిటో ఆదిమ మానవు కు తెలియదు అ దుకే వాళ్ల మానవాతీత శక్తులు (కృ తిని శాసిస్తున్నాయన్న భావాన్ని నమ్మారు ప్రకృతిలో మనుషు వ టివే గాని వాళ్లక టె బ మైన భూతాలు ఉన్నాయని వాళ్ల నుకువేవాళ్ల ఆ భూతాలు మెరుపులు మెరి స్తాయి డుగులు కురి స్తాయి గాలులు వీయిస్తాయి వేటలో మను షులకి తోడ్పడతాయి లేక వారికి ఆట కాలు కల్పిస్తాయి మనుషు కి రోగాలు తె ్పస్తాయి అనుకునేవాళ్ల

న ఆ భూతాలు తమకి సాయ చెయ్యా నీ లేకపోతే వాటిని తరిమెయ్యా నీ కోరుకునేవాళ రోగి శరీర ను చి వ్యాధిని తరిమే దుకుగాను వాళ్ల ధూ వే వాళ్ల బిగ రగా అరిచేవాళ్ల క్రలు ఝళి చేవాళ్ల వేటగాళ తు వు ను మ్మోవాత చే వేటలో వి యు సాధి చా ని (యల్ని చేవాళ్ల ఈ ష్య తోనే తువు ను చ ఫుతున్న ఛ గిమ తో చిత్రాలు వే వాళ్ల

నిద్ర మరణ వ టి హ మైన వి యా ను అర్థ చేసుకోలేక ఆదిమ మా వుడు మనిష శరీర లో క టికి కని చని ఆత్మ జీవిస్తో దనీ మనిష నిద్రిస్తు వ్రడు యీ ఆత్మ శరీర ను చి పై కెగిరిపోయి యితరు ఆత్మ తో కలి భ్రమిస్తు దనీ విశ్వ చేవాళ్ల ఆత్మ శరీర ను చి శాశ్వత గా వెళ్లిపోయి వ్రడు మనిష మరణిస్తాడని అనుకునేవాళ్ల

మానవాతీత శక్తులు (కృతినీ మానవు జీవితా నీ శా స్తున్నాయ న విశ్వాసాన్ని మత విశ్వా అ టారు ఆదిమ మానవు హీనత (కృతి ఘటన ట్ల భయ వాటికి గల (కృతి ద్ధమైన కారణా ను వారు అర్థ చేసుకోక పోవడమే మత విశ్వాసానికి కారణ

4 ఆదిమ మా వుల్లో మత విశ్వాసా ఆవిర్భావ డితులు వాటిని గురి చి ఎలా తెలుసుకున్నారు

మత లేని ఆదిమ మానవులు సామాన్య గా తమలో చనిపోయినవారి జ తు వు గా తులూ తినే దుక వదిలే వాళ్ల 30 వే ను చి 20 వే వత్సరా కు ఫూర్వ చనిపోయినవాళ్ల మాధు ను పురాతత్వ శాస్త్ర జ్ఞాలు కనుక్కున్నారు వాటిని చూస్తే అ వ్రట్లో న ఆత్మను నమ్మనార భి చారని తెలియవస్తు ది వాళ్ల శవ తోబాటు ఆహారాన్నీ నిముట్లనీ నగ నీ మాధిలో పూడ్చిపెట్టేవాళ్ల ఆత్మ చనిపోయినవాడి శరీర లోకి తిరిగి రాగ దనీ అలా వచ్చిన వ్రడు మనిష తికివున్నప్పుడు అతనికి అవ రమైనవన్నీ గావ వు టాయనీ వాళ్ల నమ్మేవాళ

కొన్ని పురాతన కళాఖ డాలు — ఈటె పోట్లతో చిల్లులువడ్డ తువు చిత్రాలు — మానవాతీత శక్తుల్లో విశ్వాస ఆవిర్భావాన్ని కూడా తెలియజేస్తాయి ఆదిమ తెగ (ఆచారా అధ్యయన అలా టి పురాతన కర్మకా డ ను అర్థ చేసుకునే దుకు తోడ్పడి ది ఉదాహరణకు వేటకి బయల్దేరే దుకు ము దు ఆస్ట్రేలియన్ ఆదివాసులు క గారూ మృగా చిత్రాలు గీ ఆ బొమ్మమీదకి ఈటెలు వి రేవాళ్ల (పేజి 20 చూడ డి)

? 1 ఆదిమ (కళాఖ డాలు ఏమి తెలియజేస్తాయి? కనీ నాలుగు అ శాలు చెప్ప డి 2 ఆదిమ (లో మత విశ్వాసాలు ఎ దుకు తలెత్తాయి? 3 మత విశ్వాసా ఆవిర్భావ గురి చి డితులు ఎలా తెలుసుకున్నారు? వాళ్ల జ్ఞానానికి కనీ మూడు మూలాధారా ను చెప్ప డి

ప్రకరణం రెండు

ఆదిమ కాలపు వ్యవసాయదారులు, పశుపాలకులు

§4 పశువుల పెంపకం, భూమి దున్నడం ఆరంభం

గణ మా లో ని లా విభజి బడి దో జ్ఞా క చేసుకో డి (§2 5)

1 భూమిమీద ఉష్ణోగ్రత పెరుగుద
న కొత్త భూము కి తరలిపోవడ

సుమారు 13 000 వత్సరా క్రిత మళ్లీ వాతావరణ వేడి ఎయి ది మ చు గుట్టలు కరగడ ప్రార భి చి ఉత్తరానికి తిరోగమి చాయి భూమిమీద వు న్న మ చు టో అదృశ్య కాసాగి ది అడవులూ పొదలూ మళ్లీ అవతరి చాయి చలికి అ వాటుపడిన తువులు ఉత్తరాని వ పోయాయి మామత్‌లు పూర్తిగా అదృశ్యమయ్యాయి

కొ దరు తువు ను అను రి చి నదు నూ రస్సు నూ దాట వెళ్లారు మనుషులు రె డు మూడు క్రమొద్దు ను కలి కట్టి మొట్టమొదటి నావ వదగిన తెప్ప ఎ తయారుచేశారు దరిమిలా వా ్ల చెట్టు బోదె ను దొలిచి వాటని దోనెలుగా ఉపయోగి చ నార భి చారు

క్రమక్రమ గా న యూరప్ ఆ యాల్లోని ఉత్తర ప్రా తాల్లో ్థర డ్డారు

2 అడవి తువు ఎ
మచ్చికచేయడ

అడవి కుక్కలు వేటగాళ్ల నివాసా కు దగ రలో తిరుగుతూ ్ డేవి వదలి పెట్టిన ఆహార యేదైనా అవి తినేవి దుష్ట తువులు దగ రలో వు టే మొరగడ ద్వారా అవి హెచ్చరిక చేసే వి ఆవిధ గా కుక్కలు మనుషు కు అ వాటు డి వాళ్లతో కలి తకసాగాయి మనుషులు వేటకు పోయిన ప్పుడు అవి వాళ్ల ె టపోయి అడవి తువు జాడలు తె పడ ద్వారానూ వాటిని బోనుల్లోకి తరమడ ద్వారానూ వాళ్లకు తోడ్పడేవి

వేటగాళ్లు కుక్క ను మచ్చికచేశారు కుక్క మానవుని మొదటి ె పుడు తువు అది వేటగాళ్ల హాయకుడు ని మైన కా లాదారు కుక్కలు తువు ను కనుక్కొని వాటిని తరిమేవి

వ చితే వ గే కొమ్మను వ చి వదలి ెడితే అది పెద్ద వేగ తో మళ్లీ మొదటి ్థితికి చేరుకు టు దని మనుషులు గమని చారు ఫలిత గా వాళ్ల వి ల్లు తయారుచేయడ ప్రార భి చారు వి ల్లను డి ప్రయోగి బడిన అమ్ములు డ న్ల అడుగు దూరాన నూర్ల అడ గు దూరాన కూడా వున్న తువు కు తగిలేవి

కుక్కలు వె టరాగా వి ్లమ్ములు ధరి చిన వేటగాళ్ల ఈటెలూ గదలూ మాత్రమే వున్న నాటి క టె యెక్కువ మా స యి టికి తెచ్చేవాళ్ల తరుచుగా కుటు బా కు చాలిన త ఆహార వు డేది అలా టప్పుడు వేటగాళ్ల తమకు చిక్కిన వ ది ్ల నూ మేక నూ యితర లేత తువు నూ చ పకు డా తమ నివా ్థలా కి తెచ్చేవాళ్ల ఆవిధ గా

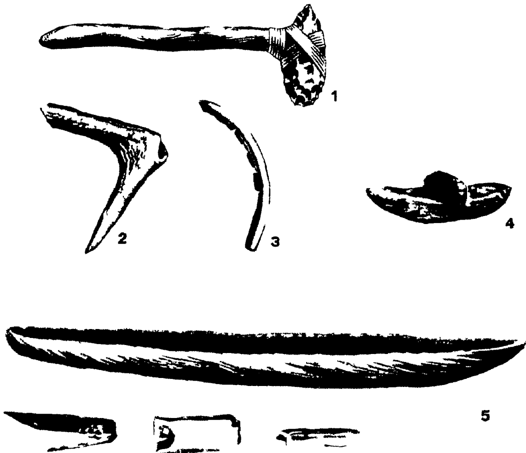
మలూ మేకయూ గొర్రెలూ ఆవులూ పెంపుడు జంతువు య్యాయి ఈవిధ గా వేటను చి శవు పో క
మొదలై ది

3 కొయ్యనాగలి
వ్యవసాయ

ఆహార యోగ్యమైన గి లు సేకరి చే నిలో స్త్రీలు ఒక అద్భుతమైన ఆవిష్కరణ చేశారు మెత్తని నే లో డిన గి ~ మొ కెత్తుతు దనీ అది పెరిగితే అనేక గి లు యిస్తు దనీ వాళ్లు గమని చారు స్త్రీలు విత్తనా ను నేలలో పాతడ మొదలెట్టారు ఈవిధ గా ఆహార దార్థా పోగుచేతను చి వ్యవసాయ మొదలై ది వ్యవసాయ 10 000ను చి 9 000 ఎళ్ల క్రిత అవతరి చి ది

~గామిని దున్నే దుకు గొడ్డలి కొయ్య నాగలి కొడవలి అవ రమయ్యాయి

న దును పెట్టిన రాతిని కర్రకి కట్టి గొడ్డలిని తయారుచేసుకున్నారు చివర ముడి వున్న గ కర్ర తొలి కొయ్య నాగలిగా ఉ యోగ డి ది దరిమిలా నాగలి కొర్రు ఎముకతోనో కొమ్ముతోనో చెయ్యబడేది తువు దవడ

1–3 ప్రాచీన వ్యవసాయదారులు వాడిన పనిముట్లు గొడ్డలి కొయ్య నాగలి కొడవలి 4 ధాన్య గి జ తిరగలి రాళ్లు 5 చెట్టు బోదెలో దొ చ డిన పురాతనమైన పడవ దాన్ని తయారుచేసే దుకు ఉపయోగి చబడిన పనిముటు

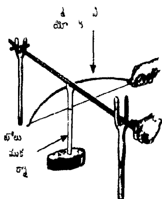
ఎముకకి వాడి అయి రాతి ా చ్చులు అమర్చి కొడవలి తయారుచేసుకునేవాళ్ళ (ే ీలు 23 27ొని ్రాలు చూడ డి) పురాతన వ్యవసాయ లో ఉ యోగి బడిన ్ర ధా మైన నిముట్టు నాగలి కనుక దాని నాగలి ్య సాయి ల టాయి కొయ్య నాగలితో చే న వ్యవసాయ లో టలు తక్కువగా వు డేవి ఒయినా కూడా గణ ూాని శాాహార్ా ు కూర్చడ ో పోగుచేత క టె అది మెరుగా ు డేది

4 తొలి చేతివృత్తులు

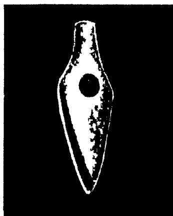
వ్య ాయ శ వు ా కా తోబాటు చేతి ృత్తులు అభ ృద్ధి చె దాయి చేతితో వివిధ వస్తువులు తయారుచెయ్యడాన్ని చేత ృత్తులు ల టారు రాతిను చి వస్తువులు తయారుచెయ్యడ లో ు ుషులు బాగా ైపుణ్య పొది చుకునాారు సుమారు 7 000 ఎళ్ల ్ర కిత రాతిని తరిొణ ట డ ా ట్టడ వా ్ల ేర్చుకున్నారు

అగ్నిలో కాలిన మట్టి గట్టి డుతు దని గమని చిన మనుషులు కు డ నూ తదితర పా త నూ తయారుచే ా ్ర నార భి చారు మనుషులు మట్టితోనూ రాతితోనూ పొయ్యిలు చెయ్యనార భి చారు

మనుషులు రెమ్మ తోనూ చెట్టు ట్టాతోనూ బుట్టలు అల్లారు ఈ అనుభవ వారి వ ఉల్లుోవ ోనూ ఉన్ని నార తో దుస్తులు నేయడ లోనూ తోడ్పడి ది

అతి పురాత మైన చేతివృత్తులు పనిముటు వస్తువులు 1 రాతి ో క్క వేో దుకు ర్మ 2 ెక్క చెయ్యబడిన రాతి గొడ్డలి 3 పురాత మైన నేత మగ (భి చిన అవశేషా నుబట్టు వర్ణ ను ట్టి పు ర్నిర్మి చ డి ది లేక పునరుద్ధరి డి ది) 4 మట్టి కు డ

ప్రాచీన వ్యవసాయదారు పశుపాలకు జనావాసం (మన కాలపు చిత్రకారుడు గీసిన చిత్రం) చిత్రంలో ఏమి నిముట్లు చిత్రించబడ్డాయి మనుషులు ఏమేం చేస్తున్నారు?

5 గణాలూ తెగలూ

ఒక పొలాన్ని రాయితో ఎముకతో చేసిన నిముట్లతో శుభ్రం చేసి (చెట్లూ పొదలూ తొలగించి) పైరు పెట్టి దాన్ని అడవి జంతువు బారినుంచి కాపాడడం ఒక్క మనిషి చేయలేడు ఒక గణం మాత్రమే ఈ పని చేయగలదు మానూ ళ్ళూ శవులూ యితర ఆ ముఖ్యంగా వు దేవి రాతితో మట్టితో ఉన్నితో ఫ్లాక్స్ (నార)తో వస్తువులు తయారుచెయ్యకలిగిన గణం సభ్యులు వాటని మామ తటికీ మకూర్చేవాళ్ళ

కొన్ని గణాలు కలిసి ఒకే చోట స్థిరపడి వుండడం వల్ల ఒక తెగ యేర్పడేది తెగలోని సభ్యులందరూ ఒకే భాష మాట్లాడే వాళ్ళ వాళ్ల ఆచారాలు ఒకే మాదిరిగా వుండేవి

తెగని పెద్దల సమితి పాలించేది ఆ సమితి వేట భూము నూ పచ్చిక బీళ్లనూ పొలాలనూ గణ సమాజాల మధ్య భాగాలు పెట్టేది తగవులన్నీ పరిష్కరించేది పెద్దలు మొత్తం తెగ శ్రేయోదృష్టితో వ్యవహరించేవాళ్ల అనుభవజ్ఞులనే వాళ్ళ మీద అందరికీ విశ్వాసం వుండేది వాళ్ల మాటను అందరూ ఆక్షేపణ లేకుండా శిరసావహించేవాళ్ల అత్యంత ముఖ్యమైన విషయాలు చర్చించడానికి పెద్దలు మొత్తం తెగలోని సభ్యులందరినీ పిలిచి సమావేశాలు యేర్పరిచేవాళ్ల

సాగుకి లాయకైన లేక పచ్చిక బీడుగా పనికివచ్చే భూమికోసం మధ్యమధ్య తెగల మధ్య యుద్ధాలు చెలరేగుతూ వుండేవి యుద్ధ తరుణాల్లో సైన్య నాయకుణ్ణి అంటే సేనా నాయకుణ్ణి ఎన్నుకునేవాళ్ల

వ్యవసాయం పశుపాలన ఆవతరణ ఆదిమ మానవుడికి మహత్తర ప్రాముఖ్యం కలిగిన విషయం అంతకుముందు మానవుడు ప్రకృతి తనకిచ్చింది దాన్ని మాత్రమే తీసుకున్నాడు మొక్కమొలకలు పోగుచేసుకున్నాడు జంతువుల వేటాడాడు చేపలు పట్టుకున్నాడు అందుకు భిన్నంగా వ్యవసాయదారులూ పశుపాలకులూ తాము స్వయంగా మొక్కలు పెంచారు జంతువులను పెంచారు

1 పురాతనమైన మరే యితర కార్యకలాపా ను చి వ్యవసాయమూ శుపా నా ఉత్పన్నమయ్యాయి? వ్యవసాయ లోనూ శుపా నలోనూ రాతి గొడ్డలి వహి 9న పాత్ర యేమిటి? 2 పురాతన వ్యవసాయదారు కృష గురి క చిన్న వ్యా రాయ డి 3 తొలి వ్యవసాయదారులో శుపా కుల్లో ఆదిమ మ మా ఉ దా? మీ అభిప్రాయాన్ని రుజువుచెయ్య డి 4 కా గణన రేఖను ఉపయోగి చి మనుషులు ఆ దాజాగా వ్వడు విల్లును కనిపెట్టారో నిర్ణయి చ డి

§ 5 మనుషుల మధ్య అసమానతలు తలెత్తడం

1 లోహ పోత కృ
ఆర భ

కొన్ని తెగలు స్పష్మైన రాగి నిక్షేపాలు ఉ్న ప్రా తాల్లో ని చేవి రాళ్లతో పాటు పొయ్యి మ టలో ఎడిన రాగి ముక్కలు కరిగేవి చ బడేట ప్పుడు అవి కొత్త రూపాలు పొ దేవి రాగికి వు్న యీ ధర్మా ను మనుషులు గమని రాగితో వస్తువులు తయారుచెయ్యనార భి చారు ్రావ న రూపాన్ని మట్టిలోనో లేక మెత్తటి రాతిలోనో దొలిచి కరిగి చ డి రాగిని అ దులో పోసేవారు రాగి ద్రవ చ ్ల డి ప్పుడు అది ఆ మూ రూపాన్ని పొ దేది రాగితో గొడ్డళ్ల చాకులు కొడవళ్ల తదితర వస్తువులు పోత పొయ్య డేవి మనుషులు ్ర డి బ గారా తో కూడా వస్తువులు చెయ్యడ ేర్చుకున్నారు

ప్రాచీనమైన శ్రమ పనిముట్లు రాతితో చెయ్య డిన కాలాన్ని రాతి యుగ అ టారు ఏా ు మధ్య రాగి నిముట్ల లవతరి చ తో రాతి యుగ అ తరి చి లోహ యుగ ఆర భమై ది కొన్ని దేశాల్లో రాగి పోత 7 000–6 000 ఎళ్ల వెనుక ఆర భ కాగా మరి కొన్ని టలో బాగా తర్వాత ఆర భమై ది (కా గణ రేఖలో గుర్తి ు డి)

రాగి మెత్తటి లోహ దానితో చే న వస్తువులు తొ దరగా అరిగిపోయేవి అత్యధిక ్యాక వ్యవసాయదారులు కొయ్య తోనూ ఎముకతోనూ చే న పార నూ కొడవళ్లనే ఉ యోగి చేవాళ్ల కాపైతే రాగి నిముట్లతో కొయ్యతో ఎముకతో స్తువులు తయారుచెయ్యడ ు భతర గా వు డేది కొయ్య నిముట్లూ ఎముక పనిముట్లూ గణనీయ గా మెరుగ రచ డ్డాయి

2 నాగలి కనిపెట్టడ

వ్యవసాయదారులు నాగటి దు వ సైజును ్ర చి దానికొక ాడిని తగిలి చారు కొ దరు ఆ నాగటి దు పను చేనుగు డా లాగగా క మనిషి నాగటి దు ప ే లోకి మరి త లోతుగా దిగే దుకు మేడిని అదిమ ట్టేవాడు చేలో చాళ్ల చే దుకుగాను నాగలి అలా కనిపెట్ట డి ది క్రమ గా నాగలిని లాగే దుకు డ్లను కట్టేవారు నాగలిని కనిపెట్ట డ తో భూమి ేద్య త్వరితమై మెరుగుపడి ది స్త్రీలు మేడి ట్ట ఎడ్లను తో డ కష్టసాధ్యమై ది భూమి దున్ని ప్రధాన గా పురుష అయి ది

3 గణ మా ను చి
ప్రా తీయ సమాజానికి రివర్తన

్ర కటి మాదిరిగానే భూమి మొత్త గణ మాజాని చె దివు డేది మా భ్యు దరూ తమ శ వు ను ఉమ్మడి ప్పక బీటిలో మేపుకునేవాళ్ల ఉమ్మడి అడవిలో వేటాడేవాళ్లు

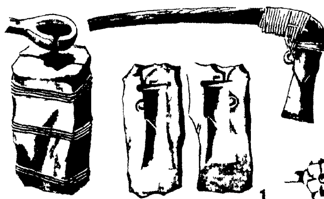
కాపైతే అప్పుడిక ఒక్క కుటు బ ఒక పొలాన్ని దున్న గలిగేది పా లో డిన వ టను మాసూలుచెయ్యగలిగేది పొలాన్ని మొత్త గణ నమా న యుక్త గా ేద్య చెయ్యవ ్ర అవసర వు డేది కాదు ెద్దలు గణ మా వు భూము ను పొలాలుగా విభజి చి గణ మా లోని కుటు బా కి వ చియిచ్చేవాళ్ల

్ర తి టు యూ త పొలాన్ని సాగుచే ది దాని దాని సా త నిముట్లూ కొన్ని శ వులూ ఉ డేవి ఆ పా లో డిన ట ఆ కుటు బానికి చె దేది ఈవిధ గా క ఆరిక యూనిట్‌గా వు డే గణ మాజ విడి కుటు బ కమలా లుగా వి డి ది

గణ మా వు వుటి కూడా మారి ది భూమిని తుప్పా క పా కొట్టి సాగుకి లాయకిచెయ్యడ లో వా న్న యిరుగుపొరుగు వాళ్ల కూడా గణ మా లోకి చేర్చుకో డ్డారు గణ మా స్థాన లో ్రకమ గా ్రపా తీయ మా యిలా వచ్చి ది ్రపా తీయ సమా భ్యులను సాముదాయిక వ్యవసాయదారులు అనేవాళ్ల భూమి వాళ్ల యుక్త ఆ గా వు డేది కాని ్ర తి క్క కుటు మూ తన సా త పా లో నిచేసుకునేది

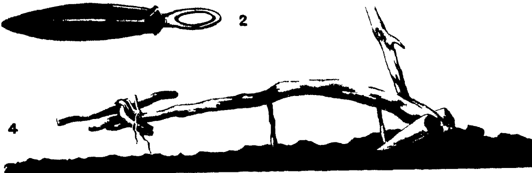
4 గణ భ్యుల్లో చి కులీనులు వేరు డడ

గణ మా కుటు కమతాలుగా విడివడట కో మాజ భ్యు మధ్య మానత్వ అ తరి చనార భి చి ది ెద్దలూ నాయకులూ ఎక్కిలి ెద్ద మిక్కిలి సారవ తమైన భూఖ డా ను ఆ్రకమించుకునేవాళ్ల యుద్ధ లో భించిన కొల్లసొమ్ములో — పశువులు రాగి గార — అత్యధిక ాగాన్ని తమ సా త చేసుకునేవాళ మా లోని యితర భ్యులు దరి్రదు వుతూ వు డగా ెద్దలూ ేనా నాయ కులూ ధనికు వుతూ వు డేవాళ్ల

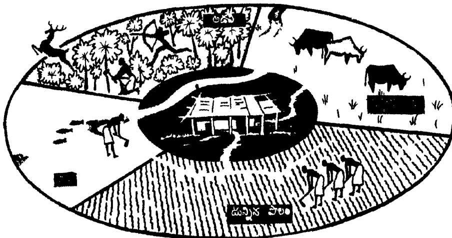

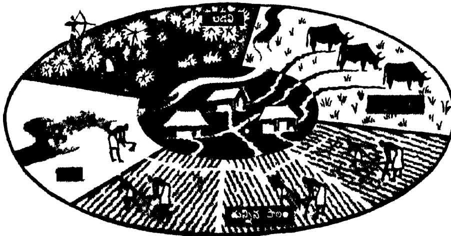

1 రాగి గొడ్డలి దాన్ని పోతపో దుకు మూ లు 2 రాగి ఆయు ధాలు ఈటె బాకు కొనలు 3 బ గారు ఆభరణాలు 4 కొయ్య నాగలి (పునరుద్ధరి వ డినది)

ప్రా తీయ మా గా గణ మాజ పరివర్తన ఆర భ (రేఖా చిత్ర) రె డు చిత్రా నూ పోల్చి చూ రె డవ చిత్ర లో మార్పులు ఏమి వచ్చాయో మారకు డా ఉ డిపోయినవి ఏమిటో పరిశీ లి చ డి కనీస నాలుగు మార్పులు చూ చ డి

ేనా నాయకుడి తాత్కాలిక దవి ్థరమైన పదవిగా మారి ది సేనా నాయకుడి పెద్దల పదవులు వారసత్వ గా న క్రమి చే దవులు అయ్యాయి వ్యక్తి స్థాన అతని నైపుణ్య మీదా అతని యోగ్యత మీదా కాక అతను పుట్టిన కుటు బ మీద ఆధారపడట మొదలై ది ేనా నాయకు ెద్ద కుటు బాలు కులీన కుటు బాలు అని వబడేవి తెగ మీద కులీనులు తమ పెత్తనాన్ని నె కొల్పుకున్నారు

మాధు ను చూ్తే మనుషు మధ్య అసమానత తెలియవస్తు ది సమాధులను తవ్వి పరిశీలి చిన పురాతత్వ శా్త్రజ్ఞ కు వాటిలో తి డి పదార్థాలు ెట్టే మట్టి గాణీ పాత్రలు దొరికాయి కొన్ని గూనల్లో పనిముట్లు మరి కొన్ని టిలో ఖరీదైన ఆయుధాలు విలువైన ఆభరణాలు భి చాయి

క ఆర్థిక ముదాయ గా గణ విచ్ఛిన్నమవడ ూానవు మధ్య అ మా త తలెత్తడ ఆదిమ మ వ్యవ అ తానికి దారితీ ది

5 సాముదాయిక వ్యవసాయిదార మత విశ్వాసాలు

మానవు విత లో అలాగే వాళ్ల మత విశ్వాసా్లో కూడా మార్పు వచ్చి ది వ్యవసాయదారు వాళ్ల జీవిత యే (కృతి శక్తు మీద ఆధార డి వు దో ఆ శక్తులు – అతని ట కు వెచ్చదనాన్ని యిచ్చే సూర్యుడు అతని చే కు నీటినిచ్చే మేఘాలు నే లో మొ కెతి రుగుతున్న విత్తనాలూ – ముఖ్య

మనుషులు ఆ శక్తుల్ని ర్వశక్తిమ తులైన దేవుళ గా ఊహి చుకున్నారు ఆ దేవుళ్ల యిచ్ఛ మేరకు వ త వస్తు దనీ వర్ష కురుస్తు దనీ ట డుతు దనీ న నమ్మేవాళ్ల

వాళ్ల కొయ్యను చో రాతిను చో దేవుళ్ల రూపాలు చెక్కారు దేవుళ్ల మె ్పకో కానుకలు సమర్పి చేవాళ్ల వాటిని బలులు అనేవా వుడు తువుల్ని లి యిచ్చేవాళ్ల మరి కొన్ని దర్బాల్లో నర లులు కూడా యిచ్చే వాళ్ల బలి రక్తాన్ని వి(గహా వోళ్లకు పులిమేవాళ్ల

? 1 గణ సమాజానికీ (పా తీయ ూజానికీ మధ్య పోలికలు యేమిటి? తేడాలు యేమిటి? 2 ఆదిమ మ వ్యవ లోని యే క్షణాలు (పా తీయ మా లో మిగిలాయి యేవి అ తరి చిపోయాయి? 3 ఎవరిని కులీనులు అనేవాళ ? మా లో తదితర భ్యు స్థానానికీ వాళ్ల స్థానానికీ మధ్య భేద యేమిటి? 4 వ్యవసాయదారు మత విశ్వాసా కీ వేటగాళ మత విశ్వాసా కీ మధ్య తేడాలు యేమిటి?

1 రెడ్ ఇండియన్ల ఒక దారు దేవతా వి(గహ 2 మానవ తు బలి (ఫిక్ మహా ము(ద లోని క దీవిలో బలి ఆచార చూ న క యూర యన్ వే న చి(త) లికి నిర్దేశి డిన మనిషి తాళ్లతో కట్ట బడి నే మీద పడివున్నాడు లి యివ్వ డే మనిషి ఆరువు ను ము చెత్తే దుకోస యిద్దరు గట్టిగా డోళ్లు వాయిస్తున్నారు అ తకుము దు లి యివ్వ డిన మనుషు పు(రెలు వెనక వున్నాయి లి యివ్వ డిన తు వులు మ చెమీద ఉన్నాయి

ఆదిమ మానవుడి చరిత్రకి సంబంధించి

కా	నిముట్లు	ఇతర వస్తువు
అత్య త ప్రాచీన కా ము చి 2 ష ఎళ్ల క్రిత దాకా	చేతి గొడ్డలి తవ్వు కర్ర గద	
30–20 వే ఎళ్ల వెనక	ఈటె డ్ల ఈటె గోకుడు రాయి	తోలు దుస్తు
13–7 వేల ఏళ్ల వెనక	విల్లు గొడ్డలి కొయ్య నాగలి కొడవలి డవ మగ	నేత వస్త్రపు దుస్తులు మట్టి పాత్ర
6–5 వేల ఏళ్ల వెనక	నాగలి రాగి గొడ్డలి రాగి కొడవలి	రాగి ఆయుధా గారు వె నగలు

అత్య త ప్రాచీన మానవు కీ ఆధునిక మాన వు కీ మధ్య విశేషమైన భేద వు ది

అత్య త ప్రాచీన మానవులు భూమిమీద ఎప్పుడు అవతరి చారు? వాళ కీ జ తువు కీ మధ్య భేదమేమిటి? వాళ్లకీ ఆధునిక మా వు కీ మధ్య భేద యేమిటి?

శ్రమ పర్యవసాన గా మానవులు అభివృద్ధి చె దారు

మానవులు యెలా అభివృద్ధి చె దారు? ప్రాజ్ఞ మానవుడు యెప్పుడు అవతరి చాడు? పుస్తక లోని యే చిత్రాలు ప్రాజ్ఞ మానవుడి అవతరణను సూచిస్తున్నాయి?

మీ పరిజ్ఞానాన్ని సరిచూసుకోండి

ముఖ్య వృత్తులు	ఆదిమ మా వులు వారి ముదాయాలు	కళలు మత
ఆహార ేకరణ ఒ టరి తువు వేట	ఆదిమ మానవు గు వుయి	కళలు గాని మత గాని లేవు
వేట చేపలు పట్టడ ఆహార ేకరణ	ప్రా మానవుడి ఆవిర్భావ గణ మాజాలు ఏర్పడట	శిల్పాలు గుహలో చిత్రాలు ఇ ద్రజా ఆత్మలో ేతాత్మ విశ్వా
వేట ఆహార ేకరణ జ తువు ను మచ్చిక చేసుకోవడ క్ర నాగలి దుక్కి చేతి వృత్తులు	గణ సమాజాలు తెగలు	వ్యవసాయానికి స బ ధి చిన ప్రకృతి శక్తు ఆరాధన విగ్రహాలు బలులు
వ్యవసాయ ఌ పోషణ చేతి వృత్తులు	గణ సమాజాలు విచ్చిత్తి ప్రాంతీయ మాజా ఆవిర్భావ గణ నాయకు పెద్ద పలుకు డి ారుగుద	

తమ పనిముట్లను మెరుగుపరచుకున్నారు

ఆదిమ మానవులు తమ పనిముట్లను ఎలా మెరుగుపరచుకున్నారో వివరి చ డి ఐరు కథన లో ఏ క్క అ శాన్నీ మరచిపోలేదని సరిచూసుకునే దుకు పైన టేబిలు చూడ డి

ప్రకృతిని గురి చి ఉపయోగకరమైన చాలా పరిశీలనలు జరిపారు

ఆదిమ మానవులు ముఖ్యమైన ఏయే ప్రాకృతిక విషయా ను గమ ని చారు? వాళ్ళు తమ పరిశీ న ను ఎలా ఉపయోగి చుకున్నారు?

న లో కొత్త కార్యకలాపాలు తలెత్తి అభివృద్ధి చె దాయి

ఆదిమ మానవు కార్యకలాపా ను అవి అవతరి చిన క్రమ లో పేర్కొన డి

జన ఆదిమ మన్శు వ్యవస్థలో 20 ఉ
ు వత్సరా కు ైగా కా జీవి చారు

మానవు మధ్య అ మానతలు కొన్ని వే
యేళ్ల క్రిత అవతరి చాయి

ప్రతి శక్తు ము దు ఆదిమ మానవు ని
హాయత ఎతావిర్భావానికి దారితీ ది

ఆదిమ మన్శు వ్యవస్థ మౌలిక ఉణాలు యేమిటి? ఆదిమ మానవులు
ఎ దుకు గు పుల్లో మాత్రమే జీవి చగలిగారు?

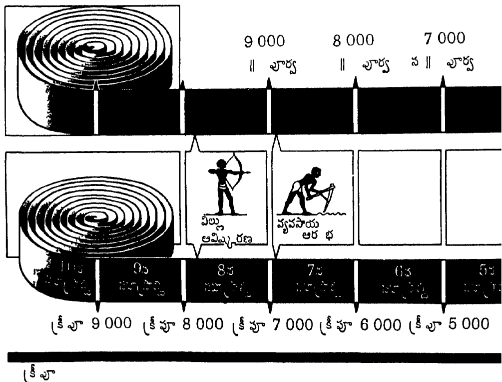
మానవు మధ్య అ మానతలు యె దుకు అవతరి చాయి? అవి వా
జీవిత లో యెలా వ్యక్త చేయ డ్డాయి?

ఆదిమ మానవుల్లో ఎ మత విశ్వాసాలు అవతరి ాయి? ఆదిమ మాన
వు మత విశ్వాసా ను గురి చి శాస్త్రవేత్తలు ఎలా తెలుసుకున్నారు?

చరిత్రలో కాలమానం

1 ఆదిమ యుగాల్లో కా మా

నియమితమైన ా తర్వాత వ త వస్తు దనీ ఆ తర్వాత వే వి వస్తు దనీ భూమిని సాగుచేసే ఆదిమ మానవులు తెలుసుకొన్నారు ఒక మామూలుకీ మరొక మామూలుకీ మధ్య కా వ్యవధు నుబట్టి వాళ్ల లెక్కవేసే వా కా వత్సరాల్లో గణి బడట లలా మొదలై ది

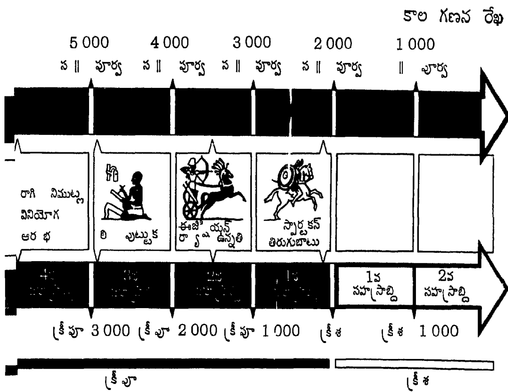
ప్రత్యేకించి గుర్తుపెట్టుకోవలసిన ఘటన ఏదైనా సంభవించిన సంవత్సరాన్ని మొదటి సంవత్సరం అనేవాళ్ళు. ఉదాహరణకు ఒక దేశంలో భారీగా వరదలు వచ్చిన ఏడాది మొదటి సంవత్సరంగా పరిగణింపబడగా మరో దేశంలో రాజధాని నగరం రోమ్ నిర్మింపబడిన ఏడాది మొదటి సంవత్సరంగా పరిగణింపబడింది. తర్వాతి సంవత్సరాన్ని రెండవ సంవత్సరం అనీ, ఆటు తర్వాత దాన్ని మూడవ సంవత్సరం వగైరా అనేవాళ్ళు. సంవత్సరాలను వేర్వేరు దేశాల్లో వేర్వేరు విధాలుగా లెక్కించేవాళ్ళు. ఇది చాలా ఇబ్బందికరంగా ఉండేది.

2 క్రీస్తు శకం మామూలు మనిషి రూపంలో ఒక దేవుడు భూమిమీద జీవిస్తున్నాడని సుమారు 2 000 యేండ్ల క్రితం గాథలు వ్యాపించాయి. ఆ దేవుడి పేరు జీసస్ క్రైస్ట్ (యేసు క్రీస్తు) అన్నారు. తరుచుగా గాథలు పరస్పర విరుద్ధంగా ఉండేవి. యేసు క్రీస్తు యెప్పుడూ లేడని విజ్ఞానశాస్త్రం రుజువుచేసింది. కానీ చాలమంది యేసు క్రీస్తును గురించిన గాథను నమ్మారు. (ఈ గాథలు యెలా పుట్టిందీ యెందుకు వ్యాపించిందీ § 58లో వివరించబడుతుంది.)

ఈ గాథలు 5-6 వందల సంవత్సరాల తర్వాత చాలా దేశాలలో వ్యాపించాయి. రోమ్ నగర స్థాపన దరిమిలా ఫలానా సంవత్సరంలో క్రీస్తు జన్మించినట్లు తలచబడింది. క్రీస్తు గాథలు నమ్మే వాళ్ళందరూ క్రీస్తు జన్మ సంవత్సరం నుండి కాలాన్ని లెక్కించడం ప్రారంభించారు. ఈ పద్ధతి చాలా దేశాలకు పాకింది. దాదాపు ప్రపంచమంతటా యిది అంగీకరింపబడింది. ఉదాహరణకు 1870 లేక 1917 అని మనం అన్నప్పుడు అమెరికా వాళ్ళకూ, జపాను వాళ్ళకూ, పోలిష్ వాళ్ళకూ అందరికీ అర్థమౌతుంది.

మొదటి సంవత్సరం నుండి మన కాలం వరకు గడిచిన కాలాన్ని క్రీస్తు శకం అంటారు. దీన్నే సంక్షిప్తంగా క్రీ.శ. అంటాం.

కాల గణన రేఖ

నూరు వత్సరా ను శతా ౦ అ టారు ది శతాబా ను హ(సా ౦ అ టారు క్రీస్తు శక ప్రార ను డి యి ్పటికి దాదాపు రె డు హ(సాబ్దాలు గడిచాయి

క్రీస్తు శకానికి పూర్వ చాలా ఘటనలు రిగాయి దీన్ని ్గా క్రీస్తు

3 క్రీస్తు పూర్వపు వత్సరా గణన

పూర్వ శక క్లు గా క్రీ పూ అ టా

పైన యివ్వ డిన కా గణన ేఖను శ్రద్ధగా పరిశీలి చ డి దానిలో ఒక్కొక్క గడి క్కొక్క హ(సాబ్దిని తెలియజేస్తు ది వ్యవసాయ క్రీ పూ

సుమారు 7 000 వత్సరా నాడు ఆర భమై ది నాటిను డి నేటికి ఎన్ని వే వత్సరాలు గడిచాయి?

క్రీ పూ సుమారు 7 000 వత్సరాలు క్రీస్తు శక లో సుమారు 2 000 వత్సరాలు మెర 9 000 వత్సరాలు

రాగి పనిముట్లు క్రీ పూ సుమారు 4 000 యేళ్ల క్రిత అవతరి చాయి అ టే 4 000+2 000 సు మారు 6 000 వత్సరా క్రిత అన్నమాట

సూత్రీకరి చ డి ఏదైనా ఒక ఘటన క్రీ పూ ఎన్ని వే ఎళ్లనాడు రిగి దో మీకు తెలి న ్పుడు అది ఎన్ని వ త్సరా వెనక రిగి దో మీరెలా తెలుసుకోగ రు?

లి నేటికి 5 000 వత్సరా క్రిత ఆవిష్కరి బడి ది అ టే అది క్రీ పూ ఎన్ని వే వత్సరా క్రిత ఆవిష్కరి డినట్లు? 5 000 వత్సరా లో 2 000 వత్సరాలు క్రీ శ కి చె దుతాయి కనుక లి క్రీ పూ 3 000 వత్సరా నాడు ఆవిష్కరి పబడి దన్న మాట

సూత్ర అన్వయి చ డి ఏదైనా ఒక ఘటన నేటికి ఎన్ని వే వత్సరా క్రిత జరిగి దో మీకు తెలి ్తే ఆ ఘటన క్రీ పూ ఎన్ని వత్సరా క్రిత జరిగి దో మీరెలా తెలుసుకు టారు?

అభ్యా

విలు క్రీ పూ సుమారు 8 000 వ వత్సరాల నాడు కనుగొ నబ ది అ టే నేటి సుమారు ఎన్ని వ త్సరా క్రిత అది కనుగొనబడి ది? (కా గణన రేఖను ఉపయోగి చ డి)

లిపి సుమారు 5 000 వత్సరా క్రిత కనుగొనబడగా రాగి ఉ యోగ క్రీ పూ సుమారు 4 000 వ త్సరా క్రిత మొదలై ది ఈ రె డి టిలో ఏది ఎక్కువ ప్రాచీనమైనది ఎ త ప్రాచీనమైనది?

ఆదిమ మానవుల జీవితం భాగానికి సంబంధించిన మరికొన్ని ప్రశ్నలు

ఒక తెగకి చర్మ క చె కు డ పైకప్పు ఈటె ముడి ఖని గుడిసె విత్తులు నాటడ కరిగి చడ అన్న పదా వాడక తెలును ఆ తెగ జీవిత ఎలా ఉ డేది?

రె డు తరా మధ్య ఉన్న అంతర 20 ఏళ్లు అనుకు టే పది క్ష సంవత్సరా కా లో ఎ్ని తరా ఆదిమ ప్ర వ లు జీవించివుంటారు?

ఆదిమ మానవు మత విశ్వాసా కు స బ ధి చిన మన పరిజ్ఞానానికి మూలాధారాలు ఏమిటి?

ప్రాచీన తూర్పు

ప్రకరణం మూడు

ప్రాచీన ఈజిప్టు

అత్యంత ప్రాచీన కాలంలో ప్రపంచంలోని మనుషులందరూ ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థలో బతికేవాళ్ళు. వాళ్ళు ఆహారం పోగుచేసేవాళ్ళ, వేటాడేవాళ్ళ, చేపలు పట్టేవాళ్ళ క్రమంగా వ్యవసాయమూ, పశుపోషణా అభివృద్ధి చెందాయి. భూమి మెత్తగా సారవంతంగా వుండి వాతావరణం వెచ్చగా ఉన్న చోట్ల వ్యవసాయం మరింత వేగంగా అభివృద్ధి చెందింది. అలాంటి సానుకూల పరిస్థితులు లేని భూముల్లో వ్యవసాయం చాలా నెమ్మదిగా అభివృద్ధి చెందింది. కొన్ని తెగలకు ఇటీవలి దాకా వ్యవసాయం తెలియదు.

వ్యవసాయం, పశుపోషణా చేపట్టిన మొట్టమొదటి దేశాల్లో ఈశాన్య ఆఫ్రికాలోని ఈజిప్టు ఒకటి.

§6 ప్రాచీన ఈజిప్టు ప్రకృతి, ప్రాచీన ఈజిప్టు వాసుల వృత్తులు

(మాపులు 1, 2)

1. ప్రాచీన ఈజిప్టు భౌగోళిక ఉనికి

సంవత్సరంలో అధిక భాగం ఈశాన్య ఆఫ్రికాలో వాతావరణం చాలా వేడిగా వుంటుంది. వానలు అరుదు. కొన్ని వేల కిలోమీటర్ల వ్యాప్తంగా విస్తారమైన భూభాగం ఇసుకతోనూ ఇసుక రాళ్ళతోనూ నిండి ఎడారిగా ఉంది.

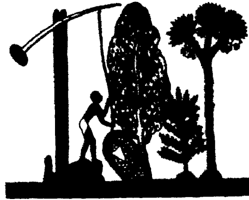
ప్రపంచంలోని పెద్ద నదుల్లో ఒకటైన నైలు ఈ ఎడారిగుండా దక్షిణం నుండి ఉత్తరానికి ప్రవహిస్తుంది. మధ్య ఆఫ్రికాలోని పెద్ద సరస్సుల నుండి నైలు ఉద్భవిస్తుంది (మాపు 1లో ఆ సరస్సులనూ, నైలు నదినీ గుర్తించండి). దాని ప్రవాహంలో అనేక రాతిబండ అవరోధాలు వున్నాయి. ఇరుకు ప్రాంతాల్లో వడిగా ప్రవహించిన మీదట సుమారు 700 కిలోమీటర్ల దూరం లోతైన మైదానంలో నెమ్మదిగా ప్రవహిస్తుంది. నైలు మధ్యధరా సముద్రం దగ్గర చాలా పాయలుగా చీలుతుంది. ఆ పాయలవల్ల డెల్టా యేర్పడింది (మాపు 2లో నైలు నది రాతిబండ అవరోధాన్ని, మైదానాన్నీ, డెల్టా ప్రాంతాన్నీ గుర్తించండి).

రాతిబండ అవరోధానికి ఉత్తరాన వున్న నైలు మైదానంలోనూ, డెల్టాలోనూ వుండేది ప్రాచీన ఈజిప్టు.

2. నైలు నది వరదలు

మధ్య ఆఫ్రికాలో వేసవిలో వర్షాలు యెక్కువగా పడతాయి. నైలుకు అందిన నీరు అందుచేత సరస్సులు అప్పుడు పొంగుతాయి. అదే సమయంలో నైలు ఉపనదులు ఉద్భవించే పర్వతాల్లో మంచు కరిగి పర్వతాలలో దారిలో శిలను అరగదీస్తూ నీరు వేగంగా దుముకుతుంది. నైలు నది వేగంగా పొంగి ఒడ్డులు దాటి పల్లపు ప్రాంతమంతటినీ వరదలతో నింపేస్తుంది.

ఏతాము (ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ చిత్ర)
నైలు నదీ మైదాన (ఫొటో)

వరద మయ లో నైలు నది ద్ద మొత్తం లో రన్ను లోని రకరకా నీటి మొక్క ను మోసుకవస్తు ది నీరు మెరి ఆకు చ్ప ర గులో వు టు ది తర్వాత ఆ నీరు ఆరిగిన రాతి ర ను మూ గా రక్తవర్ణ దాలుస్తు ది వరద కు లోనైన భూమిమీద ఆ మట్టి కుళ్ళతున్న మొక్కలూ డుమటి రూ లో ఎడతాయి నవ బరులో వరద నీరు తగి నది గట్టు మధ్యకు తిరోగమిస్తు ది వరదలు తగిలిన మైదాన లోని నే కు కావ న త తేమా యె తో సారవ తమైన న్నటి ఒ డు ఉట్టి భిస్తాయి

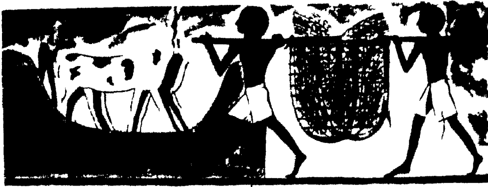
నైలు నది వరద నీరు ప్రా త అ తటికీ మాన గా భి చలేదు ఆ నీరు పారని మిట్ట ప్రా తాల్లో ఊసరక్షేత్ర వ టి ఎడారి మిగిలిపోయి ది ల్లు ప్రా తాలు మ్ముతో తు్ప తో ని డిన ఊబిగు టలుగా ఏర్పడ్డాయి ఆ తుప్పలో హోలు వేటాడేవి ఊబి నే ల్లో చాలా విషపూరితమైన పాములు విపరీత గా ఉ డేవి రోగకారకమైన దోమలు వగైరా కీటకాలు జుమ్మన ముసురుతూ ్యరాన్ని వ్యా పజేసేవి

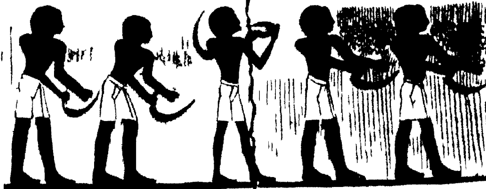
3 ఎడారు తో ఊబి నే తో న పోరాట

న ప టలు డి చే దుకుగాను ఎడారు ఊబు తుప్ప నేల భూమిని బాగుచేసుకుని ఫ వ త చేసుకోవ వచ్చి ది

ఈజిప్షియన్లు అదనపు నీటిని బయటకి పారించే దుకుగాను ఊబి నే గు డా క్వాలు తవ్వారు తు ప్పల్నీ రెల్లునీ నరికారు వాళ్ళ రెల్లు కలి న బ క మట్టితో ఆనకట్టలు కట్టి మైదానాన్ని విడివిడి మళ్ళ చేసేవాళ్ళ ఆనకట్టల్లో తలుపులు అమర్చి వరదల తరుణాల్లో చే కి వాటి ద్వారా అవసరమైన త నీటిని వదిలేవాళ్ళ వరద మూ గా నీరు అ దని చే కు ఏతాము ద్వారా నీరు తోడి పారి చేవాళ్ళ (పై చిత్ర చూడ డి)

గాలు తాకిడికి ెగి పడిన ఎడారి ఇసుకతో క్వాలు మేటవేస్తూ డేవి అయితే న కాల్వల్లో పూడిక తీస్తూ డే

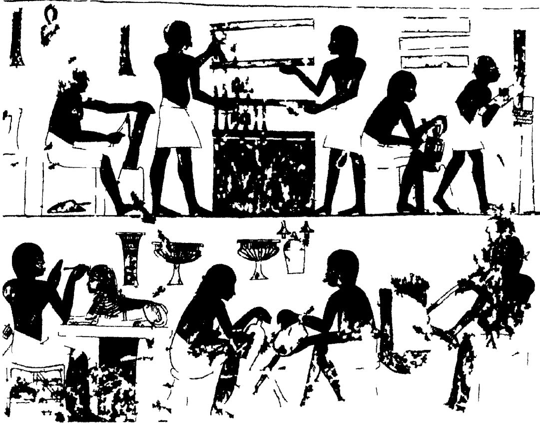

ఈజిప్టులో వ్యవసాయపు నులు (ఒక మాధి గోడమీద చిత్ర చిత్ర కొ చె దె ్బ తి ది)
వాచక చదివి చిత్ర లోని మనుషులు యేమి చేస్తున్నారో ఎ క్రమ లో చేస్తున్నారో వివరి చ డి

వాళ్ల వరద నీటిలో ఆనకట్టలు కొట్టుకుపోతూ డేవి కాని న వాటివి తిరిగి కడుతూ డేవాళ్ల చే న ఎడ తెగని కృష మూ గా ఎడారులూ ఊబులూ లొ గివచ్చేవి

సోవియట్ యూనియన్ హాయ తో ఆస్వాన్ నగర సమీప లో నిర్మి డిన బ్రహ్మా డమైన ఆనకట్ట ద్వారా నైలు నది వరద నీరు యీనాడు నియ త్రిత చెయ్యబడుతో ది

ఆయా నులు చేస్తున్న ఈజిప్షియన్ చేతి నివాళ (క మాధి గోడమీది చిత్ర) ఆ చేతి నివాళ్ల ఎయే దార్థా తో ఎమే నులు చేస్తున్నారు? ఆ నిముట్లలో యీనాటికీ ఉ యోగి బడుతున్నవి మీకేమైనా కని స్తున్నాయా?

4 ఈజిప్షియన్ల ప్రధాన వృత్తి అయిన వ్యవసాయ

5 ప్రాచీన ఈజిప్టులో చేతి నులు వస్తు మార్పిడి

వరద మూ గా మెత్తగా తడిగా వున్న పార తో తేలికైన కొయ్య నాగళ తో తేలిగా ద్య చే దుకు అనువుగా వు డేది పై మీద విత్తనాలు చల్లి గొర్రె నూ మేక నూ దు నూ తోలేవాళ్ల అవి విత్తనా ను భూమిలో తొక్కే వి ధాన్య తయారుచేయడానికి క కులు నే మీద రిచి శ వు తో తొక్కి చేవాళ్ల వ్యవసాయమూ పశుపా నా ఈజిప్టులో ప్రధాన వృత్తులు అయ్యాయి బార్లీ గోధుమ నుము నైలు నదీ మైదాన లోనూ డెల్టాలోనూ రిగేవి తోటల్లో కూరగాయలు ళ్ల డేవి

వ్యవసాయదారులు మట్టితోనూ వెదురు ఊచ తోనూ గుడి లు నిర్మి చుకునేవాళ్ల ట్ట నేసుకునేవాళ్ల నాగళ్ల కు డలు తయారుచేసుకునే వాళ ఈ పను ను తమ పొరుగువాళ్ల క టె మెరుగా చెయ్యడ నేర్చుకున్న వాళ్ల వ్యవసాయ చెయ్యడ మానుకున్నారు వాళ్ల వ్రడ గులు కుమ్మర్లు సాలీలు తదితర చేతిపనివాళ్ల అయారు చేతిపనివాళ్ల ల్లలు చిన్నతన ను చీ తమ తలి త డ్రు కు సాయ చేస్తూ వాళ్ల దగ్గ ర్చు చి ఆయా వృత్తులు నేర్చుకునేవాళ్ల ఆయుధాలు రాగి పనిముట్లు బ గారు ఆభరణా తయారీకి ప్రత్యేకి చి ఉన్నత నైపుణ్య అవసరమై ది

మొదట్లో చేతివృత్తు వాళ్ళ తమ ఎా భ్యు కో మాత్రమే ఆయా వస్తువులు తయారుచే వాట డు లుగా ధాన్యాన్నీ తదితర దార్థా యా తీసుకునేవాళ్ళ అయితే దరిమిలా యితర ఎాజా నానికి వాటని ఎా ్రో నార భి చారు

వస్తు మార్పిడికి నైలు నది అనువైన రవాణా మార్గ గా వు డేది ఆ నది ఏటి పొడుగునా నౌకలు పోయే దుు ఖ వుగా వు డేది ధాన్య క చేతివృత్తు వాళ్ల సామాను తో ని డిన నౌకలు నది ఎగువకీ దిగు కీ యున్నూ దేవి నైలు నది ఒడ్డు మీద పట్టణాలు లేచాయి ట్టణాల్లో రుకు మారక రిగేది చేతి నివాళ్ళ ట్టణా్లో ేని యా అక్కడ నిచేస్తూవు డేవాళ

జన ఎడతెగకు డా చే న కృష ఫలిత గా నైలు నదీ మైదాన మారిపోయి ది క్కడ ఎా వులు నివ చే దుకు దాదావు పనికిరానిదిగా వున్న ప్రా త ను చి ఈజిప్టు సా ద్ర జనాభా కలిగి వ్యావసాయిక దేశ గా ఎారి ది

? 1 వరదలు వచ్చివు డకపోతే నైలు దీ మైదా ఎలా వు డేవు డేది? 2 ఈజిప్టు ో ై రిక రి తులు వ్యవసాయానికి అనుకూ గా వు డేవి ఏ ్ర తి ధక గా వు డేవి? 3 ఎుుఖలు నైలు మైదానాన్ని మా వ జీవితానికీ వ్యవసాయానికీ ఎలా సానుకూ చేశారు? 4 ప్రాచ ఈ య్ వ్యవసాయ కృషిలో ఏతాము ప్రాముఖ్య యేఎుటి?

§ 7 ఈజిప్టులో వర్గాల ఆవిర్భావం

వ్యవసాయ శుపా న చేతివృత్తులు అభివృద్ధి చె దడ తో గణ నాయకు ెద్ద హోదాలో ఎలా టి మార్పు వచ్చ దో కులీనులు అని ఎవరిని లిచేవాళ్లో జ్ఞా క చేసుకో డి (§5 4)

1 క మనిషిని ఎరొక మనిష దోచుకోవడ తలెత్తే దుకు కారణాలు ఏమిటి?

ఆదిమ వేటగాళ్లకు జీవికకు రి డే కనీ ఆహార ఎాత్రమే ఖ్యమయ్యేది చివరకు ్లలు వృద్ధులు కూడా తి డికో త టాలు డ చ్చేది అలా టి పరిస్థితిలో త కోస యితరు చేత నిచేయి చుోవడ ్ర ప్రయోజన లేదు ఎ దుక టే వాళ్ల శ్రమ ఫలిత తో వాళ్ళ దువులు ని డటమే గగనమయ్యేది వాళ్ళ ఉత్పత్తి చే వన్నీ నివాళ్లను మేపే దుకు రిపోయివు డేవి

ఈజిప్టులో వ్యవసాయదారులు తము శ్రమ ద్వారా వేటగాళ్ల క టె ఎక్కువ ఉత్పత్తిచేవా ్ల ైలు మైదానవు సారవ తమైన భూముల్లో ముఖ్య గా నాగరి కనుగొన డ్లాక వుప్కు గా టలు డేవి వ్యవసాయదాౌ తన తి డికీ త పశువు మేతకీ అవసరమైనదాని క టె ఎక్కువ ప డి చగలిగేవాడు పా లో డిన ట పా మీద నిచేసిన వాళ్ల అవ రా ను తీర్చడమే గాక కొ త అదన గా మిగిలేది అప్పుడు వ తాన మనుషు చేత శ్రమచేయి చుకోవడ వాళ్ల శ్రమ వ ఖి చన అదనవు ఉత్పాదితాన్ని తీసుకోవడ లాభసాటిగా మారి ది ధాన్యాన్నీ పశ వు నూ రాగికీ గా రానికీ వె డికీ చేతిపని వస్తువు కీ మార్చడ సాధ్యమై ది

ఈజిప్టులో వ్యవసాయ అభివృద్ధి చె దడ తో మనుషు ను దోచుకునే దుకు అవకాశ ఏర్పడి ది మ ుషు ను

దోచు ోవడ అ టే యితరులు తమ శ్రమతో ఉత్పత్తిచే దాన్ని తమ సొ తా కి ఆ ేసుకోవడ అన్యాయ దో డి అ టే యితరు శ్రమ ద్వారా తయారుచే నదాన్ని సొ త రచుకోవడ

2 వాని అవతరణ వాళ్లని దోచుకోవడ

ఆదిలో తెగ మధ్య రిగి యుద్ధా ్లో ధి చి ఖైదీ ను ఈ ్యన్ను చ ే ేవాళు దుకే ఖైదీ ను మృతులు ల ేవాళ్ల మానవ శ్రమ ఎ ్వడైతే అతని అవ రా కు ు చి అద వు ఫలితాన్ని యివ్వనార భి చి దో అ ్పుడు యుద ఖైదీ ను చ య్యడ నిలిచిపోయి ది కులీనులు వాళ్లని ఉదీలుగా ట్టుకొని తమ బానిసలుగా చేసుకు ేవాళ బాని ను జీవ మృతులు అనేవాళ

తె ్లవారు జామును చి రాత్రి పొద్దుపోయేదాకా బాని లు ఎతాము తో నీళ తోడేవాళ కా ్వలు తవ్వేవాళ్ల అనకట్టలు కట్టేవాళ్ల భవనా కు రాళ్ల మలిచేవాళ్ల బాని కి ఎలా టి ఆ ్తి ఉ డేది కాదు వాళ్ల తమ య మాను ఆ ్తిగా ఉ డేవాళ్ల వాళ్ల తమ శ్రమ శక్తితో చే న తిదాన్నీ బాని య మాని హరి చేవాడ అతను బాని లు తికే వు డి శ్రమచెయ్యగలిగే దుకు రి డ అత్య త కనీసాహార మాత్రమే వాళ్లకి యిచ్చేవాడు వాని య మాని వాళ్లని కొరడాతో బాదవచ్చు అమ్మవచ్చు చ ను కూడా చ ేయ్యవచ్చు

ఈజిప్టులో సాముదాయిక రైతు క టె బాని ఖ్య తక్కువగా ఉ డేది కాని నీటి పారుద కీ మురుగు నీటి తొ గి ుకీ ధి చిన ముఖ్యమై నులు బాని తే చే ేవాళ్ల వాని ను కలిగిఉ్న కులీనులు ఆ ను మీదా పొలా కి నీటి ణీ ొనా అ మాయిష పొది చుకున్నారు

3 కులీను చేత రైతు దో డి

ఈజిప్టులోని ఎక్కువ భాగ భూమిని సాముదాయిక రైతులు సాగుచేస్తూ డే వాళ్ల తి క్క రైతూ తన సొ త భూఖ డ లో తన సొ త ని ముట తో నిచే ేవాడు అ తే కాకు డా వాళ్ల పొలాలు బాగుచే ేవాళ్ల కాలవలు తవ్వేవాళ్ల అనకట్టలు కట్టేవాళ్ల

కులీనులు నీటి పారుద మురుగు నీ ు తొ గి వు ను మీద అ మాయిష చే ేవాళ్ల బాగుచే న భూముల్లో ఎక్కువ మేలైన ఖ డా ను భు ్తి చేసుకునేవాళ్ల రైతులు వాళ కి తమ టలో శ వుల్లో కొ త భాగాన్ని యివ్వాల్సివచ్చేది

1

2

1 జీవ మృతులు (ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ చిత్ర) 2 ప్రాచీ తూర్పుకి చె దిన క రా ్య ే వశ చేసుకో డిన కొ సొమ్ము (ఈజిప్షియన్ చిత్ర) 1 2 చిత్రాల్లోని మనుషులు భిన్న దేశా కు చె దినవాళన్న విషయాన్ని ప్రాచీన చిత్రకారుడు ఎలా చూ చాడు?

ప్రాచీన ఈజిప్టులో వర్గాలు

వర	ఆ_	దో డిదాయిలు లేక దో డికి గురి అయినవాళ్ల
బానిస యజమానులు	భూమి బాని లు పశువు మ దలు పనిముట్లు గార	బాని రైతు శ్రమ ఫలితా ను సొ త చేసుకునేవాళ్ల
రైతులు	చిన్న చిన్న భూఖ డాలు వారు వాడే పనిముట్లు కొద్ది పశువులు	వారు ఉత్పత్తిచే నవాటిలో కొ త భాగాన్ని ప్రభువు కి ఇచ్చేవాళ్ల
బానిసలు	నిరా_వరులు బాని య మాను ఆస్తిలో భాగ	వీరు ఉత్పత్తిచే న (తీదీ బానిస యి మాను ఖ చె దేది

క్రీ పూ 4–3 హ స్రాబ్దాల్లో ఈ జిప్టు నాభా దో డిచెయ్య దేవాళ్ల

4 ఈ జిప్టులో వరా ఆవిర్భావ దో డిదారులు అనే వరా లుగా విభజి డి ది

బానిస వర పు రి ్థతి రమ అధ్వాన గా ఉ డేది

ఖ ో డిత వర రైతులు

దో డిదారీ వర మైన బాని య మానులు కులీనులు వాళ్ల నిచేయకు డా బానిస రైతు శ్రమమీద తికే వాళ్ల చూపు కి పైత వాళ మిగిలిన ఈజిప్టు వాసు కు భిన్న గా వు దేవాళ బానిస య మానులు నాజూకు నార దుస్తులు ధరి చేవాళ్ల వాళ్ల నడుము పటకా ను డి గారు డులుగ రాగి ఖడా లు వేలాడుతూ డేవి వాళ్ల చేతు కు గారు కడియాలూ మెడ కు గారు గొలుసులూ ఉ డేవి బానిస య మానులు చ ్లటి నీడనిచ్చే చెట్లతో ఆవ రి ప డిన విలా పూరితమైన భవ తుల్లో నివ చేవాళ్ల గణ నాయకులు బాని య మానుల్లో కె ్ల మిక్కిలి ధనవ తులు

ఈజిప్టులో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ తలెత్తనార భి చి ది బాని యాజమాన్య వ్యవస లో కొ దరు వ్యక్తులు అ టే బానిస య మానులు మరికొ దరి ్రైన అ టే బాని ్రైన యా మాన్య కలిగివు డేవాళ్ల వాళ్లని దోచు కునేవాళ వాళ్ల శ్రమనీ ప్రాణాలనీ యిష్ట వచ్చినట్లు వినియోగి చుకునేవాళ్ల

? 1 దోపిడి అ టే యేమిటో వివరి చ డి కొ దరు మనుషులు మరి దరిని దోచుకోవడ ఎలా సాధ్య మై ది? 2 ఆదిలో ఈజిప్టులో బాని ను ఎ దుకు చ పే వా క్రీపూ 4వ 3వ హస్రాబా ల్లో ఎ దుకు జీవ గా ఉ చేవాళ్ళ? 3 రైతు కీ వాని కీ మధ్య తే యేమిటి? వా ల మధ్య సామ్య యేమిటి? వాళ్ళలో ఎవరి స్థితి మరి త అధ్వాన గా డేది? మీ వాదాని రుజువుచెయ్యి డి 4 పాఠాన్ని ట్టిక నీ చిత్రా నీ ఉ యోగి చి ఈజిప్టులో (అ) వాని (ఆ) రైతు (ఇ) బాని య మాను స్థితిని వివరి చ డి 5 బాని యా మాన్య వ్యవ కీ ఆదిమ మ్యు ట వ్యవ స్థకీ మధ్య వున్న తేడాలు ఏమిటి?

§8 ప్రాచీన ఈజిప్టులో రాజ్య ఆవిర్భావం

గణ మాజాలు విచ్ఛిన్నమైన కా లో తెగ పా స్యో ఎలా టి మార్పులు వచ్చాయో జ్ఞా క చేసుకో (§5 4)

1 ఈ ప్టులో మొదటి రాజ్యాలు

దో డిదారులు దో డి చెయ్య డేవాళ్ళ అనే వరా ఆవిర్భావ తో ఆ వరా మధ్య పోరాట మొదలై ది కులీనులు తమ భూ లి ఆ క్రమి చుకోవడాన్ని రైతులు ప్రతిఘటి చారు తాము కష్ట చి పాది చుకున్నదాన్ని వదులు కునే దుకు నిరాకరి చారు బాని య మాను కో యిక నిచెయ్యరాదని అనుకున్న బాని లు తమ స్వేచ్ఛని తిరిగి పాది చుకో ప్రయత్ని చారు అ ప్పుడిక బాని య మాను కు విధేయులుగా వు డేటటు చేయగలిగేది త ప్ప మరొకటి లేకపోయి ది

వాని య మానులు తెగ నాయకు హాయాన్ని అర్థి చారు ధ వ తులైన నాయకులు సాయుధులైన సైని ు ను పెట్టుకోగలిగేవాళ్ళ రక్షక భటులూ సైనికులూ పారిపోయిన వాని ను ట్టుకొని యజమాను కు అ ప్పగి చే వా ళ బాని య మాను భూము ను పశువు ను ఇళ ను రక్ష చేవాళ్ళ తిరుగ డిన రైతు నూ బాని నూ కమ్చీ తో బాది జైళ లో తో పే వాళ్ళ చ పే వాళ్ళ

క్రమ గా రక్షక భటు సైనికు ఖ్య పెరిగి ది అదే క్రమ లో తెగ నాయకు అధికార పెరిగి ది అ ప్పుడిక వాళ్ళే నిర కుశ పా కులై అన్నీ తామే నిర్ణయి చేవాళ్ళ గణ నాయకులు రాజులు అయ్యారు

క్రీపూ 4వ హస్రాబ్దిలో ఈజిప్టులో రాజ్యాలు ఆవిర్భవి చాయి సైనికులు రక్షక భటులు తలారు పైనా జైళ్ళపైనా ఆధారపడిన రాజులు వాటిని పాలి చేవాళ్ళ

రా జ్య అన్నది ప్రయోగ సాధన దాని సాయ తో బాని య మానులు తాము దోచుకునే రైతు పైనా వాని పైనా తమ పెత్తనాన్ని ని బెట్టుకునేవాళ్ళు

2 ఫారో పా నకి ద ఈజిప్టులో మైక్య రా జ్య నిర్మాణ

ఈజిప్టులో మొదట్లో సుమారు 40 రాజ్యాలు ఉ డేవి వాటి రాజులు తరు చుగా కరితో మరొకరు యుద్ధానికి దిగేవాళ్ళ గెలిచిన రాజు ఓడిన రాజు రాజ్యా ను తన రా జ్య లో కలుపుకునేవాడు ఇలా క్రమ గా రె డు పెద్ద రా రిక రాజ్యాలు యేర్పడ్డాయి నైలు నది డెల్టా ప్రా తమైన ఉత్తర ఈజిప్టు అ తటా వ్యా చిన రా జ్య ఒకటి దక్షిణ ఈజిప్టు — నైలు పీ మైదాన — అ తటా వ్యా చిన రా జ్య మరొకటి

క్రీ పూ 3 000 ఏళ్ల క్ర త రాతి కమీద చెక్క డిన ఈ ప్రాచీన ఈజి ్షయన్ చిత్ర ఏ తెలియజేస్తో ది? చిత్ర మధ్య శత్రువు ై వి య సాధి చిన యోధుడు ఉన్నాడు అతని త మీద దక్షిణ ఈ జి ్షయన్ రా య చిహ్నమై సాను పోలి పొడుగాటు రీ వు ది దాన్ని ట్టి అతను రా ని తెలియవస్తో ది డేగ రూ లో చిత్రి డి హోర్ దేవత ము్కు తాడువే న శిరస్సుని కాలితో ట్టు ొని వు ది హోర్ నిలిచవు్న ా డ మీది (లి క్రీ వెయ్యిమ ది ఖ్యే దీ ని సూచిస్తో ది పారిపోతు్న శత్రు వులు కి ద చిత్రి డ్డారు రాజు పాదరక్షలు మోస్తు్న రా భటుడు ఎడమ క్కన త్రి డ్డాడు ై ోముఖ దేవత చిత్రి డి ది

సుమారు క్రీ పూ 3000 వత్సరా నాటికే దక్షిణ ఈజిప్టు రాజు ఉత్తర ఈజిప్టు ను ఆ్ర ఘ చుకున్నాడు ఈ యుద్ధాలు క రాతిమీద చిత్రి డ్డాయి (పేజి 44లోని చిత్రాన్ని ేజి 85లోని టేబిల్‌ని చూడ డి) అ ్పుడిక ైలు ది ఉరవడి ప్రా తా రాతి డ అవరోధా ను చి మధ్యధరా ముద్ర దాా వ్యా చి కే రాజ్య ఎర్పడి ది మె ఫ్ రా ధాని అయి ది

ఈజి ్షయన్ రా ్యపు రాజుల్ని ఫారోలు అనేవాళ్ల ఫారోకి ఆ త లేని అధికారాలు ఉ డేవి ఈజిప్టు అ తటా వు్న న మీద భూమిమీద లా మీద అతనికి సర్వాధికార వు డేది క ఫారో మరణిస్తే అతని ొడుక్కో మరో ధు వుకో రాజ్యాధికార క్రమి చేది

జోసెర్ ఫారో పా కా లో సుమారు క్రీ పూ 2800 ప్రా త లో ఈజి ్షయన్ రాజ్యపు అధికార గణనీయ గా వి ్తరి చ ది

3 ఈజిప్షియన్ సైన్యపు ద డయాత్రలు

ఈజి ్షయన్ ేనలు నైలు దీ రాతి డ అవరోధా దక్షిణాన వు్న నూబియా ైకి నైలు డెల్టా తూర్పు ప్రా త లోని నాయ్ ద్వీ క ్ప ైకి ద డయాత్రలు చేసే వి క పరాయి దేశ మీదకి ద డయాత్రవి గురి చి క ఈజి ్షయన్ ేనా నాయకుడు యిలా వర్ణి చాడు

పొరుగు దేశాన్ని నాశన చే కొ్ల గొట్టు
ద్రాక్షాది తోటలు నే మట్ట చేసి
గ్రామా న్ని నిర్మూలమధామ చే

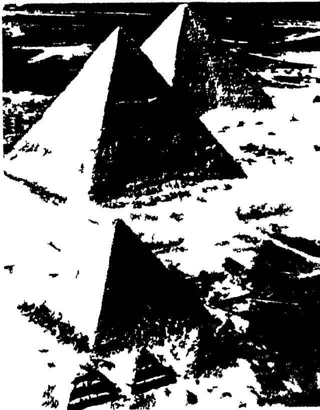
వే కొ ది నాన్ని ఊచ ోతో
మరె తోమ దిని దీలుగా ట్టు ాని
ేనలు తిరిగివచ్చాయి వి యవ త గా
రాజు (శ లు ఋట్టాయి నాకు ద డిగా

(ద డయా(త దర్శ గా భ్యమై ాల్లసొమ్మును ౯ రి ఆ ేనాని యి) వివరాలను గమని చ డి)

4 రమిడ నిర్మాణ

జో ారూ తని తర్వాత ఈజిప్టును పాలి చన ఫారోలూ రమిడ్ల నిర్మాణా నికి ఆ ్ఞలు జారిచేశారు రమిడ్లు అ టే ాో మృత దేహా ను ఉంచి వాట _ కట్టి (హ్మా డమైన రాతి మాధులు

రమిడ్ల ోక్కె ్ల ాద్దది హెయోప్స్ ఫారోకి (కీ పూ సుమారు 2600 (పా త లో నిర్మి డి ది దాని ఎత్తు దాదావు 150 మీటర్లు మట్ట దగ ర దాని చుట్టుకొ త క కిలోమీటరు వు ది ఆ పిరమిడ్ ఎలిచిన 2 300 రాతి డ లో నిర్మి డి ది ఆ డల్లోకె ్ల మిక్కిలి చిన్నదాని రువు రె డున్నర టన్నులు రమిడ్ అడుగు

1 రమిడ్లు (విమాన ను చి తియ్య డిన ఫొటో) అన్ని ట్లోకీ వెనక వున్నది హెయోప్స్ రాజాది (ప్రాచీన కా లో పిరమిడ్లు (పప చపు ఏడు వి తల్లో కటిగా పరిగణి వబడుతూ దేవి ము దున్నది రాజ బ ధు వు కీ (పభువ శీకు కీ చె దిన సమాధులు 2 ాద్ద ి క్స్ (ఫొటో)

వున్న గదిని చేరుకునే దుకు క యిరుకు మార ఎర్పాటుచెయ్య డి ది ఆ చిన్న గది ో ఫారో మృత దేహ ఝన్న ్క్ ఫాగ్ ని బెట్ట డుతు ది

హెరొడోటస్ అనే ప్రాచీన గ్రీకు చరిత్రకారుడు రమిడ్ల నిర్మాణ గురి చి యిలా వర్ణి ాడ ర డ్ నిర్మాణ కో రక్షక భటులు ఈజిప్టు అ తటినుచీ రైతుల్నీ బాని ల్నీ వ త గా తోలుకొచ్చారు రమిడ్ ర్మా ణ లో ఎకకా లో సుమారు 1 00 000 మ ది నిచేశారు కొ తమ ది ర్వతా ను డి ెద్ద ెద్ద రాతి డలు తవ్వి తీశారు మరికొ దరు వాటిని దు గ మీదకి ఎక్కి చ లాక్కెళ్ళారు ఇ ి దరు ఆ ంల్ని ఎలిచి వాటినాటి సా నా ో అమర్చారు రమిడ నిర్మాణ లో నిచే ేవాళ్లను నిగామాన్లు కమ్చీ తో ఛె ్లఛె ్ ి వాదార (ర త్ర 7 చూడ డి)

రాతి గను ను చి రమిడ్‌దాకా రోడ్డు నిర్మాణానికీ రమిడ్ నిర్మాణానికీ 30 ఎ ్ల ట్టి ది రైయు యి గ్రడ రమిడ్ నిర్మిస్తూ టే అక్కడ వాళ్ల పొలాల్లో కలుపుమొక్కలు దట్ట గా ెరిగాయి వాళ్ల పొలా నీరు రఛరాచే ట కా ్వలు యిసుకతో మేటవేశాయి మూడు నె కొకసారి నివాళ్లని ాయ్బు బ్బు ్ న్నటికీ యుర్భరమై ి ార వలా కమ్చీదెబ్బ వల్లా వే మ ది కూలీలు మరణి చారు

పిరమిడ్లకి అనతి దూర లో ఏక శి లో ఫ్రింక్స్ మ చబడి ది ఫ్రింక్స్ అ టే ఫారో ముఖ ో చెక్క డి 20 మీటర్ల ఎత్తుగ ప్రహ్మా డమైన హ్వు విగ్రహ ఆ రాతి రాక్ష ఎ త భయ కర గా ఒ దేది టే దాన్ని భీతాహ త అనేవాళ్ళ

ఆనాటి ఫారో అ తులేని అధికారానికి మూగ సాక్షులుగా రమిడ్లు యీనాటికీ ఎడారి మధ్య నిలిచివున్నాయి

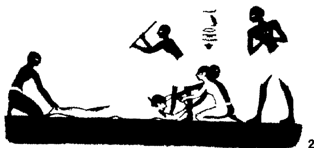
? 1 ఆదిమ మన్ను వ్యవస్థలో రాజ్య ఉ డేదా? ప్రాచీన ఈజిప్టులో రా ్య ఎ దుకు తలెత్తి ది? 2 రాజ్యానికి వు డే మౌలిక క్షణాలు ఏమిటి? 3 ఫారోలు ఎ క్ష్యాలు సాధి చే దుర్ యుద్ధ చేశారు? 4 ఈజిప్టులో ఎన్ని వే ఏళ్ల క్రిత మైక్య రా ్య ఎర్పడి ది? వాయోగ్స్ మహా రమిడ్ ఎన్ని శరా ా క్రిత నిర్మి పబడి ది?

§ 9 ఈజిప్టులో రాజ్య పరిపాలన, వర్గాల మధ్య పోరాటం

1 తిరుగుబాటుదారుని చ ెయ్యి కులీనుల్ని ై కెత్తు

దేశమ తటా తన అధికారాన్ని నిలుపుకునే దుకోస ఫారో ఈ జిప్టు కి చె దిన ఆయా ప్రా తా కు కులీనుల్ని పా కులుగా నియమి చేవాడు ఆ పా ు చేతికి ద ెద్ద స ఖ్యలో అధికారులు రక్షక భటులు సైనికులు ఉ డేవాళ బానిస యు మాను ప్రాణా కీ ఆస్తికీ ప్రమాద కలిగి చేవాళ్ల ై లేక ఫారో ఆ జ్ఞల్ని ధిక్కరి చేవాళ్ల ైన అధికారులు విచారణ రిపేవాళ రాజుకు వ్యతిరేక గా కుట్ర చేసినవాణ్ణి ధ్వ చెయ్యి చ పేసెయ్యి వాని దగ రివాళ్లను చ వు వాని స్మృతి చెరి ెయ్యి అనీ మనకు అత్య త ప్రమాదకర మైన శత్రువులు బీదవాళ్ల అనీ ఫారో సె విచ్చాడు ఒక అధికారి తన క్రూరత్వ గురి చి యిలా గర్వ గా చె ్పు కున్నాడు నేను మూకలో బీభత్స కలిగి చాను ఖై దీ ను కాళ్లమీద డేలా చేశాను ఖై దీ తన త ్పులు ఒప్పుకునేటట్లు చేశాను అ టే తిరుగుబాటుదారు ఒప్పుద రా ట్టుకోడానికి అతన్ని చిత్రహి సలు పెట్టాడన్నమాట

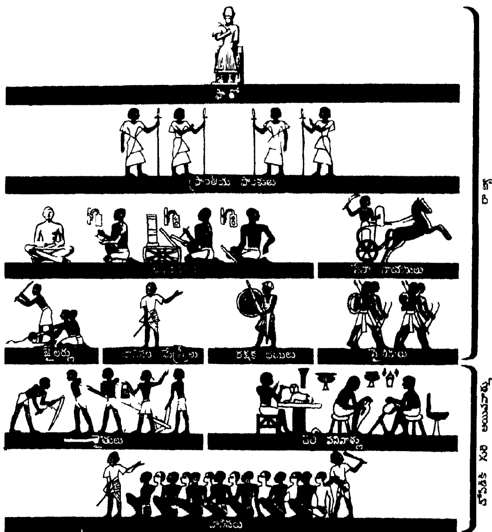
1 కిరీటధారి అయిన ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ ఫారో విగ్రహం 2 క్రర దెబ్బ శిక్ష (ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ చిత్ర) 3 రైతు దగర న్నులు వసూలు చెయ్యడ (ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ చిత్ర)

ఫారోలు పా కులూ అధికారులూ చే న ేవ కుగాను వాళ్లకి బాని నూ శువు నూ యిచ్చేవాళ్ల కులీ నుల్ని ై కెత్తు సైనికు కు ెద్ద పదవులు ఇయ్యి వాళ్లకి భూములూ శువులూ ఇయ్యి అని క ఫారో తన కొడుక్కి బోధి చాడు

2 న్ను వసూళ్ళ
రైతు వెట్టి చాకిరి

ప్రతి క రైతుకీ ఎ త పొ వు దో ఎన్ని పశువులు ఉన్నాయో ఎన్ని పళ్లచెటు ఉన్నాయో అధికారులు నమోదుచే ేవాళ్ల వాటన్ని టికీ గాను రైతులు ధాన్య రూ లోనూ యితర వస్తువు రూప లోనూ న్నులు చెల్లి చాల్సివచ్చేది ఈజిప్తు అ తటా రైతు ను చి తీసుకున్న ధాన్య తో ని డిన బ్రహ్మా డమైన గాదెలు ఉ డేవి రైతు ను చి వసూలు చే న వస్తువులు కులీను కి కానుకలు యిచ్చే దుకూ అధికారు రక్షకభటు సైనికు పోషణకీ వినియోగి డేవి

వ టలు చెడి రైతులు పన్నులు చెల్లి చలేకపోతే వాళ పని మూడి దన్న మాటే అనాటి క అధికారి యిలా రాశాడు రైతుకి చెడ్డ రోజులు వచ్చాయి! పన్ను వసూలుదారు ఆ ప్రా తానికి వచ్చాడు ట అ చనావేసే ఆ ఉద్యోగి వె ట రక్షక భటులు ఉన్నారు వాళ్ల దగర దుడ్డుక్రరలు తాటి మ డలు ఉన్నాయి రైతుని వాళ్ల ధాన్య చెలి చమన్నారు

ఈజిప్టులో బానిస యజమాను ్తన ప్రభుత్వపు తోడ్పాటుమీదనే పూర్తిగా ఆధారపడివు డేది
తిరుగుబాటు చేసిన ఎడితు అణచివేతను (భుత్వ త కర్తవ్య గా పరిగణి చేది

రైతు దగ ర ధాన్య లేదు వాళ్లా రైతుని బాదారు అతన్నీ అతని భార్యనీ ్లల్నీ ెడరెక్కలు విరిచి కట్టేశారు రైతు తుకు పులి వ జా మధ్య యిరుక్కున్నవాడి బతుకులా వు ది (వర్ణ చిత్ర 6 చూడ డి)

పన్నులు చెల్లి చడ తోబాటు రైతు వెట్టి చాకిరీ చెయ్యాల్సివు డేది రైతులు ఆనకట్టలు మరమ్మతుచెయ్యాలి కాల్వలు తవ్వాలి ఫారో కులీను భవనా కీ సమాధు కీ డలు తవ్వితియ్యాలి

3 చేతివృత్తు వాళ్ల పరిస్థితి

చాలామ ది చేతిఎనివాళ్ల ఫారోకీ యితర స పన్న బానిస యజమాను కీ చె దిన కార్ఖానాల్లో పనిచేసేవాళ మేస్త్రీలు వాళ్లని కళ్లార్పకు డా కాపలా కాసేవాళ్ల

చేతిపనివాళ్ల జీవితాన్ని ఒక ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ యిలా వర్ణి చాడు చేనేత కార్మికుడు ఫ్లాక్స్‌ను డి వచ్చే ధూళిని పీలుస్తూ వగ తా మగ దగ ర వ గి పనిచెయ్యాలి యటికి పోయి మ చి గాలి పీ వడానికి అనుమతి కావా ీ

అతను మేస్త్రీకి తన భోజనం పెట్టాలి అతను తన పని పూర్తిచెయ్యకపోతే అతన్ని మేస్త్రీ చావబాదేవాడు రైతు కంటె వడ్డీ గికి యెక్కువ అసట కలుగుతుంది అతను శక్తికి మించిన పనిచేయవలసి వుంటుంది రాత్రింబగళ్ళూ కూడా అతను దీపం పెట్టుకొని పనిచేయవలసి వుంటుంది అద్భుతమైన అంతఃపురాలూ దేవళాలూ నిర్మించేవాడికి కడుపునిండా తిండి కూడా లేదు అతని బట్టలు చింకి పాతలు అతన్నీ అతని పిల్లల్నీ చితకబాదేవాళ్ళు నేను నా కళ్లారా చూశాను కొరడా తో ఒళ్ళు హూనం చెయ్యడం

4 బీదవాళ్ల బానిస తిరుగుబాటు

ఈజిప్టులో రైతులూ చేతివృత్తి వాళ్లూ బానిసలూ ఫారో తదితర బానిస యజమానులకు ఎల్లప్పుడూ తలొగ్గి ఉండేవాళ్లా? ఈ ప్రశ్నకి ఈజిప్టులో జరిగిన ఒక తిరుగుబాటును గురించి వర్ణించిన వర్ణనలో మనకి జవాబు దొరుకుతుంది ఆ తిరుగుబాటు క్రీ.పూ 1750 ప్రాంతంలో జరిగింది ఈ కింద ఉదహరించబడిన పత్రాన్ని జాగ్రత్తగా చదవండి ఆ తిరుగుబాటు ఎలా ముగిసిందో ఆ పత్రంలో లేదు అయితే బానిస యజమానులు ఈజిప్షియన్ రాజ్యపు సర్వశక్తుల్నీ కూడగట్టుకొని ఫారో అధికారాన్ని పునరుద్ధరించిన సంగతి తెలిసిందే

దేశ అరిష్టాల వర్ణనలో కొంత భాగం

దేవుడు స్థాపించిన రాజు అధికారం మీద ప్రజలు తిరగబడి తిరుగుబాటు చేశారు

రాజధానిని కొద్ది గంటలలో ధ్వంసం చేశారు బీదవాళ్లు రాజును బందీగా పట్టుకున్నారు

దేశ పాలకులు ప్రాణాలు దక్కించుకునేందుకు పారిపోయారు అధికారులను చంపారు పన్ను దస్త్రాలను ధ్వంసం చేశారు

బీదవాళ్లు గొప్పవాళ్ల భవనాల్లోకి ప్రవేశిస్తున్నారు

మేలైన బట్టలు వేసుకున్నవాళ్లను కర్రతో బాదుతున్నారు విలువైన బట్టలుగల వాళ్లు చింకి పాతలలో వున్నారు ఐశ్వర్యవంతుల వద్ద యిప్పుడేమీ లేదు

ఒకజత యెద్దులు కూడా లేని వాళ్లకు యిప్పుడు మందలు మందలు వున్నాయి ఒకవాడు ధాన్య వసూలు చేసుకున్నవాళ్లు యీనాడు యితరులకు ధాన్యం చెల్లిస్తున్నారు బానిసలు బానిస యజమానులయ్యారు

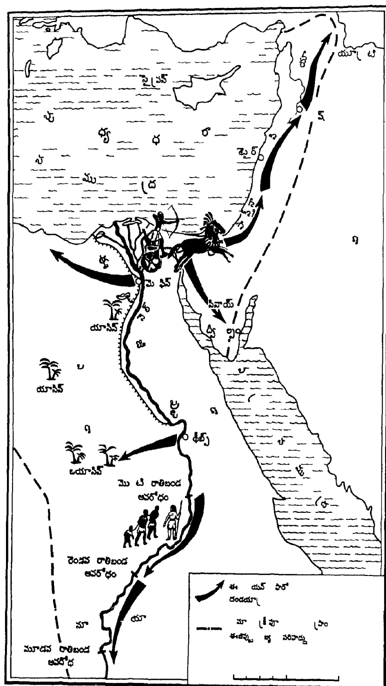
అబ్బా నా హృదయం కుమిలిపోతోంది ఈ అరిష్టాల వల్ల నాకు కలుగుతున్న దుఃఖాన్ని యెంతని చెప్పను!

? 1 ఈజిప్షియన్ రాజ్యంలో అధికారులు ఏయే విధులు నిర్వహించేవాళ్లు? 2 బీదవాళ్లను తనకి అత్యంత ప్రమాదకారులైన శత్రువులుగా ఫారో యెందుకు పరిగణించాడో వివరించండి 3 ప్రాచీన ఈజిప్టులో రైతు బానిసల జీవిత పరిస్థితులను వర్ణించండి 4 పైన యివ్వబడిన పత్రాన్ని చదివి క్రీ.పూ 1750 నాటి తిరుగుబాటును గురించి మీ కథనం చెప్పండి

§10 ఈజిప్షియన్ సామ్రాజ్య ఉన్నతి, పతనం

(మా్ 2 50వ పేజీలోని మా్)

బాని యా మాన్య వ్యవస్థలో ఈజిప్టులో ఎయే వరా లు ఉ డేవో జ్ఞా క చేసుకో ్ (§7 4)

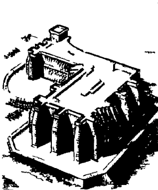
1 ప్రాచ ఈ ప్టు రా ్యపు ద డ యాత్రలు ఈ ప్టు రా ్య విస్తరణ శిఖర స్థాయిని అ దుకు్న నాటి ప్రాచీన ఈ ప్టు భూభాగాన్ని దాని ద డయాత్ర ద్వారా నీ రా ్య రిహద్దు నీ మ్యాప్‌లో చూ చ డి 2 రియాలోని ఒ దుర ్ై ఈజి ప్షియ్ ముట్టడి (ప్రాచీ ఈజి ప్షియన్ దేవా య లోని చిత్ర) రథా రూఢుడై ఫారో బాణాలు తగిలిన దుర రక్షకులు ోట ోడ మీదను చి నే కూలుతున్నారు ద ై నికులు ్రీలు బా బాలిక తోబాటు బాని ను ఖైదీలుగా ట్టుకు టున్నారు 3 ఈజిప్షియన్ దాతి దళ (క ప్రాచీన ఈజిప్షియ్ దేవాలయ కుడ్య చిత్ర) 4 నూబియాలోని క ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ దుర (పున రుద్ధరణ) 5 ఫారో గుణగాన చేస్తున్న మనుషులు

1 క్రీ.పూ. 2వ సహస్రాబ్దిలో
ఈజిప్టు ఆర్థిక వ్యవస్థ అభివృద్ధి

క్రీ.పూ. 2వ సహస్రాబ్ది నాటికి తమ ఆర్థిక వ్యవస్థను అభివృద్ధిచేసుకోవడ లో ఈజిప్షియన్లు ప్రధానమైన వి యాలు సాధి ారు ఈ ళ లో రా య ఆవిర్భావ భారీ నీటి పారుద మురుగు నీటి తొ గి ళ సౌకర్యా క నకి తోడ్ప డి ది ధికారులు యీా ను కో తి యేడూ వే కొ ది రైతు నూ

2

3

4

5

బానిసలూ మీకరిస్తూండేవాళ్లు ఆ రైతులూ బానిసలూ నదీ తీరానికి బాగా దూరా ఉన్న మెట్ట భూముల దగ్గరకి కాల్వలు తవ్వేవాళ్లు నైలు మైదానంలో సాగుభూమి ప్రాంత గణనీయంగా పెరిగింది

ఈజిప్షియన్లు ఆ యాసుంచి తెచ్చిన గుర్రాను పెంచవారంభించారు చేతివనివాళ్లు రాగినీ తగరాన్నీ కలిపి మిశ్రలోహం తయారుచెయ్యడం నేర్చుకున్నారు అలాంటి మిశ్ర లోహాన్ని కంచు అనేవాళ్లు రాగి కంటె కంచు బాగా గట్టిది శక్తివంతమైనది

ఈజిప్షియన్ రాజ్యపు కొత్త రాజధాని అయిన థీబ్స్ అందమైన పెద్ద నగర

2 ఈజిప్షియన్ సైన్య బలగం

న ఖ్య పెరిగి ఆర్థిక వ్యవస్థ అభివృద్ధి కావడంతో ఈజిప్టు ఫారోకు తమ సైనికు ఖ్యను పెంచుకోడానికీ వాళ్లందరికీ మంచి ఆయుధాలు యివ్వడానికీ వీలు కలిగింది

సైన్యంలో ప్రధాన బలం పదాతి దళాలు ఈ దళాల్లో వుండేది సైనిక కొలువులోకి వంతగా తోయబడిన రైతులు దాతి సైనికు ఆయుధాలు ఈటెలు గొడ్డళ్లు త్తులు పెద విల్లంములు క్రీ.పూ 2వ సహస్రాబ్దిలో రథదళాలు ఏర్పాటుచెయ్యడ్డాయి రథాలకి గుర్రాలు లాగే రెండు చక్రాల బండ్లు రథం మీద యిద్దరు సైనికులు వుండేవాళ ఒకడు రథసారథి రెండవవాడు బాణాలు ప్రయోగిస్తూవుండేవాడు యుద్ధంలో రథాలు శత్రువుమీద వేగంగా దాడి చేసేవి శత్రువుని తరుముకొళ్లేవి

3 ఫారో దండయాత్రలు

క్రీ.పూ 1500 ప్రాంతంలో ఫారో మూడవ తుత్మోస్ ఆ యామీద దండయాత్ర రిపాడు దీర్ఘ యుద్ధా పర్యవసానంగా మూడవ తుత్మోస్ అతని తర్వాత పాలించిన ఫారోలూ మధ్యధరా ముద్రపు తూర్పు తీరాన గల పాలస్తీనా సిరియా దేశాను ఆక్రమించుకోగలిగారు ఈజిప్షియన్ సామ్రాజ్య ఉత్తరాన యూఫ్రటీస్ నది దాకా విస్తరించింది దక్షిణాన ఫారోలు బంగారు గను కు ప్రసిద్ధి పొందిన నూబియాను ఆక్రమించుకున్నార

ఫారోలు ఆక్రమిత దేశాను నిర్దాక్షిణ్యంగా కొల్లగొట్టేవాళ్లు బంగార దంత పెట్టెమీద ఈజిప్టుకి తరలింపబడేవి సైనికులు శవు గుర్రాలు మందను తోలుకుపోయేవాళ్లు విలువైన కలపతో నిండిన నౌకలు ఆ యాను చి ఈజిప్టుకి సాగిపోయేవి బానిసలు పెద్దపెద్ద బారుల్లో ఎడారి గుండా ఈజిప్టు నడిచేవాళ్లు

4 క్రీ.పూ 2వ సహస్రాబ్దిలో ఈజిప్టులో బానిసయాజమాన్య వ్యవస్థ

యుద్ధాల్లో ఖించిన కొల్లలో అత్యధిక భాగం ఫారోకీ తదితర ఈజిప్షియన్ బానిస యజమానులకీ చేరేది ఈజిప్టు ఎడారుల్లో ఎంత ఇసుక వుందో ఫారో దగ్గర అంత బంగారం ఉందని అనుకోబడేది

ఈజిప్టులో బానిసల సంఖ్య విశేషంగా పెరిగింది క్కొక్క ఆ యా దండయాత్రలోనే 1 00 000 మందికి పైగా ఖైదీలు చిక్కారు

బీద ఈజిప్షియన్లను కూడా బానిసలుగా మార్చారు తరచుగా రైతులు చేతివృత్తువాళ్లు ధనికుని చి ధాన్యాన్నో ఈజిప్టులో డబ్బుగా చలామణీ అవుతూవున్న రాగిబిళ్లలనో అప్పు తీసుకోవసివచ్చేది తను అప్పుగా తీసుకున్న మొత్తాన్ని రుణగ్రహీత సకాలంలో చెల్లించకపోతే రుణదాత అయిన ధనికుడు అధికారి దగ్గర ఫిర్యాదుచేసేవాడు రుణతీర్మాన నిమిత్తం అధికారి అప్పు తీసుకున్నవాడినో లేక అతని ఎల్లనో బానిసలుగా అమ్మేసేవాడు

బానిసలు రాతి క్వారీలలో గనుల్లో పనిచేసేవాళ్ల భవనాలు నిర్మించేవాళ్ల కాల్వలు తవ్వేవాళ్లు బానిస యజమాను పొలాలు సాగుచేసేవాళ్ల

చివరకు క్రీ.పూ 2వ సహస్రాబ్దిలో బానిసయాజమాన్య వ్యవస్థ స్థిరపడి బలపడింది

5 ఈజి ్షయన్ సా్ర్జా ్య పతన

ఫారో ద డయా్ర తలు ఈజి యన్ బాని యజమాను ను స న్ను ను చే ఈజిప్టు శక్తిని న్నగి జేశాయి

ై న్య లో చేర్చుకో డిన ఈజిప్షియన్ రైతులు యుద్ధాలో చూ కి ష్టమైన ద డయా్రతల్లో వివిధ రోగా తోనూ మరణి చారు సై నికు చేలు సాగు చే దుకు ఎ ఒక్కరూ మిగల్లేదు రైతు కుటు బాలు నాశనమయ్యాయి వికలా గుడైన లేక బ్బపడిన ఏ సైనికుడైనా తన ్వగామానికి తిరిగివ స్తే అప్పటికి అతని ఆ దొ గిలి డట అతని భార్యా ల్లలూ బానిసలుగా అమ్మివెయ్య డట తరచు భవిస్తూవు డేది

తమని కడగ డ్ల పాల్జేసి స న్నులైన ఫారోనీ బానిస య మాను నీ బీదవాళ్లూ బానిసలూ నానాటికీ అధిక గా ద్వేష చనార భి చారు ఈజిప్టు దేశవు వివిధ ్రపా తాల్లో బీద బాని తిరుగుబాట్లు ్వరిల్లాయి రాజిత ్రవ లు కూడా ఈజి ్షయన్లకి వ్యతిరేక గా తమ పోరాట కొనసాగి చారు ఆ్రకమి బడిన దేశ ను చి ఈజిప్షియన్ సైన్య వెళి పోగానే అక్కడ తిరుగుబాటు చె రేగుతూవు డేది

ఆ తిరుగుబాట్లను ఎదుర్కొ దుకు ఫారోలు చుట్టుపక్క దేశా ను చి కిరాయి సైనికు ను కుదుర్చుకునేవాళ్ల ఆ కిరాయి సైనికులు రైతు టా బాని పటా అత్య త ్రకూర గా ్రవర్తి చేవాళ అయితే యితర రాజ్యా తో యుద్ధ మయాలో వాళ్లపై ఆధారపడే దుకు అస్కార ఉ డేది కాదు శ్రతువు తమకి మరి త ఎక్కువ చెల్లి స్తానని ఆశ చూ తే కిరాయి సై కులు డా మార్చి అటు పోతూ డేవాళ్ల

రైతు వినాశ బీద బాని రాజిత ్ర తిరుగుబాట్లు తరచుగా జరగడ ఈజి ్షయన్ సా్రమాజ్యాన్ని వానపరచాయి ఆ యా మాబియాల్లో తను యి చిన దేశా ను కోల్పోవడమే కాకు డా ్రకీ పూ 1వ హ్రసాబ్ది మొదట్లో పొరుగు దేశా దాడు ను చి ఆత్మరక్షణకి సైత ఈజిప్టు యిబ్బ దుల్లో పడి ది

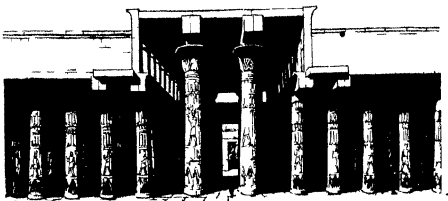
? 1 ఈజి ్షయన్ రాజ్యాల ద డయా్రత నూ గా ఎవరు ఎలా లాభపడ్డారు? యుద్ధా నూ గా ఎవరు ఎలా నష్టపడ్డారు? 2 ్రకీ పూ 2వ హ్రసాబ్దిలో బాని యాజమాన్య వ్యవస్థ మరి త అభి వృద్ధి చె ది దన్నదానికి సూచిక ఏమిటి? రా ్య య ్రతా గ లేకు డా బానిన యా మాన్య వ్యవస్థ మన గలిగివు డేదా? 3 ఈజి ్షయన్ సా్రమా ్య బ హీనపడేందుకు కారణాలు యేమిటి? 4 మైక్య ఈజి ్షయన్ రా ్య స్థాపనకీ మూడవ తుత్మో స్ యుద్ధా కీ మధ్య ఎన్ని స వత్సరా వ్యవధి వు ది? మూడవ తుత్మో స్ యుద్ధా కీ మన కాలానికీ మధ్య సుమారు ఎన్ని వే స వత్సరాలు గడిచాయి?

§11 ్రపాచీన ఈజిప్టులో మతం

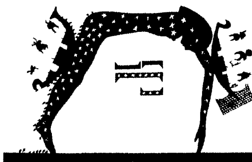
్రవ ల్లో మత విశ్వాసాలు ఎ దుకు తలెత్తాయో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§3 2) వ్యవసాయ ్రపార భమ వడ తో మత విశ్వాసాలు ఎలా మార్పు చె దాయి? (§5 5)

1 ్రపకృతి శక్తు ఆరాధన

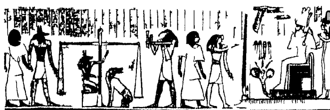
ఈజిప్టులో ్రపాచీన దేవా యా శిథిలాలు యీనాటికీ మిగిలివున్నాయి దేవా యాలు దేవత కు వాసస్థానాలుగా పరిగణి ప డ్డాయి దేవాలయాల్లో వి్రగహాలు వు డేవి మామూలుగా అవి తువు త లు కలిగివు డేవి సూర్యదేవుడు రా ని ఈజిప్షియన్లు దేవాధి దేవుడుగా రిగణి చేవాళ్ల ఫారో ్రపజ ను పాలి చినటే రా దేవతలను పాలిస్తాడని వాళ్ల విశ్వసించేవాళ్లు పగలు తర్వాత రా్రతి

1 థీబ్స్‌లో ప్రధాన దేవాలయంలోని కంబాల హాలు (పునరుద్ధరణ) పైకప్పు బ్రహ్మాండమైన శిలాస్తంభాల మీద ఆధారపడివుంది అలాంటి ఒక్కొక్క స్తంభం మీద కవదమంది మనుషులు నిలబడగలరు 2 ప్రాచీన ఈజిప్షియన్లు దేవుళ్లని యిదిగో యిలా ఊహించారు (ఈ చిత్రం కర్నక్ సమాధిలో దొరికింది) 3 ఈజిప్షియన్లు ఆకాశాన్నీ సూర్యుణ్ణీ యిలా ఊహించారు (ప్రాచీన చిత్రం) సూర్య దేవుడు రా ఆకాశంలో యనిస్తున్నాడు

ప్రాచీన ఈజిప్షియన్లు ఓసిరిస్ విచారణను యిలా ఊహించారు (ప్రాచీన చిత్రం) ఓసిరిస్ రాజసింహాసనం మీద అధిష్ఠితుడయ్యాడు రాజ్యాధికార చిహ్నాలైన కిరీటం న్యాయదండం కొరడాను ధరించాడు ఇతర దేవతలు మృతుని హృదయాన్ని తూస్తున్నారు మృతుడి ఆత్మ ఓసిరిస్ ముందు నిలబడివుంది మొసలి ముఖంతో వున్న సింహం — రాక్షసి — తీర్పును నిరీక్షిస్తోంది

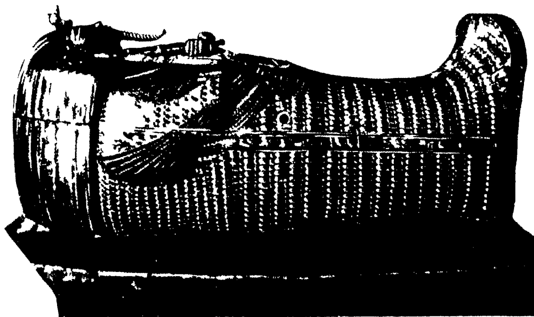
గ్రాత్రి తర్వాత గలు ఎ దుకు వస్తాయో తెలియని ఈజిప్షియను సూర్య గవానుడు తన ఎ గారు డవలో ప్రతి రోజూ ఆకాశ లో ప్ర యాణ చేస్తాడనీ సాయ త్ర ఎడారి లోకి వెళి పోతాడనీ మ్మేవాళ సూర్యభగవానుడికి డేగముఖ వు ది ప్ర తి ప్ర కృతి శక్తికీ క అధిష్ఠా న దేవత ఉ టు ది హావు శిరస్సు కలిగిన యు కర యుద్ధ దేవత అ టే ఈ జిప్షియన్లు శేష గా భయ డేవాళ యుద దేవత న మీదకి ప్రాణా తకమై న్గ ల్లు అ ఋవ్యాధిని వ పుతు దని వాళ్ల అనుకునేవాళ (పేజి 53లోని చిత్ర చూడ డి)

ఈజిప్షియన ఎ నైలు నది న్మస్థాన తెలియదు నైలు దేవుడు కు డతో నీళ ఎమ్మరిస్తున్నాడనీ వరద కి అతడు ఎక్కువ నీళ్ల కుమ్మరి చడమే కారణమనీ వాళ విశ్వ చేవాళ్ల ఈజిప్షియన్లు నైలును తమ పొలా కు రమ్మని ప్రార్థి చేవాళ్ల నె లు తమ ప్రార నలు విని తమ ప్రాణాలు కాపాడిన దుకు వాళ్ల నదికి కృతజ్ఞతలు తెలుపు కునేవాళ (నైలును ప్ర శ్రతి చే క పాట §11 చివర యివ్వ డి ది)

2 పునరుత్థా న పొ దిన దేవుడి గాథ

ప్ర తి వే విలో ూ యాభై రోజు పాటు తేమలేని వేడి గాలులు వీస్తాయి అవి యెడారు ను డి యిసుక మోసుకవస్తాయి ఇసు ని ప్పు రవ్వ లాగ చాలా వేడిగా వు టు ది దా తో మనుషు కూ తువు కూ పూ రాడదు మొక్కలు వాడిపోతాయి ఆ యిసుకలో యెక్కడా పచ్చని గడ్డిమొక్క కని చదు ప్రకృతి మరణి చినట్లు వు టు ది అప్పుడు వేడి గాలి ఆగి ముద్ర ను డి చల్లని గాలి వస్తు ది ప్ర కృతి పునరుత్థాన పొ ది ట్లు పునరుజ్జీవితమవుతు ది

దీన్ని ట్టి దేవుడు మరణి చినట్లూ మళ్లీ ఉద్ధరి డిన ట్లూ క పురాణ గాథ పుట్టి ది ఈ గాథ ప్రకార

1 ఓ రిస్ పునర్జన్మకి ధి చిన ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ చిత్ర ఓ రిస్ కొడుకు హోరస్ ఓసిరిస్ పక్కన ని బడివున్నాడు 2 ఫారో బ గారు ర్కోఫాగస్ మూతమీద ఫారో రూ చెక్క డి ది

సెట్ అనే దుష్టుడైన వడగాడ్పు దేవుడు యెడారిను డి 50 మ ది నౌకర్లతో వచ్చేవాడు వచ్చి ైర్లు పెరగడానికి తోడ్పడే ఓ రిస్ అనే దేవుని చ ేవాడు కాని ప్రకృతి మాదిరిగానే ఓ రి్ పునరుత్థాన పొ దేవాడు

3 మరణాన తర జీవిత

పునరుత్థాన తర్వాత ఓ రిస్ మృతి చె ది పూడ్చిెట్టబడినవాళ ఆత్మలు ఉ డే లోకానికి రాజా న్యాయాధిపతీ ఐనాడని ఈజి ్టయన్ల నమ్మక లా టి కా ్రైక జీవితాన్ని మరణాన తర జీవిత అ టారు అక్కడ నీరు మృది గా పు టు ది గోధుమ నిలువెత్తు పెరుగుతు ది అయితే ప్రతి జీవాత్మా ఓ రి్ రాజ్యానికి వెళ దు చచ్చినవాళ్లను న్యాయ విచారణ చేసేవాడు ఓసిరిస్ తన జీవిత కా లో దేవత యిచ్చును ధిక్కరి చినవాణ్ణి సిరి్ కఠి గా శిక్షి చేవాడు భయ కరమైన భూతమొకటి వాళ్లను మి గేస్తు ది

చచ్చినవాడి దేహాన్ని నిలువ వు చితే వాని ఆత్మ మళ్లీ ఆ దేహ లోకి వస్తు దని ప్రాచీన ఈజి ్టయన్లు నమ్మేవాళు

1 క దేవాలయ లో భయ కరమైన యుద్ధ దేవతతోబాటు చెక్కబడిన ఫారో చిత్ర 2 ప్రాచీన మాధిలో భి చిన ఒక పూజారి విగ్రహ

మనుష దేహాలు కుళ్ళిపోకు డా వు చడానికి దేహ లోని మెదడునూ ేగు నూ బయటికి తీ మృత దేహాన్ని ఉ్ప నీటిలో కడిగి దాన్ని రె న్ ద్రావక లో బాగా తడి న తె గుడ్డలో చుట్టేవాళ ఇలా చే న దేహాలు కుళ్ళిపోకు డా యె డిపోయేవి ఇలా యె డిపోయిన శవా ను మమ్మీలు అ టారు మృత దేహాన్ని మమ్మీగా చే దుకు చాలా వ్యయమ వుతు ది కనుక ధనికు కు మాత్రమే అది సాధ్యమయ్యేది

4 పూజారులు అత్య త ధనిక బాని య మానులు

దేవళ ప్రాపు పా దే దుకుగాను ఈజి్ప్షయను దేవుళ్లకి లులు యిచ్చేవాళ్ల రైతులు తాము ఆకలితో ఉ డి కూడా స్త్ కొ్ద గోధుమ నూ బుట్ట కొద్దీ కూరగాయ ూ దేవా యా కి తీసుకెళ్లేవాళ్ళు బాని య మానులు దేవా యా కి గారాన్నీ బాని నీ శువు నీ కానుకగా యిచ్చేవాళు ఫారోలు కూడా దేవా యా కి సారవ తమై మాన్యాలు యిచ్చేవాళు దేవా యా కి బోలెడ త అ వు డేది థీబ్స్‌లోని ప్రధాన దేవా యానికి 80 000కి ైగా బాని లు వు డేవాళు

ప్ర తి దేవా య లోనూ పూజారులు — దేవుని ేవకులు వు డేవాళ్ళ పూజారులు దేవు కు తి డి ొ టే వాళ ని న భావి చేవాళ్ల పూజారులు దేవుళ తో మాటా డగ రనీ దేవుళ్ల ఆ్ఞ ను ప్ర కు తెలియజేయగ రనీ ప్ర ప్రార్థన ను దేవుళ్లకి అ దజేయగ రనీ ఈజ్షియను నమ్మేవాళ పూజార లు చెప్పే మాటల్ని దేవుళ్ల నూట లుగా న మ్మేవాళ్ల

దేవా యా ఆ్తితో వ్యవహారి చే పూజారులు మిక్కిలి ధనవ తులుగా ఉ డేవాళ్ళు బానిస ను బ గారాన్ని భూమినీ కలిగివున్న పూజారులు తమ బాని నీ బాకీదారు నీ నిర్దాక్షిణ్య గా డి చేవాళ

5 ఫారో దై కరణ

ఈజి్షయన్ ఫారో కీ యితర బాని యజమాను కీ పూర్తిగా ొ గి వు డా ని వాళ్ల ఆ్ఞ లు నోరెత్తకు డా నెరవేర్చా నీ పూజారులు చెప్పేవాళ్ల తమ ఆ్ఞలు పాలి చేవాళ్లను దేవతలు ప్రే మిస్తారు ధిక్కరి చేవాళ్లను ద్వేషిస్తారు అని పూజారులు ఉద్బాటి చేవాళ్ల ఫారో ఆ్ఞలు ధిక్కరి్తే నావృష్టులు ేగు వ టి భయ కర జాడ్యాలు శత్రు ద డయాత్ర వ టి అరిష్ట లు దాపురిస్తాయనీ రి్ శిక్ష కు గురికావ వస్తు దనీ బెదిరి చేవాళ్ల

ఫారోకి ఉన్న మాదిరి అ రిమిత అధికారాలు మానవమాత్రు కి ఉ డజా వనీ దేవుళ కి మాత్రమే ఉ డగ వనీ ఈజి్షయను భావి చారు వాళ్ల ఫారోని క మహా దేవుడు అనేవాళ్ల తన కిరణా తో ర్వ తి కి చే సూర్యభగవాను డితో ఫారోని వా ్ల పోల్చేవాళ్ల దేవా యాల్లో ఫారో బ్రహత్ విగ్రహాలు దేవుళ విగ్రహా నర న ని బడ్డాయి (క ర్ ఫొటో 4 చూడ డి) సామాన్య ప్ర లే కాక ఉన్నత వ శస్థులు కూడా ఫారో యెదుట సాష్టా గవడి అతని పాద మెట్టిన చోటుని ముద్దు ెట్టుకునేవాళ్ల

ఈజిప్టులో మత ఫారో అధికారాన్నీ బానిస య మాను దొరతనాన్నీ పటిష్ఠ చే ది పీడిత ప్ర దైవభీతి దేవుళ ఆగ్రహ పట్లా పరలోక లో ద డనపట్లా భయ డకు ైన డితు పోరాటానికి అవరోధా య్యాయి

నైల్ నదిని కీర్తించే ఒక పాటలో కొంత భాగం

ఈ గేయ లోని ఏ పదాలు ఈజి్షయన జీవిత లో నైలు నది ప్రాముఖ్యాన్ని ప్రతిబి బిస్తున్నాయి?
ఈ గేయ లో నైలు నది జీవ కలిగినదని ఈజిప్షియన్లు విశ్వ చారని తెలిపే మాటలు ఏవి?

నైలు నదీ దేవతా య య
ఈజిప్టుకు ప్రాణదాతా ాయ
నీవు మ దగ్తే జీవిత త
నీవు క్ గ్తే దేశానికి అరిష్ట
మాన్యు కీ సామాన్యు కీ అ దరికీ దారిద్ర్య
నైలు పొ గితే దేశానికి ఉత్సవ
ర్వజీవు కీ బర తోష
నీ వ ్లనే మాకు మృద్ధిగా తి డీ లీర్థ
నీ ృష్టే ఈ సౌ దర్య మ
యువకు తా నిన్ను ఆరాధిస్తారు
రాజువైన నీకు నీ ్లలు మ స్కరిస్తున్నారు

?

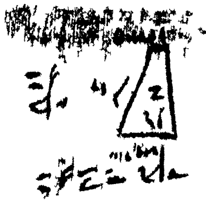
1 మనకి ఈజిప్షియన మత గురి చి మాత్రమే తెలి నా వా ్ల ీవితా ను గురి చి చాలా విష యా ను తెలుసుకోగ ఈజిప్షియన్ల మత విశ్వాసాల్లో యేది వా ్ల రి ర ( )లిని గురి చి తెలియ జేస్తో ది? ఈజిప్షియన్ల మతాన్ని టి వా (ధాన వృత్తి యేమిటో తెలుసు ాగ ా? ఈ ్షియన మత లో రా ్య వరా ఆవిర్భావ గురి చి సూచి చే విషయాలు యేమిటి? 2 ఈజిప్టులో పునఉతా చె దే దేవుణ్ణి గురి చిన కా ్పనిక గాథ ఎ దుక ుటి ది? 3 మరణాన తర జీవిత లో ఈ జి యన విశ్వా ను చి ఎవరు లాభ డ్డారు ఎ దుకు? 4 § 11 ాో ఈజిప్షియన్ బాని య ాాను ు గురి చి మీరు కొత్తగా నేర్చుకున్న విషయాలు యేమిటి?

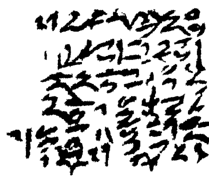
§12 ప్రాచీన ఈజిప్టులో ప్రాథమిక శాస్త్రీయ జ్ఞానం, లిఖిత భాష ఆవిర్భావం

ఆదిమ మానవులు ప్రకృతిలో ఎ ఉపయోగకర విషయా ను గమని చారో యీ పరిశీ న ు ఎలా ఉపయోగి చు ాగలిగారో జ్ఞా కంచేసుకో డి

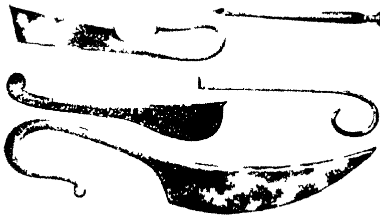
1 గణితశాస్త్ర పుట్టుక వ ట చేతికి వచ్చినప్పుడు రైతు మళ్లీ విత్తనా కి యె త ధాన్య ాా దీ మళ్లీ ైరు వచ్చి దాకా తినడానికి యె త ధాన్య కావ దీ లె ్క వేసుకునే వాడు క చు తయారుచేసుకునేటప్పుడు తగర తో యె త రాగి వవ దీ లోహకారుడు జాగ్రత్తగా లెక్క వేయ వ సివు డేది ఈజిప్షియన్లు ఆనకట్టలూ గృహాలూ నిర్మి చినప్పుడు క్లిష్టమైన లెక్కలు వేసుకోవ వచ్చేది నిర్మాణా నికి యె త కా యె త సామగ్రి యె తమ ది కార్మికులు అవసరమయ్యేది వాళ్ల లెక్క వేసుకోవ ివు డేది

ఈవిధ గా శ్రమ పర్యవసాన గా గణిత ఉత్పన్నమై ది ఈజిప్షియన కు భిన్నాలు తెలుసు వాళ్లకి లక్షలు పది

1

2

1 రేఖా గణిత చిత్ర వున్న ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ పా ర్ కాగిత లో క ముక్క 2 క మతో చే న ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ వైద్య రికరాలు

క్షలు ైత తెలుసు పది క్ష ని ూచి చవ వచ్చినప్పుదు అలా టి ొద్ద ఖ్య ట్ల చేతులెత్తి ఆశ్చర్య వెలిబుచ్చే మనిషి బొమ్మ గీ ేవాళ

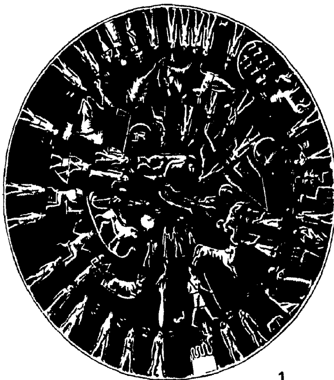
కాలువలు తవ్వేటప్పుడూ భూమిని పొలాలుగా విభజి చేటప్పుడూ గృహ నిర్మాణ చేోటప్పుడూ వాళ్ల ఉ రి తలా నూ కోణా నూ కొ వవ వు డేది దీనిను డి <u>రేఖాగణిత</u> (జ్యామెట్రీ) అనే శాస్త్ర పుట్టి ది జ్యామెట్రీ అనే గ్రీకు దానికి భూమిని కొ వడ అని అర్థ

<u>2 ఖగోళశాస్త్ర పుట్టుక</u>

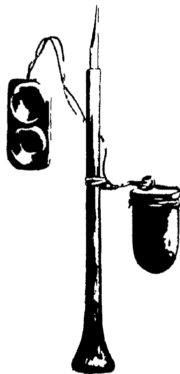
ఈజిప్షియన్ వ్యవసాయదారులు వ్యవసాయానికి ద్ద గా వు డడానికి నైల్ నదికి యెప్పుడు వరదలు వచ్చేదీ ము దే తెలుసుకోవ వు డేది నైలు వరద ను అనేక స వత్సరాలు గమని చిన తర్వాత రైతులు క విషయ గుర్తి చారు వరదలు వచ్చే ము దు ప్రతిసారీ ఆకాశ లో నక్షత్రాలు దే స్థాన లో వు డేవి ఈజిప్షియను గ్రహ నక్షత్రా గమనాలు జాగ్రత్తగా గమని చసాగారు వాళ్ళు క ఆకాశ పట సైత తయారుచేశారు ఈవిధ గా రైతులు గ్రహ నక్షత్రా ను

గమని చడ ద్వారా ఆదిలో గ్రహ నక్షత్రా శా్త్ర అభివృద్ధి అయి ది దీన్ని ఖ శా్త్ర అ టారు ఈజి యన్లు ముద్ర ోనూ ఎడారిలోనూ ఉన్నప్పుడు నక్షత్ర గతినిబట్టి దిక్కులు తెలునుకునేవా ్ల వా ది క టతో ఆకాశాన్ని వరిశీలి చేవాళ కనుక యీనాడు మనకి తెలి న చాలా నక్షత్రాలు హ ు గనే వా్ళ్ళకి తెలియివు

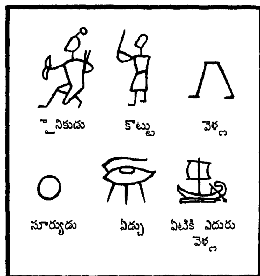
ఈజి ్షయన్లు వ చా గ రూపొ దించారు 365 రోజులు క వత్సరమౌతు దని నిర యి చారు

1

2

1 ఆ ాశ లోని నక్షత్రా కు స ధి చి ప్రాచీన ఈజి ్షయన్ వట ఈ జి ్షయన్లు క్షత్రా ను రాశ లుగా చేర్చి వాటి దేవుళ్ల మనుషు ొమ్మ నూ అ తే ాకు డా సముద్రవు ఏనుగు హ వృశ్చిక వగైరా తువు బొమ్మ నూ న కేతాలుగా యిచ్చారు 2 ప్రాచీన ఈజిప్టు లోని రాత రికరాలు సిరాబుడ్డి ముక్కు చె ్రన రెల్లు వు నీటి జాడీ 3 ఈజి ్షయన్ హైరోగ్లిఫ్‌లు

వైద్య పరిజ్ఞాన మొదట ఆదిమ (్లో పాడచూ ది మమ్మీ ను తయారు

3 ఈజిప్టులో వైద్యశా(్ర

చే (కమ లో ఈజి యన్లు మానవ శరీరవు అ త్ నిర్మాణాన్ని గురి చి తెలుసుకున్నారు ఆ రిజ్ఞాన రోగా ను య చే దుకు తోడ్పడి ది రోగ నిర్ణయ చే దుకు వైద్యులు రోగి నాడి రిశీలి చేవాళు చాలా మొక్క రోగనివారక గుణాలు వాళ కి తెలుసు (ప్రాచీన ఈజిపు ను చి క చుకొ చే న శ(్రవైద్య రికరాలు మనకి భి చాయి

4 (ప్రాచీన ఈ పు లో లిఖిత భాష

(కీ పూ 4వ సహ(సాబ్ది నాటికే ఈజిప్షియన్లు తాము జ్ఞా క ెట్టుకొని నోటితో యితరు కు అ దజేయగలిగిన త క టె యెక్కువ జ్ఞాన సేకరి చారు లి అవసర ఎర్పడి ది ఈజిప్టులో చివరకు రా య అవిర్భావ తో లిఖిత భాష అవతరి చి ది

మొదట్లో ఈజి ్షయను తాము చెప్పదలుచుకున్న దాన్ని కేవ బొమ్మలు గీ చెప్పేవాళ్ల సూర్యుడు ని రా దుకు క వ య గీ మధ్యలో చుక్క ెట్టేవాళ వి ్లమ్ము తో వున్న మనిష బొమ్మ గీ్తే సైనికుడు అన్నమాట (ఈజిప్టులో భవి చిన ఘటనలు బొమ్మలో ఎలా వర్ణి పబడ్డాయో గుర్తుచేసుకో డి 44వ ేజీలోని చి(త చూడ డి) తర్వాతి కా లో పూర్తి పదా నే కాక విడివిడిగా అక్షరా నూ ధ్వను నూ సూచి చడానికి కూడా గుర్తులు వాడు లో వచ్చాయి

చి(త కేతా ను హైరోగ్లిఫ్‌లు అ టారు ఈజి ్షయన్ లిఖిత భాషలో 750 చి(త కేతాలు వు డేవి మరి త వేగ గా రాయగలిగే దుకుగాను వ రి ల రళమైన కేతాలు రూపా ది చ డ్డాయి

ఈజిపు లో రాతకి అనువైన పా రస్ బెత్తాలు ఉ డేవి ేమ వ టి యీ పా ర్ కాడలు నైలు నది కల్లో నాలుగైదు మీటర్ల పొడవు ెరిగేవి ఈజి ్షయన్లు మామూలుగా పా ర్ కాడలు వ ్చని ేకులుగా కో కదాని కొకటి అతికి కాగిత లాగ తయారుచే వాళ్ల న్నటి ేము కాడ ను ర గులో ము చి వాళ్లీ కాగితా మీద రా వాళ్ల ఈ కాగితాలు మళ్లీ కదాని కొకటి అతికించి ెద్ద చుట్టలు తయారుచే వాళ్ల ఈ చుట్టల్లో కటి 40 మీటర్ల పొడవు వు ది రాతతో వున్న యీ చుట్ట ను కూడా పా రస్ నే అనేవాళ్ల ఈజి ్షయన్లు రాళ్లమీద శా నాలు కూడా చెక్కేవాళ్ల

5 (ప్రాచీన ఈజిప్టులో పాఠశాలలు విద్య

ఈజిప్టు రాజ్యానికి విద్యావ తులైన అధికారులు భవన నిర్మా వు వను నిర్వాహకులు తదితర విద్యావ తులు అవసరమయ్యారు అ దుకే ఈజిప్టులో బాలురకి పాఠశా లు ఉ డేవి (వభువు అధికారు పూజారు ్లలు పాఠశా కి హా రయ్యేవాళ్ల ్లలు వారశా ల్లో చాలా ఎళ్ల చదివేవాళ్ల వాళ అభ్యాసాలు చే వాళ లెక్కలు చే వాళ్ల పెద్ద పి లు పా రస్ కాగితా మీద రా వాళ్ల చిన్న ్లలు కాల్చిన కు డా కు మీద రా వాళ్ల విద్యార్థులు రాయగా ఉపాధ్యాయులు తప్పులు దిద్దిన అభ్యాసాలు యీమధ్య భ్యమయ్యాయి

పాఠశా ల్లో విద్యార్థు ను ఉద్దేశి చిన యీమాదిరి బోధనలు ద డనలు ఉ డేవి నీ చేత్తో రాయి నీ నోటితో చదువు నీక టె ఎక్కువ తెలి నవాళ్లను చి హా పా దు లేకపోతే నీ వీపు చిట్లుతు ది ద డ దశగుణ భవేత్ కు(రాడి చెవులు వీపు మీద వు టాయి బడిత భాషే వాడికి అర్థమయ్యేది ఉపాధ్యాయుడి సహాయకుణ్ణి బెత్త మనిషి అనేవాళ్ల అతను సోమరి పొగరుబోతు కు(రాళ్లని కొరడా తో బాదుతూ డేవాడు

(ప్రాచీన ఈజిప్టులో రాతకోతలూ విజ్ఞాన శా(్రయ పరిజ్ఞానమూ బాని యజమాను కి మా(తమే అ దుబా

టు ఉన్న ్పటికీ ాటి అవతరణకి మహత్తర ప్రాముఖ్య వు ది విజ్ఞాన శాస్త్రాయి రిస్తా ్య ాయానికీ చేతి వృత్తు కీ భవన నిర్మాణానికీ దోహద చే ది లిఖిత భాష జ్ఞాన రిరక్షణకీ దాన్ని వృద్ధి తర ు చి ువ తరానికీ క ్ ను చి మరొక ్ కి అ దజెయ్యడానికీ తోడ్పడి ది

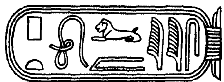
ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ లిఖిత భాషని ఎలా చదివారు

ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ల మౌలిక లిఖిత భాషని దరిఎలా మరచిపోయారు ఈ ్షయిన్ శా నా ు వరూ చదవలేకపోయారు ఈజిప్షియన్ హైరోగ్లిఫ్ ను (చిత్ర కేత లి) శాశ్వత గా ో ్రాయి టే లని ది

19వ శతాబ్ది మొదట్లో రొజెట్టా అనే ఈజిప్షియన్ ్గర ో దొరి రాలి ని యూరోప్ తీసు కొచ్చారు (7వ ే జిలో చిత్ర 1 చూడ డి) ఆ రాతి కమీద ఈ ్షయిన్ గ్రీసు ్ ్ శా నాలు న్నాయి క రాజు ేరు క బాక్సులో యివ్వ డి ది గ్రీకు భాషా ఆనాటికి తెలి యితర ప్రా ు భాషలూ వచ్చిన ష పొల్యోన్ అనే క ్ఫ్రె చి ప డితుడు రాజు ేరులోని ప్రతి ్రిత్ర ేతమూ ఒ ్రిడి లక్షరాన్ని సూచి స్తు దని ఊహి చాడు అయితే వాటిలో ొన్ని అచ్చులు కొరవడ్డాయి వివిధ ాష ్లని శా నా ు పోల్చిచూడట ద్వారా ష పొల్యోన్ కొన్ని చిత్ర కేతా అర్థాన్ని తెలుసుకున్నాడు అతని తెలి ్ ేరు వున్న మరొక శా న దొరకడ తో అతని పరిశోధన కృష తేలికై ది తను అర్థ చేసుకున్న చిత్ర ేతా ను వినియోగి చి తుత్మో న్ ేరూ తదితర ఫారో ేరూ ష పొల్యోన్ చదవగలిగాడ ఈ ్షయన్ లిఖిత భాషా రహ ్య తెలుసుకునే దుకు యీ పరిశోధన నా ది అయి ది

ష పొల్యోన్ పరిశోధనా కృషని యితర డితులు కొనసాగి చారు ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ లి రహస్య యటపడి ది అనేక పా రస్‌లూ శిలా శా నాలూ బయట డ్డాయి రిశోధకులు వాటిని చదివారు

టోలెమీ కియోపాత్ర నామా కిత ఫ కాలు ఈ రె డి ట్లోనూ ట కి వేర్వేరు ేతాలు ఉ యోగి డ్డాయి ఆడ ేర్లలో మొదటి చివరి కేతాలు స్త్రీ గాన్ని సూచిస్తాయి

? 1 ఈజిప్టులో శాస్త్రాయ జ్ఞాన ఎలా ఆ ర్భవి చి ది? 2 వెనక బీడుగా వున్న మెట్టభూమి ని సాగు చెయ్యా ని నిర్ణయి పబడినప్పుడ ఆ పని చే దుకు ఏయే విషయా ను గురి చిన జ్ఞాన లెక్కలూ అవసర ? 3 సముద్ర లోనూ ఎడారిలోనూ ప్రయాణ చేసేట ్పుడు ఏయే విషయా ు గురి చిన జ్ఞాన వేటిని గురి చిన లెక్కలూ అవసర ? 4 ఈజిప్టులో లి ఎలా ఆవిర్భవి చి అభివృద్ధి చె ది దో వర్ణి చ డి 5 ప్రాచీన ఈజిప్టులో అక్షరాస్యులు ఎ దుకు తక్కువగా ఉ డేవాళ్ల ?

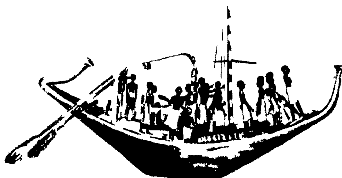
§13 ప్రాచీన ఈజిప్టులో సాహిత్యం కళలు

(మాప్ 2)

కళ ఎప్పుడు ఎలా పుట్టిందో జ్ఞాపకం చేసుకోండి (§ 3 1)

1 సాహిత్య ఈజి యన్ పా రస్ ను చదవడ అ వరచుకున్నాక ఈ ప్టులో కా ్రనిక సాహిత్య ఉన్న గతిని డితులు కనుక్కున్నారు

దేవుళ్లనూ ఫారో ూ స్తుతి చే గీతాలు రచి డా యి కథల్లో ఈజిప్టులో జీవితమూ విదేశా కు యాత్రలూ వర్ణి డ్డాయి నేక పుక్కిటి పురాణాలు – ముఖ్య గా దేవుళ కీ కా ్రనిక రు కీ ధి చిర గాధలు – వెలువడా యి ఓ రి కట్టుకథ (త్యేకి చి (ద్ధిచె ది ది ఫారోకీ ప్రభువు కీ విధేయు గా వు డా టూ సామా ్య ఈజి ్టియన్లని ఉద్దేశి చి చెయ్యి డిన బోధనలు (త్యేకి చి హుళ వ్యా త గా ఉన్నాయి నీ యు మాని ము దు వ గు బిడ్డ తను పుట్టగానే తన య మాని ము దు మోకరిలా లి

1

2

3

1 బ్బ దిత కూడిన క ప్రాచీన ఈజి ్టియన్ ఓడ నమూనా 2 క సమా ధిలో భ్యమైన బానిస పర్యవేక్షకుడి విగ్ర హ 3 ఒక పెద్ద జాడీని మోస్తున్న ఆసియావాడి చిత్ర చెక్కబడిన క్ర్ర చెమ్చా

బీదవాళ్లు తమ పాటలనూ సామెత నూ రా ఉ చలేకపోయారు అ చేతనే వాటిలో కొద్దిగా మాత్రమే మనకి లభి చాయి అలా అ దిన వాటిలో కడుపుమ టతో కూడిన ఫిర్యాదులు ధ్వనిస్తాయి

లిఖిత ఆధారాలే కాకు డా మాధులూ దేవా యాలూ కూడా ప్రాచీన ఈజి

2 ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ మాధులు

ప్షియన్ల మత విశ్వాసా ను గురి చీ దృక్పథా ను గురి చీ తెలియజేస్తాయి కీ ఫూ 2వ హస్రాబ్దిలో రమిడ్లు నిర్మి చడ యి నిలిచిపోయి ది మాధి ఎకశి లో తొ చ దేది దానిలో ఫారో కీ ధనికు కీ కొన్ని గదులు కేటాయి బ్ాపి ఒక వే ఋ్తుని ఎమ్మీ ది రచ డకపోతే శిలా విగ్రహమో కొయ్య గ్రహమో మాధిలో ని డేది ఈజిప్షియన ఋ్మా ప్రకార మృత వ్యక్తి ఆత్మ విగ్రహ లో కూడా జీవి చి ఉ డగ దు మనిషి ముఖాన్ని రూపొ ది చడ లో ఈ యిన్ శిల్పులు ఉన్నత శిఖరాలు అ దుకున్నారు క ఋాధి లేక దర్శన శా లోని మ క వెల్తురులో వా శిల్పాలు వి్ ఋాదిరిగా కాక నజీవ వ్యక్తు మాదిరిగా కని స్తాయి (క ర్ ఫొటో 1 చూడ డి)

సమాధిలో ఆ ధనికుడు జమీని చూసే బొమ్మలు గో మీద చిత్రి డ్డాయి అలా టి చిత్రాల్లో త్తుగా ెరిగి గోధుమ టను మనుషులు కోస్తూవు టారు చేతి నివాళ్లు తమ ార్ఖానాల్లో చురుకుగా నిచేస్తూవు టారు వి దు కొ తువులూ కోళూ ఫొచెయ్య డుతూవు టాయి గృహాయ మానికి అతిథు కీ గాయకులూ ృత్యాారులూ వినోద చేకూరుస్తూవు టారు

కొయ్యతోనో మట్టితోనో చే క వ టవాడి బొమ్మ బరువులు మోస్తున్నవాళ్లు బొమ్మలు బానిన మేస్త్రీ బొమ్మ ఋాధిలో ఉ చ డేవి ఆ చిత్ర ని మైన పొలాలుగా కార్ఖానాలుగా ఆ బొమ్మలు మ తుడికో నిచేసే బానిసలుగా మారుతాయని ఈజిప్షియన్లు విశ్వ చేవాళ్లు తమ మరణాన తర ైత బాని య మానులుగా ఉ డా ని ధనవ తులు కోరుకున్నారు

ఒక రైతు నమాధిలో అతని శరీర తోబాటు మమ్మీ స్థాన లో కొయ్యలో చెక్కిన క మనిషి బొమ్మ ఉ చ డి ది మరణి చిన బానిసలు ఉమ్మడి నమాధిలో ఫూడ్చిపెట్టబడేవాళ్లు

ఈజిప్టులో వాస్తు శిల్పు మార దర్శకత్వ లో బ్రహ్మా డమైన విశేష గా

3 ప్రాచీన ఈజిప్టు దేవా యాలు

అ కరి చబడిన దేవా యాలు నిర్మి పబడ్డాయి

దేవా యాలకి పోయే బాటకి రె డు పక్కలా బారులు తీరిన ్ క్స్‌లు ఉన్నాయి మనిషి నిలువెత్తు క టె అయిదారు రెట్లు పెద్దవైన ఫారో విగ్రహాలు దేవా య ము దు నిలిచివున్నాయి రె డు గోపురా మధ్య వున్న యిరుకు బాట దేవాలయ ప్రా గణ లోకి దారితీసి ది

ఆ ప్రా గణానికి చివర మనకగా వు డే ఒక ెద్ద హాలు ఉ ది హాలు పైకప్పు డ న్ల కొ ది స్త భా మీద ఆధార పడివు టు ది కొన్ని హాళ లోని స్త భాలు పా రస్ కాడల కట్టను పోలివున్నాయి మరికొన్ని హాళ్లలో స్త భాలు నిటారైన తాడిచెట్లు మాదిరిగా యి కొన్ని హాళ్లలో చివర పూతవూ న కాడ మాదిరిగా ఉన్నాయి

థీబ్స్‌లోని ప్రధాన దేవా య స్త భాలు 23 మటర్ల పొడుగు వున్నాయి ముదురు నీ ైక ప్పమీద గరు వన్నె నక్షత్రాలు చిత్రి పబడ్డాయి గోపురా పైన గోడలొ ాన స్త భా ైన ఫారో ెద్దె ద్ద ొమ్మలూ తు వు శిరస్సులున్న దేవుళ బొమ్మలూ చెక్కబడ్డాయి (ేజి 54లోని చిత్ర 1 చూడ డి) కొన్ని బొమ్మల్లో ఫారోలు దేవుళ్లతో ముచ్చటిస్తూవు టారు మరికొన్ని టిలో వివిధ శత్రువు తో పోరాడుతూ వాళ్లని ఓడిస్తూవు టారు ఇ కొ న్ని టిలో ఫారో ఒ టి చేత్తో కొ దరు ఖైదీ ను బ ధిస్తాడు నైలు నది ఒడ్డున ఫారో బృహత్ విగ్రహాలు నిలిచివున్నాయి

నుహేట్ గురించి ఒక ప్రాచీ ఈజిప్షియన్ కథ

ఈ కథ గేయి ఆధార గా ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ల జీవిత గురి చి మరే చెప్పగ రు

నుహేట్ క ఈజిప్షియన్ (ధుడు ఫారో మరణాన తర అతను కొత్త ఫారో ఆ గ నికీ రా ధాని అ్నరకూ భయ డి ఆ యాకు పారిపోయాడు యెడారి అతను దాహ తో చచ త ్రి లయి ది తరు వాత ఆ అ ను ర్హిన్నా అతను నాకు వూ రాడలేదు నా గొ తు మ డిపోయి ది మరణ యిలాగే ఫ టు దనుఖున్నాను అన్నాడు యెడారి గ్ర రె మ దలు తోలుకపోయే వాళ క డిన మన తను బతక గలిగా

ఆ యాలో ుహేట్ క రాజా కొలువులో చేరాడు రా అత్ని సైనిాధికారిని చేశాు త ద య్యాత ను ి రి ు నుహేట్ యిలా చెప్పాడు నేను ద డెత్తిన (తి దేశ లోనూ చ్చని మైదా ు బావు ను చి వ నుషుల్ని దూర గా తరిమేశాను శువు మ ద ను అ్రకమి చు మనుషుల్ని దీ ను చే వాణ్ణి వాళ ఆహారము తా స్వాధీన చేసుకునేవాణ్ణి నాభాను హత వాణ్ణి నువా క్కు ఫో గ్యాలూ న్మానాలూ కొదవలేదు ని తాను ఆ యా మరణిస్తే తన హ మమ్మీ కాదుగదా అని అత్ని యె ్రబా క యి డి చేది

థీబ్స్‌లోని దేవా య శిధిలాలు (ఫొటో)

ఈజిప్టుకు తిరిగి పోవడానికి అతను ఫారో అనుమతి పొంది ఈజిప్టు ... రాభ... తను ఫారో యెదుట సాష్టాంగ ... ఫారో తన ...టుతో అతన్ని లేవనెత్తి ... రేవలేదు ... అతని ... యిలా ఒక సూధీ కట్టమని ఆజ్ఞాపించాడు మరణానంతరం అతను ఆ ...

గేయం

పొద్దుగూకూలూ ... మే
గోధుమ గి... లు మొయ్యాల్సి దే
గాదెలు పూటుగా ఉన్నా
గి... లు ...రిపోతున్నా
... డలు ని డి గి ... లు
కృల్లి ... చి కారిపోతున్నా
మేమి కా మోస్తూ ఉ డాల్సి దే
మావి గు డెలా రాతి ... డలా!

? 1 ప్రత్యేకాల్లో యట ... సమాధు ను ట్టి ఈజిప్షియన్ల జీవిత గురించీ మత గురించీ ... యేమి తెలుసుకోగ...? 2 ఈజిప్షియన్ శిల్పులు ఎవరి విగ్రహాలు చెక్కారు చిత్రకారులు ఎవరిని చిత్రించారు? ఈజిప్షియన మనసుల్లో ... రమిడ్లూ దేవాలయాలూ విగ్రహాలూ ఎలాంటి ఆలోచనలూ భావోద్వేగాలనూ రేకిత్తించేవి? 3 ఈజిప్షియన్ కళలో మీకేమి నచ్చుతుంది ఎమి నచ్చదు? 4 ఈజిప్షియన్ కళకీ ఆదిమ కళకీ మధ్య ప్రధానమైన తేడాలు యేమిటి? ఈ తేడా విషయంలో మీరిచ్చే వివరణ యేమిటి?

ప్రాచీన ఈజిప్టు చరిత్రను గురించి మీరు సరిగా అవగాహన చేసుకున్నారా? బాగా మననం చేసుకున్నారా?

1 మాప్ 1లో ప్రాచీన ఈజిప్టు ఎక్కడుందో చూపండి దాని ఉనికిని గురించి చెప్పండి 2 ప్రాచీన ఈజిప్టులో ... దర్శి మరికొందరు దోచుకోవడ అన్నది ఎలా తలెత్తింది? ఈజిప్టులో దో... డీ వరాలూ తలెత్తాయన్నవి యాన్ని ఎ లిఖిత పత్రాలు ఏ చారిత్రక మూలాధారా ప్రాతిపదికమీద మీరు నిరూపించగ...రు? 3 ఈజిప్టు బానిసయజమానులు బీద వాళ నీ బానిసల్నీ ఎలా అణచివుంచారు? అందుకు బానిస యజమానులు వినియోగించినవాటిలో కనీస మూడు పద తును పేర్కొనండి దోపిడికి గురైనవాళ్లు ... డనను చి విముక్తి పొందేందుకు ప్రయత్నించారా? మీ వాదనని నిరూపించండి 4 ఫారోలు యుద్ధాలు ఎందుకు చేశారు? ప్రాచీన ఈజిప్టు చరిత్రలో యుద్ధాలు వహించిన పాత్ర యేమిటి? 5 ప్రాచీన కాలంలో జన ఈజిప్టు నైలు నది వర అనేవాళ్లు ఇది ఎంతవరకు సరైనది ఎంతవరకు సరైనది కాదు? మీ వాద నని నిరూపించండి 6 పిరమిడ్లు ఈజిప్టులో నిర్మించడట బట్టి యూకిది అ శాల్లో యే నిర్ధారణలు చెయ్యవచ్చు (అ) ఈజిప్టులో జన బతికిన వ్యవస్థ గురించి (ఆ) రాజ్య గురించి (ఇ) మత గురించి (ఈ) విజ్ఞానశాస్త్ర గురించి? 7 ఓసిరిస్‌ని గురించిన కట్టుకథలో ప్రాచీన ఈజిప్టులోని ప్రకృతి మానవ కార్యకలాపాలు రాజ్య ఎలా ప్రతి బింబితమయ్యాయి? ప్రాచీన ఈజిప్టు చరిత్రలోని తేదీను మీరెంత బాగా గుర్తుపెట్టుకున్నదీ తనిఖీ చేసుకోండి కా రేఖ పేజి 85లో ఉంది

ప్రకరణం నాలుగు

ప్రాచీన కాలంలో ఆసియా మైనర్

ఆసియా మైనర్ మధ్యధరా న సముద్రా కు చేరి వున్న ఆ యా ఖ డపు వ్రమ భాగ అది చాలా ఎడారులూ ేెస్ మైదానాలూ ఉన్న ప్రా త వాటి మధ్య సారవ తమైన నదీ మైదానాలు ఉన్నాయి వాటిలో మిక్కిలి ెద్ద మైదానాలు యూ్రఫటిస్ టై్రగిస్ అనే రె డు మహా నదు మధ్య ఏర్పడ్డాయి

§14 మెసొపొటేమియాలో వర్గాల ఆవిర్భావం

(మార్ 2)

వ్యవసాయ పశుపోషణ అభివృద్ధితో ఎయే సమాజాలు తలెత్తాయో జ్ఞా క చేసుకో డి (§5 3)

1 దక్షిణ మెసొపొటేమియా ప్రకృతి

ఆ యాలో ఈజిప్టుకు ఈశాన్య భాగాన యూ్రఫటిస్ టై్రగిస్ అనే రె డు పెద్ద నదులు ప్రవహిస్తున్నాయి అవి కాకసస్‌కు దక్షిణాన ర్వతా లో ుట్టి పర్షియన్ ి ధుశాఖలోకి ప్రవహిస్తాయి ఆ నదు దిగువ ప్రా త లోనూ మధ్య ప్రా త లోనూ ఆ రె డు దు మధ్యా వు్న భూభాగాన్ని ప్రాచీన కా లో మెసొపొటేమియా అనేవారు

మెసొపొటేమియా దక్షిణ భాగ నది ఒ ్రడుతో ని డివున్న చదునైన వ్ళు భూమి అ త దీర్ఘ కాని చలికా లో అక్కడ వర్షపాత యెక్కువ నే తా మ ద గా బురద కప్పుకొని వు టు ది వ త రుతువులో పర్వతా లో మ చు కరుగుతు ది యూ్రఫటిస్ టై్రగిస్ నదులు పుట్టిన ఆ పర్వతా లోని మ చు కరిగిన మూ గా నదులు ఉప్పొ గి వరదలు వస్తాయి

వరదలు తగ్గేటప్పటికి నే క క లాడే పచ్చటి మొక్క తో ని డివు టు ది కాని నీడలో ఉష్ణో్రగత 50 డి్రగీ

మెసొపొటేమియా అన్న ్రగీకు పదానికి నదు మధ్య అని అర్థం

దక్షిణ మెసపొటేమియా (ఫొటో)

సె టి గేదుకు చేరుకు టు ది మొక్కలు త్వరలోనే మాడిపోతాయి శ ష్కమైన ఇటు ర ర ఎడారి ఋపైపుకీ విస్తరిస్తు ది వు ప్రా తా లో నీరు నిలిచి మురికి ౪ టలౌతాయి

దక్షిణ మెసపొటేమియాలో లోహ గాని రాయిగాని లేదు కాని నది ప్రడు ని డి లత్య త ౪ర తవై ది

2 దక్షిణ మెసపొటేమియా ఆదివాసులు

దక్షిణ మెసపొటేమియాలోని సారవ తమైన రాని పైలు ఋ అర్షి చ ది అక్కడ నివ చిన మొట్టమొదటి నులు క్రీపూ 7000–6000 వత్సరా నాడే కొయ్య నాగ ్లతో ్య సాయు చేశారు మేకలు గొ రెలు ఆవులు ా చారు వాళ చిత్తడి ్ ఎభ్య ఎట్టి ోయా రెల్లు ఋప్ప తోనూ గుడి ాలు నిర్మి చుకున్నారు

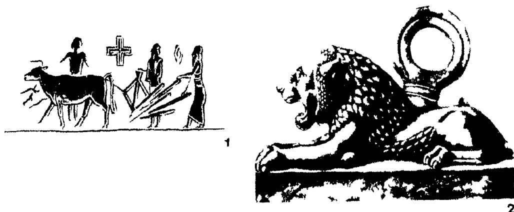
నది వరదలు ఆ గుడిసె ను నాశన చే ి తగచు రదలో మనుషులు కొట్టుకుపోయేవా ా వుడ తువులు కొట్టుకుపోయేవి క్కొక్కప్పుడు టైగ్రిస్ యూఫ్రటీస్ నదులు కమ్మైపోయేవి నాని ల ్వడు (వ మొత్తానికే జ ప్రళయ వచ్చి దేమో అని చేది ౪ మలేరియా తేళ్ల నా ష పురుగు బారిన దేవాళ్లు ాలు ా వుడు జ తువు మ ద మీద దాడులు చే ి అడవి దులు రెల్లు పొద మధ్య నివ స్తూ ప టల్ని ధ్వ ేస్తూ దేవి

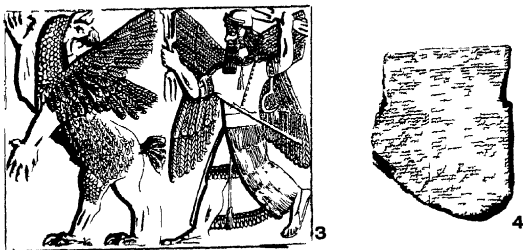
ఈ కష్ట సమష లో న ని ్బర కోల్పోలేదు ప్రా తీయ ్ర దాలుగా ఎర్పడేవాళ్ల బురదనే ఋ డి నీరు తొ గి చడానికి తమ పొలాల్లో నీరు పారి చుకోడానికి రైతులు కాలువలు తవ్వారు జనావాసా ఋా డ్ల తోట నూ వరద ఋ డి రక్షి చుకోడా కి వాళ్ల వాటి చుట్టూ కట్టలు కట్టేవాళ్ల వ్య సాయదారులు బిగి ోయిన చిత్తడి

నే ను దున్నే దుకు అనువైన నాగలిని కని టా్టరు (పేజీ 69 చూడ డి) మ దు టే డల్లో వా గ తమ సొలా ల్వా ను చి పై నీళ్ల తోడేవారు

3 క్రీ.పూ 3వ సహస్రాబ్దిలో దక్షిణ మెసొపొటేమియా ఆర్థిక వ్యవస్థ

ఎరద నే నా అనావృష్టైనా పట్టుదలతో కూడిన మానవ శ్రమ వి యు సాధి చి ది మైదాన ప్రా త లో అనేక టకాల్వలు తవ్వ డ్డాయి చే లో రైధాన గోధుమా రిగేవి నివాసా చుట్టూ పచ్చని ఖర్జూరపు చెట్లు వు డేవి ఖర్జూరా తో తేనె తయారుచే వా గి జల్లి ట చెరుకుగా వాడేవాళ్ల ఆ చెట్ల బెరడులోని నారతో తాళ్లూ బుట్టలూ తయారు చేసేవాళ్ల ఖర్జూర వృక్షానికి మెసొపొటేమియా జీవిత లో యె త ప్రాముఖ్య వు డేద టే ఆ (ఖ దా) జీవ వృక్ష అనేవాళ్ల ఎచిక మైదానా ని డా పొడుగాటి చ్చగ గ్రౌరె బా ఆవులూ మేత మేస్తూ డేవి

1 దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో క నాగలి (ప్రాచీన చిత్ర) గరాటీతో కూడిన గొట్ట నాగలికి అమర్చ డి ది విత్తనాలు గరాటీ పోస్తారు దుక్కి విత్తులు నాటడ ఏక కా లో రుగుతాయి 2 మెసొపొటేమియాలోని క తూక రాయి 3 దేవుడికీ రాక్షుసుడికీ మధ్య రిగిన పోరాటానికి బ ధి చిన పుక్కిటి కధకి ప్రాచీన చిత్రీకరణ (70వ పేజీలో ఈ పురాణ కధ చదవ డి) 4 ప్రళయాన్ని గురించిన పురాణ కధ చెక్క డిన ఫ క

చేతిపనివాళ్ళ పట్టణాల్లో నివ చేవాళ్ల ట్టణాల్లో వ్యాపార చురుకుగా రిగేది దక్షిణ మెసొపొటేమియా (లు పొరుగు (ప ను చి లోహాలు క ప రాయి కొనుక్కుని అ దుకు ఖారక గా గోధుమ ఖర్జూరాలు ఉన్ని యిచ్చేవాళ్ళ (క్రీ పూ 4వ హస్రాబ్దిలో చేతి నివాళ్ల రాగితో గార తో క మతో (మతో గా చె ఆ న్య గా) వస్తువులు తయారుచెయ్యడ నేర్చుకున్నారు ఉన్ని ట్ట కు దక్షిణ మెసొపొటేమియా చాలా (ది ్ద (ది మెసొపొటేమియా వాసులు మట్టితో తొట్టెలు ె టెలు గొట్టాలు తయారుచేసేవాళ్లు ఖట్టి ఇటు లో ఇ ్ల కటు క నేవాళ్ల

దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో భూమి ఎ త సారవ తమైనద టే క గి జ నాటితే 100 గి ట ఖి చేది ఒక్కొక్క ఖర్జూరపు చెట్టు ఏడాదికి 50 కిలో ఖర్జూరాలు కాసేది అలా టి వుష్క మై ట నూ గా మానవ (శమ ప చే వాడి అవసరా కు మి చిన ఫ సాయాన్ని మకూర్చేది ఆవిధ గా దో డీకి అవకాశ తలెత్తి ది

4 వరా అవతరణ

మెసొపొటేమియాలోని కులీనులూ పూజారులూ విస్తార గా భూము ను ఆ(క మి చుకున్నారు బాని ను వశ చేసుకున్నారు అక్కడ ఖార (దవ్య గా విని యోగి బడే వె డి బిళ్లలు వాళ్ల దగ ర ెద్ద యెత్తున పోగువడ్డాయి

చాలామ ది రైతులూ చేతిపనివాళ్ళూ ధనికు కు రుణ డ్డారు వాళ్ల అసలు సొమ్ముతోబాటు అద గా ెద మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లి చాల్సివచ్చేది సామాన్య గా బీదవాళ్ల అలా చెల్లి చలేకపోయేవాళ్ల వాళ తమ జీవితకా మ తా రుణ(గస్తులై వు డేవాళ్ల పాత రుణ మీదే అదనపు మొత్త (వడ్డీ) చెల్లి చే దుకుగాను బీదలు నిర తరాయ గా (శమి చవ వచ్చేది వాయిదా సొమ్ము సకా లో చెల్లి చకపోతే తన కుటు బ భ్యులూ ్వయి గా తమా బానిసలుగా అమ్మివెయ్యబడతామని రుణ(గస్తులు నిర తర భయ తో కు గిపోతూ డేవాళ్ల

సొ త పొ ొత్తిగా లేని బీద రైతులు ధనికు ను చి కౌలుకి తీసుకునేవాళ భూమిని కౌలు ఎనుకున్న రైతులు పొ లో ప డిన టలో గ పాలూ తోటలో డిన ళ్లలో మూడి ట రె డు వ తులూ ఘూస్వా ట యివ్వాలి

యుద్ధ లో పట్టు డిన ఖైదీలు కూడా బాని లు అయ్యేవాళ్ల బానిసలు దేవా యా ి (పభువు ి చె దిన భూములో పనిచేసేవాళ్ల మెసొపొటేమియాలో బాని ల్ని తమ కళ్ల ైకెత్తని వాళ్ల అని లిచేవారు వాళ తమ య మాను కళ లోకి చూసే దుకు ైత సాహ చేవాళ్ల ారు

దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో వ్యవసాయ పశుపా న చేతివృత్తులు అభివృద్ధి చె దడ తో బానిసలు స్వేచ్ఛాయుత సమష్టి రైతు వర నూ ధనిక బాని యజమాను వర మూ రూపొ దనార భి చాయి

(పపంచ సృష్టి గురించీ జల(పళయం గురించీ దక్షిణ మెసొపొటేమియా కట్టుకథలు

(పళయ గురి చిన కట్టుకథ దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో ఎ దుకు పుట్టి ది? అది (పాచీన ఈజిప్టులో పుట్టగలిగేదా?

1 భూమి అ తా మహా సము(ద చేత ము చివెయ్య డి ది దేవుళ్ల భూమిని నీటిను చి వేరుచెయ్య కు డా భయ కరమైన క రాక్షసుడు అడ్డుకున్నాడు దేవాధిదేవుడు ఆ రాక్షసుడితో పోరాడి వాడిని చ పేసి

శరీరాన్ని రె డు గభాగాలుగా చేశాడు దేవుడు ఆ శరీరపు ై భాగ ను చి ఆకాశాన్ని చే దాన్ని క్షత్రా తో అ కరి చాడు దేవుడు శరీరపు దిగువ భాగ ను చి భూమిని సృష్ట చి దానిమీద మొక్కలు మొలి చాడు తుకోటిని సృష్ట చాడు దేవుడు తొలి మానవు ను త సొ త రూపానికి ప్రతిబి బాలుగా మట్టితో తయారు చే ప్రాణ పోశాడు

2 భూమిన తనీ వరదల్లో ము చెయ్యడ ద్వారా నాన్ని నాశన చెయ్యా ని దేవుళ్ళ నిర్ణయి చుకున్నారు కాని దేవత యీ నిర్ణయ గురి చి క మనిషి గుడి నిర్మాణానికి వినియోగి డ్డ రెల్లు కాడ కి చె ప్ప ది ఆ రెల్లు కాడలు యీ విషయాన్ని ఆ గుడి య మానికి చెప్పాయి అతనొక ెద్ద డ నిర్మి చాడు తన కుటు భ్యుల్నీ నిపుణులైన చేతి నివాళ నీ రకరకా తువుల్నీ ఎతుల్నీ దానిలోకి ఎక్కి చాడు దేవుళ్ళు నిర యి చిన రోజున ఆకాశాన్ని కారు మబ్బులు అలుము న్నాయి కు డపోతగా వర్ష కురి ది భూమి అ తా జ మయమైపోయి ది ఆ ఓడమీద ఉన్నవాళ త ప్ప మిగిలి ాళ దరూ చచ్చిపోయారు

ఆరు రోజులు గడిచాక తుపాను నిలిచిపోయి ది క్రమ గా నీరు తగ నార భి చి ది ఒక కాకి ఆ డమీద ను చి ఎగిరివెళి భూమిని కనుక్కు ది తర్వాత తువు తోపాటు మనుషులు అక్కడికి చేరుకున్నారు

ఈ కట్టుకథలు మెసొపొటేమియాను చి యితర దేశా కి వ్యా చాయి ప్రకృతి శక్తు ట్ల భయ దేవుళ్ల ట్ల విశ్వాసాన్ని దృఢపరచి ది పూజారులు యీ భయాన్ని ఆ రాచేసుకొని న దేవుళ్లని ధిక్కరి తే దేవుళ భూమిమీదకి ఓ కొత్త ప్రళయాన్నీ యితర ముప్పుల్నీ ప వాళ్లని శిక్షిస్తారని బెదిరి చారు

? 1 దక్షిణ మెసొపొటేమియా ఈజిప్టులోని భౌగోళిక రి స్థితు ను పోల్చిచూడ డి వాటి మధ్య సామ్య యేమిటి భేద యేమిటి? 2 ప్రాచీన కా లో ఈజిప్టు దక్షిణ మెసొపొటేమియా నాభా కు ఉమ్మడి నైన కార్యకలాపాలు యేమిటి? దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో రైతులు ఎ దుకు ముదాయాలుగా నివ ంచేవాళ్లు? 3 దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో వరా లు యె దుకు అవతరి చాయి? ఈ ప్రశ్నకి జవాబు చెప్పడ మీకు కష్టమైతే ప్రాచీన ఈజిప్టులో వరా లు ఎ దుకు తలెత్తాయో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§7) 4 ధనిక బానిన యజమానులు స్వత త్రులైన బీదవాళ్లని ఎలా దోచుకున్నారు? 5 దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో ఎన్ని వే యేళ్ల క్రిత వ్యవసాయ ఆర భమై ది?

§15 మెసొపొటేమియాలో తొట్టతొలి రాజ్యాలు బాబిలోనియన్ సామ్రాజ్యం

(మా 2)

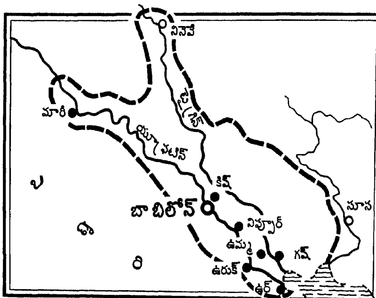
ఈజిప్టులో రా ్య ఎ దుకు ఎలా ఏర్పడి దో జ్ఞా క చేసుకో డి రా ్య క్షణాలు ఏమిటి (§8 1)?

1 మెసొపొటేమియాలో తొట్టతొలి రాజ్యాలు

దక్షి మెసొపొటేమియాలో క్రీ పూ 4వ సహస్రాబ్ది చవర రా ఆవిర్భావ తో రాజ్యాలు ఎర్పడ్డాయి దాదాపు ్ర తి క్క నగర లో ఒ ్వత ్ర త రా ్య ఉ డేది ఈ నగర రాజ్యా రాజులు ైని అధి ారు రక్ష భటుల తలారు సాయ తో బీద ట్లా బాని ట్లా ్రూర గా వ్యవహరి చేవాళ నగర రాజ్యా రాజులు యిరుగుపొరుగు ట్టణా ను ముట్టడి చి వాటిని ధ్వ స చే నా ధా బాని లు గా ్చా చేసుకునేవాళ లేకపోతే బ వ తాన వాళ్లను చి క ్పమైనా వసూలుచే వా

2 బాబిలోన్ వి ్ర భణ

దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో యూఫ్రటిస్ నది ఒడ్డు బాబిలో గర చాలా అనుకూ మైన లో యూఫ్రటిస్ ది టైగ్రిస్ ది సమీపా ్ర వహి చే చోట నిర్మి డి ది వర్తకులు ెద్ద నౌ లో స్థాన ్ర అవ రమైన సరుకులు తెచ్చేవాళ దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో ఉత్పత్తి అయ్యే సరుకులు వాళ తీసు పోయేవాళ (స్థాని ్ర లు ఏ వస్తువులు ఉత్పత్తిచే వాళ్లో వాళ కి అవ రమై వస్తువులు ఏమిటో గుర్తుచేసు డి) మెసొపొటేమియా ముఖ్య

మెసొపొటేమియాలో రాజ్యాలు

● ఉర్ క్రీ పూ 3వ సహస్రాబ్దిలో న రాజ్యాలు

హమ్మురాబి పా లోని బాబిలోన్ రాజ్య సరిహద్దులు (క్రీ పూ 18 శతాబ్ది)

భూభాగాలు బాబిలోన్ గుండా పోయేవి రువైన సరుకు మూటతో గాడిదలు ఆ మార్గంలో ప్రయాణం చేసేవి

బాబిలోన్ మెసపొటేమియాలో కె మిక్కిలి ద వాణిజ్య గరము క్తివ తమై క ర్యపు రాజధానీ నగరమూ అయి ది నగర మధ్య గే రీ లో గిడ్డ గు తో కూడి జారు ఫ ది వారలో చేతి న హమ్మ లీ నావికు చ్చి యిటుకతో కట్టిన గుడిలు ఉ డేవి

3 హమ్మురాబి పా నలో బాబిలోన్ సామ్రాజ్య

హమ్మురాబి క్రీ పూ 1792–1750 మధ్య బాబిలోన్ సామ్రాజ్యాన్ని పాలి చాడు బాబిలోనియా చాలా ఐశ్వర్యవ తమైనదై న దు ఆ రాజు అయుధ న్న మైన పెద్ద సైన్య నిర్మి చగలిగాడు అతను సర్పుగా మెసొపొటేమియా రా మధ్య క హో ను వినియోగి చుకున్నాడు వాళ్లలో ఒకరితో పొత్తు పెట్టు న్నాడు వాళ్లిద్దరూ కలి తమ శత్రువు భూభాగాలు వశపర్చుకొన్నారు తర్వాత హమ్మురాబి ఆక స్మిక గా త వెనకట సొత్తు దారుమీద దాడి చేశాడు ప్ర యోగ తో ఉా నక్కజిత్తు తోనూ యావత్తు మెసొపొటేమియాను అతను ఆక్రమి చుకున్నాడు బాబిలోన్ రాజు పా లో శక్తివ తమైన ర్య ఎర్పడి ది

4 హమ్మురాబి రాజ శా నాలు

హమ్మురాబి పా నలో బిలోన్ రాజ్య అ తట్లోనూ ప్ర లు పాటి చవ న శా నాలు చెయ్య డాయి అధికారులు రాజ్య పౌరు మధ్య తగవు ను విచారణ చే నేరస్థు కు రాజుగారి యిచ్చ మేరకు చెయ్యబడిన యీ శా నా ప్ర కారం శిక్షలు విధి చేవాళ్ల ఆ శా నాలు ప్ర తి క్క నేరానికీ శిక్షను నిర్దేశి చాయి

20వ శతాబ్ది మొదటో పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞు నిలువెత్తు క టె పెద్దదై ఒక ్ల రాతి కను కనుగొన్నారు

1 గష్ నగర పా కుడి విగ్రహ క్రీ పూ 3వ సహస్రాబ్ది 2 హమ్మురాబి శా నాలు చెక్కబడిన ఫ క భాగ దేవుడు రాజుకి అధికార చిహ్నమైన ద డాన్ని అ దజేస్తున్నాడు

దానిమీద హమ్మురాబి రాజు శా నాలు ైభాగాన ఆ రాజు బొమ్మ చెక్క డివున్నాయి (ది శా నా ను చదివి ్రశ్న కి వాబు యివ్వ డి)

బాబిలోన్ రా ్యమేమిటి ఈజిప్టు రా ్యమేమిటి ఒక ్ర యోగ య ్రత వాని యి మానులు ఈ య ్రత ద్వారా బీద ైనా వాని ైనా తమ ఆధి త్యాన్ని నిలుపుకున్నారు బాబిలోన్ రా ్య వాని యి మాను రా ్య

హమ్మురాబి రాజు శాసనాల్లో కొన్ని

ఈ శా నాలు బాబిలోన్ సా్రమాజ్య లోని బాని ్థితిని గురి ఎ తెలియ ేస్తాయి? రుణా చెల్లి ు విషయ లో శా న ఎ కట్టుదిట్టాలు చే ది? ఈ శా నాలు ఎలా టి దర్భాలో కే నేరానికి వేర్వేరు శిక్ష కు లవకాశ కల్పి చి ది? హమ్మురాబి తన శా నాలు న్యాయ ైవనీ అద్భుతమైన వనీ చె ్పకున్నాడు మీరు ఆ మాటతో కీభవిస్తారా?

నేను హమ్మురాబిని దేవత చే నియుక్తుడనైన నాయకుణ్ని రాజు కు రా ు యు్రా టీ వె డి పున్న జనావాసా ను యి చినవాణ్ని దేశ నాలుకమీద త్యమూ న్యాయమూ వు చాను దేశ ్ర జీవితాన్ని సౌభాగ్యవ త చేశాను

ఈ నాటినుం డి నే నిలా శా స్తున్నాను

దేవళ సొమ్ము గానీ రాజు సొమ్ము గానీ దొ గిలి చి వానికి మరణద డ విధి ు డుతు ది దొ గ సొమ్ము పుచ్చుకున్నవానికి కూడా మరణద డన విధి చ డుతు ది

బానిసను — మగ బానిసనైనా ఆడ బాని నైనా — దొ గిలి చినవాని మరణద డన విధి చబడుతు ది

పారిపోయిన బానిసను దాచినవానికి మరణద డన విధి చ డుతు ది

బాని దేహ మీది గుర్తును తొ గి చినవాని ్రవేళ్లు ఖ డి ప డతాయి

కడు మరొకని బానిసను చ తే ఆ బాని కు దులు అతను తన బాని ను యివ్వాలి

కడు మరొకని యెద్దును చ తే ఆ యెద్దుకు బదులు తన యెద్దును యివ్వాలి

రుణ పున్నవాడు తన భార్యను గాని కొడుకును గాని కూతుర్ని గాని మూడే డ్లపాటు బానిసగా యివ్వాలి

తనకు సరిసమానుడైనవాణ్ని చె పమీద కొట్టినవాడు జరిమానా చెల్లి చాలి

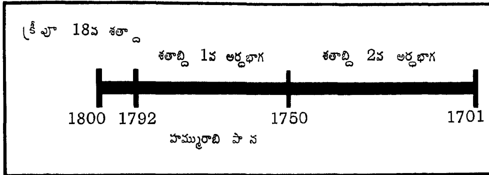
తనక ెట అధికుడైనవాణ్ని (అనగా క కులీనుణ్ణి లేక పూజారిని) చె పమీద కొట్టినవాడు ఎద్దు చర్మపు కొరడాతో 60 దెబ్బలు తినాలి

చివరి భాగ లో యిలా వు ది నేను హమ్మురాబి అనే న్యాయమైన రాజును సూర్యదేవునిను డి ఈ శాసనా ను కానుకగా పొ దాను నా మాటలు అద్భుతమైనవి నా చేతలు అద్వితీయమైనవి

? 1 దక్షిణ మెసొపొటేమియాలో రాజ్యాలు ఎ దుకు అవతరి చాయి? ఈ ్రశ్నకి జవాబుచెప్పడ మీకు కష్టమైతే ్రపాచీన ఈజిప్టులో రాజ్యాలు ఎ దుకు అవతరి చాయో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§8 1)

బానిస దేహ మీద య మానులు తమ గుర్తులు వేసేవాళ్ల — స

2 చె ్ప డి (అ) హమ్మురాబి శా నాలు ఎవరి ్ర యో నా న కా ాడాయి? (ఆ) ాబిలోన్ రా ్య లో ఎలా టి సామాజిక వ్యవ ్థ అమల్లో ఉ డేది? మీ ాబును నిరూ చ డి 3 హమ్మురాబి తన అధికారాన్ని టిష చేసుకునే దుకు మతాన్ని ఎలా వినియోగి చుకున్నాడు? 4 §15 ో రా ్య ురి ు మీరు కొత్త అ శాలు ఏమి తెలుసుకున్నారు

సంవత్సరాలను లెక్కపెట్టడం

ఈ ేజిలోని రేఖాచిత్ర ్రీ పూ 18వ శతాబ్ది ని చూడ డి ఆ శతాబ్ది మొదటి న వత్సరాన్నీ చివరి వత్సరాన్నీ గమని చ డి చివరి అ కె క టె మొదటి అ కె ఎ దుకు ెద్దగా వు దో వివరి చ డి శతాబ్ది మొదటి గాన్ని చూడ డి అది 1800తో మొదలై 1751తో ముగి ది ఆ శతాబ్ది రె డవ గ మొదటి న వత్సర యేమిటి చివరి వత్సర యేమిటి?

ఆ రేఖాచిత్ర హమ్మురాబి పా న కాలాన్ను చూ స్తు ది తను ఎన్నేళ్ళ పాలి చాడో లెక్కి చ డి ఎన్నేళ్ల క్రిత అది ముగి ది? ్రీ పూ 1792కి ము దరి వత్సర యేమిటి? ్రీ పూ 1792కి తర్వాతి వత్సర యేమిటి? బాబిలోన్‌లో హమ్మురాబి పాలిస్తున్న కా లో ఈజిప్టులో ఏ న ఘటనలు భవి చాయి? బాబిలోన్‌ని హమ్మురాబి మర ణాన తర 232 వ వత్సరా కు కొ డజాతు వారు ఆ్రకమి చుకున్నారు అది రిగి ది ఎప్పుడు?

§16 ్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది ప్రథమార్ధంలో ఆసియా మైనర్

(మాప్ 2 77వ పేజిలోని మా ్)

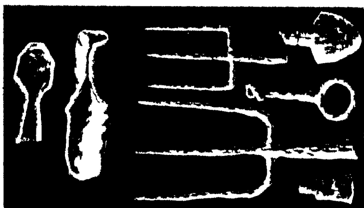
్రీ పూ 4వ – 2వ సహస్రాబ్దుల్లో ఆ యా మైనర్ వాసు కు ఏయే లోహాలు తెలుసో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§14 3 4)

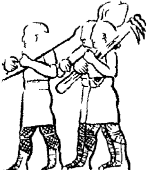
1 ఇనుము తయారీ ప్రార భ

ఆ యా మైనర్ వాసులు క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది చ రా క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది మొదట్లోనూ ఇనుము తయారుచెయ్య నేర్చుకున్నారు రా తో మట్టితో పొయ్యి తయారుచే దానిలో ఇను ఖని మూ బొ గూ వే వాళ్ళ తర్వాత వాళ్ళ బొగు ను అ టి చి అది వ రి త బాగా మ డే దుకు తిత్తు తో గాలి ఊ దేవా ళ్ళ ఆ ను ట మూ గా ఇను ఖనిజ ను చి ఇను ముద్దలు ఏర్పడేవి కమ్మర ఆ ముద్ద ను చి గిటి రి రా యా ఆయుధా యా మలిచేవాళ్ళ రాగి తగరా క టె ఇనప ఖనిజ మరి త ఎక్కువగా ఫ్యమయ్యేది అ దుసే రాగి ము నిముట క టె ఇను పనిముట్లు మరి త వి స్తృత వ్యా త గా ఉ డేవి

2 ఇనుము కనిపెట్టడ దాని ప్రాముఖ్య

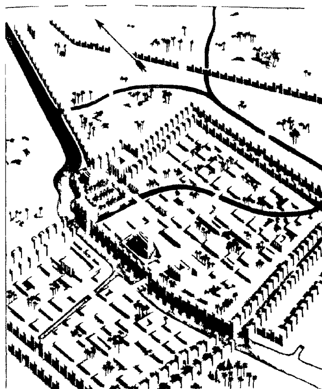
ఇనప కొర్రు నాగళ్ళ నదీ లోయల్లోని మెత్తటి నే నే కు డా స్టె మైదానాల్లోని గట్టి నే ు దున్నే దుకు కూడా ని వచ్చేవి ు పారలూ గ వ పాలూ కొ డ చరియల్లోని రాతి నే ల్లో బావులు తవ్వే దుకు ఉ యోగపడేవి వ్యవసాయదారులు ర్వతా ు చి ్ర వా చే ు మే లీటితో పొలా కు నీరు పారి చుకునేవాళ్ళ ఆ యా మైనర్లోని స్టె మైదానాల్లోనూ కొ డచరియల్లోనూ వ్య సాయ వేగ గా వ్యా చ నార భి చి ది క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్దిలో వె క ఎక్కడ వేటగా ళ్ళ అడవి తువు ు సోడ తూ దేవాళ్ళో లేక శు వు కా రులు తమ మ ద ను మేపుతూ డేవాళ్లో అక్కడ వ టచేలూ ళ్లతోటలూ ల తరి చాయి ఇను పనిముట సాయ తో మరి త మేలైన డలు నిర్మి చేవాళ్ళ అది వర్తకాని దోహద చే ది

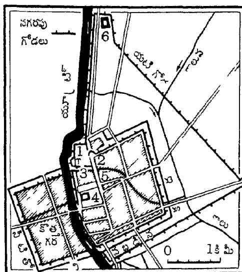

1 క్రీ పూ మొ ట సహస్రాబ్ది నాట ఇ ు ిముట ి ని ముట్లతో వె ళ్ళ రై బు (ప్రాచీన చిత్ర) 3 ఫొ షియన్ ఓ (ప్రాచీన త్ర) న్ని రు వ్షియ్ ఓడకో పోల్చిచూడ డి (63 వ త) ు ర్త ముద్ర యా ఎది మెరుగై ది 4 క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో బాబిలోన్ పు పుద్ధరణ (విహ గావలోకిత చిత్ర) ప్లాను పునరుద్ధరిత ప్లానులో చూ డిన రా భవనా ను ఆకాశ ఉద్యానా ను తది తర కట్టడా నూ గుర్తి చ డి (క ర్ ఫొటో 8 కూడా చూడ డి)

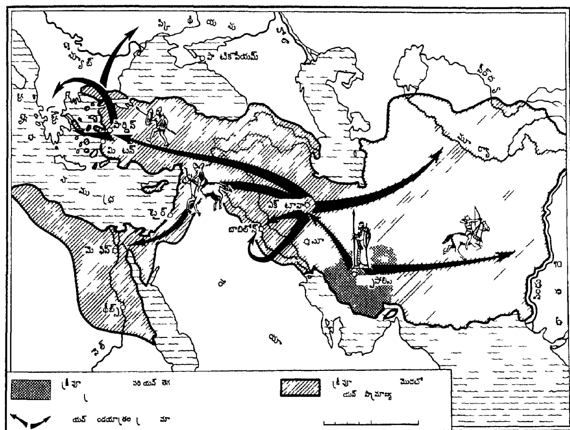

4

1 రా భవ
2 (థా ద్వా
(ఇషె ర్)
3 ఉద్యానాలు
4 దే లయ గోపు
(బాబిలోన్)
5 ఊరే పు వీధి
6 వేసవి భవ

క్రీ పూ 6–5 శతాబ్దాల్లోని ర్షియన్ సా్రమ్రా ్య

ఇను నిముట్ల సాయ తో వ్యవసాయదారులూ చేతి నివాళ్ళూ యి తకుము దరి టే ఎక్కువ ఉత్పత్తిచెయ్య సాగారు వాళ్ల శ్రమ ఉత్పాదకత ఎన్నో రెట్లు ారిగి ది

ఆ యా మైనర్‌లో వ్యవసాయ చేతివృత్తులు అభివృద్ధి చె దడ తో బాని యా ా ్య వ్యవ ్థ ఎురి త వేగ గా అభివృద్ధిచె ది ది మైదానాల్లోనూ ర్వత ప్రా తాల్లోనూ కొత్త రాజ్యాలు తలెత్తాయి ట్రాన్స్ కకేషియా ో ఉరార్తు రా ్య యేర్పడి ది

3 ఫొనీషియన్ సముద్ర యాత్రికులు

వ్యవసాయ పా న చేతివృత్తు ్ర గతి వర్తకపు అభివృద్ధికి దోహద చే ది క్రీ పూ 1వ హస్రాబ్ది మొదట్లో మధ్యధరా ముద్రపు తూర్పు తీరాన ఉన్న నగరాలు ాగ గా న పన్నమయ్యాయి వాటిలో ఫొనీషియన్లు నివ చేవాళ ఫొనీషియన్ గరాల్లో కె మిక్కిలి ్నమైన టైర్ గర ముద్ర తీరానికి సమీప లో వున్న ఒక ద్వీప లో ఉ ది

ఫొనీషియన్లు ఆ యా మైనర్‌లో ె ్ల అత్యుత్తమ నౌకా నిర్మాతలు నావికులు వా ్ల ముద్రాల్లోనే ా అటా టిక్ మహాసముద్ర లో కూడా నౌకాయాన చేశారు ఫొనీషియన్ వర్తకులు మధ్యధరా ముద్రపు దాదాపు అన్ని రీరాలో నూ వర్తక చేశారు ఫొనీషియన్ వర్తక లో బాని లు క ముఖ్య రుకు ఆ యా మైనర్‌లో వ్యవసాయ చేతి వృత్తులూ అభివృద్ధి చె దడ తో బానిస కు గిరాకీ ా రిగి ది ఫొనీషియన్లు బాని ను కొనేవాళ్ల దీని తోడు తీరాల్లోనూ యితర నౌక మీదా వున్న మనుషుల్ని ట్టుకుని వాళ్లని బానిసలుగా విక్రయి చేవాళ (వర్ణ చిత్ర 9 చూడ డి)

ఫొనీషియన్ ముద్ర వ్యాపార మధ్యధరా ముద్ర తీర లోని చాలా దేశాల్లో బాని యా మా ్య వ్యవ ్థ సా పనకీ ఆ దేశాల్లో ఆ యా మైనర్ స స్కృతి వ్యా ్తికీ దోహద చే ది

ఫొనీషియన్ నగరాలు ఎక్కువ కా స్వత ్త్ర త గా మనలేదు శకి వ తమైన ఇరుగుపొరుగు దేశా పా ి త ాగా యి ఆ యా మైనర్‌లో మొదట క రా ్యమూ తర్వాత మరో రా ్యమూ – యిలా

4 పర్షియన్ రాజు ద డయాత్రలు

వడసాగాయి క్రీ పూ 8వ 7వ శతాబ్దాల్లో టైగ్రిస్ దీ ఆరాన ఉన్న అస్సిరియన్ సామ్రా ్య ప్రాముఖ్య లోకి వచ్చి ది తరువాత బాబిలోన్ రాజ కి తిరిగి ప్రాబ ్య వచ్చి ది

క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో నూతన విజేతలైన ర్షియన్లు ఆ యా మై ర్‌మీద ద డయాత్ర చేశారు రి యన్ రా ్య క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో పర్షియన్ ధు శాఖకి తూర్పున ఎర్పడి ది పర్షియన చలాకీ ఆయి ఆశ్విక సైన్య వు ది పర్షియన్ విలుకా ్రడు తమ గురికి ప్ర ద్ధి చె దారు పరి యన్ రాజు సైరస్ దేశ తర్వాత దేశాన్ని ఆక్రమి చు కున్నాడు లోతైన అగడ్తలూ రె డు ప్రాకారాలూ కలిగిన బాబిలోన్ దుర్భేద్యమైన కోట ాని బాబిలోనియన్ పూజారులు విద్రోహానికి ఒడిగట్టి కోట గోడలు తెరిచారు పర్షియను బాబిలోన్‌ని క్రీ పూ ౫38లో ఆక్రమి చుకున్నారు

మధ్య ఆసియాకి రి న క ద డయాత్రలో సైరస్ హత్యచెయ్య డ్డాడు నువ్వు రక్త పా వి ఇదిగో రక్త పీ కరువుతీరా తాగు అ టూ అతని శత్రువులు అతని శిరస్సును రక్త తో ని డిన ఒక తోలు చిలో పడేశారు

అయితే సైరస్ మరణ తో పర్షియన్ల ద డయాత్రలు ముగి పోలేదు బ మైన పర్షియన్ ైన్య ఈజిప్టుమీద దాడిచేసి ది కిరాయి ైనికుల్లో క భాగ ఫారోకి ద్రోహ చేశారు తత్ఫలిత గా ఈజి ్షియన్ సైన్య ఓడిపోయి ది చివరకు క్రీ పూ 525లో పర్షియన్లు ఈజిప్టును ఆక్రమి చుకున్నారు

1 తిరుగుబాటుదార్లపై మొదటి డరియస్ వి య గౌరవ సూచక గా శి పై చెక్క డిన చిత్ర ే ైన వె్లకి డివున్న తిరుగుబాటు నాయకుని ైన డరియస్ తన పాద మో ని డివున్నాడు చేతులు ెనక్కి బ ధి డిన కొ దరు యితర తిరుగుబాటు నాయకులు ని డి వున్నారు రాజు వెనక అతని అ గరక్షకులు ని డ్డారు 2 తాము యి చిన (ను డి పరి యను కప్పాలు వ ూాలు చేస్తున్నారు (ప్రాచీ ఉబ్బెత్తు చిత్ర)

5 క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మొదట్లో ర్షియన్ సామ్రా ్య

క్రీ పూ 6వ శతాబ్ది అ త లో 5వ శతాబ్ది ఆర భ లో మొదటి డరియ ్ రాజు ర్షియాని పాలి చాడు ఆ కా లో పర్షియన్ సామ్రా ్య త శిఖర స్థాయిని అ దుకు ది డరియ ్ సామ్రా ్య ఈజిప్టును చి ధు నదివరకు వ్యా చి ది

ఆక్రమిత (లు రాజుకి భారీ యెత్తున కప్ప చెల్లి చి తమ యువకుల్ని రాజు ైన్య లో కొలువుకి ప పవ వు డేది క ప్ప చెల్లి చిన మీదట నగరాలూ గ్రామాలూ శత్రు ద డయాత్రకి గురైనవాటి మాదిరిగా కని చేవి రాజు కోశాగార లో అపారమైన ధనరాసులు పోగుపడేవి రాజు భవనాల్లోని నే మాళిగలు గారు కడ్డీ తో ని డిపోయేవి

ఆక్రమిత దేశాల్లో తరచు తిరుగుబాట్లు చె రేగుతూవు డేవి ఈ వార్త రాజుకు హుటాహుటిన అ దాయ్య డేది ర్షియన్లు రోడ్లమీద గుర్రపు రౌతు తో చెక్‌పోస్టులు ఏర్పాటుచే ేవాళ్ల రౌతులు శరవేగ తో దూసుకెళ్లి అధికార్ల నివేదిక ను రా ధానికీ రా ధానిను చి రాజు ఆ జ్ఞ ూా హుటాహుటిన అ దజేసేవాళ్ల తిరుగుబాటుదార ైకి ప బడిన సైనిక దళాలు వాళ్లని నిర్దాక్షిణ్య గా అణచివే ేవి అయితేనే విజేత ను ద్వేష చే ఆక్రమిత (మీద ర్షియన్ రాజులు తమ అధికారాన్ని బహు కష్ట మీద మాత్రమే నిలుపుకోగలిగేవాళ్ల

?

1 ఇనుము కనుగొనబడిన తర్వాత ఆసియా మైనర్‌లో కొత్త రాజ్యాలు ఎ దుకు తలెత్తాయి? ఈ ప్రశ్నకి జవాబు చెప్పడ మీకు కష్టమైతే దీన్ని మూడు ప్రశ్నలుగా విభజి చ డి (అ) ఇనుము కనిపెట్టడ తో మానవ శ్రమ ఎ దుకు మరి త ఉత్పాదక అయి ది? (ఆ) శ్రమ ఉత్పాదకత ెరగడ తో ఎ దుకు రా లు అవతరి చనార భి చాయి? (ఇ) వరా లు ఏర్పడట తో రాజ్యాలు ఎ దుకు తలెత్తాయి? 2 క్రీ పూ 1వ హస్రాబ్దిలో ఫొనీషియన్ నగరాలు ఎ దుకు శీఘ్ర గా స పన్నమయాయి? 3 పర్షియన్ సామ్రా ్యపు భూభాగాన్ని మాప్ 2లో చూపి చ డి ఆ భూప్రా త లో అ తకుము దు ఉన్న స్వత త్ర రాజ్యాల్లో మీకు తెలిసినవాటిని పేర్కొన డి 4 ఇనుముతో వస్తువు ను తయారుచెయ్యడ మనుషు కి సుమారు

ఎన్ని వే వత్సరా ను చి తెలుసు? 5 ర్షియన్లు బాబిలో"ని ఏ రాష్ట్ర లర రా కాలుశతాబ్ద లో ఆక్రమి చారు? ర్షియన్లు ఈజిప్టును ఆక్రమ చిన దా టె ఎన్నే న ము దు బాబి లోన్ని యి చారు?

§17 ప్రాచీన కాలంలో ఆసియా మైనర్‌లో నివసించిన ఆయా ప్రజల సంస్కృతి

(మ్యా 2)

ప్రాచీ ఈజిప్షియను ఎ సేతాలు ఉ యోగి చారో వాళ్ళ ఎలా రాశారో జ్ఞా చేసు డి (§12 4) వారి విజ్ఞాన శాస్త్రయి జ్ఞాన ఎలా ఉత్ప మై ది (§12 1–3)

1 మెసొపొటేమియాలో పురావస్తు తవ్వకాలు

పురావస్తు శాస్త్రజ్ఞు దృష్టిని మెసొపొటేమియా మైదానా విడివిడి టరి దిబ్బలు ఆకర్షి చాయి ఆ ది) త్వ్యాలు 1 తాబి మధ్య ప్రార భమయ్యాయి తవ్వకా మట్టి పొర ల ర రా వనా తో దేవా యా తో కోటగోడ తో మాడి ప్ర గరా ధిలాలు భ్యమయ్యాయి మొదట అస్సిరియ్ల నగరాలు కను డి తవ్వి యిట లియ్య డ్డాయి (ఫటో ఎ చూ)

మహా వ తమై అస్సిరియా సామ్రాజ్య క్రీ పూ 7వ శతాబ్ది ఆ త లో ధ్వ ద్య మ ది అస్సిరియన్ నగరా విధ్వ గురి చి ప్రాచీన రచయితలు చే న వర్ణ మ త్వకాలో యిట ద్ద ధిలాయి ధ్వ పరివాయి శిధి లాల్లో అక్కడ రేగిన మ ట అవశేషాలు భ్యమయ్యా యి

అస్సిరియన్ నగరా తర్వాత ఆ యా మై ర్ ని యితర ప్రాచీన నగరాలు తవ్వి లి లయ్యబడ్డాయి

2 అస్సిరియ శిలు

ఆ యా మై ర్ పురా స్తు శాస్త్రజ్ఞు లు ప్ర శాఖ దాలో స్సిరియా స్మారక నిర్మాణాలు ప్రత్యే చి గమనార్హమై వి

అస్సిరియన్ రా వనాలు గర క టె ఎత్తులో న్నాయి లని వానిసలు తే న ది ్బ మిద నిర్మి బడ్డాయి రాజభవన చుట్టూ ట డలు వున్నాయి ర భ హద్వార దగ ర మా వ శిరస్సు రెక్కలు వున్న బృహత్ శిలా వృషభ విగ్రహాలు ఉన్నాయి ప్రాకారా వలి భాగ ఉబ్బెత్తు త్రాయు ్న శిలా ప కాలు అమర్చ డ్డాయి సాధారణ గా ఆ ఉబ్బెత్తు ల్పాల్లో దేవుళ్ల మ్మలు యుద్ధ దృశ్యాలు ఓ టాయి అస్సి రియన్ నికు ద డయాత్రలు వి యాలు శత్రు గరా విధ్వ ఖైదీ ను చ య్యడ వాళ న బాని లుగా తోలెయ్యడ కొన్ని ఉబ్బెత్తు చిత్రాల్లో టక్ బోనుల్లో ప్రత్యే చి తీసుకురాబడ్డ ను రాజు వేటాడే దృశ్యాలు ఉన్నాయి వేటగాడిమీద క్రోధ గా దూకుతు న్న లేక గాయా తో చనిపోతు న్న తువు ను చిత్రి ఒడ లో అస్సిరియన్ శిల్పులు విశేషమైన నైపుణ్య సాధి చారు

1

1 క నగరపు ముట్టడిని చూపే అస్సిరియన్ ఉబ్బెత్తు చిత్ర కోట గోడమీది మనిషి దయాభిక్ష వేడుకుటున్నాడు గోడ క్కన చక్రాలున్న దు గ వు ది రువైన యీ దు గకి క చివర మ దమైన ఇనుప రేకు దిగకొట్టబడి ది షెడ్డుకి వేలాడదియ్య డే ఆ దు గ చక్రా మీదుగా కోట గోడమీదకి జార్చ దేది తర్వాత అది కోట గోడని ఛిన్నాభిన్న చేో దుకుగాను వెనక్కి ము దుకీ ఊంబడేది దు గ ై కప్పు చర్మ తో రాగి రేకు తో తా డ చెయ్య డి ది కుడి వైపున అస్సిరియన్ సైనికులు వారిలో కడు రెమ్మ తో తయారు చే న నిలువెత్తు కవచాన్ని పట్టుకొనివున్నాడు ైన కొక్కే కు వేలాడదీయ డిన ఖైదీలు కి ద మృత ఖైదీ పడివున్నాడు అస్సిరియన్ల వారి ప్రత్యర్థు రూపా పరిమాణాల్లో తేడా చూ డ ద్వారా శిల్పి వ్యక్త చేయదలుచుకున్న భావ యేమిటో ఆలోచి చ డి 2 రాజు హ ను వేటాడట

2

అస్సిరియన్ రాజధాని నినెవే నగరపు శిథిలాల్లో పురావస్తు శాస్త్రజ్ఞులకు రాజభవనంలో పూర్తి గ్రంథాలయం దొరికింది. దానిలో సుమారు 20 000 గ్రంథాలు ఉన్నాయి. ఆ గ్రంథాలు మట్టిలో చేయబడిన మూలంగా రాజభవనం తగలబడినప్పుడు ఆ గ్రంథాలయానికి అగ్నివల్ల ప్రమాదం జరగలేదు.

3. కీలలిపి

మెసపొటేమియాలో క్రీ.పూ. 4వ సహస్రాబ్దిలో లిఖిత భాష ప్రారంభమైంది. మెసపొటేమియాలో పాపిరస్ లేదు కనుక వాళ్లు మెత్తని మట్టి పలక మీద రాసేవారు. రాసేటప్పుడు రాతగాడు యెప్పుడూ తన దగ్గర తడి మట్టి ముద్దను ఉంచుకునేవాడు. తనకు కావలసిన కాగితం తానే తయారుచేసుకోవలసి వచ్చేది. దానిమీద రాసిన తర్వాత దాన్ని గట్టిపరచడానికి యెండలో యెండబెట్టేవాళ్ళు లేదా మంటలో కాల్చేవాళ్లు.

మెసపొటేమియాలో మొదట్లో బొమ్మల రూపంలో రాసేవారు. మట్టిమీద బొమ్మలు గీయడం కష్టం కనుక వాళ్లు మొనదేరిన పుల్లతో సరళమైన గీతలు చెక్కడం ప్రారంభించారు. క్రమక్రమంగా పూర్తిగా దాన్ని గానీ, ఒక అక్షరాన్ని గానీ వ్యక్తం చేస్తుంది. అన్నీ కలిపి సుమారు వెయ్యి గుర్తులను ఆ సుమేరులు వాడారు. ఈ రకమైన రాతను కీలలిపి అంటారు. కీలలిపి దక్షిణ మెసపొటేమియాలో పుట్టి తర్వాత యిరుగుపొరుగు దేశాలకు వ్యాపించింది.

పండితులు కీలలిపి రహస్యం కనుక్కొని ఆ పలకల మీద ఉన్న ఆ కాలపు పురాణ గాథలూ, శాస్త్ర రచనలూ, శాసనాలూ తెలుసుకున్నారు. నినెవేలో లభించిన కొన్ని పలకల్లో ప్రపంచ సృష్టికీ, ప్రళయానికీ సంబంధించిన పురాణ కథలు దొరికాయి (§14కి అనుబంధం). హమ్మురాబి శాసనాలు కూడా రాతిమీద కీలలిపిలో చెక్కబడ్డాయి.

4. తొట్టతొలి అక్షరమాల

ఫొనీషియన్లు రాత అభివృద్ధి గణనీయంగా దోహదం చేశారు. వర్తకానికి చకచకా రాతకోతలు రావడం అవసరం. బాగా క్లిష్టమైన చిత్రలేఖన (హైరోగ్లిఫ్) లిపి, కీలలిపి యిందుకు అనువైనవి కావు. ఈజిప్షియన్ లిపిలో చిత్రాలు మాటలనే కాకుండా శబ్దాలను కూడా తెలియజేస్తాయి. ఈ అనుభవాన్ని ఫొనీషియన్లు వినియోగించుకున్నారు. ఫొనీషియన్లు కనిపెట్టిన అక్షరమాలలో 22 హల్లు చిత్రాక్షరాలు ఉంటాయి. రాతలో అచ్చులు వదిలెయ్యబడతాయి. అక్షరమాల ఆవిష్కరణ రాత అభివృద్ధికి దోహదం చేసి జ్ఞానార్జనను సుళువతరం చేసింది.

5. శాస్త్రీయ జ్ఞానం

మెసపొటేమియాలో వాడకలో వున్న స్కూలు పాఠ్యగ్రంథాలు లభ్యమయాయి. వేర్వేరు వైశాల్యాలు కలిగిన చేలలో పండిన పంటను విద్యార్థులు లెక్కించాలి. పండిన ఐదుగురు సోదరుల మధ్య వారిలో ప్రతి ఒకడూ మరొక సోదరుడికంటె అయిదోవంతు ఎక్కువ పొందే మాదిరిగా పంచాలి. బాకీ మొత్తం మీద వడ్డీ లెక్కకట్టాలి. ఒక పర్వతం దారిమీద వేర్వేరు లోతుల్లో వుండే నాలుగు గుంటల్లో ఒక్కొక్కదాన్ని తవ్వేందుకు ఎన్నేసి పనిదినాలు పడతాయో లెక్కకట్టాలి. (ఈ లెక్కల్ని బట్టి మెసపొటేమియాలో జీవితం గురించి ఏమి నిర్ధారణలు చెయ్యవచ్చు? కనీసం ఇది బట్టిని చూసైనా మెసపొటేమియాలో గణితశాస్త్రం అవతరణకు కారణం యేమిటి?)

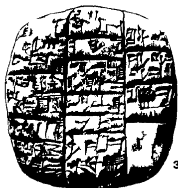
రోగచికిత్సా పద్ధతులను తెలిపే సుమారు 40 కీలలిపి పలకల మీద లిఖించబడిన ఒక వైద్యశాస్త్ర గ్రంథం లభించింది.

బాబిలోనియన్ పూజారులు ఎత్తైన ఒక శిఖరం నుంచి నక్షత్ర గమనాన్ని పరిశీలించేవాళ్లు. సూర్య చంద్ర గ్రహణాలు ఎప్పుడు వచ్చేదీ వాళ్లు జోస్యం చెప్పగలిగేవాళ్లు. బాబిలోనియన్లు సంవత్సరాన్ని నెలలుగానూ, వారాలుగానూ విభజించారు. రోజును గంటలుగానూ, నిమిషాలుగానూ విభజించారు.

ఐనా ఆసియా మైనర్‌లోని ప్రాచీన జనుల జ్ఞానం నిజమైన శాస్త్ర విజ్ఞానం కానే కాదు. ఉదాహరణకు ఆకాశ

4

M

T

5

1 మానవ శిరస్సు రెక్కలు వున్న వృషభ శి ్ప అ ్సిరి
యన్ల మత విశ్వాస మేరకు యీ వృషభ రా భవన హ
ద్వారాన్ని కావలి కాస్తూ వు టు ది 2 కవచధారులైన అ ్స
రియన్ ై నికులు (ప్రాచీన ఉబ్బెత్తు శి ్ప) శిరస్త్రాణ
రొమ్ము కవచ డాలు యితర ఆయుధాలు 3 కీ లి తో
వున్న మట్టి ఫ క 4 కీ లి క్షరాల్లోకి మారిన రేఖా
చిత్రాలు పక్షి నాగలి పాద రేఖా చిత్రాలు క్రమ గా
ఎలా రిణామ చె దాయో చూడ డి 5 ఫొనీషియన్ అక్షర
మా కు చె దిన అక్షరాలు

మొక ాద్ద టో అని దానికి కిటికీలు వున్నాయనీ బాబిలోనియనులు అనుకున్నారు ఆ టికి గు డా భూమిమీద వర్ష దుతు దట సూర్యుడూ చ ద్రుడూ గ్రహాలూ దేవత ని వాళ అనుకున్నారు

ఆ యా మైనర్‌లో ా పా దిన ప్రతి — రాత శా్త్రీయ జ్ఞాన యి — ఠ జి యా్ న ప్రతి అ త ప్రాచీనమైనది

అస్సీరియా యుద్ధాలను గురించి ఎమిగాలిజుల వర్ణనలు

అ స్సిరియా సైన్య గురి చీ యుద్ధా ను గురి చీ మీకేమి తెలుసు? ఈ త్రా కర్తలను గురించి మీ అభిప్రాయ యేమిటి?

అ స్సిరియన్ సైన్య గురి చిన వర్ణన చూడ డి వాళ్లె త వేగ గా ఎదుర్కోరాని విధ గా వస్తున్నారో? వాళ్లలో ఏ ఒక్కడూ కునికిపాట్లు పడట లేదు నిద్రపోవడ లేదు గుర్రపు గిట్టలు రాయిలా వున్నాయి రథచక్రాలు ప్రళయావర్త లా ఉన్నాయి వాటి ధ్వని సి హాలు గర్జిస్తున్నటు వు ది వాటిని ఎ ఎ క్కడూ త ప్పి చుకోలేడు

ట్రాన్స్‌కకేషియాకి అ స్సిరియన్ సైన్యపు ద డయాత్రని గురి చిన వర "నేను ా డకొమ్ము మీదుగా కనుమ మీదుగా శత్రువు రక్తాన్ని నదుల్లోకి పారి చాను ా మైదానాలు మైదానాలు పర్వతాలు ఎర్ర క ళి మాదిరిగా రక్త ర జితమయ్యాయి నేను స్థానిక గ్రామా ను జ్వాలాతోరణాలు చేశాను నేను మ చి నీటి కా్వ ను బురద గు టలు చేశాను నా సైనికులు అ దమైన పళ్ల తోటల్లో ప్రవేశి చారు ఇనుప గొడ ళ ధ్వనులు మార్మోగాయి నేనొక్క గోధుమ క కిని కూడా విడిచిాట్టలేదు (వర్ణ చిత్ర 8 చూడ డి)

వినెవే ఎటమిని గురి చిన వర్ణన అతిశయ రోగపూరితమూ నిర తర దో డీ మగ్నమూ యిన ఓ పా ఎ నగరమా నువ్వు నాశనమగుదువు గాక! అశ్విక ానిక రౌతులు దౌడుతీస్తున్నారు ఖడా లు డ గుతున్నాయి గొడ్డళ్ల మెరుస్తున్నాయి బోలెడుమ ది హతమార్చబడ్డారు శవా గుట్టలు పర్వత ప్రమాణాన్ని అ దుకు టు న్నాయి వినెవే ధ్వ సమై ది! దాన్ని చూసి విచారి చే నాథుడెవడు? వినెవే నిన్ను గురి చి వి ప్రతి క్కడూ యిప్పటి నీ గతి చూ ఆన దాతిరేక తో ఎగిరి గ తేస్తాడు ఎ దుక టావేమో నీ క్రోధాన్ని చవిచూడనివాడు ఎవడున్నాడు?

? 1 ప్రాచిన కళాఖ డా ద్వారా ఆ యా మైనర్ చరిత్ర గురి చి మీరేమి తెలుసుకున్నారు? 2 ఈజిప్టులోని ప్రాచీన లిపికీ మెసపొటేమియాలోని లి కీ మధ్య తేడాలు ఎ దుకు తలెత్తాయి? 3 ఠ జి యన్లకి ఉన్న మాదిరి శాస్త్రీయ జ్ఞానమే మెసపొటేమియాలో కూడా ఎ దుకు తలెత్తి ది? 4 అ స్సిరియన్ శిల్పు నేర్పు ఎలా వ్యక్తమై ది? 5 చిత్రా లిఖిత పత్రా ఆధార గా అస్సీరియన్ రా్య గురి చి వ్యాస రాయ డి

క్రీస్తు పూర్వ సహస్రాబ్ది	శతాబ్ది	ప్రాచీన ఈ ప్టులోని అతి ముఖ్య ఘట లు	మెసపొటేమియా ోని ఒతి ముఖ్య ఘట లు
4	32 31	ఈజిప్టులో ఏక రా్య స్థా న క్రీ పూ సుమారు 3000	నగర రా్యా ఆవిర్భావ క్రీ పూ 4వ హస్రాబ్ది చివర
3	30 29 28 27 26 25 24 23 22 21	హెయోప్స్ మహా రమిడ్ నిర్మాణ సుమారు క్రీ పూ 2600	
2	20 19 18 17 16 15 14 13 12 11	బీద బాని తిరుగుబాటు సుమారు క్రీ పూ 1750 మూడవ తుత్మో ద డయాత్రలు సుమారు క్రీ పూ 1500	హమ్ము్రాబి పా క్రీ రా 1792–1750
1	10 9 8 7 6	ర్షియన్లు ఈజిప్టును ఆక్రమి చుకోవడ క్రీ పూ 525	ర్షియన్లు బాబిలోన్‌ను ఆక్రమి చుకోవడ క్రీ పూ 538

ప్రకరణం ఐదు

ప్రాచీన భారత దేశం

§18 క్రీ పూ 3వ సహస్రాబ్దికీ, 1వ సహస్రాబ్ది మొదటికీ మధ్య భారత దేశం

(మాప్ 3)

ఇనుము కనిపెట్టడానికి గ ప్రాముఖ్యాన్ని జ్ఞాపక చేసుకో డి (§16 2)

1 భారత దేశ ఉనికి నైసర్గిక పరిస్థితి

ప్ర చ లో కెల్లా యెత్తైన హిమాలయ పర్వతాలు దేశాని ఉత్తర సరిహద్దు హిమాలయ శిఖరాలు నిర తర మ చుతో కప్పబడివు టాయి ప్రాచీన కా లో భారత దేశ ను చి విదేశా కు పో డాని అనుకూ మైన దారులు వాయవ్య దిశలోని పర్వత కనుమ గు డా మాత్రమే వు డేవి

దక్కన్ ద్వీ కల్ప దాదాపు పూర్తిగా రభూమి ఈ రభూమికీ హిమా యా కీ మధ్య మైదాన వు ది ఈ మైదాన లో పడమటి భాగాన ధు నది ప్రవహిస్తో ది తూర్పున మరో ది వు ది — గ గా ది రె డూ హిమా యా లో పుట్టి ర్వతా లో మ చు కరిగినప్పుడు విస్తార గా వరదలు తిగిస్తాయి

హిమాలయ ర్వతాలు ఉత్తరపు చలి గాడ్పు ను డి భారత దేశాన్ని రక్షిస్తాయి భారత దేశ వాతావరణ చలి కా లో కూడా వెచ్చగా వు టు ది ధు నది మైదాన లో వర్ష చాలా తక్కువ ఆ ప్ర దేశ ల్లో మైదాన గ గా నది మైదాన లో వేసవిలో వర్ష చాలా యెక్కువ ప్రాచీన కా లో ఆ ప్రా తమ తా దుర మ్యమైన బురదనే లోనూ అడవు తోనూ ని డివు డేది అడవు లో దట్ట గా పెరిగిన ఉష్ణమ డ వు వృక్షాలూ పొదలూ వు టాయి గటి పూట సైత చీకటిగా వు డే ఆ అడవు లో చిరుత పులులూ పెద్ద పులులూ యేనుగులూ అడవి దున్నలూ వు టాయి మనుషు కు తువు కు యె తో అపాయకరమైన విష ర్పాలు వు టాయి

2 అత్య త ప్రాచీనమైన భారత దేశ నగరాలు

భారత దేశ లో క్షలాది స వత్సరాలుగా మానవులు నివ స్తున్నారు అక్కడ ఆదిమ కా జీవిత అవశేషాలు అనేక భిస్తాయి భారత దేశ భూ ప్రా త లో న వరా లుగా విభజి ప డట తొలి రాజ్యా స్థా నా క్రీ పూ 1వ హ స్రాబ్దిలో మాత్రమే స భవి చాయని ప డితులు చాలాకా విశ్వ చారు క్రీ పూ 3వ 2వ సహస్రాబ్దుల్లో ఉన్న నగరా శిథిలా ను సుమారు ఒక అర్ధశతా ద వెనక పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొన్నారు

ఆ నగరాల్లో తిన్నని వీధులు ఇటుక తో నిర్మి చిన రె డు మూడు అ తస్తు గృహాలు వున్నాయి అవి లోప

భారత దేశ లో యీనాటికీ వున్న క ప్రాచీన కాలువ (ఫొటో) రె డు వైపులా గట్ల
మీద దట్ట గా వున్న చెట్లను చూడవచ్చు

శోభాయమాన గా అ కరి ప డి ఈతకొ ను తో కూడివున్నాయి బీదవాళ్ల గుడి లు వేరే వీధుల్లో వున్నాయి నగ
రానికి ఎగువన క కొ డమీద కోట వు ది కోటకి దగర్లో ెద్ద ధాన్యాగార ఉ డి

ధు నదీ మైదానవాసులు ధాన్యానికి తోడు పత్తి కూడా ప డి చేవాళ్ల పొలా కు నీటిపారుద సౌకర్యాలు ఉ డేవి
ధు మైదానవాసులు పశుపా న కూడా చేస్తూ డేవాళ

ఆ నగరాలు వర్తకానికి చేతివృత్తు కీ కే ద్రాలుగా వు ెవి చేతిపనివాళ్ల రాగితో క చుతో బ గార తో వస్తువులు
తయారుచేో వాళ్ల నూలువస్త్రాలు అక్కడిను చి మెసపొటేమియాకి ఎగుమతి చెయ్యబడుతూ వు డేవి

తవ్వకాల్లో అనేక రాతి ఎముక ముద్రికలు దొరికాయి వాటిమీద రాతకి స కేతాలుగా ఉపయోగి వ డిన ె పుడు
తువు చిత్రాలు అక్షరాలు చెక్క డ్డాయి అయితే అత్య త ప్రాచీనమైన భారతీయ లి ని యి తవరకు ఎవరూ చదివి

అర్థ చేసుకోలేకపోయారు సి ధు నదీ మైదానవాసు జీవిత గురి చి మనకి వు న్న జ్ఞానాని వస్తువులు మాత్రమే మూలా ధార

క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్దిలో నగరవాసులు తమ నగరా ను విడిచి వెళి పోయారు వాళ్ల అలా ఎ దుకు వెళి పోయారో చరిత్ర శాస్త్రజ్ఞు కు యి కా తెలియదు

3 భారత దేశ లోకి ఆర్యన్ల చొరబాటు భారత దేశ లో వాళ్ల స్థిరవాస

క్రీ పూ 2వ హస్రాబ్దిలో ఆర్యన్ తెగలు వాయవ్య దిశను చి భారత దేశ లో ప్రవేశి చాయి ఆర్యులు అ ప్పట్లో న చార జీవులు తమ సామాన్లతో హా క చోటును డి మరొక చోటు ప్రయాణ చే వాళ్లను న చార జీవు టారు న చార జీవులు సాధారణ గా పశువు ను చేవాళ చోట వున్న గడి న తటినీ తమ పశువులు తిని తొక్కివే న తర్వాత వాళ వాటిని మ క చోటుకి తోలుకపోయేవాళ ఆర్యులు అవుల్నీ గుర్రా నీ చేవాళ్ల ఆర్యులు పూజి చి ప్రధానమైన దేవుళ లో సూర్యుడు ఒకడు సూర్యుడు ఆకాశ లో గారు రథ లో యనిస్తాడనీ ప్రకాశవ తమైన ఎర్రని ఏడు గుర్రాలు రథాన్ని లాగుతాయనీ ఆర్యులు విశ్వ చేవాళ్ల

ఆ తెగ నాయకులు ఎన్నుకో డేవాళ వాళ్లని రాజులు అనేవాళ్ల రాజా తన తెగలోని న ను చి విరాళాలు పొ దేవాడు అవి ఐచ్ఛిక గా యివ్వ డినవిగా రిగణి పబడేవి

సా స్కృతికాభివృద్ధి విషయ లో యీ ఆర్యన్ న చార జీవులు ధు నదీ లోయలోని ప్రాచీన నగరవాసు క టె ఎ తో వెనకబడినవాళ్ల వాళ్లకి లి ఉ డేది కాదు వాళ తమ ప్రాచీన గాథ ను వృద్ధ తరా ను చి యువ తరా కి ముఖత అ దజేసేవాళ్ల

ఆర్యులు తమ పశువు గుర్రా మ ద తో మైదానాల్లో పయనిస్తూ క్రమ గా భారత దేశ లోని ధి కతర భాగ లో స్థిరపడ్డారు భూమిని సాగుచెయ్యడ మొదలు ట్టి వాళ క్రమ గా స్థిర జీవనానికి మారి దేశ వా భాతో కలిసిపోయి ప్రా తీయ సమాజాలో నివ చనార భి చారు

4 క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది నాటి భారతీయు కార్యకలాపాలు

క్రీ పూ సుమారు వెయ్యేళ్ల క్రత ఇనుమును తవ్వితియ్యడ ఇనుముతో వస్తువులు తయారుచెయ్యడ నేర్చుకున్నారు ఇనుప గొడ్డళ్లూ పారలూ కలిగివున్నవాళ్లకి అడవులు ఆట లేదు ప్రా తీయ సమాజా కు చె దినవాళ్ల తుప్పలూ పొదలూ కొట్టే వ్వలు తవ్వి భూమి దున్ని ప ట కి లాయకుచే క్రమక్రమ గా గ గా నదీ మైదాన లోని భూమిని సాగులో తెచ్చారు తేమా ఎ డా పుష్క గా వున్న మూ గా సారవ తమైన నే లో ప టలు విరగప డేవి

ఇనుప నాగలీ పారా గట్టి నేలలు దున్నే దుకు కూడా పనికి వచ్చేవి నాగళ కి ఎడ్లని కట్టి భూమి దున్నేవాళ వ్యవసాయ రభూమికి కూడా వి్తరి చనార భి చి ది

భారతీయులు గోధుమ వరి చెరుకు పత్తి ప డి చేవాళ నేత వృత్తిలో నిపుణులైన భారతీయులు నేసిన వస్త్రాలు ఉ గరం లో దూరేట తటి సన్న గా ఉ డేవి గట్టిగా కూడా వు డేవి

భారతీయులు పశువు తోబాటు కోళ్లని కూడా పె చేవాళ మొదట అడవి కోళ్లని మచ్చికచేసి ది భారతీయులే ఆధునిక కోళ్ల వాటిను చే అభివృద్ధి చె దాయి

భారతీయులు ఏనుగుల్ని మచ్చికచేసుకుని ఆ బృహత్ జ తువు చేత చెట్లు పెళ్లగి చడ మనుషుల్నీ బరువుల్నీ మొయ్యడ వ టి పనులు చేయి చుకున్నారు భారతీయులు ఏనుగు కి యుద్ధ శిక్షణ యిచ్చి శత్రు సైనిక శ్రేణు పై

దాడిచెయ్యడ శత్రు సైనికు ను మట్టుపెట్టడ వగైరా కార్యా కు వాటిని వినియోగి చేవాళ్ల
నున న్నమైనప్పటికీ అనేక ప్రమాదా తో కూడివున్న దేశ ప్రకృతిమీద ఎడతెగని తమ కృషి ద్వారా భారతీయు లు వి యసాధి చారు

1 భారత దేశ ఈజిప్టు నై రి క పరి తు మధ్య సామ్యాలు యేమిటి? తేడా యేమిటి? 2 ప్రాచీన కా పు భారత దేశ లో వ్యవసాయాభివృద్ధికి సానుకూ మైన నై రి క రి స్థితులు యేమిటి? ప్రాచీన కా పు భారతీయులు అధిగమి చవ వచ్చిన యి బ్బ దులు యేమిటి? గ గా మైదాన లో క టె ధు నదీ మైదాన లో ఎ దుకు ము దుగా నావాసాలు ఎర్పడ్డాయి? 3 క్రీపూ 3వ 2వ సహస్రాబ్దాల్లో ధు మైదాన లో నగరాలూ రాజ్యాలూ ఉన్నాయా? మీ వాదనని నిరూ చ డి 4 ఆర్యన్ చార జీవులు ఎ దుకు ఒక చోటును చి మరొక చోటుకి పోతూవుండవ వచ్చేది? ఆర్యు మతాన్ని వాళ్ల కార్యకలాపాలు ఎలా ప్రభావిత చేశాయి? 5 ప్రాచీన కా పు భారతీయులు ఆర్థిక వ్యవ స్థలో సాధి చి వి యాలు యేమిటి?

§ 19 క్రీపూ 1వ సహస్రాబ్ది నాటి భారత దేశంలో బానిస యాజమాన్య రాజ్యాల ఆవిర్భావం, అభివృద్ధి

(మాప్ 3)

ప్రాచీన ఈజిప్టులో బానిసల్ని ఏమనేవారో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§7 2) ప్రాచీన రాజ్యా క్షణాలు యేమిటి?

1 వరా లు తలెత్త డ

భారత ప్ర శ్రమ ద్వారా లాభపడిన వాళ్ల వాళ్ల రాజులు పూజారులు తదితర కులీనులు వాళ్లకు ప్రా తీయ మాజాలు తమ వ టలోనూ తమ పశువులలోనూ కొ త భాగ యివ్వవ ఎవు డేది రైతులు మోటు నాగళ తో భూమి దున్నడ వగైరా పనులు చేస్తూ టే ప్రభువులు రథా మీద తిరిగేవాళ్ల వేటాడుతూ గడిపేవాళ్ల అదీ కాక పోతే యిరుగుపొరుగువాళ్లతో యుద్ధాలు చేసే వాళ్ల

ప్రభువులు ఖైదీ ను బానిసలుగా మార్చుకునేవాళ బానిసని విదేశీయుడనీ లేక శత్రువనీ లిచేవాళ్ల నిగామాను ర్యవేక్షణలో బానిసలు చేలు బాగుచే సాగుచేసే వాళ్ల బానిస యజమాని యి ట్లో చాకిరీచేసే వాళ్ల

ప్రభువులు బాని య మానులై రైతు నూ బాని నూ దోచుకునేవాళ్ల

2 రాజ్య ఆవిర్భావ

రైతుల్నీ బాని ల్నీ విధేయులుగా ఉ చే దుకు రాజులు సుశిక్షిత సాయుధ సైనిక దళా ను ఏర్పాటుచేసుకునేవాళ్ల

ఈ దళాలు స్థాయీ సైన్యాలుగా అభివృద్ధి చె దాయి బానిస నిగామానులు రక్షక భటులు అయారు

రైతు ను డి ధాన్యమూ పశువులూ వసూలుచేసే రా సేవకులు పన్ను వసూలుదార్లు తీర్పుదారు వ టి అధికారు యారు

అ తకు ము దు ఎన్నుకో డే రాజులు క్రమ గా వార త్వపు రాజు య్యా వా లు ధికారానికి వారసు యారు

ఈ విధ గా భరత దేశ లో క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది రా తో సైని తో రక్ష టు తో అధికారు తో కూడిన రాజ్యాలు యేర్పడ్డాయి

తమ ఐశ్వర్యమూ తమ ప్రాణాలూ రక్ష చుకోడానికి రా య వ్యవ యె త ముఖ్యమై దీ వా య మానులు బాగా గుర్తి చారు వాళ్ల అన్న మాటలు యివి ధ వ ను రక్ష చడాని రా లే పోతే వాళకు మరణమూ బాధలూ త ప్పవు తాము దోచుకునేవారిమీద తమ త్తనాన్ని ట చే ఎనే దుకు మతాన్ని వినియోగి చుకునే దుకు కూడా వాళ్ల ప్ర యత్ని చారు

3 కు విభ న

బ్రహ్మ అనే దేవుడు చాన్నీ చ లోని ఖ ా సృష్టి చాడని భారతీయులు విశ్వ చారు అ దుకే భారత దే ని పూజారు లు బ్రాహ్మ ణ లు అనేవా

దేవుడు తన దేహ లోని వివిధ భాగా ను డి నా వు ను సృష్టి చాడని బ్రాహ్మణులు బోధి చార బ్రాహ్మణులు దేవుని నోటిను డి పుట్టారు అ దువ న వాళ్లకు దేవుడి తరవు మాట్లాడే అర్హత లిగి ది యుద్ధ చే వాళ (క్షత్రియులు) బ్ర హ్మ చేతు ను డి సృష్టి డ్డారు రైతులూ చేతిపనివాళ్లూ బ్ర హ్మ తొడ ను డి ఉత్పత్తి వారు సేవకులు — అనగా శూద్రులు — మలినమైన పాదా ను డి పుట్టారు ఈ రీతిగా దేవుడే ూ వు ను లాలుగా విభజి చాడని — అనగా వేరువేరు బాధ్యతలూ వేరువేరు వృత్తులూ గ వాళ్లగా విభజి చాడని — బ్రాహ్మణ లు బోధి చారు క మనిషి యే కు లో పుట్టాడో ఆ కు లోనే అతడు జీవితమ తా ఉ డాలి అతని స తా కూడా ఆ కు మే బ్రాహ్మణుని కుమారుడు పుట్టుకతోనే బ్రాహ్మణుడు శూద్రు కుమారుడు పుట్టు తోనే శూద్రుడు

శూద్రు జీవిత కష్ట గా వు డేది కాని అ టరానివాళ్ల జీవిత యి ా ష్ట గా యి ా లవమాన ర గా వు డేది వాళ్ల ముఖ్య కులా లో దేనికీ చె దరు వాళ్లను ముట్టుకు టే మనుషులు లపవిత్రులౌతారు అ టరాని వాళ్లకు పుట్టిన స తాన పుట్టుకతోనే అపరిశుద్ధులు అ టరానివాళ్ల చచ్చిన తువు చర్మాలు తీయడ కక్కసులు పూడవడ లా టి మిక్కిలి రోత పనులు చేయవ వు డేది

వేరువేరు కులా ప్ర వ లు యేమి చేయవ దీ యెలా ప్రవర్తి చవ దీ దేవుడు నియమాలు చేశాడని కూడా చెప్పబడి ది నియమాలు పాటి పబడేలా చూసే దుకూ పూజారు బానిస య మాను త్తనాన్ని ాపాడే దుకూ దేవుడు రాజునీ సైనికు నీ కూడా సృష్టి చాడని బ్రాహ్మణులు చెప్పారు ఈ నియమా ను అతిక్రమి చినవాళ్ల క్రూర గా శిక్షి ప డ్డారు

రా య మతాన్ని సమర్థి చగా మత బానిస యాజమాన్య రాజ్యాన్ని సమర్థి చి ది

4 మౌర్య సామ్రా య కి ద ఐక్యమైన భారత దేశ

తొట్టతొలి రాజ్యాలు సారవ తమైన గ గా నదీ మైదాన లో తలెత్తాయి అటు తర్వాత భారత దేశ లోని యితర ప్రా తాల్లో రాజ్యాలు ఏర్పడ్డాయి మొదటో అవి చిన్నగా వు డేవి ఒక్క ఉత్తర భారత దేశ లోనే కొన్ని డ న్ల రాజ్యాలు ఉ డేవి

ఈ రాజ్యా మధ్య భూమికోస బానిస కోస తదితర కొల్లసొమ్ము కోస నిర తరాయమైన వినాశకరమైన యుద్ధాలు జరుగుతూ డేవి కొన్ని రాజ్యాలు నశి చగా మరికొన్ని రాజ్యాలు ఉచ్ఛస్థితికి చేరుకున్నాయి

మగధ రా య క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో బలపడసాగి ది మగధ రాజులు గ గా నదీ మైదాన లోనూ దానికి ఆను

కొని వున్న యితర దేశాల్లోనూ గణనీయమైన ాగాన్ని ఆ(కమి చుకోవడ లో వి యు సాధి చారు మగధ సా(మా ్యవు రా ధాని పాటలీపు(త అదే యీనాటి పాట్నా నగర

(కీ పూ 4వ శతాబ్ది ో మగధ సా(మాజ్యాన్ని మౌర్య రాజులు పాలి చనార భి చారు అ ్పటిను చి మగధ రాజ్యపు ద డయా(తలు మరి త వి యవ త గా సాగాయి క (పాచీన రచయిత కథన (కార మౌర్యు కి (హ్మా డమైన ైన్య వు డేది వాళ్ల ైన్య ెద్ద విల్లులు ఖడా లు కవచాలు కలిగిన 6 00 000 మ ది దాతి ైనికు తో 30 000 మ ది అశ్విక ైనికు తో 9 000 యుద పు ఏనుగు లో కూడివు డేది

(కీ పూ 3వ శతాబ్దిలో మౌర్య వ శపు రాజుల్లో మూడవవాడైన అశోకుడి కా లో ఆ సా(మా ్య అత్యున్నత ్థితికి చేరుకు ది దక్కన్ రభూమి దక్షిణ (పా త త్) దాదాపు భారత దేశ అ తా అశోకుడి పా నలోకి వచ్చి ది

అయితే బృహత్తరమైన మౌర్య సా(మాజ్యానికి రత్వ లేకపోయి ది శోకుడి పా న ముగిశాక అది విచ్ఛిన్న కాసాగి ది (కీ పూ 2వ శతాబ్ది మొదటో కొన్ని స్వత (త రాజ్యాలుగా అది చీలిపోయి ది మరో 500 ఎళ్ల తర్వాత ఒక ెద్ద సా(మా ్య స్థా చ డినప్పటికీ అది అశోకుడి సా(మాజ్య తో పోలి్తే చాలా చిన్నది

మౌర్య సా(మా ్య అవతరణ భారత దేశ లో త క హా కు ్ర జరగడ సా ్కృతిక (పగతికీ యితర దేశా తో బ ధా కీ దోహద చే న ముఖ్యా శాలు

ొన్ని (బాహ్మణ నియమాలు

భగవ తుని శరీర లోని ఉత్తమా గ ను డి (బాహ్మణులు ృష్ట అయారు కనుక వాళ (పపంచానికి అధిపతులు (బాహ్మణు కు (ఎతికరమై ది న కోచ లేకు డా యివ్వాలి

భగవ తుడు శూ(దు కు కే ధర్మ విధి చాడు ఉన్నత కులా కు న(మతతో ేవ చేయడమే ఆ ధర్మ

(బాహ్మణుడు లేకపోతే క్ష(తియుడు వరి ్లడు క్ష(తియుడు లేకపోతే (బాహ్మణుడు వర్ధి ్లడు

భగవ తుడు రాజునూ క్ష(తియు నూ (పప చాన్ని రక్షి చడానికి ృష్ట చాడు

శూ(దుడు ైవాళ్లను గురి చి అవమానకర గా మాట్లాడితే వాని నోట్లో కాలే యినప కడ్డీ గుచ్చాలి

(బాహ్మణునికి యెదురు చె ్పిన శూ(దుని నోట్లోనూ చెవుల్లోనూ రాజా న న కాగే నూనె పోయి చాలి

(బాహ్మణునికి మరణద డన లేదు దానికి దులు అతనికి శిరో ము డన చెయ్యాలి

9 1 (పాచీన కా పు భారత దేశ లో రా ్య ఎ దుకు అవతరి చి ది? 2 భారత దేశ లో కులాలు ఎ దుకు ఏర్పడ్డాయి? ఆదిమ సమష్టి వ్యవ ్థలో కులాలు ఏర్పడే అవకాశ ఉ దా? మీ వాదనని నిరూపి చ డి

§20 ప్రాచీన భారత దేశంలో సంస్కృతి

(మాప్ 3)

ప్రాచీన కాలాల్లో ఈజిప్టులోనూ ఆ యా మై ర్‌లోనూ వి ల్లి శా్త్రయి విజ్ఞానాన్ని గురి చి జ్ఞా క చేసుకో డి (§12 §17)

1 ప్రాచీన కా ు భారత దేశ ో పాటలీపుత్ర తదితర నగరాలు

భారతీయ నగరాలు క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది ఝధ్యను చి వేగ గా ా రగినార భి చాయి వాటిలోకె మిక్కిలి ొద్ద నగర పాటలీపుత్ర లది గ గా ది తీరాన కొన్ని కిలోమీటర్ల పొడవున వి ్తరి చి వు ది పాటలీపుత్ర చుట్టూ లోతైన క దక 64 ద్వారా తో కూడిన దుర ప్రాకార ఉన్నాయి

నగర మధ్య రా భవన వు ది అది న్త భా తో నగిషి పనితో వి గ్రహా తో అ కరి పఎడి ది

నగరాలో చాలామటుకు పా ను ప్రకార నిర్మి బడ్డాయి వాటి ో తిన్నని రాజవీధులు ఒన్నాయి గరాలో చేతి వృత్తులు వేగ గా అభివృద్ధి చె దాయి నగర లోని కొ్న ో ట కి ో టలు ఎనుగు ద త మీద రాతిమీద కొయ్యమీద నగిషి ని చేో వాళ్ల సాలీలు కమ్మరు కుమ్మర్లు తదితర చేతివృత్తు వాళ్ల ార్ఖానా తో ని డివున్నాయి చేతి వృత్తు వాళ కి రా పోషణ వు డేది న్ను మినహాయి ు వు డేది

పాటలీపుత్ర ను చి భారత దేశ లోని యితర నగరా కీ విదేశా ీ విశా మైన రాతి రువు రోడ్లు వు డేవి రోడ వె డి వరుసవారీ మజిలీల్లో బావులు తవ్వి చ డేవి

పాటలీపుత్ర తదితర భారతీయ నగరాలూ విద్యా వైద్య కే ద్రాలుగా ఒ డేవి

2 విద్య ి గణితశాస్త్ర

వ్యవసాయ చేలివృత్తులూ అభివృద్ధిచె ది రా ్య ఆవిర్భవి చడ తో వి ి రి ప డిన క్రీ పూ 3వ 2వ హ స్రాబ్ది నాటి లి స్థాన లో భారత దేశ లో కొత్త లి అవతరి చి ది భారతీయులు తమ లి ని ఫొనీషియన్ లి ప్రాతిపదికమీద రూపొ ది చుకున్నారు కొన్ని అక్షరాలు శబ్దా ను సూచి చగా మరికొన్ని మొత్త అక్షరా ను సూచిస్తాయి భారతీయులు ఎ డిన తాళ ఎ్తా ను (తాటి ఆకుల్ని) కత్తిరి చి వాటిని ాగితాలుగా వాడేవారు

నగరాల్లోని భవనా ో ట రేఖీయ ఆకారాలు వ కరు లేకు డా తిన్నగా వున్న కాల్వలు భారతీయు కు రేఖాగణిత చాలా బాగా తెలుసునన్న విషయాన్ని నిరూ స్తున్నాయి

భారతీయులు గణితశాస్త్ర లోకి సున్నని ప్రవేశపెట్టారు పది అ కె సాయ తో లెక్కా ోే ు భమైన సౌకర్య మైన పద్ధతిని ప్రాచీన భారతీయులు ృష్టి చారు ఈ పద్ధతినే ఈనాడు దాదాపు యావత్తు ప్ర చమూ వుపయో గిస్తున్నది ఈ అ కెలు అరబ్బు ద్వారా యూరప్‌కు చేరాయి అ దువ న అరబిక్ అ కె టారు కాని అరబ్బులు మాత్ర వీటిని భారతీయ అ కె నే అన్నారు

నగరాల్లోని పాఠశా ల్లో ప్రాథమిక విద్య వ్యాకరణ గణితశాస్త్ర సాహిత్య మొదలైన పాఠ్యా శాలు బోధి చే వాళ్ల అయితే జన లో కు విభజన విద్యా వ్యా్తికి గణనీయమైన ఆట క గా వు డేది బ్రాహ్మణుల్లోనూ క్షత్రి యుల్లోనూ చాలామ ది విద్యావ తులు ఉ డేవాళ్ల అయితే పాఠశాలల్లో శూద్రు కీ అ టరానివాళ్లకీ ప్రవేశార్హత వుండేది కాదు అ టరానివాళ్ల నగరాల్లో జీవి చే దుకు సైత అనుమతి పబడేవాళ కారు

క్క పాటలీపుత్ర లోనే కాకు డా భారత దేశ లోని యితర నగరా్లో కూడా

3 వైద్య

ఆ (్రతులు వైద్య పారశా లు ఉ డేవి భవిష్యత్తులో వైద్యులు కాబోయేవాళ్ళ ఏడేళ్లపాటు వైద్య విద్యాభ్యా చేసేవాళ ప్రాచీన కా ఎ భారతీయ వైద్యు కి శస్త్రవైద్య తెలుసు వాళ్ల దగ ర మ చి ఔషధాలు వు డేవి వాటిలో కొన్ని యితర దేశా కు రఫా చెయ్యబడేవి అయితే భారతీయ వైద్య ్ ప్రాచీన కా ఎ కర్మకా డ నిలి వు ది అ ్పట్లో మ త్రగాళ్లూ ఘాతవైద్యులూ మ త్రో చ్చాటన ద్వారా రోగు కు వ్యాధులు కుదిర్చే దుకు (యత్ని చేవాళ్ల మ త్రోచ్చాటన దయ్యా ను పారదోలుతు దని వాళ విశ్వ చేవాళ రిగా రోగనిదాన చే మ దులు వాడుతూ లేక శ (్ర చికిత్స చేస్తూ కూడా భారతీయ వైద్యులు రోగాలు కుదిర్చే దుకు మ త్రాలు చదివేవాళ్ల

4 సాహిత్య

భారత దేశ లో లిపి ఆవిర్భావ తో శతాబా తర డి ఒక తర ను చి మరో తరానికి ముఖత అ దొయ్య దుతూ వచ్చిన ప్రాచీన గాధ నూ పాట నూ రాసి ్ట్టడ సాధ్యమై ది మహాభారత రామాయణ అనే రె డు మహా కావ్యా రచనకు భారతీయ (లు కల్పి చిన యీ గాధలూ పాటలే ఆధార

మహాభారత అధికార కో రె డు రా కుటు బా మధ్య రిగిన వా ్తవ యుద్ధ ఘటన ఆధార గా రచి డి ది జాన ద కవులు ఆ ఘటన ను వరి స్తూ వాటిని అభూత కా ్పనిక వివరా తో విపులీకరి చారు (మహా భారత స గ్రహ కధ § 20 అను ధ లో యివ్వ డి ది)

రామాయణ అయోధ్య రాజు రాముని వీర కృత్యా ను వర్ణి చే మహాకావ్య ముడి త ్డి దశరధుడు అతన్ని వనవా వ పాడు రాముడి (య త్ని తను కాధిపతి యిన రావణాసురుడు ఎత్తుకుపోయాడు రాముడు వానర భల్లూక ేనని కూడగట్టుకొని శ్రీ కమీదకి ద డెత్తి యుద్ధ లో రావణుని హరి చి తను విడి చి అయో ధ్యకి తిరిగి తెచ్చుకున్నాడు

పాట తోబాటు ప్రాచీన భారతీయ ్ర లు అనేక గాథలూ నీతికథలూ సాహాత్య రమైన మరెన్నో కృతులూ కూర్చారు ప్రాచీన భారతీయ కథలు దురాశనూ తెలివి తక్కువనూ ముఖస్తుతినీ ఆ హాస్య చేశాయి ఒక కథలో ఒక కాకి వోట ఆహార కరుచుకొని చెట్టుమీద కూర్చొని వు టు ది జిత్తు మారి ఐన ఒక గు ట నక్క కాకి క రాన్ని పొగుడుతు ది తెలివితక్కువ కాకి నోరు తెరచి కావు కావు మని పాట పాడుతు ది ఆహార కి ద పడిపోతు ది నక్కదాన్ని ఎత్తుకు పోతు ది ఈ నీతికథా యిలా టి యి కెన్నో నీతి కథలూ రష్యాతో హా యితర దేశాల్లో నీతికధ కి ప్రాతి దిక అయాయి

ప్రాచీన కా ఎ భారతీయు వలు నమ్మకాలు సాహిత్య లో (తిబి బితమయ్యాయి అయితే దేవుడిలో ఆత్మలో మ త్రాల్లో విశ్వా లేనివారి అభిప్రాయా ను కూడా ప్రాచీన భారతీయ సాహిత్య ప్రతిబి బి చి ది వాళ్ల దేవుడు లేడు దేవుడి గురి చి చెప్పేవాళ్ల అ ద్దా కోర్లు అని నిర్భయ గా చాటిచెప్పారు

5 శిల్ప వాస్తుకళ

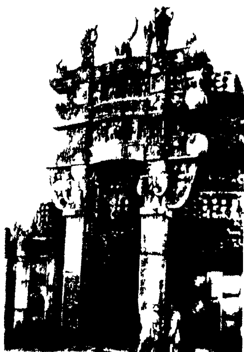
ప్రాచీన భారతీయ లి విస్మరి డిన మాదిరిగానే ప్రాచీన నగరాలు పరిత్య జి వ డిన దరిమిలా దేశ లో రాతి కట్టడ కూడా చాలా కా నిలిచిపోయి ది క వ యిళ్లూ విగ్రహాలూ మన కా దాకా ని వలేకపోయాయి భారత దేశ లో క ్ద్ర రా ్య ఏర్పడ్డాక క్రీ పూ 4వ శతాబ్దిలో మాత్రమే రాతి కట్టడ తిరిగి మొదలై ది ప్రత్యేకి చి అశోక చక్రవర్తి కా లో అనేక భవనాలూ శిలాస్త భాలూ విగ్రహాలూ నిర్మి డ్డాయి

అశోకుడి ఆ్ఞ మేరకు క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో నిర్మి వ డిన ఎత్తైన శిలాస్త భాలు ఆనాటి భారతీయ సామ్రా ్య మహత్తర శక్తికి స్మారక చిహ్నాలు అవన్నీ ఏక శిలాస్త భాలు వాటిలో ఒకదాని ై భాగాన నాలుగు రాతి హాలు వున్నాయి

1 క్రీ.పూ. 1 శతాబ్ది నాటి క
ర్ల యు చైత్య యు లోపలి దృశ్య
2 క్రీ.పూ. 3 శతాబ్ద నాటి నాలుగు
సింహాల సారనాథ్ స్తంభ
ఈనాడు యిది భారత రిపబ్లిక్ రా
చిహ్న 3 క్రీ.పూ. 1 శతాబ్ది నాటి
సాంచి ద్వారము ఈ శిలా ద్వార
మీద రకరకాల వివిధ మానవ
జంతు వృక్ష ఆకృతులు చెక్కబడాయి

రా ్యపు నాలుగు రిహద్దు నూ కా లా కాస్తున్నటు ఆ హాలు నాలుగ దిక్కు కీ ూ ూ టాయి

క్రీ పూ 1వ శతాబ్ది నా చీ నిర్మి వ డిన స్మారక శిలాద్వార క లపూర్వ కళాఖ ద ్యపు ఆ ద్వార మీద రకరకా తుపుల్నీ ఋల్నీ తల్నీ పౌరాణిక వీరు నీ దేవా య ద్వారపాలికల్నీ చెక్కారు

ప్రాచీన కా పు భారత దే ని కొన్ని దేవా యాలు కొ డ వాల్లో చ డ్తాయి ఈమాదిరి క దేవా య (క్రీ పూ 1వ శతా) భాలు అద్ద లా తళతళలాడేలా నునుపు చేశారు అలా ట దేవా యాల్లోకి ము దు గ లో దొ చ డిన గవాక్ష ద్వారా మాత్రమే వెల్తారు వస్తు ది గుహలో చెక్క డిన మానవ శ విగ్రహాలు చిరుచీకట్లో కొట్టవచ్చినటు కని స్తాయి

భారత దేశ చదర గానికి పుట్టినిల్లు ద తపు చదర గ పావులు ప్రాచీన భారతీయ సైన్యానికి ప్ర తినిధులు ము దు దే భటులు కాల్బ ను డి పుట్టినవి మధ్యలో రాజు సైన్యాధి తి పు టారు క్క యేనుగులు గుర్రాలు శగటులు పు టాయి ప్రాచీ భారత దేశ లో చదర గాన్ని చతుర గ బ అనేవారు

6 ప్రాచీన కా లో ఇతర దేశా తో భారత దేశపు ధాలు

ఇతర దేశా తో క్రీ పూ 3వ 2వ హస్రా ్దాల్లో ప్రార భమైన భారత దేశపు ధాలు ధు నాగరికత క్షీణి చిన అన తర డలిపోయాయి ఆ బ ధాలు భారత దేశ లో వ్యవసాయ శపా న విద్య చేతివృత్తులు పు జుకొని ద్ద రాజ్యాలు నె కొన్నాక మర విస్తరి చాయి ఓడరేవు ను చి పశ్చిమాన మెసొపొటేమియా ఈజిప్టు కీ తూర్పున ఆగ్నేయా యా శ్రీ క చైనా కీ డలు యని చాయి వాయవ్యా ర్వత కనుమ గు డా సరుకు తో ఒె బిడారులు మధ్యా యాకీ మధ్యధరా ముద్ర తీర దేశా కీ రాకపోకలు సాగి చాయి యూరోలో ైత భారత దేశ ను చి వచ్చే సన్న వస్త్రా కీ రత్నా కీ ద తానికీ తదితర విలా వస్తువు కీ శేషమైన విలువ పు డేది భారత దేశానికి వర్తకులే కాకు డా దూతలు ప డితులు యాత్రి కులు వస్తూ దేవాళ్ళ భారత దేశ యితర దేశా కి తన దూతల్ని ప పుతూ డేది

ప్రాచన కా లో ఆగ్నేయా యా దేశా కీ భారత దేశానికీ మధ్య ప్రత్యేకమైన సన్నిహిత స బ ధాలు పు డేవి భారతీయులు ఇ డోచైనా ఇ డొనేషియా వాసు తో వర్తక చెయ్యడమే కాకు డా ఆ దేశాలో ్థిరపడ్డారు కూడా భారత దేశ ను చి వచ్చిన భారతీయులు స్థానిక రాజు ఆస్థానాలో తరచు కొలువుచేస్తూ ఉన్నత వదవులు ఆక్రమి చే వాళ్ళ భారత దేశ తో స ధాలు ఆగ్నేయా యా దేశాలో స స్కృతి లి కళలు శాస్త్రీయ జ్ఞాన అభివృద్ధి చె దే దుకు విశేష గా దోహద చేశాయి

్వయ ్కృతిని ్ష్ట చుకున్న భారతీయులు ప్రాచీన కా లో పురోగతి సాధి చిన యితర ్ర ను చి విశేష గా ్ధిపొ దారు తాము ్రజి చినవాటిలో అధికా శాన్ని యిరుగుపొరుగు దేశా కీ దూర దేశా కీ అ దజెయ్యడ ద్వారా భారతీయులు ప్రాచీన ప్రప చ స స్కృతికి విశేష గా దోహద చేశారు

ప్రాచీన భారతీయ మహాకావ్యం మహాభారతం (సంక్షిప్త కథ)

ఈ కావ్య ఏ సామాజిక వ్యవస్థలో సృజి పబడి ది?

మీ మాధానానికి రుజువులు చూప డి

ఈ కావ్య ర్వర ధుత్వ గ రె డు రా కుటు బాలు అధికార కోస చేన పోరాటాన్ని వరి స్తు ది పా డవులు ఐదుగురు సోదరులు వాళ్ల త డ్రి చిన్నప్పుడే మరణి చాడ వా ళ్ళ వాళ్ల ెద త డ్రీ దాయాదులూ స్వదేశ ను డి తరిమేశారు పా డవులు ెరిగి మహా వ తులై ఎరు యారు క పొరుగు దేశపు రాజు మత్స్య య త్రాన్ని బాణ తో కొట్టేసవాని త నాతురు నిస్తా ని టి చాడు తమ తమ నై పుణ్య నిరూ చడానికి భారత దేశ నలుమూ ను డీ యువకులు చ్చారు పా డవ సోదరులలో కడు మత్స్య య త్రాన్ని కొట్టి రా కుమారిని ె డి చేసుకున్నాడ

పా డవు కు తమ రా య భాగ వచ్చి ది వాళ్లలో ెద్దవాడు జూద లో రాజ్యాన్ని తా ఓడి తన స్వేచ్ఛనూ తమ్ము స్వేచ్ఛనూ భార్య స్వేచ్ఛనూ కూడా ఓడిపోయాడు వా ళ దరూ బా యూరు తరువాత పా డ వు కు స్వేచ్ఛ భి చి ది గానీ శా తియుత పద్ధతు ద్వారా వా ళ తమ రా య పొది చుకోలేకపోయారు పా డవు కూ వాళ్ల దాయాదు కూ జీవన్మరణ యుద్ధ రిగి ది వా ళ ధా శ త్రువు యిలా న్నాడు నేను వాళ్లను యి చి ప్రపచ మ తటినీ రిపాలిస్తాను లేదా నా మరణ తర్వాత వా వరిపాలిస్తారు కొన్ని తెగలు పా డవు కు తోడ్పడ్డాయి వాళ్ల త్రువు కు మరికొన్ని తోడ్పడ్డాయి ెా మధ్య యుద్ధ 18 రోజులు సాగి ది యుద్ధ గతిని కన్ను కు కట్టినట్లు చిత్రి చి ది కావ్య వ్మో డమైన న మూహాలు శ త్రువును ఓడి చా న్న కోరిక తప్ప సర్వమూ మరిచి యుద్ధ చేశాయి బాణాలు బాణా ను ఢీకొన్నాయి రథ రథ మీద త పడి ది ఏనుగులు గర్జన్మేఘా మాదిరి దాని నొకటి ఢ రా తో చుట్టుముట్టాయి అశ్వికులు ఆకాశ లో పక్షు మాదిరి యుద్ధ ర గమంతా విహరి చారు బాణాలు ర్పా మాదిరి బు లు కొడుతూ గాలిలో దూసుకెళ్లాయి యుద్ధ ర గమ తా శవా తోనూ క్షతగాత్రు తోనూ ని డి ది క్షతులు ఈ మారణకా డ ప్రార భి చినవాళ్లను శాపనార్థాలు ెట్టారు

యుద్ధగతి కోసారి వీళ్లకూ ఒకోసారి వాళ్లకూ అనుకూ గా సాగి ది చివరకు పా డవులు యి చారు వాళ్ల రాజులై ముద్ర తీర దాకా మస్త దేశాన్నీ యి చారు

? 1 పాటలీపుత్ర నగర గురి చి మీకు తెలి దేమిటో చెప్ప డి 2 క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్దిలో భారత దేశ లో నాగరికత అభివృద్ధికి దోహద చే న అ శాలు ఎమిటి? 3 క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్దిలోనూ క్రీ శ 1వ హస్రాబ్దిలోనూ న స్కృతిని ె పా ది చడ లో భారతీయ ప్ర లు ఎయే విజయాలు సాధి చారు? 4 ప్రాచీన కా లో భారతీయ ప్ర లు కని ెట్టిన ఏయే వస్తువులు యీనాటికీ ఉపయోగ లో వున్నాయి?

§21 ప్రాచీన శ్రీలంక

1 శ్రీ క ఉనికి

శ్రీ క భారత ఉపఖ డపు దక్షిణ కొనకి సమీప లో దాదాపు భూమధ్య రేఖకి సమీప లో వున్న ఒక ెద్ద ద్వీప హి దూ మహాసముద్రపు తూర్పు పశ్చిమ జ మారా లు శ్రీ కను తాకుతూ వెళ్తాయి శ్రీ క భారత దేశ ను చి కొన్ని కిలోమీటర్ల వెడల్పు గ ఒక సన్నని జ న ధిచేత వేరుచెయ్యబడి ది ఆ స ధిలో అనేక చిన్న చిన్న ద్వీపాలూ పగడపు చట్టులూ ఉన్న దున భారత ఉప

ఖ డ ౖశ్రీ క మధ్య రాకపోకలు సులభతరమయ్యాయి హుశా యివి ఎప్పుడో ముద్ర లో ౖకు గిపోయిన పర్వత వ క్తులై వు డవచ్చు ఈ దీవు కి   ధి చిన క ౖప్రాచీన గాథ ౖప్రకార యివి భారత దేశ ను చి ౖశ్రీ కకి దాటే దుకుగాను రాముడు తన వానర ేనతో నిర్మి ప న ేతువు అవశేషాలు

2 ౖశ్రీ   ౖ కృతి

ౖశ్రీ క అ తటా ఉ రిత   నే లు వర్షపాత ఒకే మాదిరిగా లేవు మధ్య భాగ లో ర్వతవ క్తి వు ది దానికి నాలుగు క్కలా మైదానాలు వున్నాయి దీవి నైరుతి మూ లో వర్షపాత ఎక్కువ ఉత్తర తూర్పు ౖప్రా తాలు సా ేష గా పొడిగా వు టాయి వర్షాలు అధిక గా పడి తరుణాల్లో ర్వతా ను చి రవళ తొక్కుతూ ౖ హి చే నదులు తమ వరద తో ెద్ద ౖప్రా తా ను ము చెత్తుతాయి

ౖప్రాచీన కా లో ౖశ్రీ క మెట్ట ౖప్రా తాలో ముళ్ల పొదలూ అడవులూ వు డేవి వర్షపాత ఎక్కువగా వు డే నైరుతి భాగ దట్టమైన అడవు తో ని డివు ది అడవుల్లో ెరిగే చెట్లలో తాటి జాతి చెట కి ౖ   జీవిత లో విశేషమైన ౖప్రాముఖ్య వు ది

ౖశ్రీ కలో అడవి ఏనుగులు దున్నపోతులు లనేక యితర   తువులూ ఉ డేవి

3 ౖశ్రీ క ౖప్రాచీన

చారిౖత్రక వివరాలు

పురాతత్వవేత్త రిశోధన ద్వారా ౖశ్రీ కలో రాతి యుగ నాటికే మానవులు నివ చేవాళ్లని తెలి ది మనకు తెలి న ౖశ్రీ కలోని తొలి మానవులు వెదా తెగకి చె దినవా ౖక్రీ పూ 6వ శతాబ్ది నాటికి వాళి కా రాతి నిముట్లనే వాడేవాళ్లు వాళ్లకి వ్యవసాయ తెలుసు గాని నీటిపారుద పద్ధతులు యి కా తెలియవు వెద్దాలు ఆదిమ మ్మ వ్యవస్థలో నివ చేవాళ్లు అయితే కులీనులు తలెత్తనార భి చారు ౖశ్రీ కలో వేలాది వెద్దా లో అనేక ౖప్రాచీన ఆచారాలు యీనాటికీ నిలిచివున్నాయి

ౖశ్రీ క ౖప్రాచీన చరిౖత్రకి   బ ధి చిన మౌలిక లిఖిత ఆధారాలు ౖప్రధాన ఐతిహా క కావ్యమైన మహావ శ లో భిస్తాయి మహావ శ వు ౖ థమ భాగ ౖక్రీ శ 5వ – 6వ శతాబ్దాల్లో జానపద గాథ ను చీ ౖప్రాచీన లిఖిత మూలా ధారా ను చీ   కలిత చెయ్య డి ది

మహావ శ   కథన ౖ కార ఉత్తర భారత దేశ ను చి ౖక్రీ పూ 6వ – 5వ శతాబ్దాల్లో రా కుమారుడు వి యుడి నాయకత్వాన వచ్చిన క బృ ద ౖశ్రీ కలో ్థర డి ది వి యుడు హళ తెగకి చె దినవాడు అ చేత అతనితో వచ్చినవాళ్లని హాళీయులు అని లిచేవారు ౖశ్రీ క నాభాలో యీనాడు హాళీయులే అధిక ఖ్యలో వున్నారు

4 ౖప్రాచీన కా లో ౖశ్రీ క

ౖప కార్యకలాపాలు

హాళీయులు మొదట్లో ౖశ్రీ క ఉత్తర ాగ లో ్థరపడ్డారు వాళ ౖక్రమ గా యితర ౖప్రా తా కు వ్యాపి చారు వ్యవసాయ పశుపా నలు సి హాళీయు ౖ ధాన వృత్తులు ర్వతా ను చి ౖ వహి చే నదీ లా ను వినియోగి చుకొని   హ ళీయులు వి ృతమైన నీటిపారుద వ్యవ ్థను నిర్మి చుకున్నారు వాళ్ల నదు ను చి వే కొ ది కా ్వలు తవ్వి వాననీటిని ని వచే దుకు ెద లాశయాలు నిర్మి చి పొలా కు నీటి సరఫరా ఏర్పాట్లు చేసుకున్నారు ౖక్రీ శ 4వ శతాబ్దిలో నిర్మి   డ్డ ౖబహ్మా డమైన మిన్నేరీ లాశయ   తదితర ౖప్రాచీన నీటిపారుద నిర్మాణాలూ యీనాటికీ భద్ర గా పది రచబడి వినియోగి చుకోబడుతున్నాయి నీటిపారుద సౌకర్యాలు ఉన్న కారణ గా ౖశ్రీ కలో పుష్క గా నీరు కావ సిన వరిసాగు బాగా అభివృద్ధి చె ది ది దానికితోడు ోధుమ బార్లీ మొక్కజొన్న పత్తి కూడా   డి ప డేవి

హాళీయుు దున్నపోతుల్ని ఏనుగ ల్ని యితర   తువుల్నీ మచ్చికచేసుకుని వాటిచేత నులు చేయి చుకునేవాళ్లు

సి హళ లో ఇనుప పనిముట్లు తయారుచేసే దుకు అవసరమైన ఇను ఖని ఞ నిక్షేపాలు విశేష గా వున్నాయి

జ మారా ల్లో మ చి అనువైన చోట ఉన్న దున దగ రి దేశా తోనే గాక దూర దేశా తో సైత శ్రీల క విదేశీ వర్తక ఎన్నడో మొదలై ది ముత్యా ను రత్నాలు మొదలైన విలువైన రా్ ను నూలువస్త్రాలను శ్రీ క పశ్చిమ యూరప్‌కి సైత ఎగుమతి చేసేది

వృత్తులు వర్తక అభివృద్ధి చె దిన కారణ గా సి హళ ద్వీప లో నగరాలు వి ల్లాయి

5 ప్రాచీన శ్రీ కలో వరా లు రాజ్యాలు

వ్యవసాయ కార్యకలాపాల్లో ఎక్కువ భాగ రైతులు చే వాళ్ల వాళ్ళ ప్రా తీయ సమాజాలుగా వివసి చేవాళ్ల అయితే శ్రీ క బానిస స ఖ్య పెరిగి ది యుద్ధాల్లో ఖైదీలుగా పట్టుబడ్డ బానిసలు రుణాలు తీర్చలేకపోయిన రుణ గ్రస్థులు బానిసలుగా మార్చబడ్డారు బాని లు కా్వలు జలాశయాలు తవ్వేవాళ్ళ బానిస యజమాను పొలాలు సాగుచేసేవాళ్ళ వాళ కి భవనాలు నిర్మి చిపెట్టేవాళ్ల

జనాభా బానిస య మానులు బానిసలు సాముదాయిక రైతులు అనే వరా లుగా విడిపోవడ రా య ఆవిర్భావానికి దారితీ ది మహావ శ కథన ప్రకార శ్రీ క ఉత్తర భాగ లో మొదటి రాజు విజయ దరిమిలా యితర రాజ్యాలు తలెత్తాయి

సాముదాయిక రైతు ను చి పన్నులు వసూలుచెయ్యడ తిరుగుబాట్లను అణచివేసే దుకూ యిరుగుపొరుగు రాజ్యా తో యుద్ధాలు సాగి చే దుకూ బ మైన సైన్యాన్ని పోషి చడ నీటిపారుద సౌకర్యా ను వ్యవస్థీకరి చడ – యివీ రాజ్యపు ప్రధాన బాధ్యతలు నీటిపారుద సౌకర్యా మూ గా రాజు కు సాగుకు లాయకైన భూమి ధి చేది ఆ భూమిని రాజులు కులీను కీ సైనికు కీ అధికారు కీ వారువారు చేసిన సేవ కు బహుమాన గా మాన్యా ి ద యిచ్చేవాళ

భారత దేశపు ఆదివాసు కు చె దిన తమిళ తెగలు దక్షిణ భారత దేశ ను చి సముద్ర దాటి శ్రీ కకి చేరుకున్నారు కొన్ని పర్యాయాలు ఈ యాత్రలు శా తియుత గా సాగేవి మరికొన్ని స దర్భాల్లో అవి విశేషమైన రక్తపాతానికి దారి తీసిన సాయుధ ద డయాత్రలుగా ఉ డేవి

క్రీపూ 2వ శతాబ్దిలో తమిళ రాజు అనూరాధపుర రాజధానిగా గ శ్రీ క ఉత్తర ప్రా తాన్ని ఆక్రమి చు కోవడంలో విజయ సాధించాడు అతను ఆ ప్రా తాన్ని నలభై వ వత్సరాలు పాలి చాడు క్రీపూ 1వ శతాబ్ది చివర దక్షిణ శ్రీ క రాజైన దుతెగేమొను తమిళ రాజును పారదోలి మొత ద్వీపాన్ని ఏక చే తన పా నలోకి తెచ్చుకున్నాడు అప్పుడు ఏర్పడిన బ మైన రా య కొన్ని శతాబ్దా పాటు కొనసాగి ది

6 హళీయు ప్రాచీన స స్కృతి

సి హళ రాజ్య సు స్థిరత్వ యితోధికమైన సా స్కృతికాభివృద్ధికి దోహద చేసి ది సి హళీయులు మొదట భారతీయ లిపులను వాడారు కాని దరిమిలా తమ సొ త లిపిని సృష్టి ంచుకున్నారు వాళ్ల జాగ్రత్తగా తయారుచేసుకున్న తాళపత్రాలను కాగిత గా వాడేవాళ్ళ

పైన పేర్కొనబడిన మహావ శ సి హళీయుల ప్రాచీన మహాకావ్య దానికితోడు స హళీయులు ఎన్నో పాట ను నీతికథలను గీతా ను రచి చారు సి హళీయు నాటక ర గమూ జానపద నాట్యాలూ బాగా ప్రాచీనమైనవి

ఒక చైనీస్ బౌద్ధ యాత్రికుడి యాత్రా వర్ణనల్లో శ్రీ క ప్రాచీన రాజధాని అయిన అనూరాధపుర వర్ణన మనకి భిస్తు ది ఈ వర్ణన క్రీశ 7వ శతాబ్ది నాటిది అయితే ఆ నగర అ తకు చాలా కాల క్రితమే నిర్మి ప డి ది తిన్నగా వు డే అనూరాధపుర వీధులు ఆ నగరాన్ని పేటలుగా విభజిస్తాయి దానిలో ఎన్నో రె డు అ తస్తు భవనాలు వున్నాయి ఆ యాత్రికుడు యి కా యిలా వర్ణి ంచాడు దేవాలయా భవనా స్వర్ణ శిఖరాలు ఆకాశంలో ఎత్తున

మి మిలా మెరుస్తూ వు టాయి వీధుల పైగా కమాను వ తెనలు ఉన్నాయి అక్కడక్కడ ొద్దపెద్ద పూ కు డీలు ఉన్నాయి గోడ గూళ్లలో జ్యోతులు పట్టుకు ని డ్డ విగ్రహాలు ఉన్నాయి

ఈనాటికీ పది గా వున్న ప్రాచీన స్మారక కళాఖ డాలు ప్రాచీన సి హళ వాస్తుకళని గురి చిన వర్ణనల్లోని సత్యాన్ని నిరూపిస్తున్నాయి రువాన్‌వెల్లి దేవాలయ గోపుర కొన్ని డ న్ల కిలోమీటర్ల దూరానికి సైత కానవచ్చేట త ఎత్తుగా వు టు ది ఆ గోపుర నిర్మాణ సి హళ రాజు దుతెగేమెను పా వ కా లో మొదలై ది దాని క్రమబద్ధమైన అ ద మైన ఆకృతులు దాని నిర్మాత కళాత్మక అభిరుచివే కాక వాళ్ల గణితశాస్త్ర పరిజ్ఞానాన్ని కూడా తెలియజేస్తాయి సిగీరియా కుడ్య చిత్రాలు సజీవ గా సు దర గా ఉ టాయి

ప్రాచీన కళాఖ డాలు యిప్పుడు జాగ్రత్తగా పరిరక్షి ప డుతూ పాక్షిక గా పునరుద్ధరి పబడుతూవున్నాయి

1 శ్రీ క ద్వీపపు ప్రాచీన చరిత్రను తెలుసుకునే దుకు మూలాధారాలు యేమిటి? 2 శ్రీ క ప్రాకృతిక పరిస్థితులు దేశవాసుల్లో ఏయే వృత్తులు పె పొ దే దుకు దోహద చేశాయి? 3 ప్రాచీన కా పు శ్రీ క జనాభా ఏయే జాతు తో కూడివుండేది? 4 శ్రీ కలో రాజ్యాలు యేవిధ గా ఆవిర్భవించాయి? శ్రీ క చరిత్రలో అవి వహి చిన పాత్ర యేమిటి?

ప్రకరణం ఆరు

ప్రాచీన చైనా

§22 చైనా రాజ్యం ఏర్పడడం

(మాప్ 3)

1 చైనా ప్రకృతి — చైనాలో తూర్పు గుంతా పెద్ద మైదా లది ముద్ర తీర దాకా వుంది చైనా శ్చిమ ాగ ాం రభూములు ర్వత క్తులు వున్నాయి

ముద్ర తీర లో చైనాలో వరాలు ఎక్కువ డమటి పోయేకొద్దీ వర్షాలు తక్కు లీ మై నావృష్ రావడ సాధారణ విషయ

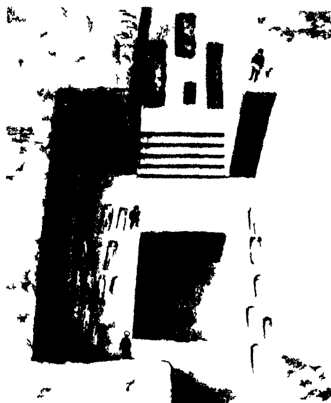
హ్వాంగ్‌హో యాంగ్జీ అనే రెండు ెద నదులు మైదాన గుండా ప్రవహిస్తున్నాయి హ్వాంగ్‌హో డ్డులు ప్రదు మట్టితో కూడివుంటాయి చ్చటి ృ యిసుక కూరినట్టు డే ఈ ప్రదుమట్టిని తవ్వ ాం తో నూ నాగళ ాం నూ తేలికగా దున్నవచ్చు తగిన త నీరు వుంటే యీ ప్రదుమట్టి చాలా సారవంతమై ది

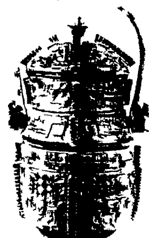
వర్షా కాలం లో హ్వాంగ్‌హో నదికి వరదలు వస్తాయి ఆ వరదలు కొన్ని వంద లోమీటర్ల ప్రాంతాన్ని ము చెత్తుతాయి హ్వాంగ్‌హో డ్డు ాని ప్రదుమట్టి ఎుభంగా కొట్టుకుపోతుంది అందు ది ఒడ్డులు తరుచుగా వరద లో ధ్వం మౌతాయి నదీ ప్రవాహం యెన్నో సార్లు మారింది వరద తర్వాత అది పూర్తిగా కొత్త దిశ ాం ప్రవ హించింది గ్రామా కి గ్రామాలు ఆ దీ గర్భం లో మునిగిపోయాయి చైనీయులు ఆ నదిని వంచారంది చైనా పీడ వేయి బాధ నది అని అంటూ టారు

ప్రాచీన కాలం లో సారవంతమై యాంగ్జీ నదీ తీరాలు అడవులతో నిండి వుండేవి

2 క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్దిలో హ్వాంగ్‌హో మైదాన — హ్వాంగ్‌హో దీ తీరపు ఎధ్య భాగాల్లో వ్యవసాయదారులు ్థరపడ్డారు జొన్న ాధుమ వరి కూరగాయలు పండి చేవాళ పశువు ను ెం చేవాళ్ల వాళు ట్టుపురుగుల్ని ెంచి ల్కు దారం తో వస్త్రని గట్టి ప్రస్త్రాలు తయారు చేేవాళ్ల

పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞులు హ్వాంగ్‌హో నదీ తీరా లో అనేక మాధులు కనుగొన్నారు నమాధులు క్రీ పూ రెండవ సహస్రాబ్దివి కొన్ని మాధుల్లో చా లు చుట్టిన శవాయా లన్న కుండలూ ాత్ర వున్నాయి మరి కొన్ని మాధులు భూగర్భం లో కట్టిన మనుషు నివాస గృహాల్లా వున్నాయి శవాాటక చుట్టూ బంగారు వస్తువులూ

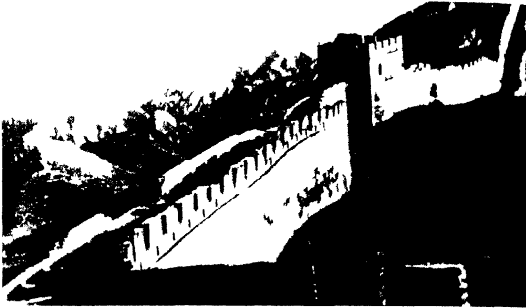

1 హ్వా గ్హో నది డ్డున వెలికితియ్య డిన క్రీపూ 2వ హస్రాబ్ది నాటి క మాధి లోతైన సమాధిలో శవ పేటిక ఉ చ డి ది దాని చుట్టూ రాజుతోబాటు పాతిపెట్టబ న మనుషు అ స్థిప రాలు ఉన్నాయి ఈ సమాధికి కొ త దూర లో పాతిపెట్ట డిన గుర్రా అ స్థి జరాలు వున్నాయి ఇలా టి మాధులో ని పాతులు ఏమి తెలియజేస్తాయి? 2 క్రీపూ 2వ హస్రాబ్ది నాటి క చైనీయ మృణ్మయ పాత్ర

ఆయుధాలూ శి ల్పపు పనితన గ రాతి క చు పాత్రలూ వున్నాయి చచ్చినవాళ్ల ఆత్మ కు సేవ చెయ్యడానికీ వాటిని కాపాడడానికీ వాళ్లతోపాటు వ ద కొ ది మనుషులు పూడ్చిపెట్ట డేవాళ్ల వాళ్లలో కొ త మ దిని అప్పుడే త లు నరికి పూడ్చిపెట్టగా మరి కొందరిని చేతులూ కాళ్లూ కట్టే సజీవ గానే పూడ్చి పెట్టేవాళ్ల

కరువు గురి చీ వరద గురి చీ నిర తర భయ వు డేది ఈ భయ ను డి దుష్ట వాయుదేవుడూ దుష్ట వర్షదేవుడూ వున్నారనే నమ్మక పుట్టి ది ఈ దేవత కు బానిస ను బలి యిచ్చేవాళ్ల బానిస ను జీవ గా దహన చేసేవాళ్ల లేదా నదిలో వేసేవాళ క కరువు దర్భ లో ఎముక ముక్కమీద రా న ఈ రాత దొరికి ది వర్ష కోస మేము క బానిసను దహి చబోతున్నాము

క్రీపూ 2వ సహస్రాబ్దిలో హ్వా గ్హో మైదాన లోని ప్ర లో బానిస యా మాన్య వ్యవ స్థ నె కొల్పబడి దని పురాతత్వ ఆధారాలు తెలుపుతాయి చైనాలోని మొట్టమొదటి బాని యా మాన్య రా ్య క్రీపూ 2వ సహస్రాబ్దిలో అవతరి చి దని లిఖిత అవశేషాలు నిరూపిస్తాయి

చైనా మహా కుడ్య (ఫోటో)

3 క్రీ పూ 1వ వాస్రాబ్దిలో రైతు దేవుణ్ణి తమ పొలా వరాయు ఇరి దయని ప్రార్ధి చినప్పటికీ చైనాలో ఆర్థికాభివృద్ధి కేంద్రీకృత వ్యయ పైన మీద నా ఎక్కు గా ఆధార సేనా యిలా పాడేవాళ రాష్ట్ర లవతరణ

నాకు మేఘు క పెపర మేలు
వర్ష ఎదుయు గాలువ తవ్వుం నాను
దానితో నీళ్లు సారవ తమైన భూమి భిస్తాయి
గోధుమ విరగ డుతు ది

వాళ్ల హ్వా గ్హో నదికి ఆనకట్టలు కట ర య ది పొలా ఎ రక్షణ ర్పి చారు మైదా లో కాల్వలు తవ్వి దూరాన వున్న పొలా కి నీటిసి పారి చారు యీ గ్లో తరా ఫున్న భూమి కూడా సాగుచెయ్య డి ది తూర్పు చైనా అ తటా చుట్టూ పొలాలూ డ్లలోటయా గ (గ్రామాలు చాలా) దేవి దు వే (ప లు ష (లు కూడా క ెద్ద నగరాలు చైనాలో వెలిశాయి

చైనాలో కొన్ని రాజ్యాలు ఎర్పడ్డాయి జాతీయ ఆధి త్య గో ఈ రాజ్యాలు క దానితో కటి ఎడతెగని యుద్ధాలు చేస్తూ డేవి

త్సిన్ రాష్ట్ర క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో చైనాలో అన్నిటిక పెె మై రాష్ట్ర అయి ది తోనూ యుక్తితోనూ త్సిన్ రాజు ఆయా రాజ్యా మధ్య వున్న వైరాన్ని వినియోగి చుకుని ఒక (ప్రా త తర్వాత మరొక (ప్రా త యి చి

తన రాజ్యానికి కలుపుకున్నాడు క్రీపూ 221 నాటికి తను దాదాపు చైనా అ తా వశ రచుకున్నాడు అతని అధికార కి ద క విస్తారమైన రా య యేర్పడి ది అతను తనని త్సిన్ షి హువా గ్తీ ౹ కటి చుకు న్నాడు మొదటి త్సిన్ రాజు అని దాని అర్థ

4 చైనా మహా కుడ్య నిర్మాణ

సాయుధ హూణ చార తెగలు ఉత్తర చైనా ని ట ణ ై గ్రామా ైనా దాడులు చేస్తూ డేవి త్సిన్ షి హువా గ్తీ హూణు దా ు నుచి దేశాన్ని రక్షి చే దుకుగాను క ద్ద గోడని నిర్మి శాడు చాలామ ు రైతులు బాని లు ైనికులు శిక్షలు డ్డ నేరస్తులూ మూకుమ్మడిగా ఆ గోడ నిర్మాణానికి తో డ్డారు

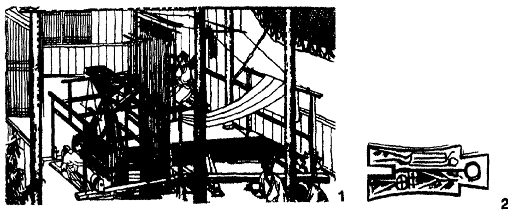
చైనా మహా కుడ్య నిర్మాణ క్రమ లో వేలాదిమ ది మరణి చారు నశ్రుతి ౹ కార వాళ్ల శరీరాలు ఆ గోడలో మాధిచెయ్యబడ్డాయి మరణి చి వాళ స్థానాన్ని కొత్త కూలీ తో ని వా చైనా ఉత్తర రిహద్దులో మరుగు తో కూడిన ఆ గోడను రాయిమట్టి ఇటుక తో నిర్మి చారు

ఆశ్వికులు ఐదు బారుల్లో పోగలిగిన త వెడల్పున ఉ ది ఆ చైనా గోడ ఆ గోడ నిర్మాణ మధ్యమధ్య మరమ్మ తు నులు వెయ్యేళ్లకి ైగా సాగాయి

5 చైనా రాజ్యపు
ద డయాత్రలు

చైనా రాజులు తమ దేశాన్ని కాపాడుకోవడమే కాకు డా చైనా సరిహద్దుల వెలు లి ప్రా తా ను సైత ఆక్రమి చుకున్నారు ౹ త్యేకి చి క్రీపూ 2వ శతాబ్దిను చి క్రీశ 2వ శతాబ్దిదాకా చైనాని పాలి చిన హన్ వ శపు రాజులు విదేశా ై చాలా ద డయాత్రలు చేశారు భారీ సుసజ్జిత చైనీయ నలు హూణు ను అనేక పర్యాయాలు చిత్తుగా డి చాయి చైనీయ న ౹ ధాన ద డయాత్రలు శ్చిమ దిశగా సాగాయి హన్ రాజులు మధ్య ఆ యాకి చె దిన న్న దేశా ను య చా ని ౹ యత్ని చారు

దాదాపు ఆ యా అ తటా తూర్పును చి వడమటికి వ్యా చిన సుదీర్ఘ మారా న్ని ట్కు మహా మార అనేవాళ్ల ౹ వ చమ తట్లోనూ మ చి గిరాకీ వున్న ట్కు చైనాను చి యూ ార గు డా రవాణాచెయ్య దేది ట్కు తయారీ రహస్యాన్ని జాగ్రత్తగా కాపాడిన చైనీయులు ట్కు వ్యాపార ద్వారా విశేషమైన లాభాలు పొ దారు

1 నేత మగ (ప్రాచీన చైనీయ చిత్ర) నేతగాళ్లు ట్కు దార ను చి ట్కు వ స్త్ర నేస్తున్నారు
2 ప్రాచీన చైనీయ నాణె

చైనీయ దాతి ైనికులూ అశ్విక ైనికులూ కూడా ల్కు మహా మార గు డా తరలివెళ్లి మధ్య ఆ యా ్నా యిరుగుపొరుగు దేశా ైనా ఆ్రకమణపర ద డయా్రతలు చేశారు

1) 1 (్రపాచీన కా లో (కృతిని ఎదుర్కోవడ లో చైనా (లు అధిగమి చిన యి ్బ దులు ఎమిటి? ్రపాచీన చైనీయు మత లో ఈ యి ్బ దులు ఎవిధ గా (తిబి బి చాయి? 2 ్రకీ పూ 2వ హ్రాస్రాబ్ది లో చైనాలో బాని యా మాన్య రా ్య ఆవిర్భావాన్ని గురి చి ఎ మూలాధారాలు తెలియజేస్తున్నాయి? 3 చార్ట్‌లో ్రకీ పూ 3వ శతాబ్ది నాటి చైనా రా ్య వి్తర్ణాన్ని గుర్తి చ డి ్రకీ శ 2వ శతాబ్ది నాటికి చైనా ఆ్రకమి చుకున్న ్రపా తా ను గుర్తి చ డి 4 పాఠాన్నీ చి్రతా నీ మార్గనీ చూ చైనా మహా కుడ్య గురి చి చెప్ప డి 5 ్రపాచీన చైనాలో ఏకీకృత రా ్య ఎ ప్పుడు అవతరి చి ది?

§23 చైనాలో ్రపజల తిరుగుబాట్లు

(మార్గ 3)

్రపాచీన తూర్పు రాజ్యాలో మనుషులు ఎలా బాని య్యారో జ్ఞా క చేసుకో డి (§7 2 §10 4 §15 అను ధ §16 3)

1 రైతు బాని ్థతి హన్ రాజు పా న కా లో ధనికులు మరి త ధనికు య్యారు బాని నూ రైతు నూ దోచుకోవడ మరి త తీ్రవమై ది

ఎక్కడ చూ నా ధనికు భూములే కాగా ేద కి నూదిమొన మో గలిగిన త భూమి కూడా లేదని మ ాలికులు రాశారు చాలామ ది రైత ల ధనికు ను చి భూమిని కౌలుకి తీసుకోవడమో లేక వాళ్ల దగ్ ర రోజుకూలీలుగా పని చెయ్యడమో త్ప గత్య తర లేని ్థతిలో ఉ డేవాళ్ల రైతుల్ని గురి చి క రచయిత యిలా రాశాడ రైతు పొ లో నిచో టప్పుడు అతని మో డె నీటిలో వు టు ది అతని పాదాలు బురదలో వు టాయి అతని జుట్టూ చర్మమూ ఎ డకి మాడిపోయివు టాయి అతని శరీర మిక్కిలి ్రశమ రా డికి బిగిసివు టు ది

రైతుకి అతని ్రశమ ద్వారా భి చే (తీదీ న్నలూ కౌలూ చెల్లి చే దుకు రిపోతు ది రైతులు ప దులూ కుక్కలూ తినే మాదిరి తి డి తినేవాళ గడ్డితో ఆకు తో ద ్బ కో వాళ దుస్తులు తయారయ్యేవి

చైనాలో బానిస ఖ్య గణనీయ గా ెరిగి ది రాజుకి చె దిన గనులో 70 000 మ ది బాని లు పనిచేసేవాళ్ల సంచార జాతు కి వ్యతిరేక గా రిగిన వి యవ తమైన ఒక దాడిను చి చైనా సైనికులు 2 00 000 మ ది బాని ను తోలుకొచ్చారు పన్నులు బాకీలు లేక కౌలు మొత్తాలు చెలి చలేకపోయినవాళ్ల బాని లుగా మార్చబడేవాళ్ల కరువు కా లో రైతులు తమ ్లల్ని బాని లుగా అమ్ముకోవ వచ్చేది ఎ చిన్న తప్పు చే నా న్యాయాధిపతులు నేరస్తుణ్నీ అతని ్లల్నీ బాని త్వ లోకి నెట్టేవాళ్ల బాని య మానులు జైళ్లలోని ఖై దీ ను న తల్లో శుల్ని కొన్నటు కొనేవాళ్ల

బాని ను ొలుసు తో ధి చి చైనా రోడ్లమీద తోలుక పోయేవాళ్ల కొ తమ దిని అడవి తువు లా గా బోనుల్లో ెట్టి రవాణా చేోవాళ్ల వాళ త లు ొరిగి చి ఖుఖా మీద ఒర్తు వాతలు వేో వాళ

బాని య మాను జీవిత గురి చి క్రీ శ 2వ తా లో క చైనా రచ యిత యిలా అన్నాడు వాళకు వే కొ ది బాని లు — ్రలూ ఫురుషులూ — వున్నారు వాళ్ల విలువైన వస్తువు స్నీ ా విశా మైన వనాో ట్టవు

2 బాని యజమాను జీవిత

వాళ్లకు గుర్రాలూ ఆవులూ ొ్రెలూ దులూ యెన్ని వున్నాయ టే కొ డల్లోనూ లోయల్లోనూ యె క్కడా వాటికి కావ న త చ్చక భూమి దొరకదు వాళ్లకు చాలామ ది గాయికులూ గీతకారులూ వున్నారు వాళ్లకు ౖ ద్రాక్ష సారాయి అ తా వాళ తాగలేరు కనుక అది ్రలి పోతు ది వాళకున్న మా మ తా వాళ తినలేరు కనుక ది కుళి క ్ర కొడుతు ది

రైతులూ బాని లూ బాని య మాను ను పేతుక గానే ఆత్మ ద్ధి లేనిాళు యితరు నోటిదగ రి కూడు తినే దికొక్కులు అనేవాళ్ల

బానిసలూ ేదలూ అడవు కూ కొ డ కూ పారిపోయేవాళ్ల అక్కడ దళా లుగా యేర్పడి బాని య మాను మీదా అధికార్లమీదా దాడి చేోవాళ్లు చైనా చారి్రతక ్రగ థాలో యీమాదిరి వర నలు తరచు కని స్తాయి బానిసలు గని అధికారిని చ ో ఆయుధా ని వశ చేసుకున్నారు అధిారు మీద దాడి చేశారు బానిసల్ని ఎత్తుకుపోయారు గిడ్డ గుల్ని ఆయుధా నీ కొ్ల ొట్టారు అధికారు ని చ ో ఆయుధాలు వశ చేసుకున్నారు

3 తమ డకు ై రైతు బాని పోరాట

చైనాలో వరి ి దున్నడ వరి ప టకి ఫుష్క గా నీరు అవ ర కనుక చేను నీటిలో మునిగివు ది (ప్రాచీన చైనీయ ు్రత)

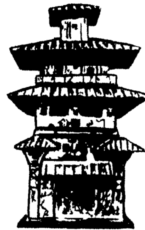
చైనాలో న్నిటిక పె ద్ద తిరుగుబాటు లో క్రీ శ మొదటి శతాబ్దిలో రిగి ది అది యెర్ర కను మ తిరుగుబాటు గా రుకెక్కి ది (ఈ తిరుగుబాటును గురి చిన వివరణ జీలు 107–108 యివ్వ డి ది)

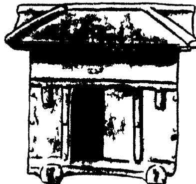
4 ఋవుపచ్చ త పాగా తిరుగుబాటు

క్రీ శ 2వ శతాబ్ది చివరలో చైనాలో మరొక తిరుగుబాటుకు రహ స్య ప్రయత్నాలు జరిగా యి దానికి నాయకులు ముగు రు ఝాన్ సోదరులు రాజును కూలదోయడమనీ సుఖమయ జీవిత నె ల్పుకొమ్మనీ వాళ్ల ప్ర ను ఉద్బోధి చారు గనుల్లోనూ కర్మాగారాల్లోనూ గ్రామాల్లోనూ చైనా అ తటా రహ స్య దళాలు యేర్పాటు చేయబడ్డాయి

క్రీ శ 184లో న్నాహాలు దాదాపు పూర్తి అయాయి కాని వాళ పధకా ను ఒక ద్రోహి బయట ట్టాడు

2 3

1 గని కార్మికుడు (ప్రాచీన చైనీయ విగ్రహ) 2 చైనాలో సమాధులో దొరికిన మట్టితో చేన ఇళ్ల నమూనాలు

ఝ్గాన్ సోదరు అనుచరు లో 1 000 మ దికి ై గా ట్టుకో డ్డారు వార లో నే వాళ్లను చ ేశారు అప్పుడు తిరుగుబాటు వె టనే ప్రార భ కావా ని ముగు రు సోదరులూ ఉత్తరువు యిచ్చారు వాళ్ల వార్తాహారులు అన్ని నగరా కీ రాష్ట్రా కీ యీ ఉత్తరువును చేరవేశారు దేశ లోని మధ్య ప్రా త లో తిరుగుబాటు మెరుపు వేగ తో వ్యా చి ది ఎకకా లో బాని లూ రైతులూ కొన్ని ష మ ది తిరుగుబాటు చేశారు తిరుగ బాటుదారు నగరాలు ట్టుకున్నారు ధనవ తు ఆస్తులు స్వాధీ చేసుకున్నారు జైళ్లలోని ఖైదీ ను విడిచిె ట్టారు బాని ను విముక్తు ను చేశారు వాళ్ల వసుపు చ్ప త పాగాలు ధరి చారు అ దువ న ఆ తిరుగుబాటు సుపు చ్ప త పాగా తిరుగుబాటు గా చరిత్రలో (ద్ధి కెక్కి ది

బాని యజమానులు క ెద్ద ైన్య మకూర్చుకున్నారు ఉద్యోగు ైన్యా కార్ల కొడుకు నూ వాళ్ల విశ్వసనీయమైన ేవకు నూ అ దరినీ మీకరి చారు కొత్తగా నిర్మి చిన దళా కు తామే నాయకత్వ వహి చారు దాదాపు చైనా అ తటా దో డిదారు కీ దో డికి గురయ్యేవారికీ మధ్య భీకరమైన యుద్ధ సాగి ది (వర్ణ చిత్ర 10 చూడ డి)

5 సుపు చ్ప త పాగా ఓటమి

తిరుగుబాటుదార్ల అసాధారణమైన సాహసాన్ని వాళ్ల శత్రువులు కూడా గుర్తి చారు దురదృష వశాత్తూ వాళ్ల సమైక్య కాలేదు ప్రతి తిరుగుబాటు దళమూ తన తకు తాను వ్యవహరి చి ది రా ైన్యా తో పోలిస్తే వాళ్లకు రైన ఆయుధాలూ లేవు అనుభవజ్ఞులైన ేనా నాయకులూ లేరు

రా దళాలు తిరుగుబాటుదార్ల శిబిర మీద హఠాత్తుగా దాడి రి వాళ ను బురదనే లోకీ నదిలోకీ తరిమారు 50 వే మ ది తిరుగుబాటుదారులు వాటిలో మునిగిపోయార రైతులూ బాని లూ మరొక ష మ ది మరో యుద్ధ లో మరణి చారు రా ైన్యాధిపతి వాళ్ల త లు కో ెద గోపుర లాగా పేర్చమని ఉత్తరువు యిచ్చాడు పసుపు చ్ప త పాగా (ధా దళాలు కటొకటే డిపోయాయి ఝ్గాన్ సోదరులు పోరాట లో మరణి చారు ఓడినవాళ్ల పాటు దారుణ గా వు డేది తిరుగుబాటు ట్ల సానుభూతి వున్నట్లు నుమాన గ వాళ్లన దరినీ వి ేతలు చ పారు (్త నూ ్త నూ కూడా వదలిె ట్టలేదు

(ధాన బ ఓడిపోయినప్పటికీ నాయకులు మరణి చినప్పటికీ ఈ తిరుగుబాటు 20 యే డకు ై గా సాగి ది రైతు బాని దళాలు కొత్త కొత్తవి దేశ లో వివిధ ప్రా తా లో తలెత్తేవి రాజ సైన్యాలు ఈ ఉద్యమాన్ని పూర్తిగా అణచివేే టప్పటికి అనేక యుద్ధాలు రిగాయి చా మ ది తిరుగుబాటుదార్లు కిరాతక గా చ వెయ్య డ్డారు

ప్రాచీన చైనాలో (జా తిరుగుబాట్లు ఓడిపోయినప్పటికీ (జలు ద్వేష చే హన్ రా వ శపు అధికారాన్ని అవిడలి జేశాయి మరికొద్ది వత్సరాల్లో చివరి హన్ రాజు చ వెయ్యబడ్డాడు చైనా సామ్రాజ్య అనేక చిన్న రాజ్యాలుగా విచ్ఛిన్నమై ది

యెర్ర కనుబొమలు తిరుగుబాటు

(ప్రాచీన చైనీయ చరిత్రకారుల రచనలనుండి సంగ్రహించబడింది)

తిరుగుబాటుదార్లు తేనెటీగ గు పుల్లాగా కనపడ్డారు ఫా గ్చూ గ్ ధైర్య గ వాడు (వ లు అతనితో కలిశారు ఫా గ్చూ గ్ అతని సహచరులూ తమ కనుబొమ కు యెర్ర ర గు వేసుకున్నారు తమ మిత్రు నూ శత్రువులైన రా సైనికు నూ వేరువరచి గుర్తి చడానికి వీలుగా వాళ్లి పని చేశారు

రాజు 9 మ ది ేనాధిపతు ను ఎయమి చి వాళ్లకు ఫులులు అని ేరు ెట్టాడ వాళ్ల నాయక త్వ కి ద వేనవే ైనికు ను వు చాడు ప్రతి సైనికునికీ 4 000 నాణాలు యిచ్చాడు కాని ై కులు యుద చెయ్య నిరాకరి చారు ఆరుగురు ఫులులు ఓడిపోయి పారిపోయారు ముగు రు ఫులులు మిగిలిన సైన్యా ను సమీకరి చుకొని రా ధాని రక్షణకు పూనుకున్నారు

తిరుగుబాటుదార్లు రా ధానిని అన్ని దిక్కు ను చీ చుట్టుముట్టారు ై ్లలోని ఖైదీ ను విడుద చేసి వాళ కు ఆయుధాలు యివ్వమని రాజు అజ్ఞా చాడు వాళ ను ైనికులుగా ఉ యోగి చా ని రాజు ఉదే శ వాళ నగర దాటిన వె టనే పారిపోయారు

తిరుగుబాటుదార్లు కోట ద్వారా గు డా రా ధానిలో ్ర వేశి చారు నగర లో ఓ టలు చె రేగాయి వీధుల్లో పోరాట సాగి ది రాజు క రస్సు మధ్యలో క దీవిమీద వు్న అ త పుర ోకి పారిపోయాడు

తిరుగుబాటుదార్లు అ త పురాన్ని చుట్టుముట్టి రా రక్షక భటు మీద బాణాలు ్ర యోగి చారు రక్షక భటులు కరొకరే కూలిపోయారు ఇ త ో బాణాలు యిపోయాయి అ ్పడు బాహాబాహీ యుద ప్రార భమై ది తిరుగుాటుదార్లు రాజును ట్టుకొని అతని త ఖ డి చారు

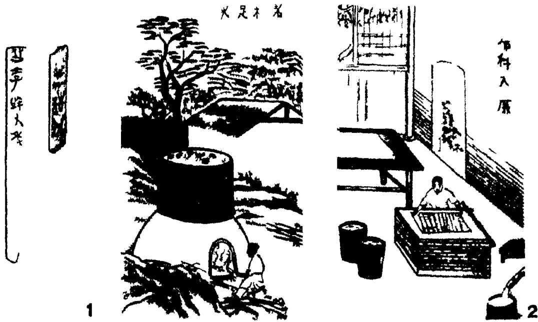
వి య తో య్ర్ర కను ామలు లాభ డలేదు తమ బాధ కన్నిటికీ ్రూరుడై రా ో కారణమని రైతులూ బాని లూ అనుకొన్నారు ధర్మాత్ముడైన రాజు ఫు టే తమ జీవిత యె తో బాగు టు దని వాళ అనుకొన్నారు అ దువ న హా న మీద మరొక రాజును కూర్చోబెట్టడానికి బాని య ఘాను కు వాళ్ల అనుమతి యిచ్చారు

? 1 §23లో మనుషుల్ని బానిసలుగా మార్చే ఎ ద్ధతిని గురి చి మీరు తెలుసుకున్నారు? 2 సుపు చ్చ త పాగా తిరుగుబాటుకి ్ర ధా కారణాలు యేమిటి? ఆ తిరుగుబాటుకి ్ర త్యక్ష ారణ యేమిటి? 3 ఆ తిరుగుబాటు ఓటమికి కారణ యేమిటి? 4 సుపు చ్చ త ాగా తిరుగుబాటు ఎన్నేళ ్రీత రిగి ది? ఆ తిరుగుబాటు ఎ శతా ్ద లో రిగి ది? ఆ శతాబ్ది మొదట్లోనా చివరో నా? చైనాలో ఏకీకృత రా ్య స్థా న సుపుచ్చ త పాగా తిరుగుబాటు రిగి ఎన్నేళ్ల యి ది? 5 ా చిత్రాలూ చూ బాని గా మార్చ డి సుపుచ్చ త పాగా తిరుగుబాటులో పా ాన్న ఒక రైతు జీవిత గురి చి క కధ అ డి

§24 ప్రాచీన చైనా సంస్కృతి

ఈజిప్టు మెసొపొటేమియాల్లో ప్రాచీన కా ో ఎ శా్ర్రయ జ్ఞాన ఎ దుకు తలెత్తి దో జ్ఞా క చేసుకో డి (§12 1 2 3 §17 5)

1 లిఖిత భాష — చైనాలో లిఖిత భాష సుమారు ్రీ పూ 2 000 వత్సరా ్రీత పుట్టి ది క్షరా న్నీ గుర్తులు — హైరోగ్లిఫ్‌లు ప్రతి గుర్తూ క దాన్ని సూచి చేది ఉదాహరణకు 木 గుర్తుకి చెట్టు అని అర్థ రె డు అలా టి 林 గుర్తు కి అడవి అని అర్థ మూడు 森 కి అరణ్య అని అర్థ చైనా లిఖిత భాషలో కొన్ని వే గుర్తులు వున్నాయి

1 వెదురు బద్ద మీద ప్రాచీన చైనీయ లేఖన చైనీయ డితుడు యాత్రకి వెళ్లినప్పుడు డ కొద్దీ అలా టి గ్ర ధా ను తనతో తీసుకెళ్లేవాడు 2 చైనాలో కాగిత తయారీ (ప్రాచీన చిత్ర) ఎడమ పక్కన ఒక కాగితపు గుజ్జు ఉడుకుతో ది కుడి క్కన గొట్టా గు డా కారుతున్న కాగితపు గుజ్జును చి కాగితాలు తయారుచెయ్య డుతున్నాయి ైన చైనీయ హైరోగ్లిఫ్‌లు

చైనా లిఖిత భాషలోని గుర్తులు (హైరోగ్లిఫ్‌లు) నేర్చుకునే దుకు చాలా ఏళ్ల కృషిచెయ్యాలి బీదవాళ్లకు తమ ల్ల కి చదువు చెప్పి చే తాహతు వు డేది కాదు అ దుకే చైనా రైతు ల్ల కి చదువు అ దుబాటులో వు డేది కాదు

ప్రాచీన కా లో చైనావాళ్ల యెముకమీదా ల్చ్కగుడ మీదా వెదురు క మీదా రా ే వాళ్ల సిల్కు ఖరీదు యెక్కువ కనుక చాలా ముఖ్యమైన గ్ర తా కు మాత్రమే సిల్కు వాడేవాళ్ల పుస్తకాలు వెదురు ప క తో కూడి వు డేవి

క్రీ శ మొదటి శతాబ్దిలో చైనావాళ్ల కాగిత ృష్టి చారు అది ట్ట పేలికలు బెరడు వెదుళ్లతో తయారుచేయబడి ది అది వెదురు ప క క టె చాలా చౌక చాలా సౌకర్య విద్యా వ్యా ్తిలో కాగిత కనిపెట్టడానికి బ్రహ్మా డమైన ప్రాముఖ్య వు ది

2 శాస్త్రజ్ఞాన

చైనా ప డితులు అనేక శాస్త్ర రచనలు చేశారు వ్యవసాయానికి బ ధి చిన రచనల్లో ఉపయోగకరమైన మొక్కలు ె చడ లోనూ పశువులు పట్టు పురుగు ె పక లోనూ చైనా రైతు కు వున్న వే వత్సరా అనుభవ వర్ణి ంచబడి ది

గాయాలు మాన్పడానికీ రోగాలు నయ చేయడానికీ ప్రాచీన కా లో చైనా వైద్యు కి చాలా పద్ధతులు తెలుసు ఔషధాల్లో టీ ఒకటి అది రోగి లాన్ని ని బెట్టేది తరువాతి కా లో టీ సాధారణ పానీయ గా వాడుకలోకి వచ్చి ది

విశ్వ నిర్మాణాన్ని వివరి చడానికి ప్రయత్ని చిన చైనా ఖగోళశాస్త్రజ్ఞులు విశ్వాన్ని బ్ర హ్మా డమై న గుడ్డుతో పోల్చారు

భూమి మువు సొన ఆకాశ గుడ్డు ైన వు డే పె కు నక్షత్రాలూ గ్రహాలూ ఆకాశానికి ే లిసై వున అ టుకొని వున్నాయి ఆకాశ నక్షత్రా తోబాటు భూమి చుట్టూ తిరుగుతూవు ది

యాత్రికులు చైనా భౌగోళిక రి ్థితు ను గురి చి వు ్తక తయారుచేశారు దాని ేరు ర్వతాలు ముద్రా ను గురి చిన గ్ర థ చైనా దేశవు ప్రాకృతిక రి ్థితు ను గురి చి ఆ వుస్తక లో ఉ యోగకరమైన మాచార చాలా వు ది అయితే గ్ర థకర్తలు దానిలో అపరిచిత ప్రా తా ని గురి చి అభూత క ్పనలు కూడా యిచ్చారు ఉదాహరణకు అక్క డ మనిషి ముఖాలు పులి శరీరాలు చార చర్మాలు తె ్లని లోకలు కలిగిన భూతాలు ఉన్నాయి

ప్రాచీన చైనీయులు దిక్సూచిని కని ెట్టారు

3 చారిత్రక సమాచార

క్రీ పూ 2వ హ స్రాబ్దిలోనూ 1వ హ స్రాబ్ది మొదట్లోనూ మ చియాన్ అ ే ర్ద చరిత్రకారుడు ఉ డేవాడు అతను అనేక చారిత్రక త్రాలు ేకరి చి అధ్యయన చేశాడు మ చియాన్ చైనాలో అన్ని ప్రా తాలూ పర్య టి చాడు చైనాలో అతి ముఖ్య ఘటనలు రిగిన ్థలాలు ప్రాచీన స్మారక చిహ్నాలు స దర్శి చాడు ఆ చరిత్రకారుడు ఆయా ఘటనల్లో పాలొ న్నవారి కథనా ను సుదూర భూతకా ఘటన ను గురి చిన జాన ద కథ ను విన్నాడు అతను ్వయ గా అనేక ఘటన కు సాక్షి ఆ మూలాధారా ప్రాతిపదికమీద సీమ చియాన్ ఆదికా ను చి తన మరణ ర్య త చైనా చరిత్రను రచి చాడు జీవిత కా మ తా కృషిచే రచి చిన ఆ గ్ర థానికి అతను చారిత్రక సమాచార ని పేరు ెట్టాడు

సీమ చియాన్ ఆ గ్ర థాన్ని మ చిని వ క్రీకరి చకు డా చెడుని మరుగు రచకు డా రచి చాడు రాజా ను గురి చీ ప్రభువు ను గురి చీ త్య తెలి ే దుకు ైత అతను స కోచి చలేదు దానితో రాజా కోపానికి అతను గురయ్యాడు

1 ఉ ్వ గని తవ్వక (ప్రాచీన చైనీయ ఉబ్బెత్తు చిత్ర) 2 రా భవన లో వి దు (ప్రాచీన చై య ఉబ్బెత్తు చిత్ర) కి ద పదాతి అశ్విక రివార తో రా భవనానికి ప్రభువు రాక మధ్య వరున గృహస్థు అతిథు కు స్వాగత చెప్తున్నాడు ైన వినోదకారులు గాయకులు భటులు

ప్రాచీన కా లో చైనా లు నేక గాథలూ పాటలూ నవ లూ చారు విభిన్న వరా కు చె దిన మనుషులు వాటిలో తమ అభిప్రాయా నూ ావోద్వే నూ వ్యక్త చేశారు (ేజీలు 111–112 ోని రచనా ా ను ం డి)

ప్రాచీన చైనాలో భవనాలు అత్యధిక భాగ కొయ్యతో నిర్మి చినవి అ చేత వి ఏ కా దాకా ుగిల్లేదు అయితే నేక రాతి క చు మట్టి గాణీ కళాఖ డాలు భ్యమయాయి వాటిని ట్టి ప్రాచీన చైనీయు ీవిత ఎలా ఌ డేదో వాళ మత విశ్వాసాలు ఏమిటో మన తెలుసుకోవచ్చు

ప్రాచీన క చు రాతి పాత్రలు భిన్న భిన్న రూపా ో ఉ డేవి డ్రాగిన్ను తదితర కా ్పనిక తువులు అ దమై ఆభరణాలు ఫురాణ గాథ ్లోని న్నివేశాలూ ఆ పాత్ర మీద చిత్రి వ డేవి (ేజి 101లోని చిత్ర 2 చూం డి)

హన్ రాజు పా న నాటి అనేక కళాఖ డాలు భ్యమయాయి వాటిలో వివిధ వరా కి చె దిన మనుష జీవిత చిత్రి డి ది మట్టితో చే న శ్రమజీవు ొమ్మలు క ధనికుడి ఇ టి ోద గ డి ా మూనాలు రాతిమీద చెక్క డిన ఉబ్బెత్తు చిత్రాలు రా భవన ో రిగే వి దునూ ఉప్ప గను నూ చిత్రి చాయి శిల్పులు క త్ర ో రాంభవన య మాని డాబుదర్పా తో కూడిన తా గా చే ో కదలిక నూ నౌకర్లు వినయ గా హడావిడిగా అటూ యిటూ తిరగడాన్నీ మరో చిత్ర లో బ డచాకిరితో బాగా అ సిపోయిన బాని నూ ఎ తో నిపుణ గా చిత్రీకరి చారు

ఉప్ప గను ను చిత్రి చే ఉబ్బెత్తు చిత్ర చూ ్తే ప్రాచీన శిల్పుల్లో కొ దరికి బాని ట్ల దయ ఉన్నట్లూ దోపిడిలోని క్రౌర్యాన్నీ అన్యాయాన్నీ వాళ గుర్తి చినట్లూ తెలియవస్తు ది

సమ చియాన్ చారిత్రక సమాచారం నుంచి

ఈ కథన ప్రాచీన చైనీయు మత విశ్వాసా ను గురి చి ఏమి తెలియజేస్తో ది? ఫూజారు పట్ల మ చియాన్ వైఖరి యేమిటి?

ఒక నగర లో ఏటా నదీ దేవత కల్యాణ రిే వారు ఆ న దర్భ గా పెద్దలూ ఫూజారిణులూ మిక్కిలి అ దమైన ఒక అమ్మాయిని వధువుగా ఎ కచేసి నదిలో పడేసేవాళ్ల వాళ్ల నగరవాసు ను చి ెద్ద మొత్త లో కానుకలు కూడా వసూలుచేసుకునేవాళ్ల దానితో నగరవాసులు దివాళాతీే వాళ్ల ఖజానా ని ే న్ను వసూళ్ల తగి పోయేవి ఆ రాష్ట్ర పా కుడికి క గారు కలిగి ది అతను నదీ దేవత కల్యాణానికి వచ్చాడు అతను వధువు కేసి చూసి ఆమె నదీ దేవతకి తగిన త అ ద గా లేదన్నాడు ప్రధాన ఫూజారిణి నదీ దేవత దగ రకి వెళ్లి మరి త అ దమైన అమ్మాయి దొరికేదాకా నిరీక్షి చవ దిగా అర్థి చా న్నాడు ఆ ఫూజారిణిని నదిలో పడెయ్యమని ఆజ్ఞా చాడు ఆమె చాలా ేవు యటకి రాకపోయేసరికి ఆ పా కుడు మిగిలిన ఫూజారిణు ను ఆమెను కలుసుకొని స గతి కనుక్కురావ సి దిగా నదిలోకి పడదోయించాడు తర్వాత ఫూజారిణులు విషయాన్ని నదీ దేవతకి సరిగా వివరి చలేకపోయినట్లున్నారనీ పెద్దలు వెళ్తే బాగు టు దనీ చె్ప వాళ్లని నదిలోకి నెట్టమని ఆజ్ఞాపి చాడు అప్పట్ను చి నదీ దేవత కల్యాణాలు జరిో దుకు యి కెవరూ సాహసి చలేదు

ప్రాచీన చైనీయ రచయితల రచనలనుంచి

ఈ రచనలు చేసినవాళ్ళు ఏ వరా వారి అభిప్రాయా నూ ఆ క్తు నూ వ్యక్త చేశారు?

1 విన డి స్వామి తమరు విత్తమూ లేదు కోయనూ లేదు
మరె దుకు తమరు మూడు కోట్ల మోపులు స గ్రహి చుకున్నారు?
యెద్దులను తమ ఆ త పురానికి యె దుకు తోలుకపోయినట్లు?
ఉత్తముడైనవాడు తాను ప డి చని ప ట యెప్పుడూ తినడు
మరి తమరేమో చేస్తున్న దదే!

2 ఆకాశ (అనగా భగవ తుడు) మనుషు తో తాను స్వయ గా మాట్లాడడు తన భావాలు తెలియ జేయడానికి ఆయన క మనిషికి అధికార యిస్తాడు ఆ మనిషే రాజా రాజుకు ఆకాశ మనస్సులో వున్నద తా తెలుస్తు ది అ దుకనే అతన్ని ఆకాశ పుత్రుడు అ టారు
ఆకాశ పుత్రుడు ఆకాశ ను డి ఉత్తరువులు స్వీకరిస్తాడు ఆకాశ పుత్రునిను డి అతని కి దివాళ్ళ ఉత్త రువులు స్వీకరిస్తారు

3 లోకు దరూ సమానులె దుకు కారు?
ధనికుడు వెక్కన గా మెక్కుతున్నాడు
దరిద్రుడు గ జి మెతుకు కి కటకటలాడుతున్నాడు
ధనికుడి క టె దరిద్రుడు చెడ్డవాడా బానిస మూర్ఖుడా?

1 చైనీయ లి ఎవరి లిపిని పోలివు ది? ఏవిధ గా పోలివు ది? వాటి మధ్య భేదాలు యేమిటి? 2 ప్రాచీన చైనీయులు ఏమేమి కనిపెట్టారు ఏయే ఆవిష్కరణలు చేశారు? 3 మ చియాన్ ఏయే మూలాధారా ప్రాతిపదికమీద తన రచనలు చేశాడు? వ్యక్తిగా చరిత్రకారుడుగా అతని సదు ణాలు యేమిటి? 4 ప్రాచీన కళాఖ డా ఆధార గా ప్రాచీన చైనా చరిత్ర గురి చి మీరేమి గ్రహి చారు?

ప్రాచీన తూర్పు చరిత్రకి సంబంధించి మీ జ్ఞానాన్ని సరిచూసుకోండి

ప్రాచీన తూర్పు అన్నది ఆసియా ఈశాన్య ఆఫ్రికా దేశా కు చె దిన ఉమ్మడి పేరు అక్కడ కొన్ని వే ఏళ్ల క్రితమే రాజ్య వరా లూ అవతరి చాయి

ప్రాచీన తూర్పుకి చె దిన పెద్ద దక్షిణ నదీ మైదానాల్లో వ్యవసాయ వేగ గా అభివృద్ధి చె ది ది	ప్రాచీన కా లో ఏయే నదీ మైదానాల్లో వ్యవసాయ అభివృద్ధి చె దిందో అలాంటి నదుల్లో అయిది టిని పేర్కొని మాప్‌లో చూపి చ డి అక్కడ వ్యవసాయానికి దోహద చేసినది యేమిటి?
అక్కడ క్రీ పూ కొన్ని వే స వత్సరా క్రిత జనాన్ని దోచుకునే అవకాశ ఏర్పడి ది	ఒక మనిషిని వేరొక మనిష దోచుకోవడమ టే యేమిటో వివరించండి వేటగాళ్లలో ఆహార పోగుచేసుకునేవాళ్ల సమా ంలో దోపిడి ఎ దుకు లేదు? ప్రాచీన తూర్పుకి చెందిన వ్యవసాయదారు సమాజంలో దోపిడి ఎ దుకు స భవమై ది?
ఇనుము ఆవిష్కరి పబడట తో గట్టి నే ప్రా తాల్లోని అటవీ ప్రా తాల్లోని నాన్ని సైత దోచుకోవడ సాధ్యమై ది	రాతి కొయ్య రాగి పనిముట్లతో పోలిస్తే ఇనుప పనిముట్లకి వున్న మేళ్లు యేమిటి? మనుషులు ఇనుముతో వస్తువులు తయారుచెయ్యడ ఎప్పుడు నేర్చుకున్నారు?
క మనిషిని వేరొక మనిషి దోచుకోవడ స భవమవడ తో వరా లు రూపొ ద నార భి చాయి	ప్రాచీన తూర్పుకి చె దిన దేశాల్లో విభిన్న వరా పరిస్థితిని వర్ణించండి బానిన పరిస్థితికీ రైతు పరిస్థితికీ మధ్య ఉన్న భేద యేమిటి? మనుషులు బానిసలుగా యెలా మార్చబడేవారు? బానిన యా ాన్య వర ఎలా యేర్పడి ది?
దోపిడిదారు వరా నికీ దోపిడికి గురయ్యే వారి వరా నికీ మధ్య తీవ్ర పోరాట మొదలై ది	ప్రాచీన తూర్పులో పీడిత వరా మిక్కిలి పెద్ద తిరుగుబాట్లు ఎక్కడ ఎప్పుడు ఎలా రిగాయి?
బానిన యజమానులు పీడితు ప్రతిఘట నను బ ప్రయోగ ద్వారా అణచివేశారు ఆ బ ప్రయోగ రాజ్యయ త్ర ద్వారా జరిగి ది	రాజ్యపు మౌలిక క్షణాలు యేమిటి? ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థలో రా ్య ఎ దుకు లేదు? ప్రాచీన తూర్పుకి చె దిన రాజ్యాల్లో మీకు తెలిసినవాటిని మాప్‌మీద గుర్తించ డి భిన్న దేశాల్లో రాజ్యా భిన్న కాలాల్లో ఎ దుకు అవతరించి ది?

బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ ప్రాచీన తూర్పులో క్రీ పూ 3వ–1వ సహస్రా బ్దుల్లో నెలకొల్పబడి ది	బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ మౌలిక క్షణాలు యేమిటి? ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థకీ దానికీ మధ్య తేడాలు ఏమిటి?
బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థలో ప్రాచీన తూర్పుకి చె దిన ప్ర లు ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ న స్కృతు అభివృద్ధికి విశే ష గా దోహద చేశారు	ప్రాచీన తూర్పు దేశా ప్ర లు ఏయే ప టలు ప డించారు తువులను పెంచారు? అక్కడ ఏ చేతివృత్తులు వికసి చాయి? ప్రాచీన తూర్పులో ఏమాదిరి లిపులు రూపొ దాయి? ప్రాచీన తూర్పుకి చె దిన దేశాల్లో ఎలా టి శాస్త్ర జ్ఞాన ఆవిర్భవి చి ది? ఏమేమి కనుగొనబడ్డాయి ఏయే ఆవిష్కరణలు రిగాయి? ప్రాచీన తూర్పు సాహిత్య లో వాస్తు కళలో శిల్ప లో మీకు తెలిసిన కృతులను పేర్కొన డి

ప్రాచీన గ్రీసు

ప్రకరణం ఏడు

పురాతన కాలపు గ్రీసు

§25 ప్రాచీన గ్రీసు ప్రకృతి జనాభా

(మాప్ 4 ెజి 120లోని మాప్)

1 బాల్కన్ ద్వీపకల్ప దక్షిణ యూరోప్‌లో వు ది దాని దక్షిణ భాగ లో వు ది గ్రీస్ అనే పర్వతమయమైన చిన్న దేశ

గ్రీకు పర్వతాలు నిటారుగా వున్న శిఖరా తో చరియ తో కూడివు టాయి పర్వత దరు లో పొదలు విరివిగా వు డేవి గడ్డి అరుదుగా వు డేది పర్వతా మధ్య లోయల్లో సారవ తమైన భూమి వు డేది గ్రీసులో యినుము రాగి వె డి పా రాయి నిక్షేపాలు వున్నాయి

గ్రీసుకు తూర్పున ఏగేయన్ సముద్ర వు ది ఆ తీర చాలా యెగుడు దిగుడులుగా వు టు ది చాలా చోట సముద్ర భూమిలోకి చొరుచుకొని వస్తు ది అ దువల్ల తీర వె డి అనేక అఖాతాలు వున్నాయి వాటిలో అత్యధిక భాగ ఓడ కు మ చి రేవు ను సమకూరుస్తాయి ఆ ముద్ర లో ద డిగా చే లు వు టాయి

ఏగేయన్ సముద్ర ని డా దీవులు వున్నాయి దాదాపు అన్నీ కదానిమీదను డి మరొకటి కని చేట త దగ రగా వున్నాయి

గ్రీసులో భూక పాలు వస్తూవు టాయి స్వల్పకాలిక శీతకా లో తరుచుగా వర్షాలు వస్తాయి కోసారి ప్రచ డమైన తుపానులు వస్తాయి వత్సర లో తక్కిన కా లో యె డ బాగా కాస్తు ది ఆకాశ నిర్మ గా నీ గా వు టు ది వేసవిలో నదులు దాదాపు పూర్తిగా ఎ డిపోతాయి స్నేహితు కి వీడ్కోలు చెప్పేట ప్పుడు గ్రీకులు యిలా అనేవాళ మీ ప్రయాణ సుఖ గా రుగుగాక మ చినీళ్ల మృద్ధిగా భి చుగాక!

2. నైసరి క రి్థతు ను ట్టి గ్రీసును మూడు భాగాలుగా విభజి చవచ్చు దక్షిణ మధ్య ఉత్తర భాగాలు ెలొపొనేసస్ అనబడే దక్షిణ గ్రీసు లోతైన ధుశాఖ చేత తక్కిన భూభాగ ను డి వేరుచేయ డి ది క యిరుకైన భూ ధి దాన్ని గ్రీసుతో కలుపుతు ది మధ్య గ్రీసుకూ ఉత్తర గ్రీసుకూ మధ్య యెత్తైన ర్వత శ్రేణులు వున్నాయి ముద్ర తీర లో మాత్ర పర్వతా కూ సముద్రానికీ మధ్యన క యిరుకైన స దు వు ది దీన్ని థర్మో లే కనుమ అ టారు ప్రాచీన కా లో మధ్య గ్రీసును డి ఉత్తరానికి పోయే దుకు యిదొక్కటే భూమార

ఈ మూడు భాగాల్లో ప్రతి కటీ పర్వత శ్రేణు చేత మళ్లీ చిన్నచిన్న భాగాలుగా విభజి పబడి ది ప్రాచీన కా లో ఒక ప్రా త ను చి మరో ప్రా తానికి సముద్ర మీదనైనా వెళ్లేవాళ్ల లేదా కొ డల్లో యిరుకుదారు వె డైనా వెళ్లేవాళ్లు

గ్రీసులో క దృశ్య (ఫొటో)

3 సుమారొక శతాబ్ద క్రిత గ్రీసు ప్రాచీన చరిత్రను గురించి మనకు తెలి ది చాలా తక్కువ ొ ాపానే ోలోని మైకేనె అనే ప్రాచీన గ్రీకు నగర వు డిన ‌ లో దాదాపు క శతాబ్ద కి దట 19వ శతాబ్ది రె డవ అర్ధభాగ లో మొదలై పురాతత్వ త్రవ్వకా ద్వారా క్రీ పూ 2వ హస్రాబ్ది మధ్యనే ఆ నగర యిక్కడ వు డేదని తేలి ది ఎత్తైన క గుట్టమీద ఆక్రోపొలి ని ఆవిష్కరి చారు దాని చుట్టూ ొద్ద శి తో కట్టబడిన మైన కోటగోడ వు డేది

రా సౌధానికి దగ రలో పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞులు అనేక సమాధు ను ఆవిష్కరి చారు గోరీ లో పూడ్చ డిన మనుష ముఖా బ గారు ్ తిరూపాలు ఉన్నాయి వాటిలో మ చి పనితన గ బ గారు ఆభరణాలూ క చు ఆయుధాలూ చాలా దొరికాయి

మైకేనె త్రవ్వకా అన తర యిలా టివే రా సౌధా కోటగోడ శిధిలాలు గ్రీస్ అ తటా యట డ్డాయి అవి క్రీ పూ 2వ హస్రాబ్ది నాటివి ఒక రా సౌధ లో అక్షరాలు గ మట్టి ప కలు పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞా కు దొరికాయి ఆ రాతి ప క మీది రచనను ప డితులు చదవగలిగారు ఇవి బాని రైతు వాళ్ల పన్ను బకాయి జాబితాలు ొలువు

ఆక్రోపొలిస్ – గ్రీకు భాషలో ఎగువ నగర అని అర్థ

1 మై కేనెయన్ అక్రోపొలిస్ హద్వారాలు 2 మై కేనెలో కనుగొన డిన గారు పాత్ర 3 మాధిలో మృతుని ముఖాన్ని మూ గారు మాస్కు 4 అత్యంత ప్రాచీన మైన గ్రీకు లేఖన వున్న కాల్చిన మట్టి పక

లోకి తీసుకున్న సైనికు వాళ్లకిచ్చిన ఆయుధా ద డయాత్రకి స్నద్ధ చేన క నౌకా దళ వివరాలు కూడా ఆ జాబితాలో వున్నాయి క్రీ పూ 2వ హస్రాబ్ది నాటి దాదాపు అన్ని నగరా శిధిలాల్లోనూ అగ్ని మాదా విధ్వ సా అవశేషాలు కానవచ్చాయి (పురాతత్వ తవ్వకాల్లో భి చిన అవశేషా ఆధార గా క్రీ పూ 2వ హస్రాబ్దిలో ప్రాచీన గ్రీసు సమా నాభా స స్కృతు ను గురి చి నిర్ధారణలు చెయ్య డి)

4 బా కన్ ద్వీపక ప లోని ఉత్తర భాగ లో డోరియన్లు అనే గ్రీకు తెగవారు నివ సి డేవారు వాళ్ల కృతి మై కేనె స త్కృతి క టె తక్కువ స్థాయి కలిగినది

యుద్ధ ప్రియులైన డోరియన్లు క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది అ త లో మధ్య దక్షిణ గ్రీసుపై దాడిచే మై కేనెనీ తదితర నగరా నీ ధ్వ స చేశారు స్థానిక నాభాలో కొ త భాగ డోరియన్లచేత యి డి ది తక్కిన వాళ బా కన్ ద్వీపకల్పాన్ని వదిలిపెట్టి ఏగేయన్ సముద్ర లోని వివిధ దీవు కీ తూర్పు తీరానికీ పారిపోయి త దాచుకున్నారు

డోరియన్ ద డయాత్ర తర్వాత గ్రీకు స స్కృతి బాగా క్షీణి చి ది అనేక శతాబ్దా పాటు అక్కడ రాతి కట్టడాలు కట్టబడలేదు చేతి ని వస్తువులో నాజూకుతన పోయి ది చివరకు లిఖిత భాష కూడా పూర్తిగా వి కృ తమై ది

) 1 § 25లోని 1 2 3 4 విభాగా కు శీర్షికలు ఆలోచి చ డి 2 మాప్ 4లో ప్రాచీన గ్రీసును ప్రకృతి సిద్ధ గా దానిలో ఏర్పడిన మూడు భాగా ను గుర్తి చ డి ఒక భాగానికీ మరో భాగానికీ మధ్య భూ మారా లు చూప డి 3 గ్రీసు ఈజిప్టు ప్రాకృతిక పరిస్థితు మధ్య వున్న తేడాలు యేమిటి?

వాటిలో కనీ నాలుగు తేడా ను ేర్కొన డి ్రాచీన ్రీసులో న అత్య త విజయవ త గా అనుసరిస్తూ వు డిన వృత్తులు యేమైవు డగ వో వివరి చ డి 4 ్రీ ్రా 2వ హ్రాబ్ది అ త లో ్రీసులో ్రాతి క్షీణి చే దుకు గ కారణాలు యేమిటి? ఆ పతనానికి సూచనలు యేమిటి? 5 మాప్‌లు 4 5 ్రీ ్రా 1వ హ్రాబ్ది మొదట్లో ్రీకులు ్థిర డిన ్రా తా ను గుర్తి చ డి

§26 ్రాచీన ్రీకు పురాణ గాథలు

(మ్యా లు 4 5)

పురాణ గాథ అ టే యేమిటో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§13 1) ్రాచీన తూర్పుకి చె దిన పురాణ గాథల్లో మీకు గుర్తున్నవి యేమిటి?

1 పురాణ గాథలు ్రీసు చరి్రతలో వాటి ్రాముఖ్య

్రాచీన ్రీసు చరి్రతను ధ్యయన చేయడానికి పురాణ గాథలు క ఆధార ఈ పురాణ గాథలు వీరు గురి చీ దేవత గురి చీ ఆనాటి ్రీకులు అలి న కథలు అవి క తర ను చి మరో తరానికి ముఖత అ దజేయ్యబడ్డాయి దరిమిలా యీ పురాణ గాథలు ్రగ థస్త చెయ్య డ్డాయి ఈ గాథ లో వర్ణి డిన సాహ కృత్యాలు యెప్పుడూ రగలేదు మానవాతీత శక్తిగ ఆ వీరులు ్ర ఊహాలో పుట్టినవాళ్ల కాని వాటి ద్వారా ్రీకులు ్రకృతిని ఎదిరి చడానికి చే న కృషిని గురి చీ వాళ వృత్తులూ నిముట్లూ ఆచారా ను గురి చీ వాళ్ల దేవత ను గురి చీ వాళ్ల దర్శి చిన దేశా ను గురి చీ మనకు మాచార అ దజేయ డి ది

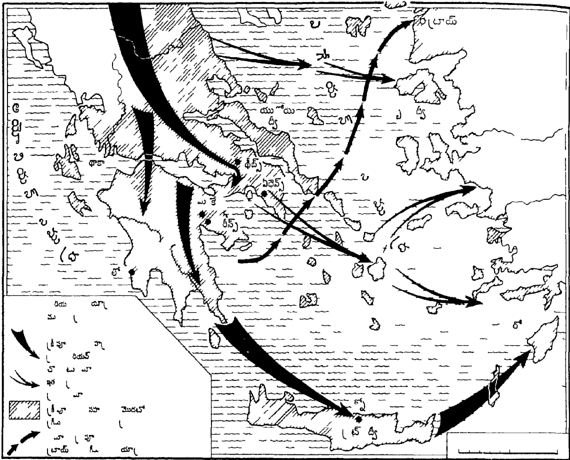
చారి్రతక ఆధార సమాచార గా పురాణ గాథ కి ్రాధాన్య వు ది డోరియన్ ఆ్రకమణ అన తర ్రీకు కు చాలా కా పాటు లి లేన దున యీ గాథ కి ్రత్యేక ్రాధాన్య వు ది

2 హెరాక్లిన్‌ని గురి చిన గాథలు

హెరాక్లిన్ అనే వీరుని ద్భుత కృత్యా ను గురి చిన పురాణ గాథలు చాలా ్ర చార లో వు డేవి

క గాథ క పెద్ద హానికి ధి చి ది ఈ హ ్రవ మీదా శువు మీదా దాడిచేస్తూవు డేది దాని చర్మ క చు మొనగ బాణ కూడా భేది చలేన త మ ద గా వు డేది ఆ హాన్ని ట్టుకొని చ పా నుకొన్న హెరాక్లిన్ క ఓక్ వృక్షాన్ని డగొట్టి దానితో క గద తయారుచేశాడు ఆ గద యిరవై మ ది మనుషులు కూడా యెత్తలేన త రువైనది తను ధైర్య గా హ గుహలో ్ర వేశి చాడు హ అతని మీద పడి ది కే ఒక్క బ మైన దె బ్బతో అతను దాన్ని పడగొట్టి వట్టి చేతు తో దాని గొ తు కాడు హ చర్మాన్ని అతను కవచ గానూ శిర్రస్త్రాణ గానూ ఉపయోగి చాడు

్రబహ్మా డమైన క సర్ప క మడుగులో వు డేది అది హైడ్రా జాతిది దానికి తొమ్మిది తలలూ తళతళ మెరిసే పొలుసులూ వు డేవి అప్పుడప్పుడు అది మడుగులోను డి యటికి వచ్చి పెద్దా ద్ద పశువు మ ద ను దిగమి గేది హెరాక్లిన్ దానితో పోరాడి దాని త లు నరికివేయడానికి ్రయత్ని చాడు కాని ఒక త నరికితే దాని స్థాన లో రె డు

త లు మొలిచేవి అ ్పుడు హెరాకి ్ దాని మెడ ను దివిటీ తో కాల్చమని తన వె టవున్న యువకునితో చెప్పాడు లా కాల్చిన తర్వాత త లు మొ వలేదు హెరాక్లి ్ ఆ మహా ర్యాన్ని చ ేశాడు

ఔగేయ్ ్ అనే రాజుకు ఐదు వే యెద్దులు వు దేవి అతని పశువు శా లో యెవరూ యె ్పుడూ వూడవలేదు వి ేడతో ని డిపోయాయి వాటిని క్క రోజులో శు్భ చేస్తానని హెరాక్లి ్ రాజుతో చెప్పాడు ఔగేయ్ ్ త అతిధు తో కలి వి దు భో న చేస్తూ డగా హెరాకి స్ దగ రలో వున్న రె డు నదు ను అడ్డగి చాడు అవి పార్లి ్రవాహ పేడను వూడ్చివేసి ది

అట్లాస్‌కి చె దిన తోటలో వ డే గారు ఆ ల్ వ డ్లను వెదుకుతూ క రోజు హెరా్ ్ దీర్ఘ ్రయాణ మీద యలుదేరాడు పడమట ్గీసుకు చాలా దూరాన క ము్ద తీరాన వు దేది ఆ తోట నీ వు ఆకాశ భూమిని టో లా కో ్ హ్మె డమైన చా దినీ అని ్గీకులు నమ్మేవాళ్ళ భూమీ ఆకాశ క సము్దవు ఒడ్డు కలుసుకు టా యని వాళ్ల నమ్మక మహాబలుడైన అట్లాస్ భుజా మీద వు ది గనుక ఆ చా దినీ అలా నిలిచివు దని వాళ్ళ అనుకునే వాళ్ళ అట్లాస్ పురాణ ్రసిద్ధమైన వీరుడు అతని ేరుమీదుగానే అట్లా టిక్ మహాసము్దానికి ఆ ేరు వచ్చి ది

అట్లా ్ హెరాక్లిస్ కోస ఆపిల్ వ డ్లు కోస్తూ వు డగా హెరాకిస్ ఆకాశాన్ని తన భుజా మీద ఎత్తుకున్నాడు దాని బరువుకు అతని మోకాళ్ళ భూమిలో ్కు గిపోయాయి అతని యెముకలు పటపటలాడాయి ఒళ్ల తా చెమట ధారలుగా కారి ది

1 హ తో పోరాడుతున్న హెరాకి స్ (ప్రాచీన గ్రీకు విగ్రహ) 2 డేడ ్ ఇకార్ (ప్రాచీన గ్రీకు ఉబ్బెత్తు చిత్ర) డేడ ్ సామాన్య వృత్తి నివాడి దుస్తులో వున్నాడు

పురాణ గాథలో హారాక్లిస్ అద్భుత కృత్యాలు యి కా చాలా వున్నాయి ప్రాచీన గ్రీకు ప్రజలు అతన్ని యె తో మెచ్చుకునేవాళ అతను అ ట లేకు డా శ్రమి చిన వీరుడు డోరియన్లు అతన్ని తమ పూర్వీకుడుగా పరిగణి చేవాళ అతన్ని తలుచుకొని గర్వి చేవాళ్ల

3 ఆరో నాట పురాణ గాథ

న ్ల సముద్ర తీర లోని కాకస్ భూమిని పాలి చే రాజా వద్ద బ గారు ఉన్ని గ పొట్టి చర్మ వు ది ఆ చర్మాన్ని అతను ఒక తోపులో ెట్టాడు నిద్ర యెరుగని మహా సర్ప కటి దానికి కావలి వు డేది

ఆ బ గారు ఉన్ని చర్మాన్ని స గ్రహి చే దుకు గ్రీసు నలు మూ ను చీ ధైర్యవ తులు ఒక చోట మావేశ మయ్యారు అపాయా తో ని డిన దీర్ఘ ప్రయాణానికి పూనుకొన్నారు జే న్ అనే ఒక కులీన యువకుడు వాళ్లకి నాయక త్వ వహి చాడు ఆర్ అనే మహా నిపుణుడైన కార్మికుడు కొయ్యతో ఒక ఓడ నిర్మి చాడు అతన్ని ట్టే దానికి ఆరో అని పేరు వచ్చి ది దాని నావికులే ఆరో నాటు అనగా ఆరో లో ప్రయాణ చే వాళ్ల

ఆరో నాట్లు చాలా రోజులు అజ్ఞాత ముద్ర లో ప్రయాణ చేశారు దారిలో వాళ కదిలే రెడు కొ డ ను మీ చారు వాటి మధ్య యేదైనా ప్రయాణ చేయడానికి ప్రయత్నిస్తే అవి భీకరమైన బ్ద తో సమీ చి దాన్ని నొక్కివేసేవి ఆరో ఆ కొ డ ను డి కొ చె లో త ప్పి చుకు ది దాని చుక్కాని కల్లో చివరది మాత్ర ఆ కొ డ కు తగిలి డిపోయి ది

నేక సాహ కృత్యా తర్వాత ఆ ప్రయాణికులు కాక చేరుకున్నారు తాను అప్పగి చిన ని జే న్ నెరవేరి రాజు వాళ్లకు గారు ఉన్ని యిస్తానన్నాడు ఆ పనిలో జే న్ మృత్యువు వాత డతాడని రాజు నమ్మక రాజు కుమార్తె మెడేయా నే న్‌కి సాయ చెయ్య నిశ్చయి చుకొని అతినికి ఒక లే న యిచ్చి ది జే న్ తన దేహానికి మ త్రి చిన ఆ లేపన పూసుకున్నాడు దానితో అతనికి అద్భుతమైన శక్తి వచ్చి ది అతని కాళ్ల క చు భా త దృఢ గానూ అతని చేతులు పట్టకారు త బ గానూ తయారయాయి క చు గిట్టలూ అగ్ని శ్వా లూ గ రె డు ద్ద యెదు ను అతనిమీదికి వద మని రాజు ఆజ్ఞా చాడు నోరలు వ చుకొని అవి జే న్‌మీదికి వురికాయి కాని అతను వాటి దాడికి ఎమాత్ర చలి చక దృఢ గా ని డ్డాడు రాజా మేరకు జేసన్ వాటిని ట్టుకొని కాడిగట్టి పా దున్ని సర్ప ద తాలు విత్తాడు

ఆ విత్తనా ను చి రాగి కవచాలు శిరస్త్రాణాలు శూలాలు ధరి చిన క సైన్య భూమిను డి ఉద్భవి చి జేసన్ మీద దాడిచే ది జేసన్ ఆ సైనికు మధ్యలోకి క రాయి వి రాడు వాళ్ల తమలో తాము పోటా డుకోనార భి చారు ఈ రి తిని ఉపయోగి చుకొని జేసన్ వాళ న దరినీ తన ఖడ తో హరి చాడు

జే న్ తనకు అప్పగి చి పని నెరవేర్చినప్పటికీ రాజు మోస చేశాడు గారు ఉన్ని చర్మాన్ని తనికి యివ్వడానికి నిరాకరి చాడు రా కుమారి మెడేయా స పదకి కాపలా కాస్తున్న సర్పాన్ని సమ్మోహిత చేసి నిద్రపోయేటట్లు చే ది ఆరో నాట్లు బ గారు ఉన్ని చర్మాన్ని తీసుకొని వె టనే ఓడ యెక్కి యలుదేరారు రాజు తన సైనికు తో వాళ్లను వె డి చాడు ఆరో నాట్లు యె తో కష్ట తో త ప్పి చుకొని క్షేమ గా గ్రీసుకు తిరిగివచ్చారు

డేడలస్ ఇకారస్‌ల గాధ

ఈ పురాణ గాథలో గ్రీకులు వ్యక్త చేసిన మానవ ప్న యేమిటి?

ఉపయోగకరమైన అనేక పనిముట్లను కనిపెట్టిన ఆరితేరిన వాస్తుశిల్పి శిల్పి డేడ న్ క్రీట్ ద్వీ లోని రా సౌధ లో నివ స్తూ దేవాడు డేడ న్ ఆ ద్వీప ను చి వెళ్లిపోయే దుకు రాజు అనుమతి చలేదు అప్పుడు డేడ న్ తనకో తన కొడుకు ఇకారస్‌కోస పక్షి ఈక తోనూ మైన తోనూ రెక్కలు తయారుచేశాడు వాళ్లిద్దరూ ఆ రెక్కలు తగిలి చుకొని ఆకాశ లోకి లేచి క్రీట్ ద్వీప ను చి బయటకి ఎగిరిపోయారు సూర్యు డికి మరీ దగ రగా పోకుసుమా అని తన కొడుకును డేడ న్ హెచ్చరి చాడు మొదట ఇకార్ తన త డ్రి దగ ర గానే ఎగిరాడు కాని తర్వాత ఆకాశ లో బాగా పైకి ఎగిరాడు మ డుటె డకి మైన కరిగిపోయి రెక్కలు ఊడి

ఎగేయన్ సముద్రాన్నీ న సముద్రాన్నీ కలిపే ధి చాలా యిరుకైనది దీన్నిబట్టే కదిలే కొ డ పురాణ గాథ యేర్పడి ఉ టు ది

పోవడ తో ఇకార్ ముద్ర ే కూలిపోయి మునిగిపోయాడు రెక్కల కి వున్న ఈకలు మాత్రమే ముద్రవు అ మీద తేలాయి డేడ ీ ద్వీపానికి చేరుకున్నాడు

? 1 వారా ్ ఆరో నాట్లను గురి చిన పురాణ గాథ ్ బడిన వృత్తులు యేమిటి? 2 ఆ గాథ ్లోని ఏ విషయాలు గ్రీకు ల్లో మానత అవతరణను సూచిస్తాయి? 3 ఆ గాథ కార గ్రీకులు మనిషిలో వేటికి విలువనిచ్చారు? 4 ప్రాచీన గ్రీకు ఊహ కార ఆకాశ ఎలా ఫు టు ది? ఆకా న్ని గురి చిన అలా టి భి ప్రాయాలు మీకు యి తకుము దు క్కడ తట డ్డాయి? 5 హెరాకిన్‌కి ఎ ధి చిన గాథ కి శీర్షికలు ెట్ట డి

§27 హోమర్ రచించిన ''ఇలియడ్,'' ''ఒడిస్సీ'' కావ్యాలు

(మాప్ 4 ే 120 ని మా)

భువు ేప ఎవరో జ్ఞా క చేసుకో డి (§5 4)

1 పురాణ కావ్యా పుట్టుక వివిధ వీరు అద్భుత కృత్యాలమీ అసాధారణ సాహ యాత్ర నూ గురి చి ప్రాచీన గ్రీసు దేశపు కవులు అనేక గేయాలు కల్పి చారు వాటిని వాళ్ళ వి దు సమయాల్లో త త్రీ వాద్యా తోడ్పాటుతో పాడేవాళ్ళ ట్రాయ్ నగర మీద గ్రీకు ద డయాత్రా అక్కడను డి ఆ ైన్యాలు తిరిగి రావడమూ అత్య త న యమైన యితివృత్తాల్లో కటి

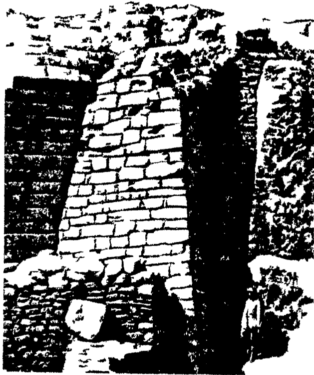
ట్రాయ్ లేక ఇలియన్ ఆసియా మైనర్ తీర లోని క నగర అనేక గ్రీకు తెగలు తమ తెగ నాయకు నాయ కత్వ కి ద ట్రాయ్ ై ద డయాత్రలో పా న్నారు నగర దుర్భేద్యమైనది అది క యెత్తైన కొ డమీద వు ది దాని చుట్టూ రాతి గోడ వు ది గ్రీకులు తమ కొయ్య డవ ను డ్డుకు లాక్కువెళ్లి వాటి చుట్టూ శిబిర గా యేర్పడి పది వత్సరా పాటు ట్రాయ్‌ని ముట్టడి చారు

ఆ పాట మీద ఆధారపడ్డాయి ఇలియడ్ డిస్సీ అనే రె డు ద్ద పురాణ కావ్యాలు ఆనాటిను డి వస్తున్న న శ తి ప్రకార క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో జీవి చిన హోమర్ అనే ప్రసిద్ధ అ ధకవి ఆ పాట ను ేకరి చి వాటికి కావ్య రూప యిచ్చాడు ఆ కావ్యాలు క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో రచి ప డ్డాయి

2 ఇలియడ్ ఇతివృత్త ఈ కావ్యానికి ఇలియన్ నగర ను చి యీ పేరు వచ్చి ది ఈ కావ్య లో ట్రాయ్ నగరపు ముట్టడి పదో స వత్సర లో రిగిన ఘటనలు వర్ణి ప డ్డాయి దీర్ఘ కా పాటు రిగినా ట్రాయ్ ముట్టడి విజయవ త కాకపోవడ తో గ్రీకు సైనికుల్లో ధైర్య సడలి ది గ్రీకు ను ప్రోత్సహి చడానికి తెగ నాయకులు జా భ జరపడానికి ర యి చారు గ్రీకు శిబిరపు మైదాన లో గుమికూడిన న లో క క చె రేగి ది యుద్ధ లో దొరికిన వస్తువు న్నీ తెగ నాయకులే స గ్ర హి చుకున్నారని థెర్సిటిన్ అనే సాధారణ సైనికుడు ధైర్య గా తెగ నాయకు ను ని ది చాడు ్వదేశానికి వెళ్లిపొమ్మని

1

2

1 హోమర్ కవి ప్రాచీన గ్రీకు బస్టు హోమర్ జన్మస్థ తమ నగరమేన టూ ఎడు గ్రీకు నగరాలు వివాదపడ్డాయి 2 తవ్వకాల్లో భించిన ట్రాయ్ ప్రాకార శిథిలాలు

అతను సైనికు ను ఉద్బోధించాడు ఒడిస్సస్ అనే సేనా నాయకుడు అతన్ని క్రూర గా కొట్టి అతని నోరు మూయి చాడు తెగ నాయకులు యె తో కష్ట తో ట్రాయ్ ముట్టడిని కొనసాగి చడానికి సైనికు ను ఒ చారు

మళ్లీ గ్రీకు కూ ట్రాయను కూ దీర్ఘ ఘోర యుద్ధాలు ప్రార భమయ్యాయి దాడిచేసేటప్పుడు గ్రీకులు తెగలమ బట్టి గణాలను ట్టి విడివిడి దళాలుగా యేర్పడేవాళ సాధారణ సైనికులు పదాతి దళాల్లో యుద్ధ చేసేవాళ్ల వాళ్ల నూాలు బట్టలు ధరి చేవాళ్ల ఈటెలూ రాళ్లూ మాత్రమే వాళ్ల ఆయుధాలు నాయకులు రాగి కవచా తో తమ దేహా మ రక్షి చుకొనేవాళ్ల గుర్రాలు లాగే రథాలలో యెక్కేవాళ్ల ఈటె కు తోడు వాళ కు క చు ఖడా లు వు డేవి

ఒక తెగ నాయకుడూ లిషు ఊా వేగరీ అయిన అఖిలెస్ గ్రీకుల్లో కె్ల అత్యుత్తమ యోధుడుగా పేరు పొ దాడు ట్రాయన్లలో కె్ల మిక్కిలి బ వ తుడు అత్య త సాహసికుడు హెక్టర్ ఇలియడ్ కావ్య లో వాళ్లిద్దరి మధ్య రి గిన ద్వ ద్వ యుద్ధ వర్ణి వ డి ది (అను ధ చూడ డి)

ఇలియడ్ యుద్ధ లో దేవత జోక్యాన్ని వర్ణించి ది కొ దరు దేవతలు గ్రీకు కూ మరికొ దరు ట్రాయను కూ తోడ్ప డ్డారు ఉదాహరణకు కమ్మరపని దేవుడు హెఫేస్టస్ అఖిలెస్‌కు కవచ తయారుచేశాడు

3 ట్రాయ్ పతన

ట్రాయన్ యుద్ధ సమా్త యితర గేయా లోనూ గాథ లోనూ వర్ణి వ డి ది హెక్టర్‌తో పోరాట తర్వాత త్వరలో అఖిలెస్ న హరి పబడ్డాడు గ్రీకు గాథ ప్రకార అఖిలెస్ శిశువుగా వున్నప్పుడు దేవత అయిన అతని తల్లి అతన్ని ఒక భూగర్భ నదిలో స్నాన చేయించి ది దాని ఫలిత గా అతని దేహ దుర్భేద్యమయి ది కాని అతని తల్లి అతని మడమ పట్టుకొని స్నాన చేయి చి ది కనుక ఆది మాత్ర మామూలుగా వుండిపోయి ది ఒక విష లిప్త బాణ అఖిలెస్

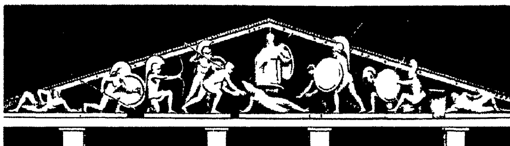
మడమకు గుచ్చుకున్న దున అతను మరణి చాడు దీన్ని ట్టి దుర్బ మైన భాగ అనే అర్థ లో అఖిలెస్ మడమ అనే వానుడి యేర్పడి ది

ట్రాయ్ నగరాన్ని ఆక్రమించుకునే దుకు గ్రీకులు క యుక్తి న్నారు ఒడిస్సస్ చాలా యుక్తిపరుడు ఒక పెద్ద కొయ్య గుర్ర నిర్మి చమని అతను గ్రీకు కు హా చెప్పాడు సైనికు దళ ఒకటి అ దులో దాక్కు ది తక్కినవాళ్ల అర్ధరాత్రి పూట ఓడలెక్కి సమీప లో వున్న ఒక ద్వీపానికి పోయి అక్కడ పా చివున్నారు ట్రాయన్లు ఆ గుర్రాన్ని చూసి కోట గోడలో క త పెట్టి దాని గు డా ఆ కొయ్య గుర్రాన్ని తమ నగర లోకి లాక్కుపోయారు

రాత్రివేళ గ్రీకు సైనికులు గుర్ర లోను డి బయటికి వచ్చి కోట ద్వారాలు తెరిచారు అదే సమయ లో ఓడలెక్కి పోయినవాళ్లు నిశ్శబ్ద గా తిరిగివచ్చి ట్రాయ్ నగర లోకి ప్రవేశి చారు వాళ పురుషు దర్నీ చ పేసి స్త్రీ ను పి్ల ను ఖైదీలుగా పట్టుకున్నారు నగరాన్ని కొల్లగొట్టి అగి పెట్టారు విలువైన కొ్ల సొమ్ముతో గ్రీకులు స్వదేశానికి తిరిగిపోయారు అప్పటిను చి ట్రాయన్ గుర్ర అ టే హానికరమైన కానుక అనే అర్థ రూఢమై ది

<u>4 ఒడి స్సి ఇతివృత్త</u>

ఈ కావ్య డిస్సస్ ట్రాయ్‌ను డి గ్రీసు దేశపు పశ్చిమ తీర దగ రవున్న తన స్వదేశమైన <u>ఇథాకా</u> అనే దీవికి ప్రయాణ చేసేటప్పుడు రిపిన సాహస కృత్యాలను వర్ణిస్తు ది

1

2

1 ట్రాయన్లు చ న పట్రోక్లిస్ శవ కోస పోరాట (క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి శిల్ప) మధ్యలో గ్రీకు ను ఎమర్థి చిన ఏథెనా దేవత ని డివు ది పట్రోక్లిస్ ఆమె పాదాల దగ ర ఉన్నాడు 2 ఒడిస్సస్ సిరెనీలు (గ్రీకు వాజా మీది చిత్ర) గ్రీకు పురాణాల ప్రకార నిర్జన ద్వీపాల్లో నివసి చే నగ స్త్రీలు నగ పతులు అయిన సిరెనీలు తమ పాట ద్వారా నావికులను ఆకర్షించి వారిని మృత్యువుకి కబళ చేసేవాళ్ల ఆ దీవి పక్కగా పయనిస్తున్న ఒడిస్సస్ తన సహచరు ను మైన తో చెవులు మూసుకొమ్మనీ తనను ఓడ తెరచాప కొయ్యకు బ ధి చమనీ ఆజ్ఞా చాడు సిరెనీలు పాడగా విని కూడా ప్రాణాలతో యటపడిన ఏకైక వ్యక్తి డిస్సస్

ఇథాకా సైనికులు ప డ్రె డు ఓడలలో బయలుదేరారు అప్పటికి ట్రాయ్ శిధిలాలు యి కా మ డుతున్నాయి ఉత్తర శీత వాయుదేవుడు తుపాను రేపాడు గ్రీకులు దారి తప్పారు రె డు సార్లు ఒడిస్సస్ అతని అనుచరులూ రాక్షసులు నివసి చే దీవులలో దిగారు రె డవ దీవిలోని పర్వతా త యెత్తు వున్న రాక్షసులు ఓడ మీదికి శి లు విసిరి పదకొ డు ఓడలను ధ్వ స చేసి ఆ ఓడలలోని వాళ్లన దరినీ మృత్యువుపాలు చేశారు ఒక్క ఒడిస్సస్ ఓడ మాత్ర తప్పించు కొని ప్రయాణ సాగి చి సముద్రాన్ని చేరుకు ది ఒడిస్సస్ అనుచరులు జీయస్‌కు ఆగ్రహ తె ప్పి చారు జీయస్ ఉరుము మెరుపుల దేవుడు అతను మిరుమిట్లు గొలిపే మెరుపుతో ఒక పిడుగును ఒడమీద విసిరాడు డిస్సస్ క్కడే తెరచాప కొయ్య తు ట పట్టుకొని సజీవ గా మిగిలాడు సముద్రపు అ లు అతన్ని ఒడ్డుకి చేర్చాయి

పదే ళ్లు ప్రయాణ చేసిన తర్వాత చివరకు డిస్సస్ ఇథాకా చేరాడు అతను మొదట తన బానిస లో కనితో కలిసి జీవి చాడు ఆ బానిస అతని ప దులు కాసేవాడు ఆ బానిస స్వత త్రు కుటు బ లో పుట్టినవాడు కాని చిన్న వ్పడే ఫొనీషియన్ వర్తకులు అతన్ని దొ గిలి చి ఇథాకాలో బానిసగా అమ్మారు ఒడిస్సస్ లేనప్పుడు యితర ప్రభువులు అతని యి టిని ఆక్రమి చుకున్నారు అ చేత డిస్సస్ తన యి టికి బిచ్చగాని దుస్తు లో వచ్చాడు తన భవ తిలోని అవా ఛిత అతిథు ను చ ఒడిస్సస్ తిరిగి ఇథాకాను పాలి చసాగ ఛించాడు

5 గ్రీసు చరిత్ర అధ్యయన లో కావ్యాల ప్రాముఖ్య

హోమర్ కావ్యాలలో యెన్ని అద్భుతమైన ఘటనలు వున్నాయ టే చాలాకాలం పండితులు అవన్నీ కేవ కల్పన అనుకున్నారు ట్రాయ్ అనే నగరమే యెప్పుడూ లేదని కూడా చాలామ ది భావించారు

ఆసియా మైనర్‌లో సముద్రానికి అనతిదూర లో వున్న కొ డమీద 19వ శతాబ్ది ఉత్తరార్థ లో పురాతత్వ త్రవ్వకాలు మొదలుపెట్టారు పది సార్లకి పైగా ఆ స్థ లో జనులు స్థిరనివాసాలు యేర్పరచుకున్నట్లు తెలి ది ప్రతి జనావాసమూ తన ఆనవాళ్ల వదలిపెట్టి పోయి ది ఆనవాళ్ల టే గృహశిధిలాలు మనుషులు పారవేసిన వస్తువులు లేదా జాగ్రత్తగా దాచిపెట్టిన వస్తువులు అవన్నీ మట్టిలో పూడివున్నాయి పెద్ద మ ట స భవించినట్లు ట్రాయ్ శిధిలా లో అస దిగ్ధమైన సాక్ష్య వు ది

ట్రాయ్ నగర నిజ గా వు డేదనీ అది వాస్తవ గా ధ్వంస చేయబడి దనీ త్రవ్వకాలు నిస్స దేహ గా రుజువు చేశాయి క్రీ పూ 1200వ స వత్సర ప్రా త లో గ్రీకులు దాన్ని ముట్టడించారు ప్రాచీన గ్రీసులో ప్రజల ఆచారాలూ వృత్తులూ నివాస గృహాలూ పనిముట్లూ ఆయుధాలూ — వీటిని గురించి హోమర్ సరైన చిత్ర యిచ్చాడు క్రీ పూ 11వ 9వ శతాబ్దు నాటి గ్రీసు చరిత్రను అధ్యయన చేయడ లో హోమర్ కావ్యా ప్రాముఖ్య యెంత వు ద టే ఆ కాలానికి హోమర్ యుగ అని పేరు వచ్చి ది

హోమర్ కావ్యా కి మిక్కిలి గొప్ప సాహిత్య కృతుల్లో స్థాన వు ది అవి సుసంపన్నమైన అల కార సహితమైన భాషలో రచి ప డ్డ గ భీరమైన కవితా ఖ డాలు (ఆ కావ్యా ను చి కొన్ని భాగాలు § 27 28 29 కి అను ధాల్లో యివ్వబడ్డాయి)

ఇలియడ్ నుండి

అఖిలెస్‌కీ హెక్టర్‌కీ జరిగిన యుద్ధం

గ్రీకు కూ ట్రాయన్లకూ యుద్ధ జరిగేటప్పుడు గ్రీకు మ అభిమాని చే ఏథెనా అనే దేవత హెక్టర్ సోదరుని మాదిరి మారువేష ధరి చి ది అఖిలెస్‌ను ద్వ ద్వ యుద్ధానికి సవాలు చేయమనీ తాను సహాయ చేస్తాననీ చెప్పి ఆమె హెక్టర్‌ను ఒప్పి చి ది

మొదట అఖిలెస్ హెక్టర్‌మీద ఈటె విసిరాడు హెక్టర్ వ గి తప్పించుకున్నాడు తరువాత అతను విసిరిన ఈటె అఖిలెస్ డాలుకు తగిలి ది ఆ డాలు హెఫేస్టస్ అనే దేవుడు తయారు చేసి ది అది చాలా గట్టిది అఖిలె స్‌కు దెబ్బే తగల్లేదు అప్పుడు ఏథెనా అఖిలెస్‌కు మరొక ఈటెని అ ది చి ది హెక్టర్ తన సోదరుని పిలిచాడు కాని అతనికి మరొక ఈటె అ దివ్వడానికి అక్కడ యెవరూ లేకపోయారు అ దువలన అతను అఖిలెస్‌మీద ఖడ్గ తో త పడ్డాడు

ఇటు హెక్టర్ చ్రున భారీ ఖడ దూశాడు
గగన లో విహరి చే గరుడపక్షి
బితుకుబితుకుమనే కు దేటిపై దూకినట్లు
శక్తిన తనీ కూడదీసుకు అఖిలెస్‌పై ఉరికాడు
అటు అఖిలెస్ ప్రళయ రుద్రుడయ్యాడు
ప్రచ డ వేగ తో సమర సమాయత్తుడయ్యాడు
వక్షోపరి కవచ అగ్ని దీధితులు బరపగ
సూర్యకా తిలో శిరస్త్రాణ తళతళ లాడగ
రాజ చిహ్న ఉరమున అటు యిటు ఊగగ
గుర్రవుజూలు బ గరు టె డలొ మెరియగ
అగ్నిదేవత వోలె ప్రళయ రుద్రునిభాతి
రయాన దూకెను అఖిలెస్ వీరుడు

అఖిలెస్ హెక్టర్‌ని శూ తో పొడిచాడు అఖిలెస్ తన శత్రువును అవమానించడానికి హెక్టర్ కాళ్లను తన రథానికి కట్టి రథాన్ని వేగ గా తన స్క ధావార లోకి తోలాడు విజయ గర్వితులైన గ్రీకులు పొలికేక తో అభిన దించారు

హెక్టర్ శవంతో అఖిలెస్ (క ప్రాచీన గ్రీకు వాజామీది చిత్ర)

ఒడిస్సీ నుండి సైక్లప్స్ దీవిమీద గ్రీకులు

ఈ కథ ద్వారా గ్రీకు వృత్తులను గురించి మీరు కొత్త విషయాలు ఏ తెలుసుకున్నారు?

ఒడిస్సస్ అతని అనుచరులూ ఒక పెద్ద తుపానులో దారితప్పారు నౌనటి మధ్య ఒక్క కన్ను మాత్రమే వున్న సైక్లప్స్ అనే రాక్షసులు వు డే దీవికి వాళ్ళ చేరారు సైక్లప్స్ వు డే గుహలో ఒడిస్సస్ తన అనుచరు తో సహా ప్రవేశించాడు గుహలో జున్ను రొట్టెలూ పెరుగు పాత్రలూ అనేక వున్నాయి సైక్లప్ గొర్రెలూ మేకలూ పెంచేవాడు

గొర్రె మ ద కాసేటి
ఒ టి క టి రాకాసి
ఒ టరి గుహవాసి
భీతి గొలుపు వదన
పెను కొ డబోలు ఆకార
జీబూత లా టి జుట్టు
వికటాట్ట హాస
సైక్లప్ రాకాసి తిరుగు
దీవికె ల్ల రాజా లాగు
ఎదురులేని జోదు లాగు

సాయ త్ర సైక్లప్ తన మ దను గుహలోకి తోలుకొని వచ్చాడు గుహ ద్వారాన్ని అతను పెద్ద బండతో మూశాడు ఒడిస్సస్‌కీ అతని అమచరు కీ ఆ బ డను కదిలి చేట త బ లేదు రాక్షసుడు గ్రీకు ను చూస్తూనే

యిద్దరిని భక్షి చాడు మరు దిన మరి నలుగురిని తిన్నాడు ఒడిస్సస్ ఆ రాక్షసుడిచేత ద్రాక్షసారాయి తాగించాడు సైక్లప్ నిద్రపోగానే మిగిలిన వాళ్ల అతనికున్న ఒక్క క టిని పదునైన కొట్టెతో పొడిచారు ఉదయ గొర్రె లనూ మేకలనూ బయటికి తోలడానికి గుడ్డి సైక్లప్ గుహ ద్వార తెరిచాడు మ దతోపాటు మనుషులు బయటికి పోకు డా అతను ద్వార దగ్గర కూర్చున్నాడు మూడు పొట్టేళ్లను కటిగా కట్టి వాటి కడుపు కి ద మనిషిని వు చే పద్ధతిని ఒడిస్సస్ సూచి చాడు ఈవిధ గా గ్రీకు దరూ తప్పించుకొని బయటపడి ఓడ యెక్కి పారిపోయారు

1 ఇలియడ్ ఒడిస్సీ కావ్యాలను ఎవరు ఎప్పుడు రచించారు? 2 ఆ కావ్యాల్లోని ఏ ఘట్టాల ద్వారా హోమర్ యుగపు గ్రీసులో గణాలు ఉ డేవని తెలుస్తు ది? గ్రీకు సమాజ లో అసమానత్వ ఉ డేదని మీరు ఎలా చెప్పగ రు? కనీస నాలుగు ఉదాహరణలు యివ్వ డి 3 210వ పేజీలోని కాల్రక్రమ పట్టికలో హోమర్ యుగాన్ని గుర్తి చ డి ఆ యుగ ఎన్ని శతాబ్దా క్రిత ఆరంభమై ది అ తమై ది? 4 హోమర్ కావ్యాల్లో మీకు నచ్చి ది యేమిటి?

§28 క్రీ పూ 11వ–9వ శతాబ్దాల్లో గ్రీకుల వృత్తులు, వర్గాల ఆవిర్భావం

ఆసియా మైనర్ దేశా కు ఇనుము పోత ప్రాముఖ్యాన్ని జ్ఞాపక చేసుకో డి (§16 2)

పురాణ గాథ ద్వారా హోమర్ కావ్యా ద్వారా ప్రాచీన గ్రీకు జీవితం గురించి మీరు చాలా తెలుసుకున్నారు § 28ని అధ్యయన చేసి మీ యీ జ్ఞానానికి అనుబ ధ గా హోమర్ యుగ నాటి గ్రీసు చరిత్రకి స బ ధి చిన నూతన విషయా ను తెలుసుకో డి

1 వ్యవసాయ చేతిపనులు

హోమర్ యుగ లో గ్రీకులు ప్రధాన గా వ్యవసాయంలోనూ పశుపా నలోనూ నిమగ్నులయ్యారు

గ్రీసులోని రాతి నేలల్లో వ్యవసాయ కష్టమైన పనిగా వు డేది మొదట పొ లో రాళ్లన్నీ యేరివేయాలి అనేక చోట్ల భూమి చాలా గట్టిగా వు డేది దాన్ని కొయ్య నాగలితో మూడు నాలుగు సారు దున్నాల్సివచ్చేది అప్పటికీ మళ్లీ తప్పుగో తో కెళ్లగి చాల్సివచ్చేది తరుచుగా ఈ ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమయ్యేవి వర్ష లేక పైర్లు యె డిపోయేవి లేదా అతి వృష్టి వ న కొ డ వాగులు పొ గి పైర్లను వూడ్చివేసేవి గ్రీకులు ప్రధాన గా బార్లీ విత్తేవాళ్ల అది అనావృష్టికి తట్టుకొని త్వరగా పైరు అయ్యేది బార్లీ రొట్టెలు జావయే రైతు ప్రధాన ఆహార గుట్ట మీది యేటవాలు ప్రదేశా లో గోధుమ తక్కువగా నాటేవారు (గ్రీకు కి ఏ మొక్కల తోట పె పక తెలుసు? గ్రీకులు పెంచిన జ తువులేమిటో జ్ఞాపక చేసుకో డి)

రైతులు తమ అవసరా కు కావ సినవి దాదాపు అన్నీ తామే తయారుచేసుకునేవాళ్ల వాళ్ల ముతక బట్టలు ధరి చే

1 గ్రీసులో వ్యవసాయపు పనులు (క్రీ పూ 6వ శతాబ్ది నాటి క గ్రీకు వాజామీది చిత్ర) రోజు కూలీలు పారలతో నాగళ్లతో చే ను దున్నుతున్నారు రోజు కూలీ తాత్కాలిక మైన పని చేసే పేదవాడే గాని స్వతంత్రుడు 2 ధాన్య ద పడ (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్ర)

వాళ్లు మేక గొర్రె వున్నితో చేసిన ముతక క బళ్లమీద పడుకునేవాళ్లు వాళ్ల మట్టితో కు డలూ చర్మ తో తేలిక పాదరక్షలూ చెప్పులూ చేసుకునేవాళ్ల

ఇనుముతో చేసిన వస్తువులు గ్రీసులో క్రీ పూ సుమారు 1000 వ వత్సరా నాడు అవతరి చాయి (గ్రీకు ట్రాయన్ల ఆయుధాలు వేటితో చెయ్య డ్డాయో జ్ఞాపక చేసుకో డి) ట్రాయ్ ముట్టడి కా లో జరిగిన గ్రీకు క్రీడ పోటీల్లో ఒక ఇనప ముక్క ప్రధాన బహుమతుల్లో ఒకటి

ఇనప పనిముట్లు వ్యా చె దడ తో భూమిని సాగుచెయ్యడ ను భతరమై ది వ ట రకాలు పెరిగాయి మానూళ్ల యెక్కువయాయి

2 సముద్రయాన

ఏగేయన్ సముద్ర మీద నౌకా యానానికి పరిస్థితులు అనుకూ గా వు డేవి గ్రీకులు సముద్ర లో చేపలు పట్టే దుకూ హోమర్ యుగ మొదటో నే దీర్ఘ నౌకా యానా కూ వెళ్తూ ండేవారు (గ్రీకులు చేసిన ఏ నౌకా యానా ను గురి చి మీకు తెలుసు?) గ్రీకు కు కొయ్య పడవలు నిర్మి చడ తెలుసు అవి పెద్ద నౌక లాగు డేవి ఆ పడవలలో ఏగేయన్ సముద్ర లో పైత తీరానికి దూర గా పోవడ ప్రమాదకర అ దుకే గ్రీకులు ప్రశా త వాతావరణంలో పగటి పూట మాత్రమే తీర యెప్పుడూ కనుచూపు మేర దాటిపోకు డా తీర వె బడి గాని ఒక దీవిను డి మరొక దీవికి గాని ఆ పడవల్లో ప్రయాణ చేసేవాళ్ల రాత్రికల్లా తమ పడవలను ఒడ్డుకు లాగేసేవాళ్ల

గ్రీసులో దాదాపు ప్రతి మైదాన లోనూ ప్రతి ద్వీప లోనూ క భిన్న తెగ నివసి చేది (తి తెగలో కొన్ని గణాలూ ప్రతి గణ లో కొన్ని కుటు బాలూ వు డేవి

3 హోమర్ యుగపు గ్రీసులో తెగ గణ

భూమి గణానికి సమష్టి అస్తిగా వుండేది ఆ భూమిలో తనకి కేటాయి వ డిన ఖ డాన్ని ప్రతి కుటు బమూ సాగుచేసేది పశువులు మేసే పచ్చిక మైదానాలు సమష్టి ఆస్తిగా వు డేవి

గణ లో యెవరైనా శత్రువుచేతిలో మరణిస్తే అ దరూ కలిసి పగ తీర్చుకునేవాళ్ల యుద్ధ సమయ లో తెగలోని పురుషుల దరూ ప్రజా సభకు హా రయ్యేవాళ్ల

గణ సభ్యులలో సమానత్వ ఉ డేది కాదు కొ తమ ది బీదవాళ్లయి యితరు క్షేత్రాల్లో కూలీలుగా పనిచేసే వాళ్ల లేదా బిచ్చమెత్తుకునేవాళ్ల ఒడిస్సస్ ఇథాకాలో బిచ్చగాని వేష లో కని చినప్పుడు యెవరూ ఆశ్చర్యపడకపోవడ యి దుకొక ఉదాహరణ అనాటికే గ్రీసులో బీదవాళ్లు చాలామ ది ఉండేవారు గణంలోని ప్రభువులు ధనికులయ్యారు

4 కులీను గృహక్షేత్రాలు

నదికో కా వకో దగ్గర్లో వున్న అత్యుత్తమమైన భూములు కులీను కుటు బీ కు కి చె దివు డేవి సాధారణ గా వాళ్ల పొలా ను వాళ్లే సేద్య చేసుకునే వాళ్ల ఉదాహరణకు డిస్సస్ సేద్య చేసేవాడు వ్యడ గ పని చేసేవాడు (ఎడ్లను కట్టడ నాగలితో పా దున్నడ తెలిసిన యితర కులీనులు ఎవరు?) కాని పా పనికి వాళ్లు రోజు కూలీలను కూడా కుదుర్చుకునేవాళ్ల కూలివాళ్లకు కొద్దిగా తిండీ ట్టా యిచ్చేవాళ్ల

ఇనుప పనిముట్లు అవతరణతో అదనపు భూమిని అక్రమి చుకోవడ లాభసాటిగా తయారై ది భూమిని సేద్య చేసే దుకోస రోజు కూలీ ను కుదుర్చుకోవడ తో య మాని కూలివాళ్లకి యివ్వవలసివచ్చేదానికన్న చాలా ఎక్కువ ధాన్య వగైరాలు భ్యమయ్యేవి మిగిలిన ఫ సాయమ తా అతను సొ తంచేసుకునేవాడు ప్రభువు కి గణ సభ్యుల్లో యితరు క టె చాలా ఎక్కువ పశువులు వు డేవి గణానికి చె దిన పచ్చికబీళ్లను క్రమ గా అతను చేజిక్కి చుకునేవాడు

గ్రీకు ప్రభువు కి యుద్ధ ద్వారా కూడా యెక్కువ స పద ఒనగూడేది. వాళ్లకు ఖైదీలూ కొ ్ల సొమ్ములో గ్రభాగమూ భి చేవి (ఈ విషయ లో ఇలియడ్ ఏమి సమాచార యిస్తో ది? గ్రీకు ప్రభువు కి ఇంకేయే పద్ధతుల్లో బానిసలు భ్యమయ్యేవాళ్ల?) కులీనులు బానిస తో పనిచేయించుకునేవాళ్లు బానిసలు బట్టలు నేసేవాళ్ల తోటలు పె చేవాళ్ల పశువులను మేపేవాళ్లు వంట చేసేవాళ్ల

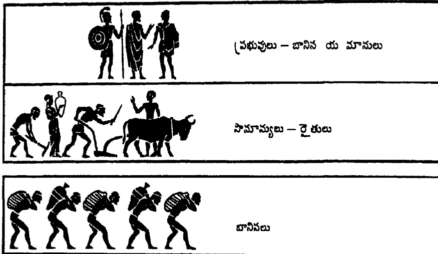
బానిసలూ కూలివాళ్లూ వున్న దువ న గణ నాయకు కూ వాళ్ల కుటు బాలకూ యెప్పుడూ పుష్క గా ఆహారమూ ద్రాక్ష సారా బట్టలూ చెప్పులూ వుండేవి రాగి కంచు వస్తువులూ ఆ దమైన వస్త్రాలూ బ గారు ఆభరణాలూ మార్పిడి ద్వారా తెచ్చుకోడానికి మిగులు పశు స పద కూడా కొ త వు డేది ఈ వస్తువులు ప్రియ గా ఉ డేవి ఉదాహరణకి అన్న వ డుకునే ఒక్క రాగి కు పటికి 12 ఎడ్లను చెల్లించాల్సివచ్చేది

5 కులీను అధికార

గణ నాయకులూ పెద్దలూ తమ స పదనీ గణ సభ్యులమీద తమ అధికారాన్నీ కాపాడుకునే దుకు తరచు ప్రయోగానికి పూనుకోవ సివచ్చేది (గణ నాయకుడు సామాన్య సైనికుణ్ణి ఎలా నోరుమూయించాడు?) ప్రజా సభ సమావేశాలు అరుదైనాయి ఉదాహరణకు ఇథాకాలో 20 స వత్సరా కా లో ఒక సమావేశ మాత్రమే జరిగి ది తెగ వ్యవహారా స్నీ తెగ నాయకుని నాయకత్వ కి ద పెద్ద సభ చూసేది గణ నాయకులూ పెద్దలూ తమ ఐశ్వర్యా నే గాక గణాలమీద తమకు గ విశిష్టమైన అధికారా ను కూడా తమ కొడుకు కూ వారసు కూ యిచ్చిపోయేవాళ్ల తమ గణంలోని సాధా

రణ సభ్యు క టె యి కా ఉన్నతమైన స్థాన పొ దడానికి వాళ్ల తాము దేవత న తతివాళ మని చెప్పుకొనేవాళ్ల (ఇలియడ్ కావ్య లో యే వీరుడు దేవతా పుత్రుడుగా వర్ణి పబడ్డాడు?)

హోమర్ యుగంలో ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థను డి బానిస యా మాన్య వ్యవస్థకు క్రమ గా పరివర్తన చె దే దశలో ప్రవేశించి ది గ్రీసు

క్రీ పూ 11–9 శతాబ్దాల్లో గ్రీసులో వరా ల ఆవిర్భావ

ఇలియడ్ లో అఖిలెస్ డాలు వర్ణననుంచి

ఇలియడ్ కావ్య లో డాలు రాజసౌధా వర్ణననుబట్టి గణ నాయకుడి క్షేత్ర గురి చి మనకి ఏమి తెలుస్తో ది? కులీనులు తమ న పదకి మూ ఏమని చెప్తారు?

నిలువెత్తెదిగిన చే లొ
బ గరు క కులు గాలికి
త లూపుతున్నాయి
కొడవళ్ల చేబూని కోత కూలీలు
నడుమెత్తుకు డా వంట కోస్తున్నారు
ఊచకొడవళ్ల చేబూని కొ దరు
త్తె న పచ్చికను కోసివేస్తున్నారు
కూలీలు పచ్చికను కుప్పలెడుతున్నారు
లేత పిల్లలు పరిగ పరక నేరి
కి ద మీదా పడుతు మోసుకెళ్తున్నారు

ఉలుకు పలుకూ లేక కూర్చున్న భూస్వామి
కుప్ప జూసి కనురెప్ప వ్వలిస్తున్నాడు
ఇటు దట్టమైన చెట్టు నీడన దొరకి
విందుభో నమ్ము వడ్డిస్తువున్నారు
అటు మోరలెత్తిన ఎడ్లు బోరలెత్తుకు చూస్తు
పచ్చిక బీళ్ల దిశ వరుగుదీమ్తున్నాయి

ఒడిస్సీ లో రాజభవనపు వర్ణననుంచి

క క లాడే భవన
బి బిలలాడే దాసీ న
తిరగలి తిప్పుతు కొందరు
ధాన్య ద పుతు కొందరు
రాట్న తిప్పుతు కొ దరు
సేవలు చేస్తూ అ దరు
భవన చుట్టూ విశా ఉపవన
వన చుట్టూ ఎత్తగు ప్రాకార
బారుల్లో మేలి జాతి ద్రాక్షలు
పూ మొక్కలు ఫ వృక్షాలు
సతత హరిత వనౌషధులు
తోటలో అటుయిటు జలయ త్రాలు
నయనాన దకరమగు ఈ వన
దేవతలే నాటిరా యేమో!

1 ప్రాచీన గ్రీకు ప్రజల వృత్తులను గురి చి మీకేమి తెలుసు? 2 హోమర్ యుగానికి చె దిన కులీనుల జీవిత గురి చి వివరించ డి పౌరాణిక గాథ ను చీ కావ్యాలను చీ యి దుకు ఉదాహరణలు యివ్వ డి
3 హోమర్ యుగ లో సమా లో ఏయే వరా లు అవతరి చాయి? వరా లు ఎ దుకు తలెత్తాయి?
4 ఈకి ది పట్టికను పూరి చ డి

హోమర్ యుగ లో ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థకి చె దిన ఏయే అ శాలు గ్రీకుల్లో మిగిలివున్నాయి	హోమర్ యుగ లో గ్రీకుల్లో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ ఆవిర్భావాన్ని గురి చి తెలిపే అ శాలు యేమిటి?

§29 ప్రాచీన గ్రీకుల మతం

(మార్ 4)

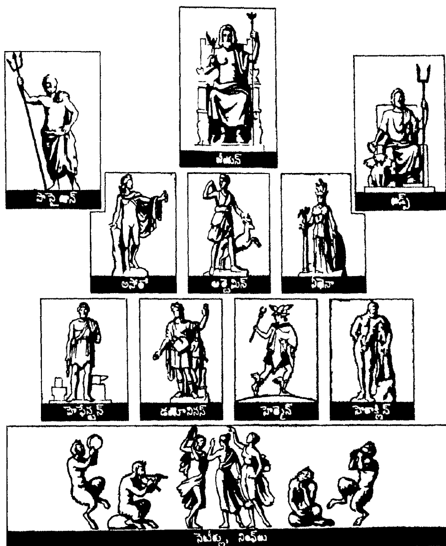
ఆదిమ ప్ర ల్లో మత ఎలా తలెత్తి దో జ్ఞా క చేసుకో డి (§3 2 3) ప్రాచీన ఈ జి ్షయను ఎ దేవు ళ్లను పూజి చారు (§11)?

1 ప్రకృతి శక్తు ఆరాధన ప్రాచీన యుగ లో యితర దేశా ప్ర దరి లాగే గ్రీకులు ప్రకృతిని చూ భయ డేవాళ్ల ప్రకృతి వాళ్లకు అర్థ కాలేదు ప్రకృతిని దేవుళ్లు దేవతలు పాలిస్తున్నారని వాళ్ల విశ్వ చేవాళ్ల దేవతలు మనుషు లాగే వు టారనీ అయితే మరణ లే వాళ్లనీ మహా శక్తి ్ తు నీ గ్రీకు ఊహ

1 అపోలో దేవుడి విగ్రహ (క్రీ పూ 4వ శతాబ్ది) 2 ఏథెనా దేవత విగ్రహ (క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది) ఏథెనా కుడి చేతిలో వి య దేవత విగ్రహ వు ది ఆమె ఎడమ చెయ్యి క ెద్ద గు ్రడటి డాలుమీద వు ది 3 గ్రీకు దేవుళ్లు దేవతలు జీయస్ పొసైడాన్ ఐడ్సలు ప్ర ప చాన్ని తమ మధ్య ప చుకున్నారు జీయస్ ఆకాశాన్నీ భూమినీ తీసుకున్నాడు పొసైడాన్‌కి సముద్ర వచ్చి ది ఐడ్స్‌కి పాతాళ వచ్చి ది మూడు శిరస్సులు కలిగిన సెర్బిరస్ అనే కుక్క ఐడ్స పాదా దగ్గర వు ది హెరాక్లిస్ హపు చర్మ తో అ కరి పబడిన గదమీద అనుకున్నాడు హెరాక్లిస్ సాహస కృత్యా తర్వాత విశ్రమిస్తున్నాడు

ఉదాహరణకు మహా బ వ తుడైన జీయస్ మెరుపు నే బ గారు బాణా తో మనుషు ను కొట్టగ డని వాళ్ల నమ్మేవాళ జీయస్ మేఘా ను పొగుచే వరా లు కురి స్తాడనీ అనావృష్టి తెచ్చేది కూడా అతనేననీ అనుకునేవాళ్ల

గ్రీకులు జీయస్‌కు యె తగా భయ డేవాళ్లో భూక పా కారకుడు పొసైడాన్ అనే ముద్ర దేవునికి కూడా అ తగా భయపడేవాళ్ల పొసైడాన్ తన త్రిశూ తో తుపాను ృష్ట చి ఓడలు ము చగ డని నమ్మేవాళ్ల

తెల్ల గుర్రాలు పూన్చిన గారు రథ మీద యెక్కి సూర్య దేవుడు ఆకాశ మీదికి వచ్చినప్పుడు పగలు వస్తు దని గ్రీకు భావన

వన దేవత ను సెటీర్‌లు అనేవాళ్ల సెటీర్‌లు మామూలు మనుషులే కాని వాళ్లకి మేక కాళ్లూ దేహ మీద బొచ్చూ వు టాయి సె యేళ్ల దేవతలు అ దమైన కన్యలు వాళ్లని నింఫ్‌లు అ టే వధువులు అనేవాళ్ల

2 ఆర్థిక వ్యవహారాలనూ కళలనూ సంరక్షించే దేవతలు

ఆర్థిక వ్యవహారాల్లో ప్రతి రంగానికీ — వ్యవసాయం పశుపాలన వేట నేత మొదలైన ప్రతిదానికీ — ఒక దేవుడో దేవతో సంరక్షణ చేయడానికి వున్నాడని భావించబడింది.

డయోనిసస్ ద్రాక్ష సారాయి దేవుడు. సంవత్సరానికి రెండు సార్లు — వసంతంలో ద్రాక్ష తోటల్లో పని ప్రారంభించేముందూ మళ్ళీ డిసెంబర్‌లో కొత్త ద్రాక్ష సారాయి తయారైనప్పుడూ — ఆ దేవుని గౌరవార్థం గ్రీకులు పండుగలు చేసుకునేవాళ్ళు.

గ్రీకులు లోహాలను వాడడం నేర్చుకున్నప్పుడు లోహకారులను సంరక్షించే దేవుడైన హెఫేస్టస్‌ను గురించి కథ పురాణ గాథ అల్లారు. పాతాళంలోని కార్ఖానాలో అతను పనిచేస్తుంటాడనీ మంటలూ పొగా వెళ్ళగక్కే అగ్ని పర్వతాలు హెఫేస్టస్ కార్ఖానా పొగగొట్టాలనీ అనుకునేవాళ్ళు. హెఫేస్టస్ సామాన్యమైన చేతిపనివాడి దుస్తులు ధరించేవాడు. అతని చేతులూ ముఖమూ యెప్పుడూ మసి నిండుకొని వుంటాయని వాళ్ళు ఊహించేవాళ్ళు.

వర్తక అభివృద్ధి చెందడంతో దానికి కూడా సంరక్షక దేవుడు ఏర్పడ్డాడు. అతనే వాణిజ్య దేవత హెర్మెస్. తను జీయస్‌కి వార్తాహరుడుగా కూడా పనిచేస్తూ ఒక నగరం నుంచి మరో నగరానికి ఎగిరివెళ్తుండేవాడు. అందుకనే హెర్మెస్ పాదరక్షకు రెక్కలున్నవాడుగా తరచు చిత్రింపబడేవాడు.

అపోలో అనే అందమైన యువకుడు లలిత కళల దేవుడు. అతని వెంట యెప్పుడూ నృత్యం సంగీతం కవిత్వం చరిత్ర కళాధిదేవతలు (మ్యూజెస్) వుంటారు.

3 గ్రీకుల్లో ఆనాటి అసమానతను ప్రతిబింబించిన మతం

శక్తిపరులైన జీయస్ అపోలో తదితర ముఖ్య దేవతలు గ్రీసులోని అత్యంత ఉన్నత పర్వతమైన ఒలింపస్‌మీద వున్నారని గ్రీకుల నమ్మకం. ఈ దేవతలను ఒలింపియన్ దేవతలు అనేవాళ్ళు.

గ్రీకులు ఒలింపియన్ దేవతల జీవితాన్ని కులీనుల జీవితంతో పోల్చేవాళ్ళు. దేవతలు భవనాల్లో నివసిస్తారనీ మనోహరమైన దుస్తులు ధరిస్తారనీ యెన్నో విందులు చేసుకుంటారనీ వాళ్ళు ఊహించేవాళ్ళు. కులీనులు తెగలను పరిపాలిస్తారు. ఒలింపియన్ దేవతలు జీయస్ అధినాయకత్వం కింద యిటు మానవులనూ అటు ప్రకృతినీ పరిపాలిస్తారు. కులీనులకి వున్నట్లే దేవతలకు కూడా క్రౌర్యమూ ఆశా పగా వుంటాయని — గ్రీకులు నమ్మేవాళ్ళు.

గ్రీకుల ఊహ ప్రకారం మొత్తం ప్రజల జీవిత వ్యవస్థనంతటినీ దేవతలు నిర్ణయిస్తారు. దేవతలు కొందరిని కులీనులుగా ధనికులుగా చేస్తారు. మరి కొందరిని బీదలుగా యింకా కొందరిని బానిసలుగా చేస్తారు. కనుక ఆనాటి వ్యవస్థమీద తిరుగుబాటు చేసేవాళ్ళకు దేవతల ఆగ్రహమూ కఠినమైన శిక్షా తప్ప మరేమీ లభించదు.

4 ప్రొమీథియస్‌ని గురించిన పురాణ గాథ

దేవతలు అగ్నిని మనుషులకు తెలియకుండా దాచిపెట్టారు. మనుషులు ప్రకృతి యెదుట అసహాయులుగా వుండానీ మృత్యువుకు బలికావానీ వాళ్ళ కోరిక. ప్రొమీథియస్ అనే ఉదాత్త వీరుడు హెఫేస్టస్‌నుండి అగ్నిని దొంగిలించి మానవులకిచ్చి అపాయం నుండి వాళ్ళను రక్షించాడు.

ఆగ్రహావేశంతో జీయస్ కాకసస్‌లోని ఒక పర్వతానికి ప్రొమీథియస్‌ను గొలుసుతో బంధించమని హెఫేస్టస్‌కు ఉత్తరువు యిచ్చాడు. ప్రొమీథియస్ కాలేయాన్ని పొడుచుకు తినడానికి రోజూ జీయస్ ఒక గ్రద్దను పంపేవాడు. అభిమానమూ ధైర్యమూ గల ప్రొమీథియస్ దుర్భరమైన బాధలో కూడా జీయస్‌తో రాజీపడకుండా నిబ్బరంగా ఉండిపోయాడు. ప్రజా సౌఖ్యం కొరకు దుష్ట అధర్మ దేవతతో పోరాడిన వీరునిగా ప్రొమీథియస్‌ను వాళ్ళు ఆరాధించేవాళ్ళు.

ఇతర దేశా ప్రజ లాగే ప్రాచీన గ్రీకులు భయ కరమైన అజ్ఞాత ప్రకృతి శక్తు కు భయపడి మతాన్ని ఆశ్రయి చారు సమాజ లో కొత్త వృత్తులు అసమానత త యెత్తడ గ్రీకు మత విశ్వాసాలలో ప్రతిఫలించాయి

ఒడిస్సస్ తన చివరి నౌక
ఎలా నాశనమైందో చెప్పిన కథ

నౌక ఎలా నాశనమై దో డిస్సస్ యిలా వర్ణిస్తాడు

పట్టనడి స ద్రాన పీటిని చీల్చుకొంటూ
వడివడిగా పోతో ది మా ఓడ
ఇ తలో — సముద్ర కల్లోలితమై ది
పెనుగాలి రేగి ది ఉరుము ఉరిమి ది
జీయస్ దేవుడి పగ సెగలు కక్కి ది
కా మేఘ ఆకాశాన్ని కప్పివేసి ది
సముద్ర వర్ణ న్లని నలుపు తిరిగి ది
ఎటుచూచిన ప్రళయార్భటి
తట్ ్లత దీధితి
ఆవర్త లో చిక్కిన ఓడ
గిరగిర తిరిగి ది
ఒక్కుమ్మడి నీళ్లలోకి
న విసరివెయ్య డ్డారు
ఆ తలోనె ఓడ ఐపు లేకపోయి ది

ఇలియడ్ నుంచి
అఖిలెస్ మిత్రుడు ప్రటోక్లిస్ దహన సంస్కారం

ఎటుచూసిన నూరడుగు
శవ వేదిక నిర్మి చిరి
వేదికపై నేమో శవము చిరి రీవిగ
పిక్కబలిసిన గొర్రెలూ
క్రరిర గు ఎద్దులూ

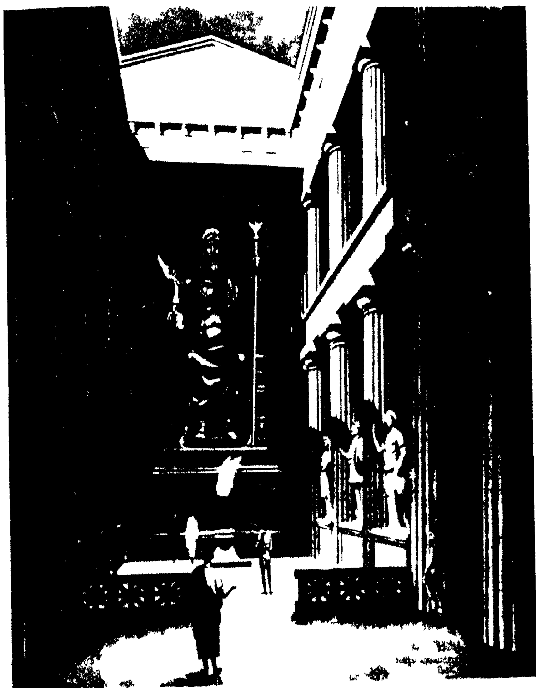
క్కా వేటున తెగనరికిరి
వాటి కొవ్వుతోడ అఖిలో
భ్రాతా ప్రై మిత్రుడి హోనికి
శవ చుట్టు తొర్చె కళే రా ను
తేనె సుగ ధ తైలా కూజాలు
వేలాడదీశాడు శవవేదికకి
జాతి గుర్రాలు నాలుగు
నెట్ట డ్డాయి చితి కి
తొమ్మిది యి టికుక్కల్లో రె డు
య మాని సేవకై దూకాయి చితి సేన
ఘోరాతి ఘోరమ్ము చిట్టచివరి లి
ట్రాయన్ ఖై దీలు డ్రె డుమ ది
నెట్ట డ్డారు చితిలోకి ఘోరాతి ఘోర గ

డెమెటర్ పెర్సిఫోనెల కథ

ఈ పౌరాణిక గాథలో ఎ ప్రాకృతిక విషయాలు ప్రతిబి బి డ్డాయి?

స తాన దేవత డెమెటర్ సు దర పుత్రిక పెర్సిఫోనె చ్చిక మైదాన లో నడుస్తో ది అ తలో స్మా త్తుగా భూమిని చీల్చుకొని పాతాళ దేవుడు ఐడ్స్ తన న గుర్రా రథ మీద బయటకి వచ్చాడు అతను ర్సి ఫోనెని అపహరి చి మృతాత్మలు నివ చే తన లోకానికి తీసుకుపోయాడు డెమెటర్ తన కూతుర్ని గురి చి బె గొట్టుకు ది పువ్వులు వాడిపోయాయి చెట్లను చి ఆకులు రాలిపోయాయి బార్లీ గాని ద్రాక్ష గాని మొ కెత్తలేదు భూలోక లో ఆకలి చె రేగి ది జీయస్ అ ప్పుడు పెర్సిఫోనెని ఎటా కొన్ని నె పాటు ఆమె తలి దగ రకి ప పమని ఐడ్స్‌ని ఆజ్ఞా చాడు పెర్సిఫోనె భూమిమీదకి వచ్చిన ప్పుడు డెమెటర్ ఆన దానికి వధి వు డదు తిరిగి వస త మొద వుతు ది పెర్సిఫోనె పాతాళానికి తిరిగి వెళ్లినప్పుడు ఆమె తల్లి విషాద లో మును గుతు ది ఆకురాలు కా మొద వుతు ది

1 గ్రీకు మత లో ప్రకృతి ఎలా ప్రతిబి బితమై ది? గ్రీకు ఈజి ప్షియన్ల బాబిలోనియన్ల మత విశ్వాసాల్లో ప్రతిబి బి చే ప్రాకృతిక ఘటన ను తు నాత్మక గా పరిశీలి చ డి వాటిలో పోలికలు యేమిటి? తేడాలు యేమిటి? 2 గ్రీకు వృత్తులు వాళ్ల మత లో ఎలా ప్రతిబి బి చాయి? 3 గ్రీకు మా లో అసమానత అవతరణ వాళ్ల మత లో ఎలా ప్రతిబి బి చి ది? 4 ఇ ప్పటివరకు చదివిన విషయా ప్రాతి పదికమీద ప్రాచీన కా లో మత విశ్వాసా కు కారణభూతమైన సాధారణ అ శాలేమిటో నిర్ధరి చ డి 5 గ్రీసులో మత ప్రభువు పెత్తనాన్ని ఎలా కట్టుదిట్ట చే ది? ప్రాచీన ప్రప చపు వివిధ దేశాల్లో మత ఎలా టి పాత్ర వహి చి ది?

లి యాలోని జీయస్ దేవాలయపు అ తర్భాగ (పునరుద్ధరణ) జీయస్ హా న మీద కూర్చున్నాడు అతని క చేతిలో రా ద డ మరో చేతిలో వి య దేవత ొమ్మ వున్నాయి ఈ దేవాలయ క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో నిర్మి ప డి ది ఫిడియస్ చెక్కిన యీ దారు శి ్ప ద త తో తావడ చెయ్యబడి ది ప్రాచీన కా లో ప్రప చపు ఎడు వి తల్లో యిది కటిగా పరిగణి ప డేది లి యా గురి చి మీరు తర్వాత చదువుతారు

ప్రకరణం ఎనిమిది

గ్రీసులో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ స్థాపన, క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో గ్రీకు నగర రాజ్యాల అవతరణ

§§30–31 ఏథెన్స్‌లో బానిస యాజమాన్య రాజ్యం ఏర్పడటం

(మాప్ 4)

క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దాల్లో ప్రభువర్గ పాలన కింద ఏథెన్స్

గ్రీసులో భౌగోళిక పరిస్థితు కి అనువుగా వృద్ధి చె దిన మానవ వృత్తు ను జ్ఞాపక చేసుకో డి (§25 1)

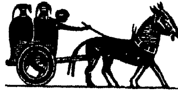
1 హోమర్ యుగాంత తో అట్టికా మధ్య గ్రీసులోని ఆగ్నేయ భాగంలో ఒక పెద్ద ద్వీపకల్ప సముద్ర లోకి పొడుచుకొని వచ్చి ది ఈ ద్వీపకల్పమే అట్టికా అనే జిల్లా అట్టికా నాభాలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు వ్యవసాయానికి అనుకూ మైన మైదానాల్లో నివసించేవాళ్ల వాళ్ల పర్వతాల్లో మేకల్నీ గొర్రెల్నీ మేపుకునేవాళ్లు

అట్టికాలోని పశ్చిమ భాగంలో విస్తృతమైన మైదాన వు ది ఆ మైదాన మధ్య యెత్తైన కొ డలు వున్నాయి ఆ కొ డ మీద క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్దిలో ఏథెన్స్ అనే నగర నిర్మి ప డి ది దాని చుట్టూ రాతి గోడ కట్ట డి ది ఇలా టి నగరాన్ని గ్రీకులు ఆక్రోపొలిస్ (యెత్తున వున్న దుర) అనేవాళ్ల ఏథెన్స్ వాసు యిళ్లు కొ డచరి య మీద ఉ డేవి శత్రువులు దాడిచేసినప్పుడు ఆ పరిసరా లోని ప్ర లు దుర్భేద్యమైన ఆ కోట గోడ వెనుక దాక్కునే వాళ్లు

మధ్య గ్రీసుమీద డోరియన్ ద డయాత్ర రిగినప్పుడు ఏథెనియన్లు దాడు వన్నిటినీ ప్రతిఘటించి తమ స్వాత త్ర్య నిలుపుకున్నారు హోమర్ యుగ లో ఏథెనియన్ ప్రభువులు అట్టికా ప్రజ దరిమీదా పెత్తన న పొది చుకు న్నారు అట్టికా వాసు దరూ రాజధాని ఏథెన్స్ పేరు మీదుగా ఏథెనియన్లు అని పి వబడేవాళ్లు

1

2

3

4

1 ఆలివ్ ప ట కోత (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్ర) 2 రె డు పక్కలా హా డిల్సు వున్న పెద్ద కూజా వ టి గూనల్లో ఆలివ్ నూనె రవాణా (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్ర) 3 ఆలివ్ నూనె అమ్మక (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్ర) 4 ప్రాచీన ఏథెనియన్ నాణె నాణానికి ఒక వైపున ఏథెనా దేవత శిరస్సు రె డో వైపున ఆ దేవత పవిత్ర పక్షి అయిన గుడ్లగూబ చిత్ర వున్నాయి

2 అట్టికాలో వ్యవసాయ చేతివృత్తు అభివృద్ధి

అట్టికా జనాభాకి తగిన త తి డి భి చేది కాదు చేలల్లో బార్లీ గోధుమ ప టలు నాసిగా వు డేవి కాని మైదానాల్లో ఆలివ్ చెట్లూ కొ డచరియలమీద ద్రాక్ష తోటలూ బాగా పెరిగేవి క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దాల్లో అట్టికాలో ద్రాక్ష సారా ఆలివ్ నూనె తయారీ బాగా అభివృద్ధి చె ది ది

ద్రాక్ష సారాయినీ ఆలివ్ నూనెనీ ఎగుమతిచేసేందుకుగాను గ్రీకులు పట్టుకునే దుకు రె డు పక్కలా చెవులున్న బ క మట్టి అంఫోరాలు (గూనలు) తయారుచేసేవాళ్లు బ క మట్టిని పె కులు మురుగు నీటి తూరలు ద్రాక్ష సారా ధాన్య పోసుకునే గూనలు కూజాలు తయారుచేసే దుకు కూడా వాళ్ల వాడేవాళ్ల కళాకారులు వాటిమీద బొమ్మలు చిత్రి చేవాళ్లు అట్టికాలో కు డ తయారీ వేగ గా వృద్ధిచె దనార భి చి ది ఇతర చేతివృత్తులవాళ్ల ఉన్ని వడికే వాళ్ల కొలుముల్లో ఆయుధాలు తయారుచేసేవాళ్ల వె డి బ గారు నగలు తయారుచేసేవాళ సర్వసాధారణ గా చేతిపనివాడు తన కార్ఖానాలో స్వయ గా తనే పనిచేసేవాడు కొన్ని స దర్భాల్లో తన యిద్దరుముగు రు బానిసలతో పని చేయించుకునేవాడు

ఏథెనియన్లు ద్వీపక ్ప దక్షిణాన వెండి నిక్షేపా త్రవ్వక అభివృద్ధిచేశారు క్రీ పూ 7వ శతాబ్ద లో వెండి నాణాలు పోతపొయ్యడ మొదలుపెట్టారు దరిమిలా అవి గ్రీసు అ తటా చలామణీలోకి వచ్చాయి

3 వర్తక ముద్ర యానా అభివృద్ధి

ఏథెన్స్ నగర వేగ గా ౼రిగి ది అక్రోపొలిస్‌కి వాయవ్య మూ చేతివనివాళ కార్ఖానాలు తలెత్తాయి మార్కెట్టు (అగోరా) నగర మధ్యలో ఏర్పాటు చెయ్య డి ది మైదాన ప్రా త వాళ్ళ యిక్కడికి ద్రాక్ష సారాయినీ ఆలివ్ నూనెనీ మ్మకానికి తెచ్చేవాళ్ల పర్వత ప్రా తీయులు శువుల్ని తోలుకొచ్చేవా ్ల చేతివృత్తు వాళ తమ తమ రుకుల్ని తెచ్చేవాళ

5

6

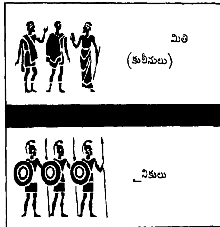
7

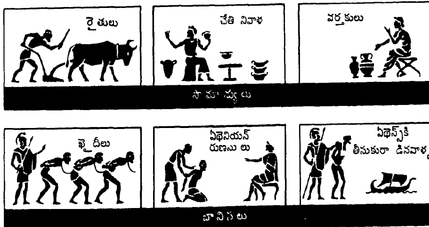
5 రొొట్టె అమ్మక దారు (ప్రాచీన గ్రీకు మట్టి బొమ్మ) 6 చెప్పులు కుట్టేవాడి కార్ఖానా (ఒక వాజామీది చిత్ర) చెప్పులు కుట్టేవాడు క స్త్రీ పాదపు కొ తలు తీసుకొ టున్నాడు అతని హాయకుడు తయా రైన పాదరక్షలు చూ స్తున్నాడు కుడివైపున ఆ స్త్రీ భర్త చెప్పులు కుట్టేవాడికి పాదరక్షలు ఎలా వు డాలో ఆదేశాలు యిస్తున్నాడు 7 కమ్మరివాడి కార్ఖానా (క వాజామీది చిత్ర) కమ్మరి పటకారుతో ఎర్రగా కాలివున్న లోహపు డాన్ని దాగలిమీద పట్టుకున్నాడు క బాని దాన్ని సమ్మెటతో కొడుతున్నాడు కాతా దారులు కుడి పక్కన ని డివున్నారు కమ్మరి పనిముట్లు అతను తయారుచే న వస్తువులు గోడకి తగిలి చి వున్నాయి

ఎథెన్స్‌కి మీ లోని ేవుల్లో ఓడలు గరు వే ఏథెనియన్ చేతి నివాళ తయారుచే స వస్తువు నూ నూ ్రదాక్ష సారాయీ ని స అ ఫోరా ూ యెత్తుకొనేవి ఆ రుకులు ్రగీసులోని యితర ాా ోమా విేా లోనూ మ్మకమయ్యేవి డలు ధాన్యమూ ఉప్పూ ఉప్ప చే లూ ది చే ఏథెన్స్‌లో అమ్మే దుకు యితర దేాల్లో కొన్న బాని ను ఆ డలు తెచ్చేవి

4 రైతు దివాళా

అటి కాలో తరచు అనావృష్ట భవిస్తూ డేది రైతు కి నాటే దుకు ైత తగినన్ని విత్తనాలు ఉ డేవి కావు ఆలివ్ చెట్లూ ్రదాక్షతీగలూ నాటా టే ెద్ద మొత్తాల్లో ఖర్చు ెట్టాలి ాగా అవి ఫ సాయానికి వచ్చేదాకా కొన్ని యేళ వేచివు డాలి దానితో రైతులు కులీను దగర్ను చి వాచ్చు వడ్డీతో ప్పులు తీసుకోక గత్య తర లేని రి్థితిలో డేవాళ్ల

్రకీ పూ 8–7 దశాబ్దాల్లో ఏథెన్సులో రా ్య వటిష మవడ ఆ కా లో ఏథెనియన్ రాజ్య ఎవరి ్రపయోజనా ను బ రచి ది?

కులీనులు రైతు కి అప్పు యిచ్చినప్పుడు వాళ్ల పొలా లో పెద్ద రాళ్ళ పాతేవాళ్ళ ఆ రాళ్లమీద రైతు యెవరికి బాకీ వున్నదీ బాకీ యెప్పుడు చెల్లించవ సి దీ చెక్కబడేది రైతు నకా లో బాకీ తీర్చలేకపోతే అతను తన పొ మూ యితర ఆస్తీ పోగొట్టు కోవడమే గాక తానూ తన కుటు బమూ బానిసలయ్యేవాళ తలిద (డులు తరచు తమ పి ల్లి బానిసలుగా అమ్మకతప్పని పరిస్థితిలో పడేవాళ్ళ

(క్రీ పూ 7వ శతాబ్ది అ త నాటికి అట్టికాలోని సాగుభూమిలో అత్యధిక భాగ కులీను చేతుల్లో కి పోయి ది చాలామ ది రైతులు తమ సర్వస్వమూ కోల్పోయి బాని లయ్యారు తక్కినవాళ్ల ఆదే గతి తమ కెప్పుడు ప భవిస్తు దో అనే భయ తో జీవిస్తూవు డేవాళ్ల బానిస దేహ మీద అవమానకరమై న వాత గుర్తు ల్లాగ చేలల్లో తనఖా రాళ్ల వీలిచివు డేవి

5 ఏథెన్స్‌లో (ప్రభువర పా న

రైతు కీ సామాన్య జనానికీ (ప్రభువర వు నిరంకుశ చర్య ను చి ఎక్కడా రక్షణ ఛి చేది కాదు ఏథెన్స్‌ను పెద్ద సభా ఆ సభచేత ఎన్నుకో డిన తొమ్మిదిమ ది గవర్నర్లూ పాలి చేవాళ్ల పెద్ద సభ సభ్యులు గాని గవర్నరు గాని జడ్జీలు గాని అయ్యే హక్కు కులీనులైన ఏథెనియన్లకి మాత్రమే వు డేది

కులీన కుటు లో పుట్టిన ఒక (గీకు కవి యిలా రాశాడు య మాను పెత్తనమనే గట్టి కళ్లే ను ఐచ్ఛిక గా సహించే మనుషులెవరూ వు డరు అ దుకే వాన్ని తొక్కి వారతియ్యాలి అ తకీ మాట వినకపోతే రాగి లె తో కుమ్మాలి

జడ్జీలు సహజ గానే అన్ని కేసుల్లోనూ (ప్రభువు కే అనుకూ గా తీర్పుచెప్పేవాళ్ల విధేయులు కానివాళ్లను అణచడానికి కులీను కు రక్షక భటులు ఉ డేవాళ్ల అత్య త స్వల్పమైన నేరాలకి సైత కరిన శిక్షలు నిర్దేశిస్తూ (క్రీ పూ 7వ శతాబ్ద లో చట్టాలు జారీచెయ్య డ్డాయి ఉదాహరణకు మరొకరి (దాక్ష తోటలో ఒకడు ఒక (దాక్షగుత్తి దొ గిలిస్తే అతనికి మరణ ద డన విధి ప డుతు ది ఈ చట్టాలు సిరాతో కాక రక్త తో లిఖించబడ్డాయని చెప్ప దుతూ వు డేది ఈ చట్టాలను (డకో రూపొ ది చాడని (పతీతి అ దుకే (క్రూరమైన చట్టా ను మన యీనాడు (డకోనియన్ చట్టాలు అ టున్నా

(గీకు (ప్రభువులు తమ పా నను (ప్రభువర పా న అనేవాళ్లు అత్యుత్తమ వ్యక్తు అధికార అని దీని అర్థ

ఏథెన్స్‌లో (క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దిలో ఎర్పడిన రా ్య బానిస మీదా రైతు మీదా అట్టికా నాభాలో మిగి లిన వాళ మీదా బ (ప్రయోగ తో (ప్రభువర పా నను సాగించి ది

?

1 హోమర్ యుగపు (గీసుతో పోలిస్తే (క్రీ పూ 6వ శతాబ్ది నాటికి అట్టికా ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఎలా టి మార్పులు వచ్చాయి? 2 అట్టికాలోని ఏ భౌగోళిక పరిస్థితులు అక్కడ చేతివృత్తులు వర్తక అభివృద్ధి చె దే దుకు దోహద చేశాయి? 3 (క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దాల్లో ఏథెన్సులో జన బానిసలుగా ఎలా మార్చబడ్డారు? 4 (క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్‌లో రా ్య అవతరి చి ది అనే దుకు సూచనలు ఏమిటి? ఆ శతాబ్దాల్లో ఏథెనియన్ రాజ్య ఎవరి (ప్రయో నాలను కాపాడి ది?

సామాన్యుల విజయం

ఏథెన్స్ రాజ్యం ఎటెపిష్ంమవడం

6 సామాన్య ప్రజలు అట్టికాలోని స్వత త్ర ప్రజలలో పె కులైన ప్రభువరీ యులు కానివాళ్లను సామాన్యులు (demos) అనేవాళ్ళ

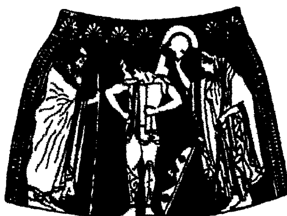
సామాన్యు లో అత్యధిక భాగ రైతులూ చేతిపనివాళ్లూ నావికులూ రోజు కూలివాళ్లూ క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దిలో వాళ్లలో కొ దరు ధనవ తు య్యారు సామాన్యుల్లో వర్తకులూ ఓడ యజమానులూ కార్ఖానా యజమానులూ తలెత్తారు వాళ్లకి బానిసలు వుండేవాళ్ల వాళ్ల రోజు కూలీ ను కుదుర్చుకునేవాళ్ళ ధనికులైనా బీదలైనా మొత్త సామాన్య దరికీ ఏథెన్స్ పా నలో పాలొ నే హక్కు లేదు ఈ హక్కు ఉన్నత వరా నికి మాత్రమే వు డేది

7 సామాన్య విజయ ప్రభువర పరిపాలనతో అట్టికాలో సామాన్యులు చాలా అసంతృప్తి చె దారు రాజ్య పాలనలో భాగ కావా ని వాళ్ల గట్టిగా పోరాడారు బీదవాళ్ల తమ రుణా న్నీ రద్దుకావాలనీ ఉన్నత వరీ యు భూము న్నీ స్వాధీన చేసుకొని భూములు లేనివాళ్లకు ప చిపెట్టా నీ డిమా డుచేశారు

క్రీ పూ 6వ శతాబ్ది ఆర భ లో సామాన్య లో తిరుగుబాటు సన్నాహాలు మొద య్యాయి స గుమికూడి ప్రభువరీ యు కు వ్యతిరేక గా స యుక్త గా పోరాడాలని కూడ లుక్కున్నారు ప్రాచీన గ్రీకు తత్వవేత్త <u>అరిస్టాటిల్</u> సామాన్యులు ప్రభువరీ యు కు వ్యతిరేక గా తిరగ డ్డారు అని రాశాడు సామాన్య కూ ప్రభువరీ యు కూ మధ్య రక్తపాత తో కూడిన తీవ్ర ఘర్షణలు మొదలయ్యాయి

మొత్త ప్రజ తిరుగుబాటు జరుగుతు దనే భయ తో ప్రభువరీ యులు అనేక రాయితీలు యివ్వడానికి శ్చయి

1 సొలోన్ (ప్రాచీన గ్రీకు బస్టు) 2 యుద్ధానికి వెళ్తున్న యోధుణ్ణి సన్నద్ధ చెయ్యడ (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్ర)

చారు క్రీ పూ 594లో ఏథెన్స్‌కి సోలోన్ అనే కొత్త గవర్నరు యెన్నుకోబడ్డాడు సోలోన్ ప్రభువ శా కి చె దిన బీద కుటు బ ను డి వచ్చినవాడు సామాన్యు కూ ప్రభువరీ యు కూ రాజీ కుదిర్చి వాళ్ల మధ్య గ విభేదాలను తొ గి చే పని సోలోన్‌కు అప్పగి చబడి ది అతను ధైర్యవ తుడైన యోధుడుగా కవిగా వక్తగా ప్ర ద్ధిచె దినవాడు ఏథెన్స్ ప్రజా పభ తోడ్పాటు కలిగిన సోలోన్ ప్రభుత్వ లోనూ సామాన్యు స్థితి గతుల్లోనూ స స్కరణలు అమలు రిపాడు

8 రుణాలు రద్దు చెయ్యబడ్డాయి

సోలోన్ సూచన మేరకు రైతు రుణా న్నీ రద్దు చెయ్యబడ్డాయి పొలా లోని తనఖా రాళ్లన్నీ తొ గి చ డ్డాయి అప్పలు చెల్లి చలేక బానిసలైన వాళ దరూ విముక్తి చెయ్యబడ్డారు స్వత త్ర ప్ర లను బానిసలుగా మార్చడాన్ని నిషేధిస్తూ చట్ట చేయ డి ది రుణా కు బానిస ను చేయడ పూర్తిగా రద్దుచెయ్యబడి ది

దీన్ని గురి చి సోలోన్ స్వయ గా రాసి ది యిది

మన న్లని తల్లి దీర్ఘ బాధిత భూమిను డి
అవమానకరమైన రాళ్లన్నీ తొ గి చాను
నిన్నటిదాకా నీవు బానిసవు యివ్వాడు స్వత త్రురాలివి

విదేశా లో బానిసత్వ ను డి
నీ పి్ల ను వాపస్ తెచ్చాను
ప్రప చపు అద్భుతమైన ఎథెన్స్ నగరానికి
యిక్కడ మన ప్రియమైన మాతృభూమిలో కూడా
ప్రభువు భయ తో త్ల డిల్లే
బానిస క దరికీ మళ్లీ స్వేచ్ఛ యిచ్చాను

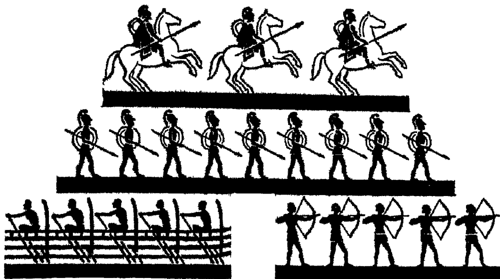
రుణాలూ రుణ బానిసలూ రద్దు కావడ తో అట్టికాలో రైతు కమతాలు యె తో బ పడ్డాయి అట్టికాలో రైతు క్షేత్రా సంఖ్య పెరిగి ది

గ్రీసులోని యితర ప్రా తా ను డీ విదేశాలనుండీ ఏథెన్స్‌కు కొనిరా డిన బానిస స్థితి సోలోన్ స స్కరణ ద్వారా మెరుగు కాలేదు వాళ్ల జీవిత యెప్పటిలా దుర్భర గానే వు ది బానిస స ఖ్య పెరుగుతూనే వు ది

9 ఎథెనియన్ పౌరులు

సోలోన్ మనుషుల్ని — అట్టికా వాసుల్ని — వాళ్లవాళ్ల ఆస్తుల్నిబట్టి నాలుగు తరగతులుగా విభజి చాడు వాళ్ల దరూ ఎథెనియన్ రా్య పౌరులే సోలోన్ స స్కరణ ప్రకార ఏథెనియన్ పౌరులు సైన్య లో లేక నౌకా దళ లో కొలువు చెయ్యాలి యువకులు రె డేళ్లపాటు విధిగా సైనిక శిక్షణ పొ దాలి యుద్ధ వచ్చినప్పుడు పౌరులు తమ సొ త ఆయుధా తో కొలువులోకి రావాలి థెటేస్ లేక భూముల్లేని పేదలు పదాతి సైనికులుగా లేక నావికులుగా సైనిక నౌక మీద కలాసీలుగా పనిచేసేవాళ్ల కవచాలు కొనుక్కోగ రైతులు ప్రత్యేక పదాతి దళ లో కొలువుచేసేవాళ్ల వాళ దళ ఏథెనియన్ సైన్యపు ప్రధాన గ గా ఉ డేది జీనుగ గుర్రాన్ని కొనగ త డబ్బున్నవాళ్ల ఆశ్విక దళ లో కొలువుచేసేవాళ్లు ధనికులు ఓడ కు సాధన స పద సమకూర్చేవాళ్ల

ఎథెన్స్‌లో పౌరు దరూ ప్రజా సభల్లో పాల్గొ నేవాళ్ల

సొలోన్ సంస్కరణ తర్వాత ఏథెనియన్ సైన్యంలోనూ నౌకా దళంలోనూ కొలువు

10 ఏథెనియన్ రాజ్య పరిపాలన

సొలోన్ సంస్కరణ తర్వాత ఏథెనియన్ రాజ్య నిర్వహణలో ప్రజా సభ ప్రధాన పాత్ర వహించసాగింది. ప్రజా సభ ముఖ్యమైన రాజ్య వ్యవహారాలను పరిష్కరించేది. గవర్నరను, జడ్జీను, యితర అధికార్లను ఎన్నుకునేది. అట్టికాలో పౌరుల దరూ జడ్జీలుగా ఎన్నుకోబడవచ్చు. ఇతర అధికారులు ప్రభువరానికి చెందినవాళ్లా కాదా అన్నదానితో ప్రసక్తి లేకుండా ఏథెనియన్లలోని ధనికులను చీ న వస్తువులను చీ ఎన్నుకోబడేవాళ్ల. ఈ పదవులు వహించే అర్హత థెటిస్‌కి ఉండేది కాదు.

సొలోన్ సంస్కరణ మూలంగా ఏథెన్స్‌లో ప్రభువరీయుల పాలన సడలింది. ఏథెనియన్ రాజ్య పాలనలో పాలొనే అవకాశం సామాన్యులకి లభించింది.

సొలోన్ సంస్కరణ తర్వాత సైతం ప్రభువరీయులకీ సామాన్యులకీ మధ్య వైరం అంతరించిపోలేదు. ప్రభువరీయులు తమ పూర్వపు అధికారం తిరిగి పొందాలని కోరగా సామాన్యులు తాము సంపాదించుకున్న హక్కులను నిలుపుకోవాలనీ వాటిని విస్తృతంచేసుకోవాలనీ ప్రయత్నించారు. అయితే ప్రభువర్గీక సామాన్య బానిసయజమానులు తమ బానిసలను తమ అదుపులో ఉంచుకోవాలనీ కొత్త బానిసలను సంపాదించుకోవాలనీ వాంఛించారు. అందుకే యీ రెండు గ్రూపులూ బానిసలమీద తమ పెత్తనాన్ని నిలిపి వుంచిన ఏథెనియన్ రాజ్యాన్ని పటిష్ఠం చేసే విషయంలో ఆసక్తి కలిగి వుండేవి.

ఎథెన్స్‌లో క్రీ.పూ. 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ నెలకొంది. బానిస యాజమాన్య రాజ్యం అవతరించింది.

సైనిక కొలువులో ప్రవేశించే ఎథెనియన్ యువకుల ప్రమాణం

నేను యెక్కడ వున్నప్పటికీ ఈ పవిత్ర ఆయుధానికి అవమాన కలిగించను యుద్ధ రంగ లో నా సహచరుని వదిలిపోను నేను నా కొ పకోసం పోరాడుతాను నేను నా దేశాన్ని బ హీనపడనివ్వను దాన్ని మరి త శ్రీయమూ శక్తివ తమూ చేసే దుకు నా ప్రాణాన్ని పణ పెడతాను నేను అ దరితోనూ కలిసి ఈనాడు వున్న చట్టాలనూ రేపు రాబోయే చట్టా నూ అనుసరిస్తాను నేను మాతృదేశపు పవిత్ర స్థలా ను గౌరవిస్తాను సక దేవతలూ నా దేశ పరిహద్దులూ గోధుమ పొలాలూ బార్లీ పొలాలూ ద్రాక్ష తోటలూ ఆలివ్ తోటలూ నాకు సా క్షులు

1 క్రీ పూ 8వ–7వ శతాబ్దాల్లో ఎథెన్స్‌లో సామాన్యులు ఎవరు? వారిలో ఒకే వరా నికి చె దినవాళ్ళు ఉ డేవారా లేక కొన్ని వరా లకి చె దినవాళ్ళు ఉ డేవారా? 2 సొలోన్ స స్కరణలు ఎ దుకు అమలు రప బడ్డాయి? వాటి మూ గా ఎవరు లాభపడ్డారు? 3 సొలోన్ స స్కరణ అన తర ఎథెన్స్ పౌరు కి వున్న హక్కులు యేమిటి విధులు యేమిటి? 4 ఏథెనియన్ రాజ్య సొలోన్ స స్కరణ కి ము దు ఎవరి ప్రయో నా ను కాపాడి ది తర్వాత ఎవరి ప్రయో నా ను కాపాడి ది? సొలోన్ స స్కరణలు ఏథెనియన్ రాజ్యాన్ని పటిష చేశాయని మీరె దుకు తలుస్తున్నారు? 5 సొలోన్ స స్కరణలు ఏ శతాబ్దిలో మలు జరప డ్డాయి? ఆ శతాబ్దిలోని యే కాలుభాగ లో అవి అమలుజరిగాయి? సొలోన్ స స్కరణ కా లో ఈజిప్టులో స్వత త్ర రా య ఉ దా? సొలోన్ స స్కరణ అన తర 2500 స వత్సరాలు లెక్కపెట్టిన ప్పుడు అది యే స వత్సర అవుతు ది?

§32 క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో స్పార్టా బానిస యాజమాన్య రాజ్యం

క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది చివర గ్రీసుపై ఏ తెగలు దాడిచేశాయో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§25 4)

1 పెలొపొనేసస్ ఆగ్నేయ భాగ లో లకోనియా అనే ప్రా త వు ది దాని కే ద్రంలో ఒక నదీ మైదాన మైదానానికి మూడు వైపులా పర్వతాలు వున్నాయి పర్వతాల్లో ఇనుప నిక్షేపాలు వున్నాయి కోనియా తీరాలు నిటారుగా వున్న కొ డలతో లేక ఊబి గుంట తో ని డి వు టాయి అవి నౌకా యానానికి పనికి రావు మైదాన లోని భూమి సారవ త మైనది పచ్చిక బీళ్ళ మేలైనవి పెలొపొనేసస్ నైరుతి భాగాన వున్న మెసేనియా అనే ప్రా త లో సారవ తమైన భూములు వు డేవి

2 డోరియన్లు కోనియాను ఆక్రమించి స్పార్టా అనే నగరాన్ని స్థాపించారు విజేతలు స్పార్టన్లు అని పి పబడసాగారు దీర్ఘ యుద్ధా తర్వాత స్పార్టన్లు మెసేనియాను కూడా యించారు

స్పార్టన్లు తాము ఆక్రమించుకున్న ప్రదేశాల్లోని నాభాలో అత్యధిక భాగాన్ని బానిసలుగా మార్చారు బానిసలను హెలట్లు అనేవాళ్ళ ఈ పదానికి బ దీలు అని అర్థ

విజేతలు బానిస యజమాను వర ప్రతి స్పార్టన్‌కూ కొ త పొ భి చేది హెలట్ల కుటు బాలు కొన్ని ఆ పొ సాగుచెయ్యాల్సివు డేది క సమకాలికుడి కథన ప్రకార హె ట్లు తాము ఎ త అవసర లో ఉన్నా కూడా ఫ సాయ లో సగ తమ యజమాను కి అప్పగి చేవాళ్ళ

బానిసలు తమ పీడకులైన స్పార్టన్లను గాఢ గా ద్వేషించేవాళ్ళ విముక్తి పొ దడానికి వాళ్ళ అనేక సార్లు సాయుధ తిరుగుబాట్లు చేశారు హె ట్లను భయభీతుల్ని చేసి తిరుగుబాట్లేవీ జరగకు డా నివారి చే దుకుగాను స్పార్టన్లు హె ట్లలోని మిక్కిలి బ మైనవాళ్లనీ అత్య త సాహసికుల్నీ చ పే వాళ్ళ

హె ట్లకీ స్పార్టన్లకీ మధ్య రిగిన పోరాట బానిసలు బానిస యజమానులు అనే రాజీలేని రె డు వరా మధ్య రిగిన పోరాట అది వర పోరాట

3 హెలట్ల మిక్కిలి పెద్ద తిరుగుబాట్లలో కటి మెసేనియాలో క్రీ పూ 7వ శతాబ్దిలో జరిగి ది చాలా ఏళ్లపాటు పోరాటం జరిగి ది తిరుగుబాటుదారులు ఓడిపోయారు సజీవ గా మిగిలినవాళ్ళు తిరోగమి చి ఒక కొ డమీద దాక్కున్నారు

స్పార్టన్లు హె ట్ల శిబిరాన్ని ముట్టడి చారు ఒక రాత్రి తీవ్రమైన తుపానులో ధారాపాత గా పడుతున్న వర్ష లో గుట్టు చప్పుడు కాకు డా వాళ్ళ కొ డచరియ ఎక్కారు ఎడతెగని మెరుపుల వెలుతురులో కొండమీద మళ్లీ తీవ్ర యుద్ధ జరిగి ది హె టే కాకు డా వాళ్ల భార్యలు కూడా ఆ యుద్ధ లో పాలొ న్నారు ఒక ప్రాచీన రచయిత కథన ప్రకార స్త్రీలు కూడా శత్రువు ను యెదిరించారు వాళ్ళ శత్రువు మీద రాళ్ళ విసిరారు బానిసత్వ లో అణగివు డే బదులు పురుషు తోపాటు యుద్ధ ర గ లో మరణి చడానికి సిద్ధపడిన స్త్రీ ను చూసి పురుషు ధైర్య సాహసాలు యిను మడి చాయి

పోరాట మూడు రోజులు రాత్రి బగళ్ళ సాగి ది తిరుగుబాటుదారు చుట్టుముట్టడి వ డ్డారు వాళ్ల స్థితి ఆశా రహిత గా వు ది కాని అ త బ మైన ప్రతిఘటనను యెదుర్కొన్న స్పార్టన్లు తమకు కూడా పెద్ద నష్ట న భవి చడ చూశారు దానితో మెసేనియాను డి వెళ్లిపోయే షరతుమీద హె ట్లను వదలిపెట్టడానికి స్పార్టన్లు ఒప్పు కున్నారు వీరోచిత యుద్ధ ఫలిత గా హె ట్లలో కొ తమ ది బానిసత్వ ను డి విముక్తి పొ దారు కాని వాళ్లు తమ న్మభూమిని శాశ్వత గా వదలిపెట్టి పోవ సివచ్చి ది

4 హె ట్లమీద తమ పెత్తన నిలుపుకోడానికి స్పార్టన్లకు ఒక రా ్య అ టే సైన్యమూ చట్టాలూ న్యాయస్థానాలూ అవసరమయ్యాయి

రా ్య లో అధికారమ తా పూర్తిగా స్పార్టన్ల చేతిలో వు ది ప్రజా సభలలో వాళ్ళ పెద్ద సమితిని యెన్నుకునే వాళ్ళ పెద్ద సభ సభ్యులు కులీను ను డి మాత్రమే యెన్నికౌతారు వాళ్లలో యిద్దరిని రాజా నేవాళ్లు వాళ్ళ సైన్యా నికి అధినాయకులు ముఖ్యమైన వ్యవహారా న్నిటినీ ముఖ్యమైన దావా తో సహా పెద్దల సమితి చర్చి చేది

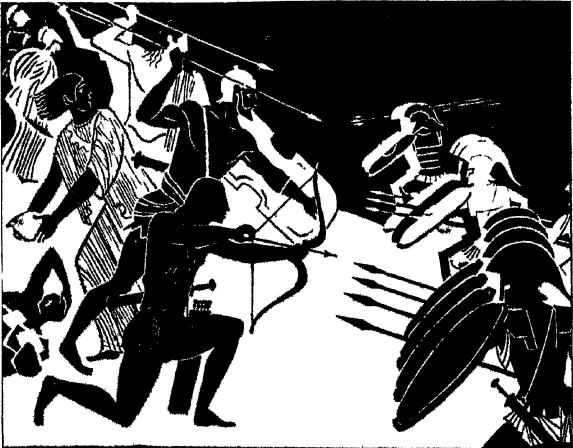
ఆయుధ పట్టగ స్పార్టన్ల దరూ సైన్య లో చేరవలసి౦దే వాళ్ళ సైనిక వృత్తి తప్ప మరే వృత్తీ చేపట్టకూడ దని శాసన వు డేది శా తి కా లో స్పార్టన్లు రో తా సైనిక శిబిరాల్లో గడిపేవాళ్ళ వాళ్ల ఆ శిబిరాల్లో కవాతు చేస్తూ పరుగెత్తుతూ ఈటెలు విసరడ లో సాధనచేస్తూ తదితర సైనిక కవాతులు చేస్తూ డేవాళ్ల స్పార్టన్లు నిద్రకి ఉపక్రమి చేటప్పుడు సైత తమ ఆయుధాలను చేతికి అ దుబాటులో పెట్టుకునేవాళ్ళ

స్పార్టన్ సైనికు కు మ చి ఆయుధాలు వు డేవి వాళ్ళ పదాతి దళాలుగా యుద్ధ చేసేవాళ్ళు యుద్ధ ర గ లో వాళ్ళ బారులుగా నిలబడేవాళ్ల ఇలా ని డిన దళాలను ఫలా క్స్ అనే వాళ్ళు వాయిద్యా ఉమ్మడి గానా నేపథ్య లో

యుద్ధ లో స్పార్టన్ యోధుడు (ఒక ప్రాచీన విగ్రహ)

మెసేనియాలో హెట్ల తిరుగుబాటుదార్లకీ స్పార్టన్లకీ మధ్య పోరాట (ఆధునిక చిత్రకారుడు గీసిన చిత్ర)

యుద్ధ   రిగేది స్పార్టన్లు తరలి వెళ్తూ ్టే ఈ౬ెలు స(రుస(రుమ టూ డగా డాలులు తా న గోడ ము దుకు వెళ్తున్నట్లు డేది

5 స్పార్టన్ బాలురను చిన్నతన ను చీ భావి ౖెనికులుగా బానిన యా మ్మా ్య వర వు విశ్వసనీయ రక్షకులుగా పె చే వాళ్ల వాళ్ల తమ శరీరా నూ న కల్పాస్నీ పటిష చేసుకొనేలా కష భూయిష మైన పరిస్థితుల్లో జీవించగలిగేలా తర్ఫీదు యిచ్చేవాళ్ల వాళ్ల కా మ తా శరీర వ్యాయామాల్లోనే గడిచేది

బాధని ఓపిగా భరి చడ నేర్పే దుకుగాను కు(రాళ్లని (కూర గా కమ్చీ తో బాదేవాళ్ల కొన్ని సందర్భాల్లో అలా శిక్షి పబడిన కు(రాళ్ల ఒ టిను డి కారిన రక్త తో వాళ్ల పడుకున్న స్థ తడిసిపోయేది యువకుల్లో (కౌర్యాన్ని పె పా ది చే దుకుగాను వాళ్లచేత హె ట్లను చ చేవాళ

్లలా యువకులూ మారుమాట లేకు డా పెద్దవాళ్ల చెప్పినట్లు వినాలి పెద్దవాళ్ల అనుమతి చినప్పుడే చిన్నవాళ్ల మాట్లాడగలిగేవాళ్ల స్పార్టన్ ్లవాని మాట వినడ క ౬ె రాతి వి(గహ మాట ను భ గా వినవచ్చునని (గీసులో హాస్య గా అనడ పరిపాటి

స్పార్టన్లకి క్లుప్త గా కవి త గా మాట్లాడట నేర్పేవాళ్ల క్లుప్తమైన కచ్చితమైన వాక్యా ను కోనిక్ వాక్యాలు అ టారు వీటికి కోనియాలో మాట్లాడే బావతు వాక్యాలు అని అర్థ ఉదాహరణకు కొడుకును యుద్ధ ర గానికి వ పే స్పార్టన్ (్త్రీ అతనికి డాలును అ దిస్తూ యిలా చెప్పేది డాలుతో గానీ డాలుమీద గానీ స్పార్టాలో డాలు పోగొట్టుకోవడ అవమాన గా భావి చబడేది ధైర్య గా పోరాడి యుద్ధ ర గ లో చనిపోయినవాణ్ణి డాలుమీద యి టికి తెచ్చేవాళ్ల ఎరికిగా ఉ డట క ౬ె గౌరవ గా వీరోచిత మరణ పొ దడ మే ని పై మాట తాత్పర్య

స్పార్టన్ యువకులు బలిష్ఠ లుగా ధైర్యవ తులుగా కష్టాలను బాగా ఓర్చుకునేవాళ్లగా పెరిగి పెద్దవాళ్లయేవాళ్ల కాని చాలా (కూర గా మొరటుగా వు డేవాళ్ల వాళ్లకు చదువు సరిగా రాదు

స్పార్టన్ కు(రాళ్ల జీవితం
((పాచీన (గీకు చరి(తకారుడైన ప్లుటార్క్ (గంథంనుంచి)

త (డి తన శిశువును పెద్ద యెదుటికి తెచ్చేవాడు పెద్దలు శిశువును పరీక్షి చేవాళ్లు శిశువు ఆరోగ్య గా బ గా వు ్టే ఆ శిశువును పె చే దుకు త (డికి అనుమతి యిచ్చేవాళ్లు శిశువు దుర్బ గా గానీ వికార గా గానీ వు ్టే ఆ శిశువును కొ డమీదను చి విసిరేసేవాళ్ల

ఏడే డ్ల కు(రాళ్ల న దరినీ ఒక చోట చేర్చి దళాలుగా విభజి చేవాళ్ల అ దరూ సమానులుగా కలిసి భో చేస్తూ కలిసి జీవిస్తూ కలిసి ఆడుకు టూ పరస్పర సాహచర్యానికి వాళ్ల ఆ వాటుపడేవాళ్ల సైనిక పోటీ లో అత్య త సాహస (పదర్శి చి అ దరి క ౬ె తెలివితేటలుగ పి ్లవాడు తన దళానికి నాయకుడయ్యే వాడు ఇతరు దరూ అతన్ని ఆదర్శ గా స్వీకరి చి అతని ఆ ్జలు పాలి చి అతను విధి చే శిక్షలు ధైర్య గా భరి చాలి స్పార్టన్ పాఠశా ల్లో నిర్బ బ ధమైన విధేయత వు డేది

స్పార్టన్ మాదిరిగా బతకడమ ్టే చలికీ కష్టా కీ జ కకు డా తన శరీరాన్ని కాకలుతీర్చడ అని అర్థ

బాలురకు కనీస స్థాయిలో చదవనూ రాయనూ — విధిగా అవసరమైన త మాత్రమే — నేర్పి చేవాళ తక్కిన విద్య అంతా వాళ్లకు పరిపూర్ణ విధేయతా కష్టాలు సహించడమూ యుద్ధ లో గె వడమూ నేర్పడానికి ఉద్దేశి వ డినవి వాళ్ల పెద్దవాళ్లయ్యేకొద్దీ ని ధనలు మరి త కఠిన గా వు డేవి బోడిగుళ్ల చెయ్యి డేవి వాళ్లకు వుత్త కాళ్లతో నడవడమూ దిగ బర గా ఆటలాడడమూ నేర్పి చేవాళ్ల పన్నె డేళ్ల వచ్చాక క్కొక్క ఏడాదికి క్కొక్క కేప్ (వెనక్కి జీరాడే చేతుల్లేని ఉడుపు) యిచ్చేవాళ్ళు వాళ్ల చర్మ కరుకుగా వు డేది సాధారణ గా వాళ్ళు వేడి నీళ్లతో స్నాన చేసేవాళ్ల కాదు వాళ్ళ కత్తులు ఉపయోగి చకు డా ఉత్తచేతు తో చీల్చిన వెదురు పేళ్లతో అల్లిన చాప మీద పడుకునేవాళ్ళు

స్పార్టన్ కవి టిర్టేయస్ కావ్యంనుంచి

పిల్లపాప రక్షిస్తూ మాతృదేశ కోస పోరుదా
వీరోచిత పోరాటంలో వీరమరణ చె దుదా
యువకుల్లారా లేవ డి వెనుజూవక పోర డి
భీరువులై తిరోగమి చక ధీరు రవడి పెట్ట డి
భయ గియ విడవ డి సదా ధైర్య పూన డి

1 కాలిలో గుచ్చుకున్న ముల్లు తీనుకు టున్న బాలుడు (ప్రాచీన గ్రీకు బొమ్మ) పరుగు ప దె లో ఆ బాలుడికి ముల్లు గుచ్చుకు ది కాలు బాధా డుతున్నా పరుగు విరమి చుకోక అతను పోటీలో ప్రథముదుగా గెలిచాడు ఆ తర్వాతనే అతను ముల్లు తీనుకున్నాడు 2 కుస్తీ పోటీదారులు (ప్రాచీన గ్రీకు శి ్ప)

శత్రువులను జాలిచూపక నిర్దాక్షిణ్య గా వధించ డి
పళ్లను గిట్టకరచి దృఢముగ కాళ్లూని
ఆచ వోలె అచంచ గా ని వ డి

1 స్పార్టాలో ఏయే వరా లు వు డేవి? స్పార్టా అట్టికా నాభా న పుటిలో వున్న తేడా యేమిటి? 2 వర పోరాట అ టే యేమిటి? స్పార్టన్ సమా లో వర పోరాట ఎలా ప్రతిబి బితమై ది? ప్రాచీన తూర్పు దేశాల్లోని వర పోరాటానికి ఉదాహరణలు యివ్వ డి 3 స్పార్టన్ రాజ్య ఎవరి (యో నా ను కాపాడి ది? మీ వాబును నిరూపి చ డి 4 స్పార్టన్ కుర్రాళ్ల పె పకపు ప్రధాన క్ష్య యేమిటి? ఈ క్ష్య వేటి ద్వారా సాధి పబడేది? స్పార్టన్ విద్యా విధాన లో మీకు నచ్చి ది యేమిటి? నచ్చనిది యేమిటి? 5 § 32కి ఉపశీర్షికలు సూచి చ డి

§ 33 గ్రీసులోనూ, మధ్యధరా సముద్ర తీరంలోనూ, నల్ల సముద్ర తీరంలోనూ నగర రాజ్యాల ఆవిర్భావం

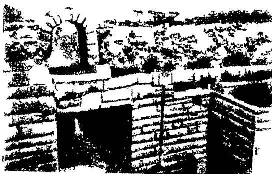
(మాప్‌లు 4 5)

క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది అర భ నాటికి గ్రీకులు ఎక్కడెక్కడికి వెళ్లి స్థిరపడ్డారు? (120వ పేజిలోని మాప్ చూడ డి)

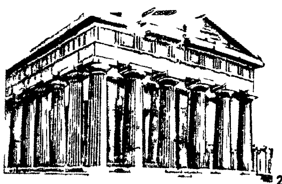
<u>1 గ్రీసులో నగర రాజ్యాలు</u> క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దా కా లో దాదాపు గ్రీకు నగరాలు అన్ని ట్లోనూ స్వతంత్ర రాజ్యాలు యేర్పడ్డాయి దాదాపు ప్రతి నగరమూ దాని పరిసర గ్రామా తో కలిసి ఒక రాజ్య గా అభివృద్ధి అయి ది అలా టి నగర రాజ్యా కు వాటి సొ త సైనిక దళాలు ఖజానా ఉ డేవి అవి తమ సొ త నాణాలను ముద్రి చేవి

నగర రాజ్యాలలో ప్రభువరా కీ సామాన్యు కీ మధ్య భీషణమైన పోరాట సాగి ది కొన్ని నగరా లో సామాన్యులు రుణ బానిసత్వ రద్దు చేయి చి రా య పరిపాలనలో పాలొనే హక్కు న పొదించారు కొన్ని నగర రాజ్యాలలో ప్రభువులు తమ అధికారాన్ని తమ చేతుల్లో నిలుపుకున్నారు అలా టి నగరాల్లో సామాన్యు జీవిత పరిస్థితి లా వు డేదో క్రీ పూ 8వ శతాబ్ది అ త లోనూ 7వ శతాబ్ది అర భ లోనూ జీవి చిన <u>హెసియాడ్</u> అనే గ్రీకు కవి రాసిన నీతికథలో చక్కగా వర్ణి పబడి ది (§33కి అనుబ ధ చూడ డి)

నగర రాజ్యాల్లో జరిగే పోరాటా మూ గా చాలామ ది గ్రీకులు దేశ విడిచిపోవ సివచ్చేది అప్పు ను డి విముక్తి చె దడానికి ఆకలిను డి తప్పి చుకోడానికి పేద ప్ర వ లు దేశ వదలిపోయారని హె యాడ్ రాశాడు కులీను కు విజయ కలిగినప్పుడల్లా వాళ్ల వ్యతిరేకులు పగ సాధి పును డి తప్పి చుకోడానికి దేశ ను డి పారిపోయేవాళ్ల సామాన్యులు అధికార లోకి వచ్చినప్పుడు వాళ్ల తమ శత్రువులైన ప్రభువు ను దేశా తరాలకు తరిమివేశారు దేశ విడిచి పారి

1

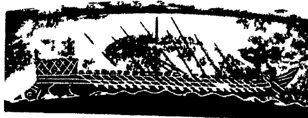

2

1 క్రైమియాలోని గ్రీకు నగర హెర్సొనేస్‌లో కోటగోడ శిధిలాలు (ఫొటో) ద్వారా తో కూడివున్న కోటగోడ దిగువ భాగ నేలలో కప్ప డిపోయి ది ద్వారా పైన గోడలో క తలుపు ఏర్పాటుచెయ్యబడి ది రాళ్ల ఎలా మ చ బడ్డాయో గమనించ డి 2 సిసిలీలోని క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి క గ్రీకు దేవా య (ఫొటో)

3

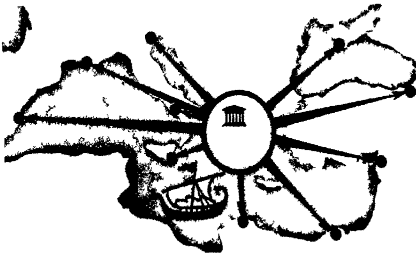

5

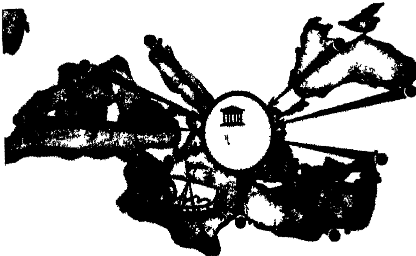

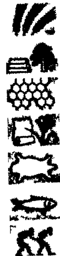
4

3 సిసిలీలోని రక్యూజ్ నగరపు నాణె దానిమీద సూర్య దేవుడు స్వర్ణ రథ లో ఆకాశ లో పయని చడ చిత్రి పబడి ది 4 ఒక ప్రాచీన గ్రీకు వర్తక ఓడ 5 ఒక ప్రాచీన గ్రీకు యుద్ధ ఓడ (వాజామీది చిత్రాలు) ఆ ఓడ ముఖ భాగ క చుతో గావి ఇనుముతో గాని తాపడ చెయ్యబడేది దానితో అది శత్రు నౌక ను కుమ్మేది యుద్ధ ఓడని వర్తక ఓడతో పోల్చిచూడ డి

ప్రాచీన గ్రీసు ఏ వస్తువు ను ఎగుమతి చేసేది? వేటిని దిగుమతి చేసుకునేది? చిత్రాల్లో చూపబడిన ఆయా వస్తువు ను పేర్కొన డి

పోయిన ఒక ప్రభువు యిలా రాశాడు ప్రాణా తో పారిపోగలిగే దుకు నేను గతిలేక నా విశా భవనాన్ని ఒక చిన్న ఓడకోస అమ్ముకున్నాను

2 వ వ స్థావన

గట్టి కొయ్య ఓడలు చేయడ గ్రీకులు నేర్చుకున్నారు చేతివను వాళ్ళు తయారు చేసిన సరుకులు యితర దేశా కు తీనుకపోవడానికి గ్రీకు వర్తకులు ఈ ఓడ ను ఉపయోగించేవాళ్ళ ఆసియా మైనరులో అత్య త పెద్ద గ్రీకు నగరమైన మిలెటస్ వున్ని బట్ట కు ప్రసిద్ధి కెక్కి ది కోరి త్ అత్యుత్తమమైన ఆయుధాలు ఉత్పత్తిచేసేది అత్యుత్తమమైన జాడీలు ఏథెన్స్‌లో తయారయ్యేవి

మొదట్లో వర్తకులు విదేశ తీరాల్లో స్థానికులతో వస్తువులు మార్పిడి చేసుకునే దుకు మాత్రమే తమ ఓడ ను

నిలిపేవాళ్ల కా గడిచేకొద్దీ గ్రీకు వర్తక నగరాలు మధ్యధరా సముద్ర తీరంలోనూ న ల్ల సముద్ర తీర లోనూ సి ర మైన వ సలు స్థా చడ ప్రార భి చాయి

వ సల్లో స్థిరపడగోరే మనుషులు గ్రీసులో చాలామ ది ఉ డేవాళ్ళు తమ సరుకు కు మ చి గిరాకీ వు టు దని ఆశి చిన చేతివృత్తు వాళ్ల తమ భూములు కోల్పోయిన రైతులు స్వదేశ ను చి పారిపోవ వచ్చినవాళ్ల క కొత్త వ ంను నె కొల్పే నగర అక్కడకి సైనిక వర్తక నౌక ద డును ప పేది

3 వ స లో జీవిత

విదేశా కు పోయిన గ్రీకులు అనువైన ఆఖాత దగ రో నదీ ముఖద్వార దగ రో వున్న భూమిని ఆక్రమి చుకునేవాళ్ల వాళ్ల అక్కడ నగర కట్టుకొని దాని చుట్టూ కోట గోడలు కట్టేవాళ్ల వ సదారులు చేతివను కార్ఖానాలు ట్టే వాళ్ళు నగర సమీప లోని భూమిని సాగుచేసేవాళ్లు పశువుల్ని పె చేవాళ్ల స్థానిక తెగ వాళ్లతో వర్తక చేసేవాళ గ్రీకులు స్థానిక తెగ ను చి బానిస ను స పాది చేవాళ్ల బానిసల్లో కొ దర్ని పను కోస ఉ చుకొని మరి కొ దర్ని గ్రీసులో అమ్మక కోస ప పేవాళ్లు

వ సల్లో స్వత త్ర బాని యా మాన్య నగర రాజ్యాలు నె కొన్నాయి వ సల్లో చాలామటుకు గ్రీసులోవి నగరా త ఉ డేవి గ్రీకులు సముద్ర తీర నుంచి దూర పోయేవాళ్ల కాదు ఒక ప్రాచీన రచయిత వ సల్లోని గ్రీకు ను చెరువు చుట్టూ కూర్చునే కప్ప తో పోల్చాడు

4 వ స ప్రాముఖ్య

వ స తో వర్తక మూ గా గ్రీకు చేతివను కు డిమా డు పెరిగి ది దాని మూ గా గ్రీసులో చేతివనులు వర్తక మరి త అభివృద్ధి చె దాయి అనువైన రేవు సమీప లోవి గ్రీకు నగరాలు వేగ గా పెరగనార భి చాయి వ స ను డి బానిసలు రావడ గ్రీసులో బానిస యాజమాన్యానికి దోహద చే ది గ్రీకు వ సలు ఉద్భవి చిన దేశా లో కూడా వర్తకమూ చేతివనులూ గణనీయ గా పెరిగాయి స్థానిక తెగలు ఆదిమ సమష్టి సమాజ వ్యవస్థను డి బానిస యా మాన్య వ్యవస్థకు పురోగమించడానికి తక్కువ ా పట్టి ది

గ్రీకులు విస్తారమైన ప్రాంత లో స్థిరపడినప్పటికీ వాళ్ల తమ మాతృభాషలోనే మాటా డట కొనసాగించారు వాళ్ల తమని తాము హెలెనీజ్ అనీ తమ మాతృదేశాన్ని హెల్లాస్ అనీ పిలుచుకునేవాళ్ల

క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటికి కాకసస్‌ను డి స్పెయిన్‌దాకా వ్యాపి చివున్న సముద్ర తీరా వె ట వ దలాది గ్రీకు నగర రాజ్యాలు ఆవిర్భవి చాయి

హెంసియాడ్ నీతి కథ కోకిల డేగ

కవి తన యీ కవితలో ఎవరిని కోకి గా చిత్రి చాడు? ఎవరిని డేగగా చిత్రి చాడు?

మిలమిల మెరిసే కళ్ల చిన్నారి కోకి క్రూరమైన
డేగ గుప్పిట్లో చిక్కి ది

వలసలు — ఇక్కడ యీ మాటకి మరో దేశ లో స్థిరపడే మనుషుల సమూహ అని అర్థ

ఆకాశ లో ఎగిరే క్రూరమైన డేగ వి విలలాడే
కోకి మూలుగునే విన్నది
తన వ కరగోళ్లలా చిక్కిన కోకి రోదన విని
డేగ కడు దర్ప గా యిట్లన్నది
కుహూకుహూ మూలె దనె దుకె దౌర్భాగ్యపు కోకిలా
తెలియద నీక టె యెంతో మై నదాన్నని
నోరునొప్పి పెట్టుదాక పాడుకో వేడుకో
నేను మాత్ర నిన్ను ఎత్తుకునే పోతా
చిత్త వస్తే విడిచేస్తా చిర్రెత్తుకొస్తే తినివేస్తా

1 ఏథెన్స్ స్పార్టా చరిత్రనుంచి ఉదాహరణలు పేర్కొని గ్రీసులో రాజ్యాలు ఎ దుకు అవతరి చాయో చెప్పండి 2 గ్రీకు నగర రాజ్యా పాలనలో తేడాలు యేమిటి? ఈ తేడాలు ఎలా ఉత్పన్నమయాయి? 3 గ్రీకులు వ స ను ఎలా నె కొల్పారో ఎ దుకు నె కొల్పారో వివరి చ డి

క్రీ పూ 11వ–9వ శతాబ్దా నాటి క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల నాటి గ్రీసు చరిత్రను గురి చి యిప్పుడు మీరు కొన్ని విషయాలు తెలుసుకున్నారు ఈ రె డు దశల్లోనూ గ్రీకు జీవిత ఎలా వు డేదో మీరు తెలుసుకున్నారు చరిత్ర శాస్త్ర లో దశ న్నవి ఒకదాని వెంట మరొకటిగా వచ్చే కా వ్యవధులు ఆ దశల్లో ప్రతి ఒక్కదానిలోనూ ప్రజల జీవిత అ తకుము దరి దశలోని అటు తర్వాతి దశలోని ప్రజా జీవితానికి గణనీయ గా భిన్న గా వు టు ది చరిత్రను ఆయా దశలుగా వరీ కరి చడ చరిత్ర సాధారణ క్రమాన్ని మరి త బాగా అర్థ చేసుకునే దుకు తోడ్పడుతు ది ఈ పాఠ్యగ థపు విషయసూచిక పట్టీ గ్రీసు చరిత్రలోని ప్రధాన దశ ను తెలుసుకునే దుకు మీకు తోడ్పడుతు ది

క్రీ పూ 11వ–9వ శతాబ్దా నాటి గ్రీకు జీవితాన్ని క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దా నాటి గ్రీకు జీవితాన్ని తు నాత్మక గా పరిశీలి చ డి

అ) క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది ఆర భ నాటికి గ్రీకులు ఆయా ప్రాంతాల్లో ఎలా స్థిరపడ్డారు?

ఆ) వ్యవసాయ లో చేతివృత్తుల్లో వర్తకంలో ఏ మార్పులు వ భవించాయి?

ఇ) గ్రీకుల సమాజ నిర్వహణలో ఏ మార్పులు సంభవి చాయి?

ఈ) ప్రభుత్వ లో ఏ మార్పులు వ భవించాయి?

మీ నోట్‌బుక్కులో క్రీ పూ 11వ శతాబ్దిను చి 3వ శతాబ్దిదాకా గ్రీసు చరిత్రలో ప్రధాన దశలు అనే పట్టీకను తయారుచెయ్యడ మొదలుపెట్ట డి ఈ పట్టీక నమూనానీ గ్రీసు చరిత్ర మొదటి దశకి స బ ధించిన చిత్తు నోట్సునీ పేజి 209లో చూడండి ఈ నమూనా ఆధార గా క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో గ్రీకు జీవిత గురి చిన స క్షిప్త వర్ణన యివ్వండి

ప్రకరణం తొమ్మిది

గ్రీసులో బానిస వ్యవస్థ అభివృద్ధి, క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్ పురోగతి

§ 34 గ్రీకు పర్షియన్ యుద్ధాలు

(మాప్ 4 పేజి 160లోని మాప్)

క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మొదట్లో పర్షియన్ సామ్రాజ్య విస్తర్ణాన్నీ జనాభానీ జ్ఞాపక చేసుకోండి (§ 16 5 పేజి 77లోని మాప్) ఏథెన్స్‌లో సైన్య ఎవరెవరితో కూడివు డేది దాని నిర్మాణ రూప యేమిటి (§ 30–31 9)?

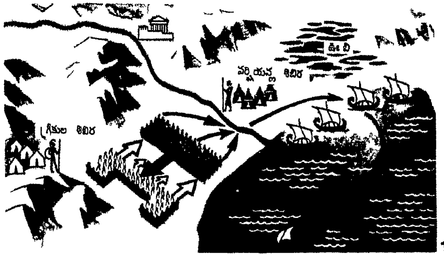
1 మేరథాన్ యుద్ధ క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మొదటో గ్రీసు ప్ర కు విదేశీ ద డయాత్ర ప్రమాద ఏర్పడి ది శక్తివ తమైన పర్షియన్ సామ్రాజ్య ఎగేయన్ సముద్ర లోని అత్యధిక సంఖ్యాక దీవులనూ దాని ఉత్తర తీరా నూ జయి చి ది మొదటి డరియస్ రాజు గ్రీసు దేశమ తట్లోనూ తన పా న నె కొ ప్రయత్నించాడు

క్రీ పూ 490లో పర్షియన్ సైన్య నౌకల్లో ఎగేయన్ సముద్ర దాటి ఏథెన్స్‌కి కేవల 42 కిలోమీటర దూర లో అట్టికాలో వున్న మేరథాన్ మైదాన మీద దిగి ది

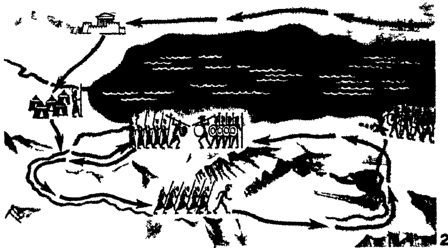
ఏథెనియన్ సైన్య పర్షియన్ సైన్య క టె బాగా చిన్నదైనప్పటికీ అది ధైర్య గా దేశ రక్షణకి పూనుకొ ది మేరథాన్ మైదాన లో రిగిన భీషణ పోరాట లో పర్షియన్లు ఓడి ప డ్డారు వాళ్ళ హడావిడిగా ఓడలెక్కి గ్రీసును విడిచిపోయారు (ఈ యుద్ధాన్ని గురించిన మరిన్ని వివరా కోస పేజి 163ని వర్ణ చిత్ర 11ని చూడ డి)

2 గ్రీసుపై క్సేర్క్సెస్ ద డయాత్ర క్రీ పూ 480లో మరొక బ్రహ్మా డమైన సైన్య నౌకాదళ పర్షియాను డి గ్రీసువైపు మళ్ళీ యలుదేరాయి ఈసారి ఆ సైన్యాన్ని నడిపి చి ది మొదటి డరియస్ మరణి చిన తర్వాత సి హాసన మెక్కిన పర్షియా కొత్త రాజు క్సేర్క్సెస్ మావట్ల నేర చేసినవాళ్లనూ (నేర చేయడమ టే పర్షియన్లతో యుద్ధ చేయడ) చేయనివాళ్లనూ అ దరినీ బానిసలను చేస్తాము అని అతను అన్నాడు

పర్షియన్ రాజులు యించిన జాతులు దాదాపు అన్ని టికి చె దిన సైనికులూ — అస్సీరియనులూ ఈజిప్షియనూ బాబిలోనియనులూ ఆ యా మైనరులో స్థిరపడిన గ్రీకులూ యి కా అనేక యితర జాతు వాళ్ళూ — క్సేర్క్సెస్ సైన్య లో వు డేవాళ్ళు క్సేర్క్సెస్ ఫొనీషియన్లచేత సైనిక నౌక ను నిర్మి పజేశాడు పర్షియన్ రాజుకు గ్రీసును యి చి ట్టా ని వాళ్లకు ఆసక్తి లేదు

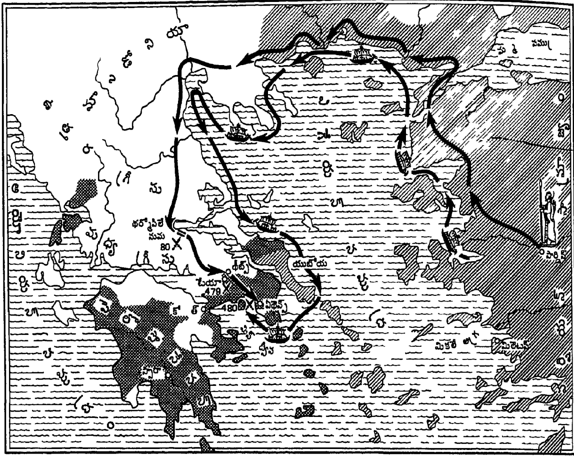
1 మేరథాన్ యుద్ధ 2 థర్మోపిలే కనుమలో జరిగిన యుద్ధ

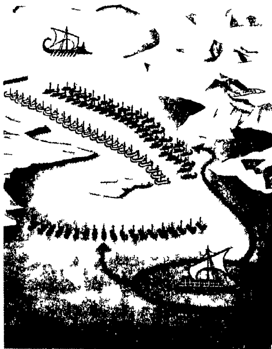

క్సేర్క్సెస్ సైన్యాలు తీర వె బడి పురోగమించి యుద్ధ లేకు డానే ఉత్తర గ్రీసును ఆక్రమించాయి కొన్ని గ్రీకు నగర రాజ్యాలు ఐక్యమై శత్రు దాడిని ప్రతిఘటించాయి లియోనిడస్ రాజు నాయకత్వ కి ద మూడు వ ద మంది సైనికు ను స్పార్టా ప పి ది లియోనిడస్ ఆధిపత్య కి ద స యుక్త గ్రీకు సైన్య థర్మోపిలే కనుమ దగ ర మధ్య గ్రీసులోకి పోయే మారా న్ని అడ్డగి చి ది

3 థర్మోపిలే యుద్ధ

క్సేర్క్సెస్ థర్మోపిలేని సమీపించాడు ఆయుధాలను పర్షియన్లకు అప్పగించమని చెప్పడానికి లియోనిడస్ వద్దకు క్సేర్క్సెస్ రాయబారు మ ప పాడు వచ్చి తీసుకపో డి అని లియోనిడస్ సమాధాన చెప్పాడు ఒక రాయబారి గ్రీకు లను భయపెట్టడానికి పర్షియన్ల స ఖ్యాధిక్యతను వర్ణిస్తూ మా బాణాలూ బల్లేలూ సూర్యుని కప్పేస్తాయి అని చెప్పాడు అయితే మేము నీడలో యుద్ధ చేయవ సివు టు ది అని గ్రీకు యోధులు సమాధాన చెప్పారు

2

క్రీ పూ 480 నాటికి పర్షియన్ సామ్రాజ్య దాని అధీన లో వున్న రాజ్యాలు

పర్షియన్లకి వ్యతిరేక గా జరిగిన యుద్ధ లో పాల్గొన్న గ్రీకు రాజ్యాలు

క్రీ పూ 480లో క్సెర్క్సెస్ భూ నౌకా ద డయాత్ర

ముఖ్య యుద్ధాలు జరిగిన స్థానాలు తేదీలు

65 0 65 130కి మీ

1 గ్రీసుపై క్సెర్క్సెస్ సైనికు ద డయాత్ర

2 స మిస్ యుద్ధ

చిన్న గ్రీకు దళ మీద పర్షియన్ దాడులు రె డు రోజులపాటు సాగాయి పర్షియన్ సేనాధిపతులు తమ సై నికులను యుద్ధ ర గంలోకి తోయడానికి కొరడాలు ఉపయోగించారు దాడు న్నిటినీ గ్రీకులు తిప్పికొట్టారు అప్పుడొక దేశద్రోహి పర్షియన్లను రాత్రిపూట పర్వతా గు డా గ్రీకు వెనుక వైపుకు తీసుకెళ్ళాడు తమ సైన్య శత్రువులచేత చుట్టుముట్టబడడ చూసి లియోనిడస్ స్పార్టన్లను తప్ప ఆ దరినీ తిరోగమించమని ఆజ్ఞా చాడు అనమ యుద్ధ లో లియోనిడస్‌తోబాటు స్పార్టన్లు మరణి చారు కాని పర్షియన్ల పురోగమనాన్ని వాళ్ళు కొ త సేపు నిలవరించారు గ్రీకు సైన్య తిరోగమించడానికి అవకాశ లభి చి ది లియోనిడస్‌తో బాటు మూడు వంద మ ది స్పార్టన్లు ఆ అనమ యుద్ధ లో నే కొరిగారు కాని వాళ్ళ పర్షియన్లను ని వరి చి మిగిలిన గ్రీకులు తిరోగమి చడాన్ని సాధ్యంచేశారు

పర్షియనులు మధ్య గ్రీసును ఆక్రమించారు ఏథెనియన్లు తమ నగర వదలిపెట్టారు యుద్ధ చెయ్యగ పురుషు లందరూ సైన్య లోనో లేక యుద్ధ నౌకల్లోనో వున్నారు స్త్రీ నూ వృద్ధు నూ పిల్ల నూ బానిసలనూ నౌకా దళ రక్షణ కి ద దగ్గరలో వున్న పెలొపొనేసస్‌కీ సలమిస్ దీవికీ తరలించారు క్సేర్క్సెస్ ఆజ్ఞ మేరకు కాలిపోతున్న తమ నగరాన్ని ఏథెనియన్లు ఓడలమీదనుండీ స మిస్ దీవిను డీ చూశారు

4 సలమిస్ యుద్ధ

సమీకృత గ్రీకు నౌకా దళ అట్టికా స మిస్ మధ్య వున్న జ స ధిలో నిలిచి ది ఏథెనియన కి 200 యుద్ధ నౌకలు వున్నాయి మిగిలిన గ్రీకు నగర రాజ్యాలన్నిటికీ కలిసి ఉన్నవాటి క టె యివి ఎక్కువ ఆ నౌక కి ఒక్కొక్క పక్కన మూడు వరస తెడ్లు వు టాయి అ దుకని వాటికి ట్రైరెమ్ ని పేరు వచ్చి ది ఒక్కొక్క ట్రైరెమ్‌లో 180 మ ది తెడ్లు వేసేవాళ్ళు 20—30 మ ది నౌకా సైనికులు వు టారు మహాసముద్రాల్లో ప్రయాణానికి ఉద్దేశి పబడిన భారీ పర్షియన్ నౌక క టె యివి వేగ గా పోతాయి ఇరుకైన సలమిస్ స ధిలో లోతుతక్కువ తావులూ నీటికి ది కొ డలూ ఎక్కడెక్కడ వున్నాయో గ్రీకు నావికు కు తెలును

తన నౌకా బలాధిక్యతతో సు భ గా వి య పొ దవచ్చునన్న విశ్వాస తో క్సేర్క్సెస్ దాడికి ఉత్తరువు యిచ్చాడు పర్షియన్ నౌకా దళ సలమిస్ జలస ధిలోకి పయనించింది తన ప్రభువులు పరివేష్టి చి వు డగా క్సేర్క్సెస్ యెత్తైన అట్టికా తీర మీద ని బడి తన ఓడలు గ్రీకులమీద దాడి చేయడ చూస్తూ వున్నాడు ఎదుటి తీర మీద ఏథెనియన్ స్త్రీలూ వృద్ధులూ యుద్ధం చూస్తూ వున్నారు గ్రీకులు తప్పనిసరిగా గెలిచి తీరాలి వాళ్ళు వెనక్కిపోతే వాళ్ళ కుటు బ సభ్యులు బానిసలౌతారు

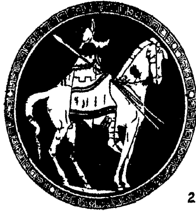
పర్షియన్ నౌకా దళ స ధిలోని అత్య త యిరుకు భాగానికి చేరిన వెంటనే గ్రీకు నావికులు తెడ్లు వేయడ ప్రార భి చారు వాళ్ళ నౌకలు పర్షియన్లమీదికి వేగ గా పురోగమించాయి వేగ గా కదలగ గ్రీకు ట్రైరెమ్‌లు తమ ముందు భాగా తో శత్రు ఓడల తెడ్లు విరగగొట్టి ఆ ఓడ పార్శ్వాలను కుమ్మాయి పర్షియన్ నౌకా దళ చెల్లాచెదురై ది ఓడలు మెరకపట్టాయి గ ద్రగోళ లో నౌకలు ఒకదాని కొకటి ఢీ కొట్టుకున్నాయి అనేక నౌకలు నీళ్ళలోని కొ డ శి కు కొట్టుకొని ముక్కలు ముక్కలైనాయి 200 నౌకలు ముంచబడ్డాయి తక్కినవి పారిపోయాయి

5 గ్రీకుల స పూర్ణ వి య

యుద్ధ ఫలితాన్ని నిర్ణయి చడ లో స మిస్ విజయానికి అత్య త ప్రాముఖ్య వు ది తాను పర్షియాకు తిరిగి పోకు డా గ్రీకు నౌకా దళం అడ్డగిస్తు దని క్సేర్క్సెస్ భయపడ్డాడు అతను త్వరిత గా వెనుదిరిగి తన సైన్య లో కొ త భాగ తో పర్షియా చేరాడు

గ్రీసులో స్థావర గా వున్న పర్షియన్ సైన్య మీద స యుక్త గ్రీకు సైన్య దాడిచేసి ది ఈ సారి మధ్య గ్రీసులోని ప్లటేయా నగర దగ్గర క్రీ పూ 479లో ప్రధాన యుద్ధ జరిగి ది ఆ యుద్ధ దీర్ఘ కా పాటు తీవ్ర గా జరిగింది

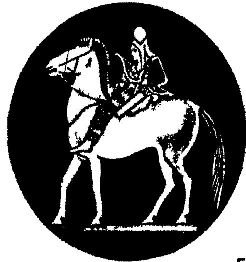

1 2 3 గ్రీకు యోధులు (ప్రాచీన గ్రీకు చిత్రాలు) 4 5 పర్షియన్ యోధులు (ప్రాచీన చిత్రాలు)

గ్రీకులు శత్రువును చిత్తుగా ఓడించి తమ దేశ నుంచి తరిమేశారు

పర్షియన్లు తరిమి వేయబడినప్పటికీ ఆ తటితో గ్రీకు పర్షియన్ యుద్ధ ముగియలేదు అది మరొక 30 యే డు సాగి ది

తీర మీద వున్న అనేక గ్రీకు నగర రాజ్యాలు ఒక కూటమిగా ఏర్పడ్డాయి ఆ రాజ్యాల్లోకెల్ల ఏథెన్స్ మిక్కిలి మైనది ఏథెనియన్ల నాయకత్వాన సమైక్య గ్రీకు బ గాలు పర్షియన్ నౌకా దళాన్ని ఓడి చాయి అ తేకాక ఆసియా మైనర్ తీర ప్రా తా మీద సైత సాహసికమైన కొన్ని దాడులు చేశాయి పర్షియన్ రాజు శా తి స ధి చేసుకొని దీవుల్లోని ఆసియా మైనర్ తీరాల్లోని గ్రీకు నగరాల స్వాతంత్ర్యాన్ని గుర్తించక తప్పలేదు

మేరథాన్ పోరాట క్రమం
(హెరొడోటస్ తదితర ప్రాచీన గ్రంధకర్తల రచనల ఆధారంగా)

మేరథాన్ యుద్ధ లో గ్రీకు వ్యూహకర్త సైనిక కళాభిజ్ఞతా గ్రీకు సైనికు సాహసమూ ఎలా వ్యక్తమయ్యాయి?

పర్షియన్లు మేరథాన్ మైదాన మీద దిగుతున్నారన్న వార్త ఎథెన్స్‌కి చేరి ది ఏథెనియన్ ప్రభువుల్లో కొ దరు పర్షియన్ పక్షానికి ఫిరాయి చే దుకు సిద్ధ గా ఉన్నారు పర్షియన్ రాజు తోడ్పాటుతో సామాన్యు మీద తమ పెత్తనాన్ని తిరిగి న పాది చుకోవచ్చునని వాళ్ల ఆశించారు

ఏథెనియన్లకి అప్పుడిక వ్యవధి లేదు వాళ్ల తమ గా ను వేగ గా సమీకరి చారు ఏథె యన్ సైన్య లో భారీ ఆయుధాలున్న 10 000 మ ది పదాతి సైనికులు ఉన్నారు ప్లటేయా అనే చిన్న నగర వెయ్యిమ ది సైనికుల్ని ప ంంది వ్యూహాకర్త నాయకత్వాన గ్రీకు సైన్య శత్రువుమీదకి పురోగమించి ది మేరథాన్ మైదాన చుట్టూవున్న కొ డ మీద విడిసిన ఏథెనియన్లు పర్షియన్ సేనా శిబిరాన్నీ తీరానవున్న పర్షియన్ నౌక నూ చక్కగా చూడవచ్చు పర్షియన్ సైన్య ఏథెనియన్ సైన్య క టె చాలా పెద్దది

ఏథెన్స్‌కి పోయే మార్గా న్ని అడ్డగిస్తూ పర్షియన్ అశ్విక సైనికులు పోరాట చేసే దుకు అనువుకాని కొ డల మీద గ్రీకు సైనికులు తమ స్థావరాలు తీసుకున్నారు గ్రీకు సైనికు కి అనుభవశాలి అయిన వ్యూహాకర్త మిల్‌టియాడెస్ నాయకత్వ వహించాడు

దాదాపు ఒక వార రోజు పాటు శత్రుపక్షాలు ఒకదానికి ఎదురుగా మరొకటి మోహరించి నిలిచాయి చివరకు గ్రీకు సైన్య ఫలా క్స్ కి ద ఏర్పడి మైదాన మీదకి తరలివెళ్లి ది పర్షియన్ సైన్యపు శ్రేష్ఠ మైన దళాలు మధ్యలో ఉన్న న గతి మిల్‌టియాడెస్‌కి తెలుసు అ దుకని అతను ప్రధానమైన గ్రీకు బ గా ను ఫలా క్స్ పార్శ్వ భాగాలో ఉంచాడు

ఏథెనియన్ సైనిక దళాలు శత్రువు శరవర్షాన్ని లెక్కచెయ్యకుండా పర్షియన్లమీద భయ కరమైన దాడి చేశాయి తమ దేశ కోసమూ తమ తల్లు భార్య పి ల ప్రాణ కోసమూ స్వేచ్ఛకోసమూ పోరాడుతున్నా మనే భావ వాళ్లకు మరి త ధైర్యమూ బ మూ యిచ్చి ది

బాహాబాహీ యుద్ధ మొదలైంది పర్షియన్ శ్రేష్ఠ దళాలు ఏథెనియన్ ఫలా క్స్‌యొక్క బ హీనమైన మధ్య భాగాన్ని చెదరగొట్టాయి సు భ గా వి య పొ దుతున్నామని పర్షియన్లు అనుకొన్నారు కాని సరిగా అదే సమయ లో గ్రీకు పార్శ్వ దాడి దళాలు తమ ఎదుటి పర్షియన్ దళాలను పారదోలి పర్షియన్ సుశిక్షిత సైన్య మీద రె డు పక్కల్ను చీ దాడిచేశాయి పర్షియన్లు యెదురు ని వలేక తమ ఓడ వద్దకు తిరోగమి చారు గ్రీకులు 7 పర్షియన్ ఓడల్ని పట్టుకున్నారు పర్షియన్లు త్వరత్వరగా మిగిలిన ఓడలెక్కి గ్రీసునుండి పారిపోయారు

వ్యూహాకర్త — ఎన్నుకోబడిన సేనా నాయకుడు లేక నౌకా దళ నాయకుడు

ఈ వి యు వార్తని తన తోటి పౌరు కి సాధ్యమైన త త్వరగా అ దజెయ్యా న్న ప్రయత్న లో ఒక ఏథెనియన్ మేరథాన్‌నుంచి 42 కిలోమీటర్లు ఏకబిగిన పరుగెత్తి ఏథెన్స్‌కి చేరుకున్నాడు నగర మధ్యకి చేరుకుని ఆనందించండి ఏథెన్స్ వాసులారా మన గెలిచా ! అని కేకవే అతను తుది శ్వాస ిల్చి కుప్పకూలి పోయాడు 42 కిలోమీటర్ల మేరథాన్ పరుగు ప దాలు రుగుతున్నది ఈ వీరోచిత కృత్యానికి స్మారకార గానే

ఈస్కలస్ రచించిన పర్షియన్లు నుంచి

ప మిన్ పోరాట లో స్వయ గా పాలొ న్న సుప్రసిద్ధ గ్రీకు కవి ఈ క స్ పర్షియన్లు అన్న తన కావ్య లో ఆ పోరాటాన్ని యిలా వర్ణించాడు

ఈ గ భీరగీత స్ఫురి పజేసేది
పలాయన మ త్ర పఠించమని కాదు
జీవన్మరణ పోరాట లోకి దూకమని
అపూర్వ ధైర్య సాహసాలు ప్రదర్శి చమని
విజయగీతిక నిస్వనాలు నిలిచిపోగానే
తెడ్లు మార్కొనె ఉవ్వెత్తున లేచే అ లను
పరు స్వరున ము దుకు నౌకలు వచ్చెను
వ్యూహము తీరియు ఒక్కుమ్మడిగా
కుడి పార్శ్వాన గ నౌకా దళ
తొల్దొలుత సాగెను ము దునకు
ఆ వెంటనె సాగెను మొత్తము దళ
మ్రోగెన తట దిశలెల్లెడ నినాదం
గ్రీసుమాత పుత్రులార మాతృదేశ భక్తులార
పద డి ము దుకు పదండి త్రోసుకు
దేశమ్ము రక్షించ సతీసుతు రక్షించ
దేవళమ్ము పూర్వికుల పవిత్ర గోరీ కాపాడ
జాగుచేయుటకిది కాదు సమయమ్ము టు
అటు పర్షియన్లు కూడ నినదించారు బిగ రగ
ఇత్తడి తొపడవు ముక్కుల నౌకలు
తక్కున ఒ డొ టిని ఢీకొన్నాయి
తొట్టతొలుత పర్షియన్ నౌకలు
విజృ భించాయి వీరత్వ తో
ఆ పిమ్మట యిరుకగు సముద్ర జ ంలో
గు పులు గుంపులు కూడిన నౌకలు

కద గ మెద గ న దు లేక
పరస్పర సహాయ అవకాశ లేక
ఒండొ టి తెడ్లను విరుచుతు ఫళఫళ
నఖానఖి ఢీకొనె నౌకలు నౌకలు
గ్రీకు నౌకలు నేర్పుగ అంతట
పర్షియన్ నౌక చుట్టూ తాకెను ప్రభ జన లా
పర్షియన్ నౌకలు ఒండొ టివి ఢీకొని
భళ్లున పగిలెను తుళ్లుచు మునిగెను
ఎటు చూసిన కనవచ్చెను సముద్ర లో
భగ్న నౌక అవశేషాలే
శత్రు రక్తర జిత లావర్తాలే
శి పైన పర్షియన్ సైనిక కళే రాలే
మిగిలిన నౌక కూడదీసుకొని
శత్రుసైనికులు బ్రతుకు జీవుడా అని
జబ్బ సత్తువతొ తెడ్లను వేయుచు
పరుపుమారి పలాయనమే చిత్తగి చిరి

1 గ్రీకు కీ పర్షియన్లకీ మధ్య రిగిన పోరాటా పట్టికను తయారుచెయ్యండి

పోరాట ఎక్కడ జరిగి ది?	ఎప్పుడు జరిగి ది?	ఎవరు గెలిచారు?	యుద్ధ క్రమానికి యీ పోరాటవు ప్రాముఖ్య ఏమిటి?

2 పర్షియన్లపై జరిగిన యుద్ధ లో గ్రీకులు ఎ దుకు గెలుపొ దారు? కనీస మూడు కారణాలను పేర్కొ న డి అలా చెయ్యలేకపోతే యీ దిగువ ప్రశ్న కు జవాబివ్వ డి (అ) పర్షియన్ సైనికు కంటె గ్రీకు సైనికులు ఎ దుకు మరి త బాగా పోరాడారు? (ఆ) గ్రీకు సైన్యాన్ని గ్రీకు నౌకా దళాన్నీ బాగా ఆయుధ సజ్జిత చెయ్యడాన్ని సాధ్యంచేసి ది యేమిటి? (ఇ) క్సేర్క్సెస్ సైన్యానికీ నౌకా దళానికీ వ్యతిరేక గా ఒకే ఒక్క నగరమే పోరాడగలిగి దా? 3 సాలోన్ వ స్కరణ కీ మేరథాన్ పోరాటానికీ మధ్య ఎన్నేళ్ల కాల వ్యవధి వు ది? ఆ పోరాట ఎన్ని స వత్సరా క్రిత జరిగి ది? క్రీ పూ 480 తర్వాతి సంవత్సర యేమిటి? క్రీ పూ 480 ము దరి స వత్సర యేమిటి? 4 క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్‌లో సామాన్యుల విజయ మేరథాన్ సలమిస్ పోరాటాల్లో గ్రీకు వి యానికి ఎలా భూమికను సిద్ధంచేసి ది? 5 థర్మో పిలే లేక స మిస్ పోరాటాన్ని దానిలో స్వయ గా పాలొ న్న క గ్రీకు మాటల్లో వర్ణించండి

§ 35 క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీసులో బానిస వ్యవస్థ

(మాప్ 4)

ఏథెన్స్‌లో మనుషుల్ని బానిసలుగా మార్చే ఏ పద్ధతి ఎ దుకు ఎప్పుడు రద్దుచెయ్యబడి దో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 30–31 8)

1 గ్రీసుకి బానిస ప్రవాహ క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీసులో బానిస న ఖ్య గణనీయ గా పెరిగి ది ఈ పెరుగుద కి గ కారణాల్లో యుద్ధాలు ఒకటి గ్రీకులు తమకు ఖైదీలుగా చిక్కిన సైనికు వే గాక శత్రువు స్త్రీ ను పి ్ల ను కూడా బానిసలుగా చేసేవాళ్ళు ఉదాహరణకు ఆసియా మైనరు మీద రిగిన ఒక్క దాడిలోనే గ్రీకులు 20 000 మ దికి పైగా ఖైదీలను పట్టుకున్నారు తరువాత వాళ్ల దరినీ మార్కెట్లలో బానిసలుగా అమ్మారు

పైరేట్స్ — సముద్రపు దొ గలు — సముద్రపు దొ గలు వడిగ నౌక లో సముద్ర మీద తిరిగేవాళ్ల వాళ్ళు వర్తక నౌక మీదా యుద్ధ నౌక మీదా తీర లోని జనావాసా మీదా దాడిచేసేవాళ్ల వాళ్ల ఈవిధ గా తమకు దొరికిన వాళ్లను బానిసలుగా అమ్మేవాళ్ళ

మధ్యధరా న ్ల సముద్ర తీరా దేశా ను చి బానిస ను తెచ్చి గ్రీసులో తయారైన చేతి తయారీ వస్తువు కీ తదితర సరుకు కీ మారకంచేసుకునేవాళ్ల

క బానిస స్త్రీకి పుట్టిన బిడ్డ ఆ తల్లి యజమాని ఆస్తి కాని అలా టి పిల లు అరుదు గ్రీసులో బానిసల పి తి యెంత గడ్డుగా వు డేద టే పి ్లలు సాధారణ గా చిన్నప్పుడే మరణి చేవాళ్ల

గ్రీసులోని బానిసల్లో అత్యధిక స ఖ్యాకులు విదేశీయులు అయితే బానిసల్లో గ్రీకులు కూడా లేకపోలేదు కొన్ని నగర రాజ్యాల్లో రుణాలు తీర్చనివాళ్లు బానిసలుగా మార్చబడుతూనే వు డేవాళ్ల

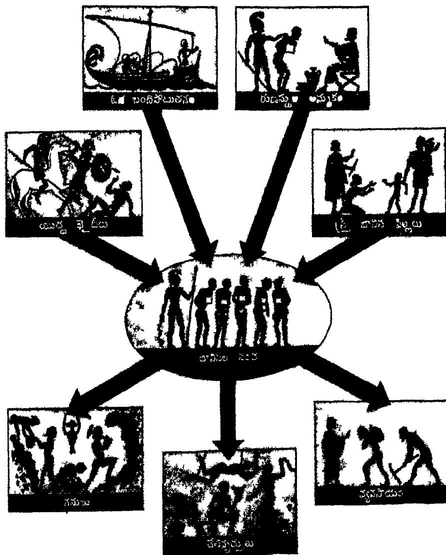
2 బానిస మార్కెట్లు దాదాపు ప్రతి గ్రీకు నగర లోనూ బానిస మార్కెట్లు వు డేవి మార్కెట్లో పురుషు నూ స్త్రీ మా పి ్ల నూ అమ్ముతూ కొ టూ వు డేవాళ్ళ ప్రతి బానిసకూ రొమ్మున ఆ బానిస వయసూ శక్తి సామర్థ్యాలూ ప్రకటిస్తూ ఒక చిన్న బిళ వు డేది కొనుగోలుదార్లు నజీవ సరుకు ను పరీక్షి చి వాళ్ల క డరాలు పట్టుకొని చూసి వాళ్లను రు వులు యెత్తమనీ పరుగెత్తమనీ యెగరమనీ పరీక్షలు పెట్టేవాళ్ల

3 బానిస శ్రమ బానిసల్లో అత్యధిక స ఖ్యాకులు గ్రీసులో రాతి గనులు వున్న ముడీ ఖని తవ్వ డే చేతిపనులు అభివృద్ధి చె దిన ప్రా తాల్లో వు డేవాళ్ల గ్రీసులోని బానిసలు మిక్కిలి కష్టమైన పనులు చేయవ వు డేది బానిసలు మాత్రమే ముడి ఖనిజాన్ని తవ్వేవాళ్ల పా రాతిని పెళ్లగి చేవాళ్ళు స్వత త్ర గ్రీకులు యె త బీదవాళ్లైనా గనులలో పనిచేసే వాళ్ల కాదు వర్తక నౌక మీద తెడ్లువేసే బానిసలు విసుగుపుట్టించే ఒకే మాదిరి మురళీ వాయిద్యం వి టూ బరువైన తెడ్లు వేస్తూవు డేవాళ్ళు

క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ధనిక గ్రీకు కు పెద్దపెద్ద చేతిపను కార్ఖానాలు వు డేవి వాటిలో కొన్ని టిల్లో 100 మ దిదాకా బానిసలు పనిచేస్తూ డేవాళ్ళు కార్ఖానాల్లో బానిస కిచ్చే పనులు క్లిష్టమైనవి కాదు గాని చాలా కష్టమైనవి

కుమ్మరి కార్ఖానాల్లో బానిసలు నీళ్లూ మట్టీ వ టచెరుకూ మోసేవాళ్లు మట్టిని క వడ కుమ్మర సారె తిప్పడ చేసేవాళ్ల సాధారణ గా స్వత త్రులు పాత్రలు చేయడ ర గులు వేయడ చేసేవాళ్ల (వర్ణ చిత్ర 12 చూడ డి)

కార్ఖానా లో క టె పాల పనిలో వినియోగి వ డే బానిసలు చాలా తక్కువ రైతులు చిన్న పొలా ను తామే సాగు చేసేవాళ్లు భూస్వాము కున్నట్లే చాలామ ది రైతు కు కూడా బానిసలు వు డేవాళ్ల ఆ బానిసలు ద్రాక్ష పండ్లనూ ఆలివ్ నూ కాళ్లతో గానీ గానుగ తో గానీ న గగొట్టేవాళ్ల బరువైన గ పలు మార్కెట్‌కు మోసుకపోయేవాళ్లు

క్రీ పూ 5వ శతాబ్ద లో బానిసత్వ మూలాధారాలు యుద్ధ ఖైదీలు సముద్రపు బ దిపోటు రుణ దాస్య బానిస స్త్రీ కు పుట్టిన ల్లలు
బానిసలు ప్రధాన గా ఎక్కడెక్కడ వినియోగి వ డేవాళ్ల గనుల్లో వర్తక లో చేతివృత్తుల్లో వ్యవసాయ లో గృహ సేవకులుగా

గ్రీకులు బానిసల్ని గృహసేవకులుగా విస్తృతగా వాడేవాళ్లు ధనవంతు యిళ్లలో ముగురు లేక నలుగురు సేవకులు దేవాళ్లు బాగా సంపన్ను యిళ్లలో 50 మందిదాకా బానిసలు వుండేవాళ్లు

4 బానిసల శిక్ష

బానిసలు శిక్షకూ బెదిరింపుకూ భయపడి మాత్రమే పనిచేసేవాళ్లు వాళ శ్రమ ఫలితంవల్ల వాళ్లకి ప్రయోజనం వుండేది కాదు బానిసలు ఉత్పత్తి చేసినదంతా యజమానులకి చెందేది ఒడిస్సీలో యిలా చెప్పబడింది బానిస సోమరి యజమాని వాణ్ణి పనిచెయ్యమని కఠినంగా చేయించకపోతే వాడు తన తటతను పనికి పూనుకోడు

బానిస మీద నిరంతరం మేస్త్రీల తనిఖీ వుండేది బానిసవిధానంగా పనిచేస్తూ వుంటే లేక విశ్రాంతికోసం విరామం తీసుకొంటూ వుంటే మేస్త్రీ కొరడా అతన్ని మేల్కొల్పేది ఈ కొరడాకు తరుచుగా కొసల్లో సీసపు ముక్కలు దేవి భుజామీదా వీపునా కొరడా గాయా మచ్చలు లేని బానిస అరుదు

ప్రాచీన గ్రీసులోని బానిసలను వాళ్ల యజమానులు యెలా హింసించేదీ ఆనాటి ఒక రచయిత యిలా భయంకరంగా వర్ణించాడు కొరడాతో కొట్టు గొంతు పిసుకు కాలితో తొక్కు కాల్చు చర్మం ఒలిచెయ్ కీళ్లు విరిచెయ్ యిక్కుల్లో వినిగర్ పొయ్ కడుపుమీద యిటుకలు పేర్చు — నీకు యిష్టం వచ్చిన పనిచెయ్యి

5 యజమానులతో బానిసల పోరాట

బానిసలు తమ యజమానుమీద పగ తీర్చుకొనేందుకు యజమానుకు వ్యతిరేకంగా తమకు చేతనయిందంతా చేసేవాళ్లు పనిముట్లు విరగొట్టేవాళ్లు పశువుకు అంగవైకల్యం కలిగించేవాళ్లు పని వీలైనంత అధ్వానంగా చేసేవాళ్లు దొరికితే అమానుషమైన చిత్రహింసలకు గురి ఔతామని స్పష్టంగా తెలిసి కూడా తరుచుగా పారిపోవడానికి ప్రయత్నించేవాళ్లు కొన్నిసార్లు మరీ క్రూరులైన యజమానును చంపేవాళ్లు తరచు తిరుగుబాట్లు చేసేవాళ్లు అదివరకు పోరాట బానిస యజమాను మీద బానిసలు చేసే పోరాట

క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మధ్యలో వచ్చిన ఒక భయంకరమైన భూకంపం స్పార్టా నగరాన్ని ధ్వంసం చేసింది దీన్ని మంచి తరుణమని హెలట్లు యెంచారు హఠాత్తుగా బానిస యజమాను మీద పడి వాళ్ల పని పట్టించారు వాళ్లు అన్ని దిశలనుండీ వేగంగా స్పార్టా చేరుకొన్నారు స్పార్టన్లు దాడిని తిప్పికొట్టగలిగారు గాని తమ సొంతబలంతో తిరుగుబాటును అణచలేకపోయారు వాళ్లు యితర నగర రాజ్యాలలోని బానిస యజమానుల సహాయం అర్థించవలసివచ్చింది హెలట్లపైన

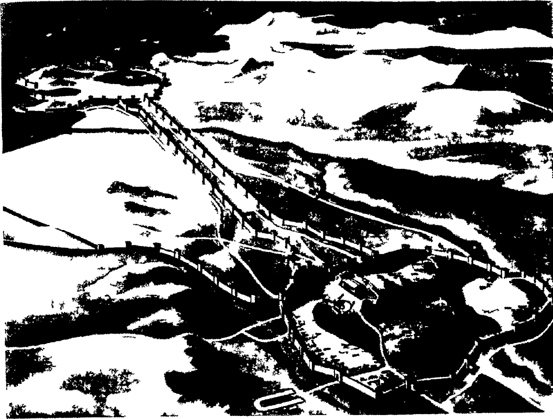

1

2

1 గనిలో పనిచేస్తున్న బానిసలు (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్రం) 2 ఏథెన్స్‌లోని ఒక కుమ్మరి కార్ఖానా (ఒక గ్రీకు వాజామీది చిత్రం)

ఏథెన్స్ పిరేయస్ విహ గావలోకిత దృశ్య (పునరుద్ధరణ)

పోరాట లో తోడ్పడడ డని స్పార్టా రాయబారులు భయ తో పారిపోయిన మోగా తో దేవుని పేరుమీదుగా ప్రాధేయ పడ్డారు కొన్ని నగర రాజ్యాలు స్పార్టాకు తోడ్పడ్డాయి అయినప్పటికీ కొంతమ ది హెలట్లు స్వాత త్ర్య పొ ది స్పార్టాను వదిలిపోయారు

1 క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీసులో మనుషులు ఎలా బానిసలు అయ్యారు? 2 గ్రీసులో బానిసలు ఏయే పనులు చేశారు? 3 ప్రాచీన తూర్పు రాజ్యా తో పోలిస్తే గ్రీసులో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ మరి త అభివృద్ధి అయి దన్న విషయాన్ని ఏమి నిరూపిస్తో ది? 4 బానిస యజమాను తో బానిసలు ఎలా పోరాడారు? వాళ్ల పోరాట పద్ధతుల్లో కనీస ఆరి టిని పేర్కొన డి దీన్ని వర పోరాట అని ఎ దుకు అ టారు?

§36 క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మధ్య కాలంలో ఏథెన్స్ మహాశ్శక్తి, సంపదలు

(మాప్‌లు 4 5)

1 ఏథెనియన్ ముద్ర సమాఖ్య

గ్రీసుకూ పర్షియాకూ శా తి స ధి కుదిరి యుద్ధ ముగిసిన తర్వాత కూడా ఏథెనియన్ సముద్ర సమాఖ్య కొనసాగి ది ఆ సమాఖ్యలో 200 గ్రీకు నగర రాజ్యాలు వు డేవి ఆ సమాఖ్యకి స యుక్త నౌకా దళ సైన్య వు డేవి సమాఖ్యలోని ప్రతి ఒక్క నగర రాజ్యమూ ఒక నిర్దిష్ట స ఖ్య నౌకలను నిర్మించాలి లేకపోతే సమాఖ్య ఖజానాకి కొంత సొమ్ము చెల్లి చాలి

ఏథెనియన్ వ్యూహకర్తలు మొత్త సమాఖ్యకి చె దిన నౌకా దళానికీ సైన్యానికీ నాయకత్వ వహించేవాళ్ళు ఏథెనియన్లు సమాఖ్య ఖజానాని తమ నగరానికి బదిలీచేసి సముచితమని తమకి తోచిన రీతిలో ఖర్చుపెట్టేవాళ చెల్లి పు పరిమాణాన్ని కూడా వాళ్లే నిర్ణయి చేవాళ్ల ఏథెనియన్లని సముద్ర సామ్రాట్టులు అని ఎలవగా యీ సమాఖ్యని ఏథెనియన్ సముద్ర సమాఖ్య అని పిలిచేవాళ్ళు

2 ఏథెనియన్ సముద్ర వ్యాపార అభివృద్ధి

సముద్రాలపై ఏథెనియన్ల పెత్తన మూ గా వాళ సముద్ర వ్యాపార కూడా పె పొ ది ది తమ నౌకా దళపు రక్షణలో ఏథెనియన్ వర్తక నౌకలు మధ్యధరా నల్ల సముద్రాల్లో తిరుగుతూ డేవి ఏథెనియన్లు ఏథెన్స్‌కి ఆరు కిలోమీటర్ల దూరాన లోతైన ప్రశా తమైన అఖాతపు తీర మీద గర్బు గిడ్డ గులు నౌకా నిర్మాణ కే ద్రాలు కలిగిన పిరేయస్ ఓడరేవును నిర్మించారు పా టికపేయమ్ సిరియా ఈజిప్టు సిసిలీ మొదలైన చోట్లను చి వచ్చే డజన్లకొ ది నౌక ను చి సరుకులు పిరేయస్ రేవులో దిగుమతి చెయ్యబడుతూ డేవి తర్వాత ఆ రేవులో అట్టికా లోనూ గ్రీసు దేశపు యితర ప్రా తాల్లోనూ తయారుచెయ్య డిన సరుకులు నౌకల్లోకి ఎగుమతి చెయ్యబడేవి (వర్ణ చిత్ర 13 చూడ డి) గ్రీసుకి చాలా దూరాన వున్న దేశాల్లో సైత క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి ఏథెనియన్ చేతిపను కార్ఖానా వర్తకపు గుర్తులు వున్న అనేక పూర్తి గూన జాడీలు లేక వాటి ముక్కలు పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞు కు భ్యమయ్యాయి ఆ ఓడరేవుకి వచ్చిన వర్తకు దరూ తమ సరుకు న్ని టిపైనా ఏథెనియన్ ఖజానాకి సు క చెల్లి చేవాళ్ల

వ్యాపారాభివృద్ధి మూ గా శా తి కా లో సైత ఎథెన్స్‌కి బానిసల రాక కొనసాగి ది బానిస మార్కెట్లలో కెల్ల మిక్కిలి పెద్ద మార్కెట్ ఏథెన్స్‌లో వు డేది

3 ఏథెనియన్ వె డి గనుల్లో

ఏథెన్స్ రాజ్యానికి చె దిన వె డి గనుల్లో వే కొ ది బానిసలు పనిచేసేవాళ భూమి కి ద యి తో లోతున వాళ్ల పట్టి గునపా తో పికాక్సు తో ముడి ఖని తవ్వేవాళ్ల గనులు యిరుకుగా వు డేవేమో వాళ్ళు మోకాళ్లమీద అన్చి మాత్రమే పనిచేయగలిగేవాళ్ళు ముడి ఖని ని డిన గ ప ను పడుచువాళ్ల దారి పొడుగునా మోకాళ్లమీద పాకుతూ పైకి ఈడ్చుకుపోయేవాళ్ళు గని బయట యితర బానిసలు ముడి ఖనిజాన్ని యినప రోకళ్లతో న గగొట్టి గానుగలో పొడిచేసేవాళ్ళు గానుగలు తిప్పడానికి గాడిదలనూ యితర జ తువులనూ వుపయోగించి వు డవచ్చు కాని బానిసలను వుపయోగి చి యజమానులు డబ్బు మిగిలి చుకొనేవాళ్ళు బానిసలు గనులను చి ముడి ఖనిజాన్ని ఎ తో పెద్ద మొత్తాల్లో

తప్పి దాన్ని పాడిచెయ్యవ సివు డేది దానితో తి డి తినే దుకూ న్నిదపోయే దుకూ సైత వాళ్లకి తీరిక చిక్కేది కాదు బానిసలు ఏథెన్స్ రాజ్యానికి చె దిన ఉప్పు గనుల్లో కూడా పనిచేస్తూ ండేవాళ్ల

4 ఏథెన్స్ రా య న వదను చి ఎవరు బ్బిపా దారు

క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్ గ్రీసులోకె ల్ల మిక్కిలి ఐశ్వర్యవంతమైన నగర రాజ్య అయి ది

దీనితో భారీ పౌర భవనాలూ దృఢమైన నగర దురా లూ నిర్మి చడ సాధ్య మై ది ఏథెనియన్లు తమ నగర చుట్టూ బురుజు తో కూడిన కోట గోడలు నిర్మి చుకున్నారు వాళ్ల పొడుగాటి గోడలు నిర్మి చారు ఈ గోడలు ఏథెన్స్‌ను చి పిరేయస్‌కి పోయే మారా న్ని కాపాడేవి దీర్ఘ కా పాటు ముట్టడి జరిగితే యీ పొడుగాటి గోడలు ఏథెనియన్లకి సముద్రాన్ని చేరుకునే మార గా వినియోగ పడేవి

ఏథెన్స్ అక్రోపొలిస్‌లో నిర్మాణ కృషి ప్రత్యేకి చి విస్తృత గా సాగి ది అక్కడ పర్షియన్లు నాశన చేసిన నిర్మాణా స్థాన లో సు దరమైన దేవా యాలు నిర్మి ప డ్డాయి విగ్రహాలు నె కొ ల్పా డ్డాయి వాటి నిర్మాణానికి ఏథెన్స్ రాజ్య ఖజానాను డి మాత్రమే కాకు డా మొత్త సముద్ర సమాఖ్య ఖజానాను డి కూడా డబ్బు వెచ్చి ప డి ది

ఈ నిర్మాణా ము గా రాతి కట్టడ కార్మికు కూ చేతిపను వాళ్లకూ బ డివాళ కూ పడవవాళ్లకూ చేతి ని డా పనీ ర్థరమైన ఆదాయమూ చేకూరేవి

సముద్ర సామ్రాజ్య కి చాలా బ మైన నౌకా దళ వు ది నౌక మీద కొలువుచేసేవాళ కి ఏథెన్స్ ఖజానాను చి డబ్బు చెల్లించడ మొదలై ది చాలామ ది ఏథెనియన్లు – తెడ్లువేసేవాళ్ల నావికులు – ఆ జీత మీద బతికేవాళ్ల

న్యాయ స్థానాల్లో డ్జీ కి యితర ప్రభుత్వోద్యోగు కి ఖజానాను డి జీత చెల్లి చేవాళ్ల ఉద్యోగాల్లో అత్య ధిక భాగ లాటరీ ద్వారా ఏథెనియన్ పౌరు కి ప చ డేవి క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో థెటీస్ (స్వత త్ర శ్రమజీవులు) రా య లోని దాదాపు అన్ని ఉద్యోగా కూ యెన్నుకో డే హక్కు న పొ ది చుకున్నారు చాలామ ది బీద ఏథెనియన్లు ఈ జీతా మీద జీవిస్తూ వు డేవాళ్లు ఆ కా లో రాయ డిన ఒక హాస్య గీత యిలా సాగి ది

నాన్నా కోర్టులో కూర్చున్న దుకు
డ్జీ కు జీత యివ్వక పోతే
మాకు ప్రొద్దునా సాయ త్ర
తి డి యెలా తెస్తావు చెప్పు నాన్నా

ఏథెనియన్ పౌరు కి మధ్యమధ్య అన్నదాన చెయ్య డుతూవు డేది వాళ్లకి పన్నులు ఉ డేవి కావు న పన్న ఏథెన్స్ రా య పౌరుడుగా ఉ డట గౌరవమే కాకు డా చాలా లాభదాయకమైనదిగా కూడా వు డేది

ఎరేయస్‌కి ఎరుకుల రవాణా
(క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి ఒక రచననుంచి)

ఈ వ్రత లో పేర్కొనబడిన దేశా నూ నగరా నూ మావ్‌లో గుర్తి చ డి

ఇక్కడకి ఎన్నెన్ని నరుకులు వస్తాయి! సిరెనే (ఉత్తర ఆఫ్రికా) ను చి ఎద్దు చర్మాలు న ్ల సముద్ర ప్రా త ను చి ఉప్పులో ఊరవేసిన చేపలు ఉత్తర గ్రీసును చి ధాన్య మూ న సిసిలీను చి వ దులు జున్ను ఈజిప్టును చి తెరచాపలు పాపిరస్ కాగిత సిరియాను చి ధూప సామగ్రి క్రీట్ ద్వీప ను చి దేవా యాలకీ దేవతా విగ్రహా కీ పనికివచ్చే విలువైన క ప లిబియా (ఉత్తర ఆఫ్రికా) ను చి బోలెడు ద త దీవులను చి పిక్క బలిసిన గొర్రెలు తేనెలూరే పళ్ల ఆసియా మైనర్‌ను చి బానిసలు సీమ బాద ఫొనీషియానుంచి గోధుమ పి డి ఖర్జూరాలు కార్తేజ్ (ఉత్తర ఆఫ్రికా) ను చి తివాచీలు వస్తున్నాయి

? 1 ఏథెనియన్ సముద్ర సమాఖ్య ఎలా ఆవిర్భవి చి ది? దాని ఉనికివ ్ల ఎవరికి ప్రత్యేక ప్రయో న వు ది ఎ దుకు? 2 క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్ రాజ్యపు న పదకి మూలాధారాలు యేమిటి? 3 ఏథెన్స్ నగ రపు శక్తి న పద పర్యవసాన గా ఆ నగర పౌరులు పొ దిన మేళ్ల యేమిటి?

§ 37 ఏథెనియన్ బానిస యాజమాన్య ప్రజాస్వామ్యం

(మాప్ 4)

సోలోన్ న స్కరణ ద్వారా సామాన్యులు సాధి చుకున్న హక్కు ను జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 30–31 8 9 10)

1 ఏథెన్స్‌లో ప్రజా సభ క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్ రా ్యపు అత్యున్నతాధికార ప్రజా సభకి చె ది వు డేది అది నె కి నాలుగు సార్లు సమావేశపరచబడేది ప్రజా సభ శాసనాలు చేసేది యుద్ధ ప్రకటి చేది శా తి స ధి చేసుకునేది ఏథెన్స్ ఖజానామా సముద్ర సమాఖ్య ఖజానామా నిర్వహి చేది వ్యూహకర్త మా తదితర అధికారు మా ఎన్నుకునేది

అట్టికాలోని అన్ని నగరా కీ గ్రామా కీ చె దిన ఏథెనియన్ పౌరు దరూ ప్రజా సభకి హాజరయ్యే అవకాశ వుం డేది ప్రజా సభకి సాధారణ గా కొన్ని వే మ ది — అత్యధిక భాగ నగర వాసులు — హాజరయ్యేవాళ్లు ప్రజా సభలో చర్చలు చె రేగేవి కొ దరు వక్తలు ప్రభువర్గీయుల్ని సమర్థి చేవాళ్ల మరికొ దరు సామాన్యుల్ని సమర్థి చేవాళ్లు మెజారిటీ వోట్ల ద్వారా నిర్ణయాలు చెయ్యబడేవి (వర్ణ చిత్ర 14 చూడ డి)

2 పెరిక్లిస్ నాయకత్వ లో ఏథెన్స్ రాజ్య

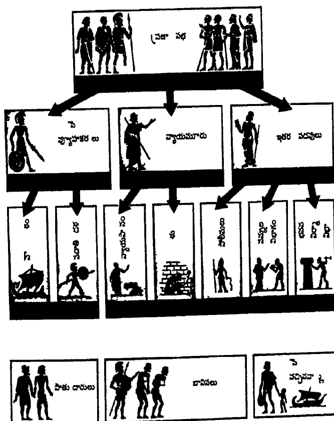
క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మధ్యకా లో ప్రముఖ రా నీతిజ్ఞుడు పెరిక్లిస్ ఏథెన్స్‌లో ప్రధాన వ్యక్తి

పెరిక్లిస్ స పన్న ప్రభువ శ లో పుట్టినవాడు అతనికి విస్తారమైన భూమీ పనిచేయడానికి డ న్ల కొద్దీ బానిసలూ వుండేవాళ్ళ అతను మ చి విద్యావ తుడూ చాలా ప్రజ్ఞావ తుడూ గొప్ప వక్త కు పేరుపొ దిన ఏథెన్స్‌లో కూడా పెరిక్లిస్ వాగ్ధార అసాధారణమై దిగా గుర్తి పబడి ది అతను ప్రశా త గా హు దాగా వు డేవాడు కాని కోపోద్రేక తో ఉపన్యసించేటప్పుడు జీయస్ లాగా శత్రువు మీద పిడుగులు ఉమిసేవాడని గ్రీకులు అనేవాళ్ళ

క్రీ పూ 443లో ప్రజా సభ పెరిక్లిస్‌ను ప్రధాన వ్యూహకర్త (సేనాధిపతి)గా యెన్నుకు ది ఏథెన్సు పా నకీ సముద్ర సమాఖ్యకీ అతను నాయకత్వ వహి చాడు

యావత్తు గ్రీసునూ ఏథెన్స్ అధికార కి దికి తేవడానికి పెరిక్లిస్ చేయవలసి దంతా చేశాడు సముద్ర సమాఖ్యని అతను అన్ని విధాలా పటిష చేసి సమాఖ్యలోకి కొత్త రాజ్యా ను ఆకర్షించాడు సమాఖ్యలో ఏథెనియన్ పెత్తన పట్ల అస తృప్తిచె దిన కొన్ని నగర రాజ్యాలు సమాఖ్యను చి బయటకి పోయే దుకు ప్రయత్ని చేవి అలాంటి ప్రయత్నా ను పెరిక్లిస్ ఆయుధ బ తో కఠిన గా అణచివేసేవాడు అతను సమాఖ్య రాజ్యాల భాగాల్లో భూముల్లేని ఏథెనియన్ల నావాసా ను ఏర్పాటుచేసేవాడు

ప్రజ సౌకర్య నిమిత్త కొన్ని భవనాలనూ కోట గోడలనూ పెరిక్లిస్ నిర్మి పజేశాడు

1 ఏథెన్స్‌లో బానిస యాజమాన్య ప్రజా స్వామ్య (క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది) 2 పెరిక్లిస్ (ప్రాచీన గ్రీకు బమ్మ) ముఖ కనిపి చే దుకుగాను శిరస్త్రాణ వెనక్కి నెట్టబడి ది యుద్ధ సమయాల్లో గ్రీకులు తమ ముఖాలను శిరస్త్రాణా తో కప్పుకునేవాళ్ళ

ఎథెన్స్‌లోని అగోరా (ఆధునిక చిత్ర) మధ్య కొ దరు ఏథెనియన్ను లోప కి వస్తున్నవారితో మాట్లాడు తున్నారు ఎడమ పక్కన మట్టి పాత్ర అమ్మక దారు వే మీద చదికి బడి కూర్చుని తన సరుకులు అమ్ము తున్నాడు కుడి పక్కన తన బానిసలతోబాటు వస్తున్న ఒక న వన్న ఏథెనియన్ ఒక రైతు గాడిదమీద వేసు కుని తన సరుకును అమ్మక కోస తెస్తున్నాడు వెనక భాగ లో ఏథెన్స్ నగరపు అక్రోపొలిస్

పెరిక్లెస్ యెప్పుడూ సామాన్య ప్రయోజనా దృష్ట్యా వ్యవహరించేవాడు అ దువ న అతను 15 న వత్సరాల పాటు అతని మరణ వరకు ప్రజా సభచేత మళ్ళీ మళ్ళీ ప్రధాన సేనాధిపతిగా యెన్నుకోబడుతూవచ్చాడు

3 ఏథెనియన్ ప్రజాస్వామ్య దాని బానిస యా మాన్య వ్వభావ

గ్రీకులు ఏథెన్స్‌లోని పా నను డెమోక్రసీ (ప్రజాస్వామ్య) అని పిలిచేవాళ అ టే డెమోస్ (సామాన్య) అధికార అని అర్థ సామాన్యులు రా ్య లో తమకి వున్న అధికారాన్ని బానిస యా మాన్య వ్యవస్థనీ సముద్ర సమాఖ్య లోని యితర సభ్య రాజ్యా పై ఏథెన్స్ పెత్తనాన్నీ పటిష్ట చేసే దుకు వినియో గి చారు అలా టి పరిస్థితు వ ్ల బానిస యజమాను కే కాకు డా గనుల్లో బానిస శ్రమ ద్వారా తత్ప ్ధిత వెల్లి పు ద్వారా బ్ధి పా దే థెటేస్‌కి కూడా ప్రయోజన వు ది

ఏథెనియన్ ప్రజాస్వామ్య బానిసలపైన బానిస య మాను అధికారాన్ని పదిలపరచి ది అది బానిస యా మాన్య ప్రజాస్వామ్య

ఏథెన్స్ నమూనాలో ప్రజాస్వామ్య చాలా గ్రీకు నగరాల్లో వె కొ ్ ి డి ది అది అన్ని చోట్లా బానిస మీద స్వత త్ర ప్ర పా నగానే వు డేది

అయితే క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ప్రజాస్వామికాభివృద్ధి శిఖర స్థాయిలో ఉన్నప్పుడు పైత అట్టికా వాభాలో అ ్ న ఖ్యాకు చేతుల్లో మాత్రమే అధికార వు డేది ఎవరి తల్లిత డ్రులు ఏథెన్స్ వాసుల్లో వాళ్ళు మాత్రమే పూర్తి హోదా కలిగిన ఏథెన్స్ పౌరులుగా పరిగణి చబడేవాళ్ళ

ఇతర ప్రా తా ను చి అట్టికాకి వచ్చినవాళ్ళూ వాళ్ల స తానమూ ఏథెనియన్ పౌర హక్కు ను కోల్పోయేవాళ్ళు ట్టికాలో నివసి చే అనుమతి పొ దే దుకు వాళ్ల ప్రత్యేకమైన పన్ను చెల్లి చాల్సివు డేది ఎవరైనా దగాచే ఏథెన్స్ పౌరులుగా నటిస్తే వాళ్ల బానిసలుగా మార్చ డేవాళ్ళు ఏథెనియన్ స్త్రీలు ప్రజా సభల్లో పా ‾ నకపోవడమే కాక బహు అరుదుగా తప్ప తమ యిళ్లను చి బయటకి వచ్చేవాళ్ల కారు ఇంటి పనులు స్వ కమ గా రిదిద్దు కోవడ భర్తకి విధే య గా ఉ డట స్త్రీ విధిగా పరిగణి ప డేది బానిసలు దుక్కి పశువు మాదిరిగా చూడబడేవాళ్ల

4 ఏథెన్స్‌లో పౌర జీవిత

ఏథెన్స్ పౌరసత్వానికి తీవ్రమైన ప్రతి ధకాలు ఉన్నప్పటికీ రాజ్య పా నలోనూ ప్రజా జీవిత లోనూ ఏథెన్స్‌లో పాలొ న్న తమ ది ప్రాచీన ప్రప చ లో మరెక్కడా కూడా పాలొ నలేదు అతి కష్టమైన పను ను బానిస కు అప్పగి చిన స్వత త్ర ఏథెనియన్లు తమ కా లో అత్యధిక భాగాన్ని నగర సామాజిక స్థలాలో గడిపేవాళ్ల

ఏథెన్స్‌లోకె మిక్కిలి సమమ్మర్ద గా స దడిగా వు డే తావు అగోరా ప్రొద్దున్నే పురుషులు గబగబా నగర మధ్యంలోని చౌకుకు వెళ్లేవాళ్ల ఉదయ వేళ ఏథెనియన్ అగోరా స దడిగా వు డే మార్కెట్ సాయ త్ర మార్కెట్ పాకలు పీకేసేవాళ్ల అగోరాలో ధనికులూ చేతిపనివాళ్లూ రైతులూ మార్కెట్‌లో తమ తమ సరుకులు అమ్ముకున్న తర్వాత తమ రోజువారీ పనులు ముగిసిన తర్వాత గుమికూడేవాళ్ళు ఏథెనియన్ చట్టాలు చెక్కిన శిలా ఫ కాలు అగోరాలో కవైపున నిలిపేవాళ్ల అవి నోటీసు బోర్డులుగా కూడా వుపయోగి ప డేవి రగబోయే ప్రజా సభ సమావేశా గ రి చి వ్యాజ్యా గురి చి ప్రకటనలు ఆ రాళ్లమీద ప్రదర్శి పబడేవి అగోరాలోనే కొత్త వార్తలు ఒకరికొకరు చెప్పుకొనేవాళ్ళ ఈనాడు మనకు వార్తాపత్రికలు చదవడమూ రేడియో వినడమూ టి వి చూడటమూ యె త ముఖ్యమో ప్రాచీన గ్రీకు కు అగోరాకు పోవడ అ త ముఖ్య గా వుండేది

మహా ప్రసిద్ధులైన ప డితులు ఉపన్యాసాలు యిచ్చేవాళ్ల వాటికి యువకులూ వయస్కులూ హాజరయ్యేవాళ్ళు అవి జరిగే హాళ్లని జిమ్నాజియా అనేవారు అనుభవజ్ఞులైన శిక్షకు పర్యవేక్షణలో గ్రీకులు అక్కడ శరీర వ్యాయామ కూడా చేస్తూ డేవాళ్ల

ఒక పెద్ద స గీత కచేరీ భవన వు డేది అ దులో పెద్ద శ్రోతృ సమూహా ముందర గ్రీసులోని అత్యుత్తమ గాయకులూ స గీత విద్వా సులూ పోటీ లో పాలొ నేవాళ్ళు శ్రోతలే విజేతలను నిర్ణయి చేవాళ్ళ

ఏటా అనేక సార్లు నాటక ప్రదర్శనలు జరిగేవి అవి కూడా వే కొ ది ప్రజలను ఆకర్షి చేవి

ఏథెన్స్‌లో ప్రజా జీవిత స్వత త్రు బౌద్ధిక శారీరక అభివృద్ధికి విస్తృతమైన బాటలు పరచాయి

? 1 ఏథెన్స్ పౌరు కి ఏయే హక్కులూ అవకాశాలూ ఉ డేవి? 2 ఏథెనియన్ బానిస యా మాన్య రాజ్యాన్ని పటిష్ఠ చెయ్యడ యాకి దివారికి ప్రయోజనకర గా ఎ దుకు ఉ డేది (అ) డా భూస్వాములు (ఆ) చేతిపను వాళ్ల (ఇ) వర్తకులు (ఈ) రైతులు (ఉ) స్వత త్ర శ్రమజీవులు (థెటీస్)? 3 సాలోన్ స స్కరణ కీ పెరిక్లిస్ పా న అర భానికీ మధ్య ఎన్నేళ్ల గడిచాయి? ఈ రె డు ఘటన కీ మధ్య వ ధ యేమిటి? 4 ఏథెన్స్‌లోని రాజ్యాన్ని ప్రాచీన ఈజిప్టులోని రాజ్య తో పో) డి వాటి మధ్య తేడాలు యేమిటి? సామ్యాలు యేమిటి? 5 సా స్కృతిక అభివృద్ధికి మీ అభిప్రాయ లో మరి త సానుకూలమైనది యేమిటి ప్రాచీన తూర్పు దేశాల్లోని రాజు పా నా ప్రభువరీ యు పెత్తనమా లేక ప్రజాస్వామ్యమా? మీ వాదనను నిరూపించ డి

ప్రకరణం పది

క్రీ పూ 5వ–4వ శతాబ్దాల్లో గ్రీసు సంస్కృతి వికాసం

§38 లిఖిత భాష, పాఠశాల ఒలింపిక్ క్రీడలు

(మాప్ 4)

1 ప్రాచీన గ్రీసులో లిఖిత భాష క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది చివర విస్మరి పబడిన తమ ప్రాచీన లిపికి గ్రీకులు తిరిగి ఎన్నడూ పోలేదు హోమర్ యుగా తానికి గ్రీకులకి ఫొనీషియన్ లిపితో పరిచయ ఏర్పడి ది గ్రీకులు హల్లు కి అచ్చులు చేర్చి 24 అక్షరా తో కూడిన తమ అక్షరమా వి అభివృది చేశారు లిఖిత భాష అభివృద్ధిలో యిది ప్రధానమైన ఒక ముందంజ

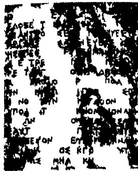
గ్రీకులు పాపిరస్‌మీదా మట్టి ప కలమీదా పల్చటి మైన పూత కలిగిన ఫ కా మీదా రాసేవాళ వాళ్ళ మైన మీద సూది మొన వున్న పరికరంతో రాసేవాళ్ళ మొద్దుగా వు డే అదే పరికరపు రె డవ కొనను రాసినదాన్ని చెరిపేసే దుకు వినియోగి చేవాళ్ళ ఆ రాత పరికరాన్ని గ ట అనేవాళ్ళ తమ దస్తూరీ స్పష్టత కచ్చితత్వా విషయ లో గ్రీకులు చాలా నిక్కచ్చిగా వు డేవాళ్ళ వాళ్ళ యిలా అ టూ డేవాళ్ళ మీ గంటాన్ని మరి త తరుచుగా తిప్ప డి దానికి మీరు రాసినదాన్ని సరిదిద్దుకో డి అని అర్థ

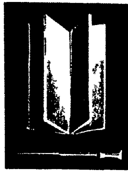
2 గ్రీకు పాఠశా లు స్వత త్ర గ్రీకు పౌరు మగపిల్ల కి ఏడేళ్లకి అక్షరాభ్యాస జరిగేది పాఠశా కి పో రవడ మొదలుపెట్టేవాళ్ళ చేతివృత్తులవాళ్ల రైతు పిల్లలు ప్రాథమిక పాఠశా కి మాత్రమే పో రయేవాళ్ళ వాళ్ల చిన్న వయస్సులోనే తమ త డ్రు కి పనుల్లో తోడ్పడవలసి రావడమే యి దుకు కారణ

గ్రీకు పాఠశాలల్లో పిల్ల కి తమ భావా ను స్పష్టు గా పటిష గా వ్యక్త చేయడ నేర్పించేవాళ్ళ విద్యార్థులు హోమర్ హెసియాడ్ మొదలైన కవుల కావ్యా ను క ఠస్థ చేసేవాళ్ళ ఇలియడ్ నుండీ ఒడిస్సీ నుండీ వేల కొ ది పాదాలు అప్పగి చగలవాళ్ళు ఆ రోజుల్లో గ్రీసులో చాలామ ది వు డేవాళ్ళ చిత్రలేఖన నృత్యం స గీత పాఠ శా ల్లో నిర్బ ధ పాఠ్యా శాలు లైర్‌మీద వాయించడ నేర్పేవాళ్ళ పాడట నాట్య చెయ్యడ రానివాణ్ణి గ్రీకులు విద్యా వ తుడుగా పరిగణి చేవాళ్ళ కారు అత్యుత్తమమైన పాఠశా లు ఏథెన్స్‌లో వు డేవి

ద్యార్థు కు లాఘవమూ బలమూ ధైర్యమూ కలిగించడ గ్రీకు పాఠశాలల్లోని విద్యా విధానపు లక్ష్య పాఠశా దేశాన్ని కాపాడే సైనికు కు శిక్షణ యివ్వాలని తలచబడేది బాలురు పెరిగేకొద్దీ ఎక్కువో వు కుస్తీ చక్ర విసరివేయడ ఈటె విసరడ పరుగెత్తడ దుముకడ నేర్చుకునేవాళ్ళ

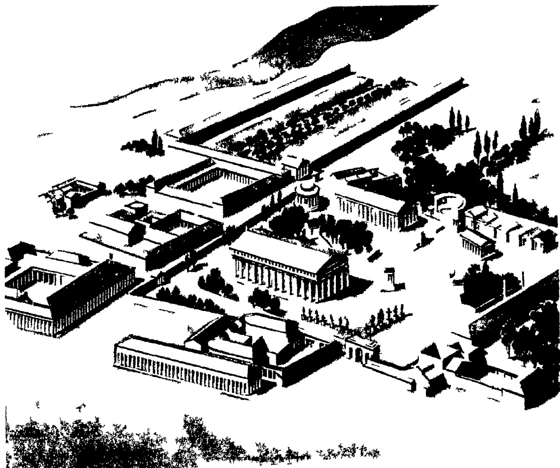
సోమరు మా అవిధేయులనూ కొరడాలతోనూ బెత్తా తోమా కొట్టేవాళ్ళ వీధుల్లో మామూలుగా ధనిక కుటుం

1 ప్రాచీన గ్రీకు లిపికి నమూనా 2 క చిన్న మైనపు వ క రాత గ ట 3 ఏథెన్స్‌లోని ఒక పాఠశా (ఒక వాజామీది చిత్ర) లీరా వాయిద్య వరన తరగతులు కుడి పక్కన శిష్యుడి వెంట పాఠశా కి వచ్చిన బానిస 4 ఒలింపియా (పునరుద్ధరణ) జీయస్ ప్రధాన దేవాలయ మధ్యలో వు ది దాని దగ్గ ర యితర దేవా యాలూ క్రీడల్లో విజేత విగ్రహాలూ ఉన్నాయి ఇతర చిన్న భవనాలు ఒలి పియాకి కప్పాలు చెల్లి చే నగరా కోశాగారాలు వ్యాయామ శాలలు పోటీలు జరిగే చోట్లు ప్రధాన దేవాలయ చుట్టూ వున్నాయి

4

బానికి చె దిన బాలుడి వె ట వృద్ధ బానిస వు డేవాడు బాలుడు మర్యాదగా ప్రవర్తించేటట్లు పెద్దవాళ్లకు దారి యిచ్చే టట్లు ఆ బానిస చూసుకునేవాడు

బానిసల పిల్లలకి విద్యావకాశాలు ఉ డేవి కావు గ్రీసులో ఆడపిల్ల కు పాఠశా లు లేవు తల్లులే వాళ్లకు అలి క పనీ కుట్లుపనీ గృహనిర్వహణా నేర్పించేవాళ్లు

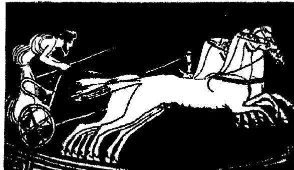
3 లి పియా

సెలవల్లో ప డుగ రోజుల్లో గ్రీకులు క్రీడ పోటీలు జరిపేవాళ్ల లేక ఆటలు నిర్వహించేవాళ్లు పెలొపొనేసస్‌లోని ఒలి పియా నగర లో (ఉత్తర గ్రీసులోని ఒలి పస్ పర్వత తో దీనికి సంబ ధ లేదు) నాలుగే డ్ల కొకసారి లి పిక్ క్రీడలు జరిగేవి అన్నిటిక టె వీటికి జనాదరణ యెక్కువగా వు డేది

లింపియా గ్రీకు కు పవిత్ర స్థ నగర మధ్య సమున్నతమైన ఒలి యన్ జీయస్ దేవాలయ వు ది ఆ దేవా యు ను చే ఆ నగరానికి ఒలి పియా అనే పేరు వచ్చి ది ఆ దేవాలయ లో గ్రీకు మహా శిల్పి ఫిడియస్ చెక్కిన బృహత్తరమైన జీయస్ విగ్రహ వు ది (పేజి 139లో యీ దేవాలయ పునరుద్ధరణ నమూనా చూడవచ్చు) జీయస్ దేవాలయ చుట్టూ ఇతర దేవాలయాలూ వే కొ ది దేవతా ప్రతిమలూ వీరు క్రీడల్లో విజేత విగ్రహాలూ వున్నాయి ఆ దేవాలయా వెనక వ్యాయామ భవనాలు వున్నాయి

గ్రీసు దేశ అ తటిను చీ ఆటలు చూసే దుకు వే కొ ది ప్రేక్షకులు గుమికూడేవాళ్ల ప్రేక్షకులు ళ్లమీద గుర్రాలమీద నౌకలమీద లేక నడిచి అక్కడకి చేరుకునేవాళ్లు సుదూరమైన వ స ను చి సైత గ్రీకులు అక్కడకి వచ్చే వాళ్ల ఒలి పియా చుట్టూ గుడారాల నగర వెలిసేది స్త్రీలు ఒలి పియాకి రాకూడదన్న నిషేధ వు డేది ఈ నియమాన్ని ఉల్ల ఘించినవాళ్లు మరణ శిక్షకి గురయ్యేవాళ్లు

1 డిస్కోబాల్ (చక్ర) క్రీడాకారుడు (మైరన్ సృష్టి చిన శిల్ప) 2 రథాల పోటీ (ఒక వాజీమీది చిత్ర) 3 ఒలి పిక్ పోటీల ప్రేక్షకులు (ఒక వాజీమీది చిత్ర)

4 లి పిక్ క్రీడలు

గ్రీసులోని అత్యుత్తమ క్రీడాకారులు పరుగెత్తడ దుముకడ కుస్తీ చక్ర విసరడ ఈటె విసరడ ముష్టి యుద్ధ మొదలైనవాటిలో పోటీ చేసేవాళ యువ క్రీడాకారు మధ్య పోటీకి ఒక రోజు కేటాయి పబడేది

అత్య త ప్రమాదకరమైన పోటీ నాలుగు గుర్రాలు పూన్చిన రథాల పోటీ వేలకొ ది ప్రేక్షకులు హర్షధ్వానాలు చేస్తూవుండగా రథాలు హిప్పోడ్రోమ్ (రథా పోటీలు రిగే అంగణ) చుట్టూ 12 చుట్లు చుట్టిరావాలి రథ సారథి రథ మీద ని బడి గుర్రాలను నడుపుతూ ఉ టాడు ఈ సారథ్యానికి విశేషమైన నేర్పూ లాఘవమూ కావాలి వడిగా పోయే రథాలు మలుపుల్లో తరచుగా స్త భా కో యితర రథాల చక్రా కో కొట్టుకునేవి విరిగిన రథాన్ని మిగతా రథాలు ఢీకొనేవి ఒక్కొక్క పోటీలో పదింట ఎనిమిది రథాలు భగ్నమయ్యేవి (178వ పేజీలో చిత్ర 2 వర్ణ చిత్ర 16 చూడండి)

క్రీడ పోటీల్లో స్వత త్ర గ్రీకు దరూ పాలొ నవచ్చునని తలచబడేది కాని అనేక స వత్సరా శిక్షణ అవసర గనుక ధనవ తులైన బానిస యజమానులు మాత్రమే పోటీల్లో పాలొ నగలిగేవాళ్ల రైతులూ చేతిపనివాళ్లూ క్రీడ కొరకు అ త సమయ వినియోగించగలిగేవాళ్ళు కారు రథా ప దేలలో ధనవంతులు మాత్రమే పా నేవాళ్ల నాలుగు ప దెపు గుర్రా ను కొనే శక్తి యితరు కెవ్వరికీ వు డేది కాదు ఒకసారి బాగా ధనికుడైన ఒక ఏథెనియన్ పోటీ కి 7 రథాలు ప పాడు వాటిలో ఒకదానికి మొదటి స్థాన మరోదానికి రె డవ స్థాన ఇంకోదానికి నా వ స్థాన వచ్చాయి తన ప్రాణాన్ని ప్రమాద లో పెట్టుకున్న సారథి కాక ఆ గుర్రా యజమాని పోటీలో విజేతగా ప్రకటి పబడేవాడు

క్రీడ పోటీ చివరి రోజున విజేత కు ఆలివ్ రెమ్మ దండలు బహూకరి చేవాళ్ళు వాళ్ళు స్వగ్రామా కు తిరిగి వచ్చినప్పుడు నగర ప్రజ దరూ వాళ్లకు స్వాగతమిచ్చేవాళ్ల వాళ్ల తమ విజయా ద్వారా తమ నగరాలకు కీర్తి తెచ్చారని తెలియజేయడానికి తరుచుగా నగర లోని చౌకు లో వాళ్ల విగ్రహాలు నె కొల్పేవాళ్ళు

ఒలి పిక్ క్రీడలు జరిగే నె వి పవిత్రమైనదిగా పరిగణించేవాళ్ళు క్రీడ కా లో గ్రీసులో యుద్ధాలను నిలుపు చేసేవాళ్ళు గ్రీకులు ఆ క్రీడ ను యె త ముఖ్యమైనవని భావించార టే మొదటి క్రీడలు జరిగినప్పటిను డి స వత్సరా లను లెక్కపెట్టే కొత్త శకాన్ని ప్రవేశపెట్టారు మొదటి క్రీడలు క్రీ పూ 776లో జరిగినట్లు చెప్తారు

? 1 లిపి అవతరణ నాటిను చి ప్రాచీన గ్రీకు లిపిదాకా దాని అభివృద్ధిని గురించి వివరించ డి అప్పటి గ్రీకు లిపి ప్రాముఖ్య యేమిటి? 2 ఒక క్రీడాకారుడిగా లేక ప్రేక్షకుడిగా ఒలి పిక్ క్రీడ గురి చి చెప్ప డి

§ 39 ప్రాచీన గ్రీకు నాటకరంగం

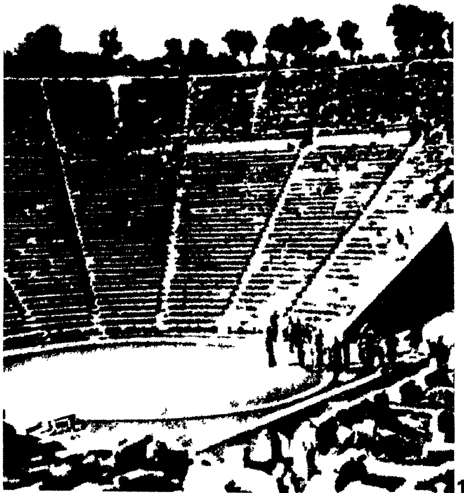
డయోనిసస్ గౌరవార్థ గ్రీకులు రుపుకున్న ఉత్సవాలను జ్ఞాపక చేసుకోండి (§ 29 2)

1 నాటక ర గస్థ పుట్టుక

డయోనిసియన్ ఉత్సవ నాడు రైతులు గ్రామాల్లోనూ నగరాల్లోనూ వీధుల్లో ఊరేగి పులు జరిపేవాళ్ళు వాళ్ల డయోనిసస్‌ని గురించిన పురాణగాథలను బృ ద గాన చేసేవాళ్ళు ఆ గాథల్లోని కొన్ని పూర్తి అ కాలను నటించేవాళ్ళు మేక తోళ్ళు కప్పుకొని డయోనిసస్ సహచరులు గణదేవతలైన సెటీర్ ను అనుకరించేవాళ్ళు వాళ్ళు తరచుగా నగరానికి లేక గ్రామానికి చె దిన ప్రముఖ పౌరు ను

వ్య గ్య గా అనుకరి చేవాళ్ల ప్రేక్షకులు నటు చుట్టూ గుమికూడేవాళ్ల ఎక్కువమ ది ప్రేక్షకులు చూడగలిగే దుకు అనువుగా ఈ ప్రదర్శనలు కొ డ పాద దగ ర ఏర్పాటు చెయ్యడ మొదలై ది

ఏథెన్స్‌లో యీ ప్రదర్శనలు అక్రోపొలిస్ కి ద జరుగుతూ డేవి ప్రేక్షకు కి కొ డ చరియమీద సీట్లు మర్ప్ వాళ్ల కి ద క గుడార వేసేవారు గ్రీకు భాషలో దీన్ని స్కేనె అ టారు నటులు ఆ గుడార లో వేషాలు వేసు కుని దాని పక్కన ప్రదర్శన యిచ్చేవాళ్లు తర్వాత కొ త కాలానికి ఆ గుడార స్థాన లో ఒక చిన్న భవన నిర్మి చ బడేది ప్రదర్శన కా లో దానికి సీనరీలు వేలాడదియ్యబడేవి దానికి స్కేనె అనే పేరు అలాగే ఉ డిపోయి ది దాని ముందొక చిన్న జాగా కేటాయి పబడేది దాన్ని ఆర్కెస్ట్రా అనేవారు అక్కడను చి గాయక బృ ద ృ దగాన చేసే వారు కొ డ దరిమీద ప్రేక్షకు కోస మొదట కొయ్య బెంచీలు దరిమిలా రాతి బె చీలు అమర్చబడేవి

1 ప్రాచీన గ్రీకు నాటకశా (ఫొటో) కుడి పక్కన ర గస్థ శిధిలాలు ప్రేక్షకు సీట్లు ఒక కొ డ చరియ వాలు మీదుగా అమర్చబడ్డాయి మధ్యలో ఆర్కెస్ట్రా వు ది (ప్రదర్శన సమయ లో గ్రీకు నాటకశా ని వర్ణ చిత్ర 15లో చూడగ రు)

2 దుఃఖాంత నాటకాల్లో వినియోగింపబడే మాస్కు 3 సుఖాంత నాటకాల్లో వినియోగింపబడే మాస్కు
4 దుఃఖాంత నాటక నటుడు (ప్రాచీన గ్రీకు బొమ్మ) 5 విదూషకుడు (ప్రాచీన గ్రీకు బొమ్మ)

క్రీ పూ 6వ–5వ శతాబ్ది చివర ఆరుబయలు ప్రదర్శనలకోసం ఏథెన్స్‌లో మొట్టమొదటి గ్రీసు థియేటర్ (నాటకశాల) యిలా నిర్మింపబడింది థియేటర్ అన్నది గ్రీకు పదం దానికి దర్శనస్థలం అని అర్థం దాదాపు అన్ని గ్రీకు నగరాల్లోనూ వలసల్లోనూ థియేటర్లు నిర్మింపబడ్డాయి

2 గ్రీకు రంగస్థలంలో నటులు బృందగానం

నాటకాలు ఉత్సవ దినాల్లో ప్రదర్శింపబడేవి అవి వరుసగా కొన్ని రోజులపాటు ఉదయం నుంచి సాయంత్రం దాకా జరిగేవి ప్రతిరోజూ కొన్ని నాటకాలు ప్రదర్శింపబడేవి

నాటకాల్లో పురుషులు మాత్రమే నటించేవాళ్ళు స్త్రీ పాత్రలు కూడా వాళ్ళే ధరించేవాళ్ళు నటులు మాస్కులు ముఖాలకు తగిలించుకునేవాళ్ళు వాళ్ళు ధరించే పాత్రలనుబట్టి ఆ మాస్కులు ప్రదర్శించే మనోభావాలు వుంటాయి అవి కోపమూ సంతోషమూ దిగులూ మొదలైన భావోద్వేగాలను ప్రదర్శించేవి స్త్రీలకు పురుషులకు మాస్కులు వేరుగా వుంటాయి మాస్కులు మార్చేవాళ్ళు బాగా మెరిసే రంగు మాస్కులు వెనక వరసల్లో కూర్చున్నవాళ్ళకు కూడా బాగా కనపడేవి పొడుగ్గా కనిపించేందుకుగాను నటులు తమ కాళ్ళకి చిన్న పీటలు కట్టుకునేవాళ్ళు

నాటక ప్రదర్శనల్లో) దగానా కు ప్రముఖ స్థాన వు దేది నాటకాన్నిబట్టి బృ దగాయకులు యువతు ను వర్షియన్ ప్రభువులను లేక కప్ప ను పతులను అనుకరి చేవాళ్ళ

3 విషాదా త నాటకాలు

ప్రాచీన పురాణ కథ ను డి విషాదా త నాటకాలు ఉద్భవి చాయి వాటిని ట్రాజెడీలు అనేవాళ్ళ ట్రాజెడీ అ టే గ్రీకు భాషలో మేక పాట అని ర డయోనిసస్ వి దుల్లో పాలొ నేవాళ్ళ సెటీర్ల లాగా కనిపించడానికి యెప్పుడూ మేక చర్మాలు ధరి చేవాళ్ళ ఈ పాత ఆచార ను డి ట్రాజెడీ అనే మాట పుట్టి ది అత్యధిక విషాదా త నాటకాలో వి ముఖ్య పాత్రలు సాధారణ గా పురాణ గాథలలోని దేవుళ్ళ వీరులు విషాద నాటకాలు సామాన్య గా ప్రముఖ వ్యక్తుల మధ్య తీవ్ర పోరాటాన్ని వాళ్ల వీర కృత్యా ను కష్టా ను మరణాన్నీ చిత్రిస్తాయి

తొట్టతొలి ప్రముఖ విషాదా త నాటకా కర్త ఏథెనియన్ రచయిత ఈస్కిలస్ (ఈ రచయిత రచన ఒకటి మీకు తెలుసు దాన్ని జ్ఞాపక చేసుకో డి) అతని విషాదాంత నాటకాల్లో ఒకదాని పేరు శృ ఖలా దు ద్దైన ప్రామీథియస్

ఆ విషాదా త నాటక లో ప్రామీథియస్ బృ దగాయకు తో జీయస్ యిచ్ఛకి వ్యతిరేక గా తను జనానికి వెదురు కర్రలో అగ్ని పట్టుకొచ్చి యిచ్చాననీ ఇళ్ళ కట్టుకోవడ పశువుల్ని మచ్చిక చేసుకోవడ లెక్కపెట్టడ చదవడ నేర్పాననీ నౌక నిర్మాణ కనిపెట్టాననీ చెప్తాడు జీయస్ కోపించి యీ నేరానికిగాను ప్రామీథియస్‌ని గొలుసు తో ఒక బ డకి ధి చమని ఆజ్ఞాపించాడు

జీయస్ అధికారాన్ని ఎవరు హరించగ రో ప్రామీథియస్‌కి తెలుసు ప్రామీథియస్ ఆ రహస్యాన్ని బయటపెట్టక పోతే అతన్ని చిత్రహి సలు పెడతానని జీయస్ తరఫున హెర్మెస్ బెదిరిస్తాడు బృ దగాయకులు జీయస్‌ని ఖ డిస్తారు ప్రామీథియస్‌పట్ల సానుభూతి వ్యక్తంచేస్తారు కాని లొ గిపొమ్మని ప్రామీథియస్‌కి స హాయిస్తారు అప్పుడు ప్రామీథియస్ జీయస్ సేవకుడికి వీరోచిత గా యిలా జవాబిస్తాడు

జీయస్ నన్ను చిత్రహి సలు పెట్టుగాక
మాయోపాయాలు పన్నుగాక
పల్లెత్తు మాట పలికి చలేదు నాచేత
ఈ శృంఖ తొ గి పబడున దాక
మెరుపులే మెరిపి చనీ పిడుగులే కురిపించనీ
తెలి మంచుజడి వర్షి చనీ
భూమి క పి పజెయ్యనీ
తన అధికార ద డ హరించే శక్తి గురి చి
పల్లెత్తు మాట పలికించలేదు నాచేత

ఉరుములు గర్జిస్తూ డగా మెరుపులు మెరుస్తూండగా తను గొలుసులతో బ ధి పబడ్డ బ డతోబాటు ప్రామీథియస్ పాతాళ లో పడిపోవడ తో యీ విషాదా త నాటక ముగుస్తు ది

మరో గొప్ప గ్రీకు నాటకకర్త సొఫోక్లిస్ రచి చిన విషాదాంత నాటకాల్లో అంటిగొన్ అనే నాటక అత్య త ప్రసిద్ధమైనది అది మొదట ఏథెనియన్ థియేటర్లో ప్రదర్శి పబడింది

4 సుఖా త నాటకాలు

వినోదకర గా ఉలా సకర గా ఉ డే సుఖా త నాటకాలు (కామెడీలు) ఉత్సవాల్లో వినవచ్చే చతురోక్తు ను చీ సన్నివేశా నుంచీ ఉత్పన్నమయ్యేవి కామెడీ అన్న పదానికి వ సల్లో స్థిరపడ్డ ఉల్లాస రు గీత ఆని అర్థ

సుఖా త నాటకాలు ప్రేక్షకు కి వినోద కలిగి చేవి దానికితోడు అవి మకాలిక పౌర సమస్యలను యితివృత్తానికి జోడి చేవి ఉదాహరణకు యుద్ధ కొనసాగి చడమా లేక రాజీ కుదుర్చుకోవడమా అన్నది యిలా టి మస్యల్లో ఒకటి ప్రజా సభలో మొదలైన పోరాట థియేటర్లో కొనసాగి ప డేది సుఖా త నాటకకర్తలు తమ శత్రువు ను వ్య గ్య ధోరణిలో చిత్రి చేవాళ్ళు ఆ పాత్రలు తమ సమకాలికుల్లో ఎవరిని ఉద్దేశి చి రూపొ ది చబడ్డాయో ప్రేక్షకులు తేలిగా గుర్తి చగలిగేవాళ్ళు ఏథెనియన్ నాటకకర్త ఆరిస్టోఫనిస్ సుఖా త నాటకాలు చతురోక్తు కీ విశిత వ్య గ్యానికీ ప్రసిద్ధి చె దాయి

కొన్ని సుఖా త నాటకా పాత్రలు దేవుళ్ళకి ప్రాతినిధ్య వహి చేవి దేవుళ్ళని దురాశాపరులైన అబద్ధా కోర్లుగా చిత్రి చడ ద్వారా మనుషుల్లోని లోపా ను నాటకకర్తలు ట్టబయలుచేసేవాళ్ళు

5 నాటకశా లో గ్రీకు ప్రేక్షకులు

గ్రీకు కి నాటకా టే చాలా యిష్ట ప్రదర్శనలు జరిగే రోజుల్లో తి డీ పానీయాలూ తీసుకుని నాటకశా కి తెల్లవారకట్లే వెళ్లేవాళ్ళు ఏథెన్స్‌లో జరిగే ప్రదర్శన కి యితర నగరా మ చి చాలామంది ప్రేక్షకులు వచ్చేవాళ్ళ ఏథెనియన్ థియేటర్లో 17 000 మంది ప్రేక్షకు కి సీట్లు డేవి ప్రదర్శన తర్వాత పేక్షకులచేత యెన్నుకోబడిన కమిటీ ఉత్తమ నాటక రచయిత కూ ఉత్తమ నటు కూ హుమతులు యిచ్చేది సురభిళమైన లారెల్ ఆకు ద డలూ విలువైన బహుమతులూ వాళ్లకు యిచ్చేవాళ్ళు నాటకాలను సవిమర్శక గా చూసే వేలాది ప్రేక్షకు అభిరుచు మ న తృప్తిపరచే రచనలు చెయ్యడ తేలిక పని కాదు అ దుకని గ్రీసులో నాటక రచయితలు అసాధారణమైన గౌరవానికి పాత్రుయ్యేవారు గ్రీకు థియేటర్‌ని తరుచుగా పెద్దవాళ్ల పాఠశా అనేవాళ్ళ ఏథెన్స్‌లో బీద పౌరులు థియేటర్‌కి వెళ్ళే దుకు డబ్బు ప చబడేది

సొఫోక్లిస్ విషాదాంత నాటకం అంటిగోన్

ఈ నాటక ప్రేక్షకుల్లో ఎలా టి భావోద్వేగా నూ ఆలోచన నూ రేకెత్తి చేది?

ఇద్దరు సోదరులు క హించుకుని పోరాట లో ఒకరినొకరు స హరి చుకున్నారు వాళ్లలో ఒకడిమీద మాతృదేశానికి శత్రువులను తెచ్చాడన్న నేర మోపి రాజు ఆ యువకుని మృతదేహాన్ని భూస్థాపన చేయకూడదనీ క్రూరమృగా కు వేయా నీ ఆజ్ఞాపిస్తాడు ఆ యువకుని చెల్లెలైన అ టిగొన్ రాజాజ్ఞను ధిక్కరించి తన సోదరుని దేహాన్ని గ్రీకు ఆచారా ప్రకార భూస్థాపన చేస్తు ది ఆమె అలా చేస్తూ డగా పట్టుకున్న రాజభటుడు ఆమెను రాజు ము దు హా రుపరుస్తాడు శిక్షగా రాజు ఆమెను సజీవ సమాధి చేయమని ఆజ్ఞాపిస్తాడు అంటిగొన్‌ని ప్రేమి చిన రాజు కొడుకు అలా చెయ్యవద్దని త డ్రిని అర్థిస్తాడు రాజు వినిపించుకోడు ఈ శిక్షను అ టిగొన్ నిశ్చ ధైర్య తో స్వీకరిస్తు ది

ఈ క్రూరమైన అన్యాయానికి శిక్షగా దేవతలు రాజ కుటుంబాన్ని నాశనం చేస్తారనీ దేశానికి ఉపద్రవం సంభవిస్తుందనీ ఒక అ ధజ్ఞాని రాజుకు హెచ్చరిక చేస్తాడు త్వరలోనే అతి త్వరలోనే నీ యి ట స్త్రీ పి పురుషులనీ రోదనలు వినిపిస్తాయి నగర రాజ్యాలు నీ మీద విరుచుకుపడతాయి అని జోస్య చెప్తాడు భయ భీతుడై ఆ అమ్మాయిని వదలిపెట్టడానికి రాజు నిర్ణయి చుకుంటాడు కాని ఆ టిగొన్ మరణించి దనీ ఆ అమ్మాయిని ప్రేమి చిన రాజు కొడుకు ఖడ తో పొడుచుకొని చనిపోయాడనీ వార్తాహరుడు వచ్చి రాజుతో చెప్తాడు మరో వార్తాహరుడు పుత్ర శోక తో రాణి ఆత్మహత్య చేసుకున్నదన్న వార్త తెస్తాడు

బృ దగానపు పాటల్లో ఒకటి ఏథెన్స్‌లో బహుజనాదరణ పొ ది ది

అనేక అద్భుత శక్తులున్నాయి ప్రప చ లో
కాని మానవునికి సమమైనది లేదేదీ యి లో!
మానవుడు ధైర్యశాలి అజేయుడు
నట్టనడి స ద్రాన పెను తుపానులు రేగినా
ఆకసమ త ఎత్తున అ లు చె రేగినా
ఉదధిలో ఊగుతాడు జ ధి ఈదేస్తాడు
ధీశాలి మానవుడు భాష సృష్టించాడు
వాయు వేగాన చరించు భావానికి కళ్లె వేశాడు
శా తి భద్రతల రక్షణకు ప్రభుత నె కొల్పాడు
శీతాతప వర్షాల బారిపడకు డ గూడు సృష్టి చాడు
మృత్యు దేవత చెలులు రోగా ను చి
ముక్తికై కనుగొన్నాడు స జీవనీ ప్రాయ దివ్యౌషధాలు
సాధి చ మిగిలిన దొక్కటే మర్త్యునికి
కోరలే పీకాలి మృత్యుదేవతకి

అరిస్టోఫనిస్ సుఖాంత నాటకం ఎక్షులు

చతురుడైన ఒక ఏథెనియన్ సూచన మేరకు పక్షులు ఆకాశానికీ భూమికీ మధ్య త్రిశ కు స్వర నిర్మించు కున్నాయి అ తకుము దు న హోమాగ్ని గు డ లో వే లి పశువులను చి రేగే పొగ పీల్చి దేవతలు తికే వాళ్ళు ఇప్పుడా పొగని పక్షులు దేవత దాకా వెళ్లకుండా అడ్డగిస్తున్నాయి జీయస్‌కి తెలియకు డా ప్రొమీథియస్ రహస్య గా పక్షు రాజ్యానికి వెళ్లి బలులు లేక దేవతలు ఆకలితో చచ్చిపోవచ్చునని చెప్పాడు ఆటుతర్వాత జీయస్ దూతలైన పొసైడాన్ హెరాక్లిస్‌లు కూడా పక్షు రాజ్యానికి వెళ్లారు జీయస్ కూతుర్ని తనకిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యాలనీ ప్రపంచాధికారాన్ని పక్షు కి బదిలీచెయ్యాలనీ ఏథెనియన్ డిమా డుచేశాడు బ్రహ్మా డమైన వి దు

యిస్తానని ఆతను వాగ్దానంచేశాడు ఈ నాటక లో హెరాక్లిస్ తి డిపోతుగా మంచి వి దుభో న దొరికితే చాలు దేనికైనా సరే ఒప్పేసుకునేవాడుగా చూపబడగా పొస్సైడాన్ అమాయకుడైన బక్కప్రాణిగా చిత్రి వ బడ్డాడు బుద్ధిశాలి అయిన ఏథెనియన్ జీయస్ కూతుర్ని భార్యగా పొందాడు

? 1 గ్రీసులో నాటకశాల ఎలా పుట్టి ది? మీరు ఎవర్ని గ్రీకు నాటకశా పితగా పరిగణిస్తారు? 2 విషాదాంత నాటకా కీ సుఖాంత నాటకా కీ మూ యేమిటి? వాటి మధ్య తేడా యేమిటి? 3 ప్రాచీన గ్రీసులో నాటకశా నిర్మాణ రూపం యేమిటి? పా ను గీసి నాటకశాలలోని ప్రధాన భాగాలను ఆ కెల సాయ తో సూచి చ డి 4 గ్రీసులో నాటకశాలని పెద్దవాళ్ల పాఠశాల అని ఎందుకు అనేవాళ్లు? అది యేమి నేర్పేది?

§40 క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ప్రాచీన గ్రీసులో వాస్తుకళ, శిల్పం, చిత్రకళ

(మాప్ 4)

ఈజిప్టు దేవాలయాల్లోని అస్సీరియా రాజభవనాల్లోని శిల్పాల్లో ఎవరి కీర్తి ఎవరి స్మృతి మూర్తీభవింప జెయ్యబడిందో జ్ఞాపకం చేసుకో డి (§13 3 §17 2)

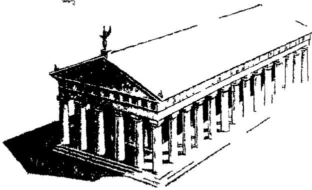
1 గ్రీకు వాస్తుకళ

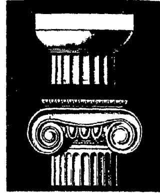
తమ తీరిక సమయ లో అత్యధిక భాగ గడిపే అగోరా జిమ్నాజియ థియేటర్ వ టి హిర గ స్థలాలు అ దంగా వు డాలని ప్రాచీన గ్రీకులకు చాలా శ్రద్ధ వుండేది

పోర్టికో నీడలో విశ్రమించడమూ మాట్లాడుకోవడమూ వాళ్లకు యిష్ట కొన్ని స్త భాలు నిలిపి వాటిమీద కప్పు వేస్తే పోర్టికో అయ్యేది పోర్టికోలు తీక్ష్ణమైన యె డను డి రక్షణ యిచ్చేవి చ ల్లని గాలికి అట క వుండేది కాదు మొదట గ్రీకులు పోర్టికోలు కొయ్యతో కట్టేవాళ్ల తర్వాత రాయీ తరుచుగా చ వ రాయీ ఉపయోగి చేవాళ్ళ

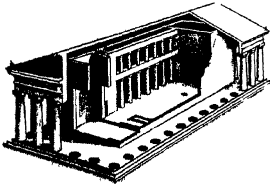
ప్రాచీన గ్రీకు వాస్తుకళ ప్రధాన క్షణాలు దేవా యా నిర్మాణంలో న పూర్ణ గా వ్యక్తమయ్యాయి నగర రాజ్య లో దేవాలయమే ప్రజా జీవితపు ప్రధాన కే ద్ర గా వు డేది దేవాలయ లో నగరపు ఖజానా వుండేది ఉత్సవాలు దేవాలయ సమీప లో జరిగేవి దేవాలయాన్ని మిగిలిన భవనా క టె విశిష్ట గా చూపే దుకుగాను దాన్ని ఎత్తైన పునాదిమీద నిర్మించేవాళ్ల దేవాలయ దీర్ఘ చతురస్రాకార లో వు డేది పైకప్పుకి రె డు ఏటవాలు ఉపరితలాలు వు డేవి ఆ ఉపరితలాలూ కార్నిసూ కలిసి ఏర్పడిన త్రికోణాన్ని పెడిమె ట్ లేక త్రికోణిక అనేవాళ్ళ

గ్రీకు దేవాలయాల చుట్టూ సాధారణ గా పోర్టికోలు వుండేవి దేవాలయ హౌ దాగా బ్రహ్మా డ గా కనిపించా లని గ్రీకులు అనుకున్నప్పుడు పోర్టికో కు ఆధార గా వాళ్ళ పొడవైన స్త భాలు నిలిపేవాళ్ళ ఆ స్త భాలు రాతి వేలలోంచి

2

1

1 గ్రీకు దేవాలయపు నమూనా కింద నమూనాని మధ్యకి కోసి ఆ తర్వాగాన్ని చూపుతున్న చిత్ర స్త భాలూ గోడలూ ఎక్కడెక్కడ ఉన్నదీ న ల్లటి చుక్కలూ గీతలూ తెలుపుతాయి 2 స్త భా అగ్ర భాగాలు ఈమాదిరి స్త భా ను ఏ పేరుతో పిలిచేవారో పాఠ లో చూసి తెలుసుకోండి

మొలిచినట్లు కపిపి చేవి ఆలా టి స్త భాలను డోరిక్ స్త భాలు అనేవాళ్ళు దేవా య మరి త సు దర గా కని ంచా టే నన్నటి అల కారపూర్ణమైన స్త భాలు విలిపేవాళ్ళ వాటిని అయోనిక్ స్త భాలు అనేవాళ స్త భా గ్రా మీద గొర్రె కొమ్ము మాదిరిగా మెలితిరిగిన అ దమైన వ కీలు వు దేవి (ఈ పేజీలో చిత్ర క 5 ఫొటో 10 చూ డి)

2 గ్రీకు శి ్పకళ

దేవా యాల లోపలా వెలుపలా అనేక విగ్రహాలూ ఉబ్బెత్తు శిల్పాలూ వు డేవి నగరపు చౌకుల్లో తదితర బహిర గ స్థలాల్లో కూడా అనేక విగ్రహాలు ఉ డేవి ప్లుటార్కు హాస్య గా అన్నట్లు ఏథెన్స్‌లో బతికివున్న మనషుల క టె విగ్రహాలే ఎక్కువ వు డేవి

పా రాతి క చు దారు విగ్రహాలు వు డేవి పాలరాతి విగ్రహా కు మానవ శరీరపు ర గు వెయ్యబడేది క చు విగ్రహా కి ర గు రాళ్ల కళ్ల అమర్చ డేవి దారు విగ్రహా కి ద తపు పైతొడుగు వెయ్యబడేది దాని మూలంగా అవి మానవ శరీరపు వన్నెలో కనిపించేవి

గ్రీకులు తమ దేవుళ్లనీ వీరుల్నీ సమకాలికుల్నీ చక్కటి ఆ గసౌష్ఠ వ అ దమైన కనుముక్కు తీరూ కలిగిన అ దమైన పురుషులుగా స్త్రీలుగా చిత్రి చేవాళ్ళు ఏదో ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిని చిత్రి చడ కాక ఒక ఆదర్శ పురుషుడు లేక క ఆదర్శ స్త్రీ ఎలా వు డాలో చిత్రించడ గ్రీకు శిల్పు శ్య గా ఉండేది మానవ శరీర సౌ దర్యాన్ని ఆరాధనా భావ తో చూసే ఆ శిల్పులు దాన్ని నగ్న గా లేక అర్ధనగ్న గా చూపేవాళ్ళు

క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీకు శిల్పులు కదలికతో వున్న మనిషి శరీరాన్ని రూపా దించడ నేర్చుకున్నారు పరుగె

త్తుతున్న లేక పోరాడుతున్న చక్రం లేక ఈటె విసురుతున్న మనుషుల విగ్రహాలను ఆ శిల్పులు తయారుచేశారు. మైరన్ చెక్కిన డిస్కోబొలస్ (క్రీడాకారుడి) విగ్రహాన్ని చూసినప్పుడు ఉద్రిక్తంగా వున్న క్రీడాకారుడి శరీరం విటారుగా విచ్చుకుని చక్రాన్ని దూరానికి విసిరేస్తుందా అనిపిస్తుంది (పేజి 178లోని చిత్రం 1 చూడండి).

గ్రీకు శిల్పులు తమ శిల్పాల్లో వ్యక్తి శరీర సౌందర్యాన్నే కాకుండా అతని ధైర్యాన్నీ ప్రశాంతతనీ ఏదైనా ఒక వీరోచిత కార్యనిర్వహణకు అతని సంసిద్ధతనీ చూపేందుకు ప్రయత్నించారు. హోమర్ కావ్య వీరుల్నీ దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడిన తమ సమకాలికులను వాళ్ళు చిత్రీకరించారు. హుందా అయిన జీయస్ పొసైడాన్ విగ్రహాల్లో గ్రీకు శిల్పులు నగర రాజ్యం ప్రముఖ పౌరుల్నీ సాకులన్నీ మూర్తీభవింపజేశారు.

పాలరాతి కంచు విగ్రహాలు ఖరీదైనవి కనుక వాటితో చిన్న చిన్న బొమ్మల్తోనూ కాల్చి రంగులు పూసిన మట్టి బొమ్మల్తోనూ గ్రీకు పౌరులు యిళ్లను అలంకరించుకునేవాళ్ళు (కలర్ ఫొటో 11 చూడండి).

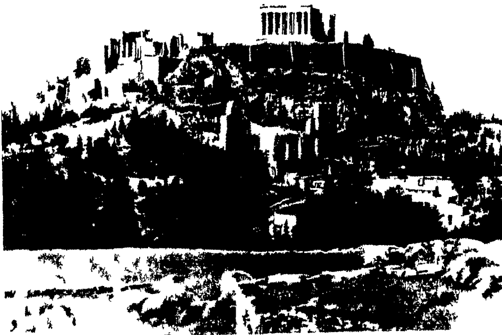
3 వాజా మీది వర్ణ చిత్రాలు

వాజాలు రకరకాల అందమైన ఆకారాల్లో వుండేవి. వాజాల్లో చాలామటుకు పేరున్న కళాఖండాలు. చిత్రకారులు వాజాలమీద సమకాలిక జీవితంనుంచీ పురాణ గాథలనుంచీ దృశ్యాలనూ హోమర్ కావ్యాల్లోని దృశ్యాలనూ చిత్రించేవాళ్ళు. క్రీ.పూ. 6వ శతాబ్దిలో కాల్చిన ఎర్రటి మట్టి వాజాలమీద నల్లరంగుతో చిత్రాలు వేసేవాళ్ళు. వాటిని నల్ల బొమ్మల వాజాలు

3 ఈటె పట్టుకున్న మనిషి (శిల్పి పొలిక్లిటస్) 4 ఏథెనా దేవత శిరస్సు (శిల్పి ఫిడియస్)

1

1 ఏథెన్స్‌లోని అక్రోపోలిస్ అవశేషాలు (ఫోటో) 2 క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ఎథెన్స్‌లోని అక్రోపోలిస్ (పునరుద్ధరణ) పార లో ప్రస్తావి పబడిన అక్రోపోలిస్ సంబ ధిత భవనా ను చిత్ర లోనూ ఫోటోలోనూ గుర్తి చండి

ఏథెన్స్‌లోని
అక్రోపోలిస్ దేవాలయపు పోర్టికో

అనేవాళ్ళ క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో వాజు మీది చిత్రాలు పాత్రకి సహజ గా వున్న ఎర్ర ర గులో వు డగా పూర్వర గానికి నల్ల పూత వు డేది అలాంటి వాజు ను ఎర్ర బొమ్మ వాజులు అనేవాళ్ళ (క ర్ ఫొటోలు 13 14 చూడ డి)

క్రీకు కళ క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో తన అత్యున్నత శిఖర స్థాయిని అ దుకు ది గ్రీసులోనూ గ్రీకు వ సల్లో చాలా వాటిలోనూ శి ్ప వాస్తు చిత్ర కళాఖ డాలు ఎన్నెన్నో సృష్టి వ డ్డాయి

కళల వికాసానికి ఏథెన్సు ప్రధాన కే ద్ర గా వుండేది గ్రీసులో కె ్ల అట్టికా వాజులు అత్యుత్తమమైనవి ప్రముఖ వాస్తుకళాకారులూ శిల్పులూ ఏథెన్సులో పనిచేస్తూ డేవాళ్ళు ఏథెనియన్ అక్రోపొలిస్ భవన నిర్మాణానికి ఫిడియస్ వాయ కత్వ వహి చాడు వివిధ భవనా తో విగ్రహా తో కూడిన అక్రోపొలిస్ గ్రీకు కళకి శిఖరప్రాయమైనదిగా పరిగణి ప డి ది

ఎథెనియన్ అక్రోపొలిస్
(క్రీ.పూ. 5వ శతాబ్ది నాటి అక్రోపొలిస్ వర్ణన)

నగరంలో అక్రోపొలిస్ సమున్నత గా కనిపిస్తు ది — అది దుర గా ఉన్న నాటి రాతి ప్రాకార యీనాటికీ దాని చుట్టూ నిలిచివు ది అక్రోపొలిస్ ప్రవేశ ద్వారానికి ము దు కుడి పక్కన కొ డ మీద ఏథెనా నికె — విజయాధి దేవత — పేరట ఒక చిన్న దేవాలయం వుంది వర్ణ చిత్రాలు పది పరచబడిన భవన ఎడమ తట్టున వు ది అక్రోపొలిస్ ప్రవేశ మార లో కొన్ని వరుస పాలరాతి స్తంభాలమీద నిలిచిన భారీ పోర్టికోలు వున్నాయి అక్రోపొలిస్ ప్రవేశ ద్వార ఎదుట ఫిడియస్ కంచుతో పోతపోసిన ఏథెనా దేవత బృహత్ విగ్రహ వు ది వానికు కు పిరేయస్‌ను సమీపి చేటప్పుడు ఏథెనా విగ్రహపు బ గారు కిరీటమూ శూలాగ్రమూ కనిపిస్తాయి మేరథాన్ యుద్ధ లో భించిన కొ్ల పొమ్ముతో ఆ విగ్రహ నిర్మి పబడి ది కుడి పక్కన పార్థెనాన్ వు ది ది నగర అధిష్ఠా న దేవత అయిన ఏథెనా గౌరవార్థ నిర్మి చబడిన భారీ దేవాలయ

పార్థెనాన్ దేవా య గరువన్నె గ తెల్లని పాలరాతితో నిర్మి చబడి ది ఆ దేవాలయపు నాలుగు పక్కలా పోర్టికోలు ఉన్నాయి ఆ భవనపు బయటి గోడమీద చుట్టూ ఉన్న ఉబ్బెత్తు శి్ప లో ఉత్సవ ఊరేగి పులోని ఏథెనియన్ల చిత్రి ప డ్డారు పార్థెనాన్ పశ్చిమ మ టప పై భాగాన బొమ్మ బృ ద చెక్కబడి ది క బృ ద లో ఏథెనాకూ పొసైడాన్‌కూ జరిగిన వివాదానికి స బ ధించిన పురాణ గాథను డి ఒక ర గ చిత్రి ప బడి ది ఆ గాథ ప్రకార పౌరులకు యెవరు అత్య త విలువైన బహుమతి యిస్తే ఆ దేవుడు లేక దేవత నగర రక్షణ కావిస్తు ది పొసైడాన్ తన త్రిశూ తో ఒక కొండను భేది చాడు అక్కడ ఒక సెలయేరు ఉద్భవి చి ది ఏథెనా తన ళ్లె తో భూమిని గుచ్చి ది అక్కడ ఒక ఆలివ్ చెట్టు ఉద్భవి చి ది ఆమె హుమతి ముఖ్యమైనదిగా యె చబడి ఆమె నగర రక్షకురాలుగా ప్రకటి చ డి ది ఏథెన్స్‌కు ఆలివ్ చెట్ల పె పక యె త ముఖ్యమై దీ ఈ గాథ తెలుపుతు ది

పార్థెనాన్ లోపల రె డు పెద్ద హాళ్ల వున్నాయి ఒకదానిలో ఫిడియస్ చెక్కిన 11 మీటర్ల యెత్తు ఏథెనా విగ్రహ వు ది అది కొయ్య విగ్రహ ముఖానికీ చేతు కూ కాళ్లకూ ప చ్చని ద తపు తొడుగులు వున్నాయి దేవత దుస్తులు బ గారువి (ఆ ప్రాచీన విగ్రహ ఎలా వు డేదో యీనాడు భి చే దాని పాలరాతి ప్రతిరూపాలను చూస్తే తెలుస్తు ది పేజి 134లోని చిత్ర 2 చూడ డి) పార్థెనాన్ మరో హాలులో ఏథెన్స్ రాజ్యానికీ సముద్ర సమాఖ్యకూ చె దిన ఖజానాలు వు డేవి తిరణా రోజుల్లో పార్థెనాన్ దగ్గర దేవుళ్లకి జంతువులు బలి యివ్వబడేవి

అక్రోపొలిస్ ద్వారానికి ఎడమ పక్కన ఏథెనా పొసైడాన్ స్మారకార్థ నిర్మి పబడ్డ చిన్న దేవా య ఆ దేవాలయపు క పోర్టికోలో పైకప్పును స్త భా కి బదులు యువతు బొమ్మలు మోస్తూవు టాయి (పేజి 188లోని చిత్ర చూడండి) ఏథెనా నాటినదని చెప్పబడే ఒక ఆలివ్ చెట్టు ఆ దేవాలయ పక్కన వు దేది

ఏథెన్స్ గ్రీసు దేశ లోని అత్య త సు దరమైన నగరమని ప్రాచీన గ్రీకులు భావించారు ఒక ప్రాచీన గ్రీకు రచయిత అన్న మాటలు యివి ఏథెన్స్‌ను చూడనివాడు శు ర చూసి మెచ్చుకోనివాడు గాడిద బుద్ధిపూర్వక గా ఏథెన్స్‌ను వదలిపెట్టిపోయేవాడు ఒ టె

ఏథెనియన్ అక్రోపొలిస్ ఎ తో వినాశానికి గురై ది వర్ణ చిత్రాలూ ఫిడియస్ తదితర శిల్పులూ రూపొ

ది చిన శిల్పాలూ నాశనమయ్యాయి పార్థెనాన్ తదితర భవనాలూ దాదాపు పూర్తిగా శిధి మయ్యాయి మిగి లిన విగ్రహాలు మ్యూజియ లలో ఉంచబడ్డాయి

అయినా కూడా అక్రోపొలిస్ యీనాడు సైత ప్రేక్షకు మనసుల్లో చెరగని ముద్ర వేస్తు ది

? 1 చిత్రాలూ పాఠమూ తిరగేసి క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి క దేవాలయ ఎలా వు డేదో వర్ణి చ డి 2 గ్రీసులో ఎవరి విగ్రహాలు ప్రతిష్ఠి ంచబడ్డాయి? శిల్పులు ఎవరివి దృష్టిలో ఉంచుకొని దేవుళ్ల పురాణ గాథల్లోని వీరు విగ్రహా ను చెక్కారు? 3 ప్రేక్షకుల్లో గ్రీకు దేవాలయాలు ఎలాంటి భావోద్వేగా నూ ఆలోచనలనూ రేకెత్తి చేవని మీ ఉద్దేశ ? 4 వాజ మీది చిత్రా ద్వారా మనకి యేమి తెలుస్తు ది? కూజాల మీది చిత్రాల్లో క్రీ పూ 6వ శతాబ్దికి చె దినవి యేవి క్రీ పూ 5వ శతాబ్దికి చె దినవి యేవి? 5 క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో ఏథెన్స్‌ను దర్శించిన యాత్రికుడిలో కలిగివు డే భావాలను వర్ణించండి

§41 ప్రాచీన గ్రీసులో విజ్ఞానశాస్త్రం

ప్రాచీన తూర్పు దేశాల్లో పె పొ దిన విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని జ్ఞాపక చేసుకో డి

1 చరిత్ర రచనా పితామహుడు శక్తివ తమైన పర్షియన్ సామ్రాజ్య మీద వి యాలు గ్రీకుల స్మృతుల్లో గాఢ గా నాటుకుపోయాయి తమ దేశీయులు ప్రదర్శించిన ధైర్యాన్ని స్మరించు కొని వాళ్ల చాలా గర్వ పొ దేవాళ్ళు

క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది మధ్యలో హెరొడోటస్ అనే గ్రీకు చరిత్రకారుడు గ్రీసు పర్షియాల పోరాట చరిత్ర (ప్లటేయా యుద్ధ దాకా జరిగిన గ్రీసు పర్షియా యుద్ధా చరిత్ర) రాశాడు తన రచనకు సమాచార కోసం హెరొడోటస్ ఈజిప్టు బాబిలోన్ ఫొనీషియా నల్ల సముద్ర తీరమూ బాల్కన్ ద్వీపక ల్పమూ దర్శి చాడు తాను చూసి దీ యితరుల ద్వారా విన్నదీ అన్నీ అతను రాసుకొన్నాడు యుద్ధ లో పాలొ న్నవారిని గురి చే కాక క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో వారి జీవితాన్ని గురి చే కాక ప్రాచీన గ్రీసు చరిత్రకూ తూర్పు దేశా చరిత్రకూ ఆనాడు గ్రీసుకు దక్షిణాన నివసి చే ప్ర చరిత్రకూ స బ ధి చిన సమాచారానికి అతని గ్ర థ ఒక విలువైన నిధి

హెరొడోటస్ చారిత్రక రచనలను ప్రాచీన గ్రీకులు యె తో విలువైనవిగా మెచ్చుకొని అతన్ని చరిత్ర రచనా పితామహుడుగా పరిగణించారు (ఈజిప్టు చరిత్రకి స బ ధి చి హెరొడోటస్ రచించిన ఏ ఖ డిక మీకు తెలుసు?)

2 గ్రీసులో శాస్త్రీయ విజ్ఞానాభివృద్ధి సుదూర దేశా కు గ్రీకు వర్తకు వ డితుల ప్రయాణాలు ప్రకృతిని గురి చిన భూమిపైన ప్ర జీవిత గురి చిన గ్రీకు జ్ఞానాన్ని విస్తృతంచేశాయి ఈ ప్రయాణాలు ఆయా ప్ర మధ్య జ్ఞాన మార్పిడికీ విజ్ఞానశాస్త్రాభివృద్ధికీ తోడ్పడ్డాయి

క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో విజ్ఞానశాస్త్ర అభివృద్ధికి మిలెటస్ నగరమూ ఆసియా మైనర్ పశ్చిమ తీర ప్రా తమైన

అయోనియాలోని యితర నగరాలూ కే ద్ర గా వు డేవి అయోనియా డితు కి ఈజి ్షియన్ల బాబిలోనియన శాస్త్ర జ్ఞాన తో రిచయ వు డేది వాళ్ళు దాన్ని మరి తగా అభివృద్ధిచేశారు గ్రీకు డితులు ప్ర కృతిని పరిశీలి చి కనుగొన్న అ శా ను కేవ పోగుచెయ్యడ తోనూ వాటిని వర్ణి చడ తోనే రి ట్టుకోక ఆయా విషయా కు మూ లో వున్న కారణా ను కనుగొనే దుకూ ప్ర ప చ ఆవిర్భావ గురి చి వివరి చే దుకూ ప్రయత్ని చారు గ్రీకు డితులో కొ దరు ప్ర కృతికి మూ నీరు అని త చగా మరికొ దరు భూమి అనీ యి కొ దరు వాయువనీ వేరొక కొ దరు అగ్ని అనీ తలిచారు (ప్ర చ ఆవిర్భావ విషయ లో గ్రీకు డితు అభిప్రాయా కీ మత చెప్పేదానికీ మధ్య తేడా యేమిటి?)

క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీకు విజ్ఞానశాస్త్రానికి ఏథెన్స్ కే ద్ర అయి ది ఏథెనియన్ మహా డితుడు డెమొక్రిటస్ అనే ఏథెనియన్ ప డితుడు ప్ర కృతి విజ్ఞానశాస్త్ర అభివృద్ధికి గొ ప్ప సేవ చేశాడు ప్ర చ చిన్న అణువు చేత నిర్మి డి దనే సాహసోపేతమైన భావాన్ని మొదట ప్ర తిపాది చినవాడు అతనే ఆ కణా ను అతను అణువు న్నాడు

విజ్ఞానాభివృద్ధి మూ గా దేవుళ్ళు ఉన్నారన్న భావ తిర స్కరి డి ది అతను మా వునిలో ఆత్మ అనే పదార యెక్కడా లేదనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు పురాతన కా లో ప్ర కృతి బీభత్సా వ న మానవు లో కలిగిన భయ నుండీ ని స్సహాయతను డీ మత ఉద్భవి చి దని రుజువు చేయడానికి అతను ప్రయత్ని చాడు

క్రీ పూ 4వ శతాబ్దికి చె దిన సుప్రసిద్ధ గ్రీకు ప డితుడు అరిస్టాటిల్ విశేష జ్ఞాన న్నుడు అతను సమకాలిక డితు రచనలు అధ్యయన చేయడమే కాక విడివిడి జ్ఞాన శకలా ను గుదికూర్చి ప్ర కృతి అనే గ్రీకు ద ను చి భౌతికశాస్త్ర వృక్ష అన్న ద ను చి వృక్షశాస్త్ర రాజ్య అన్న ద ను చి రా కీయాలు అ టూ ఆయా విజ్ఞానశాస్త్రాలుగా వరీ కరి చాడు క్రీ పూ 4వ శతాబ్ది నాటి యితర ప్ర గతిశీ డితు మాదిరిగానే రిస్టాటిల్ భూమి ఒక గోళమనీ అది మొత్త విశ్వానికి మధ్యలో వుందనీ సూర్యుడూ తదితర నక్షత్రాలూ భూమి చుటూ తిరుగుతున్నాయనీ విశ్వ ంచాడు

1 హెరొడోటస్ 2 డెమోక్రిటస్ (ప్రాచీన గ్రీకు బస్టులు)

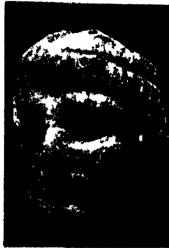

ఫొ 4 ర ం (క్రీపూ
(ు) ర
ా ర టొ ం)

కవర్ ఫొటో 5 ్రి ం రా
వనవు ్ లె కట (కా ్రి
చిత్రా తో కూడిన క్రీపూ 2వ
వా్సాది నాట ఉన్నేత్తు మూ
చిత్రా ఆ ర గా ్ు రుద్ధరి ప
డి ది)

ఫొటో 6 ల్లరో
ం లమ్) ం (ం రస్సు
(మ న్నపు రాయి దక్షిణ మెసొపొ
టమియా (పూ 3
హాస్రాబ్ది మధ్య)

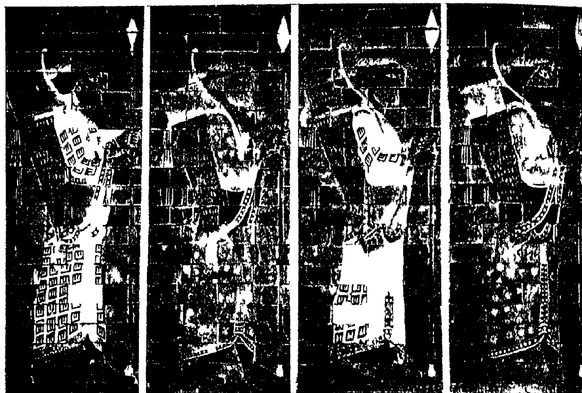

క ఫొటో 7 మతో తయా
చే స ర తో క
లమ్) ం ఎమ త (దక్షిణ
మెసొపొటేమియా క్రీ పూ 3వ
హాస్రాబ్ది)

క ర్ ఫొటో 8 నిన్ని
ఇష్ట త ం యి ద్వార
(పు రుద్ధ ణ క్రీ పూ 6వ తా
ం) లు నీలి రి
గ్ల ం టైల్సులో తా చెయ్య
డాయి ఆ మీద వి త
తుల — చా దర్భాల్లో
వ్వనిక మృ — చిత్రాయి కని
స్తాయి నగ పు నులో ఇష్టార్

[illegible] 5 [illegible]

[illegible] 10 [illegible]

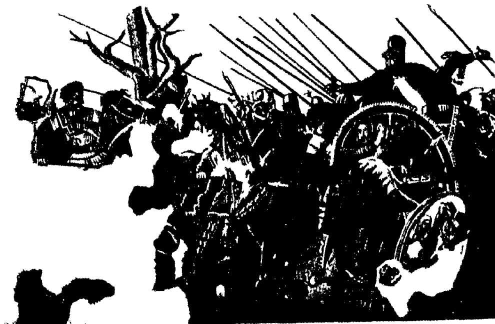
ర్ ఫొటో 14 ఎర్ర రగు ొమ్మ వున్న వాజు
(క్రీపూ 5వ శలాబి) వాజుమీద యుద్ధానికి పోయే
మ దు యోధుడ తన కుటు ం భ్యు ు ు వీడ్కోలు
ుకు టున్న దృశ్య చిత్రి డి ది

క ర్ ఫొటో 13 ు మ్మ ఉన్న వా
((క్రీపూ 6వ శతాబ్ది) వా మీద మూడు శ
మ్నులూ మూ రీలూ లిగి రాక్షసుడి
యుద్ధ చేస్తున్న హె చిత్ర వా
క్లి ాణ దెబ్బతో గాయ ం ుడి చరుద
పడివున్నాడు

క ర్ ఫొటో 17 క రోమ్ (పా యా
దొరికిన క కుడ్య చిత్ర)

క ఫొటో 15 యా యిక్ ై ్ర లి
ైనికు కీ మధ్య రిగిన యుద (పా ియా
ను డ చిత) ఎ కృ
ది (ట్ కృ యి చే దు
ఢ) యూ డరియ వ్లు

క ఫొటో 16 పా ియా త్య లో ఫ
ఇటి రి భాగ ఆ ఇట్ల ఉత్త ఎ
ఉన్నాయి డ మీద కుడ్య చిత్రాలు ఉన్నాయి
గిలాబామీద వే ఎం చిత్రా ఎ చిత్రాలు
(ఫ్రెస్కోలు) అ టారు పా ియా ని ఇ్ల గి్లు
ఖర్చిచెరు మీద చిత్రాలు ఛద్ర రచ డ్డాయి క
ధనిక వడ్డీ వ్యాపారిను చి అప్పులు లీసు్న ములు
రా యిచ్చి 100కి ైగా రశీదులు అలని్ట క ట్టెలో
దొరి్యి ము తప్పు రీలు దుమ్ము
మారిపోయాయి. అయితే డి ాడిద ఖాళీ
ాలు ఏర్పడాయి ఆ ఖా ా ను వ్లా ్
ద్వా పురాతత్వ ్ లు న మారిపోయి
వస్తువు కచ్చితమైన నమూనా ను వాది
చా పా ియా గరాని ్ళ్లే యాత్రికు మొదట
రా్ద చెది అ ఎ చ రవాసులు రి
యి తకుము వెళ్లిపోయారన్న సుభూతి పొ దుతాడు

ఫోరమ్

పొ ౦ ఠ డి ఫోమ్ ఎ ఌ క్ర కా వేయ

వర చ(త 1 ఆదిమ మానవు మ ద ఎ మూలా—— (ప్రాల దికము ఆట మా లు ు
ర్వావ లు రుద్ధరి ఎడి దో అలని (మ నిముటు వర్ణి డ యో పార్శ్య(గ థ లో మా
తెలుసుకో డి

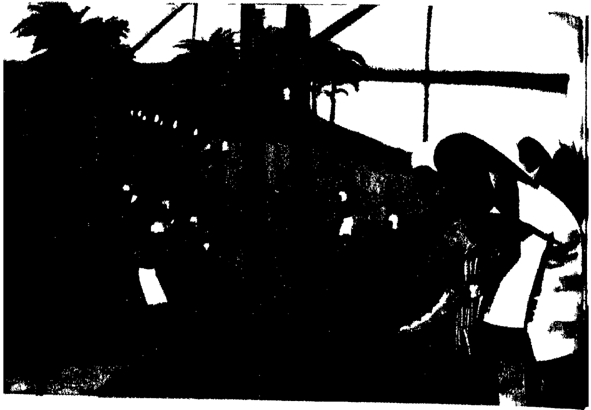
ఏ చిత్ర 3 ణ మా ఖ్యాయ క వా వా యు మ రా ఠ
ఖ య ఎలా ట రిగి ది

[illegible]

[illegible]

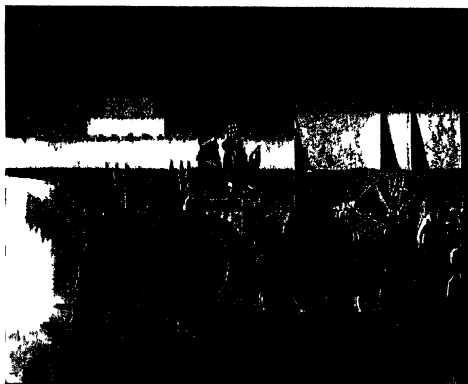
త్రి ... త్తనాలు ... అన్నా ... చే ... మో ...
... నారు ... యి ... ని ... ట్టు ... ది

... 6 ... పార్య ... యివ్వ ... ప్రా ... న ...
... చిత్రా ... ఆధార చేసుకుని యీ చిత్ర ... ఎవరెవరు ...
... ణయి

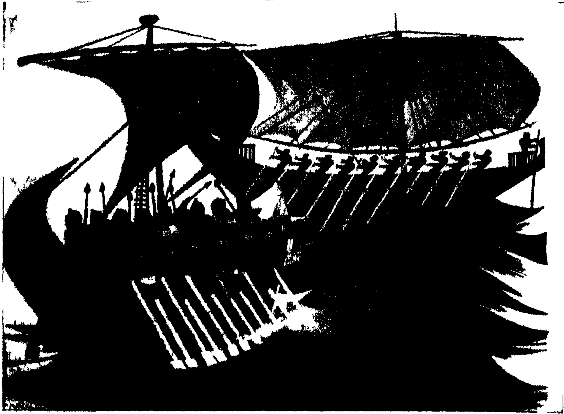

వర్ణ చిత్ర 7 ప్రాచీ ఈ యక్ ... లు ... చిన్న చిన్న గాడులు చే ... [illegible]
[illegible]
... లు గిలేవి ... ముట ... చేని జాగ్రత్తగా ... [illegible]
మొలిచిన ... లు కట్ట ... [illegible]
... [illegible]

వర్ణ చిత్ర 8 అస్సిరియన్ సైనికు ... అస్సిరియా చక్రవర్తి కోట ... [illegible]
కని స్తున్నాయి ... ఎత్తుగా కని స్తోంది ... [illegible]
... రాజు తన రథ మీద ... వస్తున్నా ... [illegible]
... సొమ్ములో ... [illegible] ... న్నాయి

వర్ణ చిత్ర 9 క వ్యాపార డమీద దాడిచేస్తున్న ఫొనీషియన్ ఓడ పార్శ్వగ థ లో యీ దాడులు ఎ దుకు రిగేవో (స్తావి డిన ఘట్ట తిరిగి చదవ డి

వర్ణ చిత్ర 10 చైనాలో ను వు చ్ఛ త పాగా వాళ్ల తిరుగుబాటు తిరుగుబాటుదార్లు ైనిక కా లాదార్ల రక్షణలో డి ై పోతున్న క (భువుమీద దాడిచేశారు ము దొక లాగుడు డి వు ది దానిమీద హై ో గిఫ్ ో రాయ డ మాట నవ శక అని అర్థ ఈ మాట లు తిరుగ బాటు కేంాలు తిరుగుబాటుదారులు లాగుడు డికీ చెట్టుకీ మాటున పా చి వున్నారు వెనక దూరాన క (ామ కాలిపోతున్న ఛూస్వామి భవన

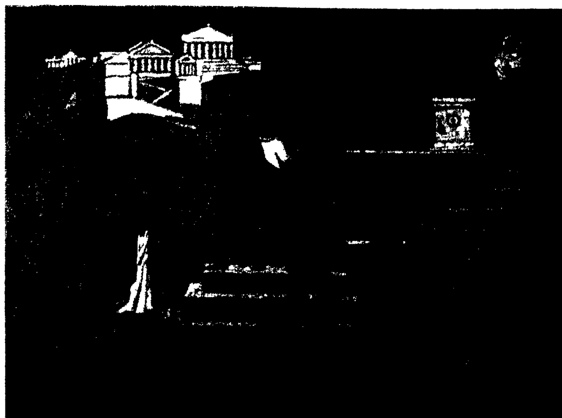
(11 మేం యుద్ధ చ (ు (కుు ు
యా ది ు యా (ుు (ియా

వర్ణ చిత్ర 12 క్రీ.పూ 5వ శతాబ్ది నాటి రేయిస్ ఓడ ఎడమ క్కన బానిసలు ఏథెన్స్ తయారచేయ్య మట్టి గాణీ రుకు ఓం కి ఎత్తుతున్నారు వారి క్కన ఖరీ ం బా యి ధాన్యాన్ని ది ఎత్తున్నారు అ త కొ చె డి క్కన జా ర్లు తా ట్టన శో ల్ని గింజు స్తున్నారు వాని లు మార్కెట్‌లో మ్మకాని నడి చ తున్నారు ాని మార్కెట్ ము దు చూ డి ది ఖాలాని రె డవ దు న పాడవు ఏథెన్స్ ల్లో కదాని త ాగ ఖాత లో యనిస్తున్న డల్లో ఏది యుద్ధ నౌక? ఏది వర్తక ఓడ?

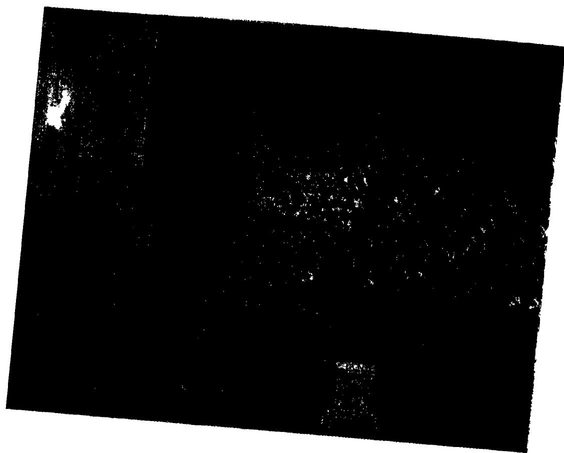

ర్ణ చ(త 13 ప్రాచీన ఏథెన్స్‌లో కుమ్మరి కార్ఖానా ఎ ము వ ౖ ని లు ు టి ఎ కాళ్లతో తొక్కుతున్నారు సారెమీద పాత్రలు మలుస్తున్న కుమ్మరి దగర తొ ౖ వా చే ట్టి కా ని తీసుకొస్తున్నాడు క బాని సారెను తి ్పుతున్నాడు కుడి వైపు క చి(తా ుు డ ైన ర గులు వేస్తున్నాడు వెనక మట్టి పాత్రలు కాల్చే ట్టీ

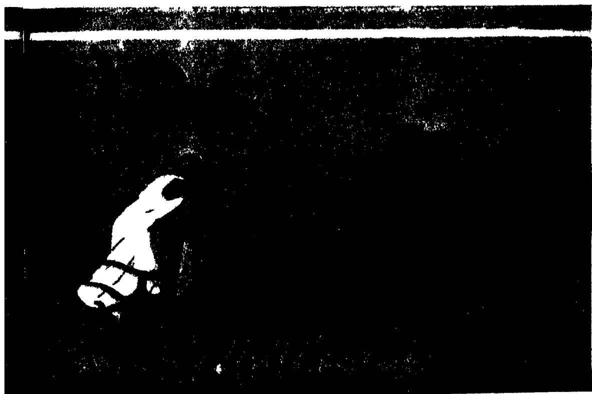
వర్ణ చిత్ర 14 ఏథెన్స్ (జా భ మా శ వ్ రైసివా ౹ టుచేస్తున్నారు ప్రదే (
గి చి వక్త మెటు దిగుతున్నాడు ఋ దు ఋ చున్న కొద్దిమ ది (భువులు మె ారిట సామాన్యులు
టుచే న (తిపాదనకి అనుకూ గా ఓటుచెయ్యడ లేదు పౌర హక్కులు లేని క వ్యక్తిని కా ా
యటకి తరిమేసు నాడు

చిత్ర 15 క్రింది నాటకశాల అగ్రభాగాన గాయికలు ముందు ముగ్గురు వాద్యకారులున్నారు. అగ్రభాగాన కుర్చీలపై ముగ్గురు యిద్దరు నటులు ఉన్నారు. ప్రేక్షకులు రంగం చుట్టూ డచరియ వాలుమీదుగా ఏర్పడ్డాయి. అధికారులకు వారి హోదాకు గౌరవ సూచకంగా ముందు వరుసలో ఆసనాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. నాటక ప్రదర్శన ... క్రీస్తు పూర్వం 4వ శతాబ్దిలో ఉన్నమాదిరిగా చూపబడింది. నాటకంలో సుఖాంత నాటకమా దుఃఖాంత నాటకమా ఏది ప్రదర్శింపబడుతున్నదో నిర్ణయించండి.

చిత్రం 16 లో చిత్రించబడిన రథపోటీ ఈ చిత్ర పార్శ్వంలో ఉన్న ఏ చిత్రం మూలచిత్రానికి నకలుగా వెయ్యబడిందో గుర్తించండి.

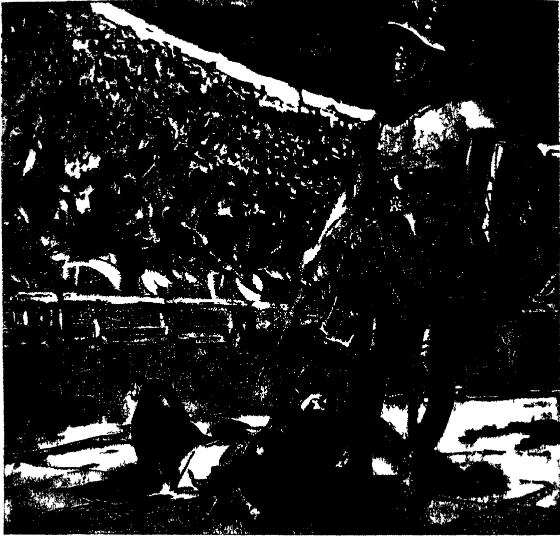
చిత్ర 17 ...మ్... వి యోధు ...లు ...లో ... ...
...న్నాయి ఖైదీ... ...లు ... ...వాడ ... ...
...ముద నిలిచున్నా... క ...ని విజేత రస్సుమీద ... ...

వర్ణ చిత్ర 18 ... ...ని యు ... ...
ఎడమ క్క ... ర ... యు ...త ... క్క
...యు దు ... డి తిరగలి వె క ...ని ...యు ... ...ర...
నిగామూ... క ...ని ని ... ...ని కట్టు ...దులున్నాడు
...ని యు మాని మధ్య వున్నాడు

వర్ణ చిత్ర 19 క ర మన్ అ ఫీధియేట్ ఇవ్వాడివాడే యిద్దర ంయే ర్ల మధ్య వ
ముగి ది ఇద్దరిలో కడు భారీగా ఎ జ్జితుడై వు డగా రె డవవాడు కేవ క వ నూ శూలాన్నీ
మాత్రమే కలిగివున్నాడు విజేత ్రేక్షకు ను చి రాజితుడి భవితవ్యాన్ని గురి చిన నిర్ణయ ో
నిరీక్షిస్తున్నాడు

వర్ణ చిత్ర 21 సామ్రాజ్య కాపు రోమ్ గర చ్చర లు ల త నాలు వాటి మధ్య యిరకు మ వీధులు చూ డ్డాయి ఎధుల్లో యూ యి య బ డి రా లు రబ డాయి వాని మయూలో వీధి దాటే దుఃఖ (త్రే యి బ యి యి ాని లు క ధనిక ోమ్కని గోరీలో మోస్తున్నా మధ్యలో వా ల ాట్ట ఎ చే దుకాణ క వ్య గోడమీద ాడియేటర్ల పోట గురి) (ట ాస్తున్నార ఎడి పైల క ధనిక ోమన్ గృహ గృహ య మాని యి ట్లో (ాస్తున్నాడ అతని ా బిచ్చా ల భిక్షకో యితరులు భో నాని అవ్వా కో నిరీక్షిస్తున్నారు

వర్ణ చిత్ర 22 రోమ్‌ను కొల్లగొడుతున్న ర్బరులు ర్బరులు ఏమేమి తీసుకు టున్నారో
ఏమేమి పారేస్తున్నారో పరీక్షగా చూడ డి

3 ప్రగతిశీల విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని వేలెత్తడం

దేవుళ్ళ అస్తిత్వ నిరాకరణను చాలామంది గ్రీకులు ... మదే ... వాది న ... డితుడైన అతని ... ఫేన్స్ ... రారో ... తని రచనలు తగ ... ట్టడ్డాయి అతను ... యతో చావు తప్ప చూసాని అట్టి... చి ... యట ...

దేవతలున్నారనే నమ్మకానికీ మానవునిలో ఆత్మ ఉందనే నమ్మకానికీ వ్యతిరేకంగా డెమోక్రిటస్ చేసిన బోధ ... గ్రీకు బాని ... యమాను కు కో కారణమయింది అతని ప్రగాఢ శత్రువు ... కరు అత ... రచ ... నాశన చేయానీ అతని అనుచరు కు మరణ శిక్ష ... రడా దెబ్బలు జైలు లేక పౌర హక్కు ... రద్దు ... వి ... చా నీ ... ది చాడ

4 గ్రీసులో సాంస్కృతిక వికాసానికి మూల కారణాలు

క్రీ.పూ. 5వ–4వ శతాబ్దిలో గ్రీకు ... సంస్కృతి ... ఉన్నత స్థాయిని అందుకుంది అది గ్రీకు ... ప్రాచీన ... బానిస యజమాన్య ప్రజాస్వామ్యం యేర్పడిన కారణంగా ... ప్రజానీకంలో ... సంస్కృతి అభివృద్ధి కావడానికి తోడ్పడ్డారు క్రీ.పూ. 5వ శతాబ్దిలో గ్రీసు ... కేంద్రం కావడం యాదృచ్ఛికం కాదు ఇతర నగర రాజ్యాల ... ... యజమాన్య ప్రజాస్వామ్యం యేర్పడింది ... అది ... అందుకు ... కాని మిక్కిలి కష్టమైన ... లు చేసిన బానిస ... మహా క్రూరమైన దోపిడికి గురిచేయడం ద్వారానే అది సాధ్యమయింది కళ విద్య ప్రజానీకంలో ... భాగానికి మాత్రమే ... బాటులో వుండేవి బానిస ... గ్రీసు ... లాగా వుండేది ... భరించలేనంత కష్టమైన ... దెబ్బలూ అవమానమూ తప్ప ... అనుభవించిందేమీ లేదు

5 ప్రాచీన గ్రీకు సంస్కృతి ప్రాముఖ్యం

అనేక ఆధునిక భాషల అక్షరమాలకు గ్రీకు అక్షరమాల ఆధారం (మ్యాప్ 12 చూడండి) గ్రీసులో శాస్త్రీయ విజ్ఞానం బాగా పురోగమించింది అనేక గ్రీకు ... ఆధునిక భాషల్లో కలిశాయి అనేక ... గ్రీకు భాషలో కనిపిస్తుంది

థియేటర్‌కి (నాటకరంగానికి) గ్రీసు ... హోమర్ రచనలూ అనేక యితర ప్రాచీన గ్రీకు రచయితల రచనలూ దాదాపు ప్రతి ఆధునిక భాషలోకీ అనువదించబడ్డాయి ప్రాచీన గ్రీకు భవనాలూ విగ్రహాలూ తరువాతి యుగాల వాస్తుశిల్పులకూ శిల్పులకూ నమూనాలయ్యాయి

నాలుగేళ్ళకొకసారి క్రీడ పోటీలు జరుగుతున్నాయి వాటిని ఈనాటికీ ఒలింపిక్ క్రీడలు అంటున్నారు ఆ క్రీడ సమయంలో పెద్ద జ్యోతి వెలుగుతూ వుంటుంది ... యాలో సూర్యకిరణాలనుంచి వెలిగించే ఆ జ్యోతి మహాసము ద్రాలూ ఖండాలూ దాటి ఒలింపిక్ క్రీడా స్థలికి చేర్చబడుతుంది

ప్రపంచ మంతటా సంస్కృతి అభివృద్ధిమీద ప్రాచీన గ్రీకు సంస్కృతి ప్రభావం విశేషంగా వుంది

1 ప్రాచీన గ్రీసులో సంస్కృతి అభివృద్ధికి దోహదం చేసిందేమిటి? **2** గ్రీసులో విజ్ఞానశాస్త్ర రంగంలో ఏం విజయాలు సాధించబడ్డాయి? విజ్ఞానశాస్త్రాభివృద్ధి దేవుళ్ళ అస్తిత్వ నిరాకరణకి ఎందుకు దారితీసింది? **3** క్రీ.పూ. 5వ శతాబ్ది నాటి గ్రీసులో సంస్కృతికి ఏథెన్స్ కేంద్రం అన్న విషయాన్ని నిరూపించండి **4** మానవ జాతికి ప్రాచీన గ్రీకు సంస్కృతి ప్రాముఖ్యాన్ని సూచించే ఉదాహరణలు పేర్కొనండి **5** ప్రాచీన గ్రీకు సంస్కృతి సృజనలో ... ప్రజానీకం ఏవిధంగా పాల్గొన్నారు? ఈ విషయాన్ని వివరించే ఉదాహరణలు యివ్వండి

ప్రకరణం పదకొండు

తూర్పు మధ్యధరా తీర ప్రాంతంలో గ్రీకు మాసిడోనియన్ రాజ్యాల ఆవిర్భావం

§42 క్రీ పూ 4వ శతాబ్దంలో గ్రీసు క్షీణించడం, గ్రీసుపై మాసిడోనియా పెత్తనం

(మాప్ 4)

స్పార్టన్ రా్య ఎలా ఆవిర్భవి చి దో అదెక్కడ ఉ డేదో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 32 2) సముద్ర సమాఖ్య ఎలా తలెత్తి దో జ్ఞాపక చేసుకోండి (§ 34 5 § 36 1)

1 గ్రీకు నగర రాజ్యాల మధ్య యుద్ధాలు

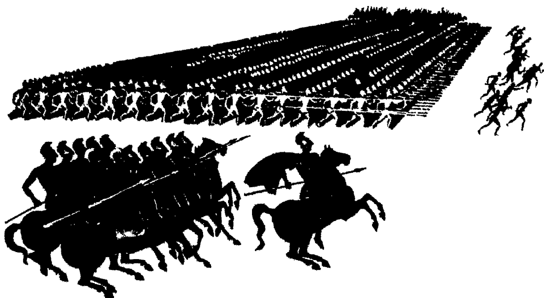
ఏథెన్స్ మొత్త గ్రీసు అ తటిమీదా పెత్తన వహి చా ని ఉద్దేశి చి ది స్పార్టా ఆశ కూడా అదే పెరిక్లెస్ జీవిత కా లో ఏథెన్స్ స్పార్టా మధ్య వైర యుద్ధ గా పరిణమి చి ది గ్రీసుమీద పెత్తన కోస క్రీ పూ 431లో ఆ రె డి టి మధ్య యుద్ధ చె రేగి ది దాదాపు గ్రీకు నగర రాజ్యాలన్నీ కొన్ని ఏథెన్స్ పక్షానా కొన్ని స్పార్టా పక్షానా ఆ యుద్ధ లో దిగాయి యుద్ధ దాదాపు 30 వ వత్సరాలు రిగి ది ఏథెన్స్ ఓడిపోయి ది సముద్ర సమాఖ్య విచ్ఛిన్న మై ది పొడవు గోడలు కూల్చివేయ డ్డాయి

గ్రీకు నగర రాజ్యా మధ్య యుద్ధాలు క్రీ పూ 4వ శతాబ్దిలో కూడా ఆగలేదు ఒకరి భూభాగాలను ఒకరు వశపరచు కొన్నప్పుడు వాళ్ల అక్కడి ద్రాక్ష తోటలమా ప డ్లతోటలమా నరికేసేవాళ్ల ప ట ను తొక్కేసేవాళ్ళు పట్ట ణా నూ గ్రామాలనూ నేల మట్ట చేసేవాళ్లు ఖై దీ ను బానిసలుగా చేసుకునేవాళ్లు

యుద్ధా మూ గా గ్రీసు నాశనమై ది ఆలివ్ తోట లో కాలిన మొద్దులు తప్ప యేమీ మిగ లేదు పొలాలు కలుపు మొక్క తో ని డిపోయాయి పల్లెలు నాశనమయ్యాయి

2 రైతులు చేతిపనివాళ్ల నాశనమవడ

తరచుగా రిగే యుద్ధా మూ గానే కాకు డా బానిస సంఖ్య పెరిగిన మూ గా కూడా చేతిపనివాళ్ల రైతులు నాశనమయ్యారు బానిస శ్రమ చాలా చౌకగా భించేది బానిసలు పనిచేసే కార్ఖానాలూ ఎస్టేట్లూ తమ రు కు ను రైతులూ చేతిపనివాళ్లూ అమ్మినదానికన్న చౌకగా అమ్మగలిగేవి ఈ కారణ గా చేతిపనివాళ్లకీ రైతులకీ వాళ్ల సరుకు ను అమ్ముకోవడ చాలా కష్ట అయ్యేది దానితో సన్నకారు చేతి పనివాళ్ల సంఖ్య తగ్గిపోయి ది పెద్ద కార్ఖానా సొ తదారు సంఖ్య పెరిగి ది రైతులు దివాళా తీశారు వాళ్ల పొలా ను ధనిక రైతులు కొనేశారు

మాసిడోనియన్ ఫలా క్స్ (ఆధునిక చిత్ర) సైనికులు 16 వరుసల్లో ని పబడ్డాడు మొదటి వరుసలోని సైని కు చేతుల్లో రె డు మీటర్ల పొడవు ఈటెలు వున్నాయి 6వ వరుసలోని సైనికు చేతుల్లో సుమారు 6 మీటర్ల పొడవు ఈటెలు వున్నాయి యుద్ధ లో 6 వరుసల్లోని సైనికులు ఏక కా లో తమ ఈటెలు ఉపయోగి చగలిగేవాళ్ల తేలిక ఆయుధాలు ధరి చిన సైనికులు ఫలా క్సుకి ము దు నడుస్తారు ఇరు క్కలా ఆశ్విక దళాలు వున్నాయి మాసి డోనియన్ ఫలా క్స్ మహా శక్తివ త గా దాడిచే ది అయితే అది మైదాన ప్రా త లో మాత్రమే పోరాడగలిగేది

దరిద్రులైన రైతులూ చేతిపనివాళ్లూ కిరాయి సైనికులుగా మారారు క సైనికుణ్నే గాక మొత్త ఒక సైనిక దళాన్ని దాని సేనా నాయకునితో సహా అద్దెకు తీసుకోడానికి వీ య్యే ప్రత్యేక మార్కెట్లు ఉద్భవించాయి పర్షియన్ రాజు సైన్య లో కూడా చాలామ ది గ్రీకు కిరాయి సైనికులు వు డేవాళ్ల

3 వర్గ పోరాట తీవ్రమవడ

అన్నార్తులైన బీదలలో ధనవ తు పట్ల ద్వేష పెరిగి ది గ్రీసులోని చాలా పెద్ద నగరా లో కటైన కోరింత్‌లో బీదవాళ్ళు తిరుగుబాటు చేశారు తిరుగు బాటుదార్లు ఐశ్వర్యవంతులైన పౌరు మ వీధుల్లో చ వాళ్ల యి డ్లు దోచుకున్నారు ధనికులు దేవా యాల్లో దాక్కునే దుకు ప్రయత్నించారు కాని తిరుగుబాటుదార్లు వాళ్లను వె బడించి కొన్ని వ ద మ దిని చంపారు

ధనికులు కూడా బీద న ద్వేషి చారు అరిస్టాటిల్ రాసినదాని ప్రకార ప్రభు వ శీకులు యిలా శపథ చే వాళ్ళు సామాన్య ప్రజ కు నేనెప్పుడూ శత్రువుగా వు టాను వాళ కు నా చేతనైన త హాని చేస్తాను

తమ న పదకీ బానిస మీదా బీద మీదా తమ పెత్తనా కీ రక్షణ యివ్వగలిగిన ఏ రాజ్యపు పా ననైనా సరే శిరసా వహించే దుకు బానిస య మానుల్లో చాలామ ది సిద్ధ గా ఉ డేవాళ్ళ వు జుకు టున్న మాసిడోనియన్ రాజ్య మీద వాళ్ల తమ ఆశలు నిలువుకున్నారు

1

2

3

1 మా డోనియా రాజు రె డవ ఫిలిప్ నాణె 2 డెమాస్తెనీ (క్రీ పూ 3వ శతాబ్ది నాటి గ్రీకు విగ్రహ) 3 హెరోనియా యుద్ధ ర గ లో నెలకొల్ప డిన సి హ విగ్రహ

4 మాసిడోనియా బ పడడ

మాసిడోనియా బాల్కన్ ద్వీపక ్ర లో గ్రీసుకు ఈశాన్య దిశగా వు డేది దాని జనాభాలో అత్యధిక భాగ రైతులు అక్కడ ప్రభువులు మాసిడోనియన్ రాజుల అధికారాన్ని గుర్తించే దుకు దాదాపు నిరాకరించి తమ పెత్తన నిలుపుకున్నారు

క్రీ పూ 4వ శతాబ్ది మధ్యలో రె డవ ఫిలిప్ రాజు దేశ మ తటిమీదా అధికార స పాదించాడు తద్వారా మాసిడోనియాలో రాజరిక రాజ్యాన్ని నె కొల్పాడు

రె డవ ఫిలిప్ బలమైన సైన్య కూడగట్టాడు కాల్బ లో వున్నది రైతులు యుద్ధ భూమిలో వాళ్ల ఫలా క్స్ రూప లో ని డేవాళ్లు కులీనులు అశ్విక దళ లో కొలువు చేసేవాళ్లు

బ హీనపడిన గ్రీకు నగరాలను కటి తర్వాత ఒకటి ఫిలిప్ వశపరచుకున్నాడు కొ తమ ది ధనిక గ్రీకు బానిస యజమానులు యిష్టపడి అతని ఆధిపత్య గుర్తించారు దేశ స్వాత త్ర్యాన్ని క టె తమ స పదనే వాళ్ల ఎక్కువ విలువైనదిగా పరిగణి చారు రె డవ ఫిలిప్ కొందరు నగర వాసు కు ంచ యిచ్చి తన సైనికు కు నగర ప్రవేశ సంపాది చేవాడు బ గారు మూటగ గాడిద యే నగరాన్నైనా యిస్తు దని అతను హాస్య గా అనేవాడు

రాజరిక రాజ్య అ టే ఏక వ్యక్తి పా న

5 గ్రీసుమీద మాసిడోనియా పెత్తన

ఏథెనియన్ సామాన్యులు మాసిడోనియా రాజును ట్బద గా ్ర తిఘట వారు స్వాత త్ర్య కొరకు గ్రీకు పోరాటాన్ని సు ప్రసిద్ధ ఏథెనియన్ వక్త డెమాస్తె నీస్ నడిపించాడు రె డవ ఫిలిప్ దుర్మాక్రమణదారుడని డెమాస్తెనీస్ వి ్రాలు గక్కే తన ఉపన్యాసాలలో ఖ డి చాడు స్వాత త్ర్య కో పోరాడ డని అతను గ్రీకు కు ప్రబోధి చాడు మాసిడోనియాకు వ్యతిరేక గా పోరాడడానికి మధ్య గ్రీసులోని కొన్ని నగర రాజ్యాలు క కూట మిగా యేర్పడ్డాయి

క్రీ పూ 338లో మధ్య గ్రీసులోని హెరోనియా నే నగర వద్ద గ్రీకు కూ మాసిడోనియన్లకూ నిర్ణయాత్మక మైన యుద్ధ రిగి ది డెమోస్తెనీస్ ఆ యుద్ధ లో సామాన్య ఏథెనియన్ సైనికు నరసన పోరాడాడు యుద్ధ దీర్ఘ గా భీషణ గా రిగి ది ఎథెనియన్లు మొదట్లో ఫిలిప్ సేనలను వెనక్కి తిప్పికొట్టగలిగారు కాని గ్రీకు క ౦ె మెరుగైన అయుధాలూ క్రమశిక్షణా గ మాసిడోనియన్ సైన్య వి య సాధి చి ది

హెరోనియా యుద్ధ తర్వాత దాదాపు గ్రీసు అ తా మాసిడోనియా అధికార కి దికి వచ్చి ది యుద్ధ లో మరణి చిన వాళ్లతోపాటు గ్రీకు స్వాత త్ర్య కూడా హెరోనియాలో సమాధి చేయ డి ది అనేవాళ్ల

రైతులూ చేతివృత్తు వాళ్లూ నాశనమవడ గ్రీసులో వర పోరాటా మూ గా గ్రీకు నగర రాజ్యాలు బ హీన పడ్డాయి అ తర్యుద్దా మూ గానూ గ్రీకు బానిస య మాను ద్రోహ మూ గామా గ్రీసు స్వాత త్ర్య కోల్పోయి ది

డెమాస్తెనీస్ జీవిత చరిత్ర
(ఒక ప్రాచీన రచన సంగ్రహం)

డెమాస్తెనీస్ అనారోగ్య గా బ హీన గా ఉ డేవాడు వారోగ్య మూ గా స్కూలుకి హో రుకాలేక పోయేవాడు పెద్దయిన తర్వాత కూడా అతన్ని ఆడ గివాడని అవహాస్య చేసేవాళ్లు

అతను గొప్ప వక్త కావా ని కలలు గన్నాడు తని ఉచ్చారణలోనే లోప వు ది అతనికి ఊపిరి తీసుకోవడ కూడా బరువుగా వు దేది ఈ రె డు లోపాలనూ అతని లక్ష్య సాధనకు అడ్డుపడగ యితర లోపా నూ అతను కరినమైన అభ్యాస ద్వారా అధిగమించాడు అతనికి కు యెక్కువ మొదట కేకలువేసే జనసమూహా ను చూసి యె త భయపడేవాడ టే వె టనే ఉపన్యాస ఆపేవాడు ఈ భయాన్ని అధిగమించడానికి అతను సముద్ర ఒడ్డున సముద్ర కల్లో గా వున్నప్పుడు తీవ్రమైన గాలి వీచేటప్పుడు తన ఉపన్యాసాలు సాధన చేసేవాడు అ గర్జన అతనికి ననమూహ చేసే అ ్లరిని గుర్తుకు తెచ్చేది క్రమంగా అతను ఆ ధ్వనికి అ వాటుపడ్డాడు

దీప వెలుతురులో రాత్ర తా ఉపన్యాసాలు తయారుచేసుకు టూ వు డేవాడు ఉల్లాస గా కులాసాగా వుండడానికి నీళ్ళు తప్ప మామూలుగా యేమీ తాగేవాడు కాదు మాట్లాడేటప్పుడు భుజాలు కుదించే దుర వాటు కూడా అతనికి వు డేది దీన్ని గుర్తించి అతను యి టికప్పునుండి ఒక ఖడ ్రేలాడదీసి ఖడ ం సరిగా భుజ మీద వు డేటట్లు నిలబడేవాడు కదిలితే ఖడ ం పొడుచుకు టు దనే భయ తో అతను కదలకు డా ఉపన్యాసాలు యివ్వడ సాధన చేశాడు

1 గ్రీసులో చాలామ ది రైతులూ చేతివనివాళ్లూ ఎ దుకు వినాశనానికి గురి అయ్యారు? కనీస రె డు కారణా ను పేర్కొ డి 2 రా రిక రాజ్యాన్ని గ్రీకులు ఏమని పిలిచేవాళ్ల? మీకు తెలి న ప్రాచీన రాజ్యాలో వేటిని రా రిక రాజ్యా ని అనవచ్చు వేటిని అనకూడదు? 3 గ్రీసుపై పెత్తన న పాది చుకోవడ లో మాసిడోనియా ఎ దుకు విజయు పొ ది ది? 4 హెరోనియా యుద్ధ ఎన్నేళ్ల క్రిత జరిగి ది? న మిన్ యుద్ధ రిగిన తర్వాత ఎన్నేళ్ల గడిచాక హెరోనియా యుద్ధ రిగి ది? 5 డెమాస్తెనీస్ ఏ విషయంలో ప్రసిద్ధుడు?

§43 అలెగ్జాండర్ ది గ్రేట్ సామ్రాజ్య వృద్ధి, విచ్ఛిత్తి

(మ్యాపులు 6 7)

గ్రీసుపై రిపిన యుద్ధ లో పర్షియన్ రా్య ఎ దుకు ఓటమి పాలై దో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 34)

1 తూర్పు ద డయాత్రకు సన్నాహాలు

గ్రీసును యి చిన తర్వాత రె డవ ఫిలిప్ పర్షియామీదికి ద డెత్తడానికి సన్నాహాలు ప్రార భి చాడు మాసిడోనియన్ గ్రీసు బానిస య మానులు పర్షియన్ రాజు అపారమైన ధనరాసు నూ సారవ తమైన భూము నూ అసంఖ్యాకమైన బానిస నూ పట్టుకోవచ్చునని లెక్కించుకున్నారు బీద గ్రీకులు కూడా ఫిలిప్ సైన్య లో చేరారు తమనూ తమ కుటు బాలనూ పోషి చుకోడానికి సైనికులుగా భి చే జీత తప్ప వాళ కు మరేమీ లేదు

ద డయాత్రకు సన్నాహాలు రుగుతు డగా రె డవ ఫిలిప్ కుట్రదారులచేత చ పబడ్డాడు ఈ కుట్రకు బహుశా పర్షియన్లు ఏర్పాట్లు చేసివు డవచ్చు అతని 20 యే డ్ల కుమారుడు అలెగ్జా డర్ సి హాసనమెక్కి మాసిడోనియాకు రాజు అయ్యాడు అలెగ్జా డర్ చాలా చురుకైనవాడు ధైర్యశాలి కాని చాలా క్రూరుడూ కోపిష్ఠీ అతనికి అసాధారణమైన సహజ సామర్థ్యాలు వు డేవి గొప్ప విద్యాభ్యాస భి చి ది అతని గురువు అరిస్టాటిల్

2 మధ్యధరా సముద్ర తూర్పు తీరాన్ని యి చడ

క్రీ పూ 334లో మాసిడోనియా రాజు అలెగ్జా డర్ (లేక అలెగ్జా డర్ ది గ్రేట్) తన సైన్యాన్ని ఆసియా మైనర్‌లోకి నడిపి చాడు రె డు యుద్ధాలు రిగాయి పర్షియన్లు పూర్తిగా ఓడిపోయారు ఆసియా మైనర్ వశమయి ది తరువాత అలెగ్జా డర్ దక్షిణ దిశగా మధ్యధరా తీర వె బడి ము దుకు సాగాడు (ఈ యుద్ధానికి స ధి చిన ప్రాచీన చిత్రాన్ని క ర్ ఫొటో 15లో చూడగ రు)

తనను ప్రతిఘటి చిన ప్రజానీకాన్ని అతను నిర్దాక్షిణ్య గా తుదముట్టి చాడు లేదా బానిసలుగా అమ్మివేశాడు

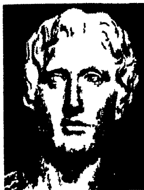
ఉదాహరణకు టైర్ నగర పట్టుబడిన తర్వాత 8 000 మ దిని చ పమనీ మరొక 30 000 మ దిని బాని లుగా మ్మేయమనీ ఆజ్ఞాపి చాడు

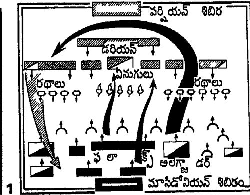
తీర నగరా లో అత్యధిక భాగ ర్షియన్ రాజు పీడనను డి విముక్తి చె దడానికి తహతహలాడుతూ వు డేవి అవి మనపూర్తిగా అలెగ్జా డర్ ఆధిపత్యాన్ని గుర్తి చాయి అతను క్క యుద్ధ కూడా లేకు డా ఈజిప్టును లో రచు కొని పూజారు చేత దేవుడుగా (కటి ప డ్డాడు

3 పర్షియన్ సా(మ్రాజ్య పతన

ఈజిప్టును డి తన సైన్యాన్ని అలెగ్జా డర్ మెసొపొటేమియా వైపు నడిపి చాడ పర్షియన్ రాజైన మూడవ డరియస్ పెద్ద సైన్యాన్ని సమకూర్చుకున్నాడు అతని సైన్య లో పెద్ద అశ్విక దళమూ యేనుగులూ రథాలూ వు డేవి యుద్ధ సమయ లో శత్రు సై నికు ను ఊచకొతకోసే పదునైన కొడవ డ్లు ఆ రథచక్రా కు అమర్చ డ్డాయి అయితే మూడవ డరియస్ సైన్య లో పర్షియన్లచేత ఓడి ప డిన ప్ర కు చెందిన సైనికులు చాలామ ది ఉన్నారు ర్షియన్ రాజు కో యుద్ధ చెయ్యడ వాళ్లకి యిష్ట లేదు

ఉభయ సైన్యాలూ టైగ్రిస్ నదీ తీరాన వున్న గొగమెలా అనే చిన్న పట్టణ వద్దవున్న విస్తారమైన మైదాన లో త పడ్డాయి (ఈ పేజీలో వున్న చిత్ర 2 చూడ డి) మూడవ డరియస్ తన రథా తో దాడిచేయించాడు ఈ యెత్తుగడ విఫ మై ది ఎ దుక టే సారథుల్లో అధిక భాగ మాసిడోనియన్ విలుకా (డ బాణా కు కూలిపోయారు అలెగ్జా డర్ తన సైనికు కు వేగ గా వచ్చే రథా కు దారి వదలి పక్కన ని డా ని ఉత్తరువు ఇచ్చాడు

1 అలెగ్జా డర్ ది (గేట్ శి ్పు శిరో భాగ 2 గొగమెలా యుద్ధ 3 (గీకు కీ పర్షియన్లకీ మధ్య బాహాబాహీ పోరాట (క పా రాతి శవపేటికమీది ఉబ్బెత్తు చిత్ర)

అలెగ్జాండర్ తన అశ్విక దళాన్ని పర్షియన్ సైన్యపు మధ్య భాగ లోకి డరియస్ వున్న చోటుకి నడిపి చాడు దే సమయ లో ఫలాక్స్ కూడా తన మార లో వున్న ప్రతిదాన్నీ ధ్వ న చేస్తూ దాడిచేసి ది మొదట పారిపోయిన వాళ్లలో డరియన్ ఒకడు అతని సైన్యాలు అతన్ని అనుసరి చాయి తర్వాత త్వరలోనే మూడవ డరియన్‌ను అతని ఆస్థాన ప్రభువులు హత్యచేశారు

బృహత్తరమైన పర్షియన్ సామ్రాజ్య పేకమేడలా కూలిపోయి ది శత్రువు కొట్టిన తీవ్రమైన తొలి దెబ్బ కే అది పతనమై ది

4 మధ్య ఆసియాలోనూ భారత దేశ లోనూ రిగిన యుద్ధాలు

వెనక పర్షియన్ సామ్రాజ్య లో భాగ గా వున్న విడి దేశాలు మాసిడోనియన మ ప్రతిఘటి చడ కొనసాగించాయి మధ్య ఆసియా ప్రజానీకపు ప్రతిఘటన చాలా తీవ్ర గా సాగి ది మూడు స వత్సరా పోరాట తర్వాత వే కొలది ప్ర లను దారుణ గా హతమార్చిన తర్వాత మాత్రమే మాసిడోనియను స్వ భూభాగాన్ని పట్టుకోగలిగారు

మధ్య ఆసియాను చి భారత దేశాన్ని యి చడానికి అలెగ్జాండర్ తన సైన్యా తో పురోగమి చాడు కాని కష్ట భూయిష్ఠ మైన నిర తర యుద్ధాలతో అతని సైనికులు అలిసిపోయారు భారత ప్ర లు ఆక్రమణదారు పైన సాహసిక పోరాట జరిపారు యావత్ ప్రపంచాన్నీ యించా ని అలెగ్జాండర్ క లు గన్నాడు కాని ద డయాత్రను కొన సాగించడానికి అతని నక ప్రయత్నాలూ వ్యర్థమయ్యాయి సైనికులు యుద్ధ చేయడానికి నిరాకరించారు క్రీపూ 325లో యి కా దేశాలు యించా న్న తన పథకా ను అలెగ్జాండర్ విరమి చుకొని తిరిగిపోవలసివచ్చి ది

5 అలెగ్జాండర్ సామ్రాజ్య దాని విచ్ఛిత్తి

మాసిడోనియన్ ద డయాత్ర ఫలిత గా బాల్కన్ ద్వీపకల్ప ను చి సి ధు నదిదాకా వ్యాపించిన బ్రహ్మాండమైన సామ్రాజ్య యేర్పడి ది అలెగ్జాండర్ మాసిడోనియాకు తిరిగి రాకు డా బాబిలోన్‌లో ఉ డిపోయి దాన్నే తన రాధానిని చేసుకున్నాడు పర్షియన్ రాజు ను అనుకరిస్తూ అతను నిరంకుశ్యమైన విలాసా లో మునిగిపోయాడు ప్రభువులు తన యెదుట సాష్టాంగపడా ని ఆజ్ఞాపించాడు

క్రీపూ 323లో అలెగ్జాండర్‌కు జ్వర తగిలి హఠాత్తుగా మరణి చాడు అతని మృత దేహాన్ని పూడ్చిపెట్టే పూడ్చిపెట్టక ము దే అతని సేనానులు అధికార కొరకు పోరాడడ ప్రార భించారు బ్రహ్మాండమైన సామ్రాజ్య అనేక చిన్న రాజ్యాలుగా విచ్ఛిన్నమై ది మాసిడోనియా ఈజిప్టు సిరియా ఈ మూడూ అత్యంత ముఖ్యమైన రాజ్యాలు అలెగ్జాండర్ సేనాధిపతులు రాజు య్యారు

పశ్చిమాసియా ప్ర లు మాసిడోనియన్ గ్రీకు బాని య మాను ాత్తన కి ద పడిపోయారు

అలెగ్జాండర్ జీవిత చరిత్రలో కొంత భాగం

అలెగ్జాండర్‌ను గురి చి అనేక కథలు మనకు వినవస్తున్నాయి ఈ కథల్లో అత్యధిక భాగాన్ని గ్రీకు చరిత్ర కారుడు ప్లూటార్క్ స కలన చేసి ఒక పెద్ద జీవిత చరిత్ర తయారుచేశాడు

రె డవ ఫిలిప్ విజయా ను గురించి విన్న యువ అలెగ్జాండర్‌కి ఈర్ష్య కలిగి ది నాన్న అన్ని దేశాలూ

ఆక్రమి చేస్తాడు నేను సాధించే దుకు ఘనమైనదీ ఉ్వ మైనదీ యి కేమీ మిగ దు అని అతను వాపోయాడు

ఆసియా మైనరులోని గార్డియమ్ అనే నగర లో క రథానికి క చిక్కు ముడి కట్టబడి ది ఆ ముడి వి ్పనవాడు ఆసియా క తటికీ ్రభువౌతాడని ్ర ప లు అనేవాళ్ళ దాన్ని విప్పడానికి చాలామంది ్ర యత్ని చి విఫ చె దారు ఆ ముడి గార్డియన్ ముడి ని ్రసిద్ధి కెక్కి ది దాన్ని వి ్పడానికి అలెగ్జా డర్ కూడా ్రయత్ని చి విఫలుడయ్యాడు అప్పుడతను తన ఖడ యటికి లాగి దాన్ని కోసివేశాడు గార్డియన్ ముడిని ఖ డి చడ అనే నుడికార ఈవిధ గా పుట్టి ది ఏదైనా చిక్కు సమస్యను పరిష్కరి చడ అని దాని అర్థ

మాసిడోనియన్ సైనికులు ఒక యెడారిని దాటేటప్పుడు నీళ్ల కొరకు చాలా బాధపడ్డారు గుక్కెడు నీళ వు టే అవి రాజాకు యిచ్చారు తన సహచరులు దప్పికతో ఆ నీళ్ల వైపు చూస్తూ వు డడ గమని చి అలెగ్జా డర్ వాటిని తాగడానికి నిరాకరి చి నేను క్కణ్ణే తాగితే నా హచరులు శక్తి కోల్పోతారు అన్నాడు

పర్షియాలో కొ్లగొట్టిన వస్తువుల్లో విలువైన చిన్న ె్టె కటి వు ది అలెగ్జాండర్ దగ ర వున్న మిక్కిలి విలువైన వస్తువును అ దులో పది పరచుకొమ్మని అతని మిత్రులు సూచించారు అలెగ్జా డర్ ఇలియడ్ మహా కావ్యాన్ని అ దులో పెడతానని చెప్పాడు

తన సన్నిహిత సహచరు లో యిద్దరి రా భక్తిని గురి చి అలెగ్జా డర్కి న దేహ కలిగి ది వాళ్లలో ఒకడిని అలెగ్జా డర్ మహా దారుణమైన చిత్రహి స కు గురిచేయి చి తరువాత చ పించాడు చిత్రహి సలు తాను స్వయ గా చూస్తూ కూర్చున్నాడు రె డవ అనుమానితుడిని ఆ ముసలివాడు రె డవ ఫిలిప్కు యె తో విశ్వసనీయమైన సేవకుడుగా మిత్రుడుగా వు డేవాడని స్పష్ట గా తెలిసి కూడా చ పించాడు

1 మాసిడోనియా రాజా అలెగ్జా డర్ పర్షియాపై రిపిన ద డయాత్రల్లో గ్రీకులు ఎ దుకు పాలొ న్నారు? 2 మాసిడోనియన్ సైన్యాలు ఏ దేశా గు డా పురోగమించాయో వాటిని మాప్ 6లో చూపి చ డి 3 పర్షియా రాజ్య మా డోనియన్ దాడిని ఎ దుకు తిప్పికొట్టలేకపోయి ది? 4 తూర్పు మధ్యధరా తీర ్రా త లో క్రీ పూ 4–3 శతాబ్దాల్లో ఏ రాజ్యాలు తలెత్తాయి? క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి గ్రీకు రాజ్యా కీ వాటికీ మధ్య వున్న తేడా యేమిటి? 5 మాసిడోనియన్ సైన్యపు ద డయాత్ర ఎన్ని స వత్సరాలు సాగి ది? హెరోవియా యుద్ధ తర్వాత ఎన్ని స వత్సరా కు మాసిడోనియన్ సైన్యపు తూర్ప ద డయాత్ర మొదలై ది? 6 అలెగ్జా డర్ ది గ్రేట్ స్వభావాన్ని గురి చి వివరి చ డి

§ 44 క్రీ పూ 4వ–2వ శతాబ్దాల చివర తూర్పు మధ్యధరా తీర ప్రాంతపు ఆర్థిక వ్యవస్థ, సంస్కృతి

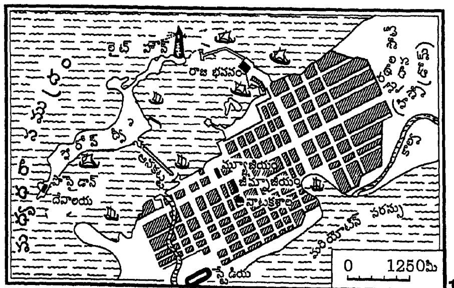
(మాప్ 7)

క్రీ పూ 5వ–4వ శతాబ్దాల్లో విజ్ఞానశాస్త్ర అభివృద్ధికి గ్రీకు ప డితులు చే న ేవను జ్ఞాపక చేసుకోండి (§ 41 1 2)

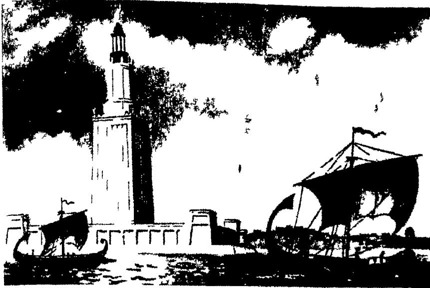
<u>1 మాసిడోనియన్ ద డయాత్ర అన తర ఆసియా మైనర్ ఈజిప్టులలో బానిస యా మాన్య వ్యవ స్థ అభివృద్ధి</u>

మాసిడోనియన్ గ్రీకు సైనికులు తూర్పు దేశాల్లోని సారవ తమైన భూము ను ఆక్రమి చుకొని రైతు నూ బానిసలనూ దోచుకున్నారు గ్రీకు మాసిడోనియన్ చేతివృత్తు వాళ్లూ వర్తకులూ సైన్య వె ట ఆసియా మైనర్‌కీ ఈజిప్టుకీ వెళా రు వాళ్ళ అక్కడ వర్తకాన్ని చేజిక్కి చుకొని భారీ కార్ఖానాలనూ నౌకా నిర్మాణ కే ద్రాలనూ నెలకొల్పారు

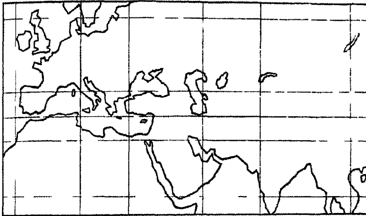
తూర్పు దేశాల్లో పాత నగరాలు మరి త పెరిగాయి మరెన్నో కొత్త నగరాలు తలెత్తాయి సముద్ర మార్గా ఖ డపు వెనుకతట్టు ప్రా తాలను చి వచ్చే బిడారి మార్గా కూడలి స్థానాల్లో నె కొన్న నగరాలు ప్రత్యేకి చి మరి తగా

1 ఈజిప్టులోని అలెగ్జా డ్రియా నగరపు ప్లాను

2

3

4

2 అలెగ్జా (డియాలోని లైట్‌హౌస్ (పునరుద్ధరణ) ఇది (పప చపు వి తల్లో కటిగా పరిగణి పబడి ది దాని కా తి 100 కిలోమీటర్లకి పైగా దూర వరకు కనిపి చేది ఆ లైట్‌హౌస్ క భూక ప లో నాశనమై ది ఈ చి(త (ప్రాచీన చి(తా ఆధార గా పునరుద్ధరి పబడి ది 3 అలెగ్జా (డియాలో తయారుచెయ్య డిప (కీ పూ 3వ శతాబ్ది నాటి ఒక మాప్ మాప్‌మీద బూడిద ర గులో చూపబడిన (ప్రాంత (గీకు ఊహలో ఆయా ఖ డాల రేఖా చి(త న్ల గీతలు కచ్చితమైన తీరా ను తెలియజేస్తాయి 4 కోరి థియన్ స్త భా అ(గభాగ అది పెద్ద ఆకులలో కూడిన పాదని పోలివు ది దీన్ని డోరిక్ అయోనిక్ స్త భాలతో రిపోల్చ డి (పేజి 186 లో 2వ చ(త చూడ డి)

పెరిగాయి (ప్రాచీన (గీకులు మహాసము(దాల్లో (పయాణ చేస్తూ వ దలాది టన్ను సరుకును రవాణాచే భారీ నౌక ను నిర్మించారు ఆ నౌక ను కొన్ని వ ద మ ది బానిసలు తెడ్లువేసి నడిపేవారు

దాదాపు (పతి నగర లోనూ బానిస మార్కెట్లు వు డేవి తూర్పు మధ్యధరా సము(ద తీర (పా త లో బానిసల

న ఖ్య గణనీయ గా పెరిగింది బానిస య మాను వర అత్యధిక భాగ గ్రీకులతోనూ మాసిడోనియన్లతోనూ కూడి వు డేది స్థానిక నాభాలోని బానిస య మానులు గ్రీకు ను అనుకరిస్తూ వారి భాషనీ ఆచారా నీ అలవరచుకున్నారు హెలెనిజ్ అనే గ్రీకు పదానికి అక్కడ బానిస య మాని అన్న అర్థ రూఢమై ది

2 ఈజి యన్ అలెగ్జా డ్రియా

నైలు నది డెల్టాలో అలెగ్జా డర్ ది గ్రేట్‌చేత నిర్మి పబడిన అలెగా డ్రియా ప్రపంచంలో కెల్లా మిక్కిలి పెద్ద నగరమూ క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో ఈజి ప్షియన్ రా జ్యపు రా ధానీ అయి ది నైలుమీదుగా ఈజిప్టును చి ధాన్యమూ రాతకు ఉపయోగించే పా రస్ నూబియాను చి బ గారమూ ద తమూ ఎగుమతి అయ్యేవి నైలుకీ ఎర్ర సముద్రానికీ మధ్య ఒక కాలువ తవ్వ డి ది అలెగ్జా డ్రియాను చి పర్షియన్ సి ధుశాఖకీ ఆపైన భారత దేశానికీ బిడారి మార్గా లు వు డేవి న దడిగా వుండే అలెగ్జా డ్రియా మార్కెట్లలో డజన్లకొ ది భాషలు వినిపి చేవి

నగరానికి యెదురుగా వున్న ద్వీప లో 120 మీటర్ల యెత్తువున్న లైట్ హౌస్ (దీపస్త భ) నిర్మి ప డి ది అది రాత్రిపూట ఓడ కు దారి చూపే ది అలెగ్జా డ్రియాలో వీధులు సరళ రేఖల్లా వు డేవి వీధులకు బ డ పరుపు వేయబడి ది అనేక పార్కులూ నాటకశాలలూ రా సౌధాలూ క ప్రసిద్ధమైన మ్యూజియ వు డేవి మ్యూజియ అ టే కళాధిదేవత గుడి (గ్రీసులో మ్యూజెస్ అని ఎవరెవరిని అనేవారో జ్ఞాపక చేసుకో డి §29 2) గ్రహ నక్షత్రా ను గమనించడానికి క ఖగోళ పరిశోధనాలయమూ పెద్ద గ్ర థా లయమూ మ్యూజియ లో వు డేవి

3 క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దాల్లో విజ్ఞానశాస్త్ర అభివృద్ధి

అలెగ్జా డ్రియాలోనూ తూర్పు మధ్యధరా తీర లోని యితర ముఖ్య నగరాలో ని గ్ర థా లయాల్లో గ్రీకు ప డితులూ ప్రాచ్య ప డితులూ రాసిన గ్ర థాలు వు డేవి అలెగ్జా డ్రియా గ్ర థాలయ లో పార్చ్‌మె టుతోనూ పాపిరస్‌తోనూ తయారుచేసిన 700 రాతప్రతులు వు డేవి పార్చ్‌మె ట్ అ టే జాగ్రత్తగా తయారుచెయ్యబడిన లేగదూడల గొర్రె పిల్ల చర్మ తో చేసిన పత్ర ఆసియా మైనర్‌లోని పెర మమ్ యీ చర్మ పత్రా తయారీకి కే ద్ర చర్మ పత్ర రాతకి అనువైనది ఎక్కువ కా మన్నుతు ది కాని చాలా ఖరీదు ఒక పెద్ద గ్ర థానికి చర్మ పత్రాలు తయారుచెయ్యా టే ఓ పెద్ద మ ద లేగదూడలు అవసరమయ్యేవి

గ్ర థాలయ లో ప్రశా త గా కూర్చుని పలువురు ప డితులు రాతప్రతు ను అధ్యయనంచేసేవాళ్ల తూర్పు పశ్చిమ దేశా శాస్త్రీయ విజ్ఞాన సమ్మేళన విజ్ఞానశాస్త్ర ప్రత్యేకి చి గణితశాస్త్ర ప్రకృతి విజ్ఞానశాస్త్ర ఖగోళ శాస్త్ర యితోధికాభివృద్ధికి దోహదంచేసి ది క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్ది నాటి ప్రాచీన ప్రప చ లో తూర్పు మధ్యధరా సముద్ర తీర దేశా విజ్ఞానశాస్త్రాభివృద్ధి శిఖర స్థాయిని చేరుకుంది

క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో యూక్లిడ్ అనే సుప్రసిద్ధ గణితశాస్త్రజ్ఞుడు అలెగ్జా డ్రియాలో పనిచేసేవాడు రేఖా గణితానికి అతను యెంతో గొప్ప సేవ చేశాడు దాని ప్రాముఖ్య యీనాటికీ తగ్గ లేదు

అలెగ్జా డ్రియాకి చె దిన ఖగోళశాస్త్రజ్ఞులు మన భూమి డ పు పరిమాణాన్ని యె తో ఖచ్చిత గా నిర్ణయించారు క గ్రీకు ఖగోళశాస్త్రజ్ఞునికి క అద్భుతమైన భావ తోచి ది భూమి తన యిరుసు చుట్టూ సూర్యుని చుట్టూ తిరుగుతున్నదని అతను అన్నాడు కాని అతను దాన్ని రుజువుచేయలేకపోయాడు ఇతర ప డితు కు అతను అపహాళన పాత్రుడయాడు అతని గొప్ప ఆవిష్కరణ తిరస్కరి ప డి చాలా కా పాటు పూర్తిగా విస్మరి పబడి ది

1

2

1 నికే దేవత విగ్రహ (క్రీ పూ 3వ శతాబ్ది) 2 ఒక వృద్ధుడు (క్రీ పూ 1వ శతాబ్ది) 3 దేవతలకీ రాక్షసు కీ మధ్య రిగిన యుద్ధాన్ని తెలియచేసే క ఉబ్బెత్తు చిత్ర ఇది పెర మమ్‌లో దొరికి ది శిల్ప లో రాక్షసు పై జీయస్ వి య చిత్రి పబడి ది

3

4 క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దాల్లో గ్రీసులోనూ తూర్పు మధ్యధరా తీర దేశాల్లోనూ కళలు

ఆసియా మైనర్ ఈజిప్టు మీద మాసిడోనియన్ దండయాత్ర దరిమిలా గ్రీకు వాస్తుశిల్పులు అక్కడ ఒలింపియన్ దేవుళ్ళకి దేవాలయాలు థియేటర్లు భవనాలు నిర్మించనారంభించారు దివ్యమైన రాజభవనా నిర్మాణానికి సరళమైన డోరిక్ స్తంభాలు అప్పుడిక యింతమాత్రం అనువుగా కనిపించలేదు కాగా క్రీ పూ 4వ–3వ శతాబ్దాల్లో కోరింథియన్ స్తంభాలు అనబడేవి విస్తృత వ్యాప్తిలోకి వచ్చాయి (203వ పేజిలో చిత్రం 4 చూడండి)

క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దాల్లో గ్రీకు శిల్పులు అనేక ప్రఖ్యాత కళాఖండాలు సృష్టించారు వాటిలో విజయాధిదేవత నీకె విగ్రహం ఒకటి గాలిలో రెక్కల దేవత నీకె వినుర్రైన కదలికనీ ఆమె దుస్తులు రెపరెపలాడటాన్నీ రూపొందించడంలో ఆ శిల్పి సఫలీకృతుడయ్యాడు

క్రీ పూ 3వ–1వ శతాబ్దాల శిల్పులు మానవ అనుభూతులను చిత్రించడానికీ మనుష్య ఆకారాన్ని సజీవంగా చూపించడానికీ ప్రయత్నించారు ఏథెనియన్ దేశభక్తుడైన డెమాస్తెనీస్ విగ్రహం ఆ మహా వక్త నిజ రూపం అందులో ఆయన కృంగిపున్న క వృద్ధుడుగా చిత్రింపబడ్డాడు తన మాతృ నగర భవిష్యత్తును గురించి ఆయన తీవ్ర ఆందోళనను ఆ విగ్రహం వ్యక్తం చేస్తుంది (పేజి 196 చూడండి)

గ్రీకు కళ అభివృద్ధి చెందిన కొత్త కేంద్రాల్లో పెరగమ్ ఒకటి ఒలింపియన్ దేవతకీ రాక్షసునకీ మధ్య జరిగిన యుద్ధం సుప్రసిద్ధమైన ఉబ్బెత్తు కుడ్య శిల్పాల్లో చిత్రింపబడినది అక్కడే ఆ ఉబ్బెత్తు కుడ్య శిల్పం పొడవు సుమారు 130 మీటర్లు విగ్రహాలు 3 మీటర్ల ఎత్తు వున్నాయి ఆ మహా శిల్పం బాగా శిథిలమైనప్పటికీ భీషణమైన ఆ దేవదానవ యుద్ధాన్ని—పోరాడుతున్న ప్రత్యర్థుల దృఢ కాయాలనూ ఓడిపబడ్డ శత్రువుల వికృత ముఖభంగిమలనూ—యింతో భావోద్వేగంగా వ్యక్తం చేస్తోంది

తూర్పు దేశాల్లో మాసిడోనియన్ దండయాత్రలు తూర్పు మధ్యధరా తీర ప్రాంతంలో ఆర్థిక వ్యవస్థ సంస్కృతుల అభివృద్ధికి దోహదం చేశాయి కానైతే స్థానిక ప్రజల దృష్టిలో మాత్రం మాసిడోనియన్ గ్రీకు విజేతలు ద్వేషింపదగిన శత్రువులు ఆ దండయాత్రల ఫలితంగా యేర్పడ్డ రాజ్యాలు అస్థిరంగా వుండేవి వాటి మధ్య తరచుగా జరిగే యుద్ధాలమూలంగా అవి మరింత హీనపడ్డాయి అందుకే ఆ రాజ్యాలు శక్తివంతులైన విజేతలను—పశ్చిమనుంచి వాళ్ళపై దాడిచేసిన రోమన్లను—ప్రతిఘటించలేకపోయాయి

? 1 మాసిడోనియన్ దండయాత్ర ఫలితంగా తూర్పు మధ్యధరా తీర ప్రాంతపు ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఎలాంటి మార్పులు సంభవించాయి? 2 పారాన్నీ నగరపు ప్లానునీ పార్శ్యగ్రంథంలోని చిత్రాలనూ తిరగేసి అలెగ్జాండ్రియా నగరాన్ని వర్ణించండి గ్రీకు నగరాలతో ప్రాచీన తూర్పు రాజ్యాల నగరాలతో అలెగ్జాండ్రియాకి వున్న పోమ్య యేమిటి? దాని కొత్త లక్షణాలు యేమిటి? 3 ప్రాచీన తూర్పుకి చెందిన ఏ ప్రసిద్ధ గ్రంథాలయం గురించి మీకు తెలుసు? దాన్ని అలెగ్జాండ్రియా గ్రంథాలయంతో పరిపోల్చండి (§ 17 3) ఈ తులనాత్మక పరిశీలన ద్వారా సంస్కృతి అభివృద్ధిని గురించి చెయ్యగల నిర్ధారణలు యేమిటి? 4 క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్ది నాటి గ్రీకు కళకీ క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి గ్రీకు కళకీ మధ్య వున్న భేదం యేమిటి? ఆ రెండింటిలో మీకు యేది యెక్కువ నచ్చుతుంది? ఎందుకు?

ప్రాచీన గ్రీసు చరిత్రను గురించిన మీ పరిజ్ఞానాన్ని సరిచూసుకోండి

గ్రీసులో అత్య త ప్రాచీన కా లో సైత న నివ స్తూ డేవారు క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది చివర గ్రీకులు పెద్ద యెత్తున క చోటును చి మరో చోటుకి తరలివెళ్లా రు	క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది చివర గ్రీకు తెగలు తమ ని— స్థానా ్న ఎలా మార్చుకున్నారు? క్రీ పూ 1వ సహస్రాబ్ది మొదట్లో గ్రీకులు క్కడ నివసిస్తూవు డేవారో మాప్ 5లో చూప డి ఆ కా లో గ్రీకు నాగరికత క్షీణి చడానికి గ కారణాలు యేమిటి? ఈ క్షీణత లా వ్యక్తమై ది?
ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థను డి బానిస యా మాన్య వ్యవస్థకు పరివర్తన గ్రీసులో క్రీ పూ 11వ–9వ శతాబ్దాల్లో స భ వించి ది	హోమర్ యుగ నాటి గ్రీసులో ఆదిమ సమష్టి వ్యవస కు బ ధి చిన యేమి మిగిలాయి? బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ ఆవిర్భావాన్ని సూచి చే అ శాలు యేమిటి? మీ వాదనను నిరూపించే దుకు ఉదాహరణలు యివ్వ డి బానిస యా మాన్య వ్యవస్థలోకి గ్రీకు పరివర్తనకి గ ్ర ధాన కారణ యేమిటి? ఈ పరివర్తన ఈజిప్టు మెసొపొటేమియాలో క టె గ్రీసులో ఎ దుకు ఆ స్య గా రిగి ది?
గ్రీసులో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ స్థా పనా రాజ్య ఆవిర్భావమూ క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో రిగాయి	క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో గ్రీసులో ఏ రాజ్యాలు ఉద్భవి చాయి? మాప్‌లో వాటి భూ ప్రా తాన్ని చూ ంచ డి అవి ఎ దుకు తలెత్తాయి? క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలో ప్రభువరా నికి (అరిస్టోక్రాట్స్) వ్యతిరేక గా రిగిన పోరాట లో సామాన్యులు (డెమోస్) ఏ వి యాలు సాధి చారు?
క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాల్లో చాలామ ది గ్రీకులు తమ దేశాన్ని వదిలి కొత్త ప్రా తాల్లో స్థిరపడ్డారు	క్రీ పూ 8వ–6వ శతాబ్దాలో గ్రీకు వ సలు ఎ దుకు ఏర్పడ్డాయో వివరి అవి ఎక్కడ ఏర్పడ్డాయో మాప్‌లో చూపి చ డి వ సల స్థాపనకి కనీస మూడు కారణాలు పేర్కొన డి గ్రీసుకీ ఏ దేశాల్లో వ లు నె కొ ్ల డ్డాయో ఆ దేశా కీ గ్రీసు వ సల స్థాపన ప్రాముఖ్య యేమిటి?
క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ గ్రీసులో మరి తగా అభివృద్ధి చె ది ది	క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీసులో బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ ఎలా అభివృద్ధి చె ది ది? బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ అభివృద్ధికి గ్రీకు పర్షియన్ యుద్ధ ప్రాముఖ్య యేమిటి? బానిస య మాను కి వ్యతిరేక గా బానిసలు ఎలా పోరాడారు?
క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో బానిస యా మాన్య ప్రజాస్వామ్య తన శిఖర స్థాయిని దుకు ది	ఏథెన్స్‌లో సామాన్యులు అధికార ఎలా స పాదించుకున్నారు? ప్రాచీన గ్రీసులో ప్రజాస్వామ్యాన్ని బానిస యాజమాన్య ప్రజాస్వామ్య అని ఎ దుకు అ టారు?

క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది హెలెనిక్ (గ్రీకు) స స్కృతి వికాస యుగ	క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీకు కళా వికాసాన్ని సూచి చే మూడు నాలుగు చిత్రాలు ఎ కచెయ్య డి విజ్ఞానశాస్త్ర లో గ్రీకులు ప్రవేశపెట్టిన కొత్త అ శాలు యేమిటి? గ్రీకు స స్కృతి అభివృద్ధి బానిస యా మాన్య తోనూ బానిస యా మాన్య ప్రజాస్వామ్య తోనూ ఎవిధ గా ముడిపడి వు దేది? క్రీ పూ 5వ శతాబ్దిలో గ్రీకు స స్కృతికి ఏథెన్స్ ఎ దుకు కే ద్ర అయి ది?
క్రీ పూ 4వ శతాబ్దిలో గ్రీకు నగర రాజ్యా క్షీణ దశ మొదలై అవి తమ స్వాత త్ర్యాన్ని కోల్పోయాయి	క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది అ త లో – 4వ శతాబ్దిలో గ్రీసు బ హీనపడే దుకు కారణాలు యేమిటి? గ్రీకులు పర్షియన్లపైన ఎ దుకు విజయ సాధించారు మాసిడోనియన్లమీద ఎ దుకు ఓడిపోయారు? మీ వాదాన్ని నిరూపి చ డి
మాసిడోనియన్ ద డయాత్ర పర్యవసాన గా తూర్పు మధ్యధరా సముద్ర తీర ప్రా త లో క్రీ పూ 4వ శతాబ్ది అ త లో గ్రీకు మాసిడోనియన్ రా రిక రాజ్యాలు ఏర్పడ్డాయి	పుస్తక లో క్రీ పూ 4వ శతాబ్దిలో రిగిన ఏ రె డు యుద్ధాలు వర్ణి ప బడ్డాయి? వాటిలో క్కొక్కదాని ప్రాముఖ్య యేమిటి? క్రీ పూ 4వ శతాబ్ది చివర – 3వ శతాబ్ది మొదట ఏర్పడిన మిక్కిలి పెద్ద గ్రీకు మాసిడోనియన్ రాజ్యా ను మాపులో చూప డి అవెలా ఎర్పడ్డాయో వర్ణి౦చ డి
గ్రీకు స స్కృతి సుదూర ప్రాచ్యానికి విస్తరి చి ది గ్రీకు స స్కృతీ ఈజిప్టు ఆసియా మైనర్ స స్కృతీ సన్ని హితమవడ విజ్ఞానశా స్త్ర యితోధికాభి వృద్ధికీ కళ నూతన వికాసానికీ దోహ ద చేసి ది	క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దాల్లో తూర్పు మధ్యధరా తీర ప్రా త లో ఉన్న స స్కృతీ కే ద్రాల్లో మీకు తెలిసినవాటిని చూప డి క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దాల్లో విజ్ఞాన శాస్త్ర ఎలా అభివృద్ధి చె ది ది? క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దా నాటి తూర్పు మధ్యధరా సముద్ర తీర ప్రా తపు కళకీ క్రీ పూ 5వ–4వ శతాబ్దా నాటి గ్రీకు కళకీ మధ్య భేద యేమిటి? సామ్యాలు యేమిటి? ఆ రె డి టిలో మీకేది యెక్కువ నచ్చుతు ది? ఎ దుకు?

చెప్ప డి అదిమ సమష్టి వ్యవస్థను చి బానిస యా మాన్య వ్యవస్థకి పరివర్తన ఒక ము ద జా? ము ద జ అయితే ఎందుకో కాకపోతే ఎ దుకో నిరూపి చ డి

క్రీ పూ 11వ–2వ శతాబ్దాల్లో గ్రీసు చరిత్ర ముఖ్య దశలు పట్టికను పూరి చ డి

క్రీ పూ 11వ–2వ శతాబ్దాల్లో గ్రీసు చరిత్ర ముఖ్య దశలు

గ్రీసు చరిత్రలో దశలు (శతాబ్దాలు)	ఆ దశలో గ్రీకు నివాస స్థ లో వచ్చిన మార్పులు ఏమిటి?	గ్రీకు సామాజిక వ్యవస్థలో వచ్చిన మార్పులు యేమిటి?	గ్రీకు పరిపా నలో వచ్చిన మార్పులు యేమిటి?
క్రీ పూ 11వ – 9వ శతాబ్దాలు	బాల్కన్ ద్వీపకల్ప లో డోరియన్ల చొరబాటు ద్వీపాల్లోనూ ఎగేయన్ సముద్రపు తూర్పు తీర లోనూ గ్రీకులు స్థిరపడట	ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థనుంచి బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థకి క్రమ పరివర్తన	తెగ మీద ే నాను తదితర కులీనుల అధికారపు పెరుగుదల

ప్రాచీన గ్రీసు చరిత్రలో ఎవరిని మీరు అత్య త ప్రముఖ వ్యక్తిగా పరిగణిస్తారు? ఆ దుకు కారణాలు ఏమిటి?

గ్రీసు చరిత్రలో ప్రధాన దశల కాలక్రమ పట్టిక
క్రీ పూ 13నుంచి 2వ శతాబ్ది వరకు

గ్రీసు చరిత్రలో ప్రధాన దశలు	శతాబ్ది	ప్రధాన ఘటనలు తేదీలు
	13	
		సుమారు క్రీ పూ 1200 ట్రాయన్ యుద్ధ
	12	
గణాల విచ్ఛిత్తి వరా ఆవిర్భావ	11	క్రీ పూ 2వ సహస్రాబ్ది అ త గ్రీసుపై డోరియన్ తెగ చొరబాటు
	10	
	9	
బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ స్థాపన నగర రాజ్యా ఆవిర్భావ	8	క్రీ పూ 776 లి పిక్ క్రీడల అర భ
	7	
	6	క్రీ పూ 594 ఏథెన్స్‌లో సొలోన్ స స్కరణలు
గ్రీకు పర్షియన్ యుద్ధాలు ఏథెన్స్ పెత్తనపు శిఖర స్థితి	5	క్రీ పూ 490 మేరథాన్ యుద్ధ క్రీ పూ 480 క్సేర్క్సెస్ చొరబాటు క్రీ పూ 443 పెరిక్లిస్ పా న అర భ
నగర రాజ్యా పతనం గ్రీకు మాసిడోనియన్ రాజరిక రాజ్యా అవతరణ	4	క్రీ పూ 338 కెరోనియా యుద్ధ క్రీ పూ 334–325 మాసిడోనియన్ సైన్యపు తూర్పు దండయాత్రలు
	3	
	2	క్రీ పూ 2వ శతాబ్ది మధ్య మాసిడోనియా గ్రీసు పై రోమ్ విజయ
	1	

ప్రాచీన రోమ్

ప్రకరణం పన్నెండు

రోమన్ రిపబ్లిక్ అవతరణ, అది ఇటలీని ఆక్రమించుకోవడం

§45 పురాతన కాలపు రోమ్, రోమ్‌లో రిపబ్లిక్ స్థాపన

(మాప్ 8)

గ్రీసుకి పశ్చిమాన గ్రీకు వలసలు ఎక్కడెక్కడ ఏర్పడ్డాయో ఎప్పుడు ఏర్పడ్డాయో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§33 మాప్ 5)

1 అపెనైన్ ద్వీపకల్ప ప్రకృతి — అపెనైన్ ద్వీపకల్ప అనే మరో పెద్ద ద్వీపకల్ప బాల్కన్ ద్వీపకల్పానికి పశ్చిమాన ఉ ది

అపెనైన్ పర్వతశ్రేణి ద్వీపకల్ప అంతటా విస్తరించివు ది ఈ పర్వతాలు గ్రీసులోని శిలామయమైన పర్వతాలంత ఎత్తైనవి కావు కొ డలకూ సముద్రానికీ మధ్య విస్తారమైన వ ్లపు తీరాలు ఉన్నాయి

ఎత్తైన ఆల్ప్స్ పర్వతాలు ద్వీపకల్పాన్ని ఉత్తరపు చలి గాలులను డి రక్షిస్తాయి కనుక వాతావరణ వెచ్చగా వు టుంది గ్రీసులో క టె వర్ష యెక్కువ తీర వె బడీ పర్వతా లోయలలోనూ భూమి చాలా సారవంతమైనది అపెనైన్ పర్వత దరులలో యెత్తుగా దట్ట గా గడ్డి పెరిగే మంచి పచ్చిక బీళ్ళ వున్నాయి తమ దేశ లోని నాసిరకపు పచ్చిక మైదానాలకు అ వాటుపడిన ప్రాచీన గ్రీకులు అపెనైన్ ద్వీపకల్ప లోని దట్టమైన మొక్కలనీ పశు న పదనీ చూసి అబ్బురపడ్డారు ఆ ద్వీపకల్పపు దక్షిణ ప్రా తానికి వాళ్ళ లేగ దేశ — ఇటలీ — అని పేరు పెట్టారు దరిమిలా అదే పేరు మొత్త ద్వీపకల్ప అ టటికీ విస్తరి పజెయ్యబడి ది

ఆ ద్వీపక ్పపు పశ్చిమ దక్షిణ తీరాల్లో ఓడ కు ల గరు వేసుకొనే దుకు అనువైన అఖాతాలు ఉన్నాయి

అపెనైన్ ద్వీపక ్పపు దక్షిణ కొనని దాదాపు ఆనుకొని వున్న సిసిలీ ద్వీప లో వాతావరణ ఆ ద్వీపక ్ప లో క టె మరి త వెచ్చగా వు టుంది అక్కడ వృక్షతతి కూడా దట్ట గా వు టు ది

2 రోమ్ నగర ఆవిర్భావ ప్రాటీషియన్లు — టైబర్ నది అపెనైన్ ద్వీపకల్ప మధ్య వు ది అది పర్వతాల్లో పుట్టి మైదాన లో ప్రవహించి సముద్ర లో కలుస్తు ది మైదాన లో అక్కడక్కడ ది ్బలు వున్నాయి ప్రాచీన కా లో మైదాన చిత్తడిగా ఉ డేది దిబ్బలు అకు చెట్లతో ని డివు డేవి

మైదాన లో లాటిన్లు నివసిస్తూ డేవాళ్ళ టైబర్ నదీ ముఖ ద్వారానికి 25 కిలోమీటర్ల దూర లో నది ఎడమ

ప్రాచీన రోమ్ నగరపు విహ గావలోకిత దృశ్య (పునరుద్ధరణ) ఈ చిత్రాన్ని ర గు మాప్ 8తో పోల్చి ప్లానులో చూపబడిన 214–216 పేజీల్లో వర్ణి పబడిన ప్రా తా ను యీ చిత్ర లో గుర్తి ంచ డి

ఒడ్డుమీది దిబ్బ పైన <u>రోమ్</u> అనే ఒక చిన్న వావాప వెలిసి ది జన శృతివిబట్టి ఆది క్రీ పూ 8వ శతాబ్దిలో వెల కొల్పబడి ది

మొట్టమొదట రోమ్ పౌరులుగా వు డిన వాళ్ల వ శీకులు <u>ప్రాట్రీషియన్లుగా</u> చలామణి అయారు ఆ కుటుం బాలలో ప్రతిదానికీ సమష్టి పొల లో పొ త భాగాలు వున్నాయి పశువులను సమష్టి పచ్చిక బీళ్లలో మేపుకువేవాళ్లు

ప్రాట్రీషియన్లు తమ యిండ్లలో బానిస శ్రమను వినియోగించేవాళ్లు కాని బానిసల పంఖ్య యెక్కువగా లేదు మామూలుగా యజమానులు కూడా పొల లోనూ యింట్లోనూ బానిసలతో కలిసి పనిచేసేవాళ్లు యజమానులూ బానిసలూ సాధారణ గా కలిసి భో చేసేవాళ్ల బానిసలను కుటు బ లోని సభ్యులుగా యెంచేవాళ్లు

ప్రాట్రీషియన్ల గృహాలు చాలా సాదాగా నిరాడ రంగా వు డేవి గృహానికి ఒక్క గది మాత్రమే వు డేది మధ్యలో క చిన్న నీళ్ల తొట్టి తొట్టిపైన కప్పుకు ఒక చౌకపు రంధ్రమూ వుండేవి వర్ష వచ్చినప్పుడు కప్పుమీద పడిన నీళ్లు తొట్టిలోకి ప్రవహి చేవి ర ధ్ర ద్వారా వెలుతురు కూడా వచ్చేది

ప్రాట్రీషియన్లలో ఆ దరిక టే పెద్ద వాళ్లతో పెద్దల సభ యేర్పడేది లాటిన్ భాషలో దాన్ని <u>సెనేట్</u> అనే వాళ్ల రోమ్ రాజుచేతా సెనేట్‌చేతా పాలి ప డేది

ఈ పద పాటెర్ అనే లాటిన్ పద ను డి ఉత్పన్నమైంది పాటెర్ ఆ టే త డ్రి నగర తమ త డ్రుల చేత నిర్మి పబడి దని ప్రాట్రీషియన్లు యెంతో గర్వించేవాళ్లు

3 నె కొ ్ంబడిన తొలి శతాబ్దాల్లో రోమ్ పెరుగుద ప్లెబియన్లు

రోమ్ నుంచి అనువైన చోట నిర్మి పబడి ది నగర చుట్టూ సారవ తమైన పొలాలు వున్నాయి టైబర్ నదీ ముఖద్వార లో సౌకర్యవ తమైన ఓడ రేవు వు ది అక్కడినుంచి రోమ్ గు డా ఇటలీ లోపలకి పోయే ఒక రోడ్డు వుంది వర్తకులూ చేతిపనివాళ్లూ రోమ్‌లో స్థిరపడసాగారు రోమనులు పరిసర ప్ర్రా ణాలను యించి ఆ ప్రజలలో కొ దరిని రోమ్‌లో స్థిరపడ డని బలవ త చేసేవాళ్ల రోమ్ జనసంఖ్య త్వరగా పెరు గుతూ వచ్చి ది

రోమ్ ఏడు ది బ్బలమీద నిర్మింప డి ది వాటిలో మిక్కిలి ఎత్తైన కాపిటోలియా దిబ్బపైన కోట నిర్మి ప డి ది శ త్రువులు దాడిచేసినప్పుడు పరిసర జన ఆ కోటలో శరణుపొ దేవాళ్లు రోమన్లు దిబ్బ మధ్య ఉన్న చిత్తడి నేలను ఎ డగట్టి అక్కడ చౌకును తయారుచేశారు లాటిన్‌లో దాన్ని ఫోరుమ్ (ఫోర) అ టారు ఆ ఫోర ను చి భిన్న దిశల్లో రాళ్ల పరచని వ కరటి కర కచ్చా రోడ్లు ఉ డేవి వాటికి రె డు వైపులా పచ్చి యిటుక తో కొయ్యతో నిర్మి ప డి పూరిగడ్డితో పె కు తో కప్ప డిన యిళ్ల వు డేవి కమ్మర్లూ చెప్పులు కుట్టేవాళ్లూ తదితర చేతిపనివాళ్లూ ఫోర లోనూ వీధుల్లోనూ పనిచేస్తూ డేవాళ్లు

రోమ్‌కి కొత్తగా చేరినవాళ్లమూ వాళ్ల స తానాన్నీ ప్లెబియన్లు అనేవాళ్ల వాళ్లలో అత్యధిక భాగ పేదలు కొ త మంది ధనవ తులు కూడా వున్నారు ప్లెబియన్లు పన్నులు చెల్లి చేవాళ్లు సైన్య లో కొలువు చేసేవాళ్ల కాని సమష్టి పొల లో వాళ్లకు భాగ లేదు సకా లో రుణాలు చెల్లించకపోతే క్రమ గా వాళ్లను బానిసలుగా చేసేవాళ్లు

4 రిపబ్లిక్ స్థాపన

ఒక ప్రాచీన కథ ప్రకార క్రీ పూ 6వ శతాబ్ది అ త లో రోమ్‌ను చాలా క్రూరుడైన రాజు పాలిస్తూ వు డేవాడు క్రీ పూ 509లో రోమన్లు అతన్ని దేశ ను డి బహిష్కరి చి రాజ్యాధికారాన్ని రద్దు చేశారు

రాజు బహిష్కరణ తర్వాత రోమ్‌లో పరిపా న యెన్నిక మీద ఆధారపడి ది ప్రతి స వత్సరమూ ప్రజా సభచేత యిద్దరు పాట్రిషియన్లు కాన్సల్‌లుగా యెన్నుకోబడేవాళ్లు కాన్సల్లు కోర్టు తీర్పులు చెప్పేవాళ్లు యుద్ధ కా లో సైన్యా లకు నాయకత్వ వహి చేవాళ్ల వాళ్లు ఒక ఏడాదిపాటు పదవిలో ఉ డేవాళ్లు పాట్రిషియన్లను డి స వత్సర కాలానికి ప్రజా సభచేతనే ఎన్నుకోబడే యితర ఉద్యోగులు వారికి తోడ్పడేవాళ్లు ఏడాది ముగిశాక వారిలో అత్యున్నత ఉద్యోగులు సెనేట్ సభ్యులు లేక సెనేటర్లు అయ్యేవారు

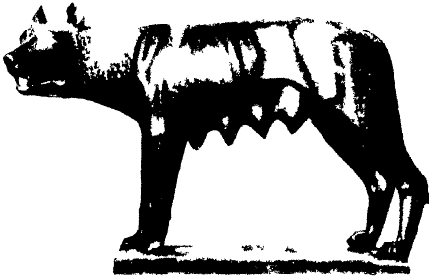
సెనేట్‌కు పెద్ద అధికారాలు వు డేవి శా తి కా లో కాన్సల్లు ప్రతి విషయమూ సెనేట్‌లో చర్చించవ సివు డేది ఖజానా దాని అదుపులో వు డేది యుద్ధ ప్రకటించేదీ శాంతి చేసుకొనేదీ అదే అది ప్రజా సభ ను సమావేశపరిచి అ తకుము దే చేయబడిన నిర్ణయాలను సభ ము దు పెట్టేది ఆ నిర్ణయాలు సాధారణ గా ఆమోది ప డేవి

పాట్రిషియన్లు తమ ప్రభుత్వ వ్యవస్థను ప్రజా ఆశయ — లాటిన్ భాషలో రిపబ్లికా — అనేవాళ్ల దానిను డి రిపబ్లిక్ అనే మాట పుట్టి ది రిపబ్లిక్ అ టే ఒక నిర్ణీత కాలానికి యెన్నుకోబడినవాళ్లచేత పరిపాలి ప డే రా ్య అయితే రిపబ్లిక్ నె కొన్న తర్వాత కూడా ప్లెబియన్లకి హక్కులు లేకపోయాయి వాళ్ల తమ స్థితిలో మెరుగుద కోస డిమా డుచేశారు

1 రోమన్ గుడిసె (మరణి చినవావి చితాభస్మాన్ని ఉ చే దుకు వినియోగి పబడిన నమూనా) 2 ఫోరమ్‌లో నిర్మి పబడిన ఒక దేవాలయ 3 రోమ్‌లోని ఒక ప్రాచీన దేవాలయం (పాటో) 4 కపిటోలియామీది ఆడ తోడేలు విగ్రహ (క్రీ పూ 6వ శతాబ్ది నాటిది)

రోమ్ పుట్టుకను గురించిన కథ

పురాణ కథ ప్రకార ఒక లాటిన్ పట్టణపు రాజా తన మేనకోడలికి పుట్టిన కవ కొడుకులను — రోములస్ రెమస్ — అనేవాళ్లను టైబర్ నదిలో వేయమని ఆజ్ఞాపించాడు వాళ్ళు పెద్ద అయిన తర్వాత తన అధికార గు జుకుంటారని అతని భయ టైబర్ నది వరదల్లో వు ది లాటిన్ రాజా పిల్లవాళ్లను ఒక బుట్టలో వుంచి నదిలో పారేయించాడు ఆ బుట్ట చెట్టు కొమ్మ కు చిక్కుకొని తేలిన మూ గా వాళ్ళ సజీవ గా వున్నారు ఒక ఆడ తోడేలు వాళ్లకు పాలు యిచ్చింది తరువాత వాళ్లను ఒక గొల్లవాడు తీసుకొనిపోయి తన యి ట్లో సాకాడు ఆ సోదరులు పెరిగి పెద్దవాళ్లై బ వ తులూ సాహసికులైన యోధులూ అయ్యారు వాళ్ళు రాజాకి వ్యతిరే

క గా తిరుగుబాటు లేవదీసి ఆతన్ని చంపేశారు రోములస్ రెమస్‌లు ఒక నగరాన్ని స్థాపించా ని నిర్ణయి చుకు న్నారు అయితే ఆ నగరాన్ని ఎక్కడ నిర్మించాలి దాన్ని ఎవరు పాలి చా న్న విషయంలో వాళ్ల మధ్య పేచీ వచ్చింది కొట్లాటలో రోములస్ రెమస్‌ను చ పాడు తరువాత రోములస్ గొల్లవానికి తాము దొరికిన చోట ఒక నగర నిర్మించి దానికి రోమ్ అని పేరు పెట్టాడు

రోమన్లు తమ నగర నిర్మాణ జరిగిన నాటినుండి అనగా క్రీ పూ 753నుండి కాలాన్ని లెక్కి చడానికి కూడా నిర్ణయించారు ఆడ తోడేలుకు కాపిటోలియా దిబ్బమీద ఒక విగ్రహ కూడా ప్రతిష్ఠి ంచబడింది ఇప్పుడది ఒక మ్యూజియ లో భద్రం చెయ్యబడివు ది

రోమ్‌ను గాల్‌లు ఆక్రమించుకోవడం
(ఒక రోమన్ చరిత్రకారుడి కథనం)

క్రీ పూ 4వ శతాబ్ది మొదట్లో ఇటలీలో స్థిరపడిన గాల్‌లలోని సైనిక తెగలు రోమ్‌పై దాడిచేశాయి పొడుగా రువ్వ లా టి పొడవైన జుట్టు కలిగి పొడవాటి ఖడా లమూ పెద్ద డాలు మూ ధరి చిన గాల్‌లను చూస్తేనే జన భయభీతులయ్యేవాళ్లు గాల్‌లు మెరుపు దాడిచేసి రోమన్ సైనికు ను చెల్లాచెదురుచేశారు రోమును ఆక్రమించిన గాల్‌లు దాన్ని కొల్లగొట్టి తగు బెట్టారు

రోమన్లలో కొ తమ ది కాపిటోలియా దిబ్బమీది దుర్భేద్యమైన కోటలో దాక్కొని గాల్‌లు చేసిన క దాడిని తిప్పికొట్టారు అయితే గాఢ నిశ్శబ్ద అలుముకున్న అర్ధరాత్రివేళ గాల్‌లు కాపిటోలియా దిబ్బపైకి ఎక్కారు పహరావాళ్లు గాని కావలి కుక్కలు గాని వాళ్లని గమనించలేదు కాపిటోలియా దిబ్బమీది బాతులు మాత్రమే శత్రువు జాడను పసిగట్టి బిగ్గరగా అరిచి రోమన్ సైనికులను నిద్రను చి లేపాయి రోమన్లు పకా లో తమ బలాన్ని కూడదీసుకొని శత్రువు ను తరిమేశారు ఈ వృత్తా తమే రోమ్‌ని బాతులు కాపాడాయి అన్న నానుడికి మూలాధార

గాల్‌లు 300 చిల్లర కిలోగ్రాముల బ గారు చెల్లిస్తే నగరం విడిచిపోతామని మాట యిచ్చారు బ గారు తూక వేసేటప్పుడు గాల్ సేనాని బరువైన తన ఖడా న్ని త్రాసులో ఉంచాడు రోమన్లు అందుకు అభ్య తర తెలియజేసినప్పుడు అతను ఓడిపోయినవాళ్ల గతి యింతే! అని దబాయించాడు

రోమన్లు త్వరలోనే తమ నగరాన్ని పునర్నిర్మించుకొని దాని చుట్టూ గోడ కూడా కట్టారు ఆ గోడ అవ శేషాలు యీనాటికీ మనకి కనిపిస్తాయి

1 ఇటలీ ప్రకృతికీ గ్రీసు ప్రకృతికీ మధ్య తేడా యేమిటి? ప్రాచీన కా లో ఇటలీ ప్రాకృతిక పరిస్థితులు ఏ వృత్తు కు అనుకూ గా వున్నాయి? 2 రోమన్లలో పాట్రీషియన్లు ప్లెబియన్లు అన్న విభ న ఎలా సంభవి చి ది? ప్లెబియన్ల స్థితికీ పాట్రీషియన్ల స్థితికీ మధ్య తేడా యేమిటి? 3 ఎలా టి రాజ్యాన్ని రిపబ్లిక్ అ టారు? రిపబ్లిక్‌కీ రా రికానికీ మధ్య తేడా యేమిటి? ప్రాచీన రాజ్యాల్లో ఎకు తెలిసిన మరొక

రిపబ్లిక్ యేమిటి? మీ వాదనని నిరూపించ డి 4 రోమ్‌లో రిపబ్లిక్ ఏ శతాబ్ద లో (యే అర్ధశతాబ్ద లో) ఏ న వత్సర స్థాపి పబడి ది? రోమ్‌లో రిపబ్లిక్ స్థాపన ము దు జరిగి దా లేక గ్రీసులో సొలోన్ స్కర ణలు ము దు జరిగాయా? వీటి రె డి టికీ మధ్య వ్యవధి ఎ త? 5 పారా చిత్రాల ఆధార గా రోమ్ నగర తన ఉనికి తొలి శతాబ్దాల్లో ఎలా వుండేదో వర్ణించండి

§46 క్రీపూ 3వ శతాబ్ది మధ్య రోమన్ ప్రభువర్గ రిపబ్లిక్

(మాప్ 8)

గ్రీసులో ఎవరు ప్రభువరీయులుగా ఉ డేవారో జ్ఞాపక చేసుకోండి (§ 30–31 5)

1 పాట్రీషియన్లతో ప్లెబియన్ల పోరాట క్రీపూ 5వ శతాబ్దిలో ప్లెబియన్లకు తమ సొ త ప్రతినిధులను యెన్నుకొనే హక్కు భించింది ఆ ప్రతినిధులను ప్రజా ట్రిబ్యూన్‌లు అనేవాళ్ల కాన్సల్స్ సెనేటూ చేసిన యే నిర్ణయమైనా ప్లెబియన్లకు స బ ధించినదైతే దాన్ని ట్రిబ్యూన్ నిషేధి చవచ్చు అలా టి స దర్భాల్లో ట్రిబ్యూన్ వీటో అనే ఒక్క మాట చెప్తే చాలు లాటిన్ భాషలో వీటో అ టే నేను నిషేధిస్తున్నాను అని అర్థ ప్లెబియన్ యెవడైనా యే సమయ లోనైనా తన రక్షణ పొ ద డానికి వీలుగా ట్రిబ్యూన్ యి టి తలుపులు రేయి బగళ్లు తెరచి వుంచబడేవి ట్రిబ్యూన్‌ను హత్యచేయడ ఘోరమైన నేర గా యెంచబడేది

ప్లెబియన్లు తమ పరిస్థితిని మెరుగుపరచుకునేందుకు జరిపిన తదుపరి పోరాటంలో వాళ్లకి ప్రజా ట్రిబ్యూన్లు నాయకత్వ వహి చేవాళ్ల ట్రిబ్యూన్లు ప్లెబియన్లకి సానుకూ మైన చట్టాలు ప్రతిపాదించేవాళ్లు పాట్రీషియన్లచేత యీ చట్టాలను ఆమోది పజేసే దుకుగాను ప్లెబియన్లు సైన్య లో పనిచేసే దుకూ పన్నులు చెల్లించేందుకూ నిరా కరించేవాళ్లు అసలు రోమ్ వదిలిపెట్టి పోతామని బెదిరి చేవాళ్ల సాయుధ ఘర్షణలు సైత జరిగేవి సైన్య బ హీనపడుతు దనీ రోమన్ ఖజానా ఖాళీ అవుతు దనీ జనం తిరగబడతారనీ భయపడి ప్లెబియన్లకి వరుసగా పాట్రీషి యన్లు కొన్ని రాయితీలు యివ్వక గత్య తర లేని పరిస్థితిలో పడేవాళ్లు కాన్సల్ పదవినీ తదితర అధికార పదవులనీ పొ దే హక్కును ప్లెబియన్లు సాధి చుకున్నారు సమష్టి పొల లో భాగ పొ దారు రుణాలు చెల్లి చలేకపోతే బానిసలుగా మార్చడ నిషేధించబడింది పాట్రీషియన్లమీద ప్లెబియన్ల పోరాట సుమారు 200 స వత్సరాలు సాగి పరిపూర్ణ విజయ తో అ తమైంది క్రీపూ 3వ శతాబ్ది ప్రార భ నాటికే ప్లెబియన్లు పూర్తి సమానత్వ కలిగిన రోమన్ పౌరులయ్యారు

2

1

1 తన పూర్వీకు బస్టులను పట్టుకొని ని డ్డ ఒక రోమన్ ఆ రోమన్ టోగాను (రోమన్ల వ డగ దుస్తు) ధరించాడు 2 యుద్ధంలో రోమన్ లీజియన్ (సైన్య) వ్యూహ (ఆధునిక చిత్రకారుడు గీసిన చిత్ర)

2 రోమ్‌లో ప్రభువర్గీయులు అధికార లోకి రావడ

ప్లెబియన్ల వి య తర్వాత యే రోమన్ పౌరుడైనా ఏ ప్రభుత్వ పదవికైనా యెన్నిక కావచ్చుననీ సెనేటర్ కావచ్చుననీ పరిగణి చబడి ది సివిల్ ఉద్యోగానికి జీత లేదు అ దువ న ప్రొద్దుటిను డి రాత్రి పొద్దు పోయి దాకా పొ లోనో కార్ఖానాలోనో పనిచేసుకునే బీదవాళ్ళ యెన్నిక అయ్యే అవకాశ లేదు

భూములూ బానిసలూ వున్న పాట్రీషియన్లూ ప్లెబియన్లూ మాత్రమే కాన్సళ్ళగానూ యితర ముఖ్య పదవు కీ యెన్నికయ్యేవాళ్ళు క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో ధనవ తులైన రోమన్లు తమ పొ లో పనిచేసేవాళ్ళు కారు వాళ్ళ భూమిని రోజు కూలీలూ లేక యితర దేశాలను డి తెచ్చిన బానిసలూ సాగుచేసేవాళ్ళు

క్రీ పూ 3వ శతాబ్ది నాటికి త్య త వ పన్నమైన పాట్రీషియన్ ప్లెబియన్ కుటు బా చిన్న బృ ద ఒకటి తేలసాగి ది ఏటేటా ఆ కుటు బా సభ్యులే ప్రభుత్వ పదవు కి ఎన్నుకోబడేవాళ్ళు సెనేట్‌లో కూడా వాళ్ళే వు డేవాళ్ళు

ఈవిధ గా రోమ్‌లో ప్రభువర ఉత్పన్నమై ది ఆ వరా నికి భూములూ బానిసలూ వు డేవాళ్ళు అదే రాజ్య వరిపా న చేసేది కాన్సుళ్ళగానూ సెనేటర్లుగానూ యెన్నిక కావడ యితర రోమన్లకు దాదాపు అస భవమై ది

రోమ్ బానిస యాజమాన్య ప్రభువర పాలిత రిపబ్లిక్‌గా పరిణమించి ది

క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో రోమన్ రిపబ్లిక్‌లో పరిపాలన

ప్రజా సభ	కాన్సుళ్ళు	సెనేట్
రోమన్ పౌరులు ఒక ఏడాది వ్యవధికి కాన్సుళ్లను ఎన్నుకొ టు ది సెనేట్ ప్రతిపాదనలను ఆమోదిస్తు ది లేక తిరస్కరిస్తు ది	ప్రభువరా నికి చె దినవాళ్ళు సైన్యానికి నాయకత్వ వహిస్తారు న్యాయాధిపతులుగా వ్యవహరిస్తారు	మాజీ కాన్సుళ్ళు రాజ్య వ్యవహారాలు నిర్వహిస్తు ది

* కాన్సుళ్ళు తదితర ఉన్నతాధికారులు

3 క్రీ పూ 3వ శతాబ్దిలో రోమన్ సైన్య

రోమన్ రిపబ్లిక్కుకి మైన సున ఘటితమైన సుశిక్షితమైన సైన్య ఉ డేది రోమన్ సైన్య లో ప్రధానంగా సొ త భూమి వున్న రైతులు ఉండేవాళ్ళు వాళ్ళే సైనిక కొలువులో చేర్చుకొ డేవాళ్ళ

రోమన్ సైన్య లీజియన్లుగా విభజి వ డి ది ఒక లీజియన్‌లో 4 500 మ ది సైనికులు వుంటారు. లీజియన్లు చిన్న దళాలుగా విభజి వబడ్డాయి ఆ దళాలు అడవుల్లో కొ డల్లో నగర వీధుల్లో కూడా పోరాడగ వు

తేలిక ఆయుధాలు ధరించిన సైనికులు యుద్ధ ప్రార భి చేవాళ్ళు శత్రు సైన్య మీద బాణాలు వేస్తూ రాళ్ళూ ఈటెలూ వర్షిస్తూ శత్రువులలో గ దరగోళ కలిగించడానికి వాళ్ళు శాయశక్తులా కృషిచేసేవాళ్ళు గ దరగోళ కలిగించిన వెంటనే వాళ్ళు వెనక్కి పరుగెత్తి బరువైన ఆయుధాలు ధరించిన సైనికు కు దారి యిచ్చేవాళ్ళు బరువైన ఆయుధాలు ధరి చిన కాల్బ ము లీజియన్ల దాడి సైన్య శత్రువు మీద ఈటెలు వర్షించిన తర్వాత ఆ సైనికులు విచ్చు కత్తు లో హఠాత్తుగా ము దుకురికి దాడిచేసేవాళ్ళు వాళ్ల ఖడ్గాలు పొట్టివి ద్వ ద్వ యుద్ధ లో అమోఘమైనవి కాల్బలానికి యిరువైపులా అశ్విక సైన్య రక్షణగా వు డేది జయ కలి నప్పుడు అశ్విక సైన్య తిరోగమి చే శత్రువు ను వె టబడి తరిమేది

రోమన్ సైన్య లో కఠినమైన క్రమశిక్షణ అమల్లో వు డేది తమ ఆయుధాలను పోగొట్టుకున్నవాళ్ళు లేక కొలువు సమయ లో నిద్రపోయినవాళ్ళు మరణ శిక్షకి గురయ్యేవాళ్ళు సైన్యాధిపతు ఆజ్ఞలు విధిగా పాటి పబడేవి

4 రోమ్ ఇటలీని యించడ

రోమన్లకి యిరుగుపొరుగు రాజ్యా భూము మీద కళ్ల పడ్డాయి దానితో రోమన్లు ఆ రాజ్యా మీద తరుచు యుద్ధాలు సాగించారు అపెనైన్ ద్వీపకల్ప లో కనిప 12 భిన్న జాతు వాళ్ల నివసిస్తూ డేవారు వాళ్ల తమలో తాము పోరాడుకొ టూ వు డేవాళ్లు రోమ్ 200 యేళ్లకి పైగా యుద్ధాలు సాగి చి ది రోమన్ లీజియన్ సైనికులు ఆయు ధాల్లో సైనిక శిక్షణలో క్రమశిక్షణలో తమ శత్రువు క టె ఉన్నతులు ఇరుగుపొరుగు తెగ అన ఘటిత సైనిక బృ దాలు రోమన్ల దాడు ను తట్టుకోలేకపోయేవి రోమన్లు ఇటలీలో ఒక తెగ తర్వాత మరొక తెగని లోబరచుకున్నారు ఓడిపోయిన తెగ సాగుభూముల్లోనూ వచ్చిక బీళ్లలోనూ మూడి ట రె డు వ తు ను రోమన్లు వశ చేసుకున్నారు ఆ భూమిలో అధిక భాగాన్ని ప్రభువులే ఆక్రమించుకున్నారు సెనేట్ భూమి తక్కువగా వున్న రైతు తో ఆ ప్రా తాలో వలసలను ఏర్పాటుచేసి ది ఆ వ సలు ఆక్రమిత ప్రా తాల్లో రోమన్ అధికారానికి దురా లుగా ఉపయోగపడేవి ఆక్రమిత తెగలు రోమ్‌కి వ్యతిరేక గా ఐక్య కాకు డా చూసే దుకు వాటి మధ్య సెనేట్ పొరపొచ్చాలు కల్పించేది సెనేట్ అ దుకు విభజి చి పాలించు అన్న సూత్రాన్ని అనుసరించేది

క్రీపూ 3వ శతాబ్ది మొదటి అర్ధభాగ లో రోమన్లు ఇటలీ దక్షిణ ప్రా త లోని గ్రీకు నగరాలనూ ఇటలీని ఆక్రమించుకున్నారు రోమ్ ఆక్రమించుకున్న ప్రా తాలు సిసిలీదాకా విస్తరి చాయి కానైతే అక్కడ మరొక శక్తివంతమైన విజేత — కార్తేజ్ — రోమ్‌కి ఎదురై ది

ప్రిరిక్ విజయం

(ప్లుటార్క్ గ్రంథంనుంచి)

పిర్రస్‌పై జరిగిన యుద్ధ లో రోమ్ విజయానికి మూ కారణ యేమిటి?

రోముకీ ఇటలీ దక్షిణాన వున్న గ్రీకు నగరాలకీ మధ్య యుద్ధ జరిగేటప్పుడు బాల్కన్ ద్వీపకల్ప లో ఒక చిన్న రాజ్యపు రాజైన పిర్రస్ గ్రీకు కి సహాయ గా వెళ్లాడు అతనికి 22 000 మ ది పదాతి సైనికులు 3 000 మ ది అశ్వికులు ఉన్నారు 20 ఏనుగులు ఉన్నాయి

యుద్ధ క్రమంలో ఆ ఏనుగులు రోమన్ సైనికు మీద పడి వాళ్లని తమ కాళ్ల కి ద మట్టేవి ఏనుగు మీద వున్న సైనికులు శత్రు సైనికు మీద అమ్ము ఈటె వర్ష కురిపి చేవారు పిర్రస్ సేనలు కొన్ని విజ యాలు సాధించాయి కానైతే వాటికి పెద్ద నష్టాలు కలిగాయి ఆ నష్టా ను చూసిన పిర్రస్ విస్తుపోయి యిలా అన్నాడు ఇలా టి వి య యి కొక్కటి వస్తే నా సైన్య తుడిచిపెట్టుకుపోయినట్లే! అనాటిను చి ఓటమితో సమానమైన గెలుపుకి ప్రిరిక్ వి య అన్న నానుడి వచ్చి ది

రోమన్లు కొత్త సైనికు మ కొలువులోకి చేర్చుకోవడ ద్వారా నష్టపోయిన తమ సైన్యాన్ని భర్తీచేసు కోవడమే కాకు డా దాన్ని కా పెంచుకున్నారు కూడా ఆ దుకే రోమ్‌ని ఒక త నరికితే దాని స్థానంలో రె డు త లు మొలిచే హైడ్రాతో (మహా సర్ప తో) పోల్చుతూ డేవాళ్లు

తుది నిర్ణయాత్మక పోరాట లో రోమన్లు మేకులు దిగకొట్టిన బ ల్ల చెక్క ను ఏనుగు కాళ్ల కి ద వే కొరక చు తోనూ బాణా తోనూ బెదరగొట్టి వెనక్కి తరిమారు రుగు కి చుకున్న ఏనుగులు తమ కాళ్ల కి ద తమ సైనికు నే మట్టుతూపోయాయి పిర్రస్ సైన్య నిర్మూలి పబడి ది కొన్ని గ్రీకు నగరాలు ప్రతిఘటి చకు డానే రోమన్లకి లొ గిపోగా మరికొన్ని ముట్మ డి ఫలిత గా ఆక్రమి చుకోబడ్డాయి

1 క్రీ పూ 6వ శతాబ్దికి క్రీ పూ 3వ శతాబ్దికీ మధ్య రోమన్ రిపబ్లిక్ పరిపా నలో ఏమి మార్పులు స భవి చాయి? 2 క్రీ పూ 3వ శతాబ్ది నాటి రోమ్ పరిపా నకీ క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి ఏథెన్స్ పరిపా నకీ మధ్య సామ్యాలు యేమిటి? భేదాలు యేమిటి? ప్రభువర రిపబ్లిక్ అ టే యేమిటో వివరి చండి 3 క్రీ పూ 6వ శతాబ్దిలోనూ క్రీ పూ 3వ శతాబ్ది మధ్యలోనూ రోమన్ రాజ్యపు పరిహద్దు ను మాప్‌లో చూపించండి రోమన్ ద డయాత్రలు వి యవ తమవడానికి గ కారణాలు యేమిటి? 4. ఇటలీలో తాము జయించిన తెగ ప్రజ పైన రోమన్లు తమ అధికారాన్ని ఎలా నిలుపుకున్నారు?

1 యుద్ధ ఏనుగు (ప్రాచీన ఉబ్బెత్తు చిత్ర) ఏనుగుమీద సైనికులు కూర్చునేందుకు అ బారీ వు ది మావటివాడు ఏనుగు మెడమీద కూర్చు టాడు 2 ఎర్రస్ రాజు (ప్రాచీన బస్ట్ శిల్ప)

ప్రకరణం పదమూడు

రోమన్ రిపబ్లిక్ మధ్యధరా ప్రాంతంలో అత్యంత శక్తివంతమైన బానిస యాజమాన్య సామ్రాజ్యం కావడం

§47 పశ్చిమ మధ్యధరా ప్రాంతంలో ఆధిపత్యం కోసం రోమ్‌కీ, కార్తేజ్‌కీ మధ్య జరిగిన పోరాటం

(మాప్ 9 పేజి 224లోని మాప్)

గ్రీకు నగరాలకు తోడు మధ్యధరా సముద్ర తీర లో విస్తృత గా వ్యాపార చేసిన యితర నగరాలను జ్ఞాపక చేసుకో డి (§16 3)

1 కార్తేజ్ నగరమూ దాని భూభాగాలు

కార్తేజ్ నగర ఫొనీషియన్లచేత ఆఫ్రికా ఉత్తర తీర లో సముద్ర లోకి చాలా దూర చొరుచుకుని వచ్చిన శిలామయమైన అగ్ర మీద నిర్మి ప డి ది

కార్తేజ్ చురుకుగా సముద్ర వ్యాపార సాగి చేది లోతుగా సౌకర్య గా వున్న దాని రేవులో సదా ఓడల ఎగుమతులూ దిగుమతులూ రుగుతూ డేవి డ్డు వె డి సరుకులు ని డిన పెద్ద గొడౌన్లు వు డేవి నౌక కు తెడ్లువేయడానికీ బరువైన స్తాలూ బేళ్లూ మొదలైనవి ఓడ కెత్తడానికీ బానిసలు వినియోగి పబడేవాళ్లు

కార్తేజ్ నగర శివార్లలోని సారవ తమైన భూములు ధనిక బానిస య మాను కు చె దివు డేవి చిన్న చిన్న బృ దాలుగా కలిసి గొలుసులతో బ ధి పబడిన బానిసలు పొలాలలోనూ ద్రాక్ష తోట లోనూ పనిచేసేవాళ్లు

కార్తేజ్‌కి బ మైన నౌకా దళమూ పెద్ద సైన్యమూ ఉ డేవి అవి అత్యధిక భాగ కిరాయి సైనికు తో కూడి వు డేవి బురుజులు గ మైన రాతిగోడలు నగరాన్ని రక్షి చేవి మధ్యధరా తీర లోనూ దీవు లోనూ విస్తారమైన భూభాగాలు ఆక్రమించుకొన్న కార్తేజియన్లు పశ్చిమ మధ్యధరా తీరమ తటినీ తమ పెత్తన లోకి తెచ్చుకునే దుకు ప్రయత్ని చారు

2 యుద్ధ ప్రార భ

సిసిలీని ఆక్రమి చుకోవా న్న రోమ్ కార్తేజ్ కా క్ష క్రీపూ 264లో వాటి మధ్య యుద్ధానికి దారితీసి ది కార్తేజియన్లను లాటిన్‌లో ప్యూనీలు అనేవాళ్ళ అ దుకని ఆ యుద్ధానికి ప్యూనిక్ యుద్ధమని పేరు వచ్చి ది మొదటి ప్యూనిక్ యుద్ధ లో రోమ్ గెలిచి ది అది 20 యే డ్లకు పైగా సాగి ది సిసిలీ సార్డీనియా కార్సికాలను రోమ్ పట్టుకు ది

ప్రాచీన కా   లో కార్తేజ్ నగర   యీా
గ్ర మీద వు ది

కానీ కార్తేజ్ శక్తి ఛిన్నాభిన్న   కాలేదు ఉభయులూ పశ్చిమ మధ్యధరా సముద్ర తీర పై పెత్తన కో   మరొక యుద్ధానికి సన్నాహాలు ప్రార భించారు

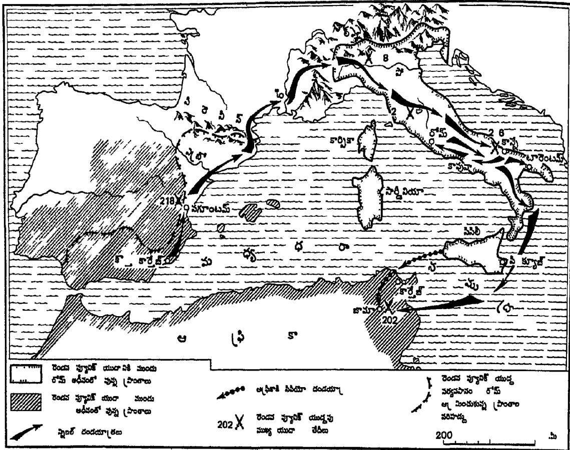
కార్తేజియన్లు స్పెయిన్‌లో విస్తారమైన ప్రాంతాలను వశపరచుకున్నారు అక్కడ వాళ్ల సైన్యానికి హాన్నిబల్ అనే యువ సేనాధిపతి నాయకత్వ వహించాడు సేనాధిపతిగా హాన్ని ల్ శక్తిసామర్థ్యాలనూ అసాధారణ ధైర్యసాహసా మా ఆతని శత్రువులు సైత గుర్తి చారు

3 ఇటలీపై హాన్నిబల్ ద డయాత్ర

క్రీ పూ 218లో రోమన్లు కార్తేజ్‌మీద యుద్ధ ప్రకటించారు స్పెయిన్‌లో కార్తేజ్ ఆక్రమణలు రోమ్‌తో మరొక యుద్ధానికి దారితీశాయి రె డవ ప్యూనిక్ యుద్ధ ప్రార భమై ది రోమన్లు ఊహించని విధ గా హాన్నిబల్ తన సైన్యా లను ఆల్ప్స పర్వతా మంచుదారు గు డా ఇటలీలోకి నడిపాడు ఆల్ప్స్‌ను దాటడ లో సైన్య సగమై ది బతికినవాళ్ల ఉత్తర యిటలీలోని సారవంతమైన పో నదీ మైదానంలోకి దిగారు అక్కడ గాల్‌లు హాన్నిబల్‌తో కలిశారు తరిగిపోయిన హాన్నిబల్ సైన్యానికి కొత్త బ   చేకూరి ది

అధిక రక్తపాత తో కూడిన కొన్ని భీషణమైన యుద్ధాలు జరిగాయి చివరకు కార్తేజియన్లకు పూర్తి విజయ ల భి చి ది రోమన్లు చిత్తుగా ఓడిపోయారు

హాన్నిబల్ తన సైన్యాలను ఉత్తరంనుంచి దక్షిణ కొనదాకా ఇటలీ అ తటా నడిపిస్తూ రోమన్లు ఆక్రమి చుకున్న ప్రదే ను తన పక్షానికి తిప్పుకునే దుకు ప్రయత్ని చాడు

రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధ

4 కాన్నే యుద్ధ

రోమన్ సైన్యమూ కార్తేజ్ సైన్యమూ మళ్లీ క్రీ పూ 216లో కాన్నే అనే గ్రామ వద్ద ముఖాముఖీగా నిలిచాయి రోమన్లకు 80 000 మ ది పదాతి సైనికులూ 6 000 మ ది అశ్విక సైనికులూ వున్నారు కార్తేజ్‌కి 40 000 పదాతి సైన్యం 10 000 అశ్విక సైన్య వు ది

పదాతి సైన్య తో శీఘ్రమైన దాడిచేసి శత్రువు ను నలిపివేయా ని రోమన్ కాన్సుళ్ల ఉద్దేశ పదాతి సైన్యం బ్రహ్మాండమైన చౌక గా వి బెట్టబడింది ఇరువైపులా రక్షణగా అశ్విక సైన్య నిలబడింది (మాప్ 9 చూడ డి)

రోమన్ దాడిని తన సైన్య ఎక్కువ కా తట్టుకొని లవలేదని హన్నిబల్‌కి తెలును కాని రోమన్ సైన్య తన రెండు వక్క నూ వెనుకవైపుమా కూడా రక్షించుకోవ సివస్తే అది త్వరగా తన వ్యూహాన్ని మార్చుకోలేదని కూడా హన్నిబల్‌కు తెలును అతనొక సాహసిక పథక ఆలోచించాడు శత్రు సైన్యాన్ని చుట్టుముట్టడానికి నిర్ణయించాడు కార్తేజ్ సైన్య నె వంక రూప లో విలబడింది సైన్యపు మధ్య భాగ శత్రు సైన్యానికి ఎదురుబదురుగా విలిచి ది కా్ర లోనూ గుర్రపు బల లోనూ అత్యుత్తమ దళాలు ఆవైపునా ఈవైపునా పుంచబడ్డాయి

రోమన్ పదాతి సైన్య ముందుకు పురోగమించి ది అది కార్తేజియన్ల బారులలోకి లోతుగా చొరుచుకు వెళ్లి ది

దాని పక్కలు అరక్షిత గా వున్నాయి వె టనే కార్తేజ్ దాడి దళాలు దాడిచేశాయి కార్తేజ్ అశ్విక సైన్య రోమన్ అశ్విక సైన్యాన్ని చెదరగొట్టి రోమన్ పదాతి సైన్య మీద వెనుకను డి దాడిచేసి ది రోమన్ సైనిక శ్రేణులు ఛిన్నాభిన్న మయాయి క్రమబద్ధమైన సైన్య క్రమ దప్పి శత్రువలయ లో చిక్కిన గ ద్రగోళపు మూక అయి ది కార్తేజియన్లు వాళ్లని ఊచకోత కొయ్యనార భించారు కార్తేజియన్ల చేతిలో చచ్చినవాళ్లూ ఖైదీలుగా చిక్కినవాళ్లూ 70 వే మ ది

5 రోమన్లను నిశ్శక్తు మ చేసిన యుద్ధ

కాన్నే వద్ద కార్తేజ్ విజయ తర్వాత అనేక ఇటాలియన్ పట్టణాలు వాళ్ల పక్షానికి తిరిగాయి రోమన్ల పరిస్థితి చాలా కష్ట గా తయారై ది కాని రోమన్ సెనేట్ హాన్ని బల్ శా తి ప్రతిపాదనను వినే దుకు సైత నిరాకరి చి ది

ఈలోగా కార్తేజ్ సైన్య రోమ్ నగర ద్వారా ను సమీపి చి ది ఎత్తైన గట్టి గోడలచే చుట్టబడిన రోమ్ నగ రాన్ని ముట్టడించడానికి తగిన బ హాన్నిబల్ సైన్యానికి లేదు అతను తిరిగి దక్షిణ ఇటలీలోకి ఉపస హరి చుకున్నాడు

దేహ దార్ఢ్య గ వాళ్ల న దరిపీ సమీకరించగా రోమ్‌కి దాదాపు 2 50 000 సైన్య మళ్లీ తయారైంది రోమను పెద్ద యుద్ధా కు దిగలేదు చిన్నచిన్న శత్రు దళా మీద దాడిచేశారు కార్తేజ్ పక్ష వహించిన నగరాలను ముట్ట డించారు ఇలా టి పోరాట హాన్నిబల్‌కు చాలా హానికర గా పరిణమించి ది అతనికి కార్తేజ్‌నుండి అదనపు బలాలేమీ రాలేదు రోమన్ సైన్యాలు పెరుగుతూ డగా కార్తేజియన్ సైన్యాలు తరిగాయి

6 యుద్ధ సమాప్తి

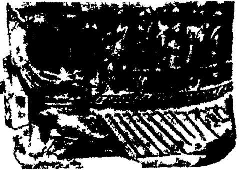
కాన్నే యుద్ధ తర్వాత ప ద్రె డే డ్లకు రోమన్లు చాలా బ వంతులై ఆఫ్రికాలో ప్రవేశించడానికి నిర్ణయించుకున్నారు ఆ సైన్యానికి అనుభవశాలీ ధైర్యశాలీ అయిన సిపియో నాయకత్వ వహించాడు హాన్నిబల్ తన సైన్యాన్ని ఇటలీను డి ఉపస హరి చుకొని కార్తేజ్ నగర రక్షణ కోస పరిగెత్తవ సివచ్చి ది

1

2

3

1 హాన్నిబల్ 2 సిపియో (ప్రాచీన బస్టులు) 3 రోమన్ యుద్ధ ఓడ (ఉబ్బెత్తు చిత్ర) ఓడ అగ్రభాగాన ఓడను చి దిగే దుకూ ఓడమీదకి ఎక్కే దుకూ అనువైన ఒక ప్లాట్‌ఫార్మ వు ది దాని చివర బరువైన వాడియైన ముక్కు అమర్చబడివుంటు ది అలాంటి వంతెనవి కాకి అనేవాళ్లు రోమన్లు శత్రు ఓడ ని సమీపి చినప్పుడు వాళ్లు కాకి తో కూడిన తాత్కాలిక వ తెనని శత్రువుల ఓడపైకి విసిరేవాళ్ల అది ఎదుటి ఓడకి తగులుకునేది ఈ ఉబ్బెత్తు చిత్ర లో శత్రు నౌకమీదకి దిగి బాహాబాహీ యుద్ధ సాగించేందుకు సిద్ధ గా వున్న రోమన్ సైనికులను చూడవచ్చు

జామా దగ్గర క్రీ.పూ. 202లో నిర్ణయాత్మకమైన యుద్ధం జరిగింది. ఈసారి రోమన్ అశ్వి సైన్యం కార్తేజ్ అశ్విక సైన్యం కంటె బలంగా వుంది. ఉభయ పదాతి సైన్యాలూ ఒకదానితో కటి పోరాడుతుండగా కార్తేజ్ సైన్యం వెనుక భాగాన రోమన్ అశ్విక సైన్యం దాడిచేసింది. హానిబల్ సైన్యం నేమట్టమయింది.

క్రీ.పూ. 201లో రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధం ముగిసింది. కార్తేజ్ తన నౌకా దళాన్ని రోమ్‌కి అప్పగించి పెద్ద మొత్తంలో ధనం చెల్లించి దాదాపు తన భూభాగాన్నిటినీ వదులుకోవలసివచ్చింది.

హానిబల్ కార్తేజ్‌ని వదిలిపెట్టి ఆసియా మైనర్‌లో శరణాగతి పొందవలసివచ్చింది. సెనేట్ హానిబల్‌ని తనకి అప్పగించాలని డిమాండుచేసింది. తన యింటిని చుట్టుముట్టిన సైనికుల చేతుల్లో పడకుండా వుండేందుకుగాను హానిబల్ విషం మింగి చచ్చిపోయాడు.

కార్తేజ్‌మీద రోమ్ విజయంలో నిర్ణయాత్మకమైన పాత్ర వహించింది ఇటాలియన్ రైతులు. సైనికుల్లో అత్యధిక భాగం రైతులే. వాళ్ళు శత్రువుతో ధైర్యంగా పోరాడారు.

ఒక ప్రాచీన రోమన్ చరిత్రకారుని దృష్టిలో హానిబల్

హానిబల్ అసాధారణ ధైర్యవంతుడు. ప్రమాదానికి వెరవక ముందుకు దూకేవాడు. కాని ప్రమాదం యెదురైనప్పుడు యెంతో అప్రమత్తుడు. అలసట ఎరుగనివాడు. గుండె దిటవు ఎన్నడూ కోల్పోనివాడు. అమితమైన వేడినీ అమిత చలినీ అతను సమానమైన ఓర్పుతో భరించేవాడు. అతను తన మిలిటరీ కోటు చుట్టుకొని కాపలా సైనికుల మధ్య నిద్రించేవాడు. దాడి చేసేటప్పుడు మొదటివాడుగానూ, యుద్ధం అయిపోయిన తర్వాత యుద్ధరంగం వదలిపెట్టేటప్పుడు చివరివాడుగానూ వుండేవాడు. ఇతర సేనా నాయకులెవ్వరూ తమ సైనికులలో అంత విశ్వాసమూ అంత ధైర్యమూ కలిగించలేదు.

1. రెండు ప్యూనిక్ యుద్ధాలకీ కారణాలు యేమిటి? రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధానికి సాకుగా ఉపయోగపడింది యేమిటి? 2. కార్తేజ్‌మీద రోమ్ విజయానికి కారణాలు ఏమిటి? 3. మాప్‌లో రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధ పోరాటాలు జరిగిన స్థలాన్ను, ఆ యుద్ధ పర్యవసానంగా రోమ్ ఆక్రమించుకున్న భూప్రాంతాలనూ చూపించండి. 4. రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధం ఎన్నేళ్ల క్రితం ప్రారంభమైంది ఎన్నేళ్ల క్రితం ముగిసింది? రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధం, ఆసియాపై మాసిడోనియన్ రాజు అలెగ్జాండర్ దండయాత్ర — ఈ రెండిటిలో ఏది ముందు ప్రారంభమైంది? ఎన్నేళ్ళు ముందు జరిగింది? 5. సేనా నాయకుడుగా హానిబల్‌కి అసాధారణ సామర్థ్యాలు ఉన్నాయన్న విషయాన్ని తెలియజేసే అంశాలు యేమిటి?

§48 క్రీ పూ 2వ శతాబ్దిలో రోమన్ దండయాత్రలు

(మాప్ 9)

మాసిడోనియన్ రాజు అలెగ్జాండర్ రాజ్య విచ్ఛిత్తి ఫలితగా ఏయే రాజ్యాలు ఏర్పడ్డాయో జ్ఞాపక చేసుకోండి (§43 5 మాప్ 7)

రోమ్ తనకి అత్యంత ప్రమాదకారి అయిన ప్రత్యర్థిని రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధంలో ఓడించింది ఆ విజయం రోమ్ మధ్యధరా తీర ప్రాంతంలో కొత్త దండయాత్రకి పూనుకునేందుకు మార్గాన్ని సుగమంచేసింది

1 కార్తేజ్ వినాశ

రెండవ ప్యూనిక్ యుద్ధం తర్వాత నౌకా దళమూ సైన్యమూ కోల్పోయిన కార్తేజ్ రోమ్‌కి యిక యే మాత్రమూ ప్రమాదకారిగా లేదు కాని కార్తేజ్ సముద్రం మీద భారీ యెత్తున వాణిజ్యం సాగిస్తూ మరింత సంపన్న కాసాగింది రోమన్ ప్రభువులూ వర్తకులూ ద్వేషపాత్రమైన ఆ నగరాన్ని ధ్వంసంచేసి దాని సిరిసంపదను దోచుకోవాలని అనుకున్నారు కార్తేజ్‌కి బద్ధ శత్రువైన బాగా పలుకుబడి కలిగిన ఒక రోమన్ సెనేటర్ తన ప్రతి ప్రసంగాన్నీ కార్తేజ్‌ని నాశనం చెయ్యాలి! అన్న మాటతో ముగిసేవాడు

క్రీ పూ 2వ శతాబ్ది మధ్యలో రోమన్ సైన్యం మళ్లీ ఆఫ్రికాకి వెళ్లి కార్తేజ్‌ని ముట్టడించింది దానితో మూడవ ప్యూనిక్ యుద్ధం మొదలైంది రోమన్ సైన్యంకంటె తమ బలాలు యెంతో దుర్బలమైనవి అయినప్పటికీ కార్తేజ్ ప్రజలు తమ నగరాన్ని రక్షించుకోడానికి నిశ్చయించుకున్నారు

రోమన్ ముట్టడి మూడేండ్లు సాగింది కార్తేజ్ వాసులు నగరంలో ఆయుధాలు తయారుచేసుకున్నారు కోట గోడలు మరమ్మతు చేసుకున్నారు ఆయుధాలు (రాళ్లు) విసిరివేసే యంత్రాల కోసం స్త్రీలు తమ పొడుగాటి వెంట్రుకలు కత్తిరించి మోకులుగా పేనారు

ముట్టడికి లోనైనవాళ్లు ఆకలితోనూ రోగాలతోనూ బాగా బలహీనపడిన తర్వాతనే రోమన్లు కార్తేజ్‌లో ప్రవేశించగలిగారు వాళ్లు నగరానికి అగ్గి పెట్టారు దట్టంగా పొగ వున్నప్పటికీ యిండ్ల కప్పులమీదా వీధుల్లోనూ పోరాటం సాగింది దాదాపు ఒక వారం పొడవునా యుద్ధం జరిగింది రాత్రిపూట కూడా కన్నులు చెదిరే మంటల వెలుతురులో యుద్ధం కొనసాగింది (పేజి 229లోని చిత్రం చూడండి) కార్తేజ్ నగరాన్ని భూమిమీదనుండి తుడిచివెయ్యాలని రోమన్ సెనేటు నిర్ణయించింది విజేతలు యుద్ధం తర్వాత యింకా నిలిచిన భవనాలను ధ్వంసం చేశారు 50 000 మంది కార్తేజ్ పౌరులను బానిసలుగా అమ్మారు

2 సిరియన్ రాజ్య వినాశ

పశ్చిమ మధ్యధరా సముద్ర తీరంలోని తమ ఆధిపత్యంతో తృప్తిలేక రోమన్లు బాల్కన్ ద్వీపకల్పం మీదా ఆసియా మైనరుమీదా దండయాత్ర చేశారు తమ తూర్పు పురోగమనంలో రోమన్లు తూర్పు మధ్యధరా ప్రాంతంలో అన్నిటికంటె పెద్ద రాజ్యమైన సిరియాను చేరారు సిరియా రాజుకు పెద్ద సైన్యం ఏనుగులు కొడవళ్లు అమర్చిన రథాలు ఒకటెంబంగా వున్నాయి అతని సైన్యం విదేశ భూభాగాలలో సమకూర్చబడింది ఆ సైన్యంలో వున్నది వివిధ

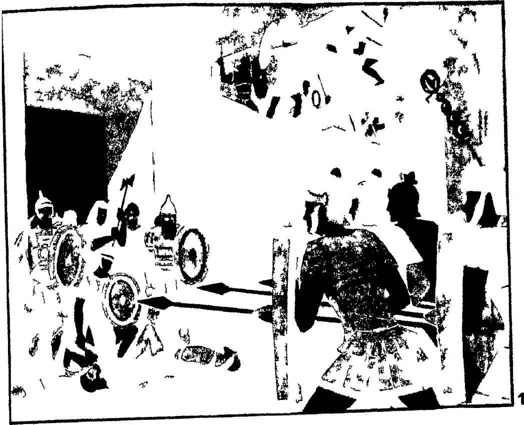

శత్రువు కోటమీద రోమన్ల ముట్టడి (ఆధునిక చిత్రకారుడు గీసిన చిత్ర) ము దు రాతిబ డ ను విసిరేసే య త్ర వుంది కొ చె దూర లో గోడని భేది చే దు గ కొయ్యతో చేసిన దాడి శిఖర వుంది దాని చక్రా చుట్టూ యినుప పట్టాలు వున్నాయి రథాన్ని కోటగోడ దగ్గరకి తీసుకురాగానే సైనికులు క చెక్క వంతెనని గోడమీదకి విసిరి దాని మీదుగా బి బిలా కోటలోకి ప్రవేశి చేవాళ్ల సైనికులు నిచ్చెన ను ఉపయోగి చి కూడా కోటగోడ పైకి ఎక్కుతున్నారు

భాషలు మాట్లాడుతూ క్రమశిక్షణ లేని వివిధ ఆక్రమిత జాతులకు చెందిన పట్టి మూక వాళ్ల ఆసియా మైనరులో రోమన్లతో పోరాడి త్వరలోనే పూర్తిగా ఓడి పబడ్డారు రాజు పూర్తిగా రోమ్‌మీద ఆధారపడే స్థితికి వచ్చాడు త్వరలోనే అతని రాజ్య అనేక చిన్న రాజ్యాలుగా ముక్కలై ది

3 మాసిడోనియా గ్రీసులను రోమన్లు ఆక్రమించుకోవడ

బా ల్కన్ ద్వీపకల్ప లో రోమన్లు విభజించి పాలించు అన్న తమ సూత్రాన్ని నేర్పుగా వినియోగించారు మాసిడోనియన్లకు వ్యతిరేక గా తాము జరిపిన పోరా ట లో రోమన్లు గ్రీకుల స్వాత త్ర్యాన్ని మన్నిస్తామని వాగ్దాన చెయ్యడ ద్వారా వాళ్లని తమ పక్షానికి తిప్పుకున్నారు రోమన్ లీజియన్లకూ మాసిడోనియన్ ఫలా క్సుకూ నిర్ణయాత్మకమైన యుద్ధ జరిగింది డాళ్ల ధరించి ఈటెలు ము దుకు చాపి స్పార్టన్ సైనికు ఫలా క్స్ ముందుకు చొరుచుకు వస్తూ టే దుర్భేద్యమైన భయావహమైన ఒక గోడ విరుచుకు పడుతున్నట్లు కనిపించేది తిప్పి కొట్టే తిరుగు దాడి చేసి ఫలా క్స్ రోమన్ లీజియన్లను వెనక్కి నెట్టి ది కాని దాడి జరిగేటప్పుడు సైనికుల క్రమ విచ్ఛిన్నమై ది వె టనే వాళ్ల బారుల మధ్యకు వేగ గా కదిలే రోమను సైనిక దళాలు దూరాయి తమ పొడుగాటి యీటె

1 కార్తేజ్ యుద్ధ (ఆధునిక చిత్ర కారుడు గీసిన చిత్ర) కార్తేజ్ సైనికులు ఒక భవన లోకి శత్రు సైనికులు ప్రవేశించకు డా పోరాడుతున్నారు వెనక రోమన్లు ఒక పైకప్పుమీదనుంచి మరో పైకప్పు మీదకి ఒక దూ మీదుగా పరుగెత్తుతున్నారు అగ్ని జ్వా లు సమీపిస్తున్నప్పటికీ భవన రక్షకులు పోరాట కొనసాగిస్తున్నారు 2 కోరి త్ శిథిలాలు (ఫొటో) కోరి త్ని రోమన్లు ధ్వ న చేశాక వెనకటి యీ ఆపోలో దేవాలయ శిథిలాలు తప్ప కోరి త్లో మరే యితర స్మారక చిహ్నమూ మిగ లేదు

తో మా డోనియన్లు యేమీ చేయలేకపోయారు ఫలా క్ స్ ధ్వ స చేయబడి ది రోమన్లు మాసిడోనియాను ఆ క్రమి చు కున్నారు

మా డోనియన్ రాజ్య పతనాన తర గ్రీకులు తమ స్వాత త్ర్యాన్ని తిరిగి న పాదించుకునే దుకు ప్రయత్నించారు వాళ్ల ప్రతిఘటనను రోమన్లు త్వరలో అధిగమి చి క్రీ పూ 146లో గ్రీసులో తమ పాలనను నె కొల్పారు ప్రతి ఘటనకి ద డనగా గ్రీకు సా స్కృతిక కే ద్రాల్లో ఒకటైన కోరి త్ ను పూర్తిగా నే మట్టంచేశారు కోరి త్ వాసులు యావన్మ దీ బానిసలుగా మార్చబడ్డారు

<u>4 రోమన్లు గెలిచిన దేశాలను కొల్లగొట్టడ</u>

<u>తమ ఆధిపత్య కిందికి వచ్చిన దేశా వన్నిటినీ రోమన్లు నిర్దాక్షిణ్య గా కొల్లగొట్టేవాళ్ల</u> వాళ్లు ఖై దీ ను బానిసలుగా అమ్మేవాళ్ళు సైన్యాల వెంట బానిస వర్తకులు వు డేవాళ్ళు వాళ్ల బానిస ను కొని తరువాత బానిస మార్కెట్లలో అమ్మేవాళ్లు ఉదాహరణకు ఒక ద డయాత్ర తర్వాత 1 50 000 ఖై దీలు అమ్మబడ్డారు

క నగర పట్టుబడినప్పుడు మామూలుగా సైన్యాధిపతులు దాన్ని కొ్లగొట్టడానికి తమ సై నికు కు అనుమతి యిచ్చేవాళ్ల కొల్ల వస్తువుల్లో కొ త భాగ రోమన్ ఖజానాకు వ పబడేవి తక్కినవాటిని సైన్యాధిపతులూ సై నికులూ వ చుకునేవాళ్ళ సైన్యాధిపతులు యుద్ధ ముగిసి యిళ్లకు తిరిగి వెళ్లేనాటికి ధనికులయ్యేవాళ్ల

విజయ సాధించిన సేనాధిపతులు విజయోత్సాహ తో నగర ప్రవేశ చేసేవాళ్లు విజేత నాలుగు తెల్ల గుర్రాలు పూన్చిన రథ మీద కూర్చునేవాడు రథ ము దు మిక్కిలి విలువైన కొల్ల వస్తువులు పట్టుకొని పోయేవాళ్ళ ముఖ్యమైన ఖై దీలు స్త్రీ తో పిల్ల తో సహా గొలుసులతో నడిచేవాళ్ళ (వర్ణ చిత్ర 17 చూడ డి)

<u>5 రోమన్ రాష్ట్రాల్లో పరిస్థితి</u>

రోమన్లు ఆ క్రమించుకున్న దేశా ను <u>రాష్ట్రాలు</u> (prov nces) అనేవాళ్ల రాష్ట్రా లోని గనులూ ఉప్పు గనులూ నౌకా నిర్మాణ శాలలూ అడవులూ అత్యం త సారవ తమైన భూములూ రోమన్లు వశపరుచుకునేవాళ్ళ ప్రజానీక విపరీతమైన పన్ను భార తో కృ గిపోయేది పన్నులు చెల్లి చలేనివాళ్లను సకుటు బ గా బానిసలుగా అమ్మేవాళ్ల

రాష్ట్రాలను సెనేట్ నియమి చిన <u>గవర్నర్లు</u> పాలించేవాళ్ళ గవర్నర్లకి హద్దులేని అధికార వు డేది మూడు నాలుగేళ్ల రాష్ట్ర పాలన కా లో వాళ్ళు బోలెడు సంపద కూడబెట్టుకునేవాళ్లు ఒక గవర్నరును గురి చి న యిలా చెప్పుకున్నారు అతను ధనిక రాష్ట్రానికి బీదవాడుగా వచ్చాడు అతను పేద రాష్ట్రాన్ని విడిచి ధనికుడుగా తిరిగివెళ్లాడు

పెద్ద పెద్ద ప్రా తాలు నిర్మానుష్యమయ్యాయి ఆసియా మైనర్‌లోని ఒక చిన్న దేశపు రోమన్ సామ త రాజు తన దేశ లోని వయో ను దరూ బానిసత్వ లోకి నెట్టివెయ్యబడ్డారంటూ నివేదిక ప పాడు

<u>క్రీ పూ 2వ శతాబ్దిలో కొ్లదారీ యుద్ధా పర్యవసానంగా రోమ్ ఒక మహా సామ్రా్య అయి ది మధ్యధరా సముద్ర తీరపు</u> అనేక దేశాల ప్రజలు రోమన్ పా న కి దకి పోయారు

మాసడోనియాను జయించిన తర్వాత జరిగిన
రోమ్ విజయోత్సవం గురించి
గ్రీకు చరిత్రకారుడైన ప్లుటార్క్ వర్ణన

ఈ పత్ర ఆధారంగా రోమ్ యుద్ధా స్వభావ గురి చి ఏమి నిర్ధారణలు చెయ్యవచ్చు?

ఊరేగి పు నడిచే వీధులన్నీ వ తో ని డిపోయాయి మొదటి రోజున యుద్ధ లో పట్టు డిన విగ్రహాలూ చిత్రపటాలూ 250 రథాలమీద ఉదయ ను డి సాయ త్ర దాకా ఊరేగి పబడ్డాయి

మరు దిన అత్యుత్తమమైన అత్య త విలువైన మాసిడోనియన్ ఆయుధాలు ని డిన ళ్ళు అసంఖ్యా క గా వీధుల్లో తిరిగాయి పాలిష్ చేయ డిన రాగీ యినుమూ గార లా తళతళ మెరిశాయి ఆయుధా కుప్ప లలో ఖడా లూ ఈటెలూ నిక్కపొడుచుకొని వున్నాయి ఆయుధా బ డ్ల వెనుక సైనికులు 750 పాత్రలలో వె డి నాణాలు మోసుకొచ్చారు ఒక్కొక్క పాత్రని నలుగురు మనుషులు దారి వె ట లాగవలసివచ్చి ది ఆ తర్వాత బరువైన వె డి గిన్నెలూ పాత్రలూ వచ్చాయి

మూడవ రోజున బ గారు పూత కొమ్ములు గల 120 బలిసిన యెద్లను తోలారు ఆ యెద్దు బలి యివ్వ డానికి ఉద్దేశి చబడినవి ఆ తరువాత ము దు రోజు లా టివే 77 పాత్ర ని డా బ గారు నాణాలు ఆ వెనుక మేలి బ గారుతో చేసిన రత్నఖచితమైన పెద్ద పాత్ర ఒకటీ మాసిడోనియన్ రాజుకు చెందిన గారు తట్టలూ గిన్నెలూ కొ తమ ది మనుషులు పైకెత్తి పట్టుకున్నారు ఆ తర్వాత మాసిడోనియన్ రాజు రథ అతని సొ త ఆయుధాలతో సహా వచ్చి ది ఆయుధా మీద అతని కిరీట వు ది

రాజు స తాన — యిద్దరు కొడుకులూ ఒక కూతురూ — రథ వెనుకనే నడుస్తూ వున్నారు వాళ్ళు మరీ పసివాళ్లైన దున తమకు స భవి చిన దురవస్థను పూర్తిగా గ్రహి చలేదు పి ల వెనుక నల్లని దుస్తులలో రాజు నడుస్తున్నాడు అపారమైన దు ఖ తో అతను పిచ్చివాడిలా వున్నాడు

బ గారు జరీ ఎర్ర దుస్తులు ధరి చిన సర్వ సేనాధిపతి మహా వైభవోపేతమైన రథ లో కూర్చున్నాడు అతని సైనికు దరూ చేతుల్లో లారెల్ రెమ్మలు పట్టుకొని పాటలు పాడుతూ అతనివెనుక నడిచారు

1 మొదటి రె డు ప్యూనిక్ యుద్ధా కీ మూడవ ప్యూనిక్ యుద్ధానికీ మధ్య ప్రధానమైన భేద యేమిటి? 2 క్రీపూ 74 నాటికి రోమ్ ఆక్రమించుకున్న భూప్రాంతా ను మ్యాప్‌లో చూపి చ డి 3 రాష్ట్ర అ టే యేమిటి? రాష్ట్రాల్లోని పరిస్థితిని వివరి చ డి 4 అలెగ్జా డర్ ది గ్రేట్ సామ్రాజ్య విచ్ఛిన్న మయ్యాక ఏర్పడిన యే రాష్ట్రాలు క్రీపూ 2వ శతాబ్దిలో రోమ్‌కి వ్యతిరేక గా పోరాడాయి? వాటి గతి యేమైంది? 5 ఫలా క్స్ లీజియన్ వ్యూహా ను పోల్చి చూడ డి ఏ వ్యూహ మెరుగైనది? ఎ దుకని?

§49 క్రీపూ 2వ–1వ శతాబ్దాల్లో రోమ్‌లో బానిస యాజమాన్యం

ప్రాచీన గ్రీసులో మనుషులు ఎలా బానిస య్యారో జ్ఞాపక చేసుకోండి (§ 35 1) గ్రీసులో బానిసలు ఏయే పనులు చేసేవాళ్ళు (§ 35 3)?

1 రోమ్‌లో బానిసల సంఖ్య పెరుగుదల

రోమ్ చేసిన యుద్ధాల్లో చిక్కిన లక్షల కొద్దీ ఖైదీలు బానిసలుగా మార్చబడేవాళ్ళు రాష్ట్రాలు క్రూరంగా దోచుకోబడేవి దానితో రోమ్‌లో బానిస సంఖ్య మునుపెన్నడూ లేనంతగా పెరిగింది ఓడదొంగలు చాలామందిని పట్టుకొని వాళ్ళని ఖైదీలుగా అమ్ముతూ ఉండేవాళ్ళు

రోమ్ ఆక్రమించుకున్న ప్రాంతాల్లో వందల కొద్దీ బానిస మార్కెట్లు ఉండేవి అలాంటి మార్కెట్లలో ప్రధానమైనది ఏగేయన్ సముద్రంలోని డెలోస్ ద్వీపంలో ఉండేది అక్కడ రోజుకి 10 000 మంది దాకా బానిసలు విక్రయించబడేవాళ్ళు ప్రత్యేకించి చాలామంది బానిసలు ఇటలీకి తరలించబడ్డారు

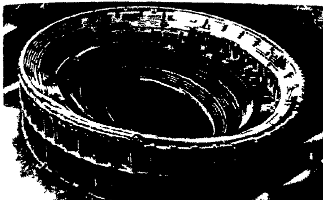

1 2 3 4 రోమ్‌లో శ్రమచేస్తున్న బానిసలు చేతి గానుగ తిప్పుతున్న బానిస బరువైన నిర్మాణ సామగ్రిని పైకి లేపే చక్రాన్ని తిప్పుతున్న బానిసలు నాగలితో దున్నుతున్న బానిస ఉన్ని వస్త్రాలు నేస్తున్న బానిస (ప్రాచీన రోమన్ చిత్రాలు) 5 చిత్రహింసలు పెట్టబడుతున్న బానిస (ప్రాచీన రోమన్ బొమ్మ)

1 ఆధునిక ఫ్రాన్సు దక్షిణ ప్రాంత ంలోని ఒక రోమన్ ఆంఫిథియేటర్ (ఫొటో) 2 గ్లేడియేటర్ల యుద్ధ ((ప్రాచీన రోమన్ చిత్ర) ఒక గ్లేడియేటర్ తన ప్రత్యర్థి మీదకి వల విసిరి శూ ంతో అతన్ని పొడి చే దుకు ప్రయత్నిస్తున్నాడు కుడిపక్కన ఆ మల్లు ను పోరాడవ సి దిగా పురిగొల్పు తున్న వ్యక్తి 3 బానిస మెడ కడియం

2 బానిస శ్రమ వినియోగ

ప్రాచీన తూర్పు దేశా కీ గ్రీసుకీ భిన్నంగా ఇటలీలో చాలామ ది బానిసలు వ్యవసాయ లో వినియోగి వ డేవాళ్ళు రోమన్ ప్రభువరీ యులు ఉమ్మడి భూమిను చి పెద్దపెద్ద ఖ డా ను భుక్తంచేసుకోవడమే కాకు డా రైతులను చి కూడా పొలాలు కొవేవాళ్ళ పెద్ద ఎస్టేట్ల వ ఖ్య వేగ గా పెరిగి ది అక్కడ బానిసలు బరువైన వాగళ్లతో పొల దున్నేవాళ్ళు కొయ్య నాగళ్లతోనూ పార తోనూ నేలను కెళ్లగి చేవాళ్ళు ధాన్య రాలగొట్టేవాళ్ళు ద్రాక్షను డి రసమూ ఆలివ్ గి ను డి నూనె తీసేవాళ్ళ పశువు మ దల్ని మేపేవాళ్ళు (పేజి 236 వర్ణ చిత్ర 18 చూడ డి)

వె డి గనుల్లో సుమారు 50 000 మ ది బానిసలు పనిచేసేవాళ్ళ పెద్ద నౌక కి 150–200 మ ది తెడ్లు వేసేవాళ్లు ఉ డేవాళ్ల ఒక పెద్ద తెడ్డు 5–6గురు మనుషులు వేసేవాళ్ళు బానిసలు రోడ్లు వేసేవాళ్ళు భవనాలు నిర్మి చేవాళ్ళు ఒక కార్ఖానాలో లేక నౌకా నిర్మాణశా లో కొన్ని డ న్లమ ది లేక కొన్ని వ ద మ దిదాకా సైత బానిసలు ఉండేవాళ్ళ

3 బానిస పని పరిస్థితులు

రోమన్ బానిస యజమానులు బానిసలను మనుషులుగా లెక్కి చలేదు వాళ్ల దృష్టిలో పనిముట్లు అనేక రకాలు మూగ పనిముట్లు అరిచే పనిముట్లు మాట్లాడే పనిముట్లు బండ్లూ నాగళ్లూ మొదటి రక యెద్దులు రె డవ రక బానిసలు మూడవ రక బానిస తన సొ త పేరు కోల్పోయేవాడు అతనికి యేదో ఒక మారుపేరు తరుచు అవహేళనకరమై ది పెట్టబడేది లేకపోతే పూరక పర్షియన్ అనీ ఈజిప్షియన్ అనీ పిలిచేవాళ్ళు

బానిస య మానులు బానిసలపట్ల దయాదాక్షిణ్యాలు చూపి చక వాళ్లచేత గొడ్డు చాకిరీ చేయి చేవాళ్ల నాట్లు కుప్ప నూర్పుల సమయాల్లో బానిస చేత రోజుకి 18 గ ట దాకా పనిచేయి చేవాళ ధాన్య విసిరే బానిసల మెడలో కొయ్య చక్రాలు తగిలి చి ఆకలిగొన్న బానిస గుప్పెడు పి డి నోట పెట్టగలిగే అవకాశ లేకు డా చేసేవాళ్ల య మాని బానిసకి ఏడాదికి ఒక్క చొక్కా యిచ్చేవాడు ఏడాది గడిచే సరికి అది పీలికలు అయ్యేది అయితే ఆ గుడ్డ పీలికలు సైత బానిసకి చె దివు డేవి కావు గుడ్డ పీలికలతో బొ తలు తయారుచెయ్యబడేవి

లిషు డైన యువక బానిస కొద్ది న వత్సరాల్లో వికలా గుడయ్యేవాడు కృశి చి యిక యే తమాత్రమూ పని చేయలేని స్థితిలో వున్న బానిసలను క విర్జనమైన దీవికి తీసుకుపోయి అక్కడ వదలిపెట్టేవాళ్ల వాళ్ల ఆకలి దప్ప తో మరణి చేవాళ్ల వాళ్ల స్థాన లో య మాని బ మైన కొత్త బానిసలను కొనేవాడు

<u>4 గ డియేటర్లు</u>

అత్య త లాఘవ కలిగి మిక్కిలి బలశాలురైన బానిస కు రోమన్లు ఆయుధ శిక్షణ యిచ్చి వాళ్ల ఒకరితో ఒకరు పోరాడేటట్లు చేసి వినోది చేవాళ అలా టి బానిసలను <u>గ్లాడియేటర్లు</u> అనేవాళ్ల వాళ్లకు ఆయుధాలు వాడడ నేర్పి చి జైళ్లలో వు చేవాళ్ల

గ్లాడియేటర్ల పోరాటాలు <u>ఆ ఫిథియేటర్లలో</u> రిగేవి అవి ఆధునిక సర్కస్ వలె వుండేవి అవి ప్రత్యేక గా ఆ పోరాటా కోస నిర్మి చ డినవి దాని కే ద్ర లో యిసుక కప్పిన ర గస్థ వు డేది దాని చుట్టూ ప్రేక్షకుల ఆసనాల గే రీలు వు డేవి అలా టి ఆ ఫిథియేటర్లు ఇటలీలోని దాదాపు అన్ని పెద్ద నగరాల్లోనూ రాష్ట్రాల్లోనూ నిర్మి వ బడ్డాయి గ్లాడియేటర్లు రోమన్ ప డగ రోజుల్లో పోరాడేవాళ్ల వాళ్ల తలు జతలుగా పోరాట చేసేవాళ్ల కావి ఒకోసారి పెద్ద బృ దా మధ్య పోరాటాలు యేర్పాటుచేసేవాళ్ల (గ్లాడియేటర్లు సాధారణ గా ఎలా టి ఆయుధాలతో పోరాడేవాళ్ల? చిత్ర 2 చూసి వర్ణి చ డి)

తగిన త సాహస ప్రదర్శించని వాళ్లను కొరడా తోనూ పదునైన ఈటె తోనూ అదిలి చేవాళ్ల

ఓడిపోయిన గ్లాడియేటర్ యి కా సజీవ గా వు టే అతని అదృష్టాన్ని ప్రేక్షకులు నిర్ణయి చేవాళ్ల ప్రేక్షకులు తమ చేతులు పైకెత్తితే అతన్ని ప్రాణ తో వదిలేవాళ్ల ప్రేక్షకులు తమ బొటనవ్రేళ్ల కి దికి వ చితే అతన్ని గెలి చిన గ్లాడియేటరు పొడిచేసేవాడు మృతదేహా ను సేవకులు కొక్కీ తో యీడ్చుకపోయేవాళ్ల (వర్ణ చిత్ర 19 చూడ డి) గ్లాడియేటర్లచేత సి హాలు పులులు మొదలైన క్రూర తువు తో కూడా పోరాడించేవాళ్ల

<u>5 బానిస య మానులు</u>
<u>బానిస ను అణచివు చిన తీరు</u>

బానిసలు పారిపోకు డా నివారి చే దుకుగాను రాత్రిపూట బానిసలను ఊచలున్న చిన్న కిటికీలు గ కొట్లలో పెట్టి తాళ వేసేవాళ్ల వాళ్లలో చాలామ దికి పనిచేసేటప్పుడూ నిద్రపోయేటప్పుడూ బరువైన యినప గొలుసులు వు డేవి వాళ్ల శరీరాల ని డా పచ్చి గాయాలు వు డేవి తర్వాత బానిస మెడల్లో కాలర్లు తగిలించేవాళ్ల కా ర్‌మీద పారిపోకు డా నన్ను పట్టుకో అని చెక్కబడివు డేది తరుచు బానిస ముఖా మీద యజమానులు తమ ప్రత్యేక గుర్తులు వాతలుగా వేయి చేవాళ్ల

మేస్త్రీలు బానిసల్ని వెయ్యి కళ్లతో కాపలా కాసేవాళ్ల బానిసలు కుట్ర చేస్తారేమో అన్న భయ తో బానిస యా మానులు వాళ్ల కరితో ఒకరు మాట్లాడుకోవడాన్ని నిషేధించేవాళ్ల — బానిస పనిచెయ్యాలి లేదా నిద్రపోవాలి అ త మాత్రమే యజమానులు ఒకరి భాష మరొకరికి తెలియని బానిసల్ని విభిన్న దేశా ను చి కొనే దుకు ప్రయత్నించేవాళ్ల రోమన్ బానిస యజమాను అభిప్రాయ ప్రకార భయ ద్వారా తప్ప యీ చిల్లర మూకని అదుపుచెయ్యడ సాధ్య కాదు బానిసలను నిర తర భయంలో వుంచడానికి రోమన్ బానిస యజమానులు అవిధేయు ను కొరడా తో కొట్టడ

దేహాన్ని కా ్చడ కీళ్ళు విరవడ వ టి దారుణమైన చిత్రహి సలు పెట్టేవాళ్ళు మరణశిక్ష విధి ప డిన బానిసని సాధార ణ గా క్రాస్ మాదిరిగా అడ్డ కొయ్య వున్న నిలువు స్త భానికి కాళ్ళూ చేతులూ విరిచి కట్టేవాళ్ళు అలా టి వ్యక్తి ఎ డలో మ మ మాడి నెమ్మది నెమ్మదిగా భయ కరమైన చావు చచ్చేవాడు

తమ పీడకు ను ద్వేష చే బానిసలు వాళ్ళకి వ్యతిరేక గా భీషణమైన పోరాట రిపారు

బానిస న రోమ్ దోచుకున్న త క్రూరంగా ప్రాచీన ప్రపంచ లో మరే దేశమూ దోచుకోలేదు ఎక్కడా అ తమ ది బానిసలు లేరు

బానిస వ్యవస్థ రోమ్‌లో దాని శిఖర స్థాయికి చేరి ది

? 1 ప్రాచీన కా లో ఆర్థిక వ్యవస్థ వివిధ ర గాల్లో బానిస శ్రమ విస్తృత గా వినియోగి ప డి దని మీరెలా వివరించగలరు? ఈ ప్రశ్నకి మీరు జవాబు చెప్పలేకపోతే మామూలుగా బానిసలు ఏ పనులు చేసేవాళ్ళో జ్ఞాప క చేసుకో డి 2 బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ తూర్పు రాజ్యాల్లో గ్రీసులో క టె రోమ్‌లో మరి త ఎక్కువగా అభివృద్ధి చె ది దన్న విషయ నిరూపించ డి దానికి కారణ యేమిటి? 3 ప్రాచీన ప్రప చంలో బానిసత్వానికి మూలాధారాలు యేమిటి? లేక మనుషులు బానిసలుగా ఎలా మార్చ డేవాళ్ళ? 4 ఒక బానిస తన స్వీయ కథ చెప్పివు డేలా బానిస జీవితాన్ని వర్ణించ డి

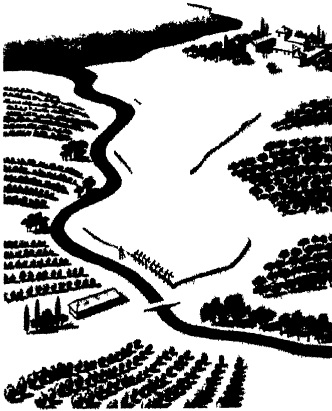
§ 50 ఇటలీలో రైతుల వినాశం, భూమికోసం వాళ్ళ పోరాటం

(మాప్ 8)

ప్రజా ట్రిబ్యూన్లు వహించిన పాత్రను జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 46 1) క్రీ పూ 4వ శతాబ్దిలో గ్రీసులో రైతులూ చేతివృత్తు వాళ్ళూ ఎ దుకు దివాళాతీశారో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 42 2)

1 ఇటలీలోకి అపారమైన బానిసల దిగుమతి వ వా రోమన్ను రాష్ట్ర మ కొల్లగొట్టడ వ వా బానిస యజమానులు ధనవ తు యారు కాని ఇటాలియన్ రైతులు నాశనమయారు

బానిస శ్రమతో భూమిని సాగుచేయడ చౌకగా వు డేది అ తేగాక రాష్ట్ర ను డి చౌక ధాన్యం విస్తార గా ఇటలీ లోకి దిగుమతి అయి ది ధాన్య ధరలు పడిపోయాయి ధాన్య ప డించేవాళ్ళ దివాళాతీసి తమ భూము న బానిస య మాను కు కారుచౌకగా అమ్మేవాళ్ళు ఆ కాలపువారి వర్ణన ప్రకార పెద్ద పెద్ద ప్రా తాలు నిర్మానుష్యమయ్యాయి ఆ తకు కొంచె ము దుదాకా గ్రామాలూ రైతు చేలూ ఉన్న చోట్ల బానిసలు భూమి దున్నుతున్నారు పశువు న మేపుతున్నారు దివాళాతీసిన రైతులు యేదో ఒక జీవనోపాధి స పాది చుకోవచ్చునవే ఆశతో రోమ్‌కూ యితర

ఇటలీలోని ఒక ఎస్టేటు (క్రీపూ 2–1 శతాబ్దాలు) వెనక బానిస యజమాని భవన ముందు ఎడమ పక్కన బానిస బారకాసు వాళ్ళ దానిలో నిర్బంధి పబడేవారు బానిసలు చేనులో నిగామాను పర్యవేక్షణకి ద్రశమచేస్తూండేవారు చేను చుట్టూ ద్రాక్ష ఆలివ్ తోటలు

నగరా కూ పోయారు ఉద్యోగమూ ఉండడానికి యిల్లూ లేనివాళ్ళ వే కొలది నగరాల్లో గుమికూడేవాళ్ళ దాదాపు అన్ని పనులూ బానిసలే చేస్తూవు డట తో అక్కడా వాళ్లకు పని దొరకలేదు

రైతులు భూములు కోల్పోవడ తో సైన్య లో కొలువు చేసేవాళ్ల స ఖ్య తగి ది రోమన్ సైన్య అ తక తకు బలహీనపడుతూవచ్చి ది క్రీపూ 138లో సిసిలీలో జరిగిన బానిసల తిరుగుబాటును సైన్య కష్ట మీద అణచివేసి ది ఆ తిరుగుబాటుతో ఇటలీ అ తటా బానిస యజమాను కు బాగా భయ పట్టుకు ది

2 రైతు వినాశ తమ పీడకులను ద్వేషించే బానిస ను పెద్ద సంఖ్యలో పోగుచెయ్యడ రాజ్యానికి ఎ త ప్రమాదకరమో కొ దరు బానిస యజమానులు గుర్తించారు ఒక ప్లెబియన్ కుటు బానికి చె దిన టిబెరియస్ గ్రాఖ్ గైయస్ గ్రాఖ్‌లు ఈ విషయాన్ని బాగా అర్థంచేసుకున్నారు

ఆ సోదరులలో పెద్దవాడైన టిబెరియస్ గ్రాఖ్ సునిశిత మేధస్సు నిజాయితీ అసాధారణ సాహస మూ గాయె తో ప్రజాభిమాన చూరగొన్నవాడు క్రీపూ 133లో అతన్ని ప్రజా సభ ట్రిబ్యూన్‌గా యెన్నుకు ది

సమష్టి భూమిలో యే పౌరునికీ 125 హెక్టార్లకు మించి వుండకూడదనీ ధనిక బానిస యజమానులు చట్ట వ్యతిరేక గా అ తక టె యెక్కువ వశపరచుకున్న అదనపు భూమిని వాపస్ తీసుకోవాలనీ ఆ భూమిని బీద కు అమ్ముకునే హక్కు లేకు డా ప చి యివ్వాలనీ పేర్కొనే ఒక ముసాయిదా బిల్లును టిబెరియస్ ప్రతిపాదించాడు టిబెరియస్ తన యీ ప్రతిపాదనను గురించి ప్రజ ము దు ఉపన్యసించాడు టిబెరియస్ తీవ్ర వాగ్ధాటితో తన బిల్లును ఫోరమ్‌లో పెద్ద గు పు ము దు సమర్థించుకున్నాడు ప్రజానీక ఆతన్ని సమర్థించారు ఇండ్ల గోడ మీదా స్త భా మీదా సమాధి రాళ్లమీద కూడా న దేశాలు కనిపించాయి బీదలు తమ సహాయ వాగ్దాన చేస్తూ దీక్షతో పనిచేయా ని తమ

ట్రిబ్యూన్‌కు విజ్ఞప్తులు చేశారు టిబెరియస్ సమావేశపరచిన ఒక పెద్ద ప్రజా సభలో భూసంస్కరణ చట్టం ఆమోదింపబడింది

ధనిక భూస్వాములతో కూడిన సెనేట్ యీ కొత్త చట్టానికి ప్రతికూలం కాని ప్రజా తిరుగుబాటుకు భయపడి సెనేట్ ప్రజాభీష్టాన్ని బహిరంగంగా వ్యతిరేకించలేకపోయింది టిబెరియస్ నాయకత్వాన ఒక కమిషన్ అదనపు భూములు వశపరచుకొని బీదలకు అప్పగించడం మొదలుపెట్టింది

3 మరుసటి సంవత్సరానికి ట్రిబ్యూన్లను ఎన్నుకునేందుకు సమావేశమైన ప్రజా సభలో టిబెరియస్ రాజు కావడానికి పథకం వేస్తున్నాడని అతని శత్రువులు ఒక అబద్ధం సృష్టించి ప్రచారం చేశారు అతను ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడకుండా వాళ్ళ విపరీతమైన అల్లరిచేశారు

ఫోరమ్‌కి అనతి దూరంలో సెనేటు సమావేశంలో వుంది తాము సృష్టించిన అబద్ధం ద్వారా టిబెరియస్‌ను తొలగించుకోడానికి మంచి అవకాశం లభించిందని సెనేటర్లు గుర్తించారు రిపబ్లిక్‌ను కాపాడండి అని సెనేటర్లకు వాళ్ళ నాయకుడు పిలుపు ఇచ్చాడు అందరూ చౌకులోకి పరుగెత్తారు మామూలు ప్రకారం ప్రజలు వాళ్ళకు దారి యిచ్చారు సెనేటర్లు బెంచీలు పగగొట్టి ఆ పంకతో నిరాయుధుడైన టిబెరియస్‌నూ అతని సహచరులు 300 మందినీ చంపారు మృతదేహాలను టైబర్ నదిలో వేశారు వేరస్తు దేహాలు మాత్రమే అలా వేసేవాళ్ళు దానితో భూమి పంపిణీ నిలిచిపోయింది

4 తన అన్న పనిని కొనసాగించడానికి గైయస్ గ్రాఖ్ అనేక ప్రయత్నాలు చేశాడు క్రీ పూ 123లో అతను ప్రజల ట్రిబ్యూన్‌గా యెన్నికై భూమి పంపిణీని తిరిగి మొదలుపెట్టాడు గ్రాఖ్ సోదరుల కార్యకలాపాల మూలంగా సుమారు 80 000 మంది బీదవాళ్ళకు భూమి లభించింది

పిడికెడుమంది సంపన్న ప్రభువర్గీయులు రోమ్‌ను పాలించడం న్యాయం కాదన్న విషయాన్ని గైయస్ గ్రాఖ్ గ్రహించాడు సెనేట్ అధికారాన్ని కుదిపజేసి బీదవాళ్ళ పాలనకి మార్గాన్ని సుగమం చేసేందుకు అతను ప్రయత్నించాడు

రోమ్‌లోని వ్యావసాయిక పనిముట్లు కొడవలి పండ్లకోత కత్తి తవ్వు గొడ్డలి

సెనేట్‌తో పోరాడే దుకుగాను రోమ్ ఇటలీల్లోని స్వత త్ర పౌరు దర్నీ సమైక్యంచేసే దుకు గైయస్ ప్రయత్ని వాడు కాని నాభాలో కొ త భాగ మాత్రమే అతన్ని బ పరిచారు గైయస్ అధికారాన్ని చేజిక్కి చుకునే దుకు ప్రయత్ని స్తున్నాడని సెనేట్ ఆరోపి చి ది గైయస్ ట్రి బ్యాన్ పదవీకా ముగియగానే గ్రాఖ్ మీదా అతన్ని పరిచేవాళ మీదా సైనికులూ సాయుధ బానిస య మానులూ దాడిచేశారు గైయస్ త పరికినవానికి ఆ త యెత్తు బ గారు వాగా న చేయబడి ది రోమ్ నగర వీధుల్లో పోరాట చె రేగి ది పోరాట లో గైయస్ గ్రాఖ్ సెనేట్‌కి వ్యతిరేక గా తను రిపిన పోరాట లో అతన్ని సమర్థించిన 3 000 మ దీ దారుణ గా చిత్రవధ చేయబడ్డారు

భూము ప పిణీ తిరిగి ఆగిపోయి ది సమష్టి భూమిలోని పొలా అమ్మకాన్ని అనుమతిస్తూ త్వరలోనే క కొత్త చట్ట చేయబడి ది గత లో లాగే మళ్లీ రైతు వినాశ వాళ్ల పొలాలు ధనవ తు చేతుల్లోకి పోవడ కొనసాగాయి 5 సైన్యానికి ఆదనపు లాలు స పాది చడానికి గత లో సైనికులు కావడానికి యెప్పుడూ అ గీకరి పబడని బీద ప్ర లను సేనాధిపతులు పమకూర్చుకోవలసివచ్చి ది తి డికి లేక వస్తులు డేవాళ్లు చాలామ ది జీత కోస సైన్య లో చేరే దుకు సిద్ధపడ్డారు

క్రీ పూ 2వ శతాబ్ది అ తంలోనూ మొదటి శతాబ్ది తొలి దశలోనూ రోమన్ సైన్య మళ్లీ బ పడి ది కాని దాని సా ఘిక సంపుటిలో మార్పు వచ్చి ది ఇప్పుడు అ దులో వున్నది ప్రధాన గా యెవరు యెక్కువ డబ్బు యిస్తే వాళ సేవ చేయడానికి సిద్ధ గా వు డే కిరాయి సైనికులు

ఒక గ్రీకు చరిత్రకారుడు రాసిన గ్రంథంనుంచి

రైతు కి భూమి యివ్వా ని టిబెరియస్ గ్రాఖ్ డిమా డు చెయ్యడానికి మూ కారణ యేమిటి?

సైనిక సేవకు అనర్హులూ తమ యజమానులపట్ల యెప్పుడూ విశ్వాస లేనివాళ్లూ అయిన బానిస ను గురించి గ్రాఖ్ ఆగ్రహ తో మాట్లాడాడు కొద్ది కా క్రితమే సిసిలీలో బానిసల మూ ంగా బానిస య మానులెలా బాధపడి దీ ఆ బానిసలతో యుద్ధ చేయడ రోమ్‌కు యె త కష్టమై దీ ఆ పోరాట యెన్నాళ్లు సాగి దీ అది యె త ప్రమాదకర గా వు డి దీ అతను జ్ఞాపక చేశాడు

ప్లుటార్క్ రాసిన టిబెరియస్ గ్రాఖ్ జీవిత చరిత్రనుంచి

టిబెరియస్ బీదవాళ్లను సమర్థిస్తూ వేదిక చుట్టూ వున్నవాళ్లతో మాట్లాడినప్పుడు అతను ఖ డిత గా అప్రతిహత గా తయారయ్యేవాడు అతను యిలా చెప్పేవాడు ఇటలీలో తిరిగే అడవి జ తువు కు కూడా నిద్రపోడానికి తమతమ బొరియలూ గుహలూ వున్నాయి కాని ఇటలీ కొరకు పోరాడి ప్రాణా ర్పి చేవాళ్లకు గాలి వెలుతురూ మాత్రమే వున్నాయి వాళ్లకు శాశ్వతమైన నివాస గృహాలు లేవు తమ భార్యా బిడ్డలతో ని కడ లేకు డా తిరుగుతూ టారు ప్రపంచ పరిపాలకులనబడే సైనికులు యితర్ల ఐశ్వర్య కోసమూ వైభవ కోసమూ పోరాడి ప్రాణా ర్పిస్తున్నారు వాళ్లని విశ్వ విజేతలు అ టున్నారు కాని వాళ్లకు బెత్తెడు భూమి కూడా లేదు

1 రోమ్ యుద్ధాలు దాని సైన్య హీనపడే దుకు ఎ దుకు దారితీశాయి? 2 సెనేట్ ప్రతిఘటి చినప్పటికీ భూస స్కరణ చట్ట ఎ దుకు ఆమోది ప డి ది? గ్రాఖ్‌లకు వ్యతిరేక గా సెనేట్ వినియోగి చిన సాధనాలు యేమిటి? 3 గ్రీకు రోమన్ చరిత్ర ఆధార గా రైతు చేతివవివాళ్ల స్థితిమీద బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ ప్రభావాన్ని నిర్ధారణ చేసి మీ వాదాన్ని నిరూపించ డి 4 క్రీ పూ 2వ శతాబ్ది చివర రోమన్ సైన్యవు స వుటిలో ఏమి మార్పులు స భవి చాయి? ఈ మార్పు కి కారణ యేమిటి? 5 §50లోని పేరా కి శీర్షికలు సూచి చ డి 6 రె డవ ప్యూనిక్ యుద్ధా తానికీ టిబెరియస్ గ్రాఖ్ భూ స్కరణ చట్ట ఆమోది పబడే నాటికీ మధ్య ఎన్ని స వత్సరా వ్యవధి వు ది?

§ 51 స్పార్టకస్ నాయకత్వంలో బానిసల తిరుగుబాటు

(మాప్ 9అ)

ప్రాచీన ప్రప చ లో దోపిడికి గురైనవాళ్ల తిరుగుబాట్లను జ్ఞాపక చేసుకో డి

1 తిరుగుబాటు ప్రార భ   క్రీ పూ మొదటి శతాబ్దిలో ఇటలీలో బానిసల సంఖ్య పెరుగుతూ వచ్చి ది వాళ్ల జీవిత దుర్భర గానే కొనసాగి ది అ దువ ల్ల బానిస య మాను కి వ్యతిరేక గా బానిస కొత్త తిరుగుబాట్లు రిగాయి

కాపువా నగర లో గ్లేడియేటర్ల పెద్ద స్కూలు ఒకటి వుండేది క్రీ పూ 74లో దానిలో ఒక కుట్ర రిగి ది గ్లేడియేటర్లు తిరుగుబాటుకి రహస్య సన్నాహాలు మొదలుపెట్టారు గ్లేడియేటర్లు వు డే స్కూలు కావలాదార్లకి యీ రహస్య తెలిసిపోయి ది కుట్రదారుల్లో కొన్ని డజన్లమ ది తప్పించుకు పారిపోగలిగారు వాళ్లు వెసూవియస్ పర్వతపు శిలామయమైన అగ్ర మీద దాక్కున్నారు

వాళ్లు స్పార్టకస్‌ను నాయకునిగా యెన్నుకున్నారు అతను ఉత్తర బా ల్కన్ ద్వీపక ల్ప వాడు రోమన్లకు ఖైదీగా చిక్కినవాడు నిర్బ ధ ను డి తప్పి చుకుపోడానికి ప్రయత్నించిన దుకు శిక్షగా అతన్ని గ్లేడియేటరుగా చేశారు

మొదట గ్లేడియేటర్లకు నూదిగా చెక్కిన కర్రలూ చాకులూ తప్ప యే ఆయుధాలూ లేవు ద్రాక్ష తీగ తో డాళ్ళు అల్లుకున్నారు సాహసికులు బానిస యజమాను ఎస్టేట్లమీదా ండ్ల సమూహాలమీదా దాడిచేసి ఆయుధాలు స పాది చారు స్థానిక ఎస్టేట్ల బానిసలు వాళ్లతో కలియవార భించారు

బానిస పర్వతావాసాన్ని 3 000 మ దితో కూడిన రోమన్ సైనిక దళ చుట్టుముట్టి ది కి దికి వచ్చే ఒకే దారిని సైనికులు అడ్డగి చారు ఆకలికి తట్టుకోలేక బానిసలు లొ గుతారని రోమన్లు ఆశి చారు కాని బానిసలు ద్రాక్ష తీగ తో పొడుగాటి నిచ్చెనలు తయారుచేసి అర్ధరాత్రిపూట నిటారుగా వున్న కొ డ చరియ దిగారు అక్కడ మనుషులు దిగడ అస భవమని రోమన్లు అనుకొన్నారు అ దువ స అక్కడ కావలి పెట్టలేదు తిరుగుబాటుదార్లు హఠాత్తుగా రోమన్ సైనిక దళ మీద దాడిచేసి దాన్ని నాశన చేశారు (వర్ణ చిత్ర 20 చూడండి)

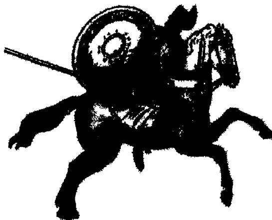
డాలును సాగకొడుతున్న కమ్మర్లు (ప్రాచీన ఉబ్బెత్తు చిత్ర)

2 స్వేచ్ఛకోస యాత్ర

తిరుగుబాట్లు వి యాలను గురి చిన వార్త మెరుపులాగా దేశమ తటా వ్యాపి చి ది యావత్తు ఇటలీమ డీ బానిసలు తమ యజమాను ను చి పారిపోయి స్పార్టకస్ దళంలో చేరుతూ వచ్చారు వాళ్ళు తమ కర్మకి లొ గివు డడానికి నిరాకరి చారు

క్రీ పూ 73 శరదృతువు నాటికి స్పార్టకస్ సైన్య లో కొన్ని పదు వే బానిసలు వున్నారు వాళ్ళలో గాల్‌లూ సిరియన్లూ మాసిడోనియన్లూ యి కా అనేక జాతు వాళ్ళూ వున్నారు భిన్న భాషలు మాట్లాడుతూ తరుచు కరి మాట కరికి అర్థ కాని సైనికుల్లో స్పార్టకస్ కరిన క్రమశిక్షణ అమలులో పెట్టాడు ఈ బానిస సమూహా ను డి స్పార్టకస్ కాల్బ ఆశ్విక దళ రికాన్నిజాన్స్ దళా తో కూడిన రోమన్ సైన్య లా టి సైన్య ఒకదాన్ని స ఘటితం చేశాడు సైనిక శిబిర లో కమ్మరివాళ్ళ రేయి బగళ్ళ ఆయుధాలు తయారుచేస్తూ వు డేవాళ్ళు

స్పార్టకస్ తన సైనికు ను ఉత్తరానికి నడిపి చాడు వాళ్ళని ఇటలీ వెలుపలికి నడిపించా ని స్పార్టకస్ అనుకున్నాడు అ దరూ తమ తమ స్వదేశా కు పోవచ్చునని అతని ఉద్దేశ

క్షతగాత్రుడైన స్పార్టకస్ (పా పేయీ నగరపు గోడమీది ఒక చిత్రానికి నకలు)

తిరుగుబాటు సైన్య ఎంత ప్రమాదకారియో సెనేట్ గ్రహించింది తిరుగుబాటుదార్లతో పోరాడడానికి సెనేటు యిద్దరు కాన్సళ్లనూ సైన్యాలనూ పంపింది కాన్సళ్ల స్పార్టకస్‌ని విడిచివెళ్లిన బానిసలను హతమార్చారు తిరుగుబాటు దార్లను చుట్టుముట్టి ప్రధాన శక్తును యుద్ధంలో తుడిచివెయ్యాలని కాన్సళ్ల అనుకున్నారు కాని స్పార్టకస్ వాళ్ల ఎత్తుగడలు ముందుగా ఊహించి వాళ్ల సైన్యాలు కలవడానికి వ్యవధి యివ్వకుండా వాళ్లను విడివిడిగా ఓడించాడు

తిరుగుబాటుదార్లు ఇటలీలో దక్షిణం నుండి ఉత్తరానికి పోరాడుతూ పోయి పో నదీ మైదానం చేరారు ఇక స్వాతం త్ర్యం పొందడానికి ఆల్ప్స్ పర్వతాలు మాత్రమే అడ్డం వున్నాయి చాలామంది బానిసలు ఇటలీనుండి పోవడానికి యిష్టం పడలేదు స్పార్టకస్ వెనుదిరిగాడు

3 గుంటలో చిక్కిన తిరుగుబాటుదార్లు

స్పార్టకస్ తన సైన్యంతో వెనక్కి వస్తున్నాడనే వార్త తెలిసి బానిస యజమానులు చాలా భయపడ్డారు వాళ్ల తొందర తొందరగా ఒక పెద్ద సైన్యం సమీకరించారు బానిస యజమానులే చాలామంది స్వయంగా బానిసలతో పోరాడడానికి బయలుదేరారు మార్కస్ లిసినియస్ క్రాసస్ అనే గొప్ప ధనవంతుడు వాళ్ళ సైన్యానికి నాయకత్వం వహించాడు స్పెయిన్‌నుండీ బాల్కన్ ద్వీపకల్పం నుండీ సెనేట్ కొన్ని సైన్యాలను రప్పించింది

రోమ్‌ను ముట్టడించడానికి తగిన బలం తన సైన్యానికి లేదని స్పార్టకస్‌కి తెలుసు కనుక అతను తన సైన్యాన్ని దక్షిణ ఇటలీకి నడిపించాడు క్రాసస్ సైన్యాలు దారికి అడ్డుపడ్డాయి ఆ లీజియన్లను స్పార్టకస్ సైన్యాలు తుడిచి వేశాయి తిరుగుబాటుదారు సైన్యం అంటే రోమన్లకు యెంత విపరీతమైన భయం అంటే అనేక సార్లు స్పార్టకస్ దళాలు సమీపించడమే తడవు మహా కీర్తి వహించిన సైన్యాలు భయంతో పలాయనం చేశాయి సైనికుల్లో క్రమశిక్షణను పునరుద్ధరించేందుకుగాను తిరుగుబాటుదారు ముందు పలాయనం చేసిన తన సైనిక దళాల్లో ప్రతి పదిమందిలో ఒకడికి చొప్పున క్రాసస్ మరణ శిక్ష విధించాడు

స్పార్టకస్ సైన్యం అపెనైన్ ద్వీపకల్పంలోని నైరుతి అగ్రం చేరింది అతని ఉద్దేశం అక్కడనుండి ఎసిలీకి దాటి అక్కడ బానిస తిరుగుబాటు లేవదీయాలని వాళ్లను ఎసిలీకి చేరవేస్తామని సముద్రపు దొంగలు వాగ్దానం చేసి పెద్ద మొత్తం డబ్బు తీసుకుని మోసం చేశారు బానిసలు తెప్పలు నిర్మించుకొన్నారు కాని అవి ఒక తుపానులో ముక్క చెక్కలైనాయి సిసిలీ అంత దగ్గరగా వుండీ కూడా తిరుగుబాటుదార్లకు చేరరానిదయింది

స్పార్టకస్ సైన్యం మీద బాహాటంగా దాడిచేసే ధైర్యం లేదు క్రాసస్‌కు అగ్రాన్ని యితర ఇటలీ భూభాగంతో కలిపే భూసంధిని అతను ఆక్రమించుకొన్నాడు రోమన్లు ఒక లోతైన కందకం తవ్వి భూసంధికి అడ్డంగా ఒక మట్టికట్ట కట్టారు బానిసలు దిగ్బంధంలో యిరుక్కున్నారు వాళ్ల ఆకలి బాధకి గురైయ్యారు

4 ఆకలితో కంటె ఖడ్గంతో చావడం మేలు

స్పార్టకస్ తన సైనికులతో మాట్లాడాడు ఆకలితో చావడం కంటె ఖడ్గంతో చావడం మేలని అతను చెప్పాడు అతను తన అనుచరులలో సమర దీక్ష రేకెత్తించాడు చలికాలంలో ఒక తుపాను రాత్రి అతను క్రాసస్ రక్షణ మీద దాడి చేశాడు కందకంలో కొంత భాగాన్ని వాళ్ల మట్టితో పూడ్చి మట్టికట్టను వశపరచుకొని గుంటనుండి బయటపడ్డారు బానిసల్లో కొందరు మళ్లీ స్పార్టకస్ సైన్యాన్ని విడిచి వెళ్లిపోయారు క్రాసస్ హఠాత్తుగా చేసిన దాడిలో వాళ్ల దరూ మరణించారు

ఆ సమయానికి బాల్కన్ ద్వీపకల్పం నుండి ఉపసంహరింపబడిన సైనిక దళాలు వచ్చి ఇటలీలో దిగుతున్నాయి స్పెయిన్ నుండి మరికొన్ని సేనలు పాంపేయ్ నాయకత్వాన వస్తూ వున్నాయి రోమన్ సైన్యాలు ఒకదానితో ఒకటి కలవకుండా స్పార్టకస్ ముందుగానే క్రాసస్‌మీద దాడిచేశాడు

తిరుగుబాటుచేసిన బానిసలను శిలువ నెక్కించి చ పడ (ఆధునిక చిత్రకారుడు గీసిన చిత్ర)

1 ఆఖరి యుద్ధ

స్పార్టకస్‌కూ రోమన్లకూ మధ్య క్రీపూ 71లో ఆఖరి యుద్ధ రిగి ది క్రాసస్‌ను సమీపి చి అతన్ని చ పా పీ రోమన్లను నాయకుడు లేని వాళ నుగా చేయా నీ స్పార్టకస్ ప్రయత్నించాడు అతని బ మైన ఖడ ప్రహారా కు యిద్దరు రోమన్ సేనాధిపతులు నే కొరిగారు అప్పడొక రోమన్ సైనికుడు యెదురుగా వచ్చే సాహస లేనివాడు వెనుకను డి స్పార్టకస్‌ను ఈటెతో పొడిచాడు కవచ రక్షిత గాని తొడలో ఈటె దిగబడి ది అయినా స్పార్టకస్ వెనుకడుగు వేయలేదు ఒ టి మోకాలిమీదనే అతను పోరాట సాగి చాడు రోమన్లు అతన్ని సజీవ గా పట్టుకోలేకపోయారు పోరాట లో స్పార్టకస్ శరీర ఛిద్రమై పోవడ తో యుద్ధర గ లో అతని శరీర దొరకలేదు

తిరుగుబాటుదారులు తుది పోరాట లో అత్య త ధైర్య సాహసా తో పోరాడారని రోమ్‌లో చెప్పకునేవాళ్ల కాని శత్రువు కి సంఖ్యాధిక్యత వు ది బానిస సైన్య ఓడిపోయి చెదిరిపోయి ది

ఆ సమయానికి అక్కడికి చేరిన పా పేయ్ సైన్యాలు యుద్ధాన తర హతశేషులైన బానిస ను తుదముట్టి చారు ఖైదీలుగా చిక్కినవాళ్లను శిలువవేశారు కాపువాను డి రోమ్‌కు పోయే దారి పొడుగునా బానిసలను శిలువవేసిన 6 000 గు లు బారులు తీరివున్నాయి

రోమన్ బానిస యా మాన్య రా య కష్ట మీదనే ఆయినప్పటికీ బానిస తిరుగుబాటును అణచివేసే తన ప్రధాన కర్తవ్యాన్ని పూర్తిచేసి ది అప్పటికీ దాని వశ లో పెద్ద సైనిక బ గాలు వున్నాయి

బానిసలూ బానిస య మానులూ అనే రె డు వరా మధ్య మన్వయ సాధ్య కాని పోరాట ప్రాచీన ప్ర ంచ మ తటా రుగుతూవచ్చి ది బానిస యా మాన్య అత్యున్నత స్థాయిలో వున్న రోమ్‌లో బానిస పోరాట ప్రచండ మైన స్థాయిని అ దుకు ది మరీ ద్వేష తో పట్టుద తో సాగి ది

? 1 తిరుగుబాటుదారులు ఎక్కడికి పురోగమి చారో పోరాటాలు జరిగిన ప్రాంతాలు యేమిటో మావ్‌మీద చూపి చ డి 2 తిరుగుబాటుదారు సాహసాన్నీ తిరుగుబాటు నాయకుడుగా స్పార్టకస్ అపార సామర్థ్యాలనీ తెలిపే స దర్భా ను పేర్కొన డి 3 § 48 51లను ఆధారంచేసుకుని బానిస యాజమాన్య రా య్యపు రె డు ప్రధాన కర్తవ్యాలు యేమిటో పేర్కొనండి 4 స్పార్టకస్ నాయకత్వాన జరిగిన బానిస తిరుగుబాటు ఎన్నేళ్ళు కొనసాగి ది? స్పార్టకస్ తిరుగుబాటూ లేక చైనాలో వసుపువచ్చ త పాగా తిరుగుబాటూ — వీటిలో ఏది ము దు రిగి ది ఎన్నేళ్ళ ము దు రిగి ది? 5 ఈకి ది ఘటనల్లో యేదో ఒకదాన్ని దానిలో మీరొక భాగస్వామి అన్నట్లు వర్ణి చ డి (అ) కాపువాలో గ్లేడియేటర్ల కు(ట వాళ్ల పరారీ (ఆ) వెసూవియస్ అ(గ ను చి కి దికి దిగడ రోమన్లకి వ్యతిరేక గా పోరాట (ఇ) తిరుగుబాటుదారులు క్రాసస్ రక్షణ స్థావరా గు డా చీల్చుకొని వెళ్లడ

క్రీ పూ 3వ శతాబ్దికి క్రీ పూ 1వ శతాబ్ది అర భానికీ మధ్య రోమ్‌లో స భవించిన మార్పులు యేమిటి?
అ) రోమన్ రిపబ్లిక్ భూ(పా త ఎలా మారి ది? ప్యూనిక్ యుద్ధా ఆర భ నాటికి దాని భూ(పా తం ఎ తో క్రీ పూ 74లో దాని భూ(పా త ఎంతో చూపించ డి
ఆ) ఇటలీలో విభిన్న వరా స్థాన ఎలా మారి ది? ఈ మార్పు కి కారణాలు యేమిటి?
ఇ) రోమన్ సైన్య ఎలా మారి ది? ఎ దుకు మారి ది?

ప్రకరణం పద్నాలుగు

రోమ్‌లో రిపబ్లిక్ పతనం

రోమన్ సామ్రాజ్య మహాశక్తి

§ 52 రోమ్‌లో సీజర్ అధికారాన్ని వశంచేసుకోవడం

(మాప్ 9)

రోమన్ రిపబ్లిక్‌లో ఎవరు అధికార చలాయించారో జ్ఞాపక చేసుకో డి (§ 46 2)

1 రోమ్‌లో సేనాధిపతు అధికార పడడ

రోమ్ ఆక్రమణ యుద్ధాలు సైన్య కిరాయి సైనిక శక్తిగా మారడ సేనాధిపతు అధికార బ పడే దుకు దారితీసి ది యుద్ధాలు సాగి చే దుకు సైనికులను సైన్య లో చేర్చుకొనే బాధ్యతని సెనేట్ అనుభవశాలులైన సేనా నాయకు కి అప్పగి చి ది సైనికు కు వారిను చి జీతమూ కొ్ల సొమ్ములో కొ త భాగమూ ముట్టేవి లీజియన్లలోని సైనికులు తమ సేనా నాయకు ఆజ్ఞల్ని మాత్రమే పాటి చేవాళ్లు వాళ్లు ఎవరిమీద లే వాళ్లమీద పోరాడే దుకు స సిద్ధ గా ఉ డేవాళ్లు

రోముమ యెవరో ఒక్క బ మైన సేనాధిపతి పాలించా ని బానిస య మానులు చాలామ ది అనుకున్నారు కొన్నిళ్ల క టె సెనేట్ క టె ఉత్సాహవరుడైన సేనాధిపతి పేడిలు మీద బీదవాళ్లమీద తమ అధికారాన్ని బాగా పదిలపరచ గ డని వాళ్ల ఆశించారు వాళ్ల రోమ్‌లో అలా టి వ్యక్తి అధికార స్థాపించాలని తలిచారు క్రీ పూ 71లో బానిసలను నిర్దాక్షిణ్య గా అణచివేసిన పా పేయ్ అ దుకు తగిన వ్యక్తిగా కనిపి చాడు

జూలియస్ సీ ర్ కూడా అధికార అపేక్షించాడు అతను పాట్రీషియన్ కులీన వ శానికి చె దినవాడు అధికారమూ కీర్తి స పాదించా ని అతను చిన్నప్పటిను డి క లు గన్నాడు అచ్చ ప్రభు వ శీకుడైన సీజర్‌కు బీద రోమన్ల లే అస హ్య కాని అతను వాళ్లను తన స్వప్రయోజనా కు వాడుకోవాలని అనుకున్నాడు బీదవాళ్ల సానుభూతి స పాదించడానికి అతను వాళ్లకు ప్రభుత్వ ఉచిత గా బ్రెడ్డు యివ్వాలని పట్టుబట్టాడు వాళ్ల వినోద కొరకు గే డియేటర్ల పోరాటాలు పెట్టించాడు క్రీ పూ 58లో సీ ర్ కాన్సల్‌గా యెన్నికయ్యాడు ఒక యేడాది తర్వాత గాలి యాకు గవర్నర్‌గా నియమి ప బడ్డాడు

1 సీజర్ 2 పా పేయ్ (ప్రాచీన రోమన్ బస్టులు) 3 మరణోన్ముఖుడైన గాల్ (ప్రాచీన విగ్రహ)

2 గాల్లియా ఆక్రమణ

గాల్‌లు పో నదీ మైదాన లో ఇప్పుడు ఫ్రాన్సు అనబడే ప్రాంత లో నివసించేవాళ్ళ వాళ్ళ అనేక తెగలుగా చీలివు డి పరస్పర పోరాడుతూ డేవాళ్ళ సీజర్ నియామక నాటికి పో నదీ మైదాన దానిలో మధ్యధరా సముద్ర తీర భాగ మాత్రమే రోమ్‌కు వశమై వు డేవి గాల్లియా దేశమంతటినీ యించాలన్న ఉద్దేశ తో సీజర్ గాల్‌లమీద యుద్ధ ప్రారంభించాడు

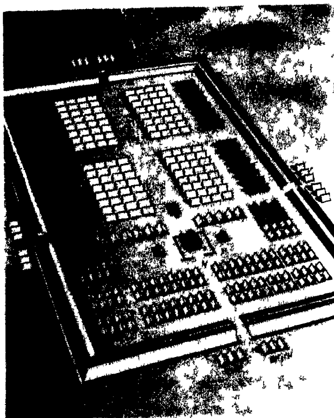
గాల్లియాలో యుద్ధాలు 8 ఏళ్ళపాటు కొనసాగాయి సీజర్ తనని తానొక అనితర సాధ్యుడైన యోధుడిగా ప్రతిభావంతుడైన సేనా నాయకుడుగా నిరూపి చుకున్నాడు గాల్లియా ప్రభువుల్లో కొ దర్ని అతను తన పక్షానికి తిప్పుకున్నాడు వాళ్ళ తమ దేశ లోని అటవీ ఊబి ప్రాంతాల్లో సే రుకి స్కౌట్లుగా మార్గదర్శకులుగా పనిచేశారు గాల్‌లు తమ స్వాత త్ర్య రక్షణకోస ధైర్య గా పోరాడారు కాని వాళ్ల అసంఘటిత మూకలు యుద్ధాల్లో కాకలుతీరిన రోమన్ లీజియన్ల తాకిడిని తట్టుకొని ఎదురుని వలేకపోయాయి

రోమన్లు యావత్తు గాల్లియానూ జయించారు లక్ష కొ ది ప్ర ను ఖైదీలుగా పట్టుకొని బానిసలను చేశారు దేవా యాల్లో దేవత కు కానుకలుగా వచ్చిన బ గారమ తా కొల్లగొట్టారు ఆ కొల్ల ధనంతో సీజరు తన సైనికు జీత పెంచగలిగాడు సైనికులకు అతను భూమి యిస్తానని కూడా వాగ్దాన చేశాడు రోమ్‌లో పేద కు అతని పేరిట వినోదాలు ఏర్పాటుచెయ్యబడేవి ఆహార పంచబడేది

3 రోమ్‌లో అధికార కోసం యుద్ధాలు

గాల్లియాను జయించిన తర్వాత సీజర్‌కు బ మైన విశ్వసనీయమైన సైన్య గొప్ప సేనా నాయకుడనే ప్రతిష్ఠ గొప్ప ఐశ్వర్యమూ వుండేవి క్రీ పూ 49లో అతను తన సైన్యాన్ని రోమ్‌మీదికి నడిపి చాడు

సెనేట్‌కి సీజర్ క టె చాలా ఎక్కువ సేనలే వున్నాయి అయితే అవి రాష్ట్రాల్లో చెదిరివున్నాయి రోమన్ రిపబ్లిక్ సైన్యాలకు పా పేయ్ సేనాధిపతి చేయబడ్డాడు సీజర్ మహా వేగ గా దాడిచేశాడేమో పా పేయ్ రోమ్ నగర రక్షణను స ఘటితంచెయ్యలేక హడావిడిగా బాల్కన్ ద్వీపకల్పానికి తిరోగమించాడు కొందరు బానిస యజమానులూ బీదలూ సీజరు పక్షాన చేరారు రోమన్ బీదలు సీ ర్ తమ జీవితాలను మెరుగుపరుస్తాడనే ఆశతో అతని పక్షాన చేరారు రెండు నెలల్లో ప్రతిఘటన అనేది దాదాపు లేకు డా సీజరు సేనలు రోమ్‌నూ మొత్తం ఇటలీని ఆక్రమించాయి

రోమన్ సైనిక శిబిర మధ్య సేనా నాయకుడి పెద్ద గుడార యితర సేనా నాయకు గుడారాలు బలివేదిక వున్నాయి శిబిర చుట్టూ క దక ప్రహరీ క చె వున్నాయి

పా పేయ్ బాల్కన్ ద్వీపకల్పంలో క పెద్ద సైన్య సమీకరి చుకోగలిగాడు అనేక యుద్ధా లో ఆరితేరిన సీ ర్ సైన్యాలు తొ దరతొ దరగా సమీకరి చుకున్న పా పేయ్ సైన్యాలను ఘోర గా ఓడించాయి మిగిలిన సేనలు లొ గి పోయాయి పా పేయ్ తప్పి చుకుపోయాడు కాని తరువాత త్వరలోనే చ పబడ్డాడు సీజర్‌కు యి కా యితర శత్రువులు కూడా వున్న దున యుద్ధ ఆసియా ఆఫ్రికా స్పెయిన్లలో మరొక మూడేళ్ల సాగి ది

సీ ర్ అనుచరు కీ పా పేయ్ సమర్థకు కీ మధ్య జరిగిన యుద్ధాలు రోమన్ పౌరుల మధ్య ఒక సాయుధ పోరాటం వాటిని రోమ్‌లో తర్యుద్ధ అ టారు

4 రోమ్ పాలకుడు సీజర్

తన ప్రత్యర్థు నూ వ్యతిరేకులనూ అ దరినీ ఓడించి సీజరు రోమ్‌కు తిరిగి వచ్చాడు అతని అధికార పరిమితి లేనిది మహా బ వ తుడైన సేనానాయకుని ఉత్తరువులన్ని టినీ సెనేటూ కాన్సళ్లూ విధేయతతో శిరసా వహి చారు సీ రు ఎ పరర్ (చక్రవర్తి) అని పేరు పెట్టుకున్నాడు లాటిన్ భాషలో ఆ మాటకు పా కుడు అని అర్థ ఆ కా లో రోమ్‌లో యుద్ధ కా లో యీ మాట సేనాధిపతు కు మాత్రమే ఉపయోగించబడేది యుద్ధ కా లోనే గాక శాశ్వ త గా యీ బిరుదును సీజరు ధరించాడు

సర్వశక్తిమ తుడైన ఎ పరర్ రాజు లాగ గౌరవి ప డ్డాడు అతని బొమ్మ నాణా మీద ముద్రించబడి ది అతని విగ్రహాలు దేవత విగ్రహాల సరసన నిలపబడ్డాయి సెనేట్‌లో సీ రు ద త తో బ గారు తో చేసిన సి హాసన మాదిరి కుర్చీమీద కూర్చునేవాడు సీ రు తన సైనికు కి ప్రతిఫల పుష్క గా ముట్టచెప్పాడు కాని బీదల ఆశ ను వమ్ము చేశాడు రోమ్‌లో బీద కి ఉచిత గా ప చే ఆహార పరిమాణాన్ని సగానికి తగ్గి చాడు

5 సీ ర్ మరణ

సీజర్ విర కుశ పా నవట్ల కొ తమ ది సెనేటర్లకు అన తృ_ కలిగి ది రోమ్‌లో ప్రభువరీయ రిపబి క్‌ని పునరుద్ధరి చి అధికారాన్ని తమ చేతుల్లో నిలుపుకోవాలని వాళ్ల ప్రయత్నించారు వాళ్ల ర్కి వ్యతిరేక గా కుట్ర చేశారు రోమ్‌లోని ఒక ధనిక ప్రభు వ శీకుడైన బ్రూటస్ అనే బానిస యజమాని కుట్రకు నాయకత్వ వహి చాడు అతను సీజరు మిత్రుడని ప్రతీతి

క్రీ పూ 44లో కసారి సెనేట్ సమావేశ రిగేటప్పుడు కుట్రదారులు సీ ర్‌ను చుట్టుముట్టారు వాళ్ల తమ అ గవస్త్రా లో దాచిపెట్టుకున్న ఖడా లు దూసి అతన్ని 23 పోట్లు పొడిచారు సీజర్ అక్కడికక్కడ మరణించాడు

రోమ్‌లో శాశ్వత విర కుశ పా వ నె కొల్పా న్న సీ ర్ ప్రయత్న విఫ మై ది కాని అది రోమ్‌లో రిపబ్లిక్ ఎ త ఎ హీనమైనదో చూపి ది

ప్లుటార్క్ సంకలితంచేసిన సీజర్ జీవిత చరిత్ర

సీజర్ చేసిన ద డయాత్రలో క్రీ పూ 49లో అతను రూబికన్ అనే చిన్న నదిని దాటవలసివచ్చి ది గాల్లియాకూ రోమన్ రిపబ్లిక్‌కూ సరిహద్దులో అది ప్రవహిస్తూ వు దేది రిపబ్లిక్ సరిహద్దు సైనిక తో దాటడ బహిర గ యుద్ధ ప్రకటనతో సమాన సీ ర్ రోమ్‌మీద అధికార న పొదించుకోవచ్చు లేదా ఘోరా వమానకరమైన చావుకి గురికావచ్చు రథాన్ని ఆపమని చెప్పి ఏ నిర్ణయ తీసుకోడానికి వెనుక ము దాడుతూ సీజర్ చాలా సేపు ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు తరువాత అతను స దేహా న్ని వదలి భవిష్యత్తును ధైర్య గా యెదుర్కోడానికి సిద్ధపడినవానిలా పాచిక విసర డి ది అని నదిని దాటడానికి తన సైన్యాలకు ఉత్తరువు యిచ్చాడు

రూబికన్‌ను దాటడ అనే మాటకు అర్థ వెనక్కి రావడానికి వీలులేని విధ గా ప్రమాదభరితమైన పనికి సాహసించడ

ఆసియా మైనర్‌లో తన ప్రత్యర్థులలో కరిమీద శీఘ్ర గా సులభ గా వి య పొ దిన తర్వాత సీజర్ మూడు లాటిన్ మాటలు మాత్రమే గ న దేశ ప పాడు Veni vidi v c — వచ్చాను చూశాను యించాను

1 రోమ్‌లో సీ రు అధికారాన్ని వశంచేసుకోగలిగే దుకు వీలుగా క్రీ పూ 2వ శతాబ్ది అ తానికీ క్రీ పూ 1వ శతాబ్ది అర భాగానికీ మధ్య రోమన్ సైన్యంలో స భవి చిన మార్పులు యేమిటి? మీ వాదనని నిరూపి చ డి 2 రోమ్‌లో సీజర్ అధికారాన్ని హస్తగత చేసుకునే విషయ లో గాల్లియాలో జరిగిన యుద్ధానికి వున్న ప్రాముఖ్య యేమిటి? 3 బీదలపట్ల సీ ర్ వైఖరికీ గ్రాఖ్ సోదరుల వైఖరికీ మధ్య భేద యేమిటి? 4 తన శత్రువు పై విజయాన తర సీ రు పాలనకీ ఒక కాన్సుల్ అధికారా కీ మధ్య వున్న తేడా యేమిటి? కనీస మూడు తేడాలను పేర్కొనండి 5 స్పార్టకస్ తిరుగుబాటు అంతానికీ రోమ్‌లో సీజరు అధికారాన్ని వశ చేసుకునేందుకూ మధ్య ఎన్నేళ్ల కా వ్యవధి వు ది?

§ 53 ఆక్టేవియన్ అగస్టస్, అతని వారసుల పాలనలో రోమన్ సామ్రాజ్యం

(మాప్ 9)

ఎలా టి రాజ్యాన్ని రిపబ్లిక్ అంటారో (§45 4) రా రిక రా య అ టే యేమిటో (§42 4) జ్ఞా క చేసుకో డి

1 రిపబ్లికన్ల ఓటమి

న ర్ను చ పిన కు టదారు కు రోమ్ ప అ డద డలు లేవు కొ ది ప్రభు కుటు బాలచేత పరిపాలి చబడే రిపబ్లిక్‌ను సమర్థి చడానికి చాలామ ది ప్ర లు యిష్టపడలేదు సీ ర్ సైనికులు కు టదారు ను చ పాలని అనుకున్నారు కాని వాళ్ల తూర్పుకు పారిపోయారు మాసిడోనియాలో వాళ్ల ఒక సైన్యాన్ని సమీకరి చుకోగలిగారు ఇటలీమీదికి నడవడానికి సన్నాహాలు చేసుకున్నారు అంతర్యుద్ధ తిరిగి ప్రార భమై ది

సీ ర్ సైనికు కు కొత్త నాయకులు భి చారు వాళ్లలో మార్క్ ఆ టోనీ అనే మహా అనుభవశాలి అయిన వీరుడు ఒకడు అతను గొప్ప బ గ మహాకాయుడు మరొకడు సీ ర్‌కు బ ధువైన ఆక్టేవియన్ అనే యువకుడు ఆక్టేవియన్ జబ్బుగా లహీన గా వు డేవాడు అతను సమర్థుడైన సేనాధిపతి అయ్యే రక కాదు కాని అతను యుక్తిపరుడు నిత్య జాగరూకి ప్రజ్ఞావంతులైన సహచరులను యెన్నుకోవడ తెలిసినవాడు

ఆంటోనీ ఆక్టేవియన్ ఒకరి నొకరు ద్వేషించుకునేవాళ్ల కాని రిపబ్లికన్లతో పోరాడడానికి యిద్దరూ కలిశారు వాళ్ల తమ సైన్యాలను రోమ్‌లోకి నడిపి చారు వాళ్ల ఆ ప్రకార కొన్ని వే మ ది స హరి పబడ్డారు వాళ్ల ఆస్తులు వశ చేసుకోబడ్డాయి ఆంటోనీ ఆక్టేవియన్ల సైన్యాలు నౌకల్లో మాసిడోనియాకు పోయాయి ఫిలిప్పీ నగర దగ్గ ర గొప్ప యుద్ధ జరిగి ది రిపబ్లికన్ల సైన్య ఓడిపోయి ది బ్రూటస్ తన ఖడ మీద పడి ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు

2 అధికార కోస ఆ టోనీ ఆక్టేవియన్ల పోరాట

ఆంటోనీ ఆక్టేవియన్‌లు యిద్దరూ రోమన్ రాజ్యానికి సహపా కులైనారు ఆ టోనీ తూర్పు రాజ్యా ను పరిపాలి చాడు అతను అలెగ్జా డ్రియాలో రా వైభవ తో బతికేవాడు ఆక్టేవియన్ రోమ్‌లో వు డేవాడు పశ్చిమ రా య భాగాన్ని అతను పాలి చాడు

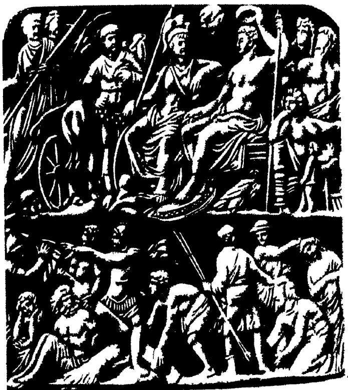
ఆంటోనీ రాజు కావా ని కలలు గన్నాడు ఆక్టేవియన్ రోమ్‌లో తన ఆధిపత్య నె కొల్పా ని కోరాడు వాళ్ల క రితో ఒకరు యుద్ధానికి సన్నద్ధమయారు (క్రీ పూ 31లో బా ల్కన్ ద్వీపక) పశ్చిమ తీర లో ఆక్టియ గ్రా వద్ద ఆంటోనీ ఒక సైన్యాన్ని కే ద్రీకరి చాడు అతని నౌకా దళ కూడా అక్కడికి తరలివెళ్లి ది సముద్ర యుద్ధ లో ఆక్టేవియన్ వి య పొ దాడు ఆంటోనీ తన సైన్యాన్ని వదిలి ఓడ యెక్కి అలెగ్జా డ్రియాకు పోయాడు నాయకుడు లేక అతని సైన్య లొ గిపోయి ది

క్రీ పూ 30లో దాదాపు యే ప్రతిఘటనా యెదుర్కోకు డానే ఆక్టేవియన్ సైన్యాలు ఈజిప్టును వశపరచుకున్నాయి ఆంటోనీ ఖడ తో పొడుచుకొని ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు ఈజిప్టు రోమన్ రాష్ట్రమయి ది చిట్టచివరి గ్రీకు మాసిడోనియన్ రాజ్య పతనమై ది

3 ఆక్టేవియన్ పా న

ఆ టోపీమీద వి యాన తర సైన్య మీద ఆధిపత్యాన్ని ఎ పరర్ (చ్రక ర్తి) బిరుదుపీ ఆక్టేవియన్ నిలుపుకున్నాడు రోమన్ రాజ్య రిపబ్లిక్ అనే వ బడుతూవచ్చింది రోమ్‌లో సెనేట్ సమావేశపరచబడుతూనే వు ది ప్రజా సభ కాన్సల్లనూ తదితర అధికారు మూ ఏటా ఎన్నుకొ టూనేవు ది యితే సైన్యాన్ని ఆధార చేసుకుని ఆక్టేవియన్ వాటినన్ని టినీ తన యిచ్ఛాధీనమైన పరికరాలను చేసుకున్నాడు

ప్రజా సభ అత్యున్నత పదవు కు ఆక్టేవియన్‌నో లేక అతని మనుషుల్నో ఎన్నుకునేది కాన్సళ్ళా ప్రజా ప్రతి న్యాన్లా దులుచెప్పకు డా అతని ఆజ్ఞ ను శిరసావహి చేవాళ్ళ ఆక్టేవియన్ యిచ్ఛకు వ్యతిరేక గా కాన్సల్ పదవికి నామినేట్ చెయ్య డిన క రోమన్ పౌరుడు జైల్లో నిర్బ ధి ప డి అక్కడే మరణి చాడు తనకి వ్యతిరేకులైన సెనేటర్లన దరినీ తరిమేసి వాళ్ల స్థానాల్లో ఆక్టేవియన్ తన అనుచరు ను నియమి చాడు సెనేట్‌లో మొదట వోటుచేసేది అతనే తక్కి వాళ దరూ వినయ గా అతని నిర్ణయా ను అ గీకరి చేవాళ్ళ సెనేట్ అతనికి <u>ఆగస్టస్</u> అనే గౌరవ బిరుదు కూడా

1 ఆగస్టస్ గౌరవార్థ చెక్కబడిన ఉబ్బెత్తు శిలా ఫ క పైభాగ దేవత తోనూ బ ధువు తోనూ పరివేషి తుడైన ఆగస్టస్ ఒక దేవత ఆగస్టస్ తలపై వి యమాలికను అ కరిస్తో ది కి దిభాగ యుద్ధ ఖై దీ ను పట్టుకు టున్న రోమన్ సైనికులు 2 క రోమన్ చ్రకవర్తి గౌరవార్థ నిర్మి పబడిన వి య స్మారక కమాను (ఫొటో)

యిచ్చి ది పవిత్రుడు అని దాని అర్థ ఆక్టేవియన్ రోమన్ రాజ్యాన్ని క్రీ పూ 30ను చి క్రీ శ 14లో తను మరణించేదాకా పాలించాడు

రోమ్‌లో బ ప్రయోగ పద్ధతుల్లో తన అధికారాన్ని నె కొల్పుకున్న ఆక్టేవియన్ తను బతికినన్నాళ్ళూ తనకి వ్యతిరేక గా కుట్రలు జరుగుతాయేమోనని భయపడుతూ డేవాడు సెనేట్‌లో ఎప్పుడూ తన విధేయు మధ్యలో ఉ డేవాడు తన దుస్తు కి ద కవచ ధరి చేవాడు

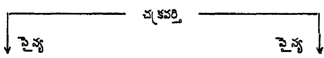
4 రోములో సామ్రా ్య దాని బానిస యా మాన్య స్వభావ

అగస్టస్ నె కొల్పిన పరిపా నా వ్యవస్థ అతని మరణాన తర కూడా అనుసరి ప బడి ది రోమ్‌ను ఒక ఎ పరర్ (చక్రవర్తి) తర్వాత మరొక ఎ రర్ పాలి చాడు అధికారం కొడుకులకు సంక్రమి చేది లేదా సైనిక బ తో వశపర చుకునేవాళ్ళ ఎ పరర్ అన్న పద కొత్త అర్థ స తరించుకు ది రోమన్ రా ్య పాలకులు అప్పడిక ఎ పరర్లు అని పి వబడుతూవచ్చారు

రోమ్‌లో రిపబ్లికన్ పదవులు నిలిచివున్నప్పటికీ వాస్తవంలో రిపబ్లిక్ అ తరి చి ది దాని స్థాన లో రా రిక వచ్చి ది రోమన్ రా రిక రాజ్యాన్ని ఎ పైర్ (సామ్రా ్య) అనేవారు

సామ్రాజ్య స్థాపన మూ గా రోమ్‌లోనూ రాష్ట్రాల్లోనూ బానిస యజమాను పెత్తన బ పడి ది పారిపోయి 30 000 మ ది బానిసలను పట్టుకొని బానిస యజమాను కు అప్పగి చానని ఆక్టేవియన్ సగర్వ గా రాసుకున్నాడు ఎవడైనా ఒక బానిస తన య మానిని చ పితే చట్టం ప్రకార యింట్లోని బానిస దరిమీదా మరణశిక్ష అమలు రప బడేది అలా టి క సందర్భ లో 400 మ ది బానిసలు ఒక్కుమ్మడిగా చ పెయ్యబడ్డారు తన అధికార లో పెద్ద సైన్యాలున్న చక్రవర్తి పీడితు తిరుగుబాట్లను అణిచేసేవాడు రోమ్‌లోని బానిస యజమానులే కాకు డా రాష్ట్రాలో ని బానిస య మానులు కూడా చక్రవర్తి అధికారాన్ని బ పరిచేవాళ్ళ

ఆక్టేవియన్ పా న కి ది రోమన్ సామ్రాజ్య పరిపా న వ్యవస్థ

ప్రజా సభ	కాన్సుళ్లు	సెనేట్
రోమన్ పౌరులు చక్రవర్తి పేర్కొన్నవాళ్లను కాన్సుళ్లుగా ఎన్నుకు టారు	బానిస యజమానులు చక్రవర్తి ఆ ్ఞలు అమలుజరుపుతారు	సెనేట్ సభ్యులు చక్రవర్తిచేత నియమి పబడతారు చక్రవర్తికి యిష్టమైన నిర్ణయాలు ఆమోదిస్తారు

5 రోమన్ సామ్రాజ్యపు చివరి ఆక్రమణలు

115-116లో అనుభవశాలీ శక్తిశాలీ అయిన నాయకుడు ట్రాయన్ చక్రవర్తి సైన్యాలు మెసొపొటేమియాను వశపరుచుకొన్నాయి. గతంలో యెప్పుడూ రోమన్ సైన్యాలు తూర్పున అంత దూరం పోలేదు. కాని ఓడిపోయిన ప్రజలు రాష్ట్రాల్లో తిరుగుబాటు చేశారు. కొత్త దేశాలను జయించాలనే భావం ట్రాయన్ వదులుకొని తన సేనను తిరుగుబాటుదారుల పైకి పంపక తప్పలేదు.

ట్రాయన్ చేసిన యీ దండయాత్రలే చిట్టచివరి రోమన్ దురాక్రమణపర దండయాత్రలు. తిరుగుబాట్లను అణచివేయడానికి తన సరిహద్దులను రక్షించుకోవడానికి సామ్రాజ్యానికి చాలామంది సైనికులు అవసరమయ్యారు. ఆసియాలో అతను వశపరచుకొన్న భూభాగాలు దాదాపు అన్నీ అతని తర్వాత వచ్చిన చక్రవర్తి పోగొట్టుకోవలసివచ్చింది. వాటిని తన కింద నిలుపుకునే బలం అతనికి లేకపోయింది. 2వ శతాబ్ది ఆరంభం నాటికి రోమన్ సామ్రాజ్యం దండయాత్రలకి స్వస్తిచెప్పి విస్తారంగా వ్యాపించివున్న తన భూభాగాన్ని కాపాడుకోవలసిన స్థితిలో పడింది.

దేవాంశ సంభూతుడైన ఆగస్టస్ మహత్కార్యాలు (ఒక శిలా శాసనంనుండి)

ఈ శిలా శాసనంలోని సమాచారం ప్రాతిపదికమీద ఒకటవ శతాబ్దంలో రోమ్ జనాభాని గురించి మీకు యేమి తెలుస్తోంది? ఆగస్టస్ పదవిని గురించీ రోమన్ రాజ్యంలో అతని స్థానం గురించీ మీ అంచనా యేమిటి?

మరొకసారి నేను 10వ దఫా కాన్సల్‌ను అయినప్పుడు రోమ్‌లోని ప్రతి బీద వ్యక్తికీ నా సొంత ఖజానా నుండి 400 సెస్టర్సు (రోమన్ వెండి నాణేలు) వంతున యిచ్చాను. 11వ దఫా నేను కాన్సల్‌ను అయినప్పుడు నా సొంత డబ్బుతో 12 సార్లు బ్రెడ్డు పంచిపెట్టాను. మళ్లీ 12వ దఫా నేను ట్రిబ్యూన్‌ను అయినప్పుడు 3వ సారి తలా 400 సెస్టర్సు వంతున పంపకం చేశాను. ఈ దానాలు యేసందర్భంలో కూడా 2 50 000 మందికి తక్కువగా అందలేదు. నేను 18వ సారి ట్రిబ్యూన్‌గానూ 12వ సారి కాన్సల్‌గానూ యెన్నికైనప్పుడు నగరంలోని 3 20 000 మంది బీద ప్రజలకు తలా 240 సెస్టర్సు వంతున యిచ్చాను. నా సైనికులకు ప్రతి ఒక్కరికీ నా యుద్ధ సంపాదనను౦డి తలా 1 000 సెస్టర్సులు యిచ్చాను. ఈ దానం 1 20 000 మందికి అందింది. నేను 13వ దఫా కాన్సల్‌ను అయినప్పుడు 2 లక్షల మందికి తలా 240 సెస్టర్సులు యిచ్చాను.

నేను సైనికులకిచ్చిన భూమి నా డబ్బుపెట్టి కొన్నది. ఇది 86 కోట్ల సెస్టర్సు ఖరీదు అయింది.

శకం నిర్దేశించబడకపోతే క్రీ శ అని అర్థం

1 దిగువ డాన్యూబ్ ఒడ్డున తన విజయ సూచకంగా ట్రాయన్ చక్రవర్తి నిర్మించిన విజయ స్తంభ (ఫొటో)
2 ట్రాయన్ విజయ స్తంభ మీది చక్రవర్తి విగ్రహం

ఆగస్టస్ సమకాలికుడైన వర్జిల్ రచించిన ఏనియడ్ నుంచి

వర్జిల్ చేసిన యాకి ది వర్ణనను ఈస్కిలస్ రచించిన సలమిస్ యుద్ధ వర్ణనతో (పేజి 164) పోల్చిచూడండి గ్రీకు కవి ఎవరిని కీర్తించాడు రోమన్ కవి ఎవరివి కీర్తి చాడు?

ఇటు యల్వేడలాడు తన నౌకా దళంతో
నురుగులు కక్కే కడలి తరగ పైన
సెనేటర్లతో పరివేష్టితుడైన ఆగస్టస్
జనసామాన్యమూ రోమ్ నగరాధిదేవతలూ
హర్షామోద వీక్షణాలు బరపుతూ డగా
అటు వస్తున్నాడు ఆంటోనీ
పార్థియా మధ్యధరా తీరాల విజేత
బర్బర కిరాయి మూక అధినేత

పోరు మొదలై ది యిరు గా మధ్య
ఓడలు ముఖాముఖీ ఢీకొ టున్నాయి
మోగుతున్నాయి ధనుష కారాలు
సరుసర్రున ఎగురుతున్నాయి బాణాలు
రివురివ్వున ఎగుస్తున్నాయి శూలాలు
ఎర్రెర్రగ మెరుస్తున్నాయి అగ్నిగోళాలు

చూడ డి వగరాన విజయోత్సవాలు
మున్నారు దేవళాల్లో ధూపదీపారాధనలు
తెగుతున్నాయి బలివితర్దు పైవ
కోడె దూడలు వ దలు వేలు
వినవస్తున్నాయి పూజారిణుల మ త్రోచ్చాటనలు
జవనమూహ యి యి ధ్వానాలు
కదలి వస్తున్నాయి వెనువెనక బ దీలబారులు
కనవస్తున్నాయి వారి రకరకా ఆయుధాలు దుస్తులు
వినవస్తున్నాయి వారి వేర్వేరు బాసల ఊసులు

1 ఎంపరర్ అన్న పదానికి ఆదిలో వున్న అర్థ యేమిటి? ఆగస్టస్ కా ంలో అది వ తరించుకున్న అర్థ యేమిటి? 2 ఆక్టేవియన్ పా నలో వె కొన్నది రాజరిక రాజ్యమన్న విషయాన్ని నిరూపించండి దానికీ ప్రాచీన తూర్పు రాజ్యా రాజరికానికీ మధ్య భేద యేమిటి? 3 రోమ్‌లో సామ్రా య ఏ వర పు ప్రయోజనాన్ని కాపాడి ది? మీ వాదనను నిరూపించండి 4 సామ్రాజ్య కా ంలో రోమ్ ఆక్రమించుకున్న ప్రాంతాన్ని మాప్‌లో చూపించ డి రోమన్ రా య ప్రాంత అత్యధిక విస్తృత ప్రమాణాన్ని ఎప్పుడు అ దుకు ది? రోమన్ సామ్రా య ఆత్మరక్షణ దశకి మారే దుకు గ కారణాలు యేమిటి? ఇటలీ వెలుపల రోమ్ ఆక్రమణపర యుద్ధాలు ఎన్నేళ్ళ కొనసాగాయి? 5 రోమ్‌ను ఆక్టేవియన్ ఆగస్టస్ విర కుశ గా ఎ త కా పాలించాడు? అతని పా వ ఎన్నేళ్ల క్రీత మొదలై ది ఎన్నేళ్ల క్రీత ముగిసి ది?

ప్రకరణం పదిహేను

రిపబ్లిక్ అంతంలో, సామ్రాజ్య ఆరంభంలో రోమ్‌లో సంస్కృతి, రోజువారీ జీవిత విధానం

§ 54 ప్రాచీన రోమ్‌లో కళలు

రె డు ప్రసిద్ధ ప్రాచీన గ్రీకు కావ్యా ను జ్ఞాపక చేసుకో డి క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి గ్రీకు శి ్పులు ఎవరి విగ్రహాలు చెక్కారు (§38 4 §40 2)?

1 రోమ్‌పై గ్రీకు సంస్కృతి ప్రభావ

రోమన్ స స్కృతిమీద మహోన్నతిని అ దుకున్న గ్రీకు స స్కృతి ప్రభావ చాలా యెక్కువగా వు డేది

ఇటలీకి దక్షిణావ వు డిన గ్రీకు వలసలను డి రోమన్లకు గ్రీకు భాష తోనూ విజ్ఞానశాస్త్ర తోనూ కళ తోనూ పరిచయ కలిగి ది గ్రీకు అక్షరమాలను ఆధార గా తీసుకొని రోమన్లు లాటిన్ అక్షరమా ను సృష్టించుకొన్నారు

క్రీ పూ 2వ శతాబ్దిలో గ్రీసును రోమ్ వశపరచుకున్న తర్వాత గ్రీకు ప్రభావ మరీ బలీయమై ది పరాజిత గ్రీసు కళలను అనాగరిక విజేత లాటియమ్ మెచ్చుకుంది తెచ్చుకుంది అని రాశాడు ఒక రోమన్ కవి రోమనులు అసంఖ్యాకంగా విగ్రహాలూ వర్ణ చిత్రాలూ యితర ఉత్తమ కళాఖ డాలూ గ్రీసును డి తెచ్చుకున్నారు గ్రీకు వాస్తుశిల్పులూ శిల్పులూ చిత్రకారులూ ధనిక రోమన్ల కొరకు కళాఖ డాలు తయారుచేశారు ఇటాలియన్ నగరాల్లో గ్రీకు నమూనాలో థియేటర్లు నిర్మి ప డ్డాయి రోమన్ కులీన యువకులు గ్రీసులోని ప్రసిద్ధమైన పాఠశాలల్లో చదువుకోడానికి పోయేవాళ్ళు రోమన్లు పేర్లను మాత్ర మార్చి ఒలి పియన్ దేవతలను ఆరాధి చారు ఉదాహరణకు జీయస్ పేరును వాళ్ళు జూపిటర్‌గా మార్చుకున్నారు (ఏ దేవతని వో క్రనో అని పిలిచారని మీ ఉద్దేశ ? చూడ డి §29 2)

అయితే రోమన్ స స్కృతి గ్రీకు స స్కృతికి కేవ అనుకరణ మాత్రమే కాదు గ్రీకు ను చి నేర్చుకున్న రోమన్లు స్వయ గా అనేక నూతన అ శా ను సృష్టి చారు

2 రోమన్ సాహిత్య

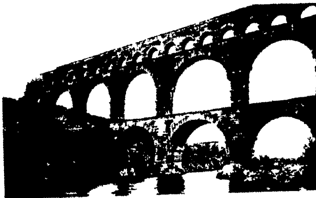
అ) ప్రకృతి రహస్య

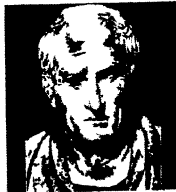
రోమన్ సాహితీ గ్ర థాలు చాలా వున్నాయి వాటిలో ప్రకృతి రహస్య అనే కావ్యానికి ప్రముఖ స్థాన వు ది దీన్ని క్రీ పూ 1వ శతాబ్దికి చె దిన ప డిత కవి లుక్రేషియన్ రచించాడు దానిలో ప్రకృతిని గురి చీ మానవ జాతి చరిత్రను గురి చీ ఆ కాలానికి ప్రగతిశీలమైన అభిప్రాయా ను ప్రతిపాదించాడు

ఆ ప డితుడి దృష్టిలో ప్రకృతి పరమాణువు తో కూడివు ది అవి క వడ మూల గా నక్షత్రాలు భూమి ప్రాణులు చివరకు మనుషు ఆత్మలు ఏర్పడ్డాయి ఆత్మ అవినాశమైనది అనడాన్నీ పునర్జన్మ ఉ దనడాన్నీ అతను

1 చరిత్ర కవిత్వ అధిష్ఠా న దేవతలచేత పరివేష్ఠి తుడైన వర్జిల్ (రోమన్ మొజాయిక్ చిత్ర) 2 ఆధునిక ఫ్రాన్సు దక్షిణ ప్రాం త లోని కమాను తో కూడిన రోమన్ వ తెన (ఫొటో) వ తెనమీదుగా నీటి గొటా లు అమర్చబడ్డాయి ఆ వ తెన నదికి సుమారు 50 మీటర ఎత్తు న వు ది 3 క రోమన్ దేవా య (ఫొటో) గ్రీకు రోమన్ భవనా ను పోల్చిచూడండి గ్రీకు వాస్తుకళను చి రోమన్లు ఏమి అరువుతెచ్చు కున్నారు? 4 సుప్రసిద్ధ రోమన్ వక్త గ్ర థకర్త సిసెరో బస్టు 5 పా పేయీకి చె దిన ఒక వడ్డీవ్యాపారి బస్టు

1

2

4

3

5

తిరస్కరించాడు భగవ తుడి యిచ్చ వల్ల కాక తాము స్వయ గా చేసే శ్రమ వల్లనే అగ్నిని ఉపయోగి చుకోవడ భూమిని దున్న ఇనుముతో పనిముట్లు చేసుకోవడ మనుషులు నేర్చుకున్నారని అతను చెప్పాడు

లుక్రేషియస్ మతాన్ని మానవుడి ఆలోచనకు ప్రతిబ ధకాలు కలిగించే కళ్లె తో పోల్చాడు అజ్ఞానాన్నీ ప్రకృతి శక్తు పట్ల భయాన్నీ మతావిర్భావానికి కారణాలుగా అతను పరిగణించాడు ఉరుము కీ భూక పాలకీ, మనిషి నిద్రకీ శాస్త్రీయమైన వివరణలు యిచ్చే దుకు అతను ప్రయత్ని చాడు లుక్రేషియస్ కావ్య రూప లో తన రచన చేశాడు

ఆ) రోమన్ కవిత్వపు స్వర్ణ యుగ ఏనియడ్

ప్రాచీన రోముకి చెందిన అత్య త ప్రతిభావ తులైన కవులు క్రీ పూ 1వ శతాబ్ది అ త లో క్రీ శ 1వ శతాబ్దిలో ఉ డేవారు ఆ కాలాన్ని రోమన్ కవిత్వపు స్వర్ణ యుగ అ టారు కవు ను తన పక్షానికి తిప్పుకునే దుకు అగస్టస్ ప్రయత్ని చాడు కవులూ రచయితలూ అగస్టస్ మిత్రుడైన మేసెనస్ అనే ధనిక బానిసయజమాని యి ట్లో కూడేవాళ్ళు మేసెనస్ కవు కు ధారాళ గా బహుమతులు యిచ్చేవాడు తర్వాత కా లో మేసెనస్ అ టే కళా పోషకుడు అనే అర్థ వాడుకలోకి వచ్చి ది

ప్రసిద్ధ రోమన్ కవి వర్జిల్ అతను ఏనియడ్ కావ్య రచించాడు అతను ఆ కావ్య రచనకు సుమారు పదేళ్ళ వెచ్చించాడు ట్రాయ్ నగర రక్షణకు పోరాడినవాడూ దేవతా పుత్రుడూ ఐన ఏనియస్ అనే పురాణ వీరుని సాహసా ను ఆ కావ్య లో కవి వర్ణించాడు ట్రాయ్ పతనమైనప్పుడు అతను చావు తప్పించుకున్నాడు మ డిపోతున్న రోమ్ నగర ను చి అతను వృద్ధుడైన తన త డ్రిని కాపాడి భుజా మీద మోసుకొని తీసుకెళ్లాడు చాలాకా సంచార చేసి అసాధారణమైన కొన్ని సాహస కార్యా తరువాత ఇటలీ చేరాడు ఏనియస్ మృత జీవులు వు డే పాతాళానికి వెళ్లాడు అక్కడ మరణి చిన అతని తండ్రి ఆత్మ భవిష్యత్తులో రోమ్ మహాశక్తిన త గా వు టు దని జోస్య చెప్పి ది రోమన్లు ప్రప చ ప్ర దర్శీ పాలిస్తారనీ పరాజితు పట్ల దయ చూపుతారనీ పొగరుబోతు ను అణచివేస్తారనీ చెప్పి ది ఏనియస్ త డ్రి ఆత్మ ఏనియస్‌కి అతని వ శీకుల్ని చూపి చి ది వారిలో లాటియమ్‌కి శా తిని చేకూర్చి సుదూర దేశా ప్రజ ను సైత రోమ్ ము దు గ గ వటికి వటేసే దైవా శ స భూతుడైన అగస్టస్ కూడా వు టాడు (పేజీలు 252–253 చూడ డి)

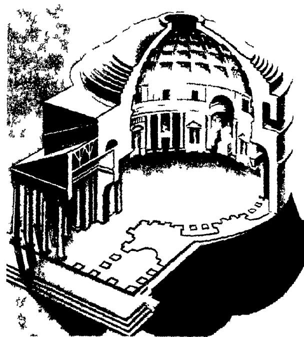
ఏనియడ్ హోమర్ కావ్యా కొనసాగి పులా వు టు ది అది కూడా వాటిలాగే గ భీరమైన సమాన భూయిష్ఠమైన కవిత వర్జిల్ ధైర్యాన్నీ పెద్ద పట్ల వినయ విధేయత నీ గౌరవాన్నీ కీర్తి చాడు రోమన్ సామ్రాజ్యాన్నీ అగస్టస్‌నీ కీర్తించే దుకుగాను మత విశ్వాసా నూ గ్రీకు రోమన్ చారిత్రక గాథ నూ వర్జిల్ కవి నేర్పుగా వినియోగి చుకున్నాడు

3 రోమన్ వాస్తుశిల్ప కళ

దివ్యమూ వైభవోపేతమూ అయిన రోమన్ నిర్మాణాలు యావత్ప్రపంచానికీ రోమన్ సామ్రా జ్యపు శక్తి స పద ను నిరూపి చే దుకు ఉద్దేశి పబడ్డాయి రోమన్లు భవన నిర్మాణ లో గ్రీకు వాస్తుశిల్పుల అనుభవాన్ని వినియోగి చుకొని నూతన ఆవిష్కరణ తో ఆ కళను మరె తగానో సుస పన్న చేశారు రాళ్లనూ యిటుకలనూ దృఢ గా యేక చేసే కా క్రీట్ అనే సమ్మేళనాన్ని రోమన్లు సృష్టించారు అత్య త ఘనత్వ గ రాతి కమాన్లు (ఆర్చీలు) కట్టడానికి వాళ్ళు దాన్ని ఉపయోగించారు

కమాన్లు యెక్కు పెట్టిన విల్లు లాగా వు డేవి లాటిన్ భాషలో ఆర్కస్ అ టే విల్లు దానిను డి పుట్టి దే ఆర్చ్ అనే పద చక్రవర్తులు తమ విజయా స్మృతి చిహ్నాలుగా విజయ కమాన్లు నిర్మి చారు విజయోత్సవాలలో వాళ్ళ వాటిగు డా ఊరేగేవాళ్లు రోమ్‌లో నీటి గొట్టాల నిర్మాణ లోనూ యి డ్ల నిర్మాణ లోనూ నదు మీద వ తెన నిర్మాణ లో కూడా కమాన్లను విరివిగా ఉపయోగించారు రోమన్లు పర్వతా లోని సె యేళ్లను చి నీటిని తీసుకెళ్ళే

పాంథియన్ (నమూనా) పాంథియన్ బాహ్య రూపాన్నీ ఆంతరిక రూపాన్నీ చూపేందుకు వీలుగా దాని క్రాస్ సెక్షన్ నమూనాలో చూపబడింది నేలమీది గీతలు గోడలు స్తంభాలు ఎక్కడెక్కడ ఉండేవో సూచిస్తాయి గోపురంలోని రంధ్రం ద్వారా యీ దేవాలయంలోకి వెలుతురు ప్రసరిస్తుంది

అక్విడక్టులను నిర్మించారు వన్నువు ప్రాంతాల్లో గొట్టాలతో కూడిన కమానువంతెనలు నిర్మించబడేవి వాటిగుండా నీరు దిగువకి ప్రవహించేది (పేజి 255 చూడండి) రోమ్‌కి వరద నీరు నది అక్విడక్టుల ద్వారా తీసుకురాబడేది

రోమన్లకు కుపోలాలు నిర్మించడం కూడా తెలుసు కుపోలా అంటే బోర్లగించిన పెద్ద గిన్నె లాగా (అర్ధగోళాకారంలో) వుండే యింటి కప్పు రోమ్‌లోని పాంథియన్ గుడి (సకల దేవతల గుడి)కి గల కప్పు అద్భుతమైన కుపోలాకు ఉదాహరణ

4 రోమన్ శిల్పకళ

నిలువెత్తు బస్టు విగ్రహ నిర్మాణంలో రోమన్ శిల్పకళ సాధించిన అత్యున్నత విజయం శిల్పులు వ్యక్తి కవళికను యథాతథంగా రూపొందించడంతోబాటు అతని స్వభావాన్ని కూడా వ్యక్తం చేసేవాళ్లు వడ్డీ వ్యాపారస్తుని శిల్పంలో జీవితమంతా లాభతృష్ణతో గడిపిన మనిషి దురాశనూ ముష్కరత్వాన్నీ వ్యక్తంచేయడంలో శిల్పి సంపూర్ణంగా కృతార్థుడయ్యాడు ఒక శిల్పి పాంపేయ్ విగ్రహాన్ని తెలివితక్కువవాడిగా ఆత్మతృప్తిగలిగినవాడిగా చెక్కాడు ప్రసిద్ధ రోమన్ వక్త రచయిత అయిన సిసెరో విగ్రహంలో నిశిత బుద్ధి కనిపిస్తుంది బిగించిన పెదవుల్లో జనం పట్ల అతని ఏవగింపు కనిపిస్తుంది (పేజీలు 245 255 చూడండి)

రోమ్‌లో సామ్రాజ్య స్థాపనానంతరం శిల్పులు చక్రవర్తులను కీర్తించి మహోన్నతులుగా చిత్రించవలసివుండేది దేవుళ్లు గానో భీమకాయులు గానో లేక పురాణ పురుషులు గానో శిల్పులు వాళ్లను చిత్రించేవాళ్లు దర్పంగా వుండే అగస్టస్ చేతిలో విజయ దేవతను పట్టుకున్న మహోన్నతుడైన జూపిటర్‌గా రూపొందించబడ్డాడు చక్రవర్తి విజయాలూ రోమన్ విజయాలూ ఆర్చిలకీ భవనాలకీ అలంకారప్రాయంగా పాలరాతి ఉబ్బెత్తు శిల్పాల్లో చెక్కబడేవి

1 ల్యుక్రేషియస్ ఏ గ్రీకు పండితు అభిప్రాయా ను మరి తగా అభివృద్ధిచేశాడు? మీ జవాబును నిరూపించ డి 2 వర్జిల్ తన పాఠకులకి అ దజెయ్యదలుచుకున్న ఆలోచనలూ భావోద్వేగాలూ యేమిటి? ఏనియడ్ నుంచి ఉదాహరణ ను పేర్కొన డి ల్యుక్రేషియస్ అభిప్రాయా కీ వర్జిల్ అభిప్రాయా కీ మధ్య మౌలిక భేదాలు యేమిటి? 3 రోములో చక్రవర్తి అధికారాన్ని పటిష్ఠ చేసే దుకు మతమూ కళలూ ఎలా వినియోగి పబడ్డాయి? 4 క్రీ పూ 5వ శతాబ్ది నాటి గ్రీకు శిల్పానికీ రోమన్ శిల్పానికీ మధ్య తేడాలు యేమిటి? ఆ తేడా కి కారణ యేమిటో వివరించ డి

§ 55 సామ్రాజ్య కాలపు రోమ్ నగరం

బీదవాళ్ళ రోమ్ నగరానికి తరలివెళ్లడానికి గల కారణాలను జ్ఞాపక చేసుకో డి (§50 1)

1 సామ్రాజ్య కా పు రోమ్‌లో ఫోరమ్ పలటీనె

క్రిస్టియన్ శక మొదట్లో రోమ్ మధ్యధరా సముద్ర తీరమ తట్లోనూ వి క్కెలి పెద్ద నగర గా తయారై ది అప్పట్లో రోమ్ నాభా సుమారు 10 00 000 ఆ నగర టైబర్ నది ఒడ్డులు రె డి టిమీదా విస్తృత గా వ్యా చి ది నగర లో రాళ్ళుపరచిన ముఖ్య వీధులన్నీ ఫోరమ్ దగ్ర కలిసేవి రోమన్ చక్రవర్తుల్లో దాదాపు అ దరూ అద్భుతమైన భవనాలు విర్మి పజేశారు తమ కీర్తిని శాశ్వత చేసుకునే దుకుగాను ఫోరమ్‌లో తమ విగ్రహాలు ప్రతిష్ఠి చుకున్నారు

2 2వ శతాబ్ది నాటి ఒక చక్రవర్తి విగ్రహ ఈ చక్రవర్తి ఏ గ్రీకు వీరుడి ప్రతిబి బ ?

తన విజయా కు స్మృతి చిహ్నా గా ట్రాయన్ చక్రవర్తి సుమారు 40 మీటర్ల ఎత్తు గ విజయ స్త భాన్ని నిర్మి వ జేశాడు దానిమీద చుట్టూ కి దిను చి పైదాకా ఒక రి బ్బను చుట్టినట్లు పా రాతి ఉబ్బెత్తు శిల్ప చెక్కించాడు ఆ శిల్పంలో యుద్ధాలు నదులు దాటడ శత్రువు ను ఖైదీలుగా పట్టుకోవడ శత్రువు గ్రామాలను నే మట్ట చెయ్యడ తదితర యుద్ధ దృశ్యాలూ చెక్కబడ్డాయి చక్రవర్తి విగ్రహ ఆ స్త భాగ్ర మీద ని పబడి ది (పేజి 252 చూడండి)

ఫోరమ్ సామాన్యమైన బజారు స్థ నుంచి ప్రా ముఖ్యమైన ఒక ఆరుబయలు మ్యూజియ గా తయారై ది

ఫోరమ్ పక్కనే పలటీనె దిబ్బ వు ది పా రాతితో నిర్మి వ డి బ గారు తో అల కరి పబడి మిలమి మెరిసే రాజ భవనాలు ఆ దిబ్బమీద వున్నాయి (పేజి 260 చూడ డి)

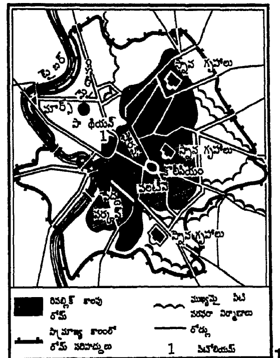
2 బానిస యజమాను

నిత్య జీవిత

రోమన్ ప్రభువరీయు భవనాలు రా భవనా చుట్టూ వుండేవి ఉద్యానవనా మధ్య ధనిక బానిస య మానుల గృహాలు వుండేవి గది గోడలు కుడ్య చిత్రాలతో అల కరి పబడి వు డేవి నేలకు ర గు ర గు రాళ్లతో మొజాయిక్ చప్టా వేసేవాళ్లు పెద్ద హాలులో మధ్యలో ఒక జలయ త్ర వు డేది ఫర్నిచరుకి బ గారు వెండి రేకులూ ద తమూ తాపడ చెయ్యబడేవి గ్రీసుమ చి తెచ్చిన రోమ్‌లో చేసిన విగ్రహాలతో భవనాలూ ఉద్యానవనాలూ అ కరి పబడేవి

ఒక్కొక్క ధనిక రోమన్‌కు వ దలకొ ది బానిసలు సేవలు చేసేవాళ్లు బానిసలలో వైద్యులూ సంగీత విద్వా సులూ

1

సామ్రాజ్య కా లో రోమ్ నగర దృశ్య (పునరుద్ధరణ ప్లాను)
ప్లానులో చూపబడిన స్మారక నిర్మాణాలను చిత్ర లో గుర్తి చ డి

సామ్రాజ్య కా లో రోమన్ ఫోరమ్ వ టీనెలు (పునరుద్ధరణ)

కళాకారులూ వుండేవాళ్ళు గ్రీసునుండి తెచ్చిన బానిసలు చాలామంది వుండేవాళ్ళ తరుచుగా వాళ్ళ తమ యజమానుకంటె విద్యావంతులు బానిసలు వీధుల్లో అతని వల్లకి మోసేవాళ్ళు కుక్కకు బదులు బానిస వాకిట్లో కూర్చొని వుండే వాడు అతని మెడలోని గొలుసు గోడకు బిగించ డివుండేది బానిస యజమాను విందులకోసం బతికివున్న చేపలూ అపురూపమైన అడవి కోళ్ళూ పళ్ళూ ద్రాక్ష సారాయీ సామ్రాజ్యపు నలుమూలల్నుంచీ తీసుకురాబడేవి

3 ఆహార వినోద కావాలి!

రోమ్‌లో కన్నులు మిరుమిట్లు గొలిపే భోగాలూ భయకరమైన దారిద్ర్యమూ పక్కపక్కనే వుండేవి

కొన్ని గూడేలు ఐదు ఆరు అంతస్తు ఇళ్లలో క్రిక్కిరిసి వుండేవి (పేజి 262లోని చిత్రం 1 చూడండి) బీద ప్రజలు చిన్నచిన్న కొట్టు గదుల్లో పేల మాళిగల్లో అటకల్లో బతికేవాళ్ళు వీధులు చాలా యిరుకుగా వుండేవి సూర్య రశ్మి వాటిలో యెప్పుడోగాని ప్రసరించదు అనేక అంతస్తు యిళ్ల నిర్మాణ సరిగా లేనందున కూలిపోతూ వుండేవి అగ్ని ప్రమాదాలు తరచు సంభవిస్తూ వుండేవి కూలిన యిండ్లకింద మంటలోనూ చాలామంది హతమయ్యేవాళ్ళ ఎంతోమంది బీద ప్రజకు తల దాచుకోడానికి కొంపలు వుండేవి కావు వాళ్ళ వీధుల్లోనూ నగర చౌకుల్లోనూ నిద్రించేవాళ్ళ (21వ వర్ణ చిత్ర లో ఒక రోమన్ వీధి ఎలా వుండేదో చూడండి)

బీదవాళ్లలో గలాటాలు రగకుండా చక్రవర్తులు వాళ్లకు ఆహారమూ చిల్లర నాణాలూ పంచిపెట్టేవాళ్లు వినోదాలు

రోమ్‌లోని స్నానాగారాలు (పునరుద్ధరణ) స్నానాగారాల్లో వేడి నీటి చన్నీటి ఈత కొ నులు వ్యాయామ శాలలు గ్ర థా యాలు సైత వున్నాయి గోడలు విలువ పైన సర బీలు స్త భాలు పా రాతితో అ కరి పబడ్డాయి వే మొజాయిక్‌తో చెయ్యబడి ది

ఏర్పాట్లు చేసేవాళ్ల రోమ్‌లో 2 లక్ష మందికి పైగా ఉచిత ఆహార వుచ్చుకునేవాళ్ళు ధనిక బానిస యజమానుల ద్వారాల వద్ద యేదైనా దాన భిస్తు దనే ఆశతో వ ద కొద్ది బీదవాళ్ల గుమికూడి వు డేవాళ్ల రాజ స్నానాగారాలు స్వత త్ర పౌరు కు అ దుబాటులో వు డేవి (పై చిత్ర చూడ డి)

గత్యంతర లేని సోమరితన తోనూ దాన ధర్మా తోనూ పాడుచేయబడిన రోమన్ బీద ప్రజ కు పనిచెయ్యా ని వు డేది కాదు పనిచెయ్యడ బానిసల వ తు అనీ అది స్వత త్ర పౌరు గౌరవానికి లోటు అనీ బానిస యా మానులే కాదు బీద ప్రజలు కూడా అనుకునేవాళ్ల వాళ్ల చక్రవర్తిను చి ఉచిత ఆహారాన్నీ వినోదాన్నీ డిమా డు చేసేవాళ్ల

4 రోమ్‌లో వినోదాలు

రోమన్ బానిస యజమాను కీ బీదావాళ్లకీ అభిమాన వినోదాలు గ్లేడియేటర్ల పోరాటాలు రిపబ్లిక్ కాలంలో క టె సామ్రాజ్య కా ంలో గ్లేడియేటర్ల పోరాటాలు యి కా వైభవ గా వు డేవి

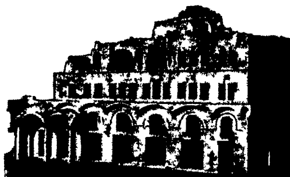
ఆగస్టస్ ఆజ్ఞ మేరకు రోమ్ శివార్లలో ఒక సరస్సు నిర్మి పబడి ది 30 పెద్ద పడవలూ అనేక చిన్న పడవలూ అక్కడ చేర్చేవాళ్ళు సరస్సులో సముద్ర పోరాటాలు రిగేవి వాటిలో 30 పెద్ద చాలా చిన్న పడవలమీద సుమారు 3 000 మ ది పోటీలో పాలొ నేవాళ్ల

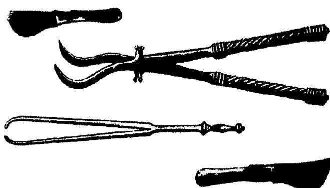
క్రీ శ మొదటి శతాబ్ది ఉత్తరార్ధ లో చక్రవర్తి ఉత్తరువు ప్రకారం గ్లేడియేటర్ల పోరాట కోస రోమ్‌లో కొలీసియ అనే బ్రహ్మా డమైన ఆ ఫిథియేటర్ నిర్మి ప డి ది కొలీసియంలో అనేక వే మ దివరకు ప్రేక్షకులు కూర్చోవచ్చు

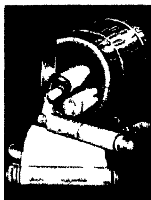
ట్రాయన్ జరిపిన ఉత్సవాల్లో 10 000 మ ది గ్లేడియేటర్లు తమలో తామూ క్రూర జ తువు లోనూ పోరాడారు రోమన్లకు అభిమాన వినోదాల్లో రథా పోటీలు మరొకటి

5 రోమన్ స స్కృతి ప్రాముఖ్య

రోమన్ స స్కృతి ఇటలీలోనే గాక విస్తృత సామ్రా ్య అ తటా వ్యాప్తిలో వు డేది రోమన్లు తాము వెళ్లిన అన్ని చోట్లా ఆర్చీలు అక్విడక్టులు ఆ ఫీ థియేటర్లు రోడ్లు నిర్మి చారు లాటిన్ భాష ఇటలీలోనే గాక రోమ్‌కి చాలా దూరాన గ దేశాల్లో సైత వాడుకలో వు డేది గ్రీకులూ ప్రాచ్య రచయితలూ రాసిన అనేక గ్ర థాలు లాటిన్ భాషలోకి అనువదించ డ్డాయి చాలా కా వరకు అది పశ్చిమ యూరప్‌లోని విద్యావంతు దరూ రాసే భాషగా మాట్లాడే భాషగా వు డేది ఇప్పటికీ అది విజ్ఞానశాస్త్రాలలో ఖనిజాలకూ మొక్క కూ జ తువులకూ పేర్లు పెట్టడానికి ఉపయోగించ బడుతో ది ఆ పదాలు ప్రప చ మ తటా శాస్త్రజ్ఞు కు అర్థమౌతాయి డాక్టర్లు తమ ప్రిస్క్రిప్షన్లు లాటిన్ భాషలో రాస్తారు చాలా దేశాలు లాటిన్ అక్షరమా ను వాడుతున్నాయి ఆధునిక భాషల్లో లాటిన్ పదాలు చాలా వున్నాయి

1 రోమ్‌లోని పలు అ తస్తు భవనపు శిథి మైన ప్రాచీన నమూనా 2 రోమన్ శస్త్రచికిత్సా పరికరాలు పేజి 59లో చూపబడిన ఈజిప్షియన్ శస్త్రచికిత్సా పరికరాలతో వీటిని పోల్చిచూడ డి 3 ఈ చిత్రాన్ని యి తకుము దు మీరే పేజిలో చూశారో వెతక డి

మన యిప్పటికీ రోమన్ కాలె డర్ యే మార్పూ లేకు డా వాడుతున్నా నెలల పేర్లు కూడా లాటిన్‌ను డి వచ్చినవే జూలై అనేది జూలియస్ సీ ర్ పేరును డి ఉత్పన్నమై ది తరువాత నెల ఆగస్టు ఆగస్టస్ పేరును డి వచ్చి ది సెప్టె బర్ అనగా ఏడవది అక్టో ర్ అనగా ఎనిమిదవది (ప్రాచీన రోమ్‌లో మార్చితో స వత్సర మొదలయ్యేది)

లు క్రేషియస్ వర్జిల్ తదితర రోమన్ కవు రచయిత రచనలు యూరపియన్ సాహిత్యాన్ని విశేష గా ్ర భా విత చేశాయి అవి మన కా లో కూడా ప్రచురి ప డుతున్నాయి

పాంపేయీ నగర శిధిలాల త్రవ్వకాలు

పా పేయీ నగర వెసూవియస్ అనే అగ్ని పర్వత దగ ర వు డేది క్రీ శ మొదటి శతాబ్ది ఉత్తరార్ధ లో అది హఠాత్తుగా ్రబద్దలై ది దాని శిఖర ను డి ఉడుకు బూడిద బ్రహ్మా డమైన ప్రవాహ లా కి దికి వచ్చి చుట్టూ వున్న సమస్తాన్నీ పూడ్చివేసి ది దాదాపు 10 మీటర్ల మ ద వున్న పొర కింద నగర పూడిపోయి ది ్రజ లో అత్యధిక భాగ తప్పి చుకోగలిగారు మిగిలినవాళ్ళు హతమయారు నే మాళిగల్లో ధింప డిన బానిసలు కూడా హతమయారు

పా పేయీలో త్రవ్వకాలు 18వ శతాబ్దిలో ప్రారంభమయ్యాయి ఇప్పుడు నగర లో అత్యధిక భాగ ను డి అగ్ని పర్వతపు బూడిద తొ గించబడి ది వీధులూ నివాస గృహాలూ ఫోరమ్ ఆ ఫిధియేటర్ స్నానాగా రాలూ దేవా యాలూ బయటపడ్డాయి (కలర్ ఫొటోలు 16–18 చూడ డి)

౧ 1 పాఠమూ చిత్రాలూ తిరగేసి క ధనిక రోమన్ జీవితాన్ని వర్ణి౦చ డి 2 ఆహార వినోద కావాలి! అన్న పదబ ధ ఎలా ఎ దుకు వాడుకలోకి వచ్చి ది? గ్రాఖ్ సోదరు కాల లో బీద ్ర ప లు ఏమి కావా ని డిమా డు చేశారు? 3 రోమన్లు అన్నింట్లోకీ ఎక్కువగా దేన్ని చూడాలని కోరుకునేవాళ్ళు? 4 సామ్రాజ్య కా పు రోమ్‌ను రిపబ్లిక్ ఆర భ నాటి రోమ్‌తో సరిపోల్చి చూడండి పాఠమూ చిత్రాలూ తిరగెయ్యండి

ప్రకరణం పదహారు

రోమన్ సామ్రాజ్య పతనం, వినాశం

§56 క్రీశ 2వ శతాబ్ది చివర–3వ శతాబ్దిలో రోమన్ బానిస యాజమాన్య ఆర్థిక వ్యవస్థ క్షీణించడం ప్రారంభం

(మాక్ 10)

రోమ్‌లో బానిస కు కేటాయి ప డిన పని యేమిటో (§49) బానిస య మాను తో బానిసలు ఎలా పోరాడారో (§35 5) జ్ఞాపక చేసుకో డి

1 బానిస పని తీరు

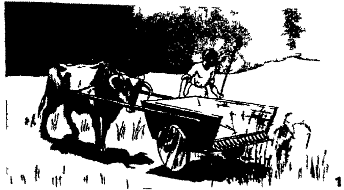
బానిసలమీద యజమానులకు పెద్దగా ఖర్చు కాదు కాని వాళ్ళు చాలా అధ్వా న గా పనిచేసేవాళ్ళ బానిస శ్రమ ఉత్పాదకత తక్కువ వాళ్ళ చే సరుకు ాణ్యత మరీ అధ్వాన పొ దున్నేవాళ్లకు ప ట బాగా ప డుతో దా లేదా అనే దానిమీద బొత్తిగా శ్రద్ధ లేదు వాళ్ళ మె త ప డి చినా వాళ్లకు భోజన లోకి భి చేది తుర్రు జావా కట్టుకోడానికి కొద్ది పాత పేలికలూ మాత్రమే అందు ి వ వాళ్ళు పని సాధ్యమైన త తక్కువగా సాధ్యమైన త అధ్వాన గా చేసేవాళ్ళ వాళ్ళ తమ య మాను ను ద్వేషి చే ాళ్లు వాళ్ల పనిముట్లను విరగొట్టేవాళ్లు పశువు ను గాయపరచేవాళ్లు

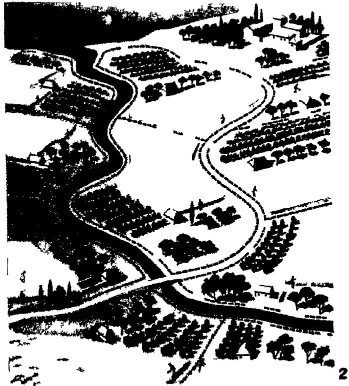
మొదటి శతాబ్దిలో క రోమన్ బానిస య మాని బానిస శ్రమను ఈవిధ గా వర్ణించాడు బానిసలు పొలా కు చాలా పెద్ద హాని కలిగిస్తారు వాళ్ళ యెద్దు నూ యితర పశువులనూ అశ్రద్ధగా మేపుతారు వాళ్ళ అధ్వాన గా దున్నుతారు నే మీద చల్లే విత్తనాలు బాగా మొ కెత్తుతాయా లేదా అనే విషయ మీద వాళ్లకు బొత్తిగా శ్రద్ధ ాదు వాళ్లే ధాన్య దొ గిలిస్తారు ఇతర దొ గ నుండి కాపాడరు

బానిసత్వ ర్థికాభివృద్ధికి అడ్డ కి

బానిసత్వ సా కేతిక అభివృద్ధిని కు టువరచి ది రైతులు భూమిని దున్నే దుకు అనువైన ఒక మేలి రక వాగలినీ ఎద్దు లాగే కువ్వ నూర్పిడి పనిముట్టునూ కనిపెట్టారు అయితే యీ ఖరీదైన మేలి రక వ్యవసాయపు పనిముట్లను బానిస కు యిచ్చేవాళ్ళ కారు వాళ్లకి పాత నాగళ్లనూ కొడవళ్లనూ మాత్రమే ిచ్చేవాళ్ళ నాసి రకం వ్యవసాయ మూ గా భూమి నిస్సారమైంది రైతులు సాగుచేసిన త కా మూ సారవంత గా వ్న చేలు బానిసలు సాగుచేసినప్పుడు నిస్సారమయ్యాయి చేతిపను కార్ఖానాల్లో గనుల్లో తదితర వృత్తుల్లో బానిసలకు

1 రోమన్ వ ట కోత య త్ర (ప్రాచీన చిత్రా ఆధార గా పునరు ధరి వ డిన చిత్ర) 2 మూడవ శతాబి నాటి ఇటలీలో ఒక ఎస్టేటు పేజి 213లోని చిత్ర తో దీన్ని పోల్చి చూడండి ఎస్టేటులో వచ్చిన మార్పు లను సూచి చ డి

వగు గొట్ట సాధ్య కాని సరళమైన మోటు పనిముటు మాత్రమే యివ్వబడేవి దానితో సరుకుల నాణ్యత తగి వర్తక క్షీణి చిపోయి ది

వ్యవసాయ లో పశువు పె వక లో చేతివృత్తుల్లో బానిసలే ప్రధాన గా పనిచెయ్యనార భించడ తో రి క వ్యవస్థ క్షీణించనార భించి ది బానిసలు ఇటలీలో త్యధిక సంఖ్యలో పోంద్రీకరి ప డి వుండేవాళ్లు కనుక ఆర్థిక క్షీణత్వ మరీ యెక్కువగా న భవించి ది ఆ దేశ లోనే

బానిస శ్రమ బానిస యజమాను కు లాభదాయక కాకు డా పోయి ది దీనికితోడు చాలామంది బానిసలు వుండట ప్రమాదకర ఎ త యెక్కువమ ది బానిసలైతే — అ త యెక్కువమ ది శత్రువులు అని బానిస య మానులు నేవాళ్ల

3 కొలోన్‌లు — క్రీశ 2వ శతాబ్దం లో చాలామంది బానిస యజమానులు తమ ఎస్టేట్లను చిన్న చిన్న పొలాలుగా విభజించి వాటిని బీద స్వతంత్ర పౌరులకు కౌలుకివ్వడం ప్రారంభించారు అలాంటి సన్నకారు కౌలుదార్లను రోమ్‌లో కొలోన్‌లు అనేవారు కౌలుదారు మాసూలులో కొంత భాగం యజమానుకిచ్చి మిగిలిన దానితో తృప్తిపడవలసివుండేది అందువల్ల వాళ్లు భూమిని బానిసకంటె బాగా సాగుచేయడానికి శ్రద్ధ వహించేవాళ్లు పశువులనూ పనిముట్లనూ బాగా చూసుకునేవాళ్లు

బీద కొలోన్లు పనిముట్లూ పశువులూ విత్తనాలూ అరువు తీసుకునేవాళ్లు వాళ్లు రుణంలో పడితే ఎస్టేటును వదలిపెట్టిపోవడానికి వీలు లేదు ఈ పరిస్థితిని అవకాశంగా తీసుకొని యజమానులు కౌలు మొత్తం పెంచేవాళ్లు

4 గుడిసెలు వున్న బానిసలు. — కొంతమంది బానిస యజమానులు తమ బానిసలకి చిన్న పొలాలనూ పనిముట్లనూ విత్తనాలనూ యిచ్చి వాళ్లని వివాహం చేసుకొని కుటుంబాలు పెంచుకోడానికి అనుమతి యిచ్చారు అలాంటి బానిసలు బాగా పనిచేస్తారనీ పారిపోరనీ యజమానుకు హాని చేయరనీ వాళ్ళు ఆశించారు ఈ రకం బానిసలను గుడిసెలు వున్న బానిసలు అనేవాళ్లు నగరాల్లో బానిస యజమానులు బానిసలు చిన్న చిన్న కార్ఖానాలూ చిల్లర దుకాణాలూ పెట్టుకోడాన్ని అనుమతించారు ఆ బానిసలు తమ ఆదాయంలో గణనీయమైన భాగాన్ని తమ యజమానుకు యివ్వాల్సివుండేది

బానిసలో కొద్దిమంది పరిస్థితి కొంత మెరుగైనప్పటికీ వాళ్ల జీవితం బాగా కష్టభూయిష్టంగానే వుండిపోయింది వెనకటి మాదిరిగానే తమ యజమాని దయాదాక్షిణ్యాల్లోనే వున్న బానిసలు బానిస యజమానులతో తమ పోరాటం కొనసాగించారు ఆ పోరాటంలో కొలోన్లు కూడా పాల్గొన్నారు

5 సామ్రాజ్యంలో తిరుగుబాట్లు — సామ్రాజ్యంలో వివిధ భాగాల్లో తిరుగుబాట్లు జరిగాయి 3వ శతాబ్ది మధ్య తిరుగుబాట్లు ప్రత్యేకించి ముమ్మరంగా జరిగాయి

మొత్తం గాల్లియా అంతా తిరుగుబాటు చేసింది తిరుగుబాటుదార్లు తమని గవ్యూద్‌లు అని పిలుచుకునేవాళ్లు అంటే యోధులు అని అర్థం మందకాపరులు అశ్విక దళాన్ను వ్యవసాయదారులు పదాతి దళాన్ను ఏర్పాటుచేసుకున్నారు బగవ్యూద్‌లు బానిస యజమానుల భవనాలను తగులబెట్టి తాము పట్టుకున్న సామాన్లను తమ మధ్య పంచుకున్నారు ఉత్తర ఆఫ్రికాలో ఒక పెద్ద తిరుగుబాటు మొదలైంది తిరుగుబాటుదారులు కొన్ని నగరాలను ఆక్రమించుకోగలిగారు

రోమ్‌లో చేతివనివాళ్లూ బానిసలూ ఆయుధాలతో తిరుగుబాటు చేశారు వాళ్లు నగరంలోని ఒక దిబ్బమీద తిష్ఠవేశారు వీధుల్లో భీషణమైన ఘర్షణలు జరిగాయి సైనికులు ఆ దిబ్బని చుట్టుముట్టి దాడిచేసి పట్టుకున్నారు కాని చాలా నష్టాలు పొందారు

ఆ తిరుగుబాట్లు జరిగిన కాలంలోనే సామ్రాజ్యపు పరిహద్దుల్లో తీవ్రమైన పోరాటం సాగింది

2వ శతాబ్ది నాటికి కూడా రోమన్ సామ్రాజ్యం చాలా శక్తివంతంగానే వుంది అయితేనే బానిసత్వ ఆర్థిక వ్యవస్థని క్షీణింపజేసింది సామ్రాజ్యాన్ని బలహీనపరచింది

? 1 బానిసత్వం సాంకేతిక అభివృద్ధిని ఎందుకు కుంటుపరచింది 2వ–3వ శతాబ్దాల్లో రోమ్ ఆర్థిక వ్యవస్థ క్షీణించేందుకు దారితీసిందేది? 2 ఏ అనివార్య పరిస్థితుల మూలంగా ఎస్టేట్ యజమానులు తమ భూమును బీదవాళ్లకి కౌలుకిచ్చారు? బానిసలు సొంత గుడిసెలు కలిగివుండేందుకు ఎందుకు అనుమతించారు? 3 కొలోన్ల పరిస్థితికీ బానిసల పరిస్థితికీ మధ్య తేడా యేమిటి? 4 3వ శతాబ్ది తిరుగుబాట్లలో ఎవరు పాల్గొన్నారు?

§ 57 3వ శతాబ్దిలో సామ్రాజ్యం బలహీనపడటం, డియోక్లెటియన్ చక్రవర్తి పాలనలో అది బలపడటం

(మాప్ 10)

1 సామ్రాజ్యపు సరిహద్దు పైన ర్బరుల దాడి

క్రీస్తు శకారంభం లో అంటే యిప్పటికి సుమారు రెండు వేల ఏళ్ల క్రితం ఎల్బ్ నది తూర్పు తీర భూములో స్లావ్‌లూ రైన్‌కీ ఎల్బ్‌కీ మధ్య జర్మన్‌లు అనే తెగలవాళ్లూ నివసిస్తూ ఉండేవాళ్లు

జర్మనీ దట్టమైన అడవులతో బురద నేలతో నిండివుండేది ర్మన్ గణాల జనావాసాలు అడవుల మధ్యా బురద నే మధ్యా ఉండేవి గణ సభ్యులు అడవిలో కొంత భూమిని తుప్పలూ చెట్లూ కొట్టి బాగుచేసుకునేవాళ్లు గణ పెద్దలు గణ సభ్యు కు భూఖ డాలు పంచేవాళ్ల ర్మన్‌లు బార్లీ రై ధాన్యాలు పండించేవాళ్ల రెండు మూడే ళ్ల తర్వాత ఆ భూమి నిస్సారమయ్యేది

ర్మన్‌లు మరొక భూమిని చెట్లు కొట్టి సాగుకి లాయకు చేసుకోవలసివచ్చేది జర్మన్‌లు అడవిలో పశువుల్ని మేపుకునేవాళ్ల వాళ్లు ద్రాక్ష తోటలూ పండ్ల తోటలూ పెంచలేదు

ఇతర బర్బరుల మాదిరిగానే జర్మన్‌లు సారవంతమైన మైదానా పటా సామ్రా య్యపు సంపదపట్లా ఆకర్షితులయారు జర్మన్ గణా కి గణాలు రోమన్ సామ్రా య ప్రా తాలమీద దాడిచెయ్యనారంభించాయి సాయుధులైన పురుషులు ము దు వెళ్లేవాళ్ల — సాధారణ సైనికులు పాదచారులై నడిచేవాళ తెగ నాయకులూ వాళ్ల రక్షక భటులూ గుర్రాలమీద అధిరోహి చి వెళ్లేవాళ్ల పురుషుల వెనుక పెద్ద పెద ఎడ్లబళ్లు వెళ్లేవి వాటిలో స్త్రీలు పి ్లలు ఉ డేవాళ్ల పశువు కాపరులు పశువుల్ని తోలుకు టూ వెళ్లేవాళ

సామ్రాజ్య శక్తివంత గా వున్నప్పుడు ర్బరుల దాడు మ తి ప్పికొట్టేది రోమన్లు చాలామ ది బర్బరు ను బ దీలుగా పట్టుకొని వాళ్లని బానిసలుగా మార్చారు

2 సామ్రాజ్య బ హీనపడట

చక్రవర్తు అధికార 3వ శతాబ్ద లో బాగా బ హీనపడిపోయి ది శక్తివంతులైన సేనాధిపతులు తమకి యిష్టమొచ్చినవాళ్లని గద్దెమీద ఎక్కి చేవాళ్ల ఇష్ట లేకపోతే ది సేసేవాళ ఎవళ్ల తమకి ఎక్కువ జీతమిస్తామని ఆశ చూపితే వాళని గద్దెమీద కూర్చోపెట్టేవాళ్ల చక్రవర్తులు రె డు మూడేళ్లకి కరు చొప్పున మార్చబడేవాళ్లు ఒక్కొక్కసారి కొద్ది నెలల్లోనలే యీ మార్పు జరిగేది వాళ్లలో దాదాపు ఏ క్కరూ సహజ మరణ పొ దేవాళ్ల కారు కొన్ని ప దర్భాల్లో సామ్రాజ్యంలో ఏక కా లో పెక్కుమ ది చక్రవర్తులు ధికార లో ఉండి పరస్పర పోరాడుతూ వు డేవాళ్లు

సైనికుల్లో తిరుగుబాట్లు చక్రవర్తు మధ్య యుద్ధాలు సామ్రాజ్యాన్ని బలహీనపరచాయి 3వ శతాబ్ది మధ్యలో

గ్రీకులూ రోమన్లూ ఎవరి భాష తమకి అర్థ కాదో వారిని ర్బరులు ని పిలిచేవారు కాని కా క్రమంలో యీ మాటకి అనాగరికులు క్రూరులు అనే అర్థ ఏర్పడింది

గాల్లియా స్పెయిన్ ఈజిప్టులు ఆసియాలోని దిగువ డాన్యూబ్ తీర లోని దాదాపు అన్ని రాష్ట్రాలూ రోమ్‌ను చి వేరుపడిపోయాయి

బ హీనపడిన సామ్రా జ్య తన సరిహద్దు ను కాపాడుకోలేకపోయి ది ర్మన్ తదితర బర్బరుల మూకలు రోమన్ సామ్రా జ్య ప్రాంతాల్లోకి చొచ్చుకువెళ్లి తమ దోవలో తమకి దొరికినవాటన్ని టినీ దోచుకొని మిగిలినవాటిని ధ్వ స చేశాయి

3 డియోక్లెటియన్ చక్రవర్తి పాలన

ఇటలీలోని రాష్ట్రాల్లోని బానిస య మాను కి సామ్రాజ్యాన్ని వి బెట్టుకోవడ ప్రయోజనకర అ దుకే వాళ్ల చక్రవర్తి అధికారాన్ని పట్టుద గా శక్తివ త గా సుదృఢ చేసిన డియోక్లెటియన్ చక్రవర్తికి తోడ్పడ్డారు

సామాన్య సైనికుడుగా జీవిత ప్రార భి చిన డియోక్లెటియన్ సైనిక కొలువులో చకచకా మెట్లెక్కి చక్రవర్తి రక్షక భటుల దళానికి నాయకుడయ్యాడు 284లో సైన్య అతన్ని చక్రవర్తిగా ప్రకటించి ది డియోక్లెటియన్ సామ్రాజ్యాన్ని 21 వ వత్సరాలు పాలించాడు

సామ్రా జ్య లో అప్పటికి కా వున్న రిపబ్లికన్ పదవులను డియోక్లెటియన్ రద్దుచేశాడు తను నియమి చిన అధికారు ద్వారా అతను పాలించాడు చక్రవర్తి మాటే శాసన అన తృప్త ప్రజ అనుపాములు కార్యకలాపాలు తెలుసుకునే దుకు చార చతురులు అనబడే పలువురు ఏజె ట్లను అతను నియమించాడు డియోక్లెటియన్ తనని తాను జా

1 రోమన్ కోటమీద బర్బరు ముట్టడి (రోమన్ ఉబ్బెత్తు చిత్ర) బర్బరు రోమన్ల ఆయుధాలను పోల్చిచూడ డి
2 రోమన్ సరిహద్దు కావలి స్థావర కావలావాళ్ల బురుజు ప్రాకార క టక (ప్రాచీన రోమన్ చిత్ర ఆధార గా గీసిన చిత్ర)

టర్ పుత్రుడుగా ప్రకటించుకున్నాడు దేవాలయాల్లో అతని విగ్రహాలు నెలకొల్పబడ్డాయి ప్రభువులు సైతం అతని పాదాముందు ప్రణమిల్లవలసివుండేది మెహర్బానీ చూపుతున్నట్లు తన పాదాన్నే గారు జరీ వస్త్రాల చుట్టి ముద్దు ఇచ్చేవాడు

తన సైన్యాన్ని పెంచుకునేందుకూ తిరుగుబాటుదార్లపైన నమ్మకంగా పోరాడేందుకూగాను అతను పెద్ద పెద్ద బర్బర తెగలను తన సైనిక కొలువులో కుదుర్చుకున్నాడు సైన్య పోషణకోసం అతను నాభానుంచి వసూలు చేసే పన్నులు పెంచాడు తిరుగుబాటుదార్లను నిర్దాక్షిణ్యంగా సంహరింపజెయ్యడం ద్వారా సైనికుల్లో అతను క్రమశిక్షణను కట్టుదిట్టం చేశాడు

4 తిరుగుబాట్ల అణచివేత

డియోక్లెటియన్ తన బృహత్ సైన్యంతో గాలియాపైన దండయాత్ర చేసి అక్కడి వావాసాలను భస్మీభూతంచేసి వాన్ని హతమార్చాడు గవ్వూద్‌లు యుద్ధంలో ఓడిపోయారు తిరుగుబాటుదారుల్లో మిగిలినవాళ్లు ఒక కోటలో దాచుకున్నారు డియోక్లెటియన్ సైన్యం కోటని ముట్టడించింది చివరకి ఆకలి బాధకి తట్టుకోలేక బగవూద్‌లు లొంగిపోయారు ఖైదీల్లో కొందరు సంహరించబడగా మిగిలినవాళ్లు భార్యాబిడ్డలతో సహా బానిసలుగా మార్చబడ్డారు గాల్లియాలోని బానిస యజమానులు చక్రవర్తిని దైవసమానుడుగా ప్రస్తుతించారు

స్థానిక బానిస యజమానుల సహాయంతో రోమన్ సేనలు ఉత్తర ఆఫ్రికాలోని తిరుగుబాటును కూడా అణచివేశాయి

5 సామ్రాజ్యపు రక్షణ ఏర్పాట్లు

బర్బరులనుంచి రక్షణకోసం సామ్రాజ్యపు సరిహద్దుల్లో బురుజులతో కూడిన కోటలు నిర్మించబడ్డాయి రోమన్లు కోట చుట్టూ కందకాలు తవ్వారు మట్టి గోడలూ చివర్లు మొనదేలిన పొడవుగా చెక్కిన కొయ్య దుంగల దడులూ కట్టారు కోట గోడపైన బురుజులు ఉండేవి వాటిమీదనుంచి పహరా సైనికులు చుట్టుపక్కల ప్రాంతాన్ని పరిశీలిస్తూ వుండేవాళ్లు రోమన్ సైనికులూ సైనిక కొలువులో చేర్చుకోబడ్డ బర్బరులూ యితర బర్బరులనుంచి సరిహద్దును రక్షిస్తూండేవాళ్లు

రోమన్ రాజ్యయంత్రం సామ్రాజ్యంలో పీడితుల ప్రతిఘటనను అణచివెయ్యడంలోనూ తన సరిహద్దుల్లో దాడులను తిప్పికొట్టడంలోనూ మరోసారి సఫలమైంది

? 1 బర్బరులు రోమన్ సామ్రాజ్యం మీద ఎందుకు దాడిచేశారు? 2 3వ శతాబ్దిలో రోమన్ సామ్రాజ్యం బలహీనపడానికి సూచనలు యేమిటి? 3 సామ్రాజ్యాన్ని తిరిగి పటిష్టం చేసేందుకు డియోక్లెటియన్ అనుసరించిన పద్ధతులు యేమిటి? సామ్రాజ్యం ఎక్కువ కాలం దృఢపడిందా? 4 డియోక్లెటియన్ పాలనకీ అగస్టస్ పాలనకీ మధ్య తేడా యేమిటి? డియోక్లెటియన్ పాలన ఏ రాజుల పాలనను పోలివుంది? ఏవిధంగా పోలివుంది? 5 అగస్టస్ పాలన ఆరంభానికీ డియోక్లెటియన్ పాలన ఆరంభానికీ మధ్య ఎన్నేళ్ల కాలవ్యవధి వుంది?

§58 క్రైస్తవ మత ఆవిర్భావం

మావ్ 10)

మరణానంతర జీవిత అని దేన్ని ఆ టారో జ్ఞాపక చేసుకో డి మరణించి పునర్జీవితుడైన ఏ దేవతని గురించిన ఈజిప్షియన్ పురాణ కథ మీకు తెలుసు అది ఎ దుకు పుట్టి ది (§11 2 3)?

కొత్త మత యెందుకు
ుట్టి ది?

రోమన్ సామ్రా్య లో బానిసల తిరుగుబాట్లూ కొలోన్ తిరుగుబాట్లూ రోమన్ల అక్రమణలోని ప్ర తిరుగుబాట్లూ ఓడిపోతూ వచ్చాయి సామ్రాజ్య అజేయ గా కనపడి ది పీడితు కి పీడకు కు వ్యతిరేక గా తాము జరిపే పోరాట ద్వారా విముక్తి భిన్న దన్న ఆశపోయి ది బానిసలకూ కొలోన్లకూ దుర్భరమైన ినుండీ అవమానా నుండీ దెబ్బ ను డీ విముక్తి యివ్వగలిగి ది మరణ మాత్రమే క్రమ గా వాళ్ళ మ ప్రతిస్థితిని మెరుగుపరచడానికి యేమీ చేయని దేవతల తమ పాత దేవత శక్తిమీద విశ్వాస కోల్పోతూవచ్చారు

పీడితుల్లో మరొక విశ్వాస వ్యాపించనార భించి ది తమను పీడనను డి విముక్తి చేసే సర్వశక్తివరుడైన క పువిమీద విశ్వాస అది ఈ దయగ దేవుని రాకకోస వాళ్ళ ఆతురతతో యెదురుచూస్తూ వచ్చారు

యేసు క్రీస్తును గురి చిన
రాణ గాథ

పాలెస్తీనాలో ఒక దేవుడు మామూలు మనిషిలాగా జీవిస్తున్నాడనే వద తులు మొదటి శతాబ్దిలో విరివిగా వ్యాపించాయి బానిసలమా బీద నూ ఉద్ధరించ డానికి ఆ దేవుడు భూమిమీద అవతరి చాడని ప్ర లు అనుకునేవాళ్ళ అతని పేరు యేసు క్రీస్తు అతన్ని ఒక రోమన్ గవర్నర్ సిలువవేశాడనీ అతను మరణి న తర్వాత పునరుత్థాన పొ ది స్వరా నికి పోయాడనీ అనుకునేవాళ్ళ అతను త్వరగా తిరిగివచ్చి మానవు ఆత్మ ను ారణ చేస్తానని చెప్పాడట తన్ను దేవునిగా గుర్తించినవాళ్ళకూ ఈ భూమిమీద బాధపడుతున్నవాళ్ళకూ శాశ్వత సౌఖ్యం ిస్తానసీ యితరు కు అవ తమైన హి సలు కలిగిస్తాననీ అతను చెప్పాడట అలా టి వ్యక్తి యెప్పుడూ లేడని ప్పుడు చారిత్రక శాస్త్రం రుజువు చేసి ది ఓసిరిస్ మొదలైన దేవతలు పునరుత్థాన చె దినట్లు చెప్పే పురాతనమైన ాణ గాథల ఆధార తో యేసు క్రీస్తును గురి చిన పురాణ గాథలు ఉత్పన్నమయాయి

ఈ పురాణ గాథ న్నీ క్రీ శ 1వ శతాబ్ది చివర 2వ శతాబ్దిలో గ్ర థస్థ చేయబడ్డాయి ఈ రచన కు గాస్పెల్స్) పేరు — అనగా సువార్తలు యేసు క్రీస్తు జీవిత చరిత్రను గురించి విభిన్న సువార్తలు విభిన్న రకా గా చెప్పాయి ుతే సరిగా ఇలా టి వార్తకోసమే పీడితులు ఆతురతతో కాచుకొని వున్నారు

క్రైస్తవ మత వ్యాప్తి
ార భ

ఎ తో ఊరట కలిగించే ఆ సువార్త ను పీడితులు బుద్ధిపూర్వక గా నమ్మారు వాళ్ల బాధ కు పారితోషికమూ వాళ్లను బాధి చిన వాళ్లకు శిక్షా వాగ్దాన చేశాయి ఆ కథలు యేసు క్రీస్తును గురి చిన పురాణ గాథలను నమ్మినవాళ్ళు తాము క్రైస్తవు అని చెప్పుకున్నారు యేసు స్తును నమ్మేవాళ్ల మత క్రైస్తవ మత అయి ది

క్రైస్తవ బోధకులు దేశ ను చి దేశానికీ నగర నుంచి నగరానికీ పర్యటించారు క్రైస్తవ మత రోమన్ సామ్రాజ్య అంతటా వ్యా చనార భించి ది ఆదిలో బీదవాళ్లూ బానిసలూ క్రైస్తవులు అయారు వాళ్లలో యూదులు గ్రీకులు రోమన్లు ఈజిప్షియన్లు గాల్‌లు యి కా యితరులూ వుండేవాళ్ల

క్రైస్తవులు ఒక్క దేవుణ్ణి మాత్రమే గుర్తి చి చక్రవర్తులను దేవతలుగా పూజించడానికి నిరాకరి చారు దీనికి వాళ్లను చక్రవర్తులు వేధి చేవాళ్ల

క్రైస్తవులు రహస్య స ఘాలు నె కొల్పుకున్నారు స ఘ సభ్యులు పరస్పర సహాయంచేసుకునేవాళ్ల కలిసి భోజనాలు చేసేవాళ్ల తరచు నేలమాళిగల్లోనూ విసర్జి వ డిన రాతి గనుల్లోనూ కలుసుకునేవాళ్లు (పేజి 273 చూడ డి) అక్కడ వాళ్ల ప్రార్థనలు చేసి కొత్త సువార్తను బిగ రగా చదవగా వినేవాళ్లు

4 ధనికులు క్రైస్తవులు అవడ

ధనికులు క్రైస్తవ మతాన్ని తమ ప్రయో నాలకోసం వినియోగి చుకొవ ప్రయత్ని చారు క్రైస్తవ మత ఓర్పునూ విధేయతనూ బోధించి తద్వారా బానిస మా బీదవాళ్లనూ బానిస య మాను కు వ్యతిరేక గా పోరాటంలో పాలొ నకుండా పక్కదోవ పట్టించి ది క్రైస్తవ మత చెడ్డ బానిసను మ చి బానిసను చేస్తు ది అని రాశాడు ఒక క్రైస్తవ మత బోధకుడు దీనికితోడు 3వ శతాబ్దిలో రోమన్ సామ్రాజ్యంలో జీవిత అశా తిగానూ ప్రమాదకర గానూ వుండేది బానిసల్లోనూ సైనికుల్లోనూ తిరుగుబాట్లు రిగినప్పుడు వ తరుచుగా ఆస్తులే కాక ప్రాణాలు కూడా కోల్పోయే వాళ్లు సామ్రాజ్య లోని భూభాగాలను పొరుగున వు డే ఆటవిక జాతు వాళ్లు దాడిచేసి నిర్దాక్షిణ్య గా ధ్వ సం చేసే వాళ్లు ధనవ తులు కూడా తమ భవిష్యత్తులో విశ్వాస కోల్పోతూవచ్చారు మరునాటికి తమ ఆస్తి భద్ర గా వు టుందో లేదో తాము సజీవ గా వుంటారో లేదో స దేహాస్పదమై ది రోజులు నిర తర భీతితో ని డాయి మరణాన తర శాశ్వత సౌఖ్య తమకోస కాచుకొని వు దని బీదవాళ్ల లాగే ధనికులు తమ్ము తాము ఊరడించుకొన్నారు క్రైస్తవ మత బీదవాళ్లకూ బానిస కూ ఓర్పూ అణకువా బోధిస్తున్నదనీ ఈవిధ గా అది వాళ్లను బానిస యజమాను మీది పోరాట ను డి పక్కదారి పట్టిస్తున్నదనీ ఆదే సమయ లో ధనికులు గుర్తించారు అందువల్లనే కొ తమ ది ధనికులు కూడా క్రైస్తవ స ఘాల్లో చేరసార భించారు

తరచుగా జరిగే యుద్ధాలు సామ్రాజ్య నాశన కావడ విద్యా విజ్ఞానశాస్త్రాల్లో పతనానికి కారణభూతమయ్యాయి విద్యావ తు సంఖ్యే కాకు డా అక్షరాస్యు సంఖ్య కూడా తగ్గిపోయి ది ఈ పరిస్థితి నాభాలో మత విశ్వాసాల వ్యాప్తికి దోహద చేసింది

5 క్రైస్తవ చర్చి

క్రైస్తవు లో ధనవ తులు క్రైస్తవ సంఘాల అవసరాలకోసం ధనం విరాళ గా యిచ్చేవాళ్ల ధనవ తు ను డే ప్రీస్టులు యేరుకోబడేవాళ్ల అలాగే బిషప్పులు కూడా యేరుకోబడేవాళ్ల ప్రీస్టు అ టే స ఘ నాయకుడు అనీ బిషప్ అ టే గ్రీకు భాషలో తనిఖీ చేసేవాడు అనీ అర్థ ఒక ప్రా త లో వుండే క్రైస్తవు దరూ మారుమాట లేకు డా వాళ్లకి లోబడివు డాలి

3వ శతాబ్ది అ త నాటికి క్రైస్తవ మత రోమన్ సామ్రా య మ తటా విస్తృత గా వ్యాపించి ది వేరు వేరు నగరాల్లోని క్రైస్తవులు ఒకరితో ఒకరు స ధాలు పెట్టుకొని వు డేవాళ్ల వాళ్ల ఒక రహస్య సంస్థ నె కొల్పుకున్నారు ఆ రహస్య స స్థలో వ దలాది క్రైస్తవ స ఘాలూ డజన్ల కొద్ది బిషప్పులూ వే కొద్ది ప్రీస్టులూ లక్షలమ ది అనుచరులూ వు డేవాళ్ల క్రైస్తవు స స్థ పేరు చర్చి క్రైస్తవ చర్చికి సామ్రాజ్యపు జనాభామీద విశేషమైన ప్రభావ వు డేది

1 సర్వశక్తివ తుడైన దేవుడి రాక గురి చిన నమ్మక ఎలా ఉత్పన్నమై ది ఎలా వ్యా చి ది? 2 ఏసు క్రీస్తును గురి చిన పురాణ గాథకీ ఓసిరిస్‌ని గురి చిన పురాణ గాథకీ మధ్య సామ్య యేమిటి? మరణాన తర స్వర రా య గురి చిన కథ ఈజిప్టులో కాక మరెక్కడ ప్రాచుర్య లో వు ది? 3 ఆదిలో క్రైస్తవులు ఎవరు? ఎ దుచేత? దరిమిలా వాళ్ల ఎ దుకు మారారు? 4 క్రైస్తవ చర్చి అ టే ఏమిటి?

§ 59 4వ శతాబ్దిలో సామ్రాజ్య పరిస్థితి మరింతగా క్షీణించడం

(మాప్ 10)

ప్రాచీన తూర్పులోనూ ప్రాచీన గ్రీసులోనూ మత ఎవరి ప్రయోజనా ను కాపాడి దో జ్ఞాపక చేసుకో డి

1 4వ శతాబ్దిలో ప్రజా బాహుళ్యపు పీడన

డియోక్లెటియన్ పాలన అన తర అధికార కోస పోరాట ద్విగుణీకృత శక్తితో పెల్లుబికి ది కాన్‌స్టా టిన్ అనే సేనా నాయకుడు ఆ పోరాట లో వి య సాధించాడు అధికార సాధించుకునే దుకూ దాన్ని నిలుపుకునే దుకూ చేసే పోరాట లో అతను దేనికీ వెనుకాడలేదు చేసిన ప్రమాణాలను ఉ ల్ల ఘించాడు తన పొత్తుదారుని చ పాడు తనని పదవీ భ్రష్టుని చేసి గద్దెనెక్కకోరుతున్నాడన్న అనుమాన తో తన కన్న కొడుకునే అతను చ పించాడు

శ్రమజీవులపట్ల కాన్‌స్టా టిన్ చక్రవర్తి యి కా ముష్కర గా వ్యవహరి చాడు భూస్వాము కు శ్రమజీవు ను అ దించడానికిగాను అతను కొలోన్‌లు యెస్టేట్లను వదలిపెట్టిపోకూడదని చట్ట చేశాడు కొలోన్ యెవడైనా తప్పి చు కోడానికి ప్రయత్నిస్తే వాణ్ణి తిరిగి తీసుకొచ్చి గొలుసు తో బ ధించేవాళ్ల బానిస య మాని తన బానిసను కొట్టి చ పితే బానిసను దుర వాట్లను డి విముక్తి చేసి మేలు చేసినట్లు భావి చబడేది ప్రభుత్వ కార్ఖానాలలో కార్మికు కు బానిస కు వేసినట్లు వాత తో గుర్తులు వేసేవాళ్ల

చక్రవర్తి ప్రభువు విలాస జీవితానికీ పెద్ద సైన్యానికీ బోలెడుమ ది అధికారు కీ ఏజె ట్లకీ చాలా ధన అవసరమ యేది న్నులు మరి త పెరిగాయి పన్నులు కట్టలేనివాళ్లను కొరడా తో కొట్టేవాళ్ల వర్తకులూ చేతివృత్తివాళ్లూ పన్నులు యెగ గొట్టకు డా వాళ్ల ఒక నగర ను డి మరొక నగరానికి పోవడమూ వృత్తులు మార్చుకోవడమూ నిషేధి చ బడ్డాయి త డ్రులు చేసిన పనులే పి ల్లలు చేయాలి

2 క్రైస్తవ మత ప్రబ మత అయి ది

జనాన్ని లొ గదియ్యడానికి కొరడా దెబ్బలు గొలుసు తో బ ధి చడ చ ప డమే సరిపోవన్న విషయాన్ని కాన్‌స్టా టిన్ గ్రహించాడు తన అధికారాన్ని బ పరచుకోడానికి కాన్‌స్టా టిన్ క్రైస్తవ చర్చిని వినియోగించుకున్నాడు బాని సలనూ పేదవాళ్లనూ అణకువగా వు చడానికి యితర మతా లో లేని సౌక ర్యాలు దీనిలో అతను గుర్తించాడు దీనికి బదులుగా గురువులూ బిషప్పులూ బానిస కూ బీదవాళ్లకూ వాళ్ల మారుమాట లేకు డా చక్రవర్తికీ బానిస యజమాను కూ లొ బడి వు డా ని బోధచేశారు క్రీస్తు దేవుడు శిలువమీద బాధాలు

1 క్రైస్తవ మతపు ఆర భ దినాల్లో క్రైస్తవులు యిలాంటి గుహల్లో రహస్య గా సమావేశమవుతూ వుండేవాళ్ళు 2 రోమ్‌లోని ఒక క్రైస్తవ దేవాలయ (5వ శతాబ్ద) పై గుహని కి ది దేవా య తో పోల్చి చూడండి

1

2

పడ్డాడు అలాగే మిమ్మల్ని కూడా బాధపడమని ఆదేశించాడు ఇందుకు ప్రతిఫల గా పరలోకంలో మీకు స్వర సుఖాలు భిస్తాయి స్వయ గా దేవుడే చక్రవర్తికి అధికారం యిచ్చాడు అవి చర్చిలలో బోధి చేవాళ్ళు బానిసలారా ప్రతి విషయ లోనూ మీ యజమాను కు లోబడివు డ డి అవి కూడా చర్చిలలో బోధించేవాళ్ళు

క్రైస్తవులు బహిర గ గా చర్చిలు (ప్రార్థన మ దిరాలు) కట్టుకోడానికీ వాటిలో సమావేశ కావడానికి 313లో

న్స్టాంటిన్ అనుమతి యిచ్చాడు చక్రవర్తి బానిస యజమానులూ క్రైస్తవ చర్చికి భూములు డబ్బు విలువైన వస్తువులూ ధారాళ గా దాన చేశారు చర్చి అపారమైన ఐశ్వర్య న పోయించి ది చాలా గొప్ప భూస్వాముల్లో ఒక భూస్వామి గానూ చాలా పెద్ద వడ్డీ వ్యాపారుల్లో ఒక వడ్డీ వ్యాపారిగానూ తయారై ది అయితే చర్చికి వున్న యీ న వద క్రైస్తవ జన సముదాయము ఏటికీ వినియోగపడలేదు అత్యధిక భాగ బిషప్ప కీ ప్రీస్టు కీ వినియోగపడి ది

కాన్స్టాంటిన్ యెన్ని దారుణమైన క్రూర కర్మలు చేసినా క్రైస్తవులు అతన్ని పవిత్ర పురుషుడని ప్రకటి చారు

3 రాజధాని మారి ది

బాస్పరస్ జ వ ధి తీర లో బైజా టియమ్ అనే గ్రీకు వ వ వున్న చోట కాన్స్టాంటిన్ ఒక నగర నిర్మి పజేశాడు తరువాత యే డ్లలో ఆ నగరానికి కాన్స్టాంటినోపుల్ అని పేరు పెట్టారు — నగా కాన్స్టాంటిన్ నగర స్వామాజ్యపు తూర్పు అర్ధభాగపు భూమార మూ సముద్ర మార మూ కలిసే చోట అది వు ది స్వామాజ్యపు ఖజానా ఖాళీగా వున్నప్పటికీ నగర లో క్రైస్తవ చర్చి తోబాటు అద్భుతమైన అ త పురాలూ దేవళాలూ నిర్మి పబడ్డాయి

330లో స్వామా ్యపు రా ధాని కాన్స్టాంటినోపుల్కి మార్చబడి ది

4 క్రైస్తవులచేత కళాత్మక స్మారక చిహ్నా వినాశ విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞు పై వేధి పు చర్యలు

చక్రవర్తు అ డ చూసుకుని క్రైస్తవులు యితర మతా కు చె దినవాళ్లను వేధించనార భించారు ప్రాచీన దేవళా నూ యితర దేవత విగ్రహా మూ ధ్వ స చేశారు లేక వాటిని చర్చీలుగా మార్చారు ఈవిధ గా అనేక అద్భుతమైన కళా ఖ డాలు నాశనమయాయి 4వ శతాబ్ది చివర చక్రవర్తి థీయస్ పేరిట రిగే లి పిక్ క్రీడ ను నిషేధించాడు

మరొక వైపున క్రైస్తవులు విజ్ఞానశాస్త్రంమీద భీషణమైన పోరాట ప్రార భించారు విజ్ఞానశాస్త్ర మవార్తలోని పురాణ గాథ ను ఖండించడమే యి దుకు కారణ వాళ అలెగ్జా డ్రియాలోని ప్రసిద్ధమైన గ్ర థాలయ లోని చాలా రాతప్రతు ను కాల్చివేశారు ఇతర నగరాల్లోని అనేక వైజ్ఞానిక గ్ర థాలను కూడా ధ్వ స చేశారు అలెగ్జా డ్రియాలోని ఒక వీధిలో ఇపాతియా అనే విద్యా సురాలిని క్రైస్తవు గు పు చిత్రవధ చేసి ది క్రైస్తవులచేత హత్య చేయబడిన మొదటి వైజ్ఞానిక మృత వీరుల్లో ఒకతె ఇపాతియా

5 4వ శతాబ్దిలో వర పోరాట

క్రైస్తవ మతం బీదవారిలోనూ బానిసల్లోనూ కొ తమ దిని దోపిడిదారు కి వ్యతిరేక గా జరిగే పోరాట లో చేరకు డా ఆపగలిగినప్పటికీ మత గాని క్రౌర్య గాని పీడితుల ప్రతిఘటనని పూర్తిగా అణచివెయ్యలేకపోయి ది బానిసలూ కొలోన్లూ యీతిబాధలూ శిక్షలూ దుర్భరమైన దువ అడవుల్లో త దాచుకున్నారు నగర వాసులు కూడా కొరడాలు చేతబూని పన్ను వసూలుదార్ల రాకము దే పారిపోయారు వాళ్ల దళాలుగా ఏర్పడి ఆధికారు మీదా బానిస యజమాను ఎస్టేట్లమీదా చివరకు నగరాలమీద పైత దాడులు చేశారు ఒక బిషప్ మ డిపడుతూ యిలా రాశాడు తమ పా కు పట్ల గ్రామీణ పేదల పొగరుబోతుతనం పెచ్చరిల్లి ది తప్పి చుకు పారిపోయిన బానిసలు క్రైస్తవ బోధనకి విరుద్ధ గా తమ య మానులను విడిచిపెట్టి పోవడమే కాకు డా వాళ్లమీద క్రూరమైన దాడులు కూడా చేస్తున్నారు

స్వామాజ్యపు ఆర్థిక వ్యవస్థ పూర్తి అస్తవ్యస్త గా తయారై ది వర్తక దాదాపు స్త భి చిపోయి ది చాలా నగరాలూ ప్రా తాలూ — ప్రత్యేకించి స్వామా ్యపు పశ్చిమ భాగ లో — నిర్మానుష్యమయ్యాయి

కొలోన్‌లను గురించి రోమన్ సామ్రాజ్య చట్టాలు

ఆ చట్టాలు ఏ వర్గా ప్రయోజనాను కాపాడాయి? ఈ విషయ మీరెలా తెలుసుకోగ రు?

కొలోన్ కు భూమి లేకు డా చేయడ అమానుష యె దుక చే అప్పుడు వాళ్ళు యితర ప్రా తా భూస్వాము కు గొప్ప నష్ట కలిగిస్తారు కనుక కొలోన్‌లు తమ పొలా కు అంటిపెట్టుకొని వు డాలని మేము ఉత్తరువు చేస్తున్నా వాళ్ల పిల్లలు యితర గ్రామాల్లో చేరకూడదు తమ తండ్రులు కౌలుకు తీసుకున్న భూమికి వాళ కూడా అంటిపెట్టుకొని వు డాలి

తప్పి చుకపోవడానికి పథకాలు వేసే కొలోన్ కు బానిసల లాగే గొలుసులు వేయవచ్చు

? 1 కాన్‌స్టా టిన్ సామ్రాజ్యాన్ని యే పద్ధతు ద్వారా బ పరచ ప్రయత్నించాడు? 2 క్రైస్తవ చర్చి స్థాన 4వ శతాబ్దిలో ఎలా మారి ది? ఎందుకు మారింది? 3 ప్రాచీన ప్రప చవు విజ్ఞానశాస్త్ర పట్లా కళా ఖ డా పట్లా క్రైస్తవ చర్చి వైఖరి ఎలా వు డేది? ఆ వైఖరికి కారణాలను వివరించండి 4 ప్రాచీన ప్రప చ లో మత పాత్రవి గురి చి సాధారణ విర్ధారణ చెయ్యండి 5 డియోక్లెటియన్ పాలన ఆర భానికీ, కాన్‌స్టాంటినోపుల్‌కి రా ధాని బదలాయి పుకీ మధ్య ఎన్నేళ్ల కా వ్యవధి వు ది?

§ 60 పశ్చిమ రోమన్ సామ్రాజ్య పతనం

(మాప్ 10)

రోమన్ రిపబ్లిక్ ఎప్పుడు ఆవిర్భవి చి దో రోమన్ సామ్రా య ఎప్పుడు ఆవిర్భవించిందో జ్ఞాపక చేసుకోండి

1 సామ్రాజ్య పై బర్బరుల దాడులు తీవ్రమవడ సామ్రా య బ హీనపడేకొద్దీ సామ్రా య సరిహద్దు మీద బర్బరుల దాడులు తీవ్రమయ్యాయి బర్బరు తెగలు శక్తివ తమైన సమాఖ్యల్లో సంఘటితమ య్యాయి ల క్ష సంఖ్యలో ఆన ఘటిత బర్బర్ల సైనికులు గుమికూడి రోమన్ రక్షణ స్థావరాలమీద దాడిచేసేవాళ్ళు

బర్బరు దాడు ను తిప్పికొట్టే దుకు చక్రవర్తులు బర్బరు కి బ గార చెల్లించవ సివచ్చేది లేక వాళ్లమీద పోరా డే దుకు యితర తెగ వాళ్లని కొలువులో పెట్టుకోవ సివచ్చేది దీనికిగాను విరుపేదలైన జనాభా దగ్గ ర పిటా పన్నులు వసూలుచెయ్యడ కష్టతరమై ది

రోమన్ సామ్రాజ్య లోకి గోథ్ చొరబాటు

క్రీ.శ. 4వ శతాబ్ది రెండవ అర్ధభాగంలో సంచారులైన హూణు ఒక పెద్ద త డా కాస్పియన్ సముద్ర తీర లోని స్టెప్ మైదానా నుంచి యూరప్‌లోకి చొరడిది. వాళ్ల దిట్టమైన తమ గుర్రాలమీద ఎడతెరిపిలేకుండా పయనిస్తూ తమ దోవలోని సమస్తాన్నీ నాశన చేశారు.

గోథ్‌లు అనే ర్మన్ తెగలు అ తకు కొ చె ము దు ఉత్తర న ల్ల సముద్ర తీర ప్రా తాల్లో స్థిరపడ్డారు. వాళ్ల హూణు దాడిని తట్టుకోలేక డాన్యూబ్ నదీ తీరానికి తిరోగమించారు.

గోథ్‌లు రోమన్ సామ్రాజ్య ప్రా తంలో స్థిరపడే దుకు చక్రవర్తి అనుమతి పొ దారు. వే కొ ది గోథ్‌లు తమ ర్యా బిడ్డ తో నావలమీదా బల్లకట్లమీదా డాన్యూబ్ నదిని దాటి డాన్యూబ్ నది కుడి ఒడ్డుమీదకి చేరుకున్నారు. క్రవర్తి అధికారులు వాళ్లకు ఆహార యిస్తామని వాగ్దాన చేసి అ తా తామే వ గ్రహించుకున్నారు. ఆకలితో అ మ ే చే గోథ్‌లు ఒక ముక్క బ్రెడ్డుకోస తమ కొడుకు నూ కూతుళ్లనూ బానిసలుగా అమ్మవ సివచ్చి ది. తామే బాని లుగా అమ్ముడు పోవలసివచ్చి ది. గోథ్‌లు తిరుగబడి కాన్‌స్టా టినోపుల్ దిశగా యాత్ర చేశారు.

వాళ్లను చక్రవర్తే స్వయ గా సైన్య తో యెదిరించాడు. 378లో ఏడ్రియనోపుల్ వద్ద యుద్ధ రిగి ది రుగుబాటుదార్లు రోమన్ సైన్యాన్ని ఓడి చారు. చక్రవర్తిని చ పారు. అతని వారసుడు యెంతో కష్ట మీద గోథిక్ యకు కు ంచ యిచ్చి తిరుగుబాటును ఆపగలిగాడు. గోథ్ కి బాల్కన్ ద్వీపక ల్పవు పశ్చిమ భాగ లో భూమి థి చి ది. సామ్రాజ్య మధ్యలో పెద్ద స ఖ్యలో స్థిరపడ్డ యుద్ధప్రియులైన గోథ్‌లు సామ్రాజ్యానికి పమాదకర గా తయారయ్యారు.

సామ్రా జ్యపు విభ వ

395లో మొత్త సామ్రాజ్యాన్ని యిద్దరు చక్రవర్తులు ప చుకున్నారు. తూర్పు సామ్రాజ్య, పడమటి సామ్రాజ్య అని రె డు సామ్రాజ్యాలు యేర్పడ్డాయి. తూర్పు సామ్రా జ్య లో బాల్కన్ ద్వీపక ల్పమూ ఈజిప్టూ ఆసియాలోని మన్ రాష్ట్రాలూ వు డేవి. పడమటి సామ్రాజ్య లో ఇటలీ యూరప్ ఆఫ్రికాల్లోని పశ్చిమ రోమన్ రాష్ట్రాలు ండేవి.

తూర్పు సామ్రా జ్య పరిస్థితి క టె పశ్చిమ సామ్రా జ్య స్థితి కష్ట గా వు డేది. వ దివాళా పరిస్థితిలోనూ గరాలు విర్మానుష్య గానూ వు డేవి. దీనికితోడు అక్కడ తిరుగుబాట్లు తరుచుగా ప్రజ్వరిల్లి చేవి.

గోథ్‌లు రోమ్‌ను పట్టుకోవడ

పశ్చిమ సామ్రా జ్యపు బ హీనతను అనరాగా తీసుకొని యుద్ధ్ర యుడైన అలారిక్‌ను నాయకునిగా యెన్నుకొని గోథ్‌లు ఇటలీమీద ద డెత్తారు. రోమ్ దూతలు నగర రక్షకు స ఖ్యాధిక్యతను చూపి అలారిక్‌ని భయక పెట్టుణ్ణి య్యా ని ప్రయత్నించారు. గడ్డి యెంత ఒత్తుగా వు టే దాన్ని కొయ్యడ అ త తేలిక అని జవాబిచ్చాడు లారిక్.

సామ్రాజ్యాన్ని రక్షించే వాడెవడూ లేడు. చక్రవర్తి ఒక బ మైన కోటలో దాక్కున్నాడు. కిరాయి సైనికు ను నమ్మ విక లేదు — వాళ్లలో అత్యధిక భాగ బర్బరులే. సామ్రాజ్యాన్ని ద్వేషించే బానిసలూ కొలోన్‌లూ బానిస య మా ఎస్టేట్లను ధ్వ స చేసేవాళ్ల, ధనికు మీదా అధికారు మీదా దాడులు చేసేవాళ్ల.

గోథ్‌లు రోమ్‌ను ముట్టడించారు. బ మైన బురుజులతో నగర చుట్టూవున్న దుర్భేద్యమైన రాతి గోడ మీద డిచేసే సాహస అలారిక్‌కు లేకపోయింది. కాని ఒకి రాత్రి బానిసలు కోట ద్వారాలు తెరిచారు. గోథ్‌లు లోపలికి దుమికారు.

1 అశ్విక బర్బరుడు (క ప్రాచీన రోమన్ చిత్ర ఆధార గా గీసిన చిత్ర) 2 రోమ్‌లోని దుర ప్రాకార ద్వారాలు 3వ శతాబ్దిలో రోమ్ నగర లిష మైన కొత్త కోట గోడ తో బురుజాలతో పటిష చెయ్యబడి ది

ఏది ఆ కా పు నగరాల్లోకెల్లా మిక్కిలి పెద్దదో ఏ నగర ము దు యూరప్ ఆసియా ఆఫ్రికా ప్రజలు వ దల న వత్సరాల పాటు భయ తో గ గజలాడేవారో ఆ రోమ్ నగర దాదాపు ప్రతిఘటన యేమీ లేకు డా అస్తవ్యస్తమైన బర్బరుల గు పుకి 410లో లొ గిపోయి ది గోథ్‌లు రోమ్‌ను మూడు రోజులపాటు కొల్లగొట్టారు తర్వాత వాళ్ళు నిర్మానుష్యమైన నగరాన్ని విడిచి వెళ్ళిపోయారు (వర్ణ చిత్ర 22 చూడండి)

5 పశ్చిమ సామ్రాజ్య లోకి జర్మన్ చొరబాటు

గోథ్ తర్వాత యితర ర్మన్ తెగలు ఉప్పెనలాగా పశ్చిమ రోమన్ సామ్రాజ్యం మీద పడ్డాయి తీవ్ర ప్రతిఘటన లేకపోవడ తో జర్మన్లు గాల్లియానూ ఇటలీనీ స్పెయిన్‌నూ వశపరచుకున్నారు స్పెయిన్‌నుండి వాళ్ళు ఉత్తర ఆఫ్రికాపై ద డయాత్ర చేశారు

జర్మన్లు ప్రళయ ఝు ఝులా సామ్రా య మ తటా వ్యాపి చారు తమ దారిలో కనిపి చిన ద తా ధ్వ సంచేసేవాళ్ళు వాళ్ళు సారవంతమైన ప్రాంతాల్లో స్థిరపడి అక్కడ వున్న ద్రాక్ష తోటలు నరికివేసి వాటి స్థానంలో రై బార్లీ విత్తేవాళ్ళు ఆలివ్ తోటలను పచ్చిక బీళ్ళగా మార్చేవాళ్ళు కోట కట్టుకోడానికి వాళ్ళకు రాళ్ళు అవసరమైనప్పుడు ఒక అ త పురానివో దేవళానివో గోడలు పడగొట్టేవాళ్ళు ఈవిధ గా అనేక నగరాలు శిథిలాలుగా మారి వాటిలో గడ్డి పొదలూ బలిసి పోయాయి

5వ శతాబ్ది మధ్యలో ఆఫ్రికాలో స్థిరపడిన వాండల్స్ అనే జర్మన్ గణాలు ఇటలీకి వచ్చి రోమ్‌ను పట్టుకున్నాయి రోమ్ కొల్ల రె డు వారాలు సాగి ది వాండల్సు కొల్లగొట్టడమే గాక తమకు అక్కర లేనిద తా ముక్కలు ముక్కలు

కేశారు వాళ్ళ విగ్రహాలు పగ గొట్టారు పుస్తకాలు కాల్చేశారు భవనా కు అగి పెట్టారు వాళ్ల దాడి తర్వాత రోమ్‌లో 7 000 మ ది మనుషులు మాత్ర సజీవ గా మిగిలారు

476లో ర్మన్ సేనా నాయకుల్లో ఒకడు చిట్టచివరి రోమన్ చక్రవర్తిని సి హాసనచ్యుతుణ్ణి చేశాడు పశ్చిమ రోమన్ సామ్రా ్య అ తరి చి ది తూర్పు సామ్రా ్య ర్బరు దాడిని ఎ తో కష్ట మీద తిప్పికొట్టగలిగి ది

) పశ్చిమ రోమన్ సామ్రా ్య
త

పీడితు తిరుగుబాట్ల మూ గానూ ర్బరు ద డయాత్ర మూ గానూ పశ్చిమ రోమన్ సామ్రా ్య నాశన చెయ్యబడి ది ఆ సామ్రా ్య పతన తో పశ్చిమ యూరప్‌లో బాని యా మాన్య వ్యవస్థ పూర్తిగా కూలిపోయి ది అ దుకే పశ్చిమ రోమన్ సామ్రా ్య పతన ప్రాచీన ప్రప చ చరిత్ర అ త గా పరిగణి పబడి ది

) 1 4వ–5వ శతాబ్దాల్లో రోమన్ సామ్రాజ్యపు యే భాగాల్లో తిరుగుబాట్లు జరిగాయో మాప్‌లో చూ చండి 2 ర్బరులు రోమన్ సామ్రాజ్య లోకి యే ప్రధాన మార్గాల్లో చొరబడ్డారో మాప్‌లో చూపి చ డి 4వ–5వ శతాబ్దాల్లో వాళ్ల దాడులు ఎ దుకు తీవ్రతరమయ్యాయి? 3 అలారిక్ రోమ్ గరాన్ని ఆక్రమించుకోగా ప్రముఖ సేనా నాయకుడు హాన్నిబల్ ఎ దుకు రోమ్‌ని ముట్టడి చనైనా ముట్టడించలేక పోయాడు? 4 పశ్చిమ రోమన్ సామ్రా ్య పతనానికి ప్రధాన కారణాలు యేమిటి? 5 ఆక్టేవియన్ నిర కుశ పా న నాటిను చి లెక్కపెడితే రోమ్ సామ్రాజ్య ఎన్నేళ్లు నిలిచిపు ది? కాన్నే యుద్ధానికీ అలారిక్ రోమ్‌ను ఆక్రమించుకోడానికీ మధ్య ఎన్నేళ్ల కా వ్యవధి పు ది?

మీకు ప్రాచీన రోమ్ చరిత్ర తెలుసా?

280వ పేజిలోని కా క్రమ పట్టికను చూసి పార్య పుస్తకంలో ప్రాచీన రోమ్ చరిత్ర ఏ నాలుగు దశలుగా విభ కి పబడిందో నిర్వచి చి యీకి ది ప్రశ్నలనుబట్టి ఆ నాలి ంటిలో ప్రతి ఒక్కదాన్నీ వివరించ డి

అ) ఆ దశ ఆద్య తాల్లో రోమన్ రా ్య ప్రా తాన్ని మాప్‌లో చూపించ డి

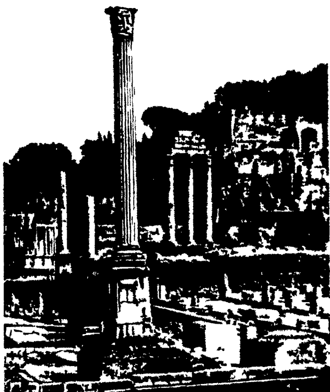
ఆ) ఆ తకుముందరి దశతో పోలిస్తే రోమ్ ఆర్థిక వ్యవస్థలో స భవి చిన మార్పులు యేమిటి?

ఇ) జనాభాలోని ఏ వర్గా (గ్రూపు) మధ్య పోరాట జరిగి ది?

ఈ) రోమన్ రాజ్య లో ఎలా టి పరిపాలనా వ్యవస్థ అమల్లో వుంది? ఆ దశలో పరిపా నలో ఏ మార్పులు న

దీన్ని ట్టి వా డలిజ అనే పద పుట్టి ది కళాఖండాలనూ యితర సాంస్కృతిక స్మారక చిహ్నాలనూ అకార గా ధ్వ నం చేయడ అని దాని అర్థ

తవ్వకా లో భి చిన రోమన్ ఫోరమ్ ప టీనెలు (ఫొటో) 260వ పేజిలోని చిత్రం తోనూ అలాగే 19 20 వర్ణ చిత్రా తోనూ దీన్ని పోల్చిచూడ డి

భవి చాయి? రోమన్ సైన్య లో ఉన్నది యెవరు? ఆ దశలో రోమన్ సైన్య లో సంభవించిన మార్పులు యేమిటి?

ఉ) ఆ దశలో స భవి చిన ముఖ్య ఘటనలు యేమిటి?

రోమ్ చరిత్రలోని వివిధ దశ వివరణ రోమ్ చరిత్ర క్రమాన్ని గుర్తుచేసుకునే దుకు తోడ్పడుతు ది

వేర్వేరు దశ ను వివరి చి ప్రాచీన రోమ్ చరిత్ర పట్టికను కి ద యివ్వబడిన నమూనా ప్రకార గ్రీసు చరిత్రలోని ప్రధాన దశలు పట్టికను వి పండి

రోమ్ చరిత్రలో ప్రధాన దశలు	రోమన్ రా య్ భూప్రా త	ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పులు	నాభా మధ్య పోరాట	రాజ్య పరిపాలన వ్యవస్థ పద్ధతి	అతి ముఖ్య ఘటనలు తేదీలు

ప్రాచీన రోమ్ చరిత్ర కాలక్రమ పట్టిక

ముఖ్య దశలు	శతాబ్ది	ప్రధాన ఘటనలు తేదీలు
రోమన్ బానిస యా మాన్య రాజ్య ఏర్పడడ	క్రీ.పూ. 8	పురాణ గాథ ప్రకార రోమ్ క్రీ పూ 753లో స్థాపి చ డి ది
	క్రీ.పూ. 7	
	క్రీ.పూ. 6	క్రీ పూ 509 రోమ్‌లో రిపబ్లిక్ స్థాపన
	క్రీ.పూ. 5	
	క్రీ.పూ. 4	
రోమ్ మధ్యధరా ప్రా త లో మిక్కిలి మైన రాజ్య వడ	క్రీ.పూ. 3	క్రీ పూ 218–201 రె డవ ప్యూనిక్ యుద్ధ
	క్రీ.పూ. 2	క్రీ పూ 133 టిబెరియన్ గ్రాఖ్ భూ సంస్కరణ చట్ట క్రీ పూ 74–71 స్పార్టకస్ తిరుగుబాటు
రిపబ్లిక్ పతన సామ్రాజ్య స్థాపన సామ్రాజ్య ఉన్నత దశ	క్రీ.పూ. 1	క్రీ పూ 49 సీ ర్ రోమ్‌ని ఆక్రమి చుకోవడ క్రీ పూ 30
	క్రీ.శ. 1	క్రీ శ 14 ఆక్టేవియన్ పా న
	క్రీ.శ. 2	115–116 ట్రాయన్ చక్రవర్తి పా నలో రోమ్ చివరి ద డయాత్రలు
రోమన్ సామ్రాజ్య క్షీణ దశ పతన	క్రీ.శ. 3	284 డియోక్లెటియన్ పా న ఆర భం
	క్రీ.శ. 4	395 రోమన్ సామ్రాజ్య విభ న
	క్రీ.శ. 5	410 గోథ్‌లు రోమ్‌ను ఆక్రమి చుకున్నారు 476 పశ్చిమ రోమన్ సామ్రా య పతనం

ప్రాచీన ప్రపంచ చరిత్రలోని అతి ముఖ్య విషయాలను మీరు ఏ మేరకు నేర్చుకున్నారో సరిచూసుకోండి

ప్రపంచంలో అన్ని దేశాల జనాభా మొదట ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థలో జీవించారు	ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థ మౌలిక లక్షణాలు యేమిటి? ఆదిమ ప్రజలు దేన్ని గురించి తెలుసుకున్నారు వాళ్ళు యేమి చెయ్యడం నేర్చుకున్నారు?
ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థను ంచి బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థకి పరివర్తన ప్రాచీన తూర్పు దేశాల్లో ఆరంభమైంది	ప్రాచీన తూర్పులోని ఏ దేశవాసులు బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థకు పరివర్తనను మొదట ఆరంభించారు? బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థకు పరివర్తన ఎందుకు యీ దేశాల్లోనే ఆరంభమైందో వివరించండి ఈ పరివర్తన దాదాపుగా ఎప్పుడు మొదలైంది? ప్రాచీన తూర్పు దేశాల్లో ఏ వర్గాలు తలెత్తాయి?
ప్రాచీన తూర్పులో రాజుకి అపరిమిత అధికారాలుగల పెద్ద రాజ్యాలు తలెత్తాయి	వర్గాలు ఏర్పడటంతో రాజ్యాలు ఎందుకు అవతరించాయి? ప్రాచీన తూర్పులో మీకు గుర్తున్న పెద్ద రాజ్యాలు యేమిటి? వాటిని మాప్‌లో చూపండి
మొత్తం ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ సంస్కృతుల అభివృద్ధిలో ప్రాచీన తూర్పు ప్రజలు గణనీయమైన పాత్ర వహించారు	వ్యవసాయ పశుపాలన చేతివృత్తులు శాస్త్రీయ విజ్ఞానం రాతకళల అభివృద్ధికి ప్రాచీన తూర్పు ప్రజలు ఎలా దోహదం చేశారు?
యూరప్‌లో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ ఆదిలో గ్రీసులో తలెత్తింది ఆ వ్యవస్థ తూర్పు దేశాల్లో కంటె గ్రీసులో మరింత అభివృద్ధి చెందింది	గ్రీసులో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థకు పరివర్తన ఎప్పుడు జరిగింది? ఆ పరివర్తనకు కారణాలు యేమిటి? ఆ వ్యవస్థ అక్కడ ఎప్పుడు శిఖర స్థాయిని అందుకుంది? తూర్పు దేశాలతో పోలిస్తే గ్రీసులో బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ విశిష్ట లక్షణాలు యేమిటి?
గ్రీకు నగర రాజ్యాలు మధ్యధరా తదితర సముద్ర తీరాల వెంట విస్తృతంగా వ్యాపించాయి	గ్రీసు ప్రాచీన తూర్పు దేశాల్లోని ప్రాచీన రాజ్యాల మధ్య ప్రధానమైన తేడాలు యేమిటి? గ్రీకు రాజ్యాలకీ తూర్పు రాజ్యాలకీ ఉన్న ఉమ్మడి లక్షణాలు యేమిటి?

పాచీన గ్రీకు స స్కృతి వికసించి ది	గ్రీకు స స్కృతి శీఘ్ర అభివృద్ధికి కారణాలు యేమిటి? ప్రాచీన గ్రీసులో విజ్ఞానశాస్త్ర కళలు విద్య వికసించాయన్న విషయాన్ని దేన్ని బట్టి తెలుసుకోవచ్చు?
గ్రీకు మాసిడోనియన్ రాజ్యాలు తూర్పు మధ్యధరా సముద్ర తీర లో ఏర్పడ్డాయి గానిలో బానిస యా మాన్య ఆర్థిక వ్యవస్థ మరి త వేగ గా అభివృద్ధి చె దనా భి చి ది	అలెగ్జాండర్ తన తూర్పు ద డయాత్ర ఎప్పుడు మొదలుపెట్టాడు? మాసిడోనియన్ ఆక్రమణ మూ గా మిక్కిలి పెద్ద రాజ్యాలు యేవి తలెత్తాయో పేర్కొని వాటిని మాప్‌లో చూపి చ డి మాసిడోనియన్ ఆక్రమణల మూ గా తూర్పు దేశా ప్ర జీవితాల్లో వచ్చిన మార్పులు యేమిటి?
గ్రీకు తూర్పు స స్కృతు పరస్పర ప్రభావ మూ గా తూర్పు మధ్యధరా ర ప్రా తాల్లో విజ్ఞానశాస్త్రంలోనూ శిల్పంలోనూ ఒక నూతన వెల్లువ వచ్చి ది	క్రీ పూ 3వ–2వ శతాబ్దాల్లో తూర్పు మధ్యధరా తీర ప్రా తంలో సంస్కృతిలో వచ్చిన వెల్లువకి సూచనలు యేమిటి? ఉదాహరణలు పేర్కొనండి
పాచీన ప్రపంచ లో రోమన్ రాజ్య మిక్కిలి పెద్ద రా య	రోమన్ రిపబ్లిక్ ఎప్పుడు ఏర్పడి ది? రోమ్‌లో సామ్రాజ్య ఎప్పుడు నె కొ డి ది? రోమన్ రా య ప్రా త అత్యధిక ప్రమాణాన్ని ఎప్పుడు చేరుకు ది? రోమన్ సామ్రా య లో అ తకుము దున్న మీకు తెలిసిన ఏ రాజ్యా భూప్రా త యిమిడివు ది?
మన్లు ప్రాచీన ప్రపంచపు యితర ప్ర స్కృతిక వి యాలను విస్తృత గా వినియోగించుకొని ప్రాచీన ప్రపంచ స స్కృతి అభివృద్ధికి విశేష గా తోడ్పడా రు	పరాజిత ప్ర స స్కృతినుంచి రోమన్లు ఏమి స్వీకరి చారు? ప్రపంచ స స్కృతి అభివృద్ధిలో రోమ్ ప్రాముఖ్య యేమిటి?
బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ రోమ్‌లో పూర్వమైన అభివృద్ధిని సాధించి ది బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ అభివృద్ధి రోమన్ రాజ్య నాశనానికి దారితీసి ది	రోమ్‌లో బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ అత్యధిక అభివృద్ధి స్థాయిని అ దుకు దన్న విషయాన్ని నిరూ చ డి అలా టి అభివృద్ధికి కారణాలు యేమిటి? రోమ్‌లో రిపబ్లిక్కూ సామ్రాజ్యమూ బానిస యాజమాన్య రా య పు మౌలిక విధులను ఎలా నిర్వర్తించాయి? బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ అభివృద్ధి ఆర్థిక వ్యవస్థ క్షీణి చడానికీ రోమన్ సామ్రా య పతనానికీ ఎ దుకు ఎలా దారితీసి ది?

ఉపసంహారం

20 లక్ష న వత్సరా కి పైగా కా ంలో మానవజాతి పయని చిన సుదీర్ఘమైన కష్టభూయిష్టమైన మార గురించి మీరు తెలుసుకున్నారు ఆదిలో మానవులు తువు మాదిరిగా వు డేవాళ్ళు వాళ్ళ తమ కనీస జీవితావసరాలను న పాది చుకోవడ సైత దుస్సాధ్య గా వు డేది తీవ్రమైన శ్రమ ద్వారానూ గుంపులుగా జీవించడ ద్వారానూ ఆదిమ మానవులు ప్రకృతికి వ్యతిరేక గా రిగిన భీషణ పోరాట లో తట్టుకొని నిలబడటమే కాకుండా తమ శ్రమ పనిముట్లనూ శ్రమ కార్యకలాపా నూ మెరుగుపరచుకోవడ ద్వారా తమని తాము అభివృద్ధిచేసుకున్నారు ప్రకృతిని గురించిన ప్రత్యక్ష జ్ఞానాన్ని న పాది చుకున్నారు ఒక మనిషిని వేరొక మనిషి దోచుకోవడ గాని వర్గా లు గాని రాజ్య గాని లేని ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థలో జన జీవి చారు ఆదిమ మానవు జీవితాల్లోని కష్టాలూ వాళ్ళకి వున్న అరకొర జ్ఞానమూ మతా విర్భావానికి దారితీశాయి

శ్రమ పనిముట్లూ ఆదిమ మానవు కార్యకలాపాలూ అభివృద్ధిచెందడ మూ గా మానవ శ్రమ అ తకుము దరికంటె మరి త ఉత్పాదకమై కొ దరు మనుషులు మరికొ దరు మనుషుల శ్రమను దోచుకునే అవకాశాన్ని కల్పించి ది అది వర్గా ఆవిర్భావానికీ బానిస యజ మాన్య వ్యవస్థ స్థాపనకీ దారితీసి ది.

బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ మనుషులకి అత్య త క్రూరమైన పీడన దుర్భరమైన అవమానాలు విపరీతమైన రక్తపాత తో వినాశ తో కూడిన యుద్ధా రూప లో ఎనలేని కష్టా నూ కడగళ్ళనూ కలిగి చింది కానైతే ఆదిమ సమష్టి వ్యవస్థనుంచి బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థకి పరివర్తన చరిత్ర గతిలో ప్రధానమైన ఒక ముంద ప్రాచీన కా లో శ్రమ పనిముట్లు ఎ తో సరళ గా వు డేవి వాటితో పనిచేసే దుకు శరీర శ్రమ మాత్రమే సరిపోయేది అందు కని గనుల్లో కార్ఖానాల్లో ఒడ మీద వ్యవసాయ లో బానిస శ్రమను విస్తృత గా వినియోగించడ సాధ్యమైంది పలువురు బానిసల బీద శ్రమ వినియోగ ఎడారులనూ అడవులనూ స టచేలుగా పళ్ళతోటలుగా మార్చడ నగరాలు నిర్మి చడ నౌకల్లో సముద్రాల్లోనూ మహాసముద్రాల్లోనూ పయనించడ సాధ్యమయ్యాయి బానిసల బీదల శ్రమని దోచుకోవడ యితరులు విజ్ఞానశాస్త్రంలోనూ కళల్లోనూ నిమగ్ను వడాన్ని సాధ్య చేసింది ప్రాచీన కాలంలో

కి ప డిన లిఖిత భాష విజ్ఞానశాస్త్రం కళలూ దరిమిలా ప్రప చ సంస్కృతి అభివృద్ధికి ప్రాతిపదికగా యోగపడ్డాయి

బానిస యా మాన్య వ్యవస్థ అభివృద్ధి దాని అనివార్య పతనానికి దారితీసి ది బానిస శ్రమ స్వేచ్ఛాయుత శ్రమకి టు లేకు డా చేసి ది బానిస శ్రమ నాణ్యత చాలా నాసి బానిస శ్రమతో సా కేతికాభివృద్ధి మెరుగుదలలు గావు అసాధ్యమయ్యాయి ఆర్థిక వ్యవస్థ స స్కృతు యితోధికాభివృద్ధికి బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థ క ధమవడమే కాకు డా వాటి పతనానికి కూడా దారితీసి ది పీడితు వర పోరాట బానిస యాజమాన్య రాజ్యా ను హీనపరచి ది

జన బాహుళ్య బానిస యాజమాన్య వ్యవస్థని నాశన చేసి ఆర్థిక వ్యవస్థ స స్కృతుల యితోధికాభివృద్ధికి రా న్ని సుగమంచేశారు

పాఠకులకు మనవి

ఈ పుస్తకాన్ని గురించీ దీని అనువాదాన్ని గురించీ కూర్పును
గురించీ మీ అభిప్రాయాలను యీ కింది చిరునామాకు తెలియజేయండి

Progress Publishers
17 Zubov ky Boulevard
Moscow USSR

మా ప్రచురణలు దొరికే చోట్లు

విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్
విజ్ఞాన భవన్
4-1-435
బాంక్ స్ట్రీట్
హైదరాబాదు — 500001

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
సూపర్ బజారు ఎదుట
విశాఖపట్నం — 530002

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
4-2-237
సుల్తాన్ బజార్
హైదరాబాదు — 500195

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
రష్యన్ షాపింగ్ కాంప్లెక్స్
స్టీల్ ప్లాంట్ టౌన్‌షిప్
విశాఖపట్నం — 530031

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
కార్ల్ మార్క్స్ రోడ్డు
విజయవాడ — 520002

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
పాత మునిసిపల్ ఆఫీసు ఎదుట
మెయిన్ రోడ్డు
హనుమకొండ — 506001

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
కాలేజి రోడ్డు
అనంతపురం — 515004

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
అరండల్ పేట
మెయిన్ రోడ్డు
గుంటూరు — 522002

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
గాంధీ రోడ్డు
తిరుపతి — 517501

విశాలాంధ్ర బుక్ హౌస్
మెయిన్ రోడ్డు
కాకినాడ — 533001

ప్రగతి ప్రచురణాలయ
1990లో ప్రచురి చబోయే
ఈకి ది పుస్తక కోస ఎదురు చూడ డి

మధ్య యుగా చరిత్ర

రచన ఇ అగిబా ోవా జి దొవ్‌స్కోయ్

ఈ పాఠ్యగ్ర థ క్రీ శ 5వ శతాబ్దిను చి 17వ శతాబ్దివరకు అ టే ఫ్యూడలిజ పతనమై పెట్టు డిదారీ స బ ధాలు ఆవిర్భవించేవరకు పశ్చిమ యూరప్ భారతదేశ చైనా మరికొన్ని యితర దేశాల చరిత్రను తెలియజేస్తు ది

ఈ పుస్తక సుదూర తీరా కు అపరిచిత దేశా కు సాహసిక సముద్ర యానాలను గురి చి ఎవరి సృజనాత్మక వారసత్వాన్ని ప్రప చ యీనాటికీ ప్రశ సిస్తో దో అలా టి ప్రముఖ ప డితులు రచయితలు కళాకారులు కవులు హస్తకళా నిపుణులను గురి చి తెలియజేస్తు ది

పుస్తక లో వర్ణ చిత్రాలూ తెలుపు నలుపు చిత్రాలూ ర గు మాప్‌లూ వున్నాయి

ఈ పుస్తక విద్యార్థు కే గాక అ దరి ఆదరాభిమానాలూ పొ దగలదని ఆశిస్తున్నా